

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Über dieses Buch

Dies ist ein digitales Exemplar eines Buches, das seit Generationen in den Regalen der Bibliotheken aufbewahrt wurde, bevor es von Google im Rahmen eines Projekts, mit dem die Bücher dieser Welt online verfügbar gemacht werden sollen, sorgfältig gescannt wurde.

Das Buch hat das Urheberrecht überdauert und kann nun öffentlich zugänglich gemacht werden. Ein öffentlich zugängliches Buch ist ein Buch, das niemals Urheberrechten unterlag oder bei dem die Schutzfrist des Urheberrechts abgelaufen ist. Ob ein Buch öffentlich zugänglich ist, kann von Land zu Land unterschiedlich sein. Öffentlich zugängliche Bücher sind unser Tor zur Vergangenheit und stellen ein geschichtliches, kulturelles und wissenschaftliches Vermögen dar, das häufig nur schwierig zu entdecken ist.

Gebrauchsspuren, Anmerkungen und andere Randbemerkungen, die im Originalband enthalten sind, finden sich auch in dieser Datei – eine Erinnerung an die lange Reise, die das Buch vom Verleger zu einer Bibliothek und weiter zu Ihnen hinter sich gebracht hat.

Nutzungsrichtlinien

Google ist stolz, mit Bibliotheken in partnerschaftlicher Zusammenarbeit öffentlich zugängliches Material zu digitalisieren und einer breiten Masse zugänglich zu machen. Öffentlich zugängliche Bücher gehören der Öffentlichkeit, und wir sind nur ihre Hüter. Nichtsdestotrotz ist diese Arbeit kostspielig. Um diese Ressource weiterhin zur Verfügung stellen zu können, haben wir Schritte unternommen, um den Missbrauch durch kommerzielle Parteien zu verhindern. Dazu gehören technische Einschränkungen für automatisierte Abfragen.

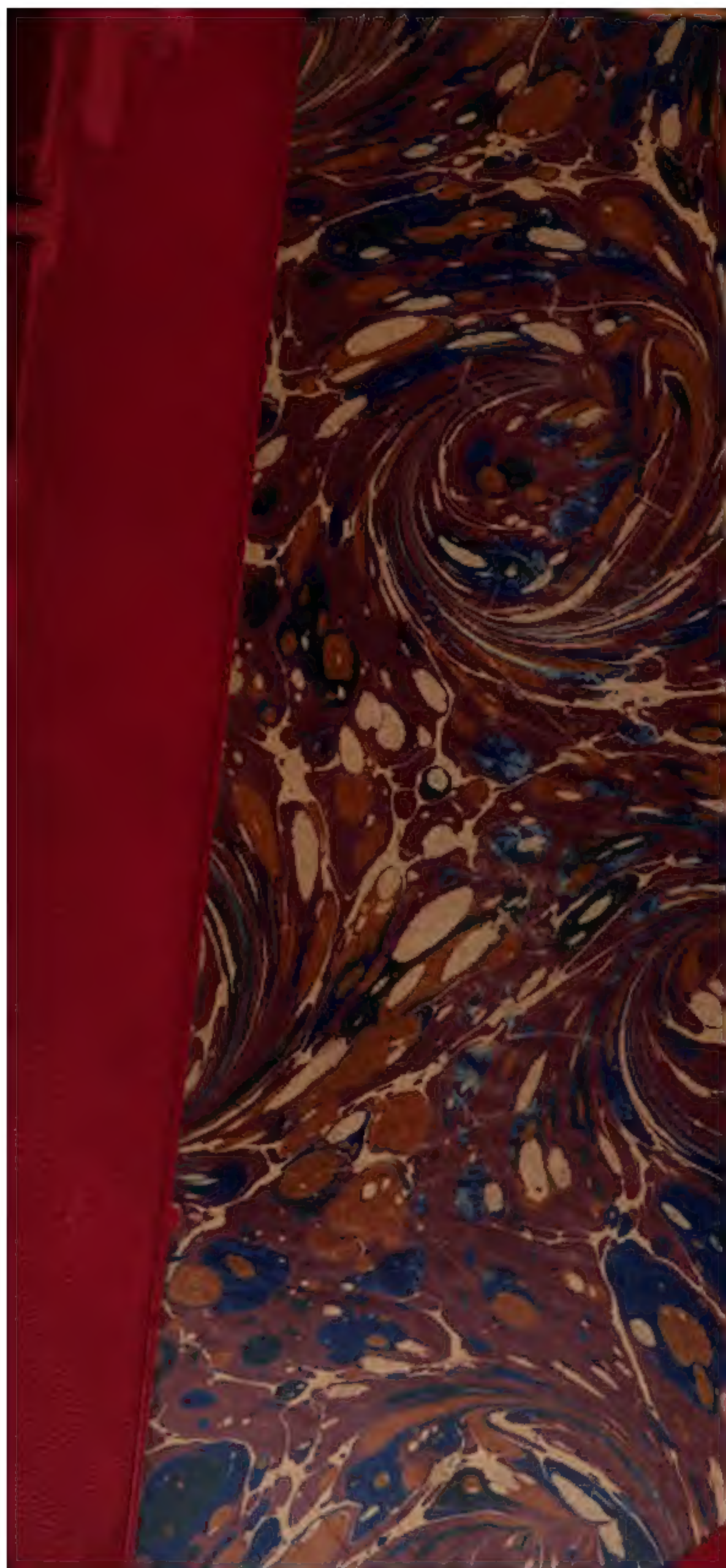
Wir bitten Sie um Einhaltung folgender Richtlinien:

- + *Nutzung der Dateien zu nichtkommerziellen Zwecken* Wir haben Google Buchsuche für Endanwender konzipiert und möchten, dass Sie diese Dateien nur für persönliche, nichtkommerzielle Zwecke verwenden.
- + *Keine automatisierten Abfragen* Senden Sie keine automatisierten Abfragen irgendwelcher Art an das Google-System. Wenn Sie Recherchen über maschinelle Übersetzung, optische Zeichenerkennung oder andere Bereiche durchführen, in denen der Zugang zu Text in großen Mengen nützlich ist, wenden Sie sich bitte an uns. Wir fördern die Nutzung des öffentlich zugänglichen Materials für diese Zwecke und können Ihnen unter Umständen helfen.
- + *Beibehaltung von Google-Markenelementen* Das "Wasserzeichen" von Google, das Sie in jeder Datei finden, ist wichtig zur Information über dieses Projekt und hilft den Anwendern weiteres Material über Google Buchsuche zu finden. Bitte entfernen Sie das Wasserzeichen nicht.
- + *Bewegen Sie sich innerhalb der Legalität* Unabhängig von Ihrem Verwendungszweck müssen Sie sich Ihrer Verantwortung bewusst sein, sicherzustellen, dass Ihre Nutzung legal ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass ein Buch, das nach unserem Dafürhalten für Nutzer in den USA öffentlich zugänglich ist, auch für Nutzer in anderen Ländern öffentlich zugänglich ist. Ob ein Buch noch dem Urheberrecht unterliegt, ist von Land zu Land verschieden. Wir können keine Beratung leisten, ob eine bestimmte Nutzung eines bestimmten Buches gesetzlich zulässig ist. Gehen Sie nicht davon aus, dass das Erscheinen eines Buchs in Google Buchsuche bedeutet, dass es in jeder Form und überall auf der Welt verwendet werden kann. Eine Urheberrechtsverletzung kann schwerwiegende Folgen haben.

Über Google Buchsuche

Das Ziel von Google besteht darin, die weltweiten Informationen zu organisieren und allgemein nutzbar und zugänglich zu machen. Google Buchsuche hilft Lesern dabei, die Bücher dieser Welt zu entdecken, und unterstützt Autoren und Verleger dabei, neue Zielgruppen zu erreichen. Den gesamten Buchtext können Sie im Internet unter <http://books.google.com> durchsuchen.

Library of the Divinity School.

Bought with money

GIVEN BY

THE SOCIETY

FOR PROMOTING

THEOLOGICAL EDUCATION.

Received 1 Oct. 1895.

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

XX.

CANTIONES ET MOTETI.

Lieder und Motetten

des

Mittelalters.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,
s. J.

Leipzig.

O. R. R e i s l a n d.

1895.

CANTIONES ET MOTETI.

Lieder und Motetten

des

Mittelalters.

E r s t e F o l g e :

Cantiones Natalitiae, Partheniae.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,

S. J.

Leipzig.

O. R. Re i s l a n d.

1895.

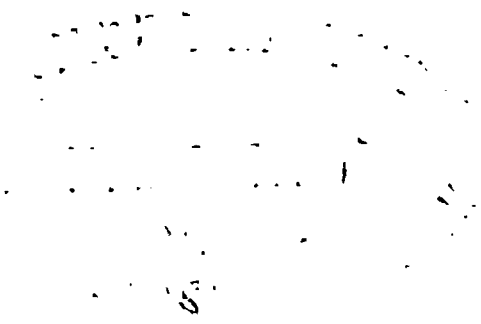
OCT. 1 1895
Divinity School.

BV

468

.A6

V. 20-21

EINLEITUNG.

Der ganze erste und der halbe zweite Band dieser Hymnensammlung ist einer Art religiöser Gesänge gewidmet, welche mit dem Ausdrücke *Cantiones* oder *Cantilena*e bezeichnet zu werden pflegten. Ihr Name schon besagt dem Liturgiker, daß diese Lieder keine liturgischen im strengen Sinne des Wortes sind, sich vielmehr von der liturgischen Poesie nach Inhalt und Form mehr oder minder entfernen, in ihren Ausläufern das Gebiet des weltlichen Liedes streifend. Dennoch sind sie häufig in die Liturgie eingeschoben worden, nicht oder doch selten in die liturgischen Bücher, um so häufiger in die ausführende Feier ¹⁾. Letzteres ist ihnen mit den Tropen gemeinsam, aus denen heraus sie sich zum Teile entwickelt haben, so zwar, daß es nicht selten schwer fällt, zu bestimmen, ob ein Lied schon den *Cantiones* beizuzählen oder noch zu den Tropen zu rechnen sei.

Auf die Frage: Was ist ein Tropus? antwortet Léon Gautier kurz und bestimmt: *C'est l'interpolation d'un texte liturgique*. Der Nachdruck ist auf das Wort *Text* zu legen. Nicht jede Einschaltung in die Liturgie ist ein Tropus im eigentlichen Sinne, sondern nur die durch Interpolation bewirkte Erweiterung und Ausschmückung eines liturgischen Textes. Wir können füglich von Einschaltungen zwischen die verschiedenen liturgischen Texte und Einschaltungen in diese Texte reden. Auch die Sequenz ist ihrem Ursprunge nach eine Interpolation der Liturgie,

---

¹⁾ „C'est un chant extra-liturgique,“ drückt sich Léon Gautier aus, „mais c'est encore un chant d'église.“ *Hist. de la Poesie Liturgique* I, 186.

die anfänglich diese Art von Melshymnus nicht kannte. Wenn die Sänger der St. Galler Schule Processionshymnen dichten, wenn Hartmann seine „Versus ante evangelium canendi“ verfaßt, so fügen sie in die Liturgie ein ihr bisher fremdes Gebilde ein, sie interpolieren aber nicht den liturgischen Text selbst. Wenn in den mit dem reichsten Tropenschmucke ausgestatteten liturgischen Ämtern des Mittelalters, von denen uns Anal. XVII, 200 u. ff. ein vollendetes Muster bietet, während der Diakon mit seinem Cortège dem Evangelienpulte zuschritt und vor demselben Stellung nahm, der Chor ein kurzes Lied, *Conductus* (französisch *Conduit*) genannt, anstimmte, so ist ein solches Lied, obwohl den Tropen nahe verwandt, doch kein Tropus, sondern eine *Cantio*, weil nicht ein liturgischer Text zum Substrat der Erweiterung gewählt ward.

Wie die Sequenzen, waren auch die Tropen anfänglich meist sogen. Prosen. Später wurden statt kurzer prosaischer Sätze — statt ihrer kamen auch wohl Hexameter vor — Verse, erst weniger, dann mehr, ganze Strophen, endlich mehrere Strophen eingeschoben, denen gegenüber der liturgische Text um so mehr zurücktrat, je kürzer er war. Ich habe Band I, S. 37 u. f. gezeigt, wie sich aus den Tropen zum *Benedicamus* jene Art kurzer Lieder entwickelte, welche ich nach dem Beispiele späterer Zeit *Rufe* genannt habe. Band XVII, 206 u. f. findet man ein *Benedicamus* von sechs vierzeiligen Strophen, von denen nur anderthalb Zeilen auf den liturgischen Text fallen. Hier erscheint nicht mehr das Gedicht in den liturgischen Text, sondern dieser in jenes eingeflochten, aus dem Tropus ist eine *Cantio* geworden. „Le trope du Benedicamus,“ sagt Gautier, „va tourner au cantique, j'allais presque dire à la chanson¹⁾.“

Ähnlich ergibt es einer Art Tropen, die zum *Salve regina* üblich waren. Nur die Schlußworte dieser marianischen Antiphon, das *O clemens, o pia, o dulcis* wurden interpoliert, meist durch Einschabung je einer Strophe. Dadurch entstanden dreistrophige Lieder, die sich meist als ein selbständiges Ganze lesen, manchmal auch völlig selbständig waren und nur als Tropen verwertet und benutzt wurden. Ist in solchen Fällen die eingeschobene Strophe abhängig vom Texte der Antiphon, d. h. giebt

---

¹⁾ A. a. O. S. 181.

sie keinen in sich geschlossenen Sinn ohne diesen, so ist ihr Tropencharakter augenscheinlich gewahrt; ist aber die Strophe inhaltlich völlig unabhängig, dann ist bereits aus dem Tropus eine Cantio geworden, oder jener steht doch im Begriffe, in diese überzugehen ¹⁾).

Es bedarf also, um Tropus und Cantio zu scheiden, namentlich da, wo es sich um unentwickeltere Formen der letzteren handelt, immer einer gewissen Aufmerksamkeit. Es kommt aber noch ein weiterer Umstand hinzu, der die Unterscheidung erschwert. Die Sammlungen, welche Cantiones enthalten, bieten meist sehr verschiedenartige Dinge in bunter Unordnung: Liturgisches und Nichtliturgisches, Geistliches und Profanes, Erbauliches und Unerbauliches, um nicht zu sagen Anstößiges. Ces tropaires, sagt Gautier (l. c. 188), n'étaient en réalité que des livres d'étudiants. Es kommt aber auch vor, daß in streng liturgischen Büchern plötzlich Erotica zwischen den geistlichen Liedern stehen. So enthält die St. Galler Handschrift 383, ein Sequentiar des Predigerordens, mitten unter einer Reihe Weihnachtslieder das Lied *Clauso chronos reserato*; vgl. *Carmina Burana* S. 135 u. ff. Oft sind die Sammlungen augenscheinlich einzig oder doch vorzugsweise der Melodien wegen angelegt. Dieselben bieten alsdann nur eine den Noten untergelegte Strophe, und es entsteht die Frage: Haben wir die erste Strophe eines längeren Liedes oder ein einstrophiges Lied, eine rhythmische Antiphon oder Ähnliches vor uns? Daß das erste nicht selten der Fall, beweist das Vorkommen ein und desselben Liedes in verschiedenen Handschriften mit mehreren oder weniger Strophen. In sehr vielen Fällen läßt sich eine Antwort überhaupt nicht geben.

Auch über das Verhältnis dieser Cantiones zu den sogen. Vaganten dürfte ein Wort am Platze sein. Die Existenz dieser von Ferne betrachtet poetischen, von der Nähe besehen derb realistischen Zunft soll keineswegs geleugnet sein. Wogegen aber ein Einspruch zu erheben ist, das ist der Mißbrauch, der nicht selten mit ihrem Namen getrieben wird. Alles Mögliche und Unmögliche wird mit der Etiquette „Vagantenlieder“ ver-

---

¹⁾ Über die Entwicklung der Cantiones und Muteti aus den Tropen vergleiche man Léon Gautier a. a. O. S. 180 u. ff.

sehen, und gerade die Perlen mittellateinischer Poesie werden diesen fahrenden Sängern zugeschrieben, obschon zu Tage liegt, daß diese Dichtungen nicht auf der Wanderschaft und nicht in der Kneipe hingeworfen, sondern sorglich hinter der Lampe ge-
feilt worden sind. Es ist ein glücklicher Zufall, daß wir wenigstens von einer Anzahl die Namen der Verfasser kennen. Denn hierdurch werden wir inne, daß berühmte Professoren an diesen Dichtungen mindestens ebenso sehr beteiligt sind als obscure Bummeler. Da aber die Lehrer dichteten, damit die Schüler sängen, so können wir füglich die Cantio als das geistliche Volkslied der Studentenkreise, der Bursen sowohl wie der Stifts- und Klosterschulen bezeichnen.

Was die Anordnung der folgenden Sammlung betrifft, so liefs sich leider eine solche nach Herkunft der Lieder, wie ich sie in Band I und II versucht, nicht durchführen, da viele Lieder in mehreren Handschriften vorkommen, und somit sei es Wiederholungen, sei es Lücken unvermeidlich wären. Ich werde also auch hier wieder die Anordnung nach Gegenständen eintreten lassen, will aber zum Ersatze von den wichtigeren Handschriften eine gedrängte Inhaltsangabe vorausschicken:

1. Cod. Laurentianus Plut. XXIX. 1. Diese herrliche Handschrift ist bei weitem die reichhaltigste Sammlung von Canticiones. Léopold Delisle hat dieselbe eingehend beschrieben im *Annuaire Bulletin de la Société de l'histoire de France*. Année 1885, S. 101 ff. Die Handschrift enthält 476 Blätter von $23,3 \times 15,7$ cm. Sie ist prachtvoll ausgestattet und hat späterer Eintragung zufolge dem Petrus de Medicis gehört, weshalb es auch Delisle l'Antiphonaire de Pierre de Medicis nennt. Die Rückseite des ersten Blattes nimmt eine grössere Miniatur ein. Das Blatt ist einmal der Länge nach gespalten und zweimal quer geteilt, wodurch sechs Felder entstehen. Jedes Feld verziert ein von zwei Halbsäulen getragener gotischer, durch zwei Nasen gegliederter Spitzbogen. In den drei Feldern linker Hand erscheint je eine sitzende weibliche Figur, in den Feldern rechter Hand oben eine Weltkugel mit Sonne, Mond und Sternen, Land und Wasser, in der Mitte vier aufrechte (tanzende?) Figuren, unten zwischen Instrumenten ein musicierender Geiger in blauem Talar. Wir haben also, wie es scheint, die Darstellung der artes des sogen. Quadriviums vor uns, oben die Astronomie,

unten die Musik, also in der Mitte die Mathematik, im Quadrivium in Arithmetik und Geometrie geteilt. „La peinture la plus remarquable, beschreibt Delisle l. c. S. 102 die Miniatur, est qui couvre le verso du feuillet préliminaire; elle est divisée en trois compartiments, dans chaqu'un desquels est figuré l'enseignement d'un art: en haut une dame démontre sur une sphère la science de l'univers (sans doute l'astronomie); dans le compartiment du milieu une autre dame s'adresse à quatre clercs qui se tiennent debout (peut-être la rhétorique); en bas une troisième dame est à côté d'un musicien (c'est évidemment la musique).“

Über den Inhalt äußert er: „Si je ne me trompe pas, il faut y voir un choix de chansos latines qui étaient en vogue à la fin du XII. siècle et au commencement du XIII. dans le monde ecclésiastique des grandes écoles de France. Ce ne sont pas des chants goliardiques, tels que nous en connaissons déjà beaucoup et dans lesquels la joyeuse humeur des écoliers va jusque'à la licence. La gaiteté n'en est pas bannie, mais le sujet et le ton sont généralement sérieux [103].“ Nachdem er die in den Liedern erwähnten historischen Daten durchgegangen, deren jüngstes die Unruhen in Orléans sind, bei denen 1236 an hundert Studierende umkamen, fährt er das Alter der Lieder bestimmend fort: „Nos chansons datent donc de la fin du XII siècle et des quarante premières années du XIII. Les personages ou les événements qui en ont fourni la matière appartiennent tous soit à l'Angleterre soit aux provinces septentrionales de la France. C'est donc bien sur les bords de la Seine ou de la Loire qu'elles ont dû être composées [104] . . .“

„Vous avez vu, Messieurs, que si l'écriture n'en paraît pas antérieur à la fin du XIII siècle, la composition n'en saurait être postérieur au premier quart du règne de Saint Louis. Le désordre dans lequel les divers morceaux s'y succèdent doit, je crois, faire supposer que c'est une transcription fort élégante mais tout à fait littérale de cahiers, où des amateurs de chants avaient consigné les pièces que le hasard des circonstances leur faisaient connaître et qu'ils trouvaient à leur convenance [105].“

Diese Angaben sind im wesentlichen richtig mit Ausnahme der letzten, daß keinerlei Ordnung in der Sammlung herrsche. Die Sammlung ist eine vorwiegend aus musikalischem Interesse

angelegte, denn vielfach finden sich längere Lieder nur mit der ersten Strophe vertreten. Ferner liegt ein Ordnungsgrund offen zu Tage. Es folgen sich nämlich mit nur einer Ausnahme (Abteilung VI) die Melodien so, daß sich an die vierstimmig gesetzten die dreistimmigen, dann die zweistimmigen, endlich die einstimmigen anschließen. Unklar bleibt mir die Absicht bei den verschiedenen Unterabteilungen, welche durch große bunte Initialen eingeleitet und meist durch einige leer gebliebene Blätter beschlossen werden, ein Umstand, welcher erkennen läßt, daß die Handschrift gleichzeitig an mehreren Stellen begonnen ward. Folgendes ist der Inhalt:

I. Abteilung, fol. 1a bis 13a. Enthält meist prosaische liturgische Texte mit vierstimmigen Sätzen; dazwischen einzelne Cantiones, nämlich:

- fol. 8b. Deus misertus hominis.
- „ 9a. Mundus vergens in defectum.
- „ 10a. Vetus abit litera.

Von fol. 11a an folgen dreistimmige Sätze.

II. Abteilung, fol. 13a bis 65a. Enthält desgleichen liturgische Texte mit dreistimmigen Sätzen. Keine Lieder.

III. Abteilung, fol. 65a bis 93a. Enthält ebensolche Texte mit zweistimmigen Sätzen. Keine Lieder. Fol. 93a bis 98b sind leer.

IV. Abteilung, fol. 99a bis 145a. Ebensolche Texte mit zweistimmigen Sätzen. Enthält keine Lieder. Fol. 145 bis 146b leer.

V. Abteilung, fol. 147a bis 201a. Ebensolche Texte mit zweistimmigen Sätzen. Enthält keine Lieder.

VI. Abteilung, fol. 201a bis 257a. Enthält eine Sammlung Cantiones, sämtlich mit dreistimmigen Sätzen. Vermutlich ist diese Abteilung beim Binden an unrechte Stelle geraten und sollte die dritte Abteilung bilden. Folgendes sind die Lieder derselben:

Salvatoris hodie	201a.	Novus annus hodie	218b.
Relegentur ab area	202b.	Fulget Nicolaus	219b.
Dic Christi veritas	203a.	Ave maris stella virgo	220a.
De monte lapis scinditur	204a.	Veri solis praesentia	222a.
Trinae vocis tripudio	205a.	Verbum pater exhibuit	223a.
Praemii dilatio	206b.	Coelum non annuum	223b.
Veni creator spiritus	207b.	Leniter ex merito	224b.
O felix Biturica	209a.	Fas et nefas ambulant	225a.
Praesul nostri temporis	211a.	Cam animadverterem	225b.
Naturas Deus regulis	211b.	Procurans odium	226a.
Transgressus legem Domini	213a.	Si mundus viveret	226b.
Ortu regis evanescit	216a.	In pretio pretium	227a.
Ortus summi peracto	218a.	Quid frustra consumeris	227b.

Flos in monte cernitur	228a.	Ave virgo virginum verbi	240a.
Veris ad imperia	228b.	Mundus a munditia.. . . .	240b.
Veri floris sub figura	229a.	O lilium convallium	241a.
Nemo sane spreverit	229b.	Vae proclamet clericorum	241a.
Hac in anni janua	229b.	Ave praesul gloriose	241b.
Novus miles sequitur	230a.	O vera o pia o gemma	242b.
Latex silice mel petra	230b.	A solis ortus cardine	242b.
Crucifigat omnes	231b.	Flebiles et miseri	244a.
Parit praeter morem.	232a.	Quare fremuerunt gentes	244b.
Isaias cecinit	233b.	De rupta rupecula	245a.
Legis in volumine	234a.	Ave salus hominum	247a.
Quid tu vides Jeremia	234b.	Nicolai praesulis	248a.
Serena virginum	235a.	Stephani solemnia	249a.
O Maria virginei	237b.	Stella serena luminis	249b.
Non livoris ex rancore	239b.	Beatis nos adhibe	250a.
Gedeonis area	239b.	Excitatur caritas	252a.

In dieser Abteilung ist fol. 215 a das Pater noster eingeschoben, zweistimmig durchkomponiert; fol. 252 sq. ist ein dreistimmiger Satz ohne Text von späterer Hand nachgetragen, ein ebensolcher fol. 253a sq. Fol. 257a bis 263a. sind leer. Unter den Stücken dieser Abteilung finden sich, wie schon die Seitenzahlen vermuten lassen, viele einstrophige. Bei andern stehen Strophen am Rande. Fol. 229 b dieser Abteilung ist als Schriftprobe in heliotypischer Wiedergabe diesem Bande beigelegt.

VII. Abteilung, fol. 263a bis 289a. Enthält eine Sammlung Cantiones mit zweistimmiger Melodie:

Fraude caeca desolato	263a.	Rex aeterne gloriae mundo	281a.
Haec est dies triumphalis	264b.	Gaude virgo virginum ex qua	282b.
Deus creator omnium fecit	266a.	Beatae virginis fecundat	283b.
Puer nobis est natus	267b.	Fulget in propatulo	285a.
Veri vitis germine	269b.	Relegentur ab area	277b.
Actor vitae virgine	270b.	Transgressus legem Domini	278b.
In rosa vernat lilium	271b.	O qui fontem gratiae	279b.
Jam vetus litera	272b.	Genitus divinitus	281b.
Lene spirat spiritus	273b.	Renovantur veterum	282a.
Ista dies celebrari	274b.	Lex onus importabile	283b.
Condimentum nostrae spei	276a.	Sole brevem jam lucem	285a.
Relegata vetustate	277a.	Dei sapientia	285b.
Pater noster commiserans	278b.	Sine matre genitus	286b.
Resurgente Domino	280b.	Rex et pater omnium	287b.

Hierzu kommt fol. 284 b der prosaische Text des Ave Maria und fol. 276 b ein Tropus zum Benedicamus.

VIII. Abteilung, fol. 289a bis 335 b. Erscheint als eine Fortsetzung der vorigen. Folgendes ist der Inhalt:

Austro terris influente	289a.	Rege mentem et ordina	319a.
Quod promisit ab aeterno	300b.	Heu heu quam subditis	319b.
Magnificat anima	301b.	Frater jam prospicias	320a.
De naturae fracto jure	303b.	Quot vitae successibus	321a.
Flos de spina procreatur	304b.	Virtutum thronus frangitur	321b.
Novum sibi texuit	306a.	Virtus moritur vivit vitium	322a.
Salvatoris hodie	307a.	Ecclipsim patitur	322b.
Ortu regis veri	307b.	Aeterno serviet	323a.
Seminavit Graecia	309a.	In novas fert animus	323b.
Sonet vox ecclesiae	310a.	Ego reus confiteor	324a.
Hac in die Gedeonis	311a.	Scrutator alme cordium	325b.
Legem dedit olim Deus	312a.	Gaude praesul in Domino	326a.
Lux illuxit gratiosa	313a.	Consequens antecedente	327a.
Rosae nodum reserat	314a.	Soli nitorem aequori	328a.
Virga Jesse regis	314b.	Columbae simplicitas	328b.
Qui de Saba veniunt	315b.	Exsultemus socii	330a.
A deserto veniens	316b.	Pia mater gratiae	331a.
Cortex occidit literae	316b.	Hac in die rege nato	332a.
Nobilitas animi	317a.	Nulli beneficium	334a.
Debet se circumspicere	317b.	Manna mentis dat	335a.
Roma gaudens jubila	318a.	Supernae lux gloriae	335b.
Redit aetas aurea	318b.		

Hierzu kommt fol. 329a das Alma redemptoris mater und fol. 331 eine kurze Benedictio: Coelorum porta.

IX. Abteilung, fol. 336a bis 349a. Erscheint wieder lediglich als Fortsetzung der vorigen Abteilung. Sie enthält:

Duc Sion uberrimas	336a.	Gloria in excelsis Deo meo	341a.
Monstruosis fluctibus	337a.	Sursum corda	342b.
Regis regum omnium	337b.	Dum sigillum	345b.
Ex oliva Remensium	338a.	O crux ave spes	346a.
In ripa Ligeris	339b.	Anni favor jubilaei	347a.
Age poenitentiam	340b.		

X. Abteilung, fol. 349a bis 381a. Wie die vorige Abteilung. Sie umfaßt folgende Stücke:

Artium dignitas	349a.	Non habes aditum	353a.
Gratuletur populus	349b.	Involutus moeroris	353b.
Ut non ponam os in coelum	350a.	Luxuriant animi	354a.
Heu quo progreditur	350b.	Sol sub nube latuit	354b.
In occasu sideris	350b.	Ver pacis aperuit	355a.
Pange melos lacrimosum	351a.	Novae geniturae	355a.
O varium fortuna lubricum	351b.	Homo per potentiam	355b.
Si Deus est animus	352a.	O levis aurula	355b.
Ex creata non creatus	352a.	Vitae perditae me legi	356a.
Veneris prosperis	352b.	Frater en Jordanus	356b.
Regnum Dei vim patitur	352b.	Caput in caudam vertitur	356b.
Omni paene curiae	353a.	Centrum capit circulus	357a.

Clavus pungens acumine . . .	358a.	Deus pacis	363a.
O manuum confixio	358b.	Hac in die salutari	363b.
Vobis loquar pastoribus . .	359a.	Ave nobilis venerabilis . . .	363b.
Luget Rachel iterum	359b.	Helysaei manubrio	364a.
Veni creator spiritus	360a.	Regis decus et reginae . . .	364b.
Brevi carne deitas	361a.	Beatus servus sapiens . . .	365a.
Porta salutaris	362a.	Ave tuos benedic	366a.
Gloria sit soli Deo	362b.		

Hierzu ist zu bemerken, daß das fol. 363a notierte Stück nur eine prosaische Benedictio ist. Fol. 366b bis 371a sind leer; dann geht es fort mit kleiner Initiale ohne Miniatur, wie sie jedes Lied hat:

Floret hortus virginalis . . .	371a.	Ave maris stella ave	373a.
Librum clausum et signatum	371b.	Circa mundi vesperam	373a.
Baculi solemnia	372b.	Christi miles	373b.

Das letzte Stück ist ein Tropus zum Benedicamus. Bis fol. 381a folgen leere Blätter.

XI. Abteilung, fol. 381a bis 414b. In dieser Abteilung scheinen nur einstrophige, bis fol. 398a mit zweistimmigen, von dort ab mit einstimmigen Melodien versehene Tropen oder tropenartige Gesänge enthalten zu sein; denn nach jedem folgt ein einzelnes, mit langen Neumenreihen verziertes Wort, z. B. Tamquam, Gloria, Ne, In Bethlehem u. s. w. Das Lied Mens fidem seminat fol. 399a beginnt mit neuer reicher Initiale, aber ohne daß eine neue Abteilung einzutreten scheint. Verzeichnis der Stücke dieser Abteilung:

Adveniam perveniam	381a.	Et exaltavi plebis humilem .	395a.
Formam hominis in aula . .	381a.	Ecclesiae vox hodie	396a.
Qui servare puberem	381b.	Agmina militiae	396b.
In Bethlehem Herodes	382a.	O Maria maris stella	397b.
Novus novae legis	382b.	In veritate comperi	398a.
Deo confitemini	383a.	Mens fidem seminat	399a.
Laudes referat puri cordis .	383b.	Doce nos hodie	399b.
Gaudeat devotio	383b.	Doceas hac die	400a.
Nostrum est impletum	384a.	Ne sedeas sortis ad aleas .	400b.
Radix veniae	385a.	Mors quae stimulo	400b.
Homo quam sit pura	385b.	Mors morsu nata	401a.
Scandit solum patrum	386a.	Hostem superat	401b.
Homo quo vigeas vide	386b.	Salve mater fons hortorum .	401b.
O natio qua vitiis	388b.	Crescens incredulitas	402a.
Doce nos optime	389a.	Rex pacificus unicus	402b.
Veni doctor praevia	390b.	Infidelem populum	403a.
Prodit lucis radius	392b.	Deus omnium	403b.
O Maria mater pia	393a.	Mundo gratum veneremur .	403b.
Flos de spina rumpitur	393b.	Ex semine Abrahae	403b.
Ad solitum vomitum	394b.	Laetetur justus gloriatur . .	404a.
Hodie Mariae concurrant . .	394b.	Christe via veritas	404a.

Deum quaerite	404b.	Clamans in deserto	409b.
Tua glorificata Deus	404b.	Stirps Jesse progreditur	409b.
Quia concupivit vultum	405a.	Virga cultus nescia	409b.
Non orphanum te deseram	405a.	Gaude Sion filia	410a.
Et ex altavi magna	405b.	Protomartyr plenus fonte	410a.
Si quis ex opere	406a.	Exsilium parat transgressio	410b.
Mulieris marcens venter	406b.	Veni salva nos	411a.
Locus hic terribilis	406b.	Immolata paschalis victima	411a.
Ala bovi et leoni	407a.	Hypocritae pseudopontifices	412a.
In modulo sonet laetitia	407b.	Velut stellae firmamenti	412b.
Moriuntur oriuntur	407b.	Error popularis	413a.
Factum est salutare	408b.	Virtus est complacitis	413b.
Fidelis gratuletur	408b.	Liberator libera	414a.
Audi filia egregia	408b.	Virgo singularis respice	414a.
Salve salus hominum	409a.	Gaude rosa speciosa	414b.

Die Seiten 387b bis 388a, sowie 390a sind leer gelassen.

XII. Abteilung, fol. 415a bis 451a. Sammlung von Cantiones mit einstimmiger Melodie.

Homo natus ad laborem	415a.	O labilis sortis	427b.
Omnis in lacrimas	415b.	Quo vadis quo progredieris	428b.
Aristippe quamvis sero	416a.	Homo qui semper moreris	428b.
Olim sudor Herculis	417a.	Ecclipsim passus totiens	429a.
In hoc ortus occidente	417b.	Partus semiferos	429a.
Fontis in rivulum	418a.	Adulari nesciens :	429b.
Excuset quae vim intulit	419a.	Vitam duxi jucundam	429b.
Sede Sion in pulvere	419b.	Bonum est confidere	430a.
Divina providentia	420a.	Ecce mundus moritur	431a.
Ad cor tuum convertere	420b.	Cum omne quod componitur	431a.
Vide quo fastu rumperis	421b.	Si vis vera frui luce	431b.
Anglia planctus itera	421b.	Turmas arment Christicolae	431b.
Sol oritur in sidere	422a.	Venit Jesus in propria	432b.
Beata viscera	422a.	Vehemens indignatio	433a.
Dum medium silentium	422b.	Beata nobis gaudia	433b.
Dum medium silentium	422b.	Anima jugi lacrima	433b.
Quid ultra tibi facere	423a.	Jerusalem, Jerusalem	434a.
Vanitas vanitatum	423a.	Non te luisse pudeat	435a.
Veritas veritatum	423b.	Christus assistens pontifex	435b.
Beatus qui non abiit	424a.	Rex et sacerdos praefuit	435b.
O curas hominum	424b.	Alabastrum frangitur	436a.
Qui seminant in oculis	424b.	Clavis clavo retunditur	437a.
Qui seminant in lacrimis	425a.	Quisquis cordis et oculi	437b.
Exsurge dormis Domine	425b.	Homo vide quae pro te patior	437b.
Quomodo cantabimus	425b.	Nitimur in vetitum	438a.
Excute de pulvere	426a.	Dogmatum falsas species	438a.
Vae mundo a scandalis	426a.	Homo considera	438a.
Quo me vertam nescio	426b.	O mens cogita	438a.
In nova fert animus	427b.	O Maria o felix puerpera	439a.

Crux de te volo conqueri	439a.	Fons praeclusus sub torpore	446a.
Aurelianus civitas	439b.	Homo qui te scis pulverem	446a.
Pater sancte dictus Lotharius	440a.	A globo veteri	446b.
Veritas aequitas largitas	440b.	Ave gloriosa virginum regina	447a.
Terit Bernardus terrea	442b.	Veni sancte spiritus	448a.
In paupertatis praedio	443a.	O mors quae mordet omnia	448b.
Aquae vivae dat fluentia	443a.	Ad honores et onera	449a.
Veri solis radius	443b.	Stella maris lux ignaris	449b.
Exceptivam actionem	444a.	Associa tecum in patria	450a.
Homo cur degeneras	444a.	Veste nuptiali	450b.
Homo cur properas	444b.	Minor natu filius	450b.
Si gloriari libeat	445b.	Sol eclipsim patitur	451a.
O Maria stella maris	445b.		

Das letzte später hinzugeschrieben. Fol. 452 a bis 463 b leer.

XIII. Abteilung, fol. 463 a bis 471 b. Enthält kurze, mit einstimmigen Singweisen versehene Cationes. Die Anfänge lauten:

De patre principio	463a.	Offerat ecclesia	467b.
Felix dies et grata	463a.	Descende coelitus	467b.
In hac die Dei	463a.	Procedenti puero	467b.
Filii Calvariae	463b.	Annus renascitur	468a.
Luto carens et latere	463b.	Illuxit lux coelestis gratiae	468a.
Vivere quae tribuit	463b.	Veris principium	468a.
A solis ortus cardine	464a.	Christo laus in coelestibus	468a.
Mors vitae propitia	464a.	Veterem moerorem pellite	468b.
In Domino confidite	464a.	Ecce tempus gaudii	468b.
Rex omnipotentiae	464a.	Novum ver oritur	468b.
Mundi princeps ejicitur	464b.	Jam ver aperit terrae gremium	469a.
Exsultet plebs fidelium	464b.	Psallite regi gloriae	469a.
Christo psallat ecclesia	464b.	Breves dies hominis	469a.
Vetus purgans facinus	465a.	In rerum principio	469a.
Omnes gentes plaudite	465a.	Gaude Sion devoto gaudio	469b.
Fidelium sonet vox sobria	465a.	Salve virgo virginum	469b.
Christus patris gratiae	465b.	Ave Maria virgo virginum	469b.
A sinu patris mittitur	465b.	Ecce mundi gaudium	470a.
Vocis tripudio	465b.	In hoc statu gratiae	470a.
Processit in capite	466a.	Tempus adest gratiae	470a.
Culpa purgator veteris	466a.	Salva nos stella maris	470a.
Dies salutis oritur	466a.	O quanto consilio	470b.
Vineam meam plantavi	466b.	Jam lucis orto sidere	470b.
Passionis aemuli	466b.	Nicolae praesulum	471a.
Gaudeat haec concio	466b.	Gaudeat ecclesia	471a.
Transite Sion filiae	467a.	Nicolaus pontifex	471a.
Qui pro nobis mori	467a.	Exsultet haec concio	471b.
Pater creator omnium	467a.		

Es folgen noch fünf leere Blätter, deren letztes die schon erwähnte Aufschrift trägt: Liber Petri de Medicis, Cos[mae] Fil[ii].

Bevor wir von der Handschrift Abschied nehmen, sei noch eines kurzen Passus aus der mehrfach angezogenen Beschreibung Delisles erwähnt. Nachdem er seine Meinung dahin geäußert, der Codex Laurentianus sei eine Abschrift aus Liebhaber-Heften, fährt er fort: „Je me demande même, si je ne puis pas vous nommer le possesseur d'un des cahiers primitifs. Sur le feuillet 356 j'ai remarqué une pièce de sept vers à laquelle aucune notation musicale n'a été jointe:

Frater Enjordanus,
Vester veteranus,
Quondam publicanus,
Modo doctor sanus,
Monet, cum sit vanus
Splendor hic mundanus,
Ne sit parca manus.

Ce frère Enjourdain, jadis publicain, c'est à dire, selon toute apparence, affilié à une secte Albigeoise, pourrait bien avoir été un musicien, peut-être un maître de chœur fort goûté de ses contemporains. Serait-il téméraire de supposer, que plusieurs des cahiers dont l'Antiphonaire de Pierre de Medicis nous a conservé le texte appartenaient à ce frère Enjourdain, et que le couplet dont vous venez entendre les vers étaient un refrain qu'il déclamait ou chantait, pour provoquer la générosité de son auditoire? [105 sq.].“ Abgesehen davon, daß ich nicht Enjordanus, sondern Frater, en, Jordanus lesen möchte, scheint keine hinreichende Veranlassung vorzuliegen weder für die Hefttheorie noch für das Albingensertum. Ich sehe in diesen Zeilen nur die Anfangsstrophe eines richtigen Vaganten-Bettelliedes.

2. Cod. Egerton 274. Nächst dem Laurentianus beansprucht die Egerton-Handschrift 274 in besonderer Weise unser Interesse. Steht sie ersterem an Reichhaltigkeit bedeutend nach, so nennt sie uns dafür bei einer ganzen Reihe von Liedern den Kanzler der Pariser Hochschule, Philippus de Grevia als Verfasser. Die Handschrift ist beschrieben worden von Paul Meyer, Documents manuscrits de l'ancienne littérature de la France, conservés dans les bibliothèques de la Grande Bretagne. Rapport à M. le ministre de l'instruction publique. Paris, Imprimerie nationale 1871, S. 7 ff. Die Handschrift zählt 160

Pergamentblätter 15,3 × 10,5 cm. Paul Meyer setzt sie mit Recht ins Ende des 13. Jahrhunderts: „C'est un petit volume écrit dans la seconde partie du XIII. siècle, sauf quelques pièces sans valeur qui ont été ajoutées au XV.“ Die Handschrift befand sich früher in Privatbesitz in Gent und gelangte später ins Britische Museum.

Inhalt. Vorsatzblätter: Fol. 1 a blank, und die Notiz: *Iste liber pertinet ad Jacobum Dogimon*. Fol. 1 b blank, nur die Worte: *Jacobus Dogimon me possidet, cui amissus jure debeo restitui*. Fol. 2 a zwei Zeilen Noten mit ausradiertem Text; fol. 2 b vier Zeilen Noten zum Texte:

*Resurrexit victor ab inferis,
Ecce locus, infra quem jacuit,
Et se totum poscenti tribuit;
Psallat ergo mundus in prosperis.*

Mit fol. 3 a beginnt das Corpus der Handschrift mit Initiale auf goldenem Grunde und der kostbaren Notiz: *Incipiunt dictamina magistri Philippi, quondam cancellarii Parisiensis*. Die Handschrift hat aber kein Explicit. Wo die Sammlung der Gedichte des Kanzlers aufhört, wird unserem Scharfsinne überlassen. Sicher von Philippus ist, was vor fol. 42 a steht, sicher nicht von ihm, was nach fol. 58 a folgt, vielleicht von ihm, vielleicht auch nicht, was zwischen diesen beiden Grenzen liegt. Folgendes sind die Anfänge der einzelnen Nummern der Handschrift:

3 a.	<i>Ave gloriosa virginum regina.</i>	. . .	— Ohne Titel.
7 b.	<i>O Maria virginei flos honoris.</i>	. . .	— De beata Maria.
12 a.	<i>Inter membra singula</i>	. . . . .	— Disputatio membrorum.
20 a.	<i>Homo vide quae pro te patior</i>	. . .	— Angaria Christi in cruce.
20 b.	<i>O mens cogita quod praeterit.</i>	. . .	— De miseria hominis.
22 b.	<i>Homo considera qualis</i>	. . . . .	— De miseria hominis.
24 b.	<i>Quisquis cordis et oculi</i>	. . . . .	— Disputatio cordis et oculi.
25 b.	<i>Nitimur in vetitum</i>	. . . . .	— De reprehensione hominis.
26 b.	<i>Pater sancte dicte Lotharius</i>	. . .	— De Innocentio pontifice.
27 b.	<i>Cum sit omnis caro foenum</i>	. . .	— Ohne Titel.
28 b.	<i>Veritas aequitas.</i>	. . . . .	— De Praelatis.
36 a.	<i>Minor natu filius</i>	. . . . .	— De filio prodigo.
37 a.	<i>Vitia virtutibus</i>	. . . . .	— Ohne Titel.
38 b.	<i>Bulla fulminante</i>	. . . . .	— De curia Romana.
39 b.	<i>Suspirat spiritus</i>	. . . . .	— Ohne Titel.
41 a.	<i>Mundus a munditia</i>	. . . . .	— De praelatis.

*   *

42 a.	Homo natus ad laborem . . .	—	Ohne Titel.
43 a.	Laqueus conteritur venantium. .	—	De Innocentibus.
45 a.	Agmina militiae	—	De sancta Katharina.
47 a.	Festa dies agitur	—	Ohne Titel.
47 b.	Sol est in meridie	—	" "
48 a.	Luto carens et latere	—	" "
48 b.	Tempus est gratiae	—	" "
49 a.	Veni sancte spiritus	—	" "
50 a.	Salvatoris nomine	—	" "
52 b.	In veritate comperi	—	" "
54 b.	In omni fratre tuo	—	" "
56 b.	Venditores labiorum	—	De advocatis.

* * *

Nun folgen 58 a und 59 b zwei interpolierte Kyrie, 62 a bis 63 a interpolierte Gloria, 66 a bis 92 a sechs Sequenzen, darunter solche von Adam a S. Victore, 92 a ein Kyrie. Dann ändern sich die Initialen und folgt noch:

94 a.	Hoc concordēs in testimonio . .	—	Ohne Titel.
95 a.	Resurrexit nostra redemptio . .	—	" "
95 b.	Gratuletur plaudens ecclesia . .	—	" "
96 b.	Summae trinitati simplici . . .	—	Responsorium.
97 b.	Vir Calixte Domini gratia . . .	—	Antiphona,

letztere in späterer Schrift. Von fol. 98 a bis 119 a folgen französische Lieder weltlichen Inhalts, deren erste Strophen, die unter den Notenlinien standen, zum Teile mit den Noten ausradiert sind, um lateinischen Texten und anderen Noten Platz zu machen. Bei manchen stehen die Namen der Verfasser am Rande. Fol. 119 a bis 121 b folgt ein Zwiegespräch zwischen Prasser und Lazarus, ediert in Zeitschr. f. deut. Altertum XXXV, 257 ff.; 121 a die Philomela John Peckhams; fol. 131 ein prosaisches Responsorium; 131 b ein französisches Lied ohne erste Strophe; 132 a Salve matrum sublimitas, ohne Titel und Melodie, wieder von späterer Hand. Von fol. 132 b bis 168 a liturgische prosaische Texte von viel späterer Hand. Fol. 160 ist blank.

Da diese Handschrift Lieder — nicht die Lieder — Philipps de Grevia enthält, ist hier die Bemerkung am Platze, daß uns noch bezüglich anderer Lieder die Autorschaft des Kanzlers bezeugt ist u. z. von Salimbene, der in seiner Chronik ihm folgende Gedichte vindiciert:

Homo quam sit pura.
Crux de te volo conqueri.
Centrum capit circulus.
Quisquis cordis et oculi.

Derselbe Salimbene lehrt uns auch in Philippe de Grève den Verfasser der wundervollen Hymne auf die hl. Maria Magdalena kennen, die mit den Worten beginnt: Pange, lingua, Magdalenae lacrimas et gaudium.

Ferner sei beigelegt, daß Cod. 12 a der Kölner Seminarbibliothek, ein Gradual des Predigerordens aus dem Ende des 14. oder dem Anfange des 15. Jahrhunderts, die Sequenz *Inter natos mulierum Ut testatur verbum verum* mit der Bemerkung begleitet: *Hanc sequentiam composuit Philippus, Cancellarius Parisiensis.*

Endlich wird es einem aufmerksamen Beobachter kaum entgehen können, daß unter den Liedern des Codex Laurentianus gar manche sind, die den authentischen Liedern des Kanzlers so ähnlich sind, so sehr seinen didaktischen Ton und seinen künstlichen Strophenbau zur Schau tragen, daß man kaum umhin kann, in ihm den Verfasser zu vermuten. Vielleicht ist er auch der Autor der sämtlichen kurzen Lieder, welche wir oben als XIII. Abteilung des Codex Laurentianus bezeichnet haben. Diese Lieder sind nämlich augenscheinlich von ein und demselben Dichter verfertigt; eines derselben mit dem Anfange *Luto carens et latere* findet sich auch im Cod. Egerton, aber leider nicht in der ersten Serie bis fol. 41 a, sondern in der zweiten, bezüglich welcher ein Zweifel obwalten kann, ob auch ihre Lieder noch zu den *Dictamina magistri Philippi, quondam cancellarii Parisiensis*, zu zählen seien. Weist man mit Paul Meyer (ihm folgt Chevalier) auch diese Lieder Philippe de Grève zu, dann ist er auch Verfasser der Rufe, welche die XIII. Abteilung des Laurentianus bilden. In jedem Falle gehört er zu den fruchtbarsten und beachtenswertesten Dichtern der Blütezeit des 13. Jahrhunderts.

3. Wichtig sind mehrere Oxforder Handschriften: Bodley 832, Digby 2, vor allem aber Rawlinson C 510, von der ich bedauere, ein Inhaltsverzeichnis nicht angefertigt zu haben.

4. Cod. Parisinus 3549, einst St. Martial von Limoges gehörig, ein Miscellaneus des 12. Jahrhunderts, enthält folgende,

meist mit zweistimmigen, in Neumen notierten Melodien versehene Lieder, die zum Teile hierher gehören:

Veri solis radius.	Primus homo corrui.
Post partum virginis.	Senescente mundano filio.
Viderunt Emanuel.	Nuptialis hodie ¹⁾ .

Omnis curet homo.

Hierauf folgen die Sequenzen Rex Salomon fecit templum und Ab Arce siderea, das Verbetum Inviolata Maria intacta, Sequenzenteile und interpolierte Kyries mit zweistimmigem Satze. Dann:

Nomen a solemnibus.	Cedit tempus hiemale.
Ex Adae vitio.	Stirps Jesse florigeram.
Novum festum celebremus.	Virginis in gremio.
In ecclesia sol justitiae.	Plebs Domini hac die.

O mores perditos.

5. Cod. Parisin. 3719, ebenfalls aus St. Martial stammend und gleichfalls dem 12. Jahrhundert angehörig, enthält, mit Auslassung dessen, was uns hier nicht beschäftigt:

Veri solis radius.	Uterus hodie virginis.
Levigati nuclei.	Mira dies oritur.
Homo gaude nova laude.	Plebs Domini hac die.
Ex Adae vitio.	Novum festum celebremus.
Mundus omnis repletur.	Nomen a solemnibus.
Omnis saltus Libani.	Nata est hodie.
Sancto Dei Nicolao.	Lilium floruit.
Cantu miro summa laude.	Ad infantum triumphantum.
Alto corde gaudeamus.	Natus est rex de virgine.
Virginis filium.	Sion plaude duc choreas.
Omnis curet homo.	Per partum virginis.
Una trium deitas.	Flore vernans gratiae.
Fulget dies celebris.	Clara sonent organa.
Noster coetus psallat laetus.	Vellus rore coelesti maduit.
Clara sonent organa.	Omnis curet homo.
Virginis in gremio.	Vetus error abiit.

6. Cod. Matriten. Tolet 930, vormals Capit. Toletani 33—23, enthält 141 nicht foliierte Pergamentblätter 17,0 ×

¹⁾ Nur eine Strophe:

Nuptialis hodie	Adsit obsequio
Dies celebratur,	Talis communio,
In qua pater filiae	Cura praelatorum
Sponsus sociatur;	Praeparet fercula,
Suggerat pocula	
Mensae subditorum.	

11,5 cm, stammt aus dem Ende des 13. Jahrhunderts und ist wahrscheinlich französischen Ursprungs. Er enthält eine offenbar zu musikalischen Zwecken angelegte Sammlung von Tropen und Cantionen, da viele Lieder nur mit einer Strophe auftreten. Die Melodien sind selten ein-, meist zwei-, zuweilen dreistimmig. Die Handschrift ist im Anfange defekt und beginnt mit einem längeren Gedichte, dessen Kopf fehlt; dann folgen:

Tu deitati.
Fraude caeca desolato.
Puer est nobis natus.
Delegata vetustate.
Deus creator omnium.
Verae vitis germine.
Gaude virgo virginum.
In Aegypto constituti.
Actor vitae virgine.
Haec est dies triumphalis.
Pater noster commiserans.
Condimentum nostrae spei.
Jam vetus litera.
Resurgente Domino.
Mors et Christus accinguntur.
Lene spirat spiritus.
Fulget in propatulo.
A rosa vernal liliū.
Beatae virginis fecundat.
Ista dies celebrari.
Rex aeternae gloriae.
O qui fontem gratiae.
Nulli beneficium.
Age poenitentiam.
Frater jam prospicias.
Adest annus jubilaeus.
Austro terris influente.
Magnificat anima.
Ostendunt Dei semitas.
Flos de spina procreatur.
Quod promisit ab aeterno.
Hac in die Gedeonis.
Lux illuxit gratiosa.
Ortu regis evanescit.
Deduc Sion uberrimas.
Ex oliva Remensium.
Ego reus confiteor.

Scrutator alme cordium.
Gaude praesul in Domino.
Gloria in excelsis.
Sursum corda elevate.
Ergo agnus veri Dei.
O crux ave spes unica.
Consequens antecedente.
Hodie Mariae.
Ecclesiae vox hodie.
Mors morsu nata.
Ave Maria fons laetitiae.
Ad coeli sublimia.
Deo confitemini.
Naturas Deus regulis.
Relegentur ab area.
Salvatoris hodie.
Ave maris stella.
Dic Christi veritas.
Praesul nostri temporis.
Mater patris et filia.
De monte lapis scinditur.
Serena virginum.
Parit praeter morem.
Procurans odium.
Ne sedeas sortis ad aleas.
In Bethlehem Herodes.
Gratuletur populus.
Homo quo vigeas.
Flos de spina rumpitur.
Ad solitum vomitum.
Si mundus viveret.
Qui servare puberem.
Formam hominis.
Veri floris sub figura.
Isaias cecinit.
Mens fidem seminat.
Ala bovi et leoni.

O quam sancta quam benigna.

Es folgen noch sieben Blätter, die verrottet sind, und auf denen nur hie und da ein kleines Bruchstück leserlich ist. So eine Strophe mit dem Anfang Omnipotens fecit grandia und eine andere Novus miles sequitur.

7. Cod. Tauriensis F I 4 ist ein Antiphonar aus Bobbio, Ende des 13. Jahrhunderts. Es enthält eine Reihe von Cantionen, die sämtlich einen Rundreim haben:

Liedesanfang.		Rundreim.
Puer natus in Bethlehem . . .	—	Natus est nobis parvulus.
In hoc anni circulo	—	Verbum caro factum est.
Partus per quem oritur . . .	—	Hodie lux orta est.
Dies ista colitur	—	Felix est egressio.
Hodie splendor et lux . . .	—	Hodie fit egressus.
Virgo Gallilaea	—	Beata es Maria.
Ave inquit angelus	—	Missus bajulus Gabriel.
Miro modo concepisti	—	Ave virgo Maria.
Ave virgo stella maris . . .	—	Maria quae Deum paris.
Ave plena gratia	—	Nos dignare te laudare.
In hac die gloriosa	--	Regina justitiae.
Ave maris stella	—	Tu nobis des hodie.
Jugi voce cum júbilo	—	Vernans rosa.

8. Graduale von Mosburg vom Jahre 1360 Cm. Universit. Monacen. 157. Fol. 262 b lesen wir: Anno Domini Millesimo CCC sexagesimo scriptus est iste liber per manus Ernesti scriptoris de Landshuta. Die große Initiale des Ad te levavi zeigt, unter dem Bilde des Heilandes knieend und durch Inschriften kenntlich gemacht, Johannes de Perchausen, Otto de Wartenwerch, Johannes de Geyrstal; zwischen dem Salvator und den Donatoren ist ein Spruchband angebracht mit der Legende:

Hi tres scripserunt librum nobisque dederunt,
Quorum sit munus Deus almus, trinus et unus.

Fol. 231 b lesen wir folgende längere Rubrik:

Alma mater ecclesia. Nam decet domum Domini sanctitudo. Et decet, ut, cujus in pace est factus locus, ejus cultus sit cum debita veneratione pacificus. In concilio Lugdunensi, ut habetur sexto libro decretalium de immunitatibus ecclesiarum, cimiteriorum, prohibuit, in ecclesiis fieri cantiones et publica parlamenta. Ne igitur propter scholarium episcopum, cum quo in multis ecclesiis a juniore clero ad specialem laudem et devotionem natalis Domini solet tripudiar, saecularia parlamenta nec non strepitus clamorque et cachitus mundanarum cantionum

in nostro choro invalescant, ex quibus sacerdos in altari divina celebrans frequentius abstrahitur, disciplina choralis confunditur, nec non popularis devotio in risum et lasciviam provocatur: ego Johannes, cognomine de Perchausen, Decanus ecclesiae Mosburgensis, antequam in decanum essem assumptus, primus in ecclesia Mosburgensi usualementum in musicam transferens et cum subsidio dilectorum patrum dominorum et confratrum meorum, Dni Johannis de Geyrstal et Dni Ottonis de Wartenberch, canonicorum ecclesiae Mospurgensis felicitatis recordationis, etiam primus in hac ecclesia libros musicales conscribens et conscriptos huic ecclesiae largiens, pro conservatione et augmento divini cultus infra scriptas cantiones, olim ab antiquis etiam in majoribus ecclesiis cum scholarium episcopo decantatas, paucis modernis, etiam aliquibus propriis, quas olim, cum rector fuisset scholarium, pro laude nativitatis Domini et beatae Virginis composui, adjunctis, coepi in unum colligere et praesenti libro adnectere pro speciali reverentia infantiae Salvatoris, ut sibi tempore suae nativitatis his cantionibus a novellis clericulis quasi ex ore infantium et lactentium laus et hymnizans devotio postposita vulgare lascivia possit tam decenter quam reverenter exhiberi.“

Hierauf folgt eine Reihe von Cantiones, unter denen die des Johannes decanus durch Beifügen seines Namens in rubro kenntlich gemacht sind. Dieselben sind in der folgenden Liste durch Sperrdruck ausgezeichnet.

Castis psallamus mentibus.
Mos florentis venustatis.
Gregis pastor Tityrus.
Anni novi novitas.
Intonent hodie.
Gaudeat ecclesia.
Novae geniturae.
Ecce venit de Sion.
De Sion exivit tenor legis.
Ecce nomen Domini.
Fulget dies.
Resultet plebs fidelis.
Nunc angelorum gloria.
Dies ista colitur.
De supernis sedibus.
Verbum patris humanatur.
Deinceps ex nulla.

In natali summi regis.
Mater summi Domini.
Novae lucis hodie.
Ave virgo mater Jesu Christi.
Ave virgo mater intemerata.
Flos campi profert lilium.
Ad cultum tuae laudis.
Dulces laudes tympano.
Christi sit nativitas.
Ecce jam celebria.
Evangelizo gaudium.
Laetatur turba puerorum.
Nostri festi gaudium.
Ecce novus annus est.
Tribus signis Deo dignis.
Stella nova radiat.
Resonet in laudibus.

Puer nobis nascitur.	Surrexit Christus hodie.
Florizet vox dulcisonans.	Christus vicit resurgendo.
Puer natus in Bethlehem.	Ascendit Christus hodie.
Christus jam misit inclitum.	

9. Cod. Parisin. 15131, einst Sandionysianus, aus dem Ende des 13. Jahrhunderts, enthält eine Reihe von Cantiones, die das Werk eines Dichters sind, nach Hauréau (Notices et Extraits IV, 278) d'un clerc séculier, professeur de grammaire à Saint-Denis. Folgendes sind die Initia in der Reihenfolge der Handschrift:

Francigenae radii.	Christicola recordare.
Ecce sanctorum.	Ecce festum nobile.
Virgo gemma Graeciae.	Ave plena gratia.
Ille puerulus.	Jucundare Gallia.
Pulsa noxae scoria.	Universorum orgio.
Corde vero ac sincero.	Virgo Costi filia.
Ave virgo Maria.	Hic Dei plenus gratia.
Ecce festum egregii.	Universa creatura.
Praesenti solemnio.	Pulsa noxae scoria.
Ecce festum beatae.	Ecce orgium.
Hic fulgens virtutibus.	Ecce virginis Mariae.
Omnis mundus laetabundus.	Orthodoxe plaudite.
Ecce venit insigne.	Ille civis Paterae.

Omnes gentes psallite.

Melodien hat die Sammlung keine, wohl aber geht einigen Liedern je eine französische Strophe vorher, auf welche dann stets die Worte folgen Contra in latino. Es scheint daher, als seien die Lieder auf Singweisen altfranzösischer Volkslieder gedichtet worden.

10. Cod. Lubicensis. Diese Handschrift von der Wende des 14. und 15. Jahrhunderts trug bei meiner Anwesenheit in Lübeck keinerlei Signatur¹⁾. Sie enthält eine stattliche Reihe meist dreistrophiger Marienlieder, unter denen zwei infolge Mangels eines Blattes unvollständig sind.

Salve coeli digna.	Salve virgo mater Christi.
O virgo spes humilium.	O Maria virgo pia.
O praeclara lucis ara.	Ave coeli porta.
Ostende virgo pia.	Tu es ille fons signatus.

---

¹⁾ In dem von Prof. Carl Stiehl besorgten „Katalog der Musik-Sammlung auf der Stadtbibliothek zu Lübeck“ wird sie unter den Musik-Handschriften als Nr. 17 aufgeführt.

O parens alma Christi.
 O regina lux divina.
 O Maria mater Christi.
 O Jesse virgula.
 Salve Maria pia.
 . . . . Stella maris appellaris.
 Archangelus immensus.
 Ave virgo vitae lignum.
 Maria triuni gerula.
 Virgo prudens et formosa.
 Ave quam pulchre mundum.
 Quae est ista.
 Salve salus virginalis.
 Ave splendor castitatis.
 Salve cella castitatis.
 Salve virgo pia.

O fructus honoris.
 Ave mater summi nati.
 Virga Jesse floruit.
 Virga Jesse nunc expresse.
 O Sara rara fecunda.
 Si somnum capiant.
 Ave beatissima.
 O Maria Imperatrix.
 Salve coeli porta.
 Hodie haec virga Jesse.
 Laetemur nunc et liberi
 Puer natus est hodie.
 Exsultandi tempus est.
 Uterus virgineus.
 Ave trinitatis cubile.
 Christus surrexit.

Von diesen Nummern sind die vier letzteren später beigelegt und von dem Corpus der Handschrift durch die Lamentationen getrennt. Alle Lieder sind mit Singweisen versehen. Von den Texten sind manche Entlehnungen aus andern Liedern, manche sehr verwildert.

11. Cod. Sangallensis 383, ein Sequentiar des Predigerordens aus dem 13. Jahrhundert, enthält folgende Cantiones:

Legem dedit olim Deus.
 Flos de spina procreatur.
 Inflexu casuali.
 Quae commisit femina.
 Clauso Chronos et serato.
 Hac in die Gedeonis.
 Novum sibi texuit.

Sol sub nube latuit.
 Virgo Deum genuit.
 Procedenti puero.
 Ver pacis aperit.
 Beata viscera.
 Veri floris sub figura.
 Anni sunt primitiae.

12. Cod. Helmstadiensis 628, in Wolfenbüttel, einst im Besitze von Flacius Illyricus, eine Pergamenthandschrift des 14. Jahrhunderts, französischer Herkunft, zählt 197 Blätter 21,6 × 15,3 cm. und ist dem Cod. Laurentianus am verwandtesten. Wie diesem sind ihm die Melodien die Haupt-, die Texte Neben-Sache. Die Anordnung erfolgt wie dort nach den Melodien; vorauf gehen die dreistimmigen, es folgen die zweistimmigen, endlich die einstimmigen. Die zweite und folgenden Strophen sind häufig am Rande geschrieben. Die Lieder dieser Handschrift sind von G. Milchsack, *Hymni et Sequentiae*, Halle 1886, S. 161 u. ff. ediert, und zwar in der Reihenfolge der Handschrift, weshalb ich unterlasse, hier eine ausführliche

Liste der in demselben enthaltenen Cantiones anzufügen. Es genügen folgende Bemerkungen:

Fol. 1 a bis 9 a prosaische Texte mit dreistimmigen Melodien.

Fol. 9 a: *Serena virginum*

Fol. 11 b: *Veri floris sub figura* } dreistimmig.

Fol. 12 a: *Leniter ex merito*

Diese drei Lieder hat Milchsack an das Ende seines Abdrucks (S. 222 u. f.) gesetzt.

Fol. 13 a bis 54 a prosaische Texte mit zweistimmiger Melodie.

Fol. 54 a: *Rosae nodum reserat* " " "

Auch dies Lied steht bei Milchsack am Ende S. 224.

Fol. 55 a bis 63 a wieder prosaische Texte mit zweistimmigem Satz.

Fol. 54 a: *Porta salutis ave*. Von hier ab beginnt volle Konkordanz zwischen der Handschrift und dem Drucke bei Milchsack. Doch treten zuweilen prosaische Stücke dazwischen, die natürlich im Abdruck fehlen; so fol. 76 b bis 79 a; 94 b bis 97 b. Die Melodien bleiben dreistimmig bis fol. 93 a; dann folgen zweistimmige Sätze bis fol. 167 b. An dieser Stelle ist die Handschrift verstümmelt; sie fährt 168 a mit einem Bruchstücke (*inc: divisus panniculis*) fort. Von hier ab einstimmige Melodien bis fol. 183 b. Schon fol. 174 b scheint das Corpus der Handschrift zu schließen. Hier findet sich die Notiz:

Qui liber est scriptus, Walterus sit benedictus,

Fol. 183 b bis 192 folgen Sequenzen, 195 a bis 197 a Tropen.

13. Cod. Guelfenbyteranus 1206, Helmstadien. 1099, ebenfalls französischer Herkunft und aus dem XIII. Jahrhundert, zählt 253 Pergamentblätter 18,0 × 13,5 cm. Blatt 122 b unten bezeugen die Buchstaben M. F. I. Flacius als einstigen Besitzer. Der Anfang der Handschrift ist verstümmelt. Fol. 1 bis 31 enthalten mehrstimmige Sätze mit unterlegten kurzen Prosatexten. Die Handschrift wird durch Initialen in mehrere Abteilungen gegliedert. Die erste fol. 31 a bis 46 b enthält Lieder mit dreistimmigem Satz:

Salvatoris hodie	31a.	Veri floris sub figura	39b.
Dic Christi veritas	33a.	Quis tibi Christe meritas . .	40b.
Relegentur ab area	34b.	Quid tu vides Jeremia	42a.
Veni creator spiritus	36a.	O Maria virginei	43a.
Synagoga meminit	39a.	Crucifigat omnes	46b.

Nun folgen zum Teil leere, zum Teil mit Nachträgen ausgefüllte Blätter bis fol. 92a. Hier beginnt eine neue Abteilung, Cantiones mit zweistimmigem Satze, begreifend:

Praesul nostri temporis . . . 92a.	Austro terris influente . . . 104b.
Deduc Sion uberrimas . . . 93a.	Sursum corda elevate . . . 107b.
Naturas Deus regulis . . . 96a.	Quod promisit . . . 111a.
Gaude virgo virginum . . . 99a.	Transgressus legem Domini . 116a.
Ortu regis evanescit . . . 100b.	Fraude caeca desolato . . . 117a.

Zwischen diesen Liedern steht fol. 112b und 114b Pater und Ave mit zweistimmigem Satz. Die folgenden beiden Abteilungen bringen eine große Anzahl lateinischer Texte, aber von allen nicht mehr als eine einzige Strophe, weshalb ein detailliertes Anfangsverzeichnis hier wegbleibt. Fol. 135a bis 138b und fol. 193a bis zum Schlusse französische Lieder, alle mit nur einer Strophe Text, die erstere Serie mit zwei-, die letztere mit einstimmigen Weisen.

14. Cod. Stuttgartien. Handbibl. I Asc. 95. (Cod. membran. 12,5 × 9,5 cm, nicht foliiert, Troparium saec. XIII.) enthält folgende Cantiones:

O amor Deus deitas.	Audi mundi domina.
O si mihi rhetorica ¹⁾ .	Samson dux fortissime.
O quam formosa.	Veri floris sub figura.
Flete fideles animae.	Olim fuit argumentum ²⁾ .
Ave Dei pia.	Si quis in hoc artem ³⁾ .
Ecce venit de Sion.	Latex in silicem.
Dies ista colitur.	Dic Christi veritas.
Audi chorus organicum.*	Bulla fulminante.
In conflictu nobili.	Salve mater salvatoris.
Austro terris influente.	Fas legis priscae.
Qui sub Dione militas.	Quomodo sunt oculi.
Pater ingenitus.	Omnes audiat.
Fregit Adam interdictum.	

Nun folgen interpolierte Kyries bis zum Anhang, der noch folgende, zum Teil mit Neumen versehene, hieher gehörige Lieder hat:

Conditor alme siderum.	O summa potentia.
Dole Sichen impie.	Virgo mater ecclesiae.
Exceptivam actionem.	Salve dulcis memoriae.

¹⁾ Cfr. Anal. Hymn. IX, 67. Das Stück ist in der Hs. als Conductus bezeichnet.

²⁾ Ist die zweite Strophe des Liedes: Quod promisit ab aeterno.

³⁾ Carm. Burana S. 26, Str. 5.

Ad cantum laetitiae.
 Frigescente caritatis.
 O clericorum optime.
 Cogito plus solito.*
 Fraude caeca desolato.
 Vale tellus valete socii.*
 Audi tellus, audi.

Surrexit Christus hodie.
 Puer natus hodie.
 Rumor letalis.*
 Crimen avaritiae.
 Exsultandi et laetandi.
 Dies ista colitur.
 Evirescit et florescit¹⁾).

15. Cod. Graecen. 258, ein Antiphonar, wie es scheint aus St. Lamprecht, enthält auf einem Vorsetzblatte in der Schrift des 13. Jahrhunderts mehrere Cantiones:

Sancta pia fert Maria.
 Umbram destruxit penitus.
 Ave maris stella.
 Dies ista dies pretiosa.
 Pater filiae.
 Dies ista colitur.

Ecce venit de Sion.
 Tres signatas calculo.
 Dum recordor dies breves.
 Purgator criminum.
 Tribus signis Deo dignis.
 O amor Deus deitas.

16. Cod. Engelbergen. 314, saec. 14 enthält mancherlei Cantilenen. Ein Inhaltsverzeichnis derselben aufzuführen, ist indes nicht nötig, da auf die detaillierte Beschreibung des Codex in Gottwalds Handschriftenkatalog des Stiftes verwiesen werden kann.

17. Ganz geringe Ausbeute bietet die herrliche Handschrift H 196 der Ecole de Medicine zu Montpellier aus dem 14. Jahrhundert, die in mehr als einer Hinsicht ein Rätsel ist. Die Seiten der Handschrift sind nämlich zum Teile in zwei Kolonnen beschrieben, auf denen sich immer zwei Lieder gegenüberstehen, nur das letzte Notensystem der Seite nimmt die ganze Breite dieser ein und zeigt unter reich neumierter Choralmelodie ein oder zwei liturgischen Texten entnommene Worte. Die Parallellieder sind der Mehrzahl nach französisch, die lateinischen ohne strophische Gliederung; oft steht neben einem lateinischen ein französischer, vielfach neben einem geistlichen ein weltlicher, meist erotischer, bisweilen, möchte man sagen, zotischer Text. Über diesen Codex ist ausführlich gehandelt von Coussemaker, *L'Art Harmonique au XII. et XIII. siècle*. Paris 1865. Er giebt

---

¹⁾ Die mit einem Asteriskus versehenen Lieder sind profanen Inhalts und steht eines derselben Carm. Bur. 168. Es verdient hervorgehoben zu werden, daß diese Hs. einige Vagantenlieder *veri nominis* enthält.

in diesem Werke als Frontispice ein polychromes Faksimile des fol. 3a der Handschrift, S. 244 ff. eine Inhaltsangabe nach den Blättern derselben, 257 eine ebensolche nach dem Alphabete, S. 217—244 eine Anzahl lateinischer und französischer Texte. Da uns der Codex nur selten dient, sei auf diese Angaben verwiesen, die immerhin ein genügendes Bild vom Inhalte der Sammlung vermitteln, wenngleich Coussemakers Arbeit, wie Oswald Koller nachgewiesen¹⁾, eine vielfach unzuverlässige ist. In einem Punkte ist Koller mit Coussemaker einer Ansicht, daß die Parallellieder der Hs. mit dem am Fuß der Seite befindlichen Choralverse ein mehrstimmiges Lied bilden. Demnach wären in der Kirche gleichzeitig von drei Stimmen ein liturgischer Text, eine lateinische geistliche Cantio und ein französisches Liebeslied gesungen worden. Credat Judaeus Apella! Ich traue der Ungeniertheit der mittelalterlichen Vaganten viel zu, hier aber scheint ihnen doch ein „zu viel“ zugemutet; ebenso große Stücke halte ich von der Unverwundbarkeit mittelalterlicher Ohren, allein gleichzeitiges Absingen drei verschiedener Texte ist ein Ohrenschmaus, der selbst für Nerven, die an die Süßigkeit des Organums gewöhnt waren, zu irritierend wirken mußte. Ich habe an verschiedenen Liedern der Handschrift den Versuch gemacht, sie zu einem Discant zu verbinden; ich gab den Versuch als unmöglich auf. Coussemaker ist dieser Versuch allerdings gelungen; aber mit welchen Mitteln! Kann man alle Noten beliebig verlängern, auf Schritt und Tritt Triolen anbringen und, wenn alle Stränge reißen, beliebig viele Takte Pausen einschalten, dann kann man auch aus dem ersten besten deutschen und einem gegebenen chinesischen Volksliede einen Discant herstellen. Hier liegt ein Rätsel vor, das nur von einem sattelfesten Kenner der mittelalterlichen Tonarten zu lösen ist, dem schon der Gedanke an Vorzeichnung eines oder mehrerer Kreuze vor eine nicht transponierte mittelalterliche Melodie als eine Sünde gegen den hl. Geist erscheinen würde.

18. Das Gesagte gilt ebenso von der Bamberger Handschrift Ed. IV 6, welche mit der von Montpellier völlig gleiche Einrichtung hat. Sie gehört dem ausgehenden 13. oder dem be-

---

¹⁾ Der Liederkodex von Montpellier. Eine kritische Studie. Zeitschrift für Musikwissenschaft IV, 1—82.

ginnenden 14. Jahrhundert an, zählt 80 Pergamentblätter und enthält von fol. 1 bis 65 eine Sammlung lateinischer und französischer Lieder, die in zwei Kolonnen, fol. 31 b bis 35 a in drei Spalten geschrieben sind. Alle lateinischen Lieder sind einstrophig, beziehungsweise nicht strophisch gegliedert. Beispielsweise sei auf das Lied *In veritate comperi*, Anhang I zur zweiten Folge dieser Sammlung verwiesen. Eine Anzahl von Stücken aus dieser Handschrift hat Mone, Band II Nr. 591 bis 599, gegeben. Aus diesen Beispielen ist zu ersehen, welcher Art sämtliche Lieder dieser und der vorgenannten Handschrift sind.

Die Trümmer eines Cantionals bildet die Londoner Handschrift Add. 30 091, saec. 13. Sie enthält die Melodien von 12 lateinischen und zwei französischen Liedern, von den Texten aber nur eine Strophe.

Andere Handschriften, welche wenige Lieder enthalten, hier im einzelnen aufzuführen und zu beschreiben, würde zu weit führen und ohne Nutzen sein. Erwähnt sei aber, daß eine größere Anzahl von den nachfolgend mitgeteilten Liedern, sowie eine kleinere ähnlicher sich in der von Flacius Illyricus unter dem Titel: *Varia doctorum piorumque virorum de corrupto ecclesiae statu poemata* zu Basel im Jahre 1556 veröffentlichten Sammlung S. 29 bis 88 incl. befinden. Lieder, die ich in meinen Quellen nicht fand, habe ich aus Flacius um so weniger herüber genommen, als seine Texte in der Mehrzahl der Fälle sich als unvollständig erweisen.

Es erübrigt, kurz diejenigen Klassen von Liedern zu bezeichnen, welche aus dieser Sammlung ausgeschlossen worden sind. Es sind dies zunächst alle eigentlichen Tropen im Gegensatz zu den Cantiones, Versus, Muteti, Conductus u. s. w. Von den Cantiones habe ich ausgeschieden die rein weltlichen, erotische und andere, mit Ausnahme einiger historischer Lieder, die übrigens vielfach auch eine moralische Tendenz haben. Ferner diejenigen, die nur durch Herausreißung einzelner Strophen aus größeren Gedichten gebildet sind. So enthält z. B. Cod. Laurentianus ein Lied mit dem Anfange: *Si vis vera frui luce*; alle drei Strophen sind der Sequenz, beziehungsweise dem Liede No. 73 in Kehreins Sequenzensammlung entlehnt. Endlich habe ich die ein- und keinstrophigen ausgeschieden. Die einstrophigen, weil sie nur Bruchstücke darstellen von Liedern,

die entweder verloren, jedenfalls noch nicht aufgefunden sind. Von solchen Liederanfängen, die ich übergehe, finden sich einige in G. Milchsacks *Hymni et Sequentiae*, Halis Saxonum 1886, auf welche ich verweise; so auf S. 162 Ave maris stella, Praesul nostri temporis, De monte lapis scinditur, Praemii dilatio, 166 Festa Januarii, 172 Monstruosis fluctibus, Deo confitemini, Gaudeat devotio, 176 Consequens antecedente, 177 Ex oliva Remensium, 194 Resurgente Domino, 196 Scrutator alme cordium, 205 Age poenitentiam. Unter diesen uns verlorenen Liedern ist das mit dem Anfange Consequens antecedente höchst wahrscheinlich von Philippe de Grève verfaßt. Dasselbe ist der Fall mit einigen andern Liedern, die sich in gleicher Lage befinden, zunächst und am meisten mit dem Liedesanfange, den Cod. Egerton in der zweiten Abteilung bietet, und den ich deshalb hierher setze:

Tempus est gratiae,
Filium Mariae,
 Tempus est laetitiae,
 Fideles gaudent,
 Filium Mariae
 Cuncti collaudent.

Da das Lied, beziehungsweise der Liedesanfang, sich in der Egerton-Handschrift findet, ist die Möglichkeit, ja eine gewisse Wahrscheinlichkeit vorhanden, daß es zu den Liedern des Kanzlers gehöre. Wie ein Vergleich zeigen wird, hat es ganz den Bau der kurzen Lieder, welche die XIII. Gruppe des Laurentianus bilden. Dasselbe wirft also ein neues Gewicht in die Wage zu Gunsten der Vermutung, daß die sämtlichen Lieder dieser Abteilung des Cantionale Mediceum den Kanzler zum Verfasser haben. Auch die folgende Strophe scheint mir das Ingenium desselben zu verraten:

Cum omne, quod componitur,
 Dissipari sit necesse,
 Non miror, quod vertitur
 Esse nostrum ad non esse,
 Sed hoc est mirabile,
 Quod plus corruptibile,
 Partem nostram vilissimam,
 Diligimus, quam animam.
 Vivit homo dissolute
 Totus in curanda cute,
 Quasi pro maleficiis

Post mortem non puniretur,
Sed, si per bona meretur,
Propter mala punietur
Per locum a contrariis.

Wieder wittere ich den gleichen Autor in der folgenden Strophe:

In nova fert animus
Via gressus dirigere,
Non pudet, quia lusimus,
Sed ludum non incidere,
Si temere
De cetero
Distulero,
Non currens ad remedia,
Canitie
Quotidie
Citante peremptore
Liquet de contumaci.

Dies Lied ist in Verbindung zu bringen mit einem anderen, von dem Cod. Laurentianus gleichfalls nur die erste Strophe bietet, dessen Fortsetzung aber aus den Carmina Burana ergänzt werden kann. Dasselbe beginnt nämlich mit der gleichen Wendung, die gleichen Autor annehmen läßt:

Non te luisse pudeat,
Sed ludum non incidere,
Et quae lusisti temere,
Ad vitae frugem vertere.

Es ist höchst bedauerlich, daß von einer Reihe von Liedern nur deren prägnante Anfänge, die ein beachtenswertes Lied hoffen ließen, vorhanden sind.

Die kein-strophigen oder strophenlosen Lieder, die ich von der Sammlung ausschliesse, sind jene, welche ich oben bei Beschreibung der Handschriften von Montpellier und Bamberg charakterisiert habe. Auch der Laurentianus enthält eine Reihe dieser Art, vor allem in der XI. Abteilung. Diese Lieder, hinter denen stets ein reich neumiertes einzelnes Wort folgt, sind mir noch völlig rätselhaft. Sie zeichnen sich wie durch ihre regellose Form, so auch inhaltlich durch Originalität aus; z. B.:

Moriuntur,
Oriuntur
Novi successores,
Cessores
Nota re

Cunctis hoc notare,
Spernunt
Literatos,
Lite ratos
Cernunt

Oculis sidereis,
Si de reis
Disputo,
Puto
Gratum,
Ratum,
Quidquid doces, reputo;
Reos ergo iudices
Iudices,
Nummi spes dolosi
Dolo si
Refulgeat,
Re fulgeat;

Examen staterae
Cum statere
Vergit in consensum,
Sensum sensu
Novi perturbare;
Sed quare
Tanta donant teneris
Nepotibus?
E potibus
Veneris
Certe bibunt,
Ibunt
Ad calorem nimium

His ab aquis nivium.

Und so geht es weiter; am Schlusse heisst es dann „In odo [rem].“ Von dieser Art Lieder habe ich nur wenige Probe halber (in einem Anhang zur zweiten Folge) aufgenommen, darunter namentlich die der Egerton-Handschrift, weil dieselben theils sicher, theils wahrscheinlich von Philippus de Grevia herrühren.

Als Proben sind gleichfalls anfangsweise eine Reihe von Melodien aus den vorbeschriebenen sowie aus einigen anderen Handschriften mitgeteilt. Bezüglich der Wiedergabe dieser Lieder muß ich bemerken, daß die Notenzeichen in den Handschriften keine Dauerwerte besitzen, daß z. B. in den mehrstimmigen Sätzen einer Note drei, vier und mehr Noten derselben Art entsprechen. Diese Art der Notation ist in der Transskription der einstimmigen Melodien beibehalten, in denen einzig an Stelle der Choralnoten die weissen, an Stelle der c-, f- und g-Schlüssel ausschliesslich die letzteren gesetzt worden. In den mehrstimmigen Stücken mußte dagegen den Noten ein Dauerwert gegeben werden, damit ersichtlich bliebe, welche Noten untereinander gehören. Damit soll indes keineswegs insinuiert werden, daß ich diese Gesänge für mensuriert ansehe. Den Noten mag im Vortrage beliebige Dauer gegeben werden, wenn nur das Verhältniß derselben untereinander gewahrt bleibt. Das b-molle habe ich, wo es in der Handschrift fehlt, den Gesetzen des Chorals zufolge aber stehen müßte, bei den einstimmigen Stücken über dem Systeme angebracht, u. z. ohne Klammer dort, wo es geboten, in Klammer, wo es möglich erscheint. Wo ich das b-molle vorzeichnet habe, ist dies in Klammer geschehen. Bei den mehrstimmigen Gesängen habe ich keinerlei Ein- oder Vorzeichnung

vorgenommen. Unsere Kenntnis der die mittelalterliche Polyphonie beherrschenden Gesetze ist noch eine so ungenügende, die grundlegendsten Fragen, so die Frage, ob neben der Bemollisierung auch Erhöhungen, wenigstens in einzelnen Modi, vorkommen, sind noch so strittig, daß mir schlechthinige Wiedergabe des Überlieferten das einzig Richtige und das allein Dankenswerte schien. „Der ganze moderne Schulstreit,“ bemerkt sehr richtig Guido Adler in seiner „Studie zur Geschichte der Harmonie“ (Sitzungs-Bericht der Phil. hist. Cl. der k. Akad. der Wissensch. Band 98 [Wien 1881] S. 781 ff.), „ob und wann bei den mehrstimmigen Kompositionen Semitonien anzubringen sind, die unsicheren Versuche in dieser Beziehung verraten nur den Gegensatz unserer harmonischen Tonalität gegen die kirchliche.“

Viele der Lieder dieses und des folgenden Bandes haben einen Rundreim (R°). Derselbe ist entweder hinter die erste Strophe gesetzt worden und dann der Übersichtlichkeit des Druckes halber auch hinter die der ersten in der zweiten Spalte entsprechende Strophe, oder aber er ist an den Schluß des Liedes gestellt. Es versteht sich von selbst, daß er nach jeder Strophe wiederkehren müßte.

Wien, den 14. November 1894.

Guido Maria Dreves.

L.

CANTIONES NATALITIAE.

1.

1. A solis ortus cardine
Ad usque terrae limitem
Vitae nos potans sanguine
Vitis extendit palmitem,
Rex regum, sessor asinae,
Crucis ascendit stipitem,
Ut a mortis voragine
Salvet equum per equitem.
R^o O felix uterus,
Quo vim fert numinis
Primi deuterus
Redemptor hominis.
2. Beatus auctor saeculi
Servile corpus induit,
Sed formam sumens servuli
Divinam non deposuit;
Hac fauces forans zabuli,
Sub hac ut hamus latuit,
Quo dolo dolus aemuli
Mors morte Christi corruit.

3. Castae parentis viscera,
Coelestis plena gratiae,
Sacra deponunt pondera,
Sed damna pudicitiae
Non patitur puerpera,
Dum ostium fit hostiae,
Per quam nos patris dextera
Locat in throno gloriae.
R^o O felix uterus,
Quo vim fert numinis
Primi deuterus
Redemptor hominis.
4. Domus pudici pectoris
Templum fit sancti spiritus,
Columnas habens marmoris
Virtutes datas coelitus,
Insigne sidus aequoris,
Quo coeli patet aditus,
Et candens thronus eboris
Summi regis discubitus.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. — Von einem Liede gleichen Anfanges enthält das Cantional des Petrus von Medici nur die erste Strophe:

A solis ortus cardine
Processit solis radius,
Dum apparens in homine
Missus a patre filius
Elegit sine semine
Virgo nasci de virgine,
Et stans inter nos medius,
Licet ecclipsis nescius,

Involutos caligine
Novo respexit lumine,
Mortem, quam mortis nuntius,
Induxerat pro crimine,
Suo damnavit sanguine
Et reduxit in melius,
Quidquid erat deterius.

2.

1. Conditor alme siderum,
Ab alto, Jesu, respice
Et fessos fasce scelerum
Ope salutis refice,
Deus carens origine,
Vera salus credentium,
Qui natus es de virgine,
Rex Christe, factor omnium,
Veni, redemptor gentium.

2. Qui dominatur superis,
De terra fons exoritur,
Dum jubar novi sideris
A maris stella nascitur.
O qualis incarnatio!
Scribentis scribae calamo
Stupet naturae ratio,
Quod virgo gaudet filio,
Procedet suo thalamo.

3. Redemptor, mortis pretio,
Festina, tuos visita,
Ne consumamur vitio,
Deus, nobiscum habita,
In te da recta sapere
Ne nos credamus, Domine,
Te natum carnis genere,
Sed mystico spiramine,
Non ex virili semine.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — 2, 4 O maris
stella. — 2, 7 Stupet nate ratio. — 3, 3 Ne simaniis vitio. — 3, 6 credemus.

3.

1. Deus, creator omnium, Fecit, quaecunque voluit, Et milia laetantium Se laudare disposuit, Constituens Curram sibi multiplicem Et per certos distribuens Gradus naturam simplicem.	2. Jucundior ut fieret Ex diversis concordia, Factus homo, ni rueret, Ad haec fuit officia, Quem perditum Quaerens humani corporis Christus assumpsit habitum, Licet in fine temporis.
3. Corpus sequuntur aquilae Pulli lambentes sanguinem, Triumphat agmen fragile Currrens post matrem virginem. Nos igitur Regnanti sine termino, Cui omne genu flectitur, Benedicamus Domino.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tol. 930 (33—23). B. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 2, 3 ne rueret C. —
3, 2 lambentis B. — Cfr. Milchsack, 190.

4.

1. Dum medium silentium Tenerent legis apices, Et literae dominium Regnaret apud simplices, Extendit pater brachium, In quo, si recte iudices, Regnum et sacerdotium Reliquit iudex iudices. R^o De tenebris historiae Processit sol iustitiae.	2. Modo fortassis alio Mundus mundari potuit Quam passo Dei filio, Sed nullus ita congruit; Nam mortis exterminio Mederi vita debuit, Et curari contrario Contrarium opportuit. R^o De tenebris historiae Processit sol iustitiae.

3. Si purus homo fieret
 Redemptor et non alius,
 Redemptus homo crederet
 Quiddam Deo potentius
 Et ei genu flecteret,
 Et in cunctis obnoxius
 Culturae jus impenderet,
 Quo nihil est absurdus.

4. Ergo nostrae propaginis
 Naturam venit sumere
 Deus in alvo virginis
 Ut artifex in opere,
 Ut per naturam hominis
 Haberet morti cedere
 Et per virtutem numinis
 Posset a morte surgere.

5. Subtili diligentia,
 Mirabili commercio
 Ex duplici substantia
 Facta fuit haec unio,
 Et quidquid sapientia
 Possedit ab initio,
 Collatum est ex gratia
 Totum Mariae filio.

6. Haec est fides catholica,
 Quam haeresis non lacerat,
 Haec est, quam vox prophetica
 Rotam in rota dixerat,
 Prioris analytica
 Dum resolvit et reserat,
 Quod sub lege Mosaica
 Veritas occuluerat.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Sangallen. 551. add. saec. 13. C. — Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. D. — B hat nur Str. 1, 2, 3; C nur Str. 1, 2, 3, 6; D beginnt mit 1, 4 bis Str. 5; A fehlt Str. 6. — 1, 5 Extendens C. — 1, 6 Excussit legis codices C. — 1, 8 Reliquit juri iudices C, inde iudices D. — 2, 6 Vita mederi AC. — 3, 1 Si vernus homo A. — 3, 4 Quidnam Deo A, Quidam Deo B, Deo quiddam C. — 3, 5 Eique genu C. — 3, 6 Et prae cunctis C. — 3, 7 Subtili jus impenderet AB; lies Sculptili? — 3, 8 est fehlt D; Quod nihil esset melius C. — 4, 8 Ex mortuis resurgere D. — 6, 5 analetica C. — Das Lied fehlt in Chevaliers Repertorium, das sonst die Lieder der Hs. B registriert.

5.

1. Dum medium silentium
 Componit omnia,
 A sedibus regalibus
 Patris clementia
 Verbum mittit incarnatum,
 Destinatum
 Vitiis remedium.

R° O regis gratiam,
 Qui servum induit,
 Gratis restituit
 Ingratis patriam,
 Delictis veniam.

2. Lux hodie laetitiae
 Sub luce radiat,
 Lux celebris in tenebris
 Noctem dimidiat,
 Lucem creans in lucerna,
 Lux aeterna
 Lucem profert gratiae.

3. Ab ubere puerperae
 Pendet rex saeculi,
 Rex unicus, pacificus,
 Redemptor populi,
 Nec abhorret foenum vile,
 Qui servile
 Jugum venit solvere.

R° O regis gratiam,
 Qui servum induit,
 Gratis restituit
 Ingratis patriam,
 Delictis veniam.

4. O deitas, quam brevitās
 Includit hominis,
 O nucleus virgineus,
 O auctor virginis,
 Quem produxit virga Jesse,
 Ejus esse
 Conservat aeternitas.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Str. 4 fehlt in B, das Lied in Chevaliers Repertorium.

6.

De Nativitate regis gloriae.

1. Rutilat hodie Dies laetitiae, Dat sol justitiae Radios gratiae, Adest in specie Nostra rex gloriae.	6. Erant in medio Cuncta silentio, Agebat spatio Nec cursum devio Alto consilio Dei dignatio.
2. Modo mirabili In carne fragili Agit rex saeculi Salutem populi.	7. A throno regio Videns propitio Miseros radio, In hoc exsilio Nobis in proprio Subvenit filio.
3. Fit virgo tenera Mater puerpera, Pendet ad ubera, Qui regit aethera.	8. Ergo de patrio Descendit solio In matris gremio Sub carnis pallio Fortis in proelio.
4. Fit pater ipsius Filiae filius, Deus non alius, Quid mirabilius?	9. Latet in fictili Dignitas figuli, Summus in humili, Fortis in debili.
5. O generatio Plena mysterio, Quam nec ingenio Nec ullo studio Explicat ratio Quovis eloquio.	10. Tali commercio Dat se pro pretio Nostra redemptio, Et nos hoc termino Cantemus Domino.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. — Mit der Aufschrift: De Nativitate regis gloriae.

7.

1. Sol sub nube latuit, Sed eclipsis nescius, Cum se carni miscuit Summi patris filius, Maritari voluit Verbum patris altius, Nubere non potuit Caro gloriosius.	2. Qui solus aeternus est Et qui regit omnia, Quod non erat, factus est, Nec tamen res alia, Illum, qui solutus est, Stricta ligat fascia, Jacet, qui immensus est, Inter animalia.

3. O domus, o regia,
 Domus inquam Domini,
 Domus nulli pervia
 Nisi Deo homini;
 O mira materia
 Partus, data nemini,
 Nulli quidem propria
 Nisi uni virgini.

4. Absque Dei numine
 Sensu nullo capitur,
 Quod de matre virgine
 Deus homo nascitur;
 Qui mentis acumine,
 Loco nullo clauditur,
 Ens tamen in homine
 Jacet, sedet, graditur.

R° Gaude nova nupta,
 Fides est et veritas,
 Quod a carne deitas
 Non fuit corrupta.

Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien 628. saec. 13. D. — C hat nur die erste Strophe, B die erste und zweite. — 1, 3 Dum se C. — 2, 5 qui solus est D. — 4, 7 Onustum in homine A. — Cfr. Milchsack, 185 sq.

8.

1. Cortex occidit literae,
 Sed spiritus vivificat,
 Sed plus, quam sat est, sapere
 Turrim Babel aedificat;
 Cor hominis laetificat
 Vini potus vel siceræ,
 Si non cogat excedere,
 Quod fides patrum praedicat.

2. Fides non habet meritum,
 Quae rationem sequitur,
 Stulte credit, quod subditum
 Sit naturae, quo conditur;
 Qua natura concipitur,
 Naturis est absconditum,
 Cum ex naturis editum
 Vix ratio consequitur.

3. Naturae claudi regulis
 Auctor naturae renuit,
 Qui se revelans parvulis
 Mundi prudentes latuit,
 Cum sui formam induit,
 Sic civis statum exsulis
 Claris reformans vinculis
 Morte mortem absorbit.

4. In coelis homo positus
 Sua lapsus superbia,
 Ne desperet, quod insitus
 Jugi esset miseria,
 Sua Deus clementia,
 Ne desperet, quod redditus
 Non sit carnis et spiritus,
 Summis junxit mortalia.

5. Ex viro facta femina
 Sine mixtura seminis
 Mundo suggestit crimina
 In sui necem sanguinis,
 Sed nostrae partus virginis
 Abhorrens viri semina
 Mundi tollit peccamina,
 Dei proles et hominis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Gulfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — A hat nur Str. 1 und 2. — 2, 8 lux ratio A. — 3, 2 naturae tenuit B. — 3, 6 redditus B. — Cfr. Milchsack 174.

9.

1. Exceptivam actionem
 Verbum patris excipit,
 Dum deludit rationem,
 Dum naturam decipit,
 Casualem dictionem
 Substantivum recipit,
 Actioque passionem
 In hoc verbo concipit.
 R° In hac verbi copula
 Stupet omnis regula.
2. Inter locos locum nescit
 Locus a contrariis,
 Sui locum obstupescit
 Exceptum ab aliis,
 Fit elinguis, obmutescit,
 Fallitur in propriis
 Et de suis erubescit
 Logica fallaciis.
3. Peregrinat a natura
 Nominis positio,
 Cum in Dei transit jura
 Hominis conditio,
 Novus color in junctura,
 Nova fit constructio,
 Novus tropus in figura,
 Nova fit translatio.
4. Dum ab uno non recedit,
 Alteratur unitas,
 Dum in unum se concedit,
 Unitur alteritas,
 In diversum idem cedit,
 In idem diversitas,
 Sui tamen non excedit
 Limitem simplicitas.
 R° In hac verbi copula
 Stupet omnis regula.
5. Artis suae in censura
 Geometra fallitur,
 Dum immensus sub mensura
 Terrenorum sistitur,
 In directum curvatura
 Circuli convertitur,
 Sphaeram claudit quadratura
 Et sub ipsa clauditur.
6. Dum factoris et facturae
 Mira fit conjunctio,
 Quis sit modus ligaturae,
 Quis ordo, quae ratio,
 Quae sint vincla, quae juncturae,
 Qui gumphi, quae unio,
 Stupet suo fracto jure
 Musica proportio.
7. Solis lumen nube tectum,
 Nubis sub velamine
 Nostrae carnis fit objectum
 Nec hebet in lumine,
 Nostrum vergit in defectum
 Sol ortus in virgine,
 In defectum dans effectum,
 Lumen in caligine.
 R° In hac verbi copula
 Stupet omnis regula.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. A. — Cod. Duac. (ol. Marchianen.) 385. saec. 14. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — C hat nur die erste Strophe. — 2, 3 locum obmutescit B. — 2, 5 At elinguis B. — 3, 5 und 6 stehen hinter 7 und 8 B. — 3, 6 fit contractio B. — 4, 3 contendit B. — 4, 8 Limitem diversitas B. — Str. 5 und 6 umgestellt B. — 5, 1 Suae artis B. — 5, 7 claudit curvatura B. — 6, 2 Nova fit B. — 6, 6 gumphi vel unio A. — B schreibt über jede Strophe den Namen der behandelten Disciplin: Grammatica, Dialectica, Rhetorica, Arithmetica, Geometria, Musica, Astrologia. Als Verfasser des Liedes wird Alanus von Lille bezeichnet.

10.

1. Inflexu casuali
Verbum quod non inflectitur
Nec lege temporali
Corde patris egreditur,
Verbum nobis compatitur,
Ventre matris inseritur,
Quem clausit, ventre clauditur,
Et rubus non comburitur
Splendore spiritali,
De terra splendor oritur,
In partu virginali
Verus sol nube tegitur.
2. Probatica piscina
Jam movetur divinitus,
Atque de lapiscina
Scinditur lapis inclitus,
Cum virgo praegnans coelitus
Fit templum sancti spiritus;
Aqua sperat introitus
Homo languori deditus
In fraude serpentina,
Aquam movet paraclitus,
Angeli medicina
Est homo vitae redditus.
3. In Adam causabatur
Veritas et justitia,
Cum patrocিনabatur
Pax et misericordia,
Concors fit haec discordia
Novi partus infantia,
In excelsis sit gloria,
Nam carni Dei gratia
Pro pace maritatur;
Miranda sunt connubia,
Quibus pax reformatur
Inter nos et coelestia.
4. Ut Satan perforetur
Hamus in esca latuit,
Ut homo liberetur,
Hominem Deus induit,
Qui circumcidi voluit,
Cui spiritus apparuit,
Cui aqua pura vinuit,
Cui stella nova claruit,
Hic dum baptizaretur,
Benedicamus sonuit,
Ut benediceretur,
Qui benedici meruit.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. — 1, 5 nobis cum patitur.

11.

1. Naturae primordium
Dum primordiat,ur,
Deiformis puritas
Dum matricatur,
Et humanae deitas
Carni sociatur,
Enti metaphysico
Sic physis applicatur.
2. Patrem sua filia
Sine passione
Parit non praeambula
Viri mixtione,
Sed ex sola spiritus
Fecundatione
Partus sine physica
Fit conditione.
3. Dum intrat sublimitas
Carnis limitatem,
Naturae binarius
Gignit unitatem,
Christo Phoebo Cynthia
Dat nativitatem,
In quo mathematicus
Videt novitatem.
4. Dum fecundat coelitus
Imber spiritalis
Hanc, quae fuit nescia
Voti maritalis,
Mutavit mirifice
Cura maternalis
Regimen monasticum
Vitae virginalis.

5. Sumpturus a famula
Fomentales usus
Servae fit hospitio
Dominus inclusus,
Cujus regit omnia
Spiritus diffusus,
Per quod yconomici
Mores est abusus.

6. Qui gubernat omnia
Legibus naturae,
Nascens dum conciliat
Se carni passurae,
Saeviunt in Dominum
Serviles pressurae,
Virtutis politicae
Violato jure.

7. Producit res genita
Suum genitivum,
Ex passivo genere
Genus fit activum,
Sic irregulariter
Et derivativum
Gignit non grammaticae
Suum primitivum.

8. Ubi praepotentia
Deitatis ludit,
Patrem sua filia
Virgo partu fudit,
Vanas dialectica
Rationes cudit,
Gignens esse genito
Prius dum concludit.

9. Virgo rore spiritus
Coelitus imbuta
Parit, sic fit rhetoris
Ratio soluta,
Per quam, quod fecunditas
Non sit impolluta,
Arguit negotium
Gestum consecuta.

10. O cujus potentia
Naturam potenter
Immutavit, bonitas
Morem competenter
Et ineffabilitas
Lexin praepatenter,
Nos juvet per gratiam,
Quaesumus, clementer.

Cod. Monacen. (ol. Tegurin.) 20021. saec. 15. A. — Cod. S. Petri Salis-
burgen. b VII 10. saec. 15. B. — Letzteres mit der Bemerkung: Carmen
puerorum de nativitate Jesu Christi, nostri salvatoris, et Mariae, pulcherrimae
virginis, filii. — 1, 4 materiatur B. — 6, 3 Natus dum B.

12.

1. Naturas Deus regulis
Certis adstringi statuit,
Et a praescriptis formulis
Nullo conatu potuit
Ultra naturam progredi
Vel per se citra regredi;
Sed his ligari vinculis
Ipsorum auctor noluit,
Qui retrahit et tribuit
Naturis, quod vult, singulis;
Sic ergo nostris saeculis
Mortalis nasci voluit,
Quod aeternus apparuit.

2. Carnem sumens ex virgine
Triplex pandit mysterium:
Mortalis est ex homine,
Quod clausum manet ostium,
Quando partus egreditur;
Spiritalis ostenditur,
Quod sine patris semine,
Quod non habet initium,
Aeternum tenens solium;
Sub divo sine tegmine
Non egens medicamine
Producit virgo filium,
Quia salus est omnium.

3. Pauper mundum ingreditur,
 Qui rebus praeest omnibus,
 Et abjectus egreditur
 Potens prae terrae regibus,
 Se ipsum exinaniens,
 Suo patri obediens
 Humiliter exsequitur,
 Ut sic par sit humilibus,
 Insinuans hominibus,
 Quod porta coeli clauditur,
 Inferius exponitur,
 Superbe resistantibus,
 Se extra se quaerentibus.
 Quos ab Aegypti cophino
 Deus potentialiter
 Redemit et humiliter,
 Pro servitutis termino
 Benedicamus Domino.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. —
 Cod. Gulfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran.
 Helmstadien. 1099. saec. 13. D. — Str. 3 fehlt AB. — 1, 5 natura A. —
 2, 12 Ducit virgo A. — 2, 13 est ovium C. — Cfr. Milchsack 170.

13.

1. Veri solis radius Et sol pleni luminis Specular innoxius Matris intrat virginis, Sic Dei, non alius, Filius fit hominis.	4. Quem non valet baculo Nec legis justitia, Revocat a tumultu Prophetæ praesentia, In quo quasi speculo Nova fulget gratia.
2. Levigati nuclei Nux in virga nascitur, Propinatrix olei, Quo David inungitur, Quo lucerna fidei Populis accenditur.	5. Fratri primogenitus, Non conformis humili Nec adesse meritis Patris mensae fertili, Immoratur penitus Legis agro sterili.
3. Vermis, qui sub vespere Mundi jubar exerit, Ramum siccatur hederæ, Quo se Jonas operit, Non in umbra literæ Spem salutis ingerit.	6. Hujus sinum gratiæ Pater pandit filio, Qui porcorum variae Foeditatis taedio Spe succinctus veniæ Redit ab exsilio.

7. Quo fovetur medico
 Propulsante vitia,
 Qui vergebat Jericho
 Via lapsus regia
 Nec afflictus modico
 Vitae flebat spolia.

8. Immutatur titulus,
 Palmes aret vineae,
 Oleastri surculus
 Maritatur oleae,
 Quam fecundat sedulus
 Ros infusus areae.

9. Quo Zachaeus fomite
 Novae fructus arboris,
 Forma gentis praeditae,
 Sacri succo pignoris
 Novo surgit stipite,
 Novi pomum temporis.

10. Sub ficu Nathanael
 Typum sibi vendicat
 Subjugalis Israel,
 In quo Jacob claudicat,
 In quo pulsus Ismael
 Jus haeredis abdicat.

11. Unde chorus hodie
 Plaudat manu sedula,
 Quem sinus ecclesiae
 Purgat leprae macula,
 Ut cohaeres gloriae
 Jubilet per saecula.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. C. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. C. — BC haben nur folgende Strophen in dieser Ordnung: 1, 3, 7, 5, 9, 11; C an anderer Stelle 2, 4, 6, 8, 10; Str. 11 fehlt A. — 5, 1 Frater primogenitus A. — 5, 5 Minoratur BC. — 7, 1 Qua fovetur BC. — 7, 3 vergebat B. — 9, 1 Quod Zachaeus ABC. — 10, 3 Ismael A. — 10, 5 In quo fultus Israel A. — 11, 3 Quam sinus B.

14.

1. Gratuletur populus
 Pro salute populi,
 Quam designat baculus
 Noster, signans baculi
 Aaron mysterium.
 Non caret mysterio,
 Quod virga tam arida
 In loco tam arido
 Florem, fructum edidit;
 Sic virgo fit gravida,
 Sed non ventre gravido
 Virginalis perdidit
 Floris beneficium
 Fructus beneficio,

2. Illaesa virginitas
 Fuit matris virginis,
 Quam nulla cupiditas
 Elusit cupidinis;
 Et ut a similibus
 Perpendas similia,
 Flos prodit ex arbore
 Sine damno arboris,
 Flos fructus efficitur,
 Virginis ex corpore
 Sine damno corporis
 Sic verus flos nascitur
 Christus, pro mortalibus
 Induens mortalia,

3. Hic flos nunquam deficit,
 Fructus indeficiens,
 Panis, qui nos reficit,
 Angelos reficiens,
 Formam flos in virgine
 Clauso clauastro virginis
 Humano pro genere
 Nostri forma generis
 Nos reformans induit,
 Per quam suo vulnere
 Cicatricem vulneris
 Antiqui eripuit,
 Moriens pro homine
 Culpam tulit hominis.

4. Christi mors et passio,
 Quam pro nobis patitur,
 Mortis est destructio,
 Qua noster destruitur
 Fortis adversarius
 Per haec adversantia,
 Morte vita redditur
 Et nos luci reddimur
 Sedentes in tenebris,
 Umbra mortis tollitur,
 A morte dum tollimur
 Primae culpaе funebris,
 Quam contraxit praeuius
 Adam Eva praeuia.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). D. — C und D haben nur die erste Strophe. — 1, 4 signat C. — 1, 6 Nec caret B. — 1, 8 Et loco B. — 1, 9 Florens BC. — 2, 6 Perpendens A. — 2, 7 sq. fehlen A. — 3, 3 Prius qui non B. — 3, 6 Clausus B. — 3, 8 Nostri causam B. — 4, 2 Qua pro B. — Cfr. Milchsack, 179 sq.

15.

1. Verbum pater exhibuit
 Promissum ab initio,
 Nobis quod pandi voluit
 In virginali gremio,
 Procedit de principio
 Principium, quod induit
 Carnem, quam mori statuit
 Primae matris suggestio.
 2. Primae matris suggestio
 Portas mortis apperuit,
 Quas dato nobis filio
 Secunda mater obstruit,
 Nos relegatos tenuit
 Primae parentis actio,
 Reversos postliminio
 Secunda quos restituit.
 3. Secunda nos restituit
 Ereptos a tyrannide
 Tyranni, cui supposuit
 Nos gula matris avidae,
 Quae dum se magis inuide
 In altum tolli censuit,
 A bono vitae corrui
 Ad malum mortis languidae.

4. Ad malum mortis languidae
 Languentes nos prostituit
 Mala matris improvidae,
 Quae mali causam praebuit,
 Quia malum disposuit
 Male malorum cupidae,
 Quando serpentis callidae
 Voci fidem adhibuit.
 5. Voci fidem adhibuit
 Hosti humani generis
 Eva mater, quo meruit
 Culpaе reatum veteris,
 Verum non sui sceleris
 Poenae sola succubuit,
 Uvam acerbam sorbuit,
 Dentes stupeſcunt posteris.
 6. Dentes stupeſcunt posteris
 Ex uva, quam absorbuit
 Mater corrupti foederis,
 Sed quod edendo nocuit,
 Virgo credendo diluit,
 Per quam misertus hominis
 Nudatis luto lateris
 Verbum pater exhibuit.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — C hat nur die erste Strophe. — 1, 3 Nobisque A. — 1, 5 a principio A. — 3, 2 de tyrannide B. — 4, 5 apposit B. — 4, 6 Malo malorum A. — 5, 3 quae meruit A. — Cfr. Milchsack, 163. — A hat die Aufschrift: De effectu incarnationis.

16.

1. Purgator criminum De patris dextera Venit ad hominum Sananda vulnera; Agnosce Dominum, Judaea misera, Lex habet terminum, Recedunt vetera, Non mandat scelera Ritus libaminum Nec legis litera.	3. Homo reptitius Salivam expuit, Humoris fluvius In barbam defluit, Nam Dei filius Infirmam induit Carnem exterius Pravaque imbuit, Per hoc, quod latuit, Deus interius, Quae non deseruit.
2. O gentis simplicis Cor plus quam ferreum, Amurcam respicis Nec vides oleum, In esu corticis Non gustas nucleum, De granis elicis Panem furfureum Nec imples horreum, Frumentis mysticis Praeponens hordeum.	4. Occurrens veritas Misericordiae, Pacisque bonitas Juncta justitiae, Res prius perditas Reformat hodie, Dum latet deitas In servi specie, Sic Babyloniae Redit captivitas Ad domum patriae.
5. Jam servi servitus
Cessat ergastuli,
Et liber exitus
Jam patet exsuli,
Nam missa coelitus
Salus est saeculi,
Qui sibi primitus
Fuerant aemuli,
Junguntur populi,
Lapis est positus
In caput anguli.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — BC haben nur die zwei ersten Strophen. — 1, 5 Non noscit Dominum A. — 1, 8 Recedant A. — 1, 9 Non purgat scelera A. — 2, 3 Ad muscam respicis B. — 2, 9 Nec fehlt B; Et imples A. — 5, 2 Cesset A. — Cfr. Milchsack, 165.

17.

1. Si Deus est animus,
Dii nostri sunt animi,
Menti quod imprimimus,
Faciamus imprimi
Divinis operibus;
Sit in actibus,
Quod mens concipit,
Si quod recipit,
Fides praecipit;
Nam ut lucis munere
Caret lampas vacua,
Sic et sine opere
Fides jacet mortua.
2. Notum fecit Dominus
In conspectu gentium,
Angelis paulominus
Coronavit socium
Suae carnis hominem,
Qui per virginem
Et in virgine
Et pro homine
Sine semine
Nostram carnem induit,
Sui formam capiens,
Quod erat, non exuit,
Quod non erat, vestiens.
3. Angelus consilii
Nobis sit consilio,
Incarnati filii
Nova incarnatio
Innovans nos renovet,
Carnis refovet
Titillatio
Nos in vitio,
Quos conceptio
Sic matris quod filiae
Suo partu foveat,
Flore pudicitiae
Caro nostra floreat.
4. O felix commercium,
Descendit ut pluvia
Virginis in gremium,
Qui creavit omnia;
Ex compluto vellere
Grato foedere
Agnus nascitur,
Natus pascitur,
Passus moritur,
Morte mortem destruit
Die surgens tertia,
Et Goliath corruit
Sua perdens spolia.
5. Nihil est incertius
Rebus in ambiguis
Hora mortis, certius
Nihil mori adstruis;
Ergo mori cogites,
Mortem dubites,
Ne sit impia,
Vita vitia,
Christi gratia
Ne sit vita vacua,
Constans sis ut azimus,
Fides non est mortua,
Si Deus est animus.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — B hat nur die erste Strophe. — 1, 8 Sit quod

A; sic quod B. — 2, 3 Angelus C. — 2, 7 fehlt C. — 3, 5 removet A. — 3, 6 Carnis renovet A. — 4, 10 destruens C. — Str. 5 fehlt A. — A betitelt das Lied: De incarnatione Christi. — Cfr. Milchsack 177 sq.

18.

1. Ex creata non creatus Nasci nobis est dignatus, Qui pro nobis humanatus Natae tulit esse natus, Formam indutus hominis, Sed salvo jure numinis, Ut sic per partum virginis Veteris possit criminis Dilui reatus. 2. Ut scripturis explicatur, Verbum patris incarnatur, Nube carnis palliatur, Quem lex stupet, jus miratur, Obstupescit humanitas; O mira rei novitas, Par effecta disparitas, Illaesa manens deitas Carni inartatur.	3. Novo volens salutari Desolatos consolari, Carne sumpta saeculari Non abhorret incarnari Virginis clausus gremio, Qui David sedet solio. In quo natura filio Miratur privilegio Solito privari. 4. Naturae jus obmutescit, Juris ordo decrebrescit, Matris modum mater nescit, Sed se matrem expavescit Virgo facta puerpera, In sua claudens viscera, Quem terra, pontus, aethera, Quem totus teste litera Orbis non capescit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 2, 7 effectum B. — 3, 6 in solio B. — 3, 7 naturae B. — Cfr. Milchsack, 184. — A hat die Aufschrift: De effectu et modo incarnationis.

19.

1. Veri floris sub figura, Quem produxit radix pura Cleri nostri pia cura Florem fecit mysticum, Praeter usum laicum Sensum trahens tropicum Floris a natura. 2. Floris decor non decrescit, Qui non aret nec marcescit, Sic flos ille casum nescit, Quem produxit virginis Partus expers seminis, Quem nostrae propaginis Modus expavescit.	3. Aurum faber suo more Ignis domans in ardore Flexu ducit levioere, Sic conflavit media Ignem pium gratia, Quo flecti justitia Posset a rigore. 4. Ex hoc igne pietatis Flos emersit caritatis, In incude castitatis Quem faber paraclitus Formavit divinitus, Infectens humanitus Aurum deitatis.

5. Hic flos multis argumentis
Sensum piaë movet mentis,
Sceptrum regis praepotentis
Signat auri pretium,
Rubor latus saucium,
Splendor vero gladium
Christi resurgentis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — Trop. ms. saec. 13. God. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. D. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. E. — Cod. Londinen. Harl. 524. saec. 14. in. F. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. G. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. H. — 2, 2 nec aret nec D. — 2, 6 Quod nostræ F. — 3, 4 cum flavit F. — 3, 6 Quod flecti F. — 3, 7 Possit DE. — 4, 2 Fons emanat G. — 4, 4 Quem facit paraclitus G. — 4, 5 Conflavit divinitus D. — 4, 6 Infundens humanitus BE; Informans D; Quem Deus humanitus A. — 5, 2 movet fehlt E. — BC haben nur eine, F nur drei, G nur vier Strophen. — Cfr. Milchsack, 224.

20.

1. Ortum floris	2. Exardescit
Concinat laus oris,	Rubus nec tabescit,
Vas dulcoris,	Virga crescit
Miri flos odoris,	Aaron et frondescit,
Flos aestatis,	Alathia
Novitatis,	Canit, quia
Radius splendoris,	Sensus obmutescit,
De beatis	Dum Maria,
Coeli pratis	Mater pia,
Vernans in his oris.	Partu parem nescit.
Odor thymiamatis,	Patrem parit filia,
Vas plenum aromatis,	Naturae contraria
Fontismatis,	Sunt talia,
Baptismatis	Sed gratia
Unda purioris,	Caecitas decrescit;
Firma ratis	Homilia,
Naufragatis	Prophetia
Fluctibus erroris,	Praesenti patescit,
Datur natis	Isaia
Evae gratis	Teste via
Ortus redemptoris.	Legis innotescit.

3. Radix Jesse
 Pullulat in messe,
 Messem esse
 Novimus expresse,
 Non delevit,
 Sed explevit,
 Quod erat necesse,
 Venter gerit,
 Quod mox erit
 Manifestans res se.
 Caro Deum operit,
 Nec pudorem deserit
 Sed asserit,
 Nil interit
 Virginis ob esse,
 Mortem terit,
 Mortem ferit,
 Legem sic implesse,
 Jam non erit
 Timor, perit
 Evae mors transgressae.

Cod. Cantabrigen. Hh. VI 11 saec. 13/14. mit Mel.

4. Plebs fidelis
 Careat quaerelis,
 Mors crudelis
 Fugit plenis velis;
 Non invitus
 Est unitus
 Nostris parentelis,
 Per quem strictus
 Mortis ictus
 Est sub suis telis.
 Patris unigenitus
 Sumpsit carnis habitus.
 Divinitus,
 Dum inclitus
 Sermo Gabrielis
 Est auditus,
 Redimitus
 Salutis medelis,
 Sic sopitus
 Culpae ritus,
 Deo laus in caelis.

21.

1. Thronus Salomonis,
 Vellus Gedeonis
 Irrigatur donis
 Coelestis pluviae.
 Cuncta qui creavit,
 Coelos inclinavit,
 Aulam dum intravit
 Matris et filiae.
 R^o Quid ergo praemii
 Quidve commercii
 Digne rependitur?
 Creator saeculi
 Pro noxa servuli
 Poenis affligitur.

2. Geminae virtutis
 Gigas, vir salutis,
 Juga servitutis
 Vetustae conterit;
 Tartara nudavit,
 Suos et ditavit,
 Victor remeavit
 Et coelos aperit.
 R^o Quid ergo praemii
 Quidve commercii
 Digne rependitur?
 Creator saeculi
 Pro noxa servuli
 Poenis affligitur.

3. Hoste superato,
 Coelo reserato
 Et vetusto dato
 Moerori termino,
 Hac die canamus,
 In qua triumphamus,
 Et benedicamus
 Coelorum Domino.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. — Aufschrift: De incarnatione Domini nostri.

22.

1. Quid tu vides, Jeremia? Virgam vigilantem. Et tu quid, o Zacharia? Aquilam volentem. Johannes instruens Fert legis oculum, Errores destruens Textit funiculum. Hic est discipulus, Hic vigil oculus Aquilae notavit Solem justitiae, Hic sol ecclesiae Tenebras purgavit.	2. Quid tu vides, legislator? Rubum inflammatum, Quo signatur novi regis Clastrum illibatum. Igne qui canduit, Rubus non uritur, Virgo, quae genuit Deum, non laeditur. Sol sub velamine Carnis in virgine Verus latitavit; Hoc opus intuens Naturam exuens, Habacuc expavit.
3. Haurit solem, cum senescit,
 Aetas aquilarum,
 Hausto sole reflorescit
 Ad fontes aquarum.
 Omnes operuit
 Vox primi criminis,
 Donec resplenduit
 Rex magni nominis.
 Sol justus oriens,
 Fons vitae saliens
 Huic expandit sinum,
 Et hausit medio
 Fontis in gremio
 Caritas caminum.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. C. — Str. 2 fehlt B. — 3, 12 Sic hausit B. — A überschreibt das Lied: De Prophetatione Nativitatis D. N. — Cfr. Milchsack, 165.

23.

1. In hoc ortus occidente Sol emergens de torrente Tenebras illuminat, Nostrae sortis umbra tectus Fert languores et defectus, Morte mortem terminat.	3. Obumbravit matri flamen, Quae concepit, salvo tamen Pudoris signaculo, Parit nata genitorem, Factor saeculi supra morem Factus est in saeculo.
2. Infirmitur rex virtutum, Ut reformet destitutum Reparator sedulus, Carne verbum est indutum, Nec terrenae faecis lutum Aspernatur figulus.	4. Nos tuetur ab aerumna Sol, qui nubis in columna Populum praecesserat, Et deleta lege mortis Mediator manu fortis Portas vitae reserat.

5. Quae dum reum solvit gratis, Obviatrix veritatis Fit misericordia, Et de luto pax erexit, Et de coelo nos prospexit Liberans justitia.	6. Quae vicissim osculatae Condimenti novitate Condiuntur osculo Petrae, de qua manant aquae, Per quam unum sunt utraque, Caput est in angulo.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. add. saec. 13. B. — 3, 1 Obumbratur B, matris A. — 3, 2 nubes B. — Str. 4 und 5 fehlen B.

24.

1. Isaias cecinit Synagoga meminit, Jesse radix exeret Virgam, virga proferet Florem, flos amygdala, Synagogae scandala. Aridula Virguncula Vivificat, fortificat, Fructificat, Ecce ministerium, Virgo verbo peperit Verum Dei filium. 2. Haec est illa virgula, Moysis miracula, Colubros percutiens, Sibi se reficiens. Haec divisit maria, Nota ministeria, Cum lavimur, Renascimur, Colligimur, in vipera Mens extera Et in forma baculi Veri vera legitur Figura signaculi.	3. Tityre, tu patulae Largitatis sedule, In honore baculi Psallunt nugigeruli; Omnes gentes plaudite, Diem festum agite Cum tympanis, Cum organis, Cum vocibus multisonis, Mirisonis: Ecce dies inclitus, Totus ludis deditus, Omnis ludat spiritus. 4. Ludite, si sapitis, Nemo sani capitis Hunc ludum redarguat, Si persona congruat, Quae sit digna baculo, Quae non parcat loculo. Sint omnia Communia Habentibus, egentibus Et omnibus Esto procul, parcitas, Erit haec solemnitas Largitatum largitas.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — C hat nur die erste Strophe. — 1, 3 exeret A. — 1, 4 profert A. — 1, 9 Vivificet A, vivifice C. — 2, 2 Moysi miraculo A. — 2, 5 Et divisit A. — 2, 7 lavimus A; renascitur B. — 2, 8 colligitur B. — 2, 12 sq. signaculi legitur figura B. — 3, 2 Largitati B. — 3, 4 Psallant B. — 3, 8 et organis B. — 3, 10 cum vocibus fehlt. B. — 3, 1 Unisonis B. — 4, 1 cum sapitis B. — 4, 5 Quasi digna B. — 4, 6 parcat A — 4, 11 parcitas fehlt A. — Cfr. Milchsack, 167 sq.

25.

1. Sol de sole prodiens
Hostem excaecavit,
Ex alto hic oriens
Nos illuminavit,
Cum a patre veniens
Matrem fecundavit
Deus Dei filius.
2. Deus aeternaliter
Genitus a patre
Nobis temporaliter
Natus est ex matre,
Sic potentialiter
Jugum mortis atrae
Contrivit subtilius.
3. Verae lucis oriens
Jubar adumbravit,
Sed eclipsim nesciens
Nos illuminavit,
Cum pro nobis moriens
Vitam reparavit
Deus Dei filius.
4. Quod tam diu tenuit
Nos mortis vorago,
Nobis hoc promeruit
Infelix virago,
Sed hoc totum diluit
Virginis propago,
Rex supernae gloriae.
5. Fraudulenta vipera
Quem decepit pomo,
Et ob haec a supera
Propulsatum domo,
Natus de puerpera
Deus factus homo
Revocavit hodie.
6. Quod dudum praedixerant
Patres et prophetae,
Quod ipsi promiserant
Insignes poetae,
Quod magi cognoverant
In ortu cometae,
Jam est in propatulo.
7. Nos et nostra saecula
Salvat homo Deus,
Captivorum vincula
Solvit jubilaus,
Sua perdit jacula
Goliath Getaeus
Nato nobis parvulo.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Strophe 3 fehlt A, Str. 4 u. ff. fehlen B. Ein Blick auf den Schlufsreim, der die Strophen untereinander verbindet, legt die Vermutung nahe, dafs B das ursprüngliche dreistrophige Lied, A eine Erweiterung desselben biete. A überschreibt das Lied: De incarnatione Domini; B: Item de eodem effectu (scil. Nativitatis DN.).

26.

1. Sion, silere noli,
Quod sinum pandit proli
Deo dicata soli
Virguncula,
Sed viri copula
Non tangitur,
Nec frangitur
Pudoris regula.
2. Samsonis instar fortis
Fractis inferni portis
Nos evocat a mortis
Ergastulo,
Qui lactis pabulo
Nunc pascitur
Et nascitur
Deus in stabulo.

3. In Gedeonis messe, Si discutis expresse, Quod reperis adesse Sub palea, Hoc carnis trabea; Dum tegitur, Compluitur Vellus et area. 4. Stella Maria maris, Mater ignara maris, Quem parem Deo paris Et homini, Hic fit in domini Praesepio Refectio Bovis et asini.	5. Muneribus oblati, Quam, magi, praedicatis, Jam patet trinitatis Mysterium, Quod sidus praeivum Vos docuit, Dum praebuit Lucis obsequium. 6. Vos firmat fides sana, Nec somnia sunt vana, Quibus Herodiana Fraus fallitur, Sed, quo rex agitur, Hoc teneros In pueros Furor ulciscitur.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. — Aufschrift:
De partu virginis.

27.

1. Exsultantes in partu virginis, Quo peccatum deletur hominis, Ad honorem superni luminis Gaudeamus. 2. Facta parens non viri coitu Virgo parit, sed sine gemitu, Quem concepit de sancto spiritu; Gaudeamus.	3. Cum Deus est sine principio Factus homo patris imperio, Nos de luctu duxit in gaudio, Gaudeamus. 4. Stella solem concepit, peperit, Sol descendens alta non deserit, Nil pudoris in partu deperit, Gaudeamus.
5. Virgo florem
    produxit hodie,
Quo pascantur
    filii gratiae,
Per quem viget
    status ecclesiae,
    Gaudeamus.

Cod. Remen. 743 (1043). saec. 13. ex. (Daraus Neues Archiv XVIII, 518).

28.

1. Virgo mater salvatoris Legem sequens hodie Fert ad templum Dei verbum sub humana specie. 2. Quem cum senis Simeonis accepissent brachia, Sunt impleta justi viri larga desideria. 3. Hic jam senex hoc responsum accepit divinitus, Se non mori, nisi Deum sic videret primitus. 4. Ut praedictum erat ei a divinis nuntiis, Sic accepit benedictum portandum in brachiis.	5. Ergo coetus noster laetus nunc et sine termino, Sicut ille benedixit, benedicat Domino. 6. Quia Deus incarnatus pauper esse voluit, Non spernendae paupertatis nobis formam tribuit. 7. Cujus ortus universis exstitit creatio, Columbarum turturumque eguit obsequio. 8. Offeruntur hae pro illo juxta morem pauperum, Cum sit Deus atque dives et creator omnium.
9. Offeramus et nos ei
gratiarum munera,
Ut regnare nos concedat
semper super aethera.

Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. add. saec. 13.

29.

1. Pura conscientia Personet ecclesia Puri laudes pueri, Puer is cum nascitur, Puritas non laeditur Virginalis uteri. 2. Virgo paret, ventrem parat, Fructum parit, quem declarat Vox divini carminis, Virgam profert radix Jesse, Virga florem, quod expresse Partum signat virginis.	3. Virga virgo est Maria, Flos est Christus, Christus via, Vita est et veritas; Verbo solo fecundatur, Parit et non defloratur, Sed floret virginitas. 4. Nubit caro verbo patris, In ventre Mariae matris Naturae conveniunt; Uniuntur in hac domo Verus Deus, verus homo, Cui cuncta serviunt.

Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 1612. saec. 15.

30.

1. Resonet, Intonet Fidelis concio, Mentibus Vocibus Solemni gaudio. 2. Natus est, Factus est Particeps hominis Rex pius, Filius Mariae virginis. 3. Genitus Coelitus Ex corde patrio Est, erit, Fuerit Sine principio. 4. Ipse dux, Ipse lux, Pater eximius, Propriae Filiae Pater et filius.	5. Novus rex, Nova lex, Novella gratia, Et regis Et legis Nova sunt omnia. 6. Qui sine Crimine Natus de femina, Abluit, Destruit Emundans crimina. 7. Mira sunt, Magna sunt Dei magnalia, Ipsius Solius Est posse talia. 8. Munda sit, Pura sit Haec ergo concio, Audiat, Sentiat, Quid dicat lectio.

Grad. ms. S. Audoeni Rotomagen. saec. 13. in. Cod. Matriten. C 132. add. saec. 13. — Nach Str. 8 ein Conductus. — Drei Strophen, 1, 5, 3, stehen auch Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. add. saec. 13. Dieselben haben hier einen Rundreim:

Eja, nostra turma cum gaudio
Psallit, gaudet, plaudit altissimo,

nur dafs Psallet, gaudet, plaudat geschrieben. Dafs diese Zeilen nicht vom Dichter des Liedes herrühren, beweist der Reim gaudio — altissimo.

31.

1. Resultet plebs fidelis, Plaudat canticis Organicis Ad laudem creatoris. R. O pium est, Cum plausu mystico Plaudamus et psallamus Ad laudem creatoris. 2. Qui cum sit excelsus, Altos subjicit Et dejicit Et parvulos subegit.	3. Qui zabulon confregit Fortem fortius Fortissimus Et ejas vasa fregit. R. O pium est, Cum plausu mystico Plaudamus et psallamus Ad laudem creatoris. 4. Qui per delictum Adae Morti deditos Et subditos A morte liberavit.

6. Ergo benedicamus
Corde, cantico
Et animo
Et gratias agamus,

5. Qui saucium respexit.
Cujus vulnera
Mortifera
Contractans alligavit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

32.

1. Ecce venit de Sion,
Qui castiget Babylon
Et conculcet Gabaon
Et exterminet Ammon,
Eloy, eleison.

2. De Sion exivit lex,
Quam dictavit regum rex,
In Judaea manet faex
Et in gentibus est lex,
Baptizata gaudet plebs.

3. Natus est in Bethlehem,
Qui regat Jerusalem,
Donans illis vitae spem,
Ut conservet genus Sem,
Donaturus tandem rem.

4. Nata est in virga nux,
De Maria vera lux,
Ex Aegypto nobis dux,
Cujus virga fuit crux,
Illis salus, nobis plus.

5. Cecidit in vellus ros,
Natus est de virga flos,
Virgo Deum parit mox,
Verbum visitavit os,
Caro factum propter nos.

6. Gaudet asinus et bos,
Laudet Deum omne os,
Quia periit Chaos
Inter angelos et nos,
Quia Deus est, quod nos.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13.
A. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. B. — Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. C. — Cod. Engelbergen. 102. saec. 12. D. — 1, 4 Aman C; die Zeile fehlt D. — 1, 5 Eley C. — 2, 1 Ex Sion B, exhibit BD. — 2, 3 mansit B. — Str. 3 und 4 umgestellt D. — 3, 2 Qui regnat in Jerusalem A; Rex qui regat C. — 3, 4 conservans B. — Str. 4 fehlt B. — 4, 3 novus dux C. — 4, 5 Nobis salus, illis trux C. — 5, 1 Cecidit novellus ros A. — 5, 2 Et de virga Jesse flos. — 5, 4 visitavit nos A. — Die ganze Str. 5 fehlt in BD, und lautet korrigiert (Be-
weis 5, 4) in C:

Descendit in vellus ros,
De Maria verus flos,
Verbum patris, summa dos,
Visitavit famulos
Caro factum propter hos.

6, 3 Quia paruit C. — 6, 5 Verbum factum propter nos BD. — C fügt noch die folgende Schlusstrophe bei, deren Uechtheit der Mangel der einsilbigen Reimwörter wahrscheinlich macht:

Adam primo corruit,
Mundo poenam meruit,
Eva vitam perdidit,
Quam Maria redidit
Turbae, Christo quae credit.

Dieselbe Handschrift hat auch den Rundreim:

Eja et eja jubilando
Resonet ecclesia.

Dies Lied findet sich auch im Hortulus deliciarum der Herrada von Lands-
perg; nach D bei Morel 7.

33.

1. Ex Adae vitio Nostra perditio Traxit primordia, Dei et hominum Per Christum Dominum Facta concordia. Eia, Gaudeat ecclesia Fidelium, Nova mater filium, Humilium Redemptorem, Virgo manens edidit, Quod accidit Praeter morem. 2. Ut solis radius Intrat innoxius Fenestram vitream, Sic Dei filius, Immo subtilius Aulam virgineam. Paleam Retulit ad aream Ventilabrum, Qui sub carnis velabrum Candelabrum Verae lucis Ceu sol nube latuit Nec horruit Mortem crucis.	3. Diu miseria Gravis et seria Nos subjugaverat, Regnabat servitus, Libertas penitus Nos abrogaverat. Aderat Terminus, quo fuerat Dispositum, Mariam per spiritum Paraclitum Fecundari, Et Deum in virgine Pro homine Humanari. 4. Stirps Jesse virgulam Secreti bajulam Et florem virgula Produxit unicum Flosque mirificum Fructum per saecula. Sedula Plebs resonet credula Cum jubilo, Qui sub quodam nubilo De nihilo Cuncta fecit, Sub tenaci corpore Sub tempore Non abiecit.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. B. — A hat nur die Str. 1, 2, 3; B ordnet sie 1, 4, 3, 2. — 3, 3 nos alligaverat B. — 3, 6 abnegaverat B. — 4, 13 tonaci B.

34.

1. Jubilemus singuli Carmina promentes, Festa tanti parvuli Crebro recolentes, Ejus nam nativitas Fons redemptionis, Omnibus est caritas Haud malis, sed bonis.	2. Natus est de virgine Cum humanitate, Absque viri semine Salva puritate, Pertulit inopiam Sponte princeps natus, Negat rerum copiam Foeno praesentatus.

3. Inter animalia

Est praesepe missus,
Quem nec vestis varia
Texerat nec byssus,
Coelum regit, aethera,
Pontum, terram, mare,
Barathrum et sidera,
Quae refulgent clare.

4. Fere quosque sumpserat

Plebium defectus
Propter nos, qui fuerat
Omnibus perfectus,
Firmae patientiae
Speculum ut daret,
Universis sordibus
Sicque nos purgaret.

5. Denique turpissimam

Mortem degustavit,
Creaturam infimam
Per quam sublimavit,
Morte non indignit
Christus rex coelorum,
Qui subire voluit
Tormenta malorum.

6. Imploremus igitur

Corde sitibundo
Monarcham, quo regitur,
Quidquid est in mundo,
Ut coeli palatia
Nos det speculari,
In aeterna patria
Secum combeari.

Cod. 7970 saec. 15. der k. k. Familienfideikommiss-Bibliothek zu Wien.
Mit Mel. — 3, 6 mare fehlt. — 3, 7 et sidera singula.

35.

1. Lilium floruit

arvis vernantibus,
Quae fons de Libano
lymphis rigantibus
Fovet et relevat
zephyris flantibus.

R° Eja, grex in pascuis

Alludat uberrimis,
Et sequantur agmina
Agnum inter lilia.
Qui factus est opilio
Assumpto carnis pallio
Et per crucis mysterium
Elisit fauces daemonum
Ferens reis remedium.

2. Revisit thalamum

sponsi praesentia,
Qui super Cherubim
mira potentia
Volavit praevidens
cuncta latentia.

R° Eja, grex in pascuis

Alludat uberrimis,
Et sequantur agmina
Agnum inter lilia.
Qui factus est opilio
Assumpto carnis pallio
Et per crucis mysterium
Elisit fauces daemonum
Ferens reis remedium.

3. Electri species

tandem emicuit,
Et mare vitreum
de Sion exiit,
Anguis teterrimus
nunc jam interiit.

R° Eja, grex in pascuis.

Cod. Parisin. ol. Martialen. 3719. saec. 12. — 3, 6 nunquam Hs. — Im Rundreim wird das Wort Eja (der Singweise wegen) je dreimal, die achte Zeile je zweimal wiederholt. Vgl. Du Ménil II, 50.

5. Nova dictio
 Et nova visio
 Datur hoc natalitio,
 A quo nostra salvatio
 Venit et liberatio.
 Jam cum silentio
 Legatur lectio,
 Tacente conductore,
 Benedicto lectore.

Cod. Vindobonen. 1565. add. saec. 13. — 1, 8 de fehlt. — 2, 7 est cre-
 dentibus. — 5, 4 Et quo nostra. — Nach Str. 5 ist das Lied ein Conductus.

39.

1. Parit praeter morem
 Creata creatorem,
 Retinens pudorem
 Virgineumque florem,
 Sic floruit,
 Quae respuit
 Omnem virga rorem,
 Sic patuit,
 Quod latuit
 Adae per uxorem.
 Retinens verum
 Dei decorem
 Deitatis suae
 Deus honorem
 Toga carnis induit,
 Indignuit
 Et inter servos viluit,
 Nec ideo minorem
 Dat deitas splendorem,
 Sed qui lux est et fuit,
 Per nubem carnis pluit
 Roris sui dulcorem,
 Qui mentes nostras habuit,
 Tenebras quoque luit
 Dei fundens amorem,
 Qui struit,
 Non destruit,
 Immo restituit
 Statum antiquiorem.

2. Mira genitura,
 Fit creans creatura,
 Fracta carnis jura
 Mirata est natura;
 Mirabili,
 Laudabili,
 Pia Dei cura
 Rex humili,
 Stans labili
 Jacet sub figura.
 Sic redempta est
 gens peritura,
 Et mundum a labe
 lavit impura.
 Sedens throno stabili,
 Ex mobili
 Compingens et immobili
 Quiddam nova mixtura,
 Simplex sine junctura
 Et modo tam subtili,
 Sub specie servili
 Saxa confregit dura,
 Ut populo gentili
 Jam procul ab ovili
 Pateret via pura,
 Pro vili,
 Pro fragili,
 Pro re mirabili
 Habebatur scriptura.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de
 Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum
 saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — 1, 15 Togam C. — 1, 20
 qui lex A. — 1, 24 Tenebras quos luit A. — 1, 25 fundant A. — Str. 2
 fehlt C; 2, 20 u. ff. fehlen B.

40.

1. Nunc adsit nobis spiritus
Omnipotentis coelitus,
Qui nos laudare penitus
Filius Dei doceat,
Nos caritate repleat,
Ut nostra mens sic ardeat.
2. Corda laetentur omnium,
Mens gaudeat fidelium,
Maria parit filium,
Divinum unigenitum,
Qui nobis dedit aditum
Per Adam coeli perditum.
3. Lux corde rectis oritur,
Nam mors antiqua moritur,
Nostra salus reducitur.
Praeconia prophetica
Replentur et Davidica,
O Christe, nos salvifica.
4. O Christe, nobis gratiam,
Aeternam quoque gloriam,
Tu da fidelem latrariam.
Maria, virgo virginum,
Quae sola spes es hominum,
Pro nobis ora Dominum.
5. Nunc omnes consolamini
Et intime laetamini,
Ab invicem amamini,
Nam puer nobis nascitur
Et in praesepe ponitur,
Qui verus Deus noscitur.
6. Jam corde sursum tendite,
Quod factum est, perpendite
Et regi nato psallite;
Nam stella, quam promiserat
Balaam, ita fulserat
Et mundum illustraverat.
7. O sancti Dei, jugiter
Orate Deum pariter,
Ut nobis det suaviter,
Hic condecenter vivere
Possimus, mala fugere
Ipsamque semper cernere.
8. Jerusalem nunc gaudeat,
Cum speciosus exeat
Ex Sion, cujus luceat
Jam lux illustrans Israel
Et austrum fugans Jezabel,
Est dictus hic Emanuel.
9. O Sion, solve vincula,
Bibe salutis pocula,
Jam auferuntur jacula,
Evae peccatum veteris,
Tu gratis nunc redimeris,
Per Dominum eligeris.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15. — Aus eben dieser Hs. teilt Mone I, 60 sq. die sechs ersten Strophen des Liedes mit. Warum nicht mehr, bleibt dunkel.

41.

1. Haec est dies salutaris,
In qua nobis stella maris
Dat gaudere
Nec habere
Terminum,
Qui cantemus
Et laudemus
Dominum.
2. Splendor namque deitatis,
Fons totius bonitatis,
Gloriosam
Et formosam
Virginem
Fecundavit
Et salvavit
Hominem.

3. Factum caro Dei verbum Frangens, quidquid est super- bum, Dum descendit, Praeostendit Aliis Ut a rege Data lege Filiis.	4. Admiratur virgo pia, Per quam patet vitae via, Gabrielem Tam fidelem Nuntium, Quae concepit Et peperit Filium.
5. Veneremur regem natum, Super coelos sublimatum, Per virtutem Ad salutem Omnium Det nostrorum Peccatorum Veniam.	

Cod. Cantabrigen. Ff I 17. add. saec. 13.

41 a.

1. Haec est dies salutaris, In qua nobis stella maris Dat gaudere Nec habere Terminum, Hinc cantemus Et laudemus Dominum.	3. Splendor namque trinitatis, Fons totius bonitatis, Carnem vilem Ac servilem Induit, Quem majestas Et honestas Praebuit.
2. Admiratur virgo pia, Per quam patet vitae via, Gabrielem Tam fidelem Nuntium, Quae suscepit Et concepit Filium.	4. Visitavit mundum Deus, Ne periret homo reus, Gloriosam, Tam formosam Virginem, Decoratam Ac ornatam Domino.

Process. ms. S. Georgii Pragen. saec. 14. Cod. Pragen. VIII G 16. —
Dies Lied ist eine Bearbeitung des vorigen. Doch ist die Verschiedenheit
eine so mannigfache, daß sie sich in den Noten nur schwer darstellen lies.

42.

1. Pater filiae Nasci dignatur hodie De filia, Sacra virgine, Non ex virili semine, Fit nescia 2. Res mirabilis Et laudanda mirabilis Potentia, Contra solitum, Contra naturae debitum Cum gratia. 3. Virgo peperit, Divina sicut voluit Clementia, Puer gignitur, Nec ulla mater premitur Angustia. 4. Hostis perfidus Et invidus et callidus Ad vitia, Qui se perditum Adamque vidit positum In gloria, 5. Fraudis machina Temptat rem levem, feminam, Ad talia: Si comeditis De pomis hic appositis In media, 6. Dii eritis Scientes, Deo similes Per omnia,	Et qui vetuit, Haec sola prohibuit Invidia. 7. Eva facinus Audens et prava protinus Consilia Viro suggerit, Maligna jussa praeterit Regalia. 8. Pomo vescitur, Videns se nudum tegitur Per folia, Hinc decipitur Et decipit, hinc nascitur Miseria. 9. Hic mox cecidit Et data justa perdidit Palatia, Nos contraximus Peccatum et recepimus Similia. 10. Porta clauditur, Angelica praeponitur Custodia, Nullus noverat Et evitare poterat Supplicia. 11. Sed, qui potuit, Nobis solus aperuit Coelestia, Mittens filium, Per quem fit privilegium, Ad gaudia.
12. Hinc concinere
Est et nova psallere
Laetitia.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. --
2, 1 Rex mirabilis. -- 10, 2 Et angelica.

43.

1. Omnis curet homo Promere cantica, Sunt completa modo Dicta prophetica.	2. Stella maris solem, Virga tulit florem, Virgo parit prolem Incorrupta novam.

3. Quam miranda fuit
Gratia nascentis,
Ut sic contereret
Vincula serpentis.

4. Quo mortale genus
Ante tenebatur,
Qui nos sic liberat,
Hic benedicatur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. B. — 2, 2 steht vor 2, 1 und 2, 4 vor 2, 3 B. — 2, 4 novem B. — Als Rundreim wiederholen sich nach jeder Strophe die Worte: Est verbum caro factum.

44.

1. Puer est nobis natus,
Dum Deus humanatus
Non carnis, sed reatus
Est onus dedignatus.

Qui genitus

Divinitas

Et patri coequalis,

Dum nascitur

Exceditur

Lex partus naturalis.

Nam incarnari sustinens

De virgine procedit,

Et deitatem retinens

A patre non recedit.

2. Quos Adam deformavit,
Nos Christus reformavit,
Qui coelos inclinavit
Et tenebras calcavit.

Nam pristinae

Caligine

Demersos vetustatis

Nos extulit

Et retulit

Ad lucem veritatis.

Nascens mundo consuluit

Et plebi periturae

Et humanam praeponit

Angelicae naturae.

3. Qui coelo delegatur,
In terris conversatur,
Cui coelum famulatur,
Praesepe reclinator.

Hunc sideris

Prae ceteris

Lux micans praesignavit,

Hic canticis

Angelicis

Pastores excitavit;

Ipsi laus in coelestibus

Et gloria cantatur,

In terra pax hominibus

De coelo nuntiatur.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — 1, 1 nobis est D. — 1, 4 honus est D. — 1, 7 Est patri A. — Cfr. Milchsack 197.

45.

1. Deus misertus hominis Lavit reatum criminis Evae per partum virginis. O quam dulce remedium, Ut vitium Purgetur per convitium; Fit electis compendium, Ne taedium Sit currenti per stadium, Si differatur praemium.	2. Virgo concepit filium, Cui ferunt testimonium Pater et evangelium. Quos serpens nequam inficit, Hic reficit, Qui sanctus sanctos perficit; Sine fide non proficit, Sed deficit, Quia, qui fidem abjicit, Non hunc fidelem efficit.
3. Non Elisaei baculo
 Nec Giezi signaculo,
 Immo crucis umbraculo
     Infanti vita redditur.
     Hic creditur,
     A patre natus mittitur,
 Qui, dum in cruce laeditur
     Et moritur,
 Eclipsim luna paritur,
 Nam sol sub nube tegitur.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — 1, 6 per contrarium B. — 1, 9 currentis B. — Str. 2 und 3 fehlen B. — 3, 8 fehlt eine Silbe A; et ergänzt. — A giebt dem Liede die Aufschrift: De miseratione divina erga genus humanum; dasselbe fehlt in Chevaliers Repertorium.

46.

1. In rosa vernat lilium, Flos in flore florescit, Dum nata parit filium, In tenebris lucescit Lux sine tenebris, In carnis latebris Vera dies diescit.	2. Ex luna solis emicat Radius elucescens, Mundanis solem indicat Luna nunquam decrescens, Hic sol, dum lunae jungitur, Neuter eclipsim patitur, Sed est plus quam nitescens.
3. In hiemali tempore
     Ver vernat ultra morem,
 Dignum de digno corpore
     Mater fudit odorem,
 O veris praemium,
 Hiemis taedium
     Ad verum fugit florem.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — 1, 1 A rosa C. — 1, 7 Vera dies diei C. — Cfr. Milchsack 188.

47.

1. Gratulentur parvuli Nato rege parvulo, Factor enim saeculi Factus est in saeculo, Ipsi sonent moduli, Quos pro nostro modulo Modulemur seduli Voce, corde sedulo.	2. Applaudamus pueris Et nos * * pueri, Quos inventor sceleris Frena laxans sceleri Lac sugentes uberis * * * * uberi Matrum raptus funeris * * * * funeri.
3. Quorum morte doluit,
 Rachel jam non doleat,
 Causam luctus habuit,
 Causam risus habeat,
 Et quos vix mors tenuit,
 Vita jugis teneat,
 Et quam flere decuit,
 Nunc ridere deceat.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14.

48.

1. Genitus Divinitus Idem, quod ingenitus, Editus Humanitus Hac in valle gemitus; Mira prolis unitas, Germinat nativitas.	2. Nec a desiderio Defraudata sobrio Recreatur basio Vili tecta pallio, Cum sacra conjunctio, Quam sine divortio Casta generatio Prodit in connubio.
3. Ad epithalamium
 Excitat tripudium,
 Salomonis studium,
 Mitigator mentium,
 David fert in medium
 Lynam et psalterium
 Praemiaque talia,
 Tot et tam propitia.
 Gratia
 Propria
 Danti laus et gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack 202.

49.

1. Fulget in propatulo Lux aeternae gloriae, Ortus est de rivulo Fons misericordiae, Vim ducit a surculo Radix veniae, Per quam tempus gratiae Datur saeculo.	2. Floret Jesse virgula Rore plena coelico, Fugit Evae nebula Eventu non logico, Dum Christi virguncula Non in lubrico Spem ponit sed sedula Servit unico.
3. Nesciens deficere
 Defectus ingreditur,
 Angelicum vivere
 Famem, sitim patitur,
 Temptatur, sed temere,
 Mors incurritur,
 Sed tamen exstinguitur
 Orto sidere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. 930 (33 — 23). B. — Cod.
 Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 7 Per quem AC. —
 3, 1 Nescius C. — Cfr. Milchsack 193 sq.

50.

1. Fulget dies celebris, Lux glorificanda, Qua peperit filium Virgo veneranda, Per quem detestanda Mors erat vitanda Gensque miseranda Morte relevanda. Fraus interit, Salus redit Omnibus adoranda, Dum genitum principium Producit mater omnium.	2. Quidquid nos perdidimus Sub primo parente, Totum nobis redditur Sub novo nascente, Matre pariente Cantant laeta mente Organo stridente Gentes sic redemptae. Referat, Quod laeserat Fraus Eva corruente, Quod redditur, dum nascitur Hic, per quem mundus regitur.
3. Orta stirpe regia
 Virgo parit florem,
 Mundus lapsus floruit
 Cujus ad odorem,
 Deitas honorem
 Salvat contra morem,
 Nam virgo rectorem
 Parit meliorem.
 Sidus clarum
 Fulget carum,
 Nobis monstrat splendorem,
 Nam latuit, quod patuit,
 Cum Christus nasci voluit.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

III.

1. Fregit Adam interdictum Et reliquit hoc delictum Miseris posteris, Poenam culpae veteris. Libera conditio Mergitur in vitio, Viget in natura Gravis conjectura, O quanta miseria!	2. Fregit homo pactum Dei, In quo sumus omnes rei, Labimur, patimur Aeternumque morimur, Donec virgo peperit, Quod naturam praeterit, Sola praeter morem Pium redemptorem, O quanta gaudia!
3. Hic adjutor opportunus,
A peccato liber unus
Exsistit, resistit
Hosti, qui nos perdidit.
Qui dum petit humilem,
Temptat ut vincibilem,
Satan enervatur,
Vincit, qui temptatur,
O quanta victoria!

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. A. — Cod. Engel-
bergen 102. saec. 12. B. — 1, 7 Fiet in natura A. — 2, 7 Sola praebens
mora A. — 3, 6 Temptatur vincibilem A. — Cfr. Mone I, 55.

IV.

1. Fraude caeca desolato Primo nostri generis Mortis virus ex palato Redundavit posteris, Sed moerore desiccato Corruptelae veteris Hansit poenam cum peccato Jubar novi sideris.	2. Nostrae sorti coaequatur Lux in testa condita, Dum lucerna fecundatur, Per quam patet semita, Mulieri reformatur Dragma diu perdita, In qua regis sigillatur Forma coelo cognita.
3. Pingit arcam testamenti
Sedulo paraclitus
Et largitor ornamenti
Rem parat ingenitus,
Vernat intus sacramenti
Virga florens coelitus,
Lux in rubo non marcenti
Fit homo divinitus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet 930 (33—23). B. —
Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. C. — Cod. Guelfen-
byteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien.
1039. saec. 13. E. — C hat nur eine Strophe. — 1, 7 Hansis C. — 2, 2 in
theca D. — 2, 8 coelo congrua A. — Cfr. Milchsack 189.

53.

1. Praeter rerum seriem Parit Deum hominem Virgo mater, Nec vir tangit virginem, Nec prolis originem Novit pater.	2. Virtus sancti spiritus Opus illud coelitus Operatur, Initus aut exitus Partus tui penitus Quis scrutatur?
3. Dei providentia
Quae disponit omnia
Tam suave,
Tua puerperia
Transfert in mysteria,
Mater, ave!

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. B. — Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 1612. saec. 15. C. — 2, 4 Intus ac exterius B. — 2, 5 Partum tuum penitus B. — 2, 6 Qui scrutatur B. — Cfr. Milchsack 219 sq. — Das Lied steht noch in Corners Magnum promptuarium 1645, S. 304 u. f. Er liest 2, 4 Introitus et; 2, 5 Tanti partus; 2, 6 Ignoratur.

54.

1. Pater noster commiserans Filiorum excessibus, Eos falli considerans In peccati contractibus, Tutorem sibi dirigit, Qui pro pupillis transigit Vitam morte mercatur, In poena culpam destruit, Scelus in nece diluit, Vincit, cum judicatur.	2. Quicunque vult salvus esse Attendat subtilius, Quod velut nequit obesse Vitro solis radius, Sic servantur primitiae Carnis matris et filiae, Nec stupeat natura, Ejus enim destruere, Cujus fuit et condere Fragilitatis jura.
3. Ergo credo in Deum,
Cujus misericordia
Conciliavit reum
In sera poenitentia,
Raptus raptorem rapuit,
Metit in messe stipulam,
Quod signat, cum fel renuit
Gustans, et tradit regulam,
Ne desperet in sceleris
Quatriduanus tumulo,
Finalis enim operis
Causa servatur calculo.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. -- Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 7 mortem B. — 2, 3 nescit obesse C. — In C erscheinen 3, 1—4 als Rundreim nach jeder Strophe, in AB als Teil der dritten abweichend gebauten Strophe. Cfr. Milchsack 194 sq.

55.

1. Pater ingenitus,
a quo sunt omnia,
Excludit hominem
procul a patria,
Miro consilio,
mira potentia
Reponit exsulem
in sede propria.
2. Inaestimabilis
est miseratio,
Ut servum redimat,
non parcit filio,
Descendens filius
de regni solio
Commutans gloriam
carnis officio.
3. Qui claudit omnia
nec ipse clauditur,
Clastrum virgineum
solus ingreditur,
Jungitur homini,
quod Deus creditur,
Nec tamen deitas
in hoc deprimitur.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95.

56.

1. Ortu regis evanescit
Legis nubes, involuta
Vera dies elucescit
Umbra noctis dissoluta;
Rosa produxit lilium
Et honorem convallium
Castitate non soluta.
2. Haec est rosa venustatis,
Quae producto coeli flore
Tenet decus castitatis
Et in partu sanctiore
Exsultat privilegio
Nullo delusa vitio,
Coeli perfusa rore.
3. Veris hiems aeternalis
Elargitur divitias,
Cedit rigor hiemalis
Et in floris delicias
Se resolvi gratulatur,
Gaudet quidem et miratur
Florem non visum alias.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran.
Helmstadien. 1099. saec. 13. D. — 2, 3 Deus castitatis A. — Str. 3 fehlt
A. — 3, 6 quidam B. — Cfr. Milchsack 188.

57.

1. Novi partus gaudium
Sonet vox fidelium,
Quo lumen de lumine
Prodiens de virgine
Purgat Adae filium
Veteri caligine.
2. Umbrae deservierat,
Nunc ad lucem venerat
Proles Adae veteris,
Quam in domo carceris
Princeps mundi clauserat
Jugo pressam operis.

3. Non patebat exitus
A spelunca gemitus
Legis patrocínio,
Semivivo saucio
Sacerdotis transitus
Non fuit praesidio.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. — Die Hs. giebt dem Liede die Überschrift: De effectu partus virginei. Du Méril II, 48 teilt es einer Pariser Hs. (4880) des 14. Jahrh. mit.

58.

1. Novae lucis hodie Jubar innovatur, Jubaris in facie Lux illuminatur, Virgo fecundatur Prole sapientiae, Cui vox laetitiae Digne ministratur.	2. Jam de gemma claruit Nobilis scintilla, Regem coeli genuit Humilis ancilla, Cujus ex mamilla Lac lactanti profluit, Mater atque genuit, O quam felix illa.
3. Aulam rex egreditur Dignae mansionis, Porta firma clauditur Clave Salomonis, Exsultationis Mundo fax incenditur, Ardet nec comburitur Rubus visionis.	

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756. anni 1345. — Dies Lied ist in der Handschrift zugleich mit Magnum nomen Domini und Resonet in laudibus als Interpolation zum Nunc dimittis verwendet.

59.

1. Lux illuxit gratiosa Novum ferens gaudium, In hac die gloriosa Luminare gentium Super nos enituit,	2. In qua forma speciosus Prae filiis hominum, Fructus David generosus, Legi ponens terminum Circumcidi voluit.
3. Juravit David Dominus Et eum non poenituit, Nam super David solium David de fructu posuit.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cfr. Milchsack 198.

60.

1. Pater ingenitus Cosmo divinitus . Succurrens proprium Transmittit filium. 2. A patre genitus Propter nos editus Venit per tenerum Mariae uterum.	3. Obumbrans spiritus Mariae coelitus, Ut Christum pariat Et virum nesciat. 4. Felix puellula, Sub cujus cellula Pausavit Dominus Venturus cominus.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — 2, 2 nos credimus.

61.

1. Lex onus importabile Sub se fuit statutis, Nunc tempus acceptabile, Nunc sunt dies salutis, Nunc legis impossibile Dat gratia solutis A iugo servitutis; Nunc Moyses excluditur A terra, quae dividitur Jesum ducem secutis.	2. Habent in ortu filii Ad verbum Simeonis Quidam ruinam, alii Spem resurrectionis; Fit lapis adjutorii Lapis offensionis, Sed diversis personis: Hic est lapis in titulum Erectus ad miraculum Antiquae visionis.
3. Hic lapis de lapidibus
Abrahae suscitavit
Filios, quos prioribus
Ejectis adoptavit,
Priorum panem canibus
Sub mensa ministravit,
Quod Jacob figuravit,
Cum fratrem primogenitum
Jus emens illi debitum
Typice supplantavit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack 197 sq.

62.

1. Jucunda luce claruit Aeternae sol potentiae, Cum stella nobis splenduit, Novum jubar laetitiae.	2. Radix Jesse progreditur Virgam producens gratiae, De qua flos vernans oritur, Splendor paternae gloriae.
3. Sic lilium convallium
Aeterno patre genitum,
Virgo, decus humilium,
Humanum vestit habitum.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

63.

1. Laetatur turba puerorum
 Spiritali gaudio,
 Medela vera peccatorum
 Hoc manavit saeculo
 Nocte celeberrima;
 Jubilemus et cantemus
 Novo regi carmina.
 R^o Jacet in praesepio,
 Quem honorat et decorat
 Angelorum concio.

2. Immensae pater caritatis
 Nos damnare noluit,
 Verbum supernae deitatis
 Incarnari voluit
 Mystice de virgine,
 Salutata, fecundata
 Sine viri semine.
 R^o Jacet in praesepio,
 Quem honorat et decorat
 Angelorum concio.

3. O vernans stella matutina,
 Gemma pudicitiae,
 Maria, rosa sine spina,
 Fons misericordiae,
 Tibi laus et filio,
 Hujus mundi furibundi
 Duc nos de exsilio.
 R^o Jacet in praesepio,
 Quem honorat et decorat
 Angelorum concio.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod Univ. Monacen. 157. — Auf-
 schrift: De Nativitate et beata virgine.

64.

1. Dole, Sichen impie,
 Defraudator hominis,
 Subjugavit hodie
 Filius te virginis,
 Claudens jubar numinis
 Sub humana facie,
 Veniae
 Vena, melos carminis.

2. Genus est in specie,
 Totum in particula,
 Aurum in pauperie,
 Plantator in plantula,
 Dum, qui fecit saecula,
 Formam sub materie
 Gloriae
 Claudit, regem famula.

3. Natus est, ut vivamus
 Ejus more divino,
 Passus est, ne petamus
 Orcum more ferino;
 Uni solique trino
 Pie benedicamus.
 Psallamus
 Altissimo Domino.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95.

65.

1. De naturae fracto jure Ratio miratur, Sicut docet litera, Virgo fit puerpera, Virilis expers seminis Alvus tumescit virginis, Re nominis In virgine servata.	2. Verbum patris, Lux aeterna, Luce lucet hodie, Lucet lux in tenebris, Se latebris Nostrae carnis palliat, Neque minus radiat Deitas vestita.
3. Quid pervertis
Nec avertis
Legis adumbracula,
Judaea incredula?
Mentem legis male legis,
Medullam corticis
Nec elicis;
Vanis haerens doces vana,
Dum de spica paleas,
Quas teneas,
Colligis, non grana.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 5 Viribus expers B. — 2, 5 Sed latebris A, e latebris B, set latebris C. — 3, 7 docens AC. — 3, 8 de spicis B. — Cfr. Milchsack 193.

66.

1. Vetus error abiit, Jam lex nova subiit, Mira novi ortus regis Facta novitate, De Sion lex Fons de petra saliit, Jamjam cesset umbra legis Nata veritate, Stella nova prodiit, Nox in lucem transiit, Admirantur duces gregis Visa claritate.	2. O quam pium Mysterium Et nuntium, Dum medium Silentium Fert omnium Gabriel, Emanuel, Spes gentium Et gaudium Fidelium, Rex Israel.
3. Ortus est repente
Sol in Oriente
Homine gignente
Et Deo nascente,
Vita resurgente,
Morte sic cadente.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

67.

1. Beatae virginis Fecundat viscera Vis sancti flaminis, Non carnis opera, Carens origines Labe puerpera Dei et hominis Dat nova foedera.	2. Ardere cernitur Ardenti radio Rubus nec uritur Ignis incendio, Sic nec corrumpitur Concepto filio Virgo nec laeditur In puerperio.
3. Miratur ratio
Deum in homine,
Suscepto filio
De matre virgine,
Non fiat quaestio
De tanto nomine,
Sit fides ratio,
Virtus pro semine.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—21). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756. anni 1345. D. — Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. E. — Ordin. ms. Praemonstraten. saec. 14. Cod. Londinen. Add. 22604. F. — Orat. ms. Coelestinorum saec. 15. Cod. Parisin. 18571. G. — 1, 1 Mariae virginis DEFG. — 1, 8 Dans DE. — 2, 5 Sic non A. — 3, 2 Deum in virgine D. — 3, 4 Non carnis opere D. — 3, 5 numine D. — D überschreibt das Lied: Super antiphona speciosa, E: Versus super Alma redemptoris. — Cfr. Milchsack 192.

68.

1. Austro terris influente Surgens cedit aquilo, Flatu sacro succedente Pulso mentis nubilo Fervet ignis, sed fecundans Et humanum cor emundans A letali frigore.	2. Innovatur terra vetus Novo more germinans, Parit virgo, prodit foetus Evae luctum terminans, Quo complente jus legale Coaptantur coelo scalae, Via patet regia.
3. Serpens dirus exturbatur
Ad vagitum pueri,
Per quem pauper liberatur
Potens datur carceri,
Ab erroris via flexus
Patris redit in amplexus
Minor natu filius.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. E. — 1, 3 Flatus C. — 1, 4 mentis iubilo A. — 2, 4 Ecce luctum D. — 3, 1 extirpatur B. — 3, 2 vagitur B. — Str. 2 und 3 fehlen C. — Cfr. Milchsack 186 sq.

69.

1. Ad cantum laetitiae Nos invitat hodie Spes et amor patriae Coelestis. 2. Natus est Emanuel, Quem praedixit Gabriel, Unde sanctus Daniel Est testis.	3. Judaea, gens misera, Corde, verbis propera, Potes esse libera, Si credis. 4. Ergo nostra concio Psallens cum tripudio Benedicat Domino His festis.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB I Asc. 95. A. — Cod. Engel-
bergen. 314. saec. 14. B. — Process. ms. Schonenbergense anni 1533
(Privatbesitz). C. — Cod. Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex. D. — 1, 1
Ad festum laetitiae CD. — Str. 3 fehlt A. — 3, 4 Si velis C. — 4, 1 Ergo
nunc cum gaudio CD. — 4, 2 Summo cum tripudio A; Nostra simul concio
CD. — 4, 3 Benedicat jubilo AD, Benedicat jugiter B. — 4, 4 Domino ABD.

70.

1. Adest annus jubilaus, Annus, in quo novus Deus Nascitur de virgine, Visitatur Idumaeus, Et mundatur homo reus Ab antiquo crimine.	2. Coelum coepit inclinari Globo splendens sublunari, Terram replens lumine; Terra coepit elevari, Luna surgens ut de mari Suo stet in ordine.
3. Fornicatrix accusatur,
Terra sancta consignatur
Dextrae Dei digito,
Accusata liberatur,
Dum Maria fecundatur
Spiritu paraclito.

Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. 930 (33—23). — 1, 4
Ydemeus. — 2, 3 Terra replens.

71.

1. Dei sapientia Jugum mortis frangere Venit ad terrestria, Nostrae sortis miserae Vestitus camisia, Quam alvo puerperae Paraclitus texuit,	2. Ex David origine Stella Jacob oritur, Ex Maria virgine Deus homo nascitur, Deus est cum homine, Jam homo regreditur Sursum ad coelestia.

3. Postquam rex accubuit
 Ventris in palatio,
 Jus naturae stupuit,
 Admiratur ratio,
 Qualiter intumuit
 Nullo tactus vitio
 Venter tumens coelitus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

72.

1. Transgressus legem Domini, Quam dedit Deus homini, Homo dignus exitio. Relegatur exsilio, Sed fons misericordiae Huic mediante filio Finem dedit miseriae.	2. Veritati stat obvia Mitis misericordia, Pro transgressore supplicans, Immitem Deum judicans, Si prorsus ita destruit Creaturam, quam fecerat, Si perituram noverat, Quam facere non debuit.
3. Ergo verbum incarnari Vult pater, ut reformari Possit hominis status; Est Christus humanatus Carnem sumens de virgine Ab omni mundam crimine, Non fuit mori veritus, Ut homo morti deditus Viveret liberatus.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13 B. — Cod. Guelfenbyteran.
 Helmstadien. 1099. saec. 13. C. — A hat nur die erste Strophe. — Nach 1, 6
 scheint eine Zeile zu fehlen. — Cfr. Milchsack 171.

73.

1. Sonet vox laetitiae, Sonet in honorem Largitoris gloriae, Nati praeter morem, Bos cognovit hodie Suum possessorem Visum in praesepio.	2. Inest gregi ratio Cognito pastore, Manet incorruptio Nato salvatore, Fugit desperatio, Viso redemptore Sub gregis custodia.

Dreves, Cantiones et Muteti. I.

3. Psallat ergo sedulo
 Suo grex pastori,
 Litiget pro baculo
 Pars utraque chori,
 Vae, si in ergastulo
 Permittatur mori
 Hostis avaritiae.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — 1, 1 vox ecclesiae
 B. — Cfr. Milchsack 628. — Lehrreich ist 3, 3 sq.; denn es geht daraus
 hervor, daß der Kinderbischof aus jenem Halbscheid des Chores genommen
 wurde, der im Wettgesange gesiegt hatte.

74.

1. Rex et pater omnium In jacturam hostium Fabrefactum Sed non factum Evaginans gladium, Quasi per silentium Incarnatum Ut larvatum Misit ad nos filium.	2. Quem non claudit patulus In se mundi circulus, Jussu patris Alvo matris Saltum fecit hinnulus, Suscitatur parvulus, Quod temptavit Nec patravit Helisaei baculus.
3. Ut per mortis calicem
 Vetustatem duplicem
 Amoveret
 Et deleret,
 Unam tulit simplicem
 Et emisit laticem,
 Per quem lavit
 Et damnavit
 Peccatorum obicem.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — 2, 7 temptarat B. —
 2, 8 patrarat B. — 3, 5 Lies Uvam? — Cfr. Milchsack 187.

75.

1. Sol oritur in sidere, Rori compar in vellere, Et lucifer in vespere Serenat umbram literae, Intacto semper latere Virginis et puerperae Prodit proles deica.	2. Divino verbo numinis Supplente vicem seminis Tumescit alvus virginis, Absconsa virtus luminis, Quod lucet mundi terminis, Lapsum reformat hominis Gratia vivifica.

3. Quod clamant vaticinia,
Quod murmurant mysteria,
Justa produnt indicia,
Lactante patrem filia
Inclinantur coelestia,
Indulgans legis gratia
Terris unit coelica.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
1, 4 umbra.

76.

1. Quod promisit ab aeterno, Die solvit hodierno Verbum mittens de superno Pater in Idumaeam.	2. Levis nubes et vitalis, Munda caro virginalis, Nobis pluens spiritalis Roris plenitudinem.
3. Olim fuit argumentum
Verbi signans indumentum
Nubes ferens adjumentum
Lucis adumbraculi.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod.
Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helm-
stadien. 1099. saec. 13. D. — Cfr. Milchsack 193.

77.

1. Sol ex supernis oritur, Cujus ortu mors moritur, Coelo terrisque colitur, Qui vagit in praesepio, Stella scintillat radio, Verbo nasci de virgine, Patri placet de filia, Currus ovans origine Sponso nubit ecclesia.	2. Coeli rorant in gratiam, Nubes pluunt justitiam, Mundo spirat laetitiam Flos, qui paret amygdalus; Floret ecclesiae salus, Vernat onustum virginis, Deum quod fovet, gremium, Deo dicatum, flaminis Almi caelebs sacrarium.
3. Partus parentis gravidae,
Carnis velatus chlamyde,
Pacis in ortu solidae
Jugum minuat odii,
Vas plus non sumat vitii.
Deo, cui decet gloria,
Nullo suffulto termino,
Nascentis in memoria
Laudes canamus Domino.

Cod. Cantabrigen. Ff I 17. add. saec. 13. — 3, 5 Fas. — 3, 6 qui decet
gloriam.

78.

1. Res mira conspicitur,
Sphaera puncto clauditur,
Maximus minore,
Fons a stilla geritur,
Sol a stella gignitur,
Fructus est in flore.
2. Est inter animalia
Rex diligens humilia,
Nascitur in stabulo;
Audite mirabilia,
Nam patrem pascit filia,
Qui dat vitam saeculo.
3. Praegrandis laetitia
Fuit ortus nuntia,
In excelsis gloria
Angelis cantantibus,
Testibus pastoribus,
Qui viderunt talia.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

79.

1. Renovantur
veterum oracula,
Vetera res
innovat miracula,
Umbris subit claritas
Et figuris veritas,
Vacuantur vetera
Virgine puerpera,
Nec Jonas sub hedera
Neque jam sub litera
Latet prophetia.
2. In fiscella
Moyses viminea,
Et sub carne
clausus est virginea
Summi regis filius,
Panis cinericius
Jam subvertit omnia
Madian tentoria,
Et antiqua somnia
Nova supplet gratia
Nato salvatore.
3. Nostrae noctis
tenebras illuminat,
Hujus mundi
principem eliminat
Stellae Jacob radius,
Jesse flos egregius;
Balaam pes laeditur,
Et asella loquitur,
Dum vis hostis frangitur,
Et nox nostra solvitur
Christum confitendo.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

80.

1. Relegentur ab area Fidelis conscientiae Lutum, later et palea Servitutis Aegyptiae, Pressuris mancipati Sint libertatis hodie Charactere signati.	2. Clausus in testa figulus Univit sibi fictile, Fons idem, fons et rivulus, Immo fluentum stabile Se nobis propinavit Assumensque mutabile Quod erat non mutavit.
3. Ad vitem pullus, asina Colligatur ad vineam, Vitae panduntur limina, Quibus admovit rumpheam, Cujus virtute sarcina Legalis leniatur, Novellae vetus pagina Spiritu complanatur.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran.
Helmstadien. 1099. saec. 13. C. — A hat nur die erste Strophe. — 3, 2
Colligitur C. — Cfr. Milchsack 169 sq.

81.

1. Veri solis radio Lucerna succenditur, Succensa sub modio Celari non patitur, Hujus fulgor luminis Nubem delet criminis.	2. Lucernae lux emicat Rectam parans semitam, Mulieri vendicat Dragmam diu perditam, Ad amplexum patrum Vagum flectit filium.
3. Nos ornatos congrua Veste duc ad nuptias Lampade non vacua Servantes vigilias, Ut sponsi clementia Nos locet in gloria.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 1, 1
radius Hs.

82.

1. Veri vitis germine Plantatoris germinat, Verus orto lumine Noctem sol examinat, Dum nato de virgine Summi patris numine Criminis ab homine Jugum rex eliminat.	2. Judaea, revertere Crucis ad signaculum Aut jam patens rumpere Recolens oraculum, Nam quod umbra literae Renuit detegere, Virginis sub ubere Rex signat ad oculum.

3. O salubris unio,
Mira nuptae novitas,
Matris puerperio
Respirat integritas;
Quae sit haec conceptio,
Nulla fiat quaestio,
Quod nescit discretio,
Redimat fidelitas.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — 2, 3 parens D. — Cfr. Milchsack 191. — Aufschrift in A: De partu virginis.

83.

1. Ver pacis aperit Telluris gremium, Salutis reperit Remus remigium, Jam Petrus exerit Utrumque gladium, Quo procul aberit Incursus hostium.	2. In unum confluit Totus fons gratiae, Cujus ros imbuit Rus conscientiae, Rivum, quem genuit Rigor justitiae, Flumen praeterfluit Misericordiae.
3. Cui plus contulit
Natura sapere,
Jam plus extulerit
Honoris onere,
Qui magis noverit
Sibi disponere,
Quae vox, quae poterit
Lingua retexere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. B. — Str. 2 fehlt A. — 1, 4 Remis A. — 1, 7 Quod procul B. — 2, 5 quod genuit B. — B hat das Lied unter den Weihnachtsliedern, zu denen ich es seinem Vorgange folgend geselle, da der Inhalt des Liedes zu dunkel ist, um erkennen zu lassen, für welche Gelegenheit es verfaßt ist.

84.

1. Vetus abit litera Ritus abit veterum, Dat virgo puerpera Novum nobis puerum, Munus salutiferum, Regem et presbyterum, Qui complanans aspera Firmat pacis foedera Purgator et scelerum.	2. Felicis puerperae Felix puerperium Babylonis miserae Revocat exilium, Jam plebs caeca gentium Videns lucis radium Fracto mortis carcere Non adhaeret literae Propter Evangelium.

3. Funis poenae rumpitur
 Nato rege gloriae,
 Mortis torrens bibitur
 Data lege gratiae,
 Dies est laetitiae
 Et jugis psallentiae,
 Munus festi solvitur,
 Gaudeamus igitur
 Culpa data veniae.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 6
 psallentium Hs. — 3, 9 Culpae data veniae Hs.

85.

1. Jam vetus litera,
 Jam legis scrinium,
 Quae clausa foedera
 Servabant gentium,
 Patent fidelibus
 Per Dei filium,
 Et lex sequacibus
 Quid confert taedium?

2. O mira caritas
 Et nova gratia,
 Verbi divinitas
 Fit carnis socia,
 Virgo Davidica
 Naturam decipit,
 Ad verba coelica
 Dum verbum concipit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. -- 1, 2 scrinium fehlt
 C; crimum B. — Cfr. Milchsack 196.

86.

1. Per partum virginis
 Dei et hominis
 Sunt juncta foedera,
 Vita tribuitur,
 Culpa diluitur,
 Quae clausit aethera.
 Verbum lumen Dei patris
 Sumpta carne alvo matris
 In hac die claruit,
 Verus Deus, verus homo
 Est de Jesse natus domo,
 Ut propheta docuit.

2. Sub carnis tegmine
 Homo pro homine,
 Sol verus latuit,
 Felix puerpera,
 Quae nos et supera
 Unire potuit.
 Quam miranda, quam laudanda,
 Quam ditanda, celebranda
 Dei est potentia,
 Qui pro nobis fit mortalis,
 Ante manens immortalis,
 Omni dignus gloria.

Immortalis fit mortalis
 Sola tractus gratia.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol.
 Martialen.) 3719. saec. 12. B. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. C.

87.

1. Fulget dies
 Haec prae ceteris,
 In qua quies
 Datur miseris,
 Quos Christus salvavit
 Tollens ab inferis,
 Cum natus purgavit
 Protoplasti
 culpam veteris.
 R^o Apparuit, apparuit,
 Quem virgo pia genuit,
 Quae nos illustravit
 Pace recognita,
 Quam Eva fugavit
 Gustu mali
 malis perdita.

2. Ergo nato,
 Nostra concio,
 Laudes dato
 Cum tripudio,
 Qui nos reformavit
 Suo praesidio,
 Quem pater legavit
 De supremo
 regni solio.
 R^o Apparuit, apparuit,
 Quem virgo pia genuit,
 Quae nos illustravit
 Pace recognita,
 Quam Eva fugavit
 Gustu mali
 malis perdita.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 2, 7
 Que mater legavit Hs. — Aufschrift: De Nativitate Domini.

88.

1. Dum sigillum summi patris
 Signatum divinitus
 In sigillo summae matris
 Signatur humanitus,
 Nec sigillum castitatis
 In puella frangitur,
 Nec sigillum deitatis
 Detrimentum patitur.

2. Dum humanam osculatur
 Naturam divinitas,
 Hoc contactu fecundatur
 Intacta virginitas;
 Mira virtus osculandi,
 Miranda sunt oscula,
 Quae dant vires fecundandi
 Sine carnis copula.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. B. — 2, 3 Et contactu fecundatur A.

89.

1. Centrum capit circulus,
 Quod est majus circulo,
 In centro triangulus
 Omni rectus angulo,
 Sed fit minor angulus
 Unus de triangulo,
 Dum se mundi figulus
 Inclusit in vasculo.

2. Concordem discordiam
 Rerum parit novitas,
 Vestem texit variam
 Fecunda virginitas,
 Matrem vocat filiam
 Facta caro Deitas,
 Osculatur sociam
 Vanitatem veritas.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Ver-
 fasser des Liedes ist nach dem Zeugnisse Salimbenes Philippus de Grevia.
 Zweifelhaft erscheint, ob uns unsere Quelle das Lied vollständig bietet
 oder nicht.

90.

1. Rosae nodum reserat Veri solis radius, Dum ad ortum properat Verus Dei filius, Hunc mundus incarcerat, Qui mundana liberat, Inclinato die Nocti lucem generat Gratia Mariae.	2. Stirps Jesse progreditur, Nova fit insitio, Surculus inseritur, Sed non fit incisio, Dum Christus concipitur, Castitas non laeditur ; Nova res, puella Parit, et complectitur Firmamentum stella.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — 1, 5 mundum A. —
1, 8 Noctis A. — Cfr. Milchsack 224.

91.

1. Festa dies agitur, <i>Mundo salus redditur</i>, In qua sol exoritur Qui mundum replet lumine, <i>Mundo salus redditur</i> Christo nato de virgine.	2. Gaudeamus igitur, <i>Mundo salus redditur</i>, In sole, qui dicitur Verus Deus in homine, <i>Mundo salus redditur</i> Christo nato de virgine.
3. O quam felix creditur,
Mundo salus redditur,
Mater, ad quam mittitur
Vox de coelorum culmine
Mundo salus redditur
Christo nato de virgine.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. — 3, 3 Pater ad quam. — Verfasser ist vielleicht Philippus de Grevia.

92.

1. Pater, creator omnium, <i>Deus in adjutorium</i>, Pater creator omnium Mundo volens consulere, <i>Deus in adjutorium</i> Nostrum venit intendere.	3. Venit redemptor gentium, <i>Deus in adjutorium</i>, Venit redemptor gentium Vergente mundi vespere, <i>Deus in adjutorium</i> Nostrum venit intendere.
2. Dum medium silentium, <i>Deus in adjutorium</i>, Dum medium silentium Teneret umbra literae, <i>Deus in adjutorium</i> Nostrum venit intendere.	4. Extendit pater brachium, <i>Deus in adjutorium</i>, Extendit pater brachium Jam lucis orto sidere, <i>Deus in adjutorium</i> Nostrum venit intendere.

5. Patris sequendo filium,
Deus in adjutorium,
 Patris sequendo filium
 Transit Hebraeus libere,
 Deus in adjutorium
 Nostrum venit intendere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 Dieses und die folgenden Lieder bis Nr. 107, sämtlich der 13. Abteilung des
 Cod. Laurentian. entnommen, sind ersichtlich von ein und demselben Ver-
 fasser. Vgl. Einl. S. 19 und S. 31.

93.

1. Procedenti puero, <i>Eja, novus annus est,</i> Virginis ex utero, <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est Et immortalis. 2. Sine viri semine, <i>Eja, novus annus est,</i> Natus est de virgine, <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est Et immortalis.	3. Sine viri copula, <i>Eja, novus annus est,</i> Natus ante saecula, <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est Et immortalis. 4. Sit laus regi gloriae, <i>Eja, novus annus est,</i> Et pax regno Galliae, <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est Et immortalis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 Auf dieses Lied folgt in der Handschrift fol. 467b ein anderes ohne Melodie,
 von der nur eine Strophe aufgenommen ist; diese einzige Strophe lautet:

Ut jam esset claritas,
Haec est Christi nativitas,
 Incarnatur immensitas
 Dei filii,
 Haec est Christi nativitas
 Plena gaudii.

94.

1. Procedenti puero, <i>Eja, novus annus est,</i> Virginis ex utero, <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est et immortalis. 2. In valle miseriae, <i>Eja, novus annus est,</i> Venit nos redimere; <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est et immortalis.	3. Christus nobis natus est, <i>Eja, novus annus est,</i> Crucifigi passus est; <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est et immortalis. 4. Cujus crucifixio, <i>Eja, novus annus est,</i> Nostra sit salvatio; <i>Gloria laudis,</i> Deus homo factus est et immortalis.

5. Redemptorem saeculi,
Eja, novus annus est,
 Laudent omnes populi;
Gloria laudis,
 Deus homo factus est
 et immortalis.

6. Collaudemus Dominum,
Eja, novus annus est,
 Salvatorem hominum;
Gloria laudis,
 Deus homo factus est
 et immortalis.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallensis 388. — Dies
 Lied hat mit dem vorhergehenden nur die erste Strophe gemeinsam.

95.

1. Annus renascitur,
Laetemur igitur,
 Vetus depellitur,
 Adam novo nato
 Laetemur igitur
 Anno renovato.

2. Baculus colitur,
Laetemur igitur,
 Laeta lux agitur
 Moerore fugato,
 Laetemur igitur
 Anno renovato.

3. Sol novus oritur,
Laetemur igitur,
 Nubes subducitur
 Hoste relegato
 Laetemur igitur
 Anno renovato.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 3, 1 Poste relegato Hs.

96.

1. Illuxit lux
 coelestis gratiae,
Ad ortum flos
processit hodie,
 Haec est dies,
 dies laetitiae
 Gratiōsa,
 Ad ortum flos
 processit hodie,
 Res jocosa.

2. Nox veteris
 cessit tristitiae,
Ad ortum flos
processit hodie,
 Florem terra
 produxit hodie
 Fructuosa,
 Ad ortum flos
 processit hodie,
 Res jocosa.

3. Perducat nos
 largitor gratiae,
Ad ortum flos
processit hodie,
 Ad gaudia
 coelestis patriae
 [Gloriosa],
 Ad ortum flos
 processit hodie,
 Res jocosa.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

97.

1. Exsulemus sobrie, <i>Christo regi gloriae</i>, Natus est flos glacie Sepulta, Christo regi gloriae Laus multa.	2. Dies est laetitiae, <i>Christo regi gloriae</i>, Causa sit tristitiae Occulta, Christo regi gloriae Laus multa.
3. Turba nostra, Kyrie, <i>Christo regi gloriae</i>, Tuo dono gratiae, Sit fulta, Christo regi gloriae Laus multa.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

98.

1. Veterem moerorem pellite, <i>Domino</i> <i>gratias agite</i>, Hiemis finis emeritae Reparatur gaudia, <i>Domino</i> <i>gratias agite</i>, Qui fecit omnia.	2. Floribus novis applaudite, <i>Domino</i> <i>gratias agite</i>, Aestatis refert praeteritae Novus flos gaudia, <i>Domino</i> <i>gratias agite</i>, Qui fecit omnia.
3. Veterem * * vis ponite, <i>Domino</i> <i>gratias agite</i>, Clamitat avis, exuite Hiberna pallia, <i>Domino</i> <i>gratias agite</i>, Qui fecit omnia.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 3, 2 fehlen zwei Silben, für die in der Handschrift eine Lücke gelassen.

99.

1. Veris principium, <i>Regi coelestium</i>, Dat nobis gaudium, Cantemus eia, <i>Regi coelestium</i> Sit laus et gloria.	2. Expellant taedium, <i>Regi coelestium</i>, Praestent solatium Festa floralia, <i>Regi coelestium</i> Sit laus et gloria.

3. Cujus imperium,
Regi coelestium,
 Nescit principium,
 Nos salvet gratia,
Regi coelestium
 Sit laus et gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

100.

1. Christo sit laus in coelestibus, <i>Consonis</i> <i>plaudite cantibus,</i> Ecce ver nec eget testibus Teste praesenti flore, <i>Consonis</i> <i>plaudite cantibus</i> Floris orto splendore.	2. Caput ver de terrae sedibus, <i>Consonis</i> <i>plaudite cantibus,</i> Exserit decorum floribus, Miro splendens nitore, <i>Consonis</i> <i>plaudite cantibus</i> Floris orto splendore.
3. Nostris flos consonat lusibus, <i>Consonis</i> <i>plaudite cantibus,</i> Qui suo dat nostris mentibus Laetitiam decore, <i>Consonis</i> <i>plaudite cantibus</i> Floris orto splendore.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

101.

1. Ecce tempus gaudii, <i>Gaudeamus socii,</i> Cesset labor studii In hoc florali gaudio, Floris renovatio Lusus est incitatio.	2. Sonet vox tripudii, <i>Gaudeamus socii,</i> Grata quies otii In hoc florali gaudio, Floris renovatio Lusus est incitatio.
3. Novi candor lilii, <i>Gaudeamus socii,</i> Causam det solatii In hoc florali gaudio, Floris renovatio Lusus est incitatio.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

102.

1. Novum ver oritur, <i>Laetetur igitur,</i> Jam flos egreditur, Cesset tristitia, Floralia Gaudia Dat Epiphania.	2. Hiems exstinguitur, <i>Laetetur igitur,</i> Aestas reducitur, Cesset tristitia, Floralia Gaudia Dat Epiphania.
3. Moeror excluditur,
Laetetur igitur,
 Lusus revertitur,
 Cesset tristitia,
 Floralia
 Gaudia
 Dat Epiphania.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

103.

1. Jam ver aperit terrae gremium, <i>Flos laetitiae</i> <i>dat incendium,</i> Ergo resonet vox laetantium, Hiems exsulat in ortu floris, Renovatio verni temporis Pellit taedium pigri frigoris.	2. Corda refovet flos amantium, <i>Flos laetitiae</i> <i>dat incendium,</i> Nova revehit aetas gaudium, Hiems exsulat in ortu floris, Renovatio verni temporis Pellit taedium pigri frigoris.
3. Benedicite
 patris filium,
Flos laetitiae
dat incendium,
 Qui dedit floris
 beneficium,
 Hiems exsulat
 in ortu floris,
 Renovatio
 verni temporis
 Pellit taedium
 pigri frigoris.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

104.

1. Psallite regi gloriae, <i>Terminus est miseriae,</i> Tempus gratiae Nobis adfuit, Novus hodie Flos apparuit.	2. In hac veris temperie, <i>Terminus est miseriae,</i> Victa glacie Flos enituit, Novus hodie Flos apparuit.
3. Christo laus sonet sobrie, <i>Terminus est miseriae,</i> Fructu gratiae Qui nos imbuit, Novus hodie Flos apparuit.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

105.

1. Ecce mundi gaudium, Ecce salus gentium, Virgo parit filium Sine violentia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.	4. Reges tria praemia Offerentes varia Stella duce praevia Ad salutis gaudia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.
2. Natus est de virgine Sine viri semine, Qui mundat a crimine, Rex, qui regit omnia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.	5. Cum nil scire potuit De nato, rex fremuit, Et tota gens tremuit Christi natalitia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.
3. Angelus pastoribus: Natus est in gentibus, Qui dat pacem omnibus Sua providentia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.	6. Cum mori per gladios Rachel videt, proprios Moesta plorat filios, Nulla sunt solatia. Ave, virgo regia, Dei plena gratia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 3, 2 fehlt eine Silbe; est ergänzt.

106.

1. In hoc statu gratiae Sub humana specie Venit gigas geminae substantiae, Qui devicit auctorem nequitiae.	2. Eva mater omnium Pomi per edulium Ad invidi serpentis indicium Induxit in posteros exsilium.

3. Virgo per contrarium Per conceptum filium Ad potentis angeli consilium Vitae nobis contulit remedium.	4. Hominis conditio Felix ab exordio, Post subdita serpentis dominio, Liberatur virginis in filio.
5. Ergo preces Mariae Porrigamus hodie, Ut detergat maculas spurcitiae Et nos ponat in perenni requie.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

107

1. Universa creatura Christi laudet mente pura La presente nativite, Unde mirans est natura, Quia extra carnis jura Il est nez sanz iniquite.	5. Rore coeli vernat humus, Nunc Moysi ardet dumus Et sanz nul combustion, Aromaticum fragrat fumus, Ex odore cujus sumus En voie de refection.
2. Hujus vallis in procella Est exorta lux novella, Qui le monde tout enlumine, Cujus lucis Jacob stella Est mirando ritu cella Et mere par vertu divine.	6. Sicut nescit violari Vitrum radio solari, Tout ausinc la vierge Marie Incognita prorsus mari Suo partu salutari Ne fut corrompue ne blemie.
3. Virgo, vellus Gedeonis Ac fons consolationis Et vergier clos tout environ, Virgo, thronus Salomonis, Regem trinum in personis Contient en sont tres douz giron.	7. O quam bonum et suave Est et felix illud Ave, Per lequel nostre douce dame, Christi templum et conclave, Nos misellos traxit a vae, Ou nous miste la premiere fame.
4. Florem profert virga Jesse, Super quem elegit esse La vertuz du saint esperit, Ortus sator est de messe Et de favo mel expresse, Qui destruit la merite Berith.	8. Benedicta virgo mater, Cujus natus atque pater Vult pour nous en terre venir Atque noster esse frater, Ut per eum hostis ater Perdist ceus quil audeit tenir.

9. Regem ergo paradisi,
Mundo natum mira physi,
Prions tuit de cuer humblement,
Ut in illo nos confisi
Hostes possimus innisi
Escheuer le decevement.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

108.

1. Omnes gentes, psallite
Atque congaudete,
A peccati tramite
Corda removete,
Regem natum canite
Illumque timete,
En Deus est, Deus est,
animis linguisque favete.

2. Hujus in exsilio
Mundi pro necesse
Plebis in hospitio
Mortis diu pressae
Sol prodit de radio
Atque sator messe,
Est pia stirps Jesse,
quam Christum credimus esse.

3. Omnipotens stimulo
Motus pietatis
Nostrae sub vernaculo
Est humanitatis
Natus, unde calculo
Suae dignitatis
Cuncta timent hominem,
quia praesidet ille creatis.

4. Conditorem siderum
Ac patronum legis,
Tendentis ad inferum
Redemptorem gregis,
Enixa est puerum
Peccatorum aegis,
Virgo decora nimis
David de semine regis.

Dreves, Cantiones et Muteti. I.

5. Virgo, Jesse virgula,
Vitae gerens florem,
Luna sine nebula,
Stella dans fulgorem,
Sua prompsit clausula
Contra carnis morem
Natura mirante suum
sanctum genitorem.

6. Haec est admirabilis
Dulcis atque pia,
Nullius consimilis
Teste prophetia,
Prae cunctis laudabilis
Nativitas, quia
Non est verbigena
nisi Christus, vera sophia.

7. Magi novo sidere
Viso gratulantur
Relictisque propere
Regnis hoc sectantur
Ac triplici munere
Illum vernerantur,
Cui sol, luna, solum,
pelagus pariter famulantur.

8. Ut ergo post taedium
Mortis repentinae
Consequamur gaudium
Patriae divinae,
Exoremus filium
Coelestis reginae,
Cui tres personae,
tria nomina sunt sine fine.

9. Rex aeternae gloriae
 Daemonem illusum
 Sub humana specie
 Reddens et confusum,
 Hortum esse Mariae
 Post partum conclusum,
 Annuit in tantum,
 naturae vincat ut usum.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

109.

1a. Missus de caelis Patris unigenitus	1b. Venit fidelis Sine labe penitus.
2a. Primi parentis Morientis Damnatur posteritas,	2b. Christo nascente Conferente Datur pax et veritas.
3a. Coelos componis, Domine, Conditione stabili, Qui nasceris pro homine Modo licet mirabili.	3b. Virgo, mater et filia Mirabili consilio, Tuo nos reconcilia Patri simul et filio.
4a. Humilium Pater exemplum, Mundo tunc condoluit,	4b. Cum filium Mariae templum Dedicare voluit.
5a. Stellis Sol radians prae ceteris,	5b. Pellis Noxae tenebras veteris.
6a. Tu magarita Insignita Variis honoribus,	6b. Tu nostra ita Lux et vita, Subveni doloribus.
7a. O virgo generosa, Tu mater gratiosa, Tu vitis copiosa, Tu plenitudo temporis.	7b. Tu mundum, luminosa, ... Tu stella radiosa, Pia lustrasti facie.
8a. O patris dispensatio	8b. O verbi incarnatio.
9a. Singularis Ordinarius Ab initio,	9b. Ut sis parens Omni carens Carnis vitio.
10a. Cum sit ire, fac venire Nos ad te, Maria, Tu nos in hac via	10b. Prece sana pia; Pia prece nos a nece Custodi, Maria.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5589. saec. 14. — Conductus mit Sequenzenform. — Nach 4b und 5b wiederholt sich: Coelos componis Hs.

110.

1. Revirescit et florescit Planta, quae tunc aruit, Cum pro pomo primus homo Sua domo caruit. 2. Serpens nequam Evam caecam Blandimento decipit, Quae dum credit et obedit, Miser homo desipit. 3. Sic serpente persuadente Virum fallit femina, Gustans fructum, suum luctum, Nostrae mortis semina.	4. Videns Deus, quod sit reus Homo, quem plasmaverat, Dolens quidem ob hac pridem, Ut recedat, imperat. 5. Exit Adam porta quadam Cum uxore fatua, Obseratur et negatur Post hoc illis janua. 6. Hinc nepotum genus totum Sna caret patria, Dolens Jesus, ob hoc caesus, Clausa pandit atria.
7. Inde laetus noster coetus
 Laudes Deo intonet,
 Et devotus Lector noster
 Jube Domne resonet.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — Als Conductus bezeichnet.

111.

1. Puer natus in Bethlehem, Inde gaudet Jerusalem; Assumpsit carnem filius, Verbum patris altissimus; Cognovit bos et asinus, Quod puer erat Dominus. R^o Natus est nobis parvulus, Jesus, Mariae filius. 2. Nos ergo natum parvulum Nostrum noscamus Dominum, Firmissime cognoscamus, Quod hic puer est Dominus, Cujus pater ingenitus Et ipse unigenitus.	3. In Christi natalitio Exsultet nostra concio, Natus est Dei filius, Exsultet coelum laudibus, Et nos gaudenter psallimus, Quem Christum natum credimus. R^o Natus est nobis parvulus, Jesus, Mariae filius. 4. Patri, nato, paraclito Pangamus corde inclito, Regi nato concinimus Ipsumque benedicimus, Sit benedictus filius Et virgo mater ipsius.
5. Nato Dei altissimo
 Benedicamus Domino,
 Sit benedictus Dominus
 Cum suis sanctis omnibus,
 Et nos, qui natum colimus,
 Benedicat altissimus.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F 1 4.

112.

1. Uterus hodie
    virginis floruit,
Nec matrem, dum gignit,
    libido torruit,
Quae virgo permanens
    virum abhorruit.
    O partus mirabilis!

2. De radice Jesse
    virga progreditur,
Et de virgula flos
    Christus exoritur,
Cujus in Libano
    cedrus extollitur.
    O partus mirabilis!

3. Hic flos Davidico
    signatus calamo
Ut sponsus regio
    procedens thalamo,
Coelesti saeculum
    perunxit balsamo.
    O partus mirabilis!

4. Hic flos est in Sion,
    rosa nec aruit,
Et in Jerusalem
    lilium canduit,
Utrisque genera
    cruce composuit.
    O partus mirabilis!

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — 4, 5 Triturisque genera.

113.

1. Rex interminabili
    Potestate, non natura,
Ordine mirabili
    Fit creator creatura,
Deus ante saecula
    Ab esse primordiali
Dolens de miseria
    Mundiali.
R^o Agnus sine macula
    Natus ventre virginali
Patrisque potentia
    Triumphali.

2. Enixa est puerpera
    Magnum regem majestatis,
Patris ferens foedera
    Lavacro purificatis,
Ut versuti jacula
    Manu frangat virginali,
Parit reverentia
    Filiali.
R^o Agnus sine macula
    Natus ventre virginali
Patrisque potentia
    Triumphali.

3. Puellare gremium
    Christum parit cum pudore,
Intrans mundi stadium
    Nostro ductus est amore.
Plaudat coeli regia
    Laetabunda partu tali,
In excelsis gloria
    Aeternali.

Cod. Mellicenis 932. saec. 15. — Der Rundreim steht in der Hs. vor dem Liede.

114.

1. Sancta, pia fert Maria, Mulierum optima, Tria sata fermentata: Verbum, caro, anima. Gaudeat omnis homo. 2. De fermento, de frumento Fecundatae virginis * * pastus, divus pastus Mirificat cor hominis. Gaudeat omnis homo.	3. Gabrieli, misso caeli, Virgo prudens credidit, Incorrupta nulli nupta Deum gaudens edidit. Gaudeat omnis homo. 4. Verbum patris caro matris Factum est divinitus, Sacramento, spiramento Sacrosancti spiritus. Gaudeat omnis homo.
5. Sic acceptus est effectus
Homo Dei filius
Naturalis, coequalis,
Cui nil aequabilius.
Gaudeat omnis homo.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. ¹⁴/₁₅. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. —
2, 4 Lies Laetificat?

115.

1. Ut nos reduceret Deus ab inferis, Assumpsit hominem pro nobis miseris, Quo duce ducimur ad sedes aetheris, Mundati crimine parentis veteris. 2. Praemissus Gabriel venit ad virginem, Qui cuncta diceret illi per ordinem: Virgo, ne timeas, pelle formidinem, Deum concipies, inquit, et hominem.	3. Hic est, quem Daniel divino carmine Venturum nuntiat de David semine, Ipse non alius, lumen de lumine, Qui nos illuminat, natus de virgine. 4. Cujus sunt omnia, cujus imperio Reges obediunt et omnis regio, Pro mundi crimine, pro mundi vitio Sumpsit initium carnis initio.
5. En, Dei filius
venit ab aethere,
Qui potest omnia
dicendo facere,
Quem magi praevio
quaerentes sidere
Post trinum triplici
fatentur munere.

Grad. ms. Nivernense saec. 12. Cod. Parisin. Nouv. acq. 1235.

116.

1. Sonent laudes pueri, Sonent et provecti, De cisterna veteri Pariter erecti, Proles nascitur divina, Periturae gentis medecina. 2. Nascitur in gentibus Dominator orbis, Cunctis imminentibus Ut succurrat morbis, Cujus praecinit adventum Prophetarum lingua sapientum.	3. Trucidari pueros Jubet violentus, Ut hic inter ceteros Forte sit peremptus, Magnis viribus egebat, Morti vitam dare qui volebat. 4. Senex inter brachia Tulit expectatum, Et in templo vidua Videt praesentatum; Ergo, viduae, gaudete Et vos, senes, Deo benedicite.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. — 4, 2 Tunc expectatum.

117.

1. Tres signatas calculo Sub legis figura Nostro teste baculo Protulit scriptura, Erit ergo sedulo Nobis veri cura, Baculari titulo Sua dare jura. 2. Noster finxit aemulus Durum hunc inventum, Contra Christi baculus Erit argumentum, Nescit Caïn tremulus Fidele sacramentum, Portat Jacob credulus Viae levamentum.	3. Abraham, qui obtulit Natum in altari, Deus mundum voluit Filio mundari, Quem vere mori decuit Crucis in altari, Et Petrum eripuit De profundo mari. 4. Vitae reddit parvulum Vates Elisaeus, Nostrae necis vinculum Solvit homo Deus, Nam surgit a tumulo Gentilis Judaeus, Nec a legis titulo Convalescit reus.

R° Eja, dicit canticum,
 Baculum per typicum
 Mundi transit per lubricum
 Durus ferens dura.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13.

118.

1. Vae, quod meruit procax Eva et vir contumax, Jam mutatur in euax, Homini cantatur pax, Fulget pacis stella fax.	2. Expurgetur vetus faex, De Sion exhibit lex Et de Hierusalem rex, Cui cum matre datur prex, Hydriae implentur sex.

3. Rorem committatur nix,
In salutem salit Styx,
In virtutem nostram vix,
Thus et myrrham institrix
Habet, ubi fluxit pyx.

4. Est audita pia vox:
Tolle portas velut mox!
Adivit princeps atrox,
Cessit servitus ferox,
Est illuminata nox.

5. Fulget stella, pacis lux,
Quam portavit noster dux,
Virginis de virga nux,
Cujus virga fuit crux,
Est ligatus leo trux.

R° Psallat coetus noster letus,
Omnis spretus sitque metus,
Ope fretus gaude,
Cedit vatum propter natum
Cosmo datum ponens statum
Pulsa raturum fraude.

Cod. Oenipontanus (ol. Carthusiae in Schnals) 457. saec. 14. — 3, 4 instatrix. R° 1 Psallet. — R° 3 fretum. — Das Lied findet sich auch in einer Vorauer Hs. des 13. Jahrhunderts, deren Signatur ich zu bemerken vergafs.

119.

1. De supernis sedibus
Missus Dei filius
Condescendens homini,
Partum parans virgini
Contra jus naturae,
Reformare venerat
Hominem, quem fecerat,
Cujus sumens formulam
Culpa solvit maculam
Deitatis jure.

2. Hinc causantur invicem
Deus et natura,
Hinc sua dequeritur
Immutata jura,
Stupens ad insolita
In actorem murmura
Prava dat factura.
Sed creator omnium
Querenti natura
Concludit ex integro
Deitatis jura,
Cujus ad eximia
Singula dominia
Pavet creatura.

3. Ad hoc si quis stupeat
Mirabile commercium,
Divinae potentiae
Ut imponat terminum,
Cui carnis assumptio
Nil detraxit penitus,
Hoc in carne remanens
Quod fuit divinitus.
Humanae infirmitas
Gaudeat naturae,
Sic dotata coelitus
Deitatis jure.

4. Jura postliminii
Restauravit homini,
Libertas et patria,
Paradisi janua
Panditur continuo
Sublato repagulo
Inobedientiae.
Divinae clementiae
Decantemus igitur
Laudes reverenter,
Qui salvavit hominem
Ita sapienter.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 3, 9 sq. Humanae gaudeat infirmitas naturae. — Aufschrift: De nativitate Domini.

120.

1. A dextris Dei Dominus Initio qui sedet et in aevum, Advenit nobis cominus, Hostem scabellum ponit pedum saevum; Ex Sion flos, Dulcoris ros, Virga viret amoene. R^o Rosam spina parit expers poenae, A qua gratiarum fluunt venae, Cui cor fidele dicat bene.	2. Nec non regit regimine Juste cunctorum dominatione Coeli terraeque tegmine, Ventre conclusus humanatione Coepit ut nos, Permansit dos Et castitatis plene. R^o Rosam spina parit expers poenae, A qua gratiarum fluunt venae, Cui cor fidele dicat bene.
3. Nec damna ligni ceperat,
Scelus ob nostrum
    mori volens ligno
Viam salutis praeparat,
Surgendo scandit
    patri compar digne,
Judicemque
Futurum, ut
    Precamur, aufert poene.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — Mit vielen Verschreibungen: 1, 3 sedis et in. — 1, 6 ponis. — 1, 9 virent. — R^o 1 expres mente (1: mendae?); der Reim fordert poenae. — R^o 3, dicat bene steht für benedicat. — 2, 1 regit in regimine. — 2, 2 Justi. — 2, 5 concluso. — 2, 6 hominatione. — 3, 2 os nostrum. — 3, 4 Via salutis zweimal geschrieben. — 3, 6 pater compar. — 3, 8 scheint gleichfalls verschrieben, wie der Reimmangel nahelegt.

121.

1. Verbum patris humanatur, O, O, Dum puella salutatur, O, O, Salutata fecundatur Viri nescia. R^o Ey, Ey, Eya, Nova gaudia!	3. Audi partum praeter morem, O, O, Virgo parit salvatorem, O, O, Creatura creatorem, Patrem filia. R^o Ey, Ey, Eya, Nova gaudia!
2. Novos modus geniturae,
Sed excedens vim naturae,
Dum unitur creaturae
    Creans omnia.
4. In parente salvatoris
Non est parens nostri moris,
Virgo parit, nec pudoris
    Marcent lilia.

5. Homo Deus nobis datur,
Datus nobis demonstratur,
Dum pax terris nuntiatur,
Coelis gloria.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. -- 1, 5 fecundata. — Nach der ersten und zweiten Zeile jeder Strophe wiederholt sich O, O. — Aufschrift: De Nativitate Domini cantio.

122.

1. Alathia canit quia, Pseustis obmutescit, Dum Maria, mater pia, Partu parem nescit. 2. Patrem paret filia, Naturae contraria Sunt talia, sed gratia Caecitas decrescit. 3. Homilia, prophetia Veritas patescit, Isaia teste via Legis innotescit.	4. Venter gerit, quod mox serit, Manifestat esse, Mortem terit, mortem ferit, Legem fert implesse. 5. Jam non erit timor, perit Evae mors transgressae, Plebs fidelis gaudet caelis, Mors crudelis fugit velis. 6. Non invitus est unitus Nostris parentelis, Per quem victus mortis ictus Est cum suis telis.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. — 1, 1 Ἀλήθεια. — 2, 3 fehlt und ist ergänzt aus dem Liede Ortum floris concinat laus oris, aus welchem dieses geschöpft ist. — 5, 4 fugat velis Hs.

123.

1. Deinceps ex nulla Palea figurae Vescimur, medulla Veteris scripturae, Miscentur humana Divinae naturae. R^o Hey, in ista die Meta prophetiae Partus est Mariae 2. Jam non obfuscatur Turris nebulosa, Sion coloratur Filia formosa, Quae sole purgatur Virgo gloriosa. 3. Sine carnis mole Virgo gravidata, Spiritali sole Mitis reformata, Mater tali prole Dicta est beata.	4. Latitat sub lege Sicut flos in spina, Oritur cum rege. Gratia divina, Qui vadit cum grege Sub vili cortina. R^o Hey, in ista die Meta prophetiae Partus est Mariae. 5. Nobiscum versatur, In terris est visus, Qui cum occidatur, A nullo est incisus, Per quem solidatur Paries divisus. 6. Claudit spiritale Spiritalis cella, Genuit regale Regalis puella, Monstrat speciale Specialis stella.

7. Canere cur audes,
Musa, de divinis?
Fugiunt hae laudes
Illum, qui est cinis,
Ergo de divinis
Sit hic tibi finis.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 7, 4
qui est finis. — 7, 6 Fiunt hi tibi finis.

124.

1. Argumenta
falluntur physicae,
Ruunt leges
Aristotelicae,
Enervatur
vis artis logicae,
Syllogismi
silent rhetoricae.
R^o Emicuit et licuit,
Apparuit, praevaluit,
Quem genuit puerpera,
Aspera qui verbera
Minabatur,
Per filium, bis filium,
Temperatur.

2. Disputabat
anxie saeculum,
Si . . . . .
. . . . . masculum,
Christus monstrat
hoc verbum garrulum
Et virginis
non frangit pessulum.
R^o Emicuit et licuit,
Apparuit, praevaluit,
Quem genuit puerpera,
Aspera qui verbera
Minabatur,
Per filium, bis filium,
Temperatur.

Cod. Cantabrigen. Ff I 17. add. saec. 13.

125.

1. Cedit tempus hiemale
Versa solis orbita,
Et suboriens vernale
Vice subit debita.
2. In quo decens atque recens
Forma rerum vigeat,
Jam juvenus gaudeat,
Quia tempus subeat.

3. Dolens Deus, quod se reus
Homo morti dederat,
Visitavit, quem plasmavit,
Quem Satan deceperat.
4. Homo factus et intactus
Omni labe criminis
Eum lavit et sanavit
Unda sui sanguinis.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. — Nach Strophe 1 folgt noch das Wort Bene, nach Strophe 2 Canis; nach Str. 3 u. 4 folgt Orbis inde gaudeat, was vielleicht ein Rundreim ist und nach jeder Strophe wiederkehren sollte. Auf denselben folgt in Str. 3 noch das Wort Doni, in Str. 4 die Silbe No.

126.

1. De Sion exivit tenor legis Et de Jerusalem verbum Dei, Sic ait legista summi regis, Desperatis inspirator spei. Misit legem specula superna, Verbum patris, visio aeterna, Quod fudit mater intacta, Per quod saecula sunt facta.	3. Torcular calcavit ipse solus, Verbum sibi vendicans amictum, In cujus ore non fuit dolus Nostrum luens innocens delictum, Quod probatis igitur reddemus? Calicem, quem bibit, hunc bibe- mus, Saltem pacis spiritus mucronem Ejus imitemur passionem.
2. Hoc verbum in utero puellae Factum caro coelos inclinavit, Sic ab impetu maris procellae Supra coelos terram exaltavit. Hebetavit sceleris spinetum De spineto faciens vinetum, Ergo nos terrigenae laetemur, Hominibus, Deo famulemur.	4. Extra portam passi imitati Ejus improprium feramus, Ut in carne spiritus necati Pariter cum ipso resurgamus, Qui, postquam descendit ad in- ferna, Eruens nos de morte aeterna Voce patris est resuscitatus, Jam apparuit ingratis gratus.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

127.

1. Clara sonent organa, Pulsent voces tympana Resonante lyra, Modulizet concio Festivali gaudio Orta prole mira.	3. Ergo plena gratia Gaudet viri nescia Deum paritura, Sol de stella nascitur, Carnis umbra tegitur Lux non moritura.
2. Virga quondam arida, Summo rore madida Novum dedit florem, Corde patris genitum Concepit per spiritum Virgo redemptorem.	4. Quam parit virginitas, Humanatur deitas, Homo divinatur, Fit sacerdos hostia, Babylonis filia Per quem liberatur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

128.

1. Dies ista colitur, Pange symphoniam, Nam puer, qui nascitur Juxta prophetiam, Ut gigas egreditur Ad currendam viam. R ^o Felix est egressio, Per quam fit salvatio.	2. Diei festivitas Hujus celebretur, Ut prudens simplicitas Bonum operetur, Et non cesset caritas, Quae nos comitetur. R ^o Felix est egressio, Per quam fit salvatio.

3. Diei det gloriam
Homo jam renatus,
Qui per negligentiam
Olim exulatus,
Per misericordiam
Redit liberatus.

4. Diem hunc laetitiae
Fecit ipse Deus,
Dono cujus gratiae
Reparatur reus,
Dum ad domum viduae
Redit Elisaeus.

5. Dies o quam celebris
Et quam admiranda,
Lux lucens in tenebris,
Lux glorificanda,
Per quam umbra funeris
Nobis et vitanda.

6. Die ista splenduit
Lumen illud clarum,
Quod olim innotuit
Voce prophetarum,
Cujus splendor diluit
Noctem tenebrarum.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. ex. Cod. Taurinen. F I 4. A. —
Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. B. —
Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. C. — Grad. ms. Mos-
burgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. D. — D schreibt über die
einzelnen Strophen den betreffenden Casusnamen: Nominativus, Genitivus
etc. — 1, 2 Tangens C, symphonia BD, melodiam A. — 1, 3 Jam puer D,
Sed puer C. — R°, 2 fit salutatio. — 2, 6 In quo continetur D. — Str. 2 steht
in B, das nur 4 Strophen (1, 3, 4, 2) hat, an vierter Stelle. — 2, 2 Ista cele-
bretur C. — 2, 5 Jam non esset C. — 3, 1 Laudet dei gloriam B. — 3, 6
exstat liberatus B. — 4, 2 Fecit homo Deus A. — 4, 4 Suscitatur reus A. —
4, 5 Cum ad C; a domo A. — 5, 1 o tam celebris A. — 5, 2 Quam et ad-
miranda A. — 5, 3 Qua fulget in A. — 6, 1 Die hac resplenduit C. — 6, 2
istud A. — 6, 3 Quod diu A; innotuit D. — 6, 5 Ejus splendor D; Per
quem Christus C. — Cfr. Mone I, 57.

129.

1. Condimentum nostrae spei,
Caro nupta verbo Dei,
Sanctum pneuma spirans ei,
Pater auctor tantae rei.
Haec coeli solvit aditus
Per Evam clausos primitus,
Fit mors mortis divinitus,
Ut noster vivat spiritus,
Fruens pace jubilaei.

2. Nondum Lia lucta caret,
Laevum Jacob femur aret,
O si Christus hoc sanaret,
Nullo modo claudicaret.
Hic est coelorum titulus
Atque terrarum oculus,
Fit angularis calculus,
Ut Judeorum populus
Se gentili copularet.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 4 actor B. — 2, 4
modo fehlt B. — 2, 8 Judaeorum ut populus B. — Cfr. Milchsack 187.

130.

1. Ecce nomen Domini
Venit de longinquo,
Per quod salus homini
Facta est iniquo,
Rigor legis desiit
Et vox prophetarum,
Vox et umbra transiit,
Lumen lucet clarum.

R^o O quam mira claritas,
Per quam noctis caecitas
Sic illuminatur,
Nam lumen de lumine
Radiat de virgine,
Quod non obscuratur.

2. Rore sicci velleris
olim figuratum,
Jubar novi sideris
Jam ostendit natum,
Virgo viri nescia
Gaudet in spe prolis,
Dum parit incendia
Stella novi solis.

R^o O quam mira claritas,
Per quam noctis caecitas
Sic illuminatur,
Nam lumen de lumine
Radiat de virgine,
Quod non obscuratur.

3. Vivas, homo, libere
Gratia juvante,
Qui sub legis onere
Pressus eras ante,
Et perpende melius,
Quanta bona speras,
Cum de servo filius
Factus sis et haeres.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

131.

1. Gaudeat ecclesia,
Inventa est centesima
Ovis olim perdita
Sive dragma decima.

R^o Eja, eja, eja,
Regia, egregia
Gaudeat ecclesia.

2. Venit sol justitiae,
Redemptor, rex militiae,
Nuntius laetitiae
Finis est moestitiae.

3. Visitat exsilium
Coelestis rex humilium,
Dum rosa parit lilium,
Maria Dei filium.

R^o Eja, eja eja,
Regia, egregia
Gaudeat ecclesia.

4. Editus est hodie
Rex aeternae gloriae
Ex utero Mariae,
David, victor Goliae.

5. Tartarus contremuit,
Dum virgo Denm genuit,
Quos captivos tenuit,
Perditurus gemuit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. —
und 2 umgestellt.

132.

1. Dies ista dies pretiosa, Dies nati regis gloriosa, Est de David stirpe generosa Christus natus, proles speciosa. Regem regum * * * * virgo plena gratia, Suum parit patrem, cujus mater est et filia; Nascitur ex femina, qui creavit omnia; Novum festum, novum opus, nova sunt solemnia. 2. Dei testis homo fit pro mundo, Ut mundaret mundam ab immundo, Quem ab hoste captum furibundo, Liberavit plausu laetabundo. Liberavit homo factus coeli factor hominem, Quem creavit et formavit suum ad imaginem, Cui portam reseravit per Mariam virginem.	3. Exsulatus a coelesti domo, Cujus domus fraglat cinnamomo, Immortalis fit mortalis homo Manducato noxiali pomo. Manducavit homo pomum, et in mortem corruit, Cujus culpam ut deleret, Deus nasci voluit Et, ut servum liberaret, servi formam induit, Nec assumpta verbi forma deitatem minuit. 4. Eva quidem nos mortificavit, Sed Maria nos vivificavit, Quae coelorum regem generavit, Cujus ortus nos purificavit. Et a iugo servitutis simul et miseriae Liberavit sacramento legis necessariae, Cujus ortum recolentes gaudeamus hodie, Exsultantes et cantantes canticum laetitiae.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. —
 1, 5 Et de. — 1, 9 fehlen vier Silben; ergänze parit pura?

133.

1. Gregis pastor Tityrus, Asinorum dominus, Noster est episcopus. R° Eja, eja, eja, Vocant nos ad gaudia Tityri cibaria.	2. Ad honorem Tityri Festum colant baculi Satrapae et asini. R° Eja, eja, eja, Vocant nos ad gaudia Tityri cibaria.

3. Applaudamus Tityro
Cum melodis organo,
Cum chordis et tympano.

4. Veneremur Tityrum,
Qui nos propter baculum
Invitat ad epulum.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

134.

1. Descendit in Israel
Archangelus Gabriel,
Dicens in harmonia:
Ave, virgo Maria.

R^o Ergo, omnes sancti,
In hoc natalitio
Christum collaudate
In coeli palatio.

2. Ut audisti, expavisti,
Tamen pulchre respondisti
Sic angelo locuta:
Sunt concessa omnia.

3. Concepisti Dominum,
Habuisti gaudium,
Remansisti intacta,
Virgo intemerata.

4. Natusque est parvulus,
In praesepe positus
Inter animalia,
Et fiunt magnalia.

R^o Ergo, omnes sancti,
In hoc natalitio
Christum collaudate
In coeli palatio.

5. Pacem bonis omnibus
Nuntiavit angelus,
Sit in coelis gloria
Cum magna laetitia.

6. Baptizatus a Johanne
Fuit Jesus in Jordane,
Dedit nobis hoc exemplum,
Baptismi per sacramentum.

Cod. Mellicensis 932. saec. 15.

135.

1. Ecce venit insigne
Festum, in quo malignae
Evae nomen tam digne
Mutavit Maria.

R^o Jerusalem, laetare,
Mater ecclesia.

2. Virgo, Christi conclave,
Gabrielis per ave
Eripuit nos a vae
Et a miseria.

3. Maria ritu miro
In hujus mundi gyro
Concepit absque viro
Regentem omnia.

R^o Jerusalem, laetare,
Mater ecclesia.

4. Hic felix est conceptus,
Per quem fuit deceptus
Lupus et grex ereptus
A caula Stygia.

5. Beata mater Heli
Ab hoste nos crudeli
Defendat et ad caeli
Perducat gaudia.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131. saec. 13. — 3, 3 Concepit nam absque Hs.

136.

1. Jure plaudant omnia, Coelica, terrestria, Quia reddit gaudia Laetitiae Jesus Christus nobis natus hodie. 2. Ex Maria genitus Ope sancti spiritus, Jura mutans penitus Justitiae, Jesus Christus nobis natus hodie.	3. O felix puerpera, Cujus suxit ubera Mira monstrans opera Clementiae Jesus Christus, nobis natus hodie. 4. Pietate solita Adae verbis dedita In hac valle subdita Miseriae Jesu Christo benedicamus Domino.

Cod. Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex.

137.

1. En campi nostri flosculus Sub foeno jacet floridus, Purpureus, pulcherrimus, Jesus, Mariae filius. R^o O parvule, o parvule, Coelorum rex et domine, Te adorantes hodie Vultu clementi respice. 2. De trinitatis solio Hic flos Mariae gremio Illapsus, novem mensibus Crevit tam mire fulgidus. 3. O qualis flos, o quantus dos, Verbum patris dum propter nos Panniculis involvitur Et in praesepe ponitur.	4. Hunc florem, fratres, quaerite Et amplexando currite, Est enim flos justitiae, Quem virgo lactat ubere. R^o O parvule, o parvule, Coelorum rex et domine, Te adorantes hodie Vultu clementi respice. 5. Ergo corde et animo, In organo et tympano Jucundas atque debitas Deo dicamus gratias. 6. Ergo corde et animo Mariae puerperio Et nostro simul parvulo Benedicamus Domino.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — Aufschrift:
Canticum de Nativitate Domini.

138.

1. Legem dedit olim Deus, Ut peccatum temperaret, Servum misit Elisaeus, Ut defunctum suscitaret.	2. Incurvatur Elisaeus, Et defunctus suscitatur, Incarnatur homo Deus, Et peccatum terminatur.

3. Immutantur nato rege
Lex et legis opera,
Et intrante nova lege
Excluduntur vetera.

4. Est pro lege literali
Spiritalis gratia
Et pro morte temporali
Aeternalis gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. B. — Cod.
Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 4, 1 Et pro lege A. —
Cfr. Milchsack 200 sq.

139.

1. Manibus plaudite,
pedibus terite,
Natus est parvulus,
ergo venite.
2. Nascitur florida
radix Iesse,
Quae matre virgine
prodit in esse.
3. Pastores, dicite,
quidnam audistis?
Vidimus Christum,
quem credidistis.
4. Hic inter bestias
positus jacet,
Hunc stella nuntiat,
et ipse latet.
5. O quam mirabilis
rex majestatis,
Nasci de virgine
voluit gratis.

6. Mater paupercula,
pauper est natus,
Nobis pauperculus
Jesus est datus.
7. Hic lacte pascitur
cibus sanctorum,
In foeno ponitur
rex angelorum.
8. Venite, parvuli,
et transeamus,
Hunc mundum sordidum
Jam dimittamus.
9. Jam cum pastoribus
volo transire,
Vult meus animus
ad Jesum ire.
10. Sit tibi gloria,
Pater benigne,
Laudes per saecula
sint tibi digne.

Cod. Mellicen. 932. saec. 15. — 2, 1 floridus. — 2, 3 Quem mater
virgo. — 2, 4 Prodiit esse. — Nach Str. 7 ist Str. 5 wiederholt; vielleicht
bildete sie den Rundreim.

140.

1. Mirabile mysterium,
Deus, creator omnium,
Per incorruptam virginem
Nostrum suscepit hominem
Et nata mater patre est,
Qui natus matre pater est.
2. Credit Eva diabolo,
Maria credit angelo,
Per illam mors introiit,
Per istam vita rediit,
Perdiderat haec condita,
Haec restauravit perdita.

3. Cedrus alta de Libano
Sub nostrae vallis hysopo
Cum visitavit Jericho,
Cypressus fit ex platano,
Cinnamomum ex balsamo,
Benedicamus Domino.
4. Usiae gigas geminae
Assumpto Deus homine
Alvo conceptus feminae
Non ex virili semine
Natus est rex ab homine,
Jesus est dictus nomine.

5. De spinis uva legitur,
De stella lux exoritur,
De petra fons elicitur,
De virga flos egreditur,
De monte lapis lapsus est,
De lapide mons factus est.

6. Qui fuit, erit et qui est,
Qui loquebatur, praesens est,
Nobiscum est rex Israel,
Qui dicitur Emanuel;
Nos ergo multifarias
Deo dicamus gratias.

Grad. ms. Nivernense saec. 12. Cod. Parisin. Nouv. acq. 1235.

141.

1. Nova vobis
gaudia refero,
Natus est rex
virginis utero,
In puero
mira considero,
Nunquam de cetero
Fient haec, psallite.
R^o Noel, Noel iterando,
Noel triplicando, Noel,
Ah, Noel psallite.

2. Nunc hominum
genus redimitur,
Daemonium
in antro clauditur,
Ex virgine
rex mundo nascitur,
Pax vobis oritur,
Redempti, psallite.

3. Peccatores
iniqui pereunt,
Pastores ad
Bethlehem transeunt,
Hunc adeunt
miraque prodeunt,
Gaudentes redeunt,
Ergo vos psallite.
R^o Noel, Noel iterando,
Noel triplicando, Noel,
Ah, Noel psallite.

4. O gens felix,
jugo liberata,
Regem natum
placa mente grata,
Simulata
vocis non sint fata,
Sed vera firmata.
Redempti, psallite.

Cod. Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex. A. — Liederbuch der Anna von Cöln saec. 16. Cod. Berolinen. 8° 280. B. — Process. ms. Schonenbergense anni 1533. (Privatbesitz.) C. — R^o 1 triplicando A. — R^o 2 iterando A. — 2, 3 Et daemonum A. — 2, 4 in antro A. — 2, 5 Custoditur B; Compeditur C. — 3, 6 mira quoque C. — Str. 3 fehlt C.

142.

1. Mira dies oritur,
Mirum est, quod nascitur,
Miramur,
Mirum opus agitur,
Mirum festum colitur;
Quapropter ecclesia
Frequentet solemnia
Admirando studio.

2. O mirum mysterium,
Mirum est consilium,
Mirandum,
Nasci Dei filium
Pro salute gentium,
Quaeque non operuit,
Virgo virum genuit
Admirando studio.

3. O mira clementia,
Nova datur gratia,
Miranda
Et Dei potentia,
Qui gubernat omnia,
Qui promissum filium
Misit in exilium
Pro mundi remedio.

4. Miro modo superi
Mirantur, et teneri
Mirari
Debent omnes pueri,
.....
Natus est de virgine
Natus sine semine
De utero filius.

5. Miro modo gaudeo,
Mirantur ex studio
Mirando,
Psallat cum tripudio,
.....
Natus est de virgine,
Natus sine semine
Ex utero filius.

Cod. Parisin. ol. Martialen. 3719. saec. 12. — 1, 2 quam nascitur Hs. —
4, 8 und 5, 8 Ex utero filio.

143.

1. O dia Dei potentia,
Entia
Quaeque disponens prudentia,
Summi patris iens ab ore
Rerum fines tenore
Vasto conterminans.
O via, vitae primordium,
Cordium
Lux, umbras abstergens sordium,
Praemonstratus flos Isaiae,
Quem spiritus sophiae
Fecundat germinans.

R^o O clavis David, quae
claudis aperis
Ut nulli licet,
Scilicet
Cum Ezechiel te praedicet
Principem sedentem in porta,
Quae virtutis est praetorta,
Princeps hac caperis.

2. Danieli lapis inditur,
Finditur
Is de monte, per quem scinditur
Petrae columna visionis,
Quam potens Babylonis
Rex stupet territus.
Moyses, res praevisas aī
Sinai,
Nam in monte rex Adonai
Flagrarat in ignis figura,
Quem non arat ustura,
Rubus emeritus.

R^o Jeremia, germen
justum, finibus
Nostris edita,
Praedica
Rem natam, vox veridica,
Virgam typicam vigilantem,
Quam in terris conversantem
Prodis hominibus.

3. Zacharias lumen considerat;
Qui erat,
Quod vates promsit et viderat?
Sacerdotem magnum in veste
Foeda Jesum, qui teste
Se sic constituitur.

Verbum caro factum qui negat,
Si legat
Dicta patrum, plane congregat,
Quod sit nobis filius datus,
Emanuel vocatus,
Deus quod dicitur.

R^o Universis haec
praedicat fratribus
Doctor gentium,
Mentium
Cesset hinc error dementium,
Nam negastis filium Dei,
Qui vestris, o Judaei,
Natus est patribus.

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 804. saec. 15. — 1, 12 Fecundet.

144.

1. Noster coetus psallat laetus voce simul consona, Jesu Christi gloriosa recolens natalia.	3. Felix puer, cujus mater incorrupta parere Et post partum virgo parens meruit exsistere.
2. Qui de coelis condescendens in virginis uterum, In eadem carne sumpta visitavit saeculum.	4. Hic est enim, germen Adae qui venit redimere Et ad coeli sedem, unde voluit, reducere.
5. Ad ipsius ergo laudes
omnis nostra concio
Exsultando regi regum
benedicat Domino.

Cod. Parisin. ol. Martialen. 3719. saec. 12.

145.

1. O majestas deica, quantum inclinaris, Cum Deus ex femina oriri dignaris!	3. Jesu qui angelico coetu veneraris, Vestibus purpureis natus non ornaris.
2. Numquid in palatio rex coeli laetaris? Non, sed in praesepio brevis reclinaris.	4. Sed in satis vilibus pannis alligaris. Sicque mundi gloriam pauper detestaris.

5. Natis regum principes solunt congaudere Et altrices nobiles ubera praebere. 6. At haec Dei filius renuit habere, Mallens se pastoribus natum exhibere. 7. O felix puerpera, sola gaudens paris, Eja, quam et dulciter nato jucundaris.	8. Quam piis amplexibus Jesum amplexaris, Quam gratis obsequiis Ipsi famularis. 9. Quam potens benignitas, quam potestas pia, Coelo, terrae praeminens nascitur in via. 10. Cui dant obsequia Joseph et Maria, Hunc canens angelica laudat harmonia.
11. Dulcis oris júbilus
Nato corde toto,
Benedicamus Domino
Tonet cum devoto.

Cod. Berolinen. Germ. 8. 190. saec. 15. ex. Mit dreistimmig gesetzter Singweise.

146.

1. Novi laudes pueri Pangat aetas tenera, Sub quo tremunt inferi, Qui firmavit aethera; Per quem mundus alitur, Ali lacte patitur Matris sugens ubera. R^o Gaudeamus igitur, Quia puer nascitur Pacis ferens sidera. 2. De spineto veteri Stirpe satis aspera Suo discors generi, Mitis odorifera Ceu rosa progreditur Virgo, per quam redditur, Quod subtraxit altera.	3. Sacri cujus uteri Clausum intra viscera Carni passus congeri Verbum premit sidera, Nec majestas premitur, Sed major efficitur Caro facta libera. R^o Gaudeamus igitur, Quia puer nascitur Pacis ferens sidera. 4. Tuo finem sceleri Gens impone misera, Fide crede celeri, Quod virgo puerpera Parit et non solvitur Pudor, ut adstruitur Isaiae litera.
5. Per hanc nobis aperi,
Jesu, patris dextera,
Quae frequentant superi,
Atria stelligera,
Ubi dulce vivitur,
Ubi felix agitur
Dies sine vespera.

Cod. Miscell. Patavin. (ol. S. Justinae) 1328 saec. 14/15. — 3, 2 infra viscera.

147.

1. Nunc in mundi exsilium Lilium Vernans misit patris consilium, Filiū, Lapso vulgo in auxilium. 2. Qui abs virili semine Hodie Est de pura natus deifice Virgine, Incarnatus tam mirifice. 3. Nos solvendo a damnationis hominibus, Castis fuit visceribus Verius Conceptus, lactatus uberibus, Merius Fulgens coeli sideribus.	4. Deum patrem veneremur inaestimabilem, Filiū admirabilem, Stabilem, Sanctum pneuma hunc inspira- bilem, Habilem Genitricemque laudabilem. 5. Gehennae dati ob Evae Ac Adae Culpam sunt renati gratiflue, Lumbi vae Expurgati praelargiflue. 6. Solverunt profitentium Gentium Puro corde Christum colentium Mentium Firmiter nunc credentium.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18921 saec. 14. Mit Neumen. — 3, 3 fudit
Hs. — 3, 6 meribus Hs. — Nach Str. 6 folgt wieder Nos solvendo etc.

148.

1. Omnis mundus Laetabundus Propulsato vitio Psallat toto Cordis voto Christi natalitio. 2. Adae pomo Factus homo, Qui gubernat omnia, Ritu miro, Nam abs viro, Natus est ex Maria. 3. Nullum tale Est natale Nec fuit nec aderit, Quia pura Genitura Genitorem peperit.	4. Veris rosa Gratiosa, Virgo fit puerpera, Haec est mater, Cujus pater Regnat super sidera. 5. Cedrus tropo Nunc hysopo Conformatur ardua, Tellus humet Atque tumet Rore coeli proflua. 6. Sol de stella Tamquam cella Sponsus est egrediens, Ille <i>μόνος</i> Ex alto nos Visitavit oriens.

7. Hortus clausus, Jugis plausus Eructavit epulum Atque vitae Infinitae Fons signatus poculum. 8. Nam expresse Virga Jesse Floret et divinitus, Super florem Dat odorem Requiescens spiritus.	9. Ortum Heli Novum caeli Sidus pandit regibus, Hujus testis Vox coelestis Reboat pastoribus. 10. Stygis luto Clausus Pluto Stupet perpendiculo Lucis novae In pleno vae Ortae habitaculo.
11. Ergo poli
Atque soli
Rex natus ex virgine,
Mira *φύσι*
paradisi
Nos collocet agmine.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

149.

R^o Mariam vox, Mariam cor,
Mariam sensus, mens, vigor,
Proclament hac in die
Et filium Mariae.

1. Plebs Domini, hac die Laetamini, sed pie, Laus virgini Mariae Et cordibus Et vocibus Et actibus promatur. 2. Homo Deus est natus, Homo reus renatus, Judaus est caecatus, Rex parvulus, Vas figulus, Fons rivulus creatur. 3. Res agitur novella, Sol oritur de stella, Nec laeditur puella; Puella est, Quae mater est, Quod est, non est natura.	4. Infans subest papillae, Sed Deus est et ille, Rex puer est ancillae, Rex aetheris Sub pauperis Mulieris est cura. 5. Sol nuntius diei, Qui filius est Dei Et radius par ei, Quo tegitur, Detegitur, Fit igitur res mira. 6. Dum gratia subvenit, In propria rex venit, Opprobria invenit, Omnipotens Fit impotens, O pia mens, respira.

7. Hoc zabulus explorat,
Hoc aemulus ignorat,
Hoc angelus adorat,
Hoc omnium
Ingenium
Non minimum miratur.

8. Hoc sobrie decanta,
Stirps gratiae, gens sancta,
Materie de tanta
Cum gaudio
Fit mentio,
Jam lectio legatur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. B.

150.

1. Ortum floris cantitemus,
Vas decoris adoremus,
Virginis puerulum,
Laudes oris ei demus,
Cunctis horis imploremus
Ejus adminiculum.

2. Flos aetatis, novitatis,
Radius splendoris,
De beatis coeli pratis
Vernat in his oris.
Odor thymiamatis,
Vas plenum aromatis.

3. Fons signatis baptismatis
Undae purioris,
Firma ratis naufragatis
Fluctibus moeroris,
Datur gratis Evae natis
Ortu redemptoris.

4. Exardescit
Nec tabescit
Rubus visionis,
Virga crescit
Et frondescit,
Vellus Gedeonis.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. — 5, 5 Lies Et
madescit?

151.

R^o Hodie lux orta est
Et nostra redemptio.

1. Partus, per quem oritur
Lux et splendor gloriae,
Per quem non minuitur
Pudor matris gratiae,
Datur genti deviae
Spes et consolatio.

2. Partus, per quem redditur
Miseris mortalibus,
Quod amissum legitur
In primis parentibus,
Datur desperantibus
Salus et redemptio.

3. Nam per Evam perdita
Nostra salus fuerat,
Quam in partu reddita
Virginis recuperat,
Quam Deus amaverat
Mundi ab initio.

4. Genuisti, domina,
Salvatorem gentibus,
Qui delevit crimina
Cum suis vulneribus,
O quam dulcis omnibus
Fuit haec curatio.

5. Deprecamur virginem
Teque, suum filium,
Per tuam clementiam
Ut sic des auxilium,
Quod post hoc exsilium
Sis nobis salvatio.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

152.

1. Ortum mundo
    solem justitiae
Stella clara
    declarat hodie;
Maria, mater pia,
    Natum ante saecula
Generavit et lactavit
    Sine viri copula.
Sed hic puer nuper natus,
In praesepe collocatus,
    Rutilo sub lumine
    Vili sordet tegmine.
2. Vagit infans
    in cunis Dominus,
Adae dolens
    et Evae facinus;
Dolet mundum in profundum
    Vitiorum perditum,
Jugo vili ac servili
    Hostis fraude subditum.
Quem ex patris voluntate
Inclinata majestate
    Sumpto carnis onere
    Descendit redimere.
3. Lumen lucens
    patris de lumine,
Christus homo
    prodit de virgine,
Sic ingressus et egressus
    Per aulam virgineam,
Ut sol splendens nec incendens
    Per fenestram vitream,
Cum nec vitrum splendor solis
Neque matrem causa prolis
    Violet ingrediens
    Nec corrumpat exiens.
4. Ergo, nati
    regis familiae,
Hierusalem
    et Sion filiae,
Exsultantes et cantantes
    Ad praesepe currite,
Novum regem, novam legem
    Pariendo cernite;
Res auditur inaudita,
Virgo mater parit ita,
    Ut et prolem habeat
    Et virgo permaneat.

Cod. Parisin. (ol. S. Mariae de Prato) 16699. saec. 12. ex.

153.

1. Primus homo corrui
    In fraude feminea,
Sed secundus profuit
    In carne virginea.
2. Nihil rubo nocuit
    Ardenti vis ignea,
Dumque vellus maduit,
    Sicca manet area.
3. Dum se Deus induit
    Nostrae carnis trabea,
Natum non destituit
    Divina potentia.
4. Sed dum esse voluit,
    Quod non erat antea,
Deitatis latuit
    Sol in nube carnea.
5. E coelis egreditur
    Et in terris nascitur
Et in se complectitur
    Utramque substantiam,
6. Ut trahat superius
    Assumptos inferius
Cohaeredes filius
    Ad supernam patriam.

7. Redde vero, perfide,
Quae tulisti spolia,
Dic, seductor inuide,
Quid valet nunc fraus tua?

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12.

154.

1. Flore vernans gratiae Plaudat omnis hodie Turba novae sortis, Verbum intrans virginem Restauravit hominem Fracto jure mortis.	3. Virga quondam arida, Summo rore madida Novum dedit florem, Corde patris genitum Concepit per spiritum Virgo redemptorem.
2. Clara sonent organa, Pulsent voces tympana Resonante lyra, Modulizet concio Festivali gaudio Orta prole mira.	4. Ergo plena gratia Gaudet viri nescia Deum paritura, Sol de stella nascitur, Carnis umbra tegitur Lux non moritura.
5. Quam parit virginitas,
Humanatur deitas,
Homo divinatur,
Fit sacerdos hostia,
Babylonis filia
Per quem liberatur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

155.

1. Flos de spina procreatur Et flos flore fecundatur Misso rore coelitus.	3. Quod celarat umbra legis, In natali summi regis Totum patet homini.
2. Rorant coeli, nubes pluunt, Stillant montes, colles fluunt, Nuda patet veritas.	4. Helisaeus incurvatur, Verbum patris incarnatur, Verbum, per quod filia
5. Babylonis visitatur,
Per quod salus praedicatur
Illis de Samaria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13/14. Cod. Matriten. Tolet. 950 (33—23). B. —
Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. — Cod. Guelfen-
byteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — Cfr. Milchsack 200.

156.

1. Hac in die rege nato Fraude caeca desolato Lux illuxit homini Abrahae et semini. Quod promisit vox divina, Procreatur flos de spina Rore coeli compluente, Austro terris influente. Haec est dies luminis, Qua beatæ virginis Ediderunt viscera, Quem jam vetus litera Praesignarat, Dominum.	2. Gaude, virgo virginum, Quam fecundat sacer flatus, Unde puer nobis natus; In rosa vernat lilium, Nec ipse nodum reserat Deus, creator omnium, Persolvens, quod promiserat. In nascendo rex excedit Quam naturæ legem dedit, Et fulget in propatulo De naturæ miraculo, Nec jam adstringit singulis Naturas Deus regulis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack 206.

157.

R^o Haec festa natalia
Recolit ecclesia.

1. Virgo parit filium, Salvatorem omnium, Qui non animalium Abhorret praesepia.	6. Invenitur, quem quaerunt, Aurum, thus myrrham ferunt, Ista nato offerunt Mystica signantia.
2. Angelus haec loquitur, Pastoribus dicitur: De virgine nascitur Rex gubernans omnia.	7. Angelo praemoniti Spreti regis invidi Semitam per aliam Redeunt ad propria.
3. Vili panno tegitur, Orbis a quo regitur, Legi cujus subditur Coelestis harmonia.	8. Baptizari voluit, Pneuma sanctum adfuit, Vox patris intonuit Huic testimonia.
4. Lege circumciditur, Nomen ei ponitur Jesus, quo salvabitur Credulus per saecula.	9. Nuptiis interfuit, Aqua, vinum profuit, Sic ejus innotuit Et omnipotentia.
5. Stellam magi viderant, Rege nato properant, Reverti promiserant In Herodis curia.	10. Hinc ad templum geritur, Simeoni sistitur, In cujus suscipitur Ulnis cum laetitia.

11. Duodenus perditur,
In templo concreditur
Doctis, et convincitur
Eorum ignavia.

12. Hoc sacro solemnio,
Vocibus et organo
Jubilemus gaudio
Angelorum Domino.

Cod. Berolinen. Germ. Oct. 190. saec. 15. ex. — Nach jeder Str. mit Ausnahme der letzten wiederholt die Hs. 2, 3 und 4 als Rundreim, was auf einem Irrtume zu beruhen scheint, da die sonst überzähligen Verse Haec festa natalia etc. den Refrain bilden dürften.

158.

R^o Hodie fit regressus
ad patriam.

1. Hodie splendor et lux
Refulsit hominibus
In tenebris sedentibus
Per gratiam.

2. Nam eramus tenebrae,
Caeci sine lumine;
Lux refulsit hodie
Per gratiam.

3. Puer nobis natus est,
Verus sol exoritur,
Homo novus factus est
Per gratiam.

4. Salus nobis facta est,
Rex novus et nova lex,
Verbum caro factum est
Per gratiam.

5. Peccatum excluditur,
Virtus introducitur,
Cor nostrum extollitur
Per gratiam.

6. Exsultent apostoli,
Martyrumque cunei,
Virgines et monachi
Per gratiam.

7. Ergo nostra concio,
Psallat cum tripudio
Nato Dei filio.
Per gratiam.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

159.

1. Homo, gaude nova laude
Novum laudans hominem,
Lex naturae stupet jure,
Virgo parit virginem,
Lux caligo fit, origo
Finis per originem.

2. Rubus ardet, vellus madet,
Virgae floret siccitas,
Cum processit nec recessit
De pudore castitas,
Sic flos nucem, sol dat lucem,
Sit pro fructu claritas.

3. Stella maris salutaris
Solem dat justitiae,
Evae casus fit occasus
Finis est miseriae,
Lex gratia, mors venia,
Genus fit de specie.

4. Hic est ille, cui Sibyllae .
Serviunt praeconia,
Inter Deum atque reum
Veniens concordia,
Qua ligavit, exornavit
In illum contraria.

Ergo lege, dic de rege,
Lector, testimonia.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — Nach Ausweis der Schlussverse ein Conductus.

160.

I.

1. In conflictu nobili, Mundo satis utili, Magno licet aequitatis Jure decertatur,	2. Veste sed ignobili, In quo nostro pugili Rex pro plebe, pro creatis Conditor armatur,
3. Gratia mirabili Figulus pro fictili Nostrae causa libertatis Hodie decertatur.	

II.

1. Non obfuit, Ut potuit, Non nocuit In homine,	2. Vim noluit, Sed minuit, Dum latuit In homine,
3. Praevaluit, Obtinuit, Nos eruit In sanguine.	

III.

1. Quem spes animavit, Fides roboravit,	2. Caritas armavit; Vita triumphavit,
3. Hostem relegavit, Regna spoliavit.	

IV.

1. Cinis adhuc aestuat Irae veteris, Cum nos adhuc arguat Hujus operis Auctor sceleris,	2. Et ne litem minuat Pax in posteris, Odium perpetuat Hoc in ceteris Sui generis.
3. Sed hoc pater tribuat Suis liberis, Forte ne destituat Nos in asperis Pugna sceleris.	

VI.

1. Nam praeter hostes publicos Habemus hostem unicum,	2. Quem inter hostes reliquos Habemus ut domesticum,
3. Insultum per domesticos Sequentes carnis lubricum.	

VII.

O conjugis admonitum
Dum adhuc Adam imitatur,

1. Adhuc pomum vetitum Dum vult ad libitum, Dum prandium inhibitum, Dum, quod habebat, propinatur.	2. Adhuc vitae perditum Dum claudit aditum, Dum caro contra spiritum, Dum in nobis colluctatur,
3. Offerens illicitum, Dum dat interitum, Dum ritum debitum, Dum Eva, quae nos amplexatur.	

VIII.

1. Variat ad placitum, Dum, quidquid hic mandatur,	2. Revocat in irritum, Dum incautis adulatur,
3. Blandities ac varies, Subvenies Divinitus Nunc sancte nobis spiritus.	

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB I Asc. 95. A. — Cod. Engelbergen. 102. saec. 12. B. — I. 2, 2 nostro pro pugili B. — I. 2, 3 procreatur B. — I. 3, 4 decertatur (AB) offenbar irrig. — II. 2 fehlt A. — Nach II. 3, 4 Hei, hei, hei A., Hez, hez, hez B. — VI. 1, 1 Non praeter B. — VII. 1, 4 propinatum A. — Als Conductus bezeichnet.

161.

1. In natali summi regis, Quidquid cantas sive legis, Omni gaude gaudio, Castitatis nam de domo Prodit Deus factus homo Mundi pro remedio, Mundi pro remedio.	2. Castum natum de puella, Novum regem nova stella Novo monstrat radio, Tribus donis tres Chaldaei Cunas quaerunt nati Dei Magno desiderio, Magno desiderio.

3. Prophetia Danielis
 Promissumque Gabrielis,
 Complentur in virgine,
 Hic est lapis praelectus
 Monsque sine manu sectus,
 Mons crevit in homine, .
 Mons crevit in homine.

4. Es lecturus de hoc monte,
 Laeto corde, laeta fronte,
 Lector, librum accipe
 Data benedictione
 Magna cum devotione,
 Lector dilectissime,
 Lector dilectissime.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Nach Str. 4 ein Conductus.

162.

1a. In terram Christus expuit,
 Salivam terrae miscuit,
 Cum servi formam induit
 Dei sapientia.

1b. Ex ore patris prodiit,
 Humanum genus liniit,
 Duas naturas uniit
 Mira providentia.

2a. Illa mundans, haec mundata,
 Illa creans, haec creata,
 Unde lutum fit ex sputo,
 Sed non sputum fit ex luto.

2b. Deus limo se conjunxit
 Et conjunctos nos inunxit,
 Inter mixta fit mixtura,
 Ubi duplex est natura.

3a. Christus tamen sic providit,
 Quod non statim caecus vidit,
 Nunquam videt caecus
                   natus,
 Nisi prius baptizatus
 In aquis mysterii.

3b. Quae divino mundant rore
 Neque fluunt cum clamore,
 His docetur simplex
                   cultus,
 Omnis longe sit tumultus
 Ab aquis silentii.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3b, 1 mundans. — Das Lied hat Sequenzenform.

163.

1. Ista dies celebrari
 Promeretur et amari
 Festa super omnia,
 Totus mundus elaboret,
 Ut extollat et honoret
 Christi natalitia.
 2. Puer natus de virgine
 Virtute sancti flaminis
 Sacri fontis aspergine
 Purgavit culpam hominis.

3. Memoremus et amemus
 Magnalia
 Pii Dei summa spei
 Constantia.
 4. Sit introrsum
 Cor severum, cor sincerum,
 Cor sine contagio,
 Sermo Dei conformetur,
 Nec a corde sequestretur
 Oris attestatio.

5. Voce purgati pectoris
 De sorde foedi corporis
 Regni carentis termino
 Benedicamus Domino.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — 3, 3 sq. constantio spei B. — 4, 6 Ejus attestatio A.

164.

1. Tribus signis Deo dignis Dies ista colitur, Tria signa laude digna Coetus hic prosequitur. R^o Stella, stella rutilat, Terra, terra jubilat. 2. Stella magos duxit vagos Ad praesepe Domini, Consequentes omnes gentes Credunt ejus nomini. 3. Vinum rarum fons aquarum Factum est ad nuptias, Christus dedit, mundus credit Signorum primitias. 4. A Johanne in Jordane Christus baptizatus est, Unde lotus mundus totus Jam purificatus est.	5. Vox paterna de superna Nube sonat coelitus Ad baptismum sicut chrisma In columba spiritus. R^o Stella, stella rutilat, Terra, terra jubilat. 6. Mox tyrannum magi magnum Spernunt docti coelitus, Per aliam datur viam In Chaldaeam reditus. 7. Hinc deceptus rex ineptus Furit vi in famulos, Hinc confusus rex delusus Ense necat parvulos. 8. Regis astum atque fastum Christus infans destruit, Rex in cunis est immunis, Rex in throno corrui.
9. Lector, lege, summo rege
Tibi benedictio
Sit in coelis, et fidelis
Amen dicat concio.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod Univ. Monacen. 157. A. —
Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. B. —
B hat die Strophen 1, 2, 4, 3, 9; der Rundreim fehlt B. — 9, 1 regi A. —
9, 4 cantio A. — Aufschrift: In die sancto et in octava Epiphaniae cancio.

165.

1. Umbram destruxit penitus Legisque lator coelitus Misit, ut restauraret Genus serpentis languidum, A paradiso ne plus exularet. 2. Tau signavit frontibus De monte, non de montibus Lapis ille praecisus, Gentis hoc signum, populus En judaicus sic manet divisus.	3. Illum nostra captivitas, Laudet, cujus nativitas Mortis rupit habenas, Ense sublato Cherubim Revocavit nos ad sedes amoenas. 4. Accede, lector, et lege, Tibi salus sit a rege, Qui mundo principatur, Aeternae vitae praemium Dabit omni, qui sibi famulatur.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec. 13. —
Nach jeder Zeile wiederholt sich als Rundreim das Wort Apparuit.

166.

1. Universalis ecclesia Congaudeat his temporibus Cum angelis sic canentibus: R ^o Eja, eja, eja, Eja, alleluja, Deo in excelsis gloria Et in terra pax hominibus. Sus, vala, sus, Vala, sus, vala, sussin, o risus, vala, sussin, sussin, sussin, sussin, o risus, Requiescat iste parvulus.	6. Haec invenietis omnia, Properate vestris gressibus Devotis laudando mentibus. R ^o Eja, eja, eja, Eja, alleluja, Deo in excelsis gloria Et in terra pax hominibus. Sus, vala, sus, Vala, sus, vala, sussin o risus, vala, sussin, sussin, sussin, sussin, o risus, Requiescat iste parvulus.
2. Auscultate nova gaudia, Dicit angelus pastoribus Super gregem vigilantibus:	7. Contra jura naturalia Oritur salus credentibus Cunctis physicis stupentibus.
3. Qui delebit mundi vitia, Est in Bethlehem infantulus, Dei patris unigenitus.	8. O magna Dei clementia, Quod rex regum potentissimus Nasci dignatus est servulus.
4. Jacet hic a matre Maria Solus in praesepe positus, Pannis involutus vilibus.	9. Inde benedicta, domina, Semper es in mulieribus, Praebe veniam proscendentibus.
5. Sed Joseph et animalia, Bina quae sunt, bos et asinus, Serviunt ei cum genibus.	10. Natus tuus, coeli regina, Donet nobis suis servulis Conregnare sanctis omnibus.

Cod. Berolinen. Germ. 8° 190 saec. 15. ex. Mit dreistimmiger Singweise.

167.

1. Adae clisis et ethisis Fugam disis, mendam physis Sathan lusi meruit, Hac infecta proles recta Nube tecta fit injecta Tenebris quam seruit, Rationi restitit, Sensus noxam praestitit, Dei cultu destitit.	2. Fugit aestus zeli quaestus, Fit molestus mundi gestus, Idola dum coluit, Aberranti, longe stanti, Laboranti, sic balanti Plasmator condoluit, Latum super entia Cuncta non potentia Solvit sed prudentia.

3. Desponsavit natam David,
Viro cavit, qui et pavit
Arcam Christi tangere,
Ex qua datus actu flatus
Fructus gratus, Deus natus,
Homo culpam frangere,
Plenus exstans gratia,
Cosmi lustrans spatia,
Justis dans solatia.

4. Signis cluens, fidem pluens,
Plebem struens, sponte luens
Hominis interitum,
Mundus totus unde lotus,
Deus notus, grex devotus,
Scelus flens praeteritum;
Christus sic aperuit,
Adam quod observit,
Physi laeta meruit.

Cod. Brunswicen. 143. saec. 15.

168.

1. Hac in anni janua,
Hoc in Januario
Tendamus ad ardua
Virtutum subsidio,
Gaudia sunt mutua
Muto facto vitio,
Reproborem fatua
Reprobetur actio.

3. O felices nuptiae,
O felix humanitas,
Cui nubit hodie
Filii divinitas,
Hinc divinae gloriae
Non decrescit quantitas,
Sed ad gradum gratiae
Nostra crescit parvitas.

2. Anni novi novitas
Novas leges afferens
Sequi vetat vetitas
Vetustatem auferens,
Probos probet probitas
Probis proba conferens,
Conteratur pravitas
Probitatem conterens.

4. Nostris lumen tenebris
Dat lumen de lumine,
Primae culpae funebris
Exclusa caligine,
De luce lux celebris
Nascitur de virgine,
Non carnis illecebris,
Sed divino flamine.

5. Carnis circumcisio
Mysteriis vacua
Non fuit in filio,
Per quam nobis congrua
Datur demonstratio,
Tollere superflua
Circumciso vitio
Hac in anni janua.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — C hat nur 2 Strophen (1. 2). — 1, 8 Reprobatur C. — 2, 2 Nova legis A. — 2, 5 probat C. — 2, 7 Cuntunditur C. — Cfr. Milchsack 163. — A hat die Überschrift: Ut virtutibus renovemur anno renovato.

169.

1. Anni sunt primitiae, Eia, Sonet vox laetitiae, Prodit auctor filiae De filia, Miserans miseriae Dispendia.	3. Quod ros coeli compluit Vellera, Quod rubus incaluit, Quodque virga floruit, Et cetera, Pariens aperuit Puerpera.
2. Ut fenestram radius, Vitream, Sic, imo subtilius, Portam sed innoxius Per auream Exit alvum filius Virgineam.	4. Ad pacis concurritur Osculum, Dum lapsus redimitur, Dum redemptor cernitur Ad oculum, Nec pudoris solvitur Signaculum.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383.

170.

1. Ecce novus annus est, Rex coelorum natus est, Princeps mundi captus est, Homo liber factus est.	2. Ergo non sunt irrita Prophetarum tradita, Pax est terris reddita, David o plebs inclita.
R ^o Exsultandi tempus est, Dies est, Venit lex, venit rex, Venit fons gratiae.	R ^o Exsultandi tempus est, Dies est, Venit lex, venit rex, Venit fons gratiae.
3. Ergo fas est ludere, Cantibus intendere, Novas laudes dicere, Regi nostro psallere.	

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
schrift: Ad novum annum.

171.

1. Nostri festi gaudium Coeli tangat solium, A quo sator omnium Suum misit filium, Lumen et consilium Gentium.	2. A coelorum solio Misso Dei filio Nobis in exilio Venit consolatio, Dulcius hoc gaudio Nescio.

3. Imago perierat,
Quam Deus formaverat,
Hostis, qui nos laeserat,
Vitae portam clauserat,
Sed, solus qui poterat,
Reserat.

4. Christi circumcisio
Nos emundet vitio,
Psallat nostra concio,
Cujus Deus portio.
Legatur cum gaudio
Lectio.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
schrift: In circumcissione Domini.

172.

1. Ecce nomen Domini
De longinquo venit,
Hodie quod homini
Perdito subvenit,
Ecce salva veritas
Veraque salvatio
Cujus in praeputio
Literalis caecitas
Terminum invenit.

2. Novus Adam natus est
Ut novetur mundus,
A quo tamen factus est
Primus et secundus,
Quippe tam principium
Idem sit et terminus,
Servus atque Dominus,
Nescit hoc praeputium,
Nescit hoc immundus.

R° Salvatoris hodie
Sanguis praegustatur,
In quo Sion filiae
Stola candidatur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23) B. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran.
Helmstadien. 1099. saec. 13. D. — Str. 2 fehlt AB. — Cfr. Milchsack 169. —
Das Lied ist wie das vorhergehende für die Octav des Weihnachtsfestes be-
stimmt.

173.

1. Stella nova radiat
Completa prophetia,
Nascitur Emmanuel,
Quem nuntiavit Gabriel,
De virgine Maria.

R° Ergo novis laudibus
Occurrat omnis populus
Cum genitrice pia.

2. Prophetarum visio
Jam rebus comprobatur,
Dum rosa parit liliū,
Maria Dei filium,
Lex vetus terminatur.

3. Porta clausa patuit
Vir novus est egressus,
Fortemque vicit fortior,
Spes inde crescit melior,
Hostis jacet depressus.

R° Ergo novis laudibus
Occurrat omnis populus
Cum genitrice pia.

4. Nectar dulce profluit
De fonte jam signato,
Melle petra vescimur,
Olivae rore ungimur
De saxo propinato.

5. Risum dulcem populis Fert Sara desperata, Principem credentium, Patrem cunctarum gentium, Prolem monstrat beata. 6. Novus trunco veteri Nunc ramo est insertus, Natus, qui perierat Et longius abierat, Patri nunc est repertus.	7. Natus major invidus Sub litera stat foris, Dedignando murmurat, Sed minor illum superat In fidibus canoris. 8. Ecce rotam parturit Rota jam plus voluta, Lex in legem transiit, Dum veritas dimicuit Testa legis soluta.
9. Virginis e thalamo
Propheta suscitatur,
Nox in lucem vertitur,
Dum veritas exprimitur,
Pax terris nuntiatur.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. A. — Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756. anni 1345. B. — 7, 2 Sed libera stat A. 8, 1 rota A. — 8, 3 Lex veram legem A. — 9, 1 de thalamo A. — 9, 4 veritas explicatur A. — A überschreibt das Lied: In Epiphania Domini et in octava ejus cantio; B: ad idem, d. h. In Nativitate super Magnificat.

174.

1. Fons aeternus emanavit, Qui peccata nostra lavit, Quem Johannes baptizavit In Jordanis flumine. Semper manet Jesus Christus In coelesti culmine. 2. Fons et origo nascitur, Mortali carne tegitur, Luxque perennis mittitur In Jordanis flumine. Semper manet Jesus Christus In coelesti culmine.	3. Fons in flumine lavatur, A Johanne baptizatur, A columba visitatur In Jordanis flumine. Semper manet Jesus Christus In coelesti culmine. 4. Nos ergo laudis jubilo In cymbalis et tympano Benedicamus Domino In Jordanis flumine. Semper manet Jesus Christus In coelesti culmine.

Brev. ms. S. Waldetrudis Monten. saec. 15. Cod. Duacen. 164. — „Le Nuit des Roix ou lieu de Benedicamus.“

175.

1. Pietatis hodie Patuit effectus, Gaudium infantiae Praedicat senectus, Senex puerum portabat, Puer autem senem regebat.	2. Senex inter brachia Tulit expectatum, Et in templo vidua Vidit praesentatum, Ergo, viduae, laudate, Et vos, senes, Deum collaudate.

8. Simeonis luminum
 Lux relucet tota,
 Dum in ulnis Dominum
 Mente fert devota,
 Qui dum tenet salutare,
 Nunc dimittis
 coepit intonare.

4. Columbarum hostia
 Deo praesentatur,
 Per haec sacrificia
 Dominus placatur,
 Tunc par turturum portatur,
 Dum mens casto
 caste conservatur.

Brev. ms. S. Waldetrudis Monten. saec. 15. Cod. Duacen. 164. — „Le
 Nuit de la candelier ou lieu de Benedicamus.“

176.

1. Evangelizo gaudium,
 Quod salvator omnium
 Natus est de virgine,
 gaudete,
 Sicut sancti testantur
 prophetae.
 Emmanuel vocabitur,
 Nobis commorabitur,
 Animo et corde
 vigilemus
 Et cum angelis nunc
 decantemus:

R^o In excelsis gloria
 Sit divinitati,
 Pax in terris patria
 Bonae voluntati,
 Nos ab idolatria
 Sumus liberati.

2. Amoris vis mirabilis,
 Via investigabilis,
 Juvenis ad virginem
 ingressus,
 Fit a patre filii
 processus.
 Humana divinitas,
 Divina humanitas,
 Adest splendor et figura
 patris,
 Adest nomen virginis
 et matris.

R^o Continet in gremio
 Verbum incarnatum,
 Verbum in principio
 Indesinens prolatum,
 Legis sub silentio
 Mundo renovatum.

3. Haeres in regno nascitur,
 Stephanus renascitur,
 De coelo rex pro milite
 descendit,
 Mortem morte primus hic
 rependit.
 Johannes amantissimus,
 Corpore purissimus,
 Salutari calice
 potatur,
 Ad Christi convivium
 vocatur.

R^o Martyres pro Domino
 Etiam volentes
 Sub Herodis gladio
 Esse innocentes,
 Sunt pro testimonio
 Christi non loquentes.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
 schrift: Generalis ad praedictas festivitates. — Vgl. Analecta I, 65.

177.

1. Castis psallamus mentibus Summo regi principi Sinceris et decentibus Modis, ut det incipi Festum nunc pontificis, Quem colit turba tenera Per gaudiorum genera Laudibus magnificis. R^o Juvenum urbanitas Jocetur almis plausibus, Evae subvenit ausibus Christi nam humanitas.	2. Tumescens Deum edidit Rosa pudicitiae, Dum paranymphe credidit Jungens amicitiae Nos parentis veteris, Sic est diffusa gratia In labiorum spatia Illius prae ceteris. R^o Juvenum urbanitas Jocetur almis plausibus, Evae subvenit ausibus Christi nam humanitas.
3. Lustrans noctis caliginem Sol in hemispherio, Coeli ducens originem Patris sub imperio, Spera de virginea Vernando se exhibuit Et botros dulces tribuit In electa vinea. R^o Juvenum urbanitas Jocetur almis plausibus, Evae subvenit ausibus Christi nam humanitas.	

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
schrift: Cum episcopus eligitur. — Die ersten Silben der drei Strophen geben
den Namen des hl. Castulus, des Patrons von Mosburg. Der Verfasser ist,
wie am Stande bemerkt, Johannes decanus.

178.

1. Mos florentis venustatis Puerorum acie Jocis dignis atque gratis Laeta fingat facie, Gnara cara sors reduxit Praesulatus jubilum, Pellens, vellens, ut illuxit, Captae mentis nubilum. R^o Ergo tergo retro data Quavis jam moestitia, Plebs Mosburgae doctrinata, Gaude sub peritia.	2. Purpuranti sub candore Puellarum vultui Praesentetur in honore Praesul vacans cultui, Tangat, angat in chorea Manuum congeries, Lata grata nam platea, Ludi patet series. R^o Ergo tergo retro data Quavis jam moestitia, Plebs Mosburgae doctrinata, Gaude sub peritia.

3. Gades figant repentine,
Qui distortis moribus
Laborarunt, disciplinae
Sic se subdant floribus
Compte, prompte, quod solari
Possint cum pontifice,
Festum gestum jucundari
Postulat mirifice.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
schrift: Dum itur extra ecclesiam ad choream. — Verfasser ist „Johannes
decanus“. — Die ersten Silben der drei Strophen ergeben den Namen Mos-
purga.

179.

1. Anni novi novitas, Nova lux splendoris, Nova fit solemnitatis Novi promissoris. R ^o Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.	3. Procul hinc sit gravitas Turbae senioris, Nam haec est festivitas Cleri junioris. R ^o Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.
2. Infulatus hodie Pontifex procedit, Invitator gratiae Quia gratis dedit. R ^o Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.	4. Cujus reverentiae Clerus noster cedit Nam munificentiae Merito procedit. R ^o Procedenti largienti Nova munera Jam succedunt et accedunt Nova, vetera.
R ^o Gaudeamus et psallamus Novo praesuli Ad honorem et decorem Sumpti baculi.	

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
schrift: Cum infulatus et vestitus praesul inthronizatur.

II.

CANTIONES PARTHENIAE.

180.

1. Deus in adjutorium
Meum intende, vitium
Delens superbiae,
Ut fermentum psallentium
Non fermentet obsequium
Reginae gloriae.
2. Deprecemur mente laeta,
Ut, qui caret semper meta,
Aperiat mire
Cordis aures hic propheta
Istud graecum per effeta,
Quod est aperire.
3. Collaudemus pluraliter
Dei matrem concorditer
Concordia mira,
Concordantes suaviter
Non delirantes pariter
Delirante lyra.
4. Rogitemus matrem miram,
Ut acceptet nostram lyram,
Quam sibi cantamus,
Avertat a nobis iram,
Ne inviam vel deliram
Viam incedamus.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13. Ohne Melodie, indes mit Systemen für eine solche.

181.

1. O mira creatura,
Tam magna tam pusilla,
Mater et virgo pura,
Regina et ancilla,
Amica, sponsa, filia
Et soror creatoris,
Electa super milia,
Flos matrum, mater floris.
R^o Dulcissima Maria,
Adesto nobis, quia
Clamamus, mater pia,
Concordi melodia,
In patria
Et in via.
2. O insignis puella,
Te signant signis miris
Aurora, luna, stella,
Sol, galaxia, Iris,
Mons, virga, rubus, oculus,
Fons imbri, nubes roris,
Dux, arca, porta, poculus
Et navis institoris.
3. O socia fidelis,
Adjutrix indefessa,
In terris et in caelis
Es cuncta supergressa,
In mulierum acie
Quod laudis, quod honoris,
Quod virtutis, quod gratiae,
Fers intus, profers foris.
R^o Dulcissima Maria,
Adesto nobis, quia
Clamamus, mater pia,
Concordi melodia
In patria
Et in via.
4. Rebeccam, Ruth, Rachelem,
Judith et Thecuitem,
Cum Debora Jaelem,
Hesther et Sunanitem,
Susannam, Annam, Mariam,
Quae praecinebat choris,
Excedit multifariam
Excessibus valoris.

5. Fortiter super fortes
Triumphum da jucundum,
Tres supera cohortes,
Carnem, Satan et mundum;
Hos mentis adversarios
Refrena tuis loris,
Ne per insultus varios
Nos vincant mortis horis.

Cod. Oxonien. Laud. Miscell. 368 saec. 14.

182.

1. In te concipitur, O virgo regia, Is, a quo regitur Coelestis curia, In te dirigitur Verbi substantia, In te contrahitur Carnis materia. 2. Intra te clauditur, Qui claudit omnia, Aeternus nascitur, Pater ex filia, Haud tamen sequitur, Quin vident lilia, Nec ardens patitur Rubus incendia. 3. O generatio Novae propaginis, Quam non corruptio Praecessit sceleris, Sed operatio Divini flaminis, Humanae vitio Carens originis. 4. Hic te dignatio Fecundat numinis, Nec flore proprio Vernare desinis, In te fit unio Matris et virginis, In tuo filio Dei et hominis.	5. Jugum malitiae Portans alterius, Qui sibi propriae Non erat conscius, Servili rabie Liber innoxius, Donator gratiae Damnatur gravius. 6. Lator justitiae Latronum medius Matris in facie Torquetur anxius, Locum Calvariae Cruentat saucius Pendens rex gloriae Tamquam inglorius. 7. Dum sic appenditur Poena cum scelere, Dum sic statuitur Judex pro statere, Nos, qui deprimitur, Facit ascendere, Lanx nostra tollitur Descensu ceterae. 8. In se reliditur Mors, ausa temere Vitae, qua vivitur, Mortem infligere, Dum victa moritur Pro nostro scelere, Mors non permittitur In Christo vivere.

Cod. Oxonien. Digby 2. saec. 13/14. Mit Melodie.

183.

1. Cunctis excellentior
angelorum choris,
Flos humani generis,
lilium pudoris,
Rosa patientiae,
mater salvatoris,
Audi, quaeso, domina
voces peccatoris.
2. Deus te prae omnibus
collocavit secum,
Cum primatum teneas,
pium est aequum,
Ut tu pia facias
pietatem mecum,
Tu es plena gratia,
Dominus est tecum.
3. Ipse te constituit,
thronum regni sui,
Nec in mulieribus
est inventa, cui
Detur privilegio
tam excelso frui,
Quia benedictus est
Fructus ventris tui.
4. Fructus sine Venere
ventris tam venustus,
Ipsos tuos angelos
refocillat gustus,
Partum tuum exprimit
rubus incombustus,
Quem in monte Sinai
vidit homo justus.

Cod. Oxonien. Bodleian. 832. saec. 15.

184.

1. O Maria, virginei
Flos honoris,
Vitae via, lux fidei,
Pax amoris.
2. O regina, tu laquei,
Tu doloris
Medicina, fons olei,
Vas odoris.
3. Tu vulneris
Medelam reperis,
Aegris efficeris
Oleum unctionis.
4. Post veteris
Querelam sceleris
Osculum miseris,
Paries unionis.
5. Spes miseris,
Thesaurus pauperis,
Limes itineris,
Radius visionis.
6. Assequeris,
Quidquid petieris,
Sola prae ceteris
Potior es in donis.
7. Tu mors inferis,
Praedo tu praedonis,
Vita superis,
Superior es in thronis.
8. Arca foederis,
Thronus Salomonis,
Vestis poderis,
Tu vellus es Gedeonis.
9. Tu generis
Proles degeneris,
Regeneras
Genus in posteris.
10. Ex operis
Servilis operis
Nos liberas
A luto lateris.
11. Tu liberis
Post jugum oneris
Spem reseras
Aeterni muneris.
12. Tartarei
Catenas carceris
Comminuis,
Captivos exseris.

13. Siderei

Formam characteris
Restituis
A sorde pulveris.

14. Aculei

Dolorem conteris
Et mortuis
Vitae spem aperis.

15. Funerei

Debitum cineris
Nos exuis
Induisque coronis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099 saec. 13. C. — 9, 3 Regnerans A. — Verfasser des Liedes, das als Sequenz aufgefaßt werden kann (nur wiederholt sich Str. 9 dreimal), ist Philippus de Grevia.

185.

1. Ave, maris stella,

Ave, stella maris,
Verbi Dei cella,
Virgo singularis,
Integra puella,
Quae non violaris,
In quam lux novella,
Radius solaris
Descendit ut pluvia.

2. Sumens illud Ave,

Quod habetur isti
Mundo tam suave,
Deum concepisti
Sine viri clave,
Et cum perperisti,
Non tulisti grave,
Virtus in te Christi
Descendit ut pluvia.

3. Solve vincla reis

Et ab eo pete
Veniam pro eis,
Qui natus est de te,
Natus cum Hebraeis,
Per quem venit laete
Salus ex Judaeis,
Per illud prophetae:
Descendit ut pluvia.

4. Monstra te sic esse

Matrem, virgo pia,
Quod, quando necesse,
O dulcis Maria,
Venerit expresse
Judice Messia,
Valeas prodesse,
In quam vitae via
Descendit ut pluvia.

5. Virgo singularis,

Sancta Dei parens,
Mater expers maris
Et peccato carens,
Tu benedicaris,
In quam virtus clarens
Nostri salutaris
Gentibus apparens
Descendit ut pluvia.

6. Vitam praesta puram,

Iter para tutum
Ad vitam futuram,
Esto nobis scutum
Contra mortem duram
Et inferni lutum,
Habe nostri curam,
In quam rex virtutum
Descendit ut pluvia.

7. Sit laus Deo patri,
 Qui filium misit,
 Qui captivos atri
 Carceris exmisit,
 Quando Deo fratri
 Populus arrisit,
 Hic Deus, quem matri
 Angelus promisit,
 Descendit ut pluvia.

Trop. ms. saec. 11. Cod. Vatican. Urbini. 602. add. saec. 13. A. — Cod. Cantabrigien. Ff VI 14. saec. 13. B. — 1, 7 In qua A. — 2, 2 isti fehlt A. — 4, 4 Ut dulcis B. — 4, 8 In qua A. — 5, 6 justus clarens A. — 5, 7 Noster A. — 6, 6 inferni luctum B. — 6, 8 In qua A. — 7, 7 Tunc Deus A.

186.

R° Tu nobis da hodie gaudium,
 Quae superas candore lilium.

1. Ave, maris stella,
 Coeli regina
 Ac salus nostra
 Et medicina,
 Precibus nostris
 aures inclina;
 Mundum redemisti
 per filium.

2. Ave, de peccato
 Nos liberasti,
 Cum in utero
 Christum portasti,
 Per quem salutem
 mundo donasti;
 Mundum redemisti
 per filium.

3. Ave, pedes Christi
 Prostrata jaces,
 Ipsum exorans
 et nunquam taces,
 Ut non relinquat
 nos contumaces;
 Mundum redemisti
 per filium.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4. — 1, 3 Atque salus. — 2, 4 sq. Ut nos non relinquat contumaces.

187.

1. Ave, maris stella,
 Divinitatis stella,
 Virgo castitatis,
 Radix sanctitatis,
 Genitrix
 Aeternae claritatis.
 R° Apparuit, apparuit,
 Quem pia virgo genuit
 Maria.

2. Hominum salvator
 Et angelorum sator,
 Mitis ac devotus,
 In Judaea notus,
 Nascitur
 Et languet ut aegrotus.
 R° Apparuit, apparuit,
 Quem pia virgo genuit
 Maria.

3. Umbra vetustatis,
Aenigma caecitatis
Transiit in lucem,
Virga profert nucem,
Israel
Dat ex Aegypto ducem.

4. Rigor perit legis,
Dum pro peccato gregis
Pastor immolatur,
Hostia mactatur,
Populus
In tenebris salvatur.

5. Ave, singularis,
Maria, stella maris,
Salus in procella,
Regalis puella,
Dominum
Pro nobis interpella.

Antiph. ms. Lambrechtense saec. 14/15. Cod. Graecen. 258. add. saec.
13. — Um einige Strophen vermehrt findet sich das Lied aus einer Quelle
des ausgehenden 16. Jahrhunderts bei Klemming II, 13 u. f.

188.

1. Ave, maris stella,
Vera mellis stilla,
Fecunda puella,
Humilis ancilla,
Cella stillans mella,
Mundo mel distilla,
Mulier, quae viperae
Letiferae
Caput contrivisti,
Quia, mater gratiae,
Superbiae
Fastum non sensisti,
Facta mater Christi,
Nec pudor emarcuit,
Sed floruit,
Hunc dum concepisti.

2. Ave, Sunamitis,
Lux amarae maris,
Verae vitae vitis,
Mater expers maris,
Opem fer contritis,
Praedux sis ignaris,
Verae vitis vinea
Virginea,
De qua debriatur
Mero non phantastico
Sed mystico
Is, a quo plantatur,
Dum rex incarnatur,
Qui sub carnis poculo
Patibulo
Tandem soporatur.

3. Ave, Joseph vestis
Decens et polita,
De qua lex est testis,
Quod sit polymita,
Quam textor coelestis
Expolivit ita,
Ut ipsius tunica
Sis unica,
Arca testamenti,
Urna legis aurea
Et area
Sicca, dum recenti
Pluviae cadenti
Lana subest velleris
De superis,
Forma sacramenti.

4. Tu rubus inustus,
Per quem declaratur,
Quod venter onustus
Custus habeatur,
De quo iudex justus
Caste generatur;
Virga Aaron florida,
Non horrida
Fronde repentina,
De qua viror prodiit,
Et exiit
Nux amygdalina,
Per quam serpentina
Lingua virus vomuit
Et doluit
Dolos in ruina.

5. Ave, Jacob stella,
     Quam dum prophetavit,
     Sedens in asella
     Balaam expavit;
     Moysi fiscella,
     In qua, dum se lavit
     Pharaonis filia
     Egregia,
     Moysen erexit
     De carecto fluminis,
     Qui seminis
     Sui spem provexit,
     Dum crimen detexit
     Et percussit spurium
     Aegyptium
     Sabuloque textit.
6. Tu es Moabitis,
     Olla spei meae,
     Per te, virgo mitis,
     Flos stirpis Jesseae,
     Subdit, meta litis,
     Fines Idumeae
     Calciata deitas,
     Dum veritas
     Ex te fuit orta,
     Quae dum movit rompheam
     Flammineam,
     Patet vitae porta,
     Et mors est absorpta
     Ejus in victoria,
     Nam gratia
     Per hunc est exorta.
7. Nubes plena lucis,
     Levis et serena,
     Nos ad instar ducis
     Ducens rege frena,
     Ne laedant, quos ducis,
     Serpentis venena;
     Tu es scribae calamus
     Et thalamus,
     Quo sponsus egressus
     Bellum in patibulo
     Cum zabulo
     Nequam est agressus,
     Gigas indefessus
     Et naturae geminae
     Cum homine
     Coelos est regressus.
8. Orbis admiratur
     Urbem veri David,
     Nam in te formatur
     Is, qui te fundavit,
     Scriptis propalatur,
     Quid signum signavit;
     Tu es tabernaculum
     Ad titulum
     Positum in sole,
     Illustrata foedere
     Cum munere
     Duplicatae stolae,
     Quam virtutes solae
     Honorant et temperant
     Non onerant
     Peccatorum mole.
9. Templum Salomonis,
     In quo non auditur
     Vox, sed absque sonis
     Totum stabilitur,
     Nec percussionis
     Sonitus sentitur;
     Te ejus vehiculum
     Et ferculum
     Scriptura testatur,
     Christus novem mensibus
     Visceribus
     Tuis deportatur,
     Et sic adaptatur
     Tibi nomen ferculi,
     Miraculi
     Forma contemplatur.
10. Ave, fugax mortis,
     Mater veri David,
     In qua manu fortis
     Thronum collocavit,
     Dum se nostrae sortis
     Veste palliavit,
     Declarans mirabile
     Et nobile
     Dictum Isaiae:
     En virgo concipiet
     Et pariet;
     Mater es Messiae,
     Qui dies de die
     Clarus clara claruit,
     Nec latuit
     Forma prophetiae.

11. Tu es virga Jesse
Nobis gignens fructum,
Qui dat verum esse
Et proscribit luctum,
Qui necis necesse
Terminans seductum,
Adam fert ad gaudia,
Quem propria
Costa neci dedit,
Et ex costae vitio
Commotio
Peccati succedit,
Colubro dum credit
Fel gustans vipereum,
Nec ad Deum
Redit, sed recedit.
12. Terra, salvatorem
Digna germinare,
Cui nubes rorem
Norunt delegare,
Peperisti florem
Nec sic puellare
Periit signaculum,
Miraculum
Mundus expavescit,
Argumenta physicae
Mirifice
Lex partus compescit,
Alvus intumescit,
Cum sint plena viscera,
Puerpera
Uxorem se nescit.
13. Ave, virgo pura,
Quae circumdas virum,
Stupente natura
Fit hoc solum mirum,
Fit in te factura
Coeli gyrans gyrum,
Helisaei hospita
Et inclita
Mater salvatoris,
Porta nulli pervia,
Sed invia
Fores claudens foris,
Clausulae pudoris
Soli patent principi
Participi
Humani languoris.

14. Tu mons es intactus
Visus Danieli,
Qui est regi factus
Augur infideli,
Lapis hinc redactus
Est rex rector caeli,
Non praecisus manibus,
Hominibus,
Bonae voluntatis
Tamen, sine semine
De virgine
Grata datus gratis,
Natus est renatis
Verbum plenum gratiae,
Rex gloriae,
Via veritatis.
15. Hesther, Assueri
Sceptrum amplexaris
Orisque sinceri
Tactu oscularis,
Prole regis veri
Dum tu gravidaris;
Felix est complexio,
Quae vitio
Voluptatis caret,
Virgo cum sic credula
Fit bajula
Floris, qui non aret;
Nam parit, dum paret
Angeli sermonibus
Veracibus,
Sicut res jam claret.
16. Mater coronata,
Virgo benedicta,
Sole venustata
Et circumamicta,
Res est explanata
Per Johannis dicta,
Virginem qui viderat,
Quam cinxerat
Mira cinctione
Splendor in circuitu
Ex ambitu
Similis coronae;
Hac te ratione
Sua cinxit spiritus
Paraclitus
Obumbratione.

17. Tu crystallus vera
 Jaciens scintillam,
 Sed illud revera
 Fit per aquae stillam,
 Cum luce sincera
 Sol inflammat illam;
 Tu, virgo mitissima,
 Castissima,
 Cujus in amplexus
 Sponte cadens teneros
 Rhinoceros
 Est ad ima flexus,
 Cum sit unus nexus
 Dei atque hominis
 Sub terminis
 Feminei sexus.

18. Miror, vitri massam,
 Quam sol verus tangit
 Nec hanc sole quassam,
 Dum intrat, nec frangit
 Nec laesuram passam,
 Quia te non angit
 Doloris articulus
 Vel stimulus
 Partus salutaris,
 Nec praegnantis deperit,
 Dum peperit,
 Pudor puellaris,
 Quia singularis
 Est illa puerpera,
 Quae foedera
 Nunquam sensit maris:

19. Ergo, virgo pia
 Et mater insignis,
 Tali prophetia
 Et tot nota signis,
 Me rege, Maria,
 Precibus benignis,
 Educ me de carcere,
 Ne temere
 Praeda sim praedonis,
 Qui me saepe circuit
 Et diruit
 Murum rationis,
 Duc me Babylonis
 De fornace ferrea,
 Siderea
 Mater Salomonis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. A. — Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15. B. — 1, 7 sq. letiferae viperae A. — 2, 2 Lux Maria maris A. — 3, 7 Et ipsius A. — 5, 12 Nostri spem A. — 6, 16 suborta. — 7, 1 plena succis A. — 7, 4 Ducis regens A. — 7, 16 Talis est ingressus A. — 8, 3 Quam mire formatur A. — 8, 4 His qui A. — 8, 6 Quod signum A. — 8, 13 virtutis sole A. — 8, 15 Nec laeserant A. — 8, 16 Culpae suae mole A. — 9, 7 Tu es vehiculum A. — 10, 1 victrix mortis B. — 10, 2 Thronus veri B. — 10, 7 Declarans miraculis A. — 10, 8 Et nobilis A. — 11, 2 Gignens nobis A. — 11, 5 Quae necis A; necis necem B. — 11, 6 Terminat A. — 12, 14 plena mysteria A. — 13, 2 Et circumdans A. — 13, 14 patens B. — 14, 6 Rex et rector A. — 14, 7 Non percussus B. — 15, 7 Felix haec conceptio A. — 15, 13 Parit quia paret A. — 16, 8 Quam viderat A. — 16, 3 Hac de ratione B. — 17, 2 Emittens scintillam B. — 17, 10 cadit A. — 18, 4 Cum intrat A. — Str. 19 fehlt A.

189.

1. Ave, Sunanitis,
Lux Maria maris,
Verae vitae vitis,
Parens expers paris,
Ignaris
Sis praevia,
Ne curant per devia,
Amaris
Sis dulcis,
o virgo singularis.
2. Ave, Joseph vestis
Ad talos unita,
Quae, nam lex est testis,
Erat polymita,
Polita
Insigniis
Morum omnifariis,
Qua vita
Omnium
erat rerum vestita.
3. Ave, Jacob stella,
Quam dum prophetavit,
Sedens in asella
Balaam expavit,
Urbs David,
Quam Dominus
Omnium altissimus
Fundavit
Et ut vo-
luit inhabitavit.
4. Ave, quae superbiae
Fastum non sensisti,
Viperæ letiferae
Caput contrivisti,
Tu Christi
Puerpera,
Virgo semper integra
Fuisti,
Dum Deum
cunctorum concepisti.
5. Ave, vivi pistica
Panis officina,
Vera, non sophistica
Mundi medicina,
Regina
Mirifica,
Nos tuos salvifica,
Divina
Gratia
conservans a ruina.
6. Ave, virgo pia
Et mater insignis,
Tanta prophetia
Et tot nota signis,
Cum dignis,
O domina,
Precibus nos nomina
Benignis,
Ne demum
damnemur cum malignis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. — Mit diesem Liede ist zu vergleichen N. 188, Strophe 2, 3, 5.

190.

1. Beata viscera
Mariae virginis,
Cujus ad ubera
Rex magni nominis,
Veste sub altera
Vim celans numinis,
Dictavit foedera
Dei et hominis.
R° O mira novitas
Et novum gaudium,
Matris integritas
Post puerperium.
2. Populus gentium
Sedens in tenebris
Surgit ad gaudium
Partus tam celebris,
Judaea taedium
Fovet in latebris,
Cor gerens conscium
Delicti funebris.
R° O mira novitas
Et novum gaudium,
Matris integritas
Post puerperium.

3. Fermenti pessimi
 Qui faecem hauserant,
 Ad panis azimi
 Promissa properant,
 Sunt Deo proximi,
 Qui longe steterant,
 Et hi novissimi,
 Qui primi fuerant.

R° O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.

4. Partum quid arguis,
 Judaea misera,
 De quo nos instruis,
 Quem docet litera?
 Si nova respuis,
 Crede vel vetera,
 In his, quae adstruis,
 Christum considera.

R° O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.

5. Te semper implicas
 Errori patrio,
 Dum viam indicas,
 Erras in invio,
 In his, quae praedicas,
 Sternis in medio
 Bases propheticas
 Sub evangelio.

R° O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.

6. Legis Mosaicae
 Clausa mysteria,
 Nux virgae mysticae
 Naturae nescia,
 Aqua de silice,
 Columna praevia
 Prolis dominicae
 Signa sunt propria.

R° O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.

7. Solem, quem libere,
 Dum purus oritur,
 In aura cernere
 Visus non patitur,
 Cantat, a latere
 Dum repercutitur,
 Alvus puerperae,
 Quo totus clauditur.

R° O mira novitas
 Et novum gaudium,
 Matris integritas
 Post puerperium.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 990. saec. 12. add. saec. 12/13. C. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. D. — D hat nur 3 Strophen (1, 3, 4); ihren Text bietet Mone II, 46; B fehlen Str. 6 und 7, C fehlt Strophe 7, A Strophe 5. — 1, 7 Ditavit BD. — R° 2 Et jube gaudium A, magnum gaudium D. — 2, 1 Populis C. — 2, 3 Surgat A. — 4, 1 Quid partum B; quem destruis D. — 4, 3 Hunc quem nos instruis A; De quo nos arguis D. — 4, 7 fehlt D. — 5, 2 Errore B. — 5, 3 vias B. — 5, 4 errans B. — 5, 5 Damnas quod B. — 6, 7 Nobis dominicae A. — 7, 3 In rora cernere A.

191.

1. Dies nobis hodie
Celebris illuxit,
Quo coelestis gratiae
Mundo fons influxit,
David ex progenie
Virgulam produxit,
Cujus flos, rex gloriae,
Zabulum destruxit.
2. Profert campus lilium,
De quo prodit rosa,
Ut coronet filium
Mater generosa,
Regis fit hospitium
Virgo speciosa,
Cujus vitae pretium
Mors est pretiosa.
3. Stella maris oritur
Solem paritura,
Generandae gignitur
Proli genitura,
Byssus regi textitur
Illum vestitura,
Qui nullius capitur
Gigantis mensura.
4. Haec est arca foederis,
Rubus visionis,
Rore madens aetheris
Vellus Gedeonis,
Legis summa veteris,
Templum Salomonis
Et thronus prae ceteris
Sublimatus thronis.
5. Haec est illa scirpea
Moysi fiscella,
Deum carnis trabea
Vestiens puella,
Rore madens area,
Sacra thuris cella,
Sole lucens vitrea,
Fundens apis mella.
6. His a clero laudibus
Virgo salutata,
Diem venerantibus,
Quo nobis es nata,
Tua confer omnibus
Prece Deo grata
In regnis coelestibus
Gaudia beata.

Cod. Londinen. Add. 15722 (Liber Cistercii). saec. 12/13. — Aufschrift:
De Nativitate BMV.

192.

1. Eva cunctos perdidit
Culpaē mortem inferens,
Virgo vitam reddidit
Fructum vitae proferens,
Infert illa tristia,
Haec refudit gaudia,
Gaudium dum peperit.
R^o Eva cunctos perdidit,
Virgo vitam reddidit.
2. Eva morsu saucia
Virus parat posteris,
Virgo plena gratia
Medelam fert miseris,
Illam serpens superat,
Haec, Deum dum generat,
Caput ejus conterit.
3. Eva nos constituit
Inimicos Domini,
Haec pacem restituit
Deum jungens homini,
Illa mater sceleris,
Haec ministra foederis
Et precatrix exstitit.
R^o Eva cunctos perdidit,
Virgo vitam reddidit.
4. Eva coelum obserat
Eso ligno vetito,
Virgo illud reserat
Novi partus merito,
Ad quod sui memores
Evae natos flebiles
Ducat, quae hunc genuit.

Cod. Parisin. 1343 saec. 14. A. — Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.)
14343 anni 1351. B. — 1, 7 fehlt B. — 3, 1 und 2 fehlen B. — A enthält
Gedichte König Karls von Sicilien, auf welche obiges folgt. Möglicherweise
ist es von ihm. Vgl. Anal. VIII S. 12 in d. Note.

193.

1. Dolens auctor omnium
Mundi de peccatis,
Per fidelem nuntium
Verbum pietatis
Delegavit virgini,
In qua junxit homini
Formam deitatis.
2. Res miranda canitur,
Sed digna favoris,
Quod non partu laeditur
Thalamus pudoris,
Sed illaesa penitus
Manet sicut primitus
Mater salvatoris.
3. Stella solis radium
Gerit, virga florem,
Creatura proprium
Parit creatorem,
Jus naturae premitur,
Quia proles oritur
Praeter ejus morem.
4. Mundi salus oritur
Floris per egressum,
Mundi princeps mergitur,
Venit flos in pressum
Mundum labe criminis,
Nobis veri luminis
Praeparans ingressum.
5. Gaude, decus virginum,
Gaude, Dei cella,
Gaude, porta hominum,
Gaudeque, puella,
Gaude, lumen luminum,
Genuisti Dominum,
Gaude, maris stella.
6. Gaude, mater gratiae,
Gaude, vas honoris,
Gaude, vena veniae,
Gaude, spes lapsorum,
Gaude, per quam veniunt,
Qui venire cupiunt,
Ad claustra polorum.
7. Prima parens legitur
Mortis exstitisse
Causa, sed agnoscitur
Vitam subiisse
Per te, vas prudentiae,
Virgo, regem gloriae
Constans peperisse.
8. Spes humani generis,
Pax, salutis via,
Lux et honor aetheris,
Mitis atque pia,
Salve, nostrum gaudium,
Suave sicut lilium
Redolens Maria.
9. Nos, qui sumus debiles,
Esse fac constantes
Et exaudi flebiles
Tuum implorantes
Nomen, et ne despice,
Sed benigna respice
Ad te properantes.
10. Ad te flexis genibus
Nos faex, terra, limus,
Et conjunctis manibus
Miseri venimus,
Ut adepta gratia
Tua Dei venia
Potiri possimus.

11. Tuum roga filium,
 Virgo sancta, pura,
 Ut miserti omnium
 Simus ejus cura
 Et die judicii
 Crudelis supplicii
 Transeamus dura.

12. Qui pro nobis voluit
 Nasci, pati, mori,
 Et sic nostro posuit
 Terminum moerori,
 Culpas nostras diluat
 Et consortes statuatur
 Nos coelestis chori.

Cod. Vatican. 3087. saec. 13. — 10, 3 cum junctis. — 11, 3 misertus Hs.

194.

1. Gaude, Gabrielis
 Ore salutata,
 Maria, loquelis
 Sic annuntiata:
 Beata,
 Concipies
 Deum atque paries,
 Privata
 Sis metu, tanto fetu
 Sacrata.

4. Gaude, dum ascendit
 Illuc tuus natus,
 Unde jam descendit
 Deus humanatus,
 Sublatus
 In nubibus
 Cunctis admirantibus,
 Locatus
 In coelis, ab angelis
 Oratus.

2. Gaude, virgo, facta
 Verbi Dei cella,
 Vicem maris nacta,
 Mundo stillans mella,
 Tenella
 Dum oritur
 Proles, nec flos laeditur,
 Novella
 Virtus est, dum mater est
 Puella.

5. Gaude, dum consumpta
 Mundi vita tristi
 Ad coelum assumpta
 Esse meruisti,
 Ad Christi
 Jam dexteram
 Cunctis saluiferam
 Adsisti,
 Regina coeli, digna
 Fuisti.

3. Gaude, quod in cruce
 Filius pependit
 Morte sua truce
 Et vitam impendit,
 Descendit
 Ad inferos,
 Hostem tollens miseros
 Offendit,
 Quod vixit et surrexit,
 Ostendit.

6. Ergo, maris stella,
 Nautis repentina
 Omni jam procella
 Sedata marina
 Festina
 Succurrere
 Plebi tuae miserae,
 Regina,
 Impetra suffragia
 Divina.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. — 2, 4 Mundi. — 3, 3 sua
 duce.

195.

1. Gaude, gloriosa, Morborem medela, Laude copiosa, Justorum tutela. 2. Tutela justorum, Copiosa laude, Medela morborum, Gloriosa, gaude. 3. Via in viando Viantes procura, Curia curando Deviantes cura.	4. Cura deviantes Curando curia, Procura viantes In viando via. 5. Prece pretiosa, Precantes intende, Nece tenebrosa Peccantes defende. 6. Defende peccantes Tenebrosa nece, Intende precantes Pretiosa prece.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13. Mit Melodie.

196.

I.

1. Imperatrix
angelorum eximia,
Tu me dignare
Te laudare,
Dulcis virgo Maria,
Gabrielis affatu,
virgo regia,
Dum salutaris,
Deum paris,
Christi mater pia.
2. Tu lux coelestis curiae,
Speculum innocentiae,
Munditiae exemplum,
Tu plenitudo gratiae,
Tu celsitudo gloriae,
Tu caritatis templum.
3. Imperialis
aula, summus thalamus,
Quem pietatis
irroravit balsamus,
Tu lex, tu vera
legis expositio,
Tu testamenti series,
Tu prophetarum provisio.

II.

1. Tu cedrus altitudinis
in Libano,
Tu flos odoris
Et decoris,
Tu sine spina rosa,
Tu cypressus in Sion
juncta platano,
Tu es oliva
Fructu viva,
Fronde speciosa.
2. Tu gemma pudicitiae,
Mater misericordiae,
Tu verbi Dei cella,
Tu pacis et concordiae
Munimentum, vas gratiae,
Tu claritatis stella.
3. Nardus odoris,
frutex aromatica,
Tu virgo Jesse,
soboles Davidica,
Tu es virtutis
omnis receptaculum,
Tu castitatis thalamus,
Tu pacis habitaculum.

III.

1. Tu finis mortis,
tu vitae principium,
Tu mater Dei,
Mater spei,
Tu virtus, tu sophia,
Tu salutis portus,
tu spes fidelium,
Tu stella maris,
Lux lunaris,
Veritatis via.
2. Tu turris fortitudinis,
Tu vera mater luminis,
Tu rutilans aurora,
Tu fons beatitudinis,
Tu sacri cella numinis,
Securitatis prora.
3. Tu firmamenti
splendor, tu lux siderum,
Tu exsuperans
caritas luciferum,
Tu coeli porta,
tu coelorum ambitus,
Tu thronus regis omnium,
Tu sanctitatis aditus.

IV.

1. Tu angelorum
laus et exsultatio,
Tu es cunctorum
Electorum
Claritas amoena,
Tu orphanorum
pia consolatio,
Mater benigna,
Laude digna,
Tu virgo serena.
2. Tu via viris invia,
Tu parens parvis nescia,
Tu salus sine mora,
Tu sol illustrans omnia,
Tu sola plena gratia,
Tu filium exora.
3. Poenitentiae
ut mihi det spatium
Et patienti
tribuat solatium,
Ut post hanc vitam
in coelesti curia
Conregnem sanctis omnibus,
Amen, amen, in gloria.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18 921. saec. 14. Mit Neumen. — I 3, 7 korrigiert in testamentorum. — II 1, 4 et fehlt. — 1, 5 Tu fehlt. — 3, 5 virtutum. — 3, 6 omnium. — III 1, 3 Tu fehlt. — 3, 3 sq. caritas exuberans. — IV 1, 3 es fehlt. — 1, 10 virga. — 3, 1 sq. Ut mihi poenitentiae. — Der zweite Teil jeder Strophe ist in der Hs. mit R (Repetitio) am Rande bezeichnet, der dritte mit asc̃n.

197.

1. Imperatrix reginarum
Et salvatrix animarum,
Pretiosa margarita,
Rosa gelu non attrita.
2. Lux solaris, clara stella,
Spiritalis Dei cella.
Paradisi patens porta,
Per quam salus fuit orta.
3. Benedicta gloriosa,
Super omnes speciosa,
Virga Jesse generosa,
Pulchra, nitens et frondosa.
4. Vas electum creatoris,
Medicina peccatoris,
Super choros angelorum
Exaltata, spes lapsorum.
5. Lepra tabens peccatorum
Ad te clamo, fons hortorum,
In extremo vitae pingo
Me tuere, pia virgo.
6. Vitis sacra, dulcis uva,
Fidem sitientem juva
Ex olivae tuae ramo
Mitte guttam, quam reclamo.

7. In camino vitiorum Stabilivi mihi thorum, Ex mamilla pietatis Funde rorem castitatis. 8. Cujus sacrum per liquorem Tu exstinguas hunc ardorem, Aut per spiritalem facem Prorsus uras hanc fornacem. 9. Multa flamma jam surrexit, Unde multus fumus exit, Ita fumi foetor olet, Sulphur ut olere solet.	10. Inimicus ob reatum Talem dedit odoratum. Sed tu pia, tu regina, Fac, ut cadat haec pruina. 11. Fac, calere solem vitae Et pruinam hanc remitte, Ipsam solem interpella, Per quem lucet omnis stella. 12. Ut in sole, quem rogamus, Tabernaculum ponamus, Et ab ipso doceamur, Per quod iter gradiamur.

Antiph. ms. S. Vandregisili saec. 12. Cod. Parisin. 10509. mit Melodie. A. — Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl. 375. B. — Vgl. Mone II, 421, der das Lied aus einer Handschrift der Brera des 15. Jahrh. (C) mitteilt, welche die Bemerkung hat: Rhythmi beati Leonis papae, auf die wohl ein Nachdruck nicht zu legen ist. Man müßte an Leo IX. denken, allein seine Verse sind weniger vollendet als diese, den Charakter des 12. Jahrhunderts tragenden. — 1, 1 Gaude virgo reginarum B. — 3, 1 et formosa B. — 3, 2 sq. fehlen A. — 5, 3 vitae jugo B. — 5, 4 Me defende B. — 6, 2 sitientis BC. — 8, 2 Ni exstinguas C. — 9, 1 Magna flamma BC. — 9, 2 Multus inde BC. — 11, 4 luces nobis stella B. — 12, 1 in solem C. — 18, 4 Quod per C.

198.

Planctus Mariae Virginis.

1a. Flete, fideles animae, Flete, sorores optimae, Ut sint multiplices Doloris indices Planctus et lacrimae. 2a. Triste spectaculum Crucis et lanceae Clausam signaculum Matris virgineae Profunde vulnerat; Hoc est, quod dixerat, Quod prophetaverat Senex praenuntius, Hic ille gladius, Qui me transverberat. 3a. Ergo quare, fili care, Pendens ita, cum sis vita Vivens ante saecula? Rex coelestis, pro scelestis Alienas solvis poenas, Agnus sine macula?	1b. Fleant materna viscera Mariae matris vulnera, Materne doleo, Quae dici soleo Felix puerpera. 2b. Dum caput cernuum, Dum spinas capitis, Dum plagas manuum Cruentis digitis Supplex suspicio, Sub hoc supplicio Tota deficio, Dum vulnus lateris, Dum locus vulneris Est in profluvio. 3b. Munda caro, mundo cara, Cur in crucis ares ara Pro peccatis hostia? Cur in ara crucis ares, Caro, quae peccato cares, Caro culpae nescia?

4a. O mentes perfidas
et linguas duplices
Et testes subdolos
ac falsos iudices,
Senes cum junioribus
Solent maioribus
Criminibus
Damnati
Ferre stipendium
Suspendium
Peccati.

4b. A damnatis is
damnatur innocens
Explens, quod expedit,
quod decet, edocens,
Fremunt auctores criminum
Et viri sanguinum
In Dominum
Salutis
Zelo nequitiae
Sub specie
Virtutis.

5a. Mi Johannes, planctum move,
Plange mecum, fili nove,
Fili novo foedere
Matris et materterae,
Tempus est lamenti;
Immolemus intimas
Lacrimarum victimas
Christo morienti.

5b. Salutaris noster Jesus,
Captus, tractus, vinctus, caesus
Et illusus alapis
A gehennae satrapis,
Auctor verae lucis,
Dies nocte clauditur,
Vita mortem patitur,
Mortem autem crucis.

6a. Hac in vita sum invita,
Hoc in malo mori malo,
Fili mi, dum reprimi
Vel exprimi
Nequit aestus animi
Dolentis,
Tantis malis eximi
Volentis.

6b. Scelus terrae coelum terret,
Terrae motus terret motus
Impios nefarios,
Qui gladios
In sanctorum filios
Allidunt
Et te, Christe hagos,
Occidunt.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — Str. 6a findet sich Carm. Burana 52; Str. 1a und b, 2a und 5a stehen als Teile eines Passionsspieles ebenda 105 sq.

199.

Planctus Mariae Virginis.

1a. Planctus ante nescia,
Planctu lassor anxia,
Crucior dolore,

1b. Orbat orbem radio,
Me Judaea filio,
Gaudio, dulcore.

2a. Fili, dulcor unice,
Singulare gaudium,
Matrem flentem respice
Conferens solatium.

2b. Pectus, mentem, lumina
Torquent tua vulnera,
Quae mater, quae femina
Tam felix, tam misera!

3a. Flos florum, Dux morum, Veniae vena, Quam gravis In clavis Est tibi poena.	3b. Proh dolor, Hinc color Effugit oris, Hinc ruit, Hinc fluit Unda cruoris.
4a. O quam sero deditus, Quam cito me deseris, O quam digne genitus, Quam abjecte moreris.	4b. O quis amor corporis Tibi fecit spolia, O quam dulcis pignoris Quam amara praemia.
5a. O pia gratia Sic morientis, O zelus, o scelus Invidae gentis.	5b. O fera dextera Crucifigentis, O lenis in poenis Mens patientis.
6a. O verum eloquium Justi Simeonis, Quem promisit, gladium Sentio doloris.	6b. Gemitus, suspiria Lacrimaeque foris, Vulneris indicia Sunt interioris.
7a. Parcito proli, Mors, mihi noli, Tunc mihi soli Sola mederis.	7b. Morte, beate, Separer a te, Dummodo, nate, Non crucieris.
8a. Quod crimen, quae scelera Gens commisit effera! Vincla, virgas, vulnera, Sputa, spinas, cetera Sine culpa patitur.	8b. Nato, quaeso, parcite, Matrem crucifigite Aut in crucis stipite Nos simul affigite, Male solus moritur.
9a. Reddite moestissimae Corpus vel exanime, Ut sic minoratus Crescat cruciatus Osculis, amplexibus.	9b. Utinam sic doleam, Ut dolore peream, Nam plus est dolori Sine morte mori, Quam perire citius.
10a. Quid stupes, gens misera, Terram se movere, Obscurari sidera, Languidos lugere?	10b. Solem privas lumine, Quomodo luceret? Aegrum medicamine, Unde convaleret?
11a. Homicidam liberas, Jesum das supplicio; Male pacem toleras, Veniet seditio.	11b. Famis, caedis, pestium Scies docta pondere Jesum tibi mortuum Barrabamque vivere.
12a. Gens caeca, gens flebilis, Age poenitentiam, Dum tibi flexibilis Jesus est ad veniam.	12b. Quos fecisti, fontium Prosint tibi flumina, Sitim sedant omnium, Cuncta lavant crimina.

13a. Flete, Sion filiae,
Tantae gratae gratiae
Muneris, angustiae
Sibi sunt deliciae
Pro vestris offensis.

13b. In amplexus ruite,
Dum pendet in stipite,
Mutuis amplexibus
Parat se amantibus
Manibus extensis.

14. In hoc solo gaudeo,
Quod pro vobis doleo,
Vicem, quaeso, reddite,
Matris damnum plangite.

Cod.¹ Taurinen. E V 20. add. saec. ¹²/₁₃. A. — Orat. ms. Chunegundis (filiae Ottokari regis) saec. 14. in. Cod. Pragen. XII D 8 a B. — 1b fehlt B. — 2a, 1 Mi dulcor B. — 2b, 1 mentem fehlt B. — 2b, 3 et femina B. — 3b, 2 Hinc dolor B. — 3b, 4 sq. Hinc fluit, hinc ruit B. — 4b, 2 Fert tibi spolia B. — 7a, 1 proli fehlt B. — 9b, 3 Nam plus dolet B. — 10a, 2 Terram sic movere A. — 12b, 2 Prosunt B. — 12b, 3 Sitim dedit B. — 13b, 1 Jam amplexus B. — 13b, 5 Brachiis protensis B. — Verfasser des Liedes ist Gottfried, Supprior von St. Viktor.

200.

1a. O quam formosa,
Quam decens, quam diligo,
Rubet ut rosa,
In qua visum figo.

1b. Metro nec prosa
Parem se non ambigo,
Textu ut glosa
Laus, cui cor ligo.

2a. Candet plus quam lilium,
Formas vincit omnium,
In qua meum gaudium,
Pro qua genas rigo.

2b. O status amantium
Vota consequentium,
O meum Glycerium,
Pro te me affligo.

3a. Mea pro te marcida facies,
Turpem facit macies,
Immo velle meum facies,
Spe longa cor aret.

3b. Mortis et spem vitae quaties,
In me telum jacies,
Hiems non, nix neque glacies
Me refrigidaret.

4a. Figo in te
oculorum acies,
Te diligo, foris paret.

4b. Intuitum
oculorum saties,
Cor deficit, cum te caret.

5a. O Deus, quid agam?
Jam plagam
Amoris
Jam foris
Monstro, tolero intus,
Fero mente vagam
Praesagam
Majoris
Doloris,
O qualis labyrinthus!

5b. Rursus porta certa
Deserta
Obscurant,
Obturant
Hedera, terebinthus
Sensus inexperta,
Incerta,
Quae curant,
Cor urant
Quatuor atque quintus.

6a. Tam est formae gratae Famaeque latae, Nil delirum Est hinc, hanc amare, O regum natae Omnes per gyrum,	6b. Talem nec, annatae, Spectam putate, Et quid mirum, Si in veritate Hac vehar rate, Non novit virum.
7a. Haec est sole pulchrior Et coelo perfectior, Ista nusquam melior Nec tam bona scitur.	7b. Credite, non mentior, Res est dicto verior, Solut hac praestantior Deus invenitur.
8a. O nobilis, Amabilis, In te sensus mei,	8b. Placabilis, Affabilis, Esto memor mei.
9a. Da facilis Me gracilis A spe ad rem vehi,	9b. Praestabilis, Laudabilis Esto, mater Dei.
10a. O Maria, Plena gratia,	10b. Coeli via Da coelestia.

Tropar. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — 3b, 1 und 2 umgestellt. — 5a, 10 labor intus. — 6b, 1 nec anate.

201.

1a. O mira caritas, Mira bonitas, Immortalitas Et aeternitas, Comparantur imis coelestia.	1b. O rara veritas, Vera raritas, Tota deitas Et immensitas Clauditur in ventris angustia.
2a. O virgo virginum, Lumen luminum, Portans Dominum, Regem omnium, Porta non aperta fit pervia.	2b. O vallis humilis, Non arabilis Neque satilis, Tamen fertilis, Coeli fecundatur a pluvia.
3a. Stupet natura Nova jura, Mira mirum stupent haec omnia.	3b. Tu, virgo Jesse, Mater esse Meruisti regis et filia.
4a. Rubus urens Non comburens, Vas signatum, Vas ditatum, Vas imbutum melle et balsamo.	4b. Non te laedit, Dum procedit Sol de stella, Rex de cella, Virginali sponsus de thalamo.

5a. Fulgida Rachel, Placens Israhel, Teste Gabriel Quam Emmanuel Benedixit in mulieribus. 6a. Tu fecunda coeli rore Coelum claudis utero, 7a. Clarior sideribus, Pauperibus Irradia, 8a. Filia Sion, Terra Babylon, Spernens Gabaon, Amon et Ammon, Nulla dominetur iniquitas. 9a. Tuti sumus te tutante, Virgo potestatis tantae, Dei ligans omnipotentiam.	5b. Aaron arida Virga florida, Luce sapida, Stirpe gravida, Lucem quae tu- listi visceribus. 6b. Tu fulgens amicta sole Vertice stelligero, 7b. Draco jam praevaluit, Convaluit Injuria. 8b. Spes humilium, Fer auxilium, Placa filium, Post exsilium Cedat exactoris hostilitas. 9b. Desperatis in peccatis Natum natis placa gratis, Mernisti enim tu gratiam.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539 saec. 14. — Das Lied, welches vollkommene Sequenzform beobachtet, wird in der Hs. als Conductus bezeichnet.

202.

R^o Stella splendens in monte
Ut solis radium
Miraculis serrato,
Exaudi populum.

1. Concurrunt universi Gaudentes populi, Divites et egeni, Grandes et parvuli, Ipsum ingrediuntur, Ut cernunt oculi, Et inde revertuntur Gratiis repleti. 2. Principes et magnates Ex stirpe regia, Saeculi potestates Obtenta venia Peccaminum proclamant Tundentes pectora, Poplite flexo clamant Hic: Ave Maria.	3. Praelati et barones, Comites incliti, Religiosi omnes Atque presbyteri, Milites, mercatores, Cives, marinari, Burgenses, piscatores Praemiantur ibi. 4. Rustici aratores, Nec non notarii, Advocati, scultores, Cuncti ligni fabri, Sartores et sutores Nec non lanifici Artifices et omnes Gratulantur ibi.

5. Reginae, comitissae,
 Illustres dominae,
 Potentes et ancillae,
 Juvenes parvulae,
 Virgines et antiquae
 Pariter viduae
 Conscendunt et hunc montem
 Et religiosas.

6. Coetus hi aggregantur,
 Hic ut exhibeant
 Vota, regratiantur,
 Ut ipsa et reddant
 Aulam istam ditantes,
 Hoc cuncti videant,
 Jocalibus ornantes,
 Soluti redeant.

7. Cuncti ergo precantes
 Sexus utriusque,
 Mentis nostras mundantes
 Oremus devote
 Virginem gloriosam,
 Matrem clementiae,
 In coelis gratiosam
 Sentiamus vere.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Mit Melodie.

203.

1. Polorum regina
 Omnium, nostra,
 Stella matutina,
 Dele scelera.

3. Et in partu, virgo
 Deo fecunda,
 Semper permansisti
 Inviolata.

2. Ante partum, virgo
 Deo gravida,
 Semper permansisti
 Inviolata.

4. Et post partum, virgo
 Mater enixa,
 Semper permansisti
 Inviolata.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Ohne Melodie.

204.

R^o Cuncti simus concinentes:
 Ave, Maria.

1. Virgo sola existente,
 Audite, carissimi,
 En adfuit angelus,
 Ave, Maria.

2. En adfuit angelus
 Audite, carissimi,
 Atque missus coelitus,
 Ave, Maria.

3. Atque missus coelitus,
Audite, carissimi,
Clara facieque dixit:
Ave, Maria.

4. Clara facieque dixit,
Audite, carissimi,
En concipies, Maria,
Ave, Maria.

5. En concipies, Maria,
Audite, carissimi,
Pariesque filium,
Ave, Maria.

6. Pariesque filium,
Audite, carissimi,
Vocabis eum Jesum,
Ave Maria.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Mit Melodie.

205.

1. Maria, saeculi asylum,
Defende nos,
Jesu, tutum refugium,
Exaudi nos.
Jam estis vos totaliter
Diffugium,
Totum mundi refugium
Realiter.

R° Mariam, matrem virginem,
Attollite,
Jesum Christum extollite
Concorditer.

2. Jesu, suprema bonitas
Verissima,
Maria, dulcis pietas
Gratissima.
Amplissima conformiter
Sit caritas,
Ad nos, quos pellit vanitas
Enormiter.

3. Maria, virgo humilis,
Te colimus,
Jesu, desiderabilis,
Te quaerimus
Et volumus mentaliter
In superis
Frui cum sanctis angelis
Perenniter.

R° Mariam, matrem virginem,
Attollite,
Jesum Christum extollite
Concorditer.

4. Jesu, pro peccatoribus
Qui passus es,
Maria, sta pro omnibus,
Quae mater es.
Nam omnes nos labiliter
Subsistimus,
Juvari unde petimus
Flebiliter.

5. Maria, facta saeculis
Salvatio,
Jesu, damnati hominis
Redemptio,
Pugnate quam viriliter
Pro famulis,
Percussis diris jaculis
Atrociter.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Ohne Melodie.

206.

1. Ad cultum tuae laudis,
O stella maris, salva nos,
Candens flos,
Da miseris tutamen;
Quae manna coeli claudis
Et tandem caste generas
Purum vas,
Fer languidis solamen.

R^o Tu rosula purpurea,
Turturea
In terris vox audita,
Tu cellula vinaria,
Per varia
Praeconia polita.

2. Virescens paradisus,
Tu vitae lignum dare scis,
Nostra vis,
Sta mundi pro salute;
Non manibus excisus
Quo lapis venit, tu es mons
Atque fons
Inebrians virtute.

R^o Tu lunam calcans pedibus,
In sedibus
Corruscans clari solis,
Fac nos calcare vitia
Peritia
Fervoris tuae prolis.

3. Electa digna sorte,
Tu meta prophetarum es,
Alta res
Volebat ex te dari;
Draconis caput forte
Trivisti tollens nostrum vae,
Sine te
Desinimus beari.

R^o O tota pulchra facie,
De glacie
Nos erue peccati,
Ut simus post exsilium
Per filium
In coelis laureati.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
schrift: De beata Virgine. Johannes Decanus.

207.

1. Ave, Dei pia
Genitrix Maria,
Teste Isaia
Virgo gravida;
Virgo post et ante,
Dignitatis tantae,
Te opitulante
Voce placida,
Tibi denegare
Nescit filius;
Ipsam deprecare,
Ut celerius
Nos velit juvare,
Quia devastare
Vult diabolus.

2. Ave, mater Dei,
Salus meae spei,
Miserere mei,
Bona Maria;
Omni laude digna,
Clemens et benigna,
Cor meum consigna
Tua gratia.
Leni mea bella,
Quae vix suffero,
Christum interpella
Pro me misero;
Ave, maris stella,
Optima puella,
Te desidero.

3. Ave, decus morum,
Fons et flos honorum,
Omnium bonorum
    Spes et gaudium;
Domina coelorum,
Decus angelorum,
Spes desperatorum
    Et solatium.
Audi me gementem,
    Audi devium,
Et ora clementem
    Tuum filium,
Ut det mihi mentem
Vere poenitentem
    Et refugium.

4. Pueri, cantate
Cum jucunditate
In solemnitate
    Dei hominis,
Illi supplicate,
Ipsam adore,
Qui praeest potestate
    Cunctis dominis,
Ut a gravitate
    nos solvat criminis
Et in amoenitate
    nos ducat culminis,
Ubi delicatae
Filius beatæ
    Vivit virginis.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. A. — Orat. ms. Carth. Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl. 375. B. — Str. 2 und 3 stehen an anderer Stelle als eigenes Lied. B. — 1, 6 Dignitate stante B. — 1, 7 Et opitulante B. — 1, 10 Nihil nescit B. — 1, 12 Ut nos B; scelerius A. — 2, 8 fehlt B. — 3, 11 Et hora A. — 3, 15 solatium B. — 4, 3 De benignitate B. — 4, 6 Christum A. — 4, 8 Omnibus nobis B. — 4, 11 Et immanitate A. — Aufschrift: Carmen de sancta Maria A.

208.

1. Congratulamini
    Mariae virgini,
    Cuncti catholici,
Qui fertis Domini
Vasa, mundamini,
    Vos omnes clerici.

2. Laudantes virginem,
Quae Deum hominem
    Fert, virgo pariens
Fontem, originem
Boni, dulcedinem,
    Amarum nesciens.

3. Istis exsulemus,
Illis insultemus,
    Qui sunt increduli,
Deo jubilemus,
Matrem collaudemus
    Istius parvuli.

4. Populus gentium
Vadens per devium
    Vidit magnum lumen,
Dum matris gremium
Portat mancipium,
    Quod est verum numen.

5. Natus est parvulus
Nobis infantulus,
    Omnibus gaudium,
Fons hic fit rivulus,
Arbor ramusculus
    Per carniscapium.

6. In hac miseriae
Valle nos hodie,
    Mater, nos conforta,
Misericordiae
Fons, vena veniae,
    Felix coeli porta.

Cod. Ebroicens. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12. ex.

209.

1. Flos campi profert lilium
Vernantibus cum violis
vallatum,
Dum virgo parit filium
Agminibus angelicis
ornatum.
Hic pausat in praesepio
Dominorum dominus,
Excelso regnans solio,
Imperio
Fortissimus.

R^o Plaudat novo jubilo
Puri cordis cithara,
Spes nostra fulsit lectulo
Virgineo
Per sidera.

2. O stella maris rutilans,
Maria, rosa candens
castitate,
Tu rubus igne fulgurans,
Nonquam combustus ignis
qualitate,
Paradisus viridis,
Vena summae gratiae,
Dos gemmae comparabilis
Amabilis
Et facie.

R^o Plaudat novo jubilo
Puri cordis cithara,
Spes nostra fulsit lectulo
Virgineo
Per sidera.

3. Tu virga Jesse florida,
Hesther Assueri sponsa
praelecta,
Paterno verbo gravida
Semper candoris rosula
protecta.
Propina nostris mentibus
Fructum salutiferum,
Nunc missum per te gentibus
Bibentibus
Mortiferum.

R^o Plaudit novo jubilo etc.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Auf-
schrift: Item de beata Virgine. Johannes Decanus.

210.

1. Audi, mundi domina,
Tuae laudis carmina,
Pietatis
aurem huc inclina,
Tua dulci gratia
Me serves a ruina.

2. Ave, sol justitiae,
Solatium moestitiae,
Ave, verum
vellus Gedeonis,
Tu pudoris thalamus,
Tu thronus Salomonis.

3. Ave, spes credentium,
Tu mater es viventium,
Ave, flos et
odor caritatis,
Cedrus pudicitiae,
Cypressus puritatis.

4. Palma patientiae,
Tu mater es clementiae,
Florens hortus,
portus salutaris,
Mater omnis gratiae,
Maria, stella maris.

5. Tu, virtutum speculum,
Perlustrasti saeculum
Claritatis
    luce, o Maria;
Mihi peccatori
Miserere, mater pia.

6. Ave, florens lilium,
Ora tuum filium,
Quem nil scio
    tibi denegare,
Ut dignetur mihi
Peccatori veniam dare.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I. Asc. 95. — 1, 3 Et pietatis. — 4, 3 Tu florens. — 5, 3 Luce claritatis. — 5, 5 fehlt eine Silbe. — 5, 6 Überschufs von einer Silbe. — 6, 5 Fehlt eine Silbe. — 6, 6 Überschufs von zwei Silben.

211.

1a. O flos post fructum purior,
    Cibus summae dulcedinis,
Per te natura hominis
    Est creaturis altior.

2a. Unitaque principio,
    Quod lactasti cum gaudio,
    Concepto solo flaminis
Intuitu, das omnia
Cum summa providentia.

3a. Candens sicut lilium,
    Centrum mirae puritatis,
    Verum Dei filium
Sub nostrae humanitatis,
    [Forma genuit].

4a. Salve, delectabilis
    Reparatrix curiae,
Nardus admirabilis,
    Templum carens carie.

5a. Hydria munditiae
    Plena singulariter,
Stillans multiformiter,
    Ad tantum excellens via.

1b. Tu stella sole clarior,
    Cedrus coelestis numinis,
Fructus cujus cacuminis
    Est omni bono melior.

2b. Omnipotens, qui filio
    Praecepit, ut supplicio
    Portaret sordes criminis
Nostri, ferret supplicia,
Quod perfecit te praevia.

3b. Haec reclinatorium
    Fuit verae trinitatis,
    Quae post puerperium
Flosculum virginitatis
    [Semper tenuit].

4b. Tu supraamabilis,
    Verae vena veniae,
Tu semper laudabilis
    Columna justitiae.

5b. Roga regem gloriae,
    Quod misericorditer
Salvet nos, ut dulciter
    Fruamur tecum, Maria.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351. — Das Lied hat Sequenzenform. — 1a, 3 naturis. — 2b, 3 Pareret serie criminis Hs. — In Str. 3a und b fehlt mindestens je eine Zeile. — 5a, 4 viam. — 5b, 1 Rogare.

212.

1. Ab arce siderea
    Gabriel intonuit,
Verbum missum divinitus
    Maria continuit.

2. Ait illa: sum ancilla,
    Puella humillima
Regis hujus, defers cujus
    Mandata salubria.

3. Ut ancillae mandat ille De superna curia, Fiam parens, licet carens Conjugali copula. 4. Ad haec verba non superba Sed mire fragrantia Mox intravit lux superna Mariae praecordia.	5. Ergo, pia o Maria, Te laudantes poscimus, Ora patrem, nam te matrem Natus audit optimus. 6. Hora mortis det, ut fortis Sit cordis compunctio, Ne damnemur, sed laetemur In coelesti curia.
7. Amen dicat mente tota
Plebs cruore Christi lota,
Ut sit semper sine nota,
Amen dicant omnia.

Miss. ms. Capit. Cracovien. 2. anni 1438. — 1, 4 Mare continuit. —
4, 4 praeconia.

213.

1. O nobilis virginitas In matre salvatoris, Quae castitatis semitas Ostendis et honoris, Virginei pudoris In se claustra retinuit, Nec dolor vires minuit In partu novi floris. 2. Nobiscum, Sion filia, Laetare congaudendo, De matre Christus humili Progreditur nascendo, Qui nobis condolendo Exsistentes in vitiis Crudelibus suppliciis Exemit moriendo.	3. Mater misericordiae, Te quisque veneratur, Salus per Evam perdita Per te recuperatur, In te sanctificatur Christus, qui de te voluit Nasci, quod hostis doluit, Qui et humiliatur. 4. Nos Christi matris unicum Imploremus juvamen, Ut nobis sui filii Salubre det solamen, Ne iudicis examen Perdendi det sententiam, Sed suam per clementiam Nos reos salvet. Amen.

Cod. Sangallen. 551. add. saec. 13.

214.

1. Flos de spina procreatur, Quae per florem comparatur, Sic Maria fecundatur, Fecundata sublimatur, Quando parit filium. 2. Porta clausa pertransitur, Quae nec patens invenitur, Virga flore redimitur, Manna vermis enutritur Rosa parit lilium.	3. Rore tellus irrigatur, Rubus ardens non crematur, Quando verbum incarnatur, Et intactum conservatur Puellare gremium. 4. Chorus noster jucundetur, Jucundando sublimetur, Laus honorque jubiletur, Jubilando concrepetur Benedicens Domino.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

215.

1. Alma mater Domini, Gratiarum plena, Per te datur homini Gaudium pro poena, Cuncta tuo nomini Fiunt hic amoena. 2. Gloriosa domina, Sacra templum Dei, Peces tuas semina, Fac nos tantae spei, Ut cum voce gemina Demus laudem ei.	3. Sanctarum sanctissima, Nobilis, decora, Mitium mitissima, Patrem tuum ora, Ut nos, splendidissima, Salvet sine mora. 4. Praesenti laetitia Matris speciosae Pellatur tristitia Mortis odiosae, Fruendo militia Vitae gloriosae. 5. Deo patri gloria Sit de benedicta, Pro cujus victoria Sunt nostra delicta Ab ejus memoria Semper derelicta.

Cod. Miscell. Patavin. (ol. S. Justinae) 1328. saec. 14/15. — 4, 5 Se
frendo Hs.

216.

1. O regina omnium, Audi preces supplicum, Pacis praebe flosculum Concordia, Maria. Funde preces in coelis, Maria, stella maris. 2. Servos tuos suscipe Et susceptos protege, Congregatos ordine Tuo, virgo Maria, Funde preces in coelis, Maria, stella maris.	3. O oecus verae pacis, Mitis parce peccatis, Ut fruamur beatis Concordia, Maria. Funde preces in coelis, Maria, stella maris. 4. Tibi laus et gloria Summa cum victoria, Preces et suspiria Tibi, virgo Maria, Funde preces in coelis, Maria, stella maris.

Vorsetzblatt einer Hs. italien. Provenienz aus dem 14. Jahrh., enthaltend
40 Predigten des Bartholomäus von Pisa. Ich verdanke die Abschrift
Herrn Petit, Custos der Bibliothèque de Bourgogne. — 3, 1 Oycum Hs.
(oixos). — 4, 3 Onor preces et suspiria Hs. — 4, 4 Sit tibi Hs.

217.

1. Ave, coelestis regina, Majestas quam divina Honestavit dote trina Mirifice.	2. Angelorum rex sanctorum Tuorum virtute morum Provocatus, vulneratus Venit in te.

3. Tu laus patrum prophetarum, Tu multarum scripturarum Glosa fulgens, corda mulcens Dulcedine. 4. Clausam portam non apertam, Permeatam, sed seratam Te descripsit, sicut vidit Ezechiel. 5. Rubus ardens non crematus, A vidente perscrutatus, Parituram castam, puram Te signavit.	6. Arens virga novo flore, Madens vellus coeli rore Gedeonis miro more Te respicit. 7. Per te, Esther, Mardochaeum Salvat justum rex Judaeum Et suspendit Aman reum Pro scelere. 8. Elationem Holofernus Per pugionem prosternis, Molientem Juda gentem Disperdere.
9. Summi regis coronata
Mater, clemens, dulcis, grata,
Esto nobis advocata,
Virgo pia.

Cod. Berolien. Germ. 8° 190. saec. 15. ex. Mit zweistimmiger Melodie. — 5, 4 Te creavit. — 8, 2 Per pugionem Judith prosternis; Judith hat keinen Platz im Verse. — Nach Str. 9 steht folgender Tropus: Benedicamus in laude Jesu, qui suae matri Mariae benedixit in aeternum, Domino.

218.

1. Parce, virgo, spes reorum, Poenitenti servulo, Eum solvens a suorum Delictorum vinculo. 2. Potes enim, tantum velis, Ergo parce, domina, Ad quid namque te fidelis, Nisi forent crimina,	3. Invocaret, nec tu fores Tanto digna filio, Ni fuissent peccatores Et patrum transgressio. 4. Et si poenam culpa poscit, Culpam dele venia, Cum sit major, quae ignoscit, Quam is, cui fit gratia.

Cod. Taurinen. Reg. 11. (ol. S. Jacobi Leodien.) saec. 13. ex. Mit dreistimmiger Singweise. — 1, 3 Sum solvens Hs.

219.

1. Ave, fructus veri planta, Stella maris, virgo sancta, Ave, pulchritudo tanta, Nunquam posset dici quanta. 2. Tantum digna tu fuisti, Redemptorem concepisti, Ave, pia, quod audisti, Quae et virgo concepisti. 3. Similis non fuit nata, Sic formosa, tam beata, Castitate roborata, In excelsis coronata.	4. Genuisti, qui te fecit, Salvatorem, qui dejecit Nostras culpas et adjecit Sanitatem, quam refecit. 5. Exaltata es in caelis Verbo dulci Gabrielis, Infernorum nos a telis Custodire semper velis. 6. Rosa pulchra sine spina, Aurem tuam sic inclina Nostris precibus, regina, Quod nos salvet vox divina.

7. Dei genitrix, Maria,
Porta coeli, recta via,
Tu pro nobis ora, pia,
Ut salvemur a sophia.

Cod. Patavin. (ol. S. Justinae) 1328. saec. 14/15.

220.

1a. Ave gloriosa
Virginum regina,
Vitis generosa,
Vitae medicina,
Clementiae resina.

1b. Ave copiosa
Gratiae piscina,
Carnis maculosa
Munda nos sentina,
Munditiae cortina.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Vatican. 1058. saec. 14. in. C. — Trop. ms. Dublinense anni 1352. Cod. Cantabrigen. Add. 710. D. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19824 anni 14 E. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 20001. saec. 15. F. — Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 20124 anni 1469. G. — Orat. ms. Domus Novae Lucis anni 1477. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl. 375. H.

Den ganzen Text wiederhole ich nicht, da er Anal. X, 89 u. f. sich findet. Es ist zunächst die l. c. ausgesprochene Vermutung zu berichtigen, als könnte vielleicht Gautier de Coincy der Verfasser sein; dies ist vielmehr zweifellos Philippus de Grevia. Ferner ist das Lied ursprünglich keine liturgische Sequenz, obgleich sie Sequenzenbau hat und später als Sequenz benutzt wurde.

4a, 2 Summa novitatis EFG. — 4b, 3 Ducem sequor dulcem precor ABC; ditem sequor F. — 5b, 1 O benigna laude digna ABCDEFG. — 6b, 4 lumen veritatis DE, patietis F. — 9a, 4 mater genitoris ABCDEFG. — 9b fehlt ABCEFG. — 9b, 2 gestaculum D. — 10b, 3 Mater pretiosa DEF. — 10b, 5 Succurre mortis hora DEF.

221.

1. Personet pariter
Chorus hilariter
Ac singulariter
Noster in hac die
Reginae coelicae,
Gemmae angelicae
Carmina melice
Depromendo pie.
Ergo matris die
In corde jubilemus
Et ore psallemus.

2. Reductrix errantium
Diu fluctuantium,
Ductrix exsulantium,
Anchora salutis,
Virgo deifera,
Parens Christifera,
Da salutifera
Divinae virtutis,
Robur agens tutis,
Nobis da veniam
Crimine pollutis.

3. Scandens in acie
Reorum facie
Respice, gratiae
Nobilis sagera,
Demerge ocius,
Adsis velocius
Transferens potius
Coeli ad amoena,
Genitrix serena,
Ut per te liberi
Evadamus poenam.

4. Stella radiosa,
Rosa speculosa,
Porta generosa
Moestae contrivisti
Gentis exitium,
Vitae initium
Lapsae per vitium
Casta concepisti,
Virgo peperisti
Et inviolata
Post partum mansisti.

5. Ergo laudisonis
Sonis, altisonis
Linguis, dulcisonis
Hymnis invocamus
Castum ut lilium,
Tuum ut filium
Post hoc exsilium
Jugiter cernamus;
Carmen concludamus
Domino coelorum
Et benedicamus.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — 4, 4 Moesti. — 5, 1 laudibus sonis Hs. — 5, 2 fehlt; hinter dem Gedicht steht aber mentibus altisonis, was hier ausgefallen scheint. — 4, 11 Et fehlt.

222.

R^o Missus bajulus Gabriel
Verbi fidelis
Coeli salutatur Mariam
Sacris loquelis.

1. Ave, inquit angelus,
carens omni labe,
Verbum bonum nuntians
pandit et suave,
Plena gratia veniet
Christus de caelis
In te habitans, crede tu
meis loquelis.
2. Tunc Maria respondit
angelo dicenti:
Qualiter istud erit
mihi asserenti,
Ignorans virum tu dicis
natum habebis,
Quae devota sum Domino
atque fidelis.

3. Mariae tunc angelus:
noli trepidare,
Descendet paraclitus
tecum habitare
Ex te nascetur filius
Dei de caelis,
Jesus dicetur, crede jam
meis loquelis.
4. Ecce, ait angelo
respondens Maria,
Dei esse cupio
humilis ancilla,
Suum filium Dominus
mittat de caelis,
In ventrem meum, credo jam
tuis loquelis.

5. Angelus disparuit et statim Mariae Uterus intumuit fulgens omni die, Virgo peperit filium Dei de caelis, Virgo permansit post partum mater fidelis.	6. Eja, mater Domini, Deum genuisti, Angelis et homini Pacem tribuisti, Roga pro nobis Dominum, virgo fidelis, Ut nos vivere faciat tecum in caelis.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

223.

1. Pulsa noxae scoria, Christiana plebs, conare, <i>Ἀνὰ</i> Deo jubilate Cum summa laetitia. 2. Ex Maria virgine Mundo natus est rex vitae Mirabundo valde rite, Nam abs viri semine. 3. Parvis pannis operit Creatorem creatura, Genitorem genitura Divinitus peperit. 4. Per fructum inhibitum Gama prima mater zelum Rama prorsus clausit caelum Per serpentis monitum. 5. Est virgo puerpera Stella Jacob, veris rosa, Cella Christi pretiosa, Reseravit aethera. 6. Ut praedixit Gedeon, Vellus madet coeli rore, Tellus fragrat novo flore, Quaestus finit Simeon.	7. Per quem daemon exulat, Fructus prodit virga Jesse, Luctus cessat gentis pressae, Ac júbilus pullulat. 8. Lucis cernit radium <i>Ἀπό</i> umbra gehennali, Chaos ferens morsu mali Hoc scit puerperium. 9. Cui cuncta serviunt, Nati hujus ob rumores Gratulati sunt pastores, Qui gregem custodiunt. 10. Aula regnans aetheris Tribus nota cunctis plagis, Tribus se declarat magis Ortu novi sideris. 11. Tribus donis colitur Agnus Dei, magnus polo, Magnus terra, mari, solo, A magis requiritur. 12. Thus datum deificat Eum, recepturum funus Myrrheum designat munus, Aurum regem praedicat. 13. Nobis pacem tribuat <i>Θεός</i> natus mira φύσι, <i>Κλέος</i> dator paradisi Nostras culpas abluat.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13. — 1, 2 cognare Hs.

224.

1. Ave, mundi gloria,
Mater regis gloriae,
Virgo plena gratia
Septiformis gratiae,
Quam laus nulla propria
Satis laudat proprie.
R^o Salve, mundi gaudium,
Gaude, salus omnium,
Gabriele nuntio
Vitae sumens nuntium
In potenti filio
Matris Evae filium
Redemisti pretio,
Quod excessit pretium.

2. Evae versis literis
Precis jungit literas,
Dum promissis superis
Credens hostem superas
Et in arca foederis
Summis ima foederas.

3. Eva mundum perdidit,
Tu salvasti perditum,
Beata, quae credidit,
Nam promissum creditum,
Ut in palam edidit,
Late crevit editum.
R^o Salve, mundi gaudium
Gaude, salus omnium,
Gabriele nuntio
Vitae sumens nuntium
In potenti filio
Matris Evae filium
Redemisti pretio,
Quod excessit pretium.

4. Ergo tuo semine
Mundans Evae semina.
More serva dominae
Servos, pia domina,
Et a Christi nomine
Nos digne transnomina.

Orat. ms. Majoris Carthusiae saec. 14/15. Cod. Gratianopolitan. 181.

225.

1. Salve, coeli janua,
Porta paradisi,
Vervecis ingenua
Genitrix occisi.

2. Nudis exstas pallium,
Aegris medicina,
Flos florum convallium,
Rosa sine spina.

3. Vitri non integritas
Sole violatur,
Nec tua virginitas
Partu defloratur.

4. Nec tua praeconia
Des oblivioni,
Sis pro nobis, domina,
In conspectu throni.

5. Castitatis lilium,
O virgo Maria,
Interpella filium,
Mediatrix pia.

6. Ut a sordis vitio
Nos purget virtute,
Sicque coeli gaudio
Nos donet salute.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13.

226.

1. Ave, nobilis, Delectabilis, Maria Amicabilis, Comes utilis, In via Mentes erige, Gressus dirige Per haec invia, Mores corrige Tuo remige Lux superna, Nos gubernas, Virgo Maria.	2. Tu post Dominum Coeli agminum Magistra, Virgo virginum, Lucis luminum Ministra, Sol illuminans Et eliminans Quaeque vetera, Fons inebrians, Stella radians Super astra, Coeli castra Nobis resera.
3. Pulchra facie,
Coeli gloriae
    Regina,
Nobis hodie
Potum gratiae
    Propina,
Potens omnium
Infidelium
    Vim extermina,
Christo credulum
Munda populum,
Munda, clara,
Mundo cara
    Mundi Domina.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II. 2. 8° 13. saec. 16. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — B hat nur die erste Strophe. — 1, 2 Venerabilis B. — 1, 8 Cursum dirige B. — 1, 11 regimine A. — 1, 14 Per haec maria B.

227.

1. Salve, puella, David filia, Rosa novella, Novans omnia, Praefulgens stella, Dulcis nuntia, Coelestis cella, Plena gratia Virgo Maria, Sis reis pia.	2. Flos, tui floris Flores munere, Salvo pudoris Dans caractere Fructum honoris Et puerperae Mediatoris Novo foedere, Miseris vere Tu miserere.

3. Flos violaris,
 Rosa, lilium,
 Nec violaris
 Nec scis vitium,
 Dum salutaris,
 Stupes nuntium,
 Parens et paris
 Dei filium,
 Solium dium,
 Mansio trium.

4. Sedes erecta
 Regis incliti,
 Semita recta
 Mundi perditum,
 Jungere secta
 Membra capiti
 Et ad directa
 Trahens geniti
 Fac verae viti
 Semper inniti.

5. Vas delibutum
 Sacro nectare,
 Lampas virtutum
 Nitens jubare,
 Vellus complutum
 Verbi compare,
 Fragile lutum
 Voce cytharae
 Fac propinquare
 Coelicum mare.

6. Salve, regina,
 Decus virginum,
 Lux matutina,
 Plena luminum,
 Sis medicina
 Morbis hominum
 Et a ruina
 Serva criminum,
 Duc peregrinum
 Patris in sinum.

Cod. Patavin. (ol. S. Justinae) 1328 saec. 14/15. — 1, 5 Das Wort Prae-
 fulgens ist verstellt, es steht in d. Hs. vor 1, 4. — 2, 1 floris fehlt. — 4, 7
 ad ui recta.

228.

R^o Nos dignare te laudare,
 Virgo, quae filium
 Dum tulisti, peperisti
 Salutem omnium

1. Ave, plena gratia
 Coelitus infusa,
 Cujus sunt preconia
 Per orbem diffusa,
 Qua tenetur mens confusa,
 Lue flagitium,
 Apud Christum nos excusa,
 Quem scis propitium.

2. Benedictionibus
 Affluens puella,
 Funde caecis mentibus
 Lucem, clara stella,
 Vernans ubertate cella
 Datura pretium,
 Quo solvatur a procella
 Mens pereuntium.

3. Ceterarum virginum
 Princeps et regina,
 Nos de valle criminum
 Transfer ad divina,
 Aures precibus inclina,
 Spes invocantium,
 Ad juvandum nos festina,
 Mundi refugium.

4. Dominarum speculum,
 Gratiis abunda,
 Caritatis vinculum,
 Rosa rubicunda,
 Dulci prole tu fecunda,
 Candoris lilium,
 Nos ad loca fer jucunda
 Sacrarum sedium.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F 1 4.

229.

R^o Ave regina coelorum,
Regis regum triclinium.

1. Ave, plena gratia Mater Jesu Christi, Quae virilis nescia Tactus concepisti, Per mysterium verborum Dominum dominantium.	3. Ave, o puerpera, Quam recte vocaris Oliva fructifera Atque portus maris, Tu sola es peccatorum Singulare refugium.
2. Ave, Jesse virgula, Stella matutina, Rosa veris primula, Salutis piscina, Quae permansisti decorum Virgo post puerperium.	4. Ave, virgo virginum, Dulcis mater Eli, Ablutrix peccaminum Et regina caeli, Super choros angelorum Praesides juxta filium.
5. Ave, porta aetheris, Domina superna, Spes humani generis, Veniae pincerna, Perduc nos ad supernorum Societatem civium.	

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131. saec. 13.

230.

1. Salve, sancta parens, Rosa spina carens, Seda nobis bella, Ave, maris stella.	4. Per te detur, mater, Filius et pater, Ut qui ex te natus Tulit esse tuus.
2. Dona nobis pacem, Mater, tu veracem, Tribue juvamen Mutans Evae nomen.	5. Superbiam vita, Salus infinita, Suscipe tu fastos, Mites fac et castos.
3. Mala nostra pelle, Trahens sine felle, Crimina ignosce, Bona cuncta posce.	6. Subleva tu clarens, Salve, virgo parens, Tecum sutlevemur, Semper collaetemur.
7. Ergo tibi patri Summas grates ratas, Almo nato sonus, Tribus honor unus.	

Miss. ms. Capit. Lucen. VIII 589. saec. 15. add. saec. 15. ex. — 4, 2
Filius nobis et. — Nach diesem Liede folgt der Anfang eines ebenso über
den Hymnus Quem terra pontus gearbeiteten, von dem aber nur eine Strophe
vorhanden:

Laudetur Dei-filius
Patris, Mariae unicus,
Colant, adorent viscera,
Quem terra, pontus, aethera.

231.

1. Salve, virgo speciosa, Celsi sponsa domini, Laude digna et famosa, Cuncto cara homini Propter florem castitatis, Qua vicisti potestatis Ardorem in turribus. R^o Fac nos dulce comparare Tibi melos et calcare Libidinis incendia. 2. Cosmi pompam despexisti Suis cum deliciis, Regi regum adhaesisti Altis desideriis, Unde secum nunc laetari Meruisti et ornari Optimis monilibus. .	3. Micans gemmis imitaris Agnum sine macula, Ut amore perfruaris, Quem quondam juvencula In te gestans praelibabas, Sed non plene degustabas Gravi pressa tegmine. R^o Fac nos dulce comparare Tibi melos et calcare Libidinis incendia. 4. Cujus gaudens refoveris Cupitis amplexibus, Choros ducis et moveris Cum sacris virginibus, Post dilectum cursitando, Mira vocum modulando Cantica dulcedine.

Cod. Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex.

232.

1. Ave, virgo egregia, Maria plena gratia, Orta de stirpe regia, Fac tuum filium Nobis propitium, Ut donet vitae praemium Et coeleste consortium. 2. Sancta Maria domina, Excusa nostra crimina Et exaudi precamina, Fac tuum filium etc. 3. Maria, virgo perpetua Et coeli facta janua, Prece tua continua, Fac tuum filium etc.	4. Precamur, mente sedula Et oris voce tinnula, Nunc et per cuncta saecula Fac tuum filium Nobis propitium, Ut donet vitae praemium Et coeleste consortium. 5. Per Evam vita perdita Est mundo per te reddita, Clemens et virgo inclita, Fac tuum filium etc. 6. Mater Christi piissima Ejusque dextrae proxima Semper sedens sanctissima, Fac tuum filium etc.

7. Virga Jesse florigera
Et puella puerpera,
Excelsa super sidera,
Fac tuum filium etc.

8. Virgo, sole praefulgida
Et plus quam luna splendida
Marisque stella lucida
Fac tuum filium etc.

Psalt. ms. Praemonstrati saec. 12. Cod. Suessionen. 104. add. saec. 12.

233.

1. Ave, virgo Maria,
Dei plena gratia,
Quae portasti filium,
Cujus eras filia,
Regem regum omnium,
Qui creavit omnia.

2. Ave, decus virginum,
Virgo, salus hominum
Virgoque puerpera,
Virgo, lumen luminum,
Virgo, cujus ubera
Lactaverunt Dominum.

3. Ave, cujus castitas
Nostra fuit sanitas,
Cujus fuit filius
Via, vita, veritas,
Veri solis radius,
Vera mundi claritas.

4. Ave, carens crimine,
De qua sine semine
Viri nasci voluit
Gigas sortis geminae,
In quo Deus latuit
Palliatu homine.

5. Ave, porta coelica,
Virga Jesse mystica,
Quae per signum velleris
Rubique prognostica
Mater Dei crederis
De stirpe Davidica.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 2. saec. 13. Mit Mel. — Zeile 1 u. 2 der ersten Strophe kehren als Repet. nach jeder Str. wieder.

234.

1. Salve, virgo vere,
Domina coelorum,
Nostri miserere,
Mater orphanorum,
Per te concrevere,
Quae es fons hortorum,
Ex agro vetere
virtutum semina morum.

2. Per te, clementiae
Mater, regnant reges,
Per te dementiae
Corruerunt leges,
De te luce viae,
Quae boni non eges,
Plantula justitiae
pullulat, ampla seges.

3. Decus mulierum,
Mundi vitam gestas,
Medelam vulnere
Peccantibus praestas,
Dum replet uterum
Divina majestas,
Aethiopum terras
jam fervida torruit aestas.

4. Es dono sobolis
Diei synaxis
Splendentis, incolis
Dies est verax is,
Praebes coelicolis
Mel, apis vivax sis,
In cancro solis
dum volvitur aureus axis.

5. Tu es vitis vitae,
Per quam inquirendus
Est locus in vite
Bachum producendus,
Se dedit tibi, te
Calice bibendus,
Hic tibi praecipue
sit pura mente colendus.

6. Omnes istam matrem
Una deprecemur,
Ut natum ac patrem
Coelis contemplemur,
In hac valle flentes
Ita lacrimemur,
Ut Jesum videntes
Semper collaetemur.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 17. saec. 12. add. saec. 12/13.

235.

1. Ave, virgo Maria,
Genitrix propitia
Regis regum omnium,
Ave, plena gratia,
Quae in coeli curia
Sedes juxta filium.

2. O clemens puerpera,
Quam nova et vetera
Benedicunt carmina,
Tu polo et aethera
Et in mundi infera
Veneraris machina.

3. O pincerna veniae,
Fons misericordiae,
Te cum manet Dominus
Coelestis militiae,
Qui sub servi specie,
Mundi lavit facinus.

4. O virgo Davidica,
Tua quam glorifica
Cunctis est assumptio,
Pro qua promit cantica
Exsultans angelica
Paradisi concio.

5. O humani generis
Spes et arca foederis,
Tu in mulieribus
Benedicta, miseris
Coeli portam aperis
In te confitentibus.

6. O regina virginum,
Super culmen ordinum
Coelestium posita,
Per te sordes criminum
Assequuntur terminum
Vita jugi reddita.

7. O Maria, effice
Tua prece supplice,
Ut benedictus tui
Fructus ventris apice
Mansionis coelicae
Praestet nobis perfrui.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

236.

1. Ave, virgo
mater Jesu Christi,
Incorrupta
paris filium
Salvatorem
mundo protulisti
In roseto
florens lilium.
R^o Mundi nam es domina
et coeli regina,
Tuum nobis
filium propina,
In aeternum
frui jugiter.

2. Veri solis
splendor illustravit
Sacri cordis
ima transiens,
Portam vitae
cunctis reseravit
Virginalem
vitam diligens.

3. Miserorum
spes et medicina,
O Maria,
fer auxilium,
Ne fallentis
mundi nos sentina
Procul pellat
in exsilium.
R^o Mundi nam es domina
et coeli regina,
Tuum nobis
filium propina,
In aeternum
frui jugiter.

4. Peccatorum
veniam precare
In conspectu
sacri judicis
Et furorem
vindicis placare,
Christo quando
stas a dexteris.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 2, 7
sq. Vitam virginalem Hs. — Aufschrift: De beata virgine.

237.

1. Nata est hodie
Virgo pura,
Data est laetitiae
Humana creatura,
Nam quidquid prima parens
Monendo peritura
Abstulit, haec praepotens
Credendo permansura
Reddidit ac gaudia
Defectu caritura.

2. Per Evam ad laevam
Rueramus,
Semitam per Mariam
Sed dexteram calcamus,
Per istam lucifluam
Unam recuperamus,
. . . . .
. . . . .
Cujus natalitia
Selemne decantamus.

3. Nova res, nova spes

Et amanda
Centies, millies
Et ultra collaudanda,
Pater matrem genuit,
Prodigia miranda,
Mater patrem edidit
Fide non dubitanda;
Cur manes incredula,
Judaea detestanda?

4. Saeva gens et amens

Et austera,
Condolens et poenitens
Quandoque cerne vera,
Linquens primum studium
Infelix ne despera,
Hoc pium commercium
Mente credens sincera
Et in nostris gaudiis
Hoc modo persevera.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — 1, 5 qui quid. — 1,7 Attulit. — 1, 9 Reddiit ad gaudia. — 4, 6 me despera. — 4, 7 Hec pium.

238.

1. Ave, virgo regia,

Salutis initium,
O mater egregia
Pellens Evae vitium,
Praecellens in moribus,
Flos fulgens prae floribus
Ceteris,
Hostis veteris
Caput contrivisti
Partu miro Christi.

2. Sol in luminaribus

Nec habens consimilem,
Te Deus prae paribus
Elegit ut plus habilem,
Es mundo sufficiens,
Lumen indeficiens
Gratiae,
Mentis acie
Verum videre solem
Fac nos, tuam prolem.

3. Luna terrae propior

Est aliis sideribus,
Sic tu gratiosior
Es prae sanctis omnibus,
Luna lumen recipis
Solis, et quem concipis
Splendorem
Praeter dolorem,
In terram diffundis
Visceribus mundis.

4. Es aurora rosea,

Diei principium,
Aula roris aurea,
Noctis exterminium;
Quos per viam conducis,
Transfer ad verae lucis
Bravium,
Mentes omnium,
Consurgens aurora,
Divinitus irrorata.

5. Stella stellis clarior,

Viam praebens errantibus,
Stella maris rarior,
Portum da navigantibus,
Currentes in stadio
Tuae lucis radio
Dirige,
Mentes erige
Ad astra divina,
Stella matutina.

Clm. Monacen. 27088. saec. 14.

239.

R^o Beata es, Maria,
Virgo dulcis et pia,
Candore vincens lilia,
Es rosa sine spina,
Sanctorum melodia.

1. Virgo Galilaea
Nazareth habitavit,
Angelus descendens
sic eam salutavit,
Dicens: Ave, Maria,
Virginitatis via;
Beata es, Maria.
2. Virgo es serena,
Tota gratia plena,
Veniaeque vena
Est tua vox amoena
Corpusque gratiosum
Et totum amorosum,
Beata es, Maria.
3. Dominus est tecum,
Virgo jam supradicta,
Super omnes eris
Mater tu benedicta,
Et ventris tui fructus
Sit semper benedictus;
Beata es, Maria.

4. Angelo respondens
Tunc sic ait Maria:
Quomodo hoc fiet,
Ignoro, quae sit via,
Nam virum nunquam novi,
Virginitatem vovi
Corde et mente pia.
5. Spiritus descendet
In te, virgo Maria,
Et virtus divina
Cum dulci harmonia
Cor tuum obumbrabit,
Totum mundum salvabit;
Beata es, Maria.
6. Ecce, Dei summi
Sum humilis ancilla,
Utinam completa
Essent promissa illa,
Secundum verbum tuum
Mittat dilectum suum
In virgine Maria.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4. A. — Miss. ms. Romanum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI G 3. add. saec. 15. B. — Cod. Mellicen. 932 saec. 15. C. — R^o, 5 Beata es Maria A. — St. 2 steht hinter St. 6 A, hinter Str. 4 C; die richtige Strophenfolge wahrt B. — 2, 6 Semper est gloriosum A, Et semper pretiosum C. — 2, 7 In te lucet Maria C. — Str. 3 steht hinter Str. 5 C. — 3, 1 sit tecum A. — 3, 2 Jam virgo C. — 3, 4 Sancta et benedicta BC. — 3, 5 Ventris tuique B, Ventrisque tui C. — 3, 6 Semper sit C. — 4, 5 Nunc mihi non est via BC. — 4, 7 Beata es Maria A. — 5, 1 sq. fehlen C. — 5, 5 obumbravit C. — 5, 6 salvavit C. — 6, 3 Ut completa fiant A. — 6, 4 Haec tua promissiva A; Essent per cuncta illa B. — 6, 7 In virginem Mariam B.

240.

1. Es rcsa vernans
Pulchritudine morum,
Es virgo praegnans,
Gaudium beatorum.
Tu, regula justorum,
Filium peperisti
Et regina coelorum
Tu esse meruisti.

2. Es speciosa
Plus quam gemma fecunda
Et fructuosa
Plus quam arbor abunda.
Tibi non nocuit unda
Marinae tempestatis,
Cum sis maris profunda
Plenaque deitatis.

3. Sine dolore
 Tu paris salvatorem,
 Pio amore
 Adorans creatorem,
 Producis redemptorem,
 Virgo permanens pura,
 Mortis interfectorem
 Humana sub figura.
 R° Tu aula virginalis,
 Templum es Domini,
 Es cella divinalis,
 Mater altissimi.

Cod. Mellicen. 932. saec. 15.

241.

1. Benefico solatio Mariae candelaria Devota modulatio Festivet multifaria. Maria, coeli claritas, Nos tua juvet caritas.	3. Senis vatitatio, Pax orbis et laetitia Jesuque praesentatio Salutis dant indicia. Maria, coeli claritas, Nos tua juvet caritas.
2. Matris purificatio, Quae legi nihil debuit, Sit tanti festi ratio, Quo se sub legem praebuit. Maria, coeli claritas, Nos tua juvet caritas.	4. Ut nos, quo mundus doluit, Eriperet exsilio, Qui praesentari voluit, Benedicamus filio. Maria, coeli claritas, Nos tua juvet caritas.

Cod. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15.

242.

1. Gaudens in Domino In hoc solemnio Laetentur omnium Corda fidelium.	3. Quae ab infantia Divina gratia Servivit Domino Devoto animo.
2. Hymnis et organis Ad laudem virginis, Cujus miracula Canit ecclesia.	4. Ergo progredere, O lector, incipe, In primo carmine Dic: Jube, Domine.

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756 anni 1345. — Nach Str. 4 ein Conductus.

243.

1. Ave, gloriosa
Mater salvatoris,
Ave, speciosa
Virgo flos pudoris,
Ave, lux jocosa,
Thalamus splendoris,
Ave, pretiosa
Salus peccatoris.
2. Ave, vitae via,
Casta, munda, pura,
Dulcis, mitis, pia,
Felix creatura,
Parens modo miro
Nova paritura,
Virum sine viro
Contra carnis jura.

3. Virgo virginum
Expers criminum,
Decus luminum,
Coeli domina,
Salus gentium,
Spes fidelium,
Lumen cordium,
Nos illumina.
4. Nosque filio
Tuo tam pio,
Tam propitio
Reconcilia,
Et ad gaudia
Nos perennia
Duc, propitia
Virgo Maria.

Clm. Monacen. (ol. Diessen.) 5539 saec. 14. A. — Cod. Bambergen. Ed IV 6. saec. ¹³/₁₄. B. — 4, 7 Duc prece pia B.

244.

1. Virgo parit filium,
Deum et non alium
Sicut rosa lilium.
2. Virgo, vena veniae,
Mater regis gloriae,
Visita nos hodie.
3. Virgo viri nescia,
Tu de stirpe regia,
Tuos duc ad atria.
4. Lux illustrans saeculum,
Trinitatis speculum,
Tuum salva populum.
5. Ave candens lilium,
Subsidium debiliū,
Nobis placa filium.
6. Angelorum gloria,
Hominum victoria,
Nos duc de miseria.

7. Ave carens simili,
Salus cordis quaerul i
Esto salus populi.
8. Ave, stirps Davidica,
Piscina probatica,
Pectora purifica.
9. Ortus solis sidere
Oritur in vespere
Nesciens occidere.
10. Per te salus nascitur,
Per te pauper pascitur,
Et pax per te oritur.
11. Ave, salus hominum,
Peperisti Dominum,
Aufer mores criminum.
12. Laus Deo ingenito,
Laus sit unigenito
Lausque sit paraclito.

13. Ergo, lector optime,
Hoc de rege gloriae
Evangelium incipe.

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756 anni 1345. — Aufschrift: Sequitur conductus.

245.

1. Stupeat natura Fracta sua jura Virgula fecunda, Omnis creatura Sua pro mensura Hac in genitura Jubilet jucunda Vota placitura Lingua de fecunda. 2. Plaudet non obscura Psallat — — — — Plebs gratulabunda, Communi censura Sit haec nobis cura, Levis et non dura, Voce laetabunda, Nam sine jactura Parens parit pura Virgo manens munda.	3. Gaudeat devotio Fidelium, Verbum patris incarnatur, Nova proles nobis datur Et nobiscum conversatur Salus gentium, Vitae pandit ostium, Dum mortis supplicium Pie — — — — 4. Mundi princeps exturbatur, Dum considerat, Quod per mortem liberatur, Qui perierat; Jure suo sic privatur, Dum desiderat, Illum sibi subdere, Qui nihil commiserat.

Cod. Capit. Dertusen. s. n. add. saec. 13.

246.

1. Stirps Jesse florigeram Germinavit virgulam, Et in flore spiritus Quiescit paraclitus. 2. Fructum profert virgula, Per quem vivunt saecula, Stirpis ex Davidicae Virga dicta mystice.	3. Quae sic, quae sic floruit Et quae florem protulit? Virga Jesse virgo est, Flos filius ejus est. 4. Pater, o huic flori Praeter morem edito Canunt chori Sanctorum et debito,
5. Laus et jubilatio,
Potestas cum imperio
Sit sine termino
Coelorum Domino.

Cod. Parisien. (ol. Martialen.) 3549 saec. 12.

247.

I.

1. In ecclesia Sol justitiae Sola gratia Luxit hodie.	2. Luxit hodie Lumen coelitus, Et redemptus est Homo perditus.

3. Homo perditus
restituitur
Liber penitus
et efficitur.

II.

1. Nam in virgine Maria
Et in ejus prole pia
Est impleta prophetia.

2. Quae debetur homilia,
Scripta est in Isaia,
Agaeo et Zacharia.

3. Ergo dulci melodia
Psallat Rachel atque Lia.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12.

248.

1. Salve, mundi domina
Regina coelorum,
Sanctorum laetitia,
Vita beatorum.

2. Dulcedo munditiae,
Decus angelorum,
Reparatrix gratiae,
Spes desperatorum.

3. Ad te clamant filii
Matris Evae flentes,
Mater veri lili,
Respice gementes.

4. Suspiramus genitrix
Ad te salvatoris,
Nobis ut sis adjutrix
In valle laboris.

5. Pietatis oculos
Super nos inclina,
Peccatorum loculos
Solvere festina.

6. Nobis monstra praemium
Fructum ventris tui,
Benedictum filium,
Ut possimus frui

7. Cum aeterno Domino,
O clemens, o pia,
Absque ullo termino,
O dulcis Maria.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

249.

1. Haec est turris, quam vallavit
Incorrupta deitas,
Haec castellum, quod intravit
Sola verbi veritas.

R° Quae est ista, quae ascendit
Sicut fumi virgula?
Virga Jesse; quid praetendit?
Haec adesse flori tendit
Corpore per saecula.

2. Haec est vitis Engaddina
Botrum Cypri pariens,
Austri sollers haec regina
Salomonem audiens.

R° Quae est ista, quae ascendit
Sicut fumi virgula?
Virga Jesse; quid praetendit?
Haec adesse flori tendit
Corpore per saecula.

3. Haec est urna deaurata,
Plena mannae coelici,
Haec est terra non arata,
Granum ferens tritici.

4. Super choros angelorum
Exaltata domina,
Recordare miserorum
Coeli confer omina.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — R, 3 quis praetendit.

250.

1. Mater regina,
plena caritatis,
Ostende nobis
viam veritatis,
Virgo Maria,
Sis nobis pia.
2. O mater digna,
decus angelorum,
Sis advocata
omnium reorum;
Virgo Maria,
Sis nobis pia.

3. Filium tuum,
quem concepisti,
Regis tu illum
quem peperisti;
Virgo Maria,
Sis nobis pia.
4. Qui sic fecit
coelum et terram,
Ipse det nobis
vitam aeternam;
Virgo Maria,
Sis nobis pia.

Cod. Mellicen. 932 saec. 15.

251.

1. Nunc omnes ornat chrisma quos,
Veris, Maria, vernans flos,
Ob prolem tuam salva nos,
Quod consolationis dos,
Sit haec virgo labiis cos,
Cum in deserto magnus bos,
Thalmut enarret, cujus mos,
Montem glutire,
Cifra caecat hos.
2. Dubitantes de vera re,
Velle Deum unire se
Beatae genitrici, quae
Peperit sine partus vae,
Licet Judaei spernant te,
Nos tamen firma vera spe
Credimus matrem Dei, ne
Perdas languentem, sana me,
Incredulos de vita le,
Bovem credens,
Judaea, semper fle.

3. O miserorum vera spes,
Auxilium credenti des,
Credientis ne labatur pes,
Amplius hoc quam mira res,
Quod, caeca gens, adhuc non fles,
Licet in falsitate stes,
Cave, ne tuus labat pes,
Si tua non delicta fles,
Filium damnationis nes,
Ni credas, quod
Surrexit Christus pres.
4. Flagrantiae vernalis flos,
Maria, copiosa dos,
Delicta salutiva cos,
Propheticum te laudat os,
Judaei, Thalmut caecat vos,
Quos fraude
Subvertit Dagon mos,
Hujus melos delectat nos.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19604 saec. 14.

252.

1. O Maria, maris stella, Plena gratiae, Mater simul et puella Vas munditiae. 2. Templum nostri redemptoris, Sol justitiae, Porta coeli, spes reorum, Thronus gloriae.	3. Sublevatrix miserorum, Vena veniae, Audi servos te rogantes, Mater gratiae. 4. Ut peccata sint ablata Per te hodie, Qui te puro laudant corde In veritate.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. B. — Vielleicht bilden
diese vier kurzen Strophen nur eine lange, die erste eines längeren Liedes.

253.

1. Deitatis fragrans cella, O Maria, nympa bella, Regina summi aetheris, Alma redemptoris mater, Salve, quia Christus pater, Elegit te prae ceteris. 2. O Maria, coeli porta, In agone nos conforta, Ne cadamus ad inferos, Ergo mater summi regis, Consolatrix vera, reis Subveni nobis miseris.	3. Imperatrix super caelos, Te rogamus, terge scelus, Quod nunc premit, purius; Virgo, inquam, post et ante, Dum te Jesum procreante Permansisti incolumis. 4. Dignitate non te quimus Collaudare, quia limus Et miseri existimus, O regina supernorum, Tu, consolatrix peccatorum, Praesenta nos ad superos.

Clm. Monacen. (ol. Pollingen.) 11943. anni 1547.

254.

R^o Hodie,
Regina justitiae,
Adjuva nos hodie.

1. In hac die gloriosa Nascitur de spinis rosa Pulchra nimis et formosa. 2. Ante partum virgo erat Et post partum perseverat, Ipsa nobis opem ferat. 3. Bene illa sola mater, Nullus quam cognovit pater, Per quam serpens victus ater. 4. Jube domne, dicat laeta Voce lector, jam impleta Sunt, quae dixerat propheta.	5. Ergo, mater casta, pia Dei genitrix, Maria, Inter feminasque prima, 6. Velut lilium cum spina, Inter filias amica, Pulchra rosa, margarita, 7. Tu per angelum es docta, Regi nostro facta porta, Stella maris, salus nostra. 8. Virgo felix, gloriosa, Super omnes speciosa, Tu columba, tu formosa.

9. Consecrata es regina, Benedicta tua vita, Te collaudant astra cuncta.	11. O Maria, flos sanctarum Et decus ecclesiarum Et chori patriarcharum.
10. Pulchra nimis et decora, Tuum natum semper ora, Praefulgens lucis aurora.	12. Te, virgo, nunc adoramus, Mirum festum celebramus, Ut cum sanctis gaudeamus.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

255.

1. Mater summi domini, Fratres, consolamini, Salutem donat homini Regina gloriosa. Natum peperit, Hostem conterit Regina gloriosa, Suavis et formosa, R ^o Pulchra facie, Plena gratiae, Laetare, virgo pia, Theotocos Maria.	4. Matrem Christi colimus, Virginem quam credimus, Virginis natum vidimus, Judaeis non videtur, Nec invidia Nec perfidia Sinit, ut reveletur Et velum auferetur. R ^o Pulchra facie, Plena gratiae, Lactare, virgo pia, Theotocos Maria.
2. Matris summae filium Populus gentilium Adoret et non alium, Qui lapsa reparavit, Ovem perditam, Lupo traditam, Quam pastor liberavit Et gregem deportavit.	5. Mater, sis cum filio Miseris auxilio, Damnatis in exilio Nobis propitiare, Pulsis patria Lucis atria Tu pandere dignare Per nostrum salutare.
3. Matri virginalia Manent integralia, Patrem genuit filia, Genitrix genitorem; Praedam liberat, Fortem superat In manu fortioris, Nostri mediatoris.	6. Matre Deus editus Homo fit divinitus, Sic Deus homo creditus, Mundi nefas delevit; Hanc paraclitus Sanctus spiritus Inhabitans replevit, In ipsa requievit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Das Wort Mater, mit dem die Strophen beginnen, wird durchdekliniert, die Namen der Casus sind in der Hs. vor jede Strophe geschrieben.

256.

1. Crebro da mihi basia,
Cingant me quoque brachia,
Cujus pascar ad ubera.
2. Amica, jam egredere,
Mecum cuba meridie
Sub tegumento vineae.
3. Hortum perflate, zephyri,
Hortum odoris optimi
.....
4. Requiesces in vinea,
Gradieris per balsama,
Ubi fluunt aromata.
5. Dilecte mi, quem elegi,
Similis esto leoni,
Fortis in umbra Libani.
6. Veni, dilecte mi, veni,
Jam aromata messui.
.....
7. Bonae speciei virgo
Nobis adest de Libano,
Tota fluens cinnamomo.
8. Vestes habet coccineas,
Ecce, praecedet alias
Obfuscatque pulcherrimas.
9. Qui places animae meae,
Ubi pascis meridie,
Ubi te quaeram hodie?
10. Dum te sponsum desidero,
Erraturam me timeo,
Sola vagans in eremo.
11. Si ignoras, pulcherrima,
Nostra sequi vestigia,
Vade carpando lilia,
12. Rosas et flores alios,
Si indagare quaeris nos,
Ecce, sum inter accanthos.
13. Adjuro vos, o virgines,
Per balsama et per flores
Et per cervos salientes,
14. Indicate, quem diligo,
Si vidistis in eremo,
Quia amore languedo.
15. Qualis est dilectus tibi,
Quia nos sic adjurasti,
Nulla hic est forma?
16. Procede, formosissima,
Loca sunt hic uberrima,
Quem quaeris adsum in ulva.
17. Fuge, dilecte mi, fuge,
Assimilare capreae,
Conveniamus vespere.
18. Fuge, jam fuge, caprea,
Mea dilexit ubera,
Qui pascitur per lilia.
19. Parvulas vulpes capite
Vellentes sepes vineae,
Ingredi sic prohibite.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14781. saec. 12.

257.

R^o Sion praesenti solemnio
Deo jubilet corde pio.

1. Ecce, virginis Mariae,
Matris regis jerarchiae,
Glorificanda assumptio
Et omni digna praeconio.
2. Haec inusti signum dumi
Ascendit ut virga fumi
In alta poli de medio,
Ut acquiescat cum filio.
3. Nemo posset cogitare,
Describere vel narrare,
Cum quanto virgo sit orgio
Coeli recepta palatio.
4. Haec est ἀνὰ super chorum
Exaltata angelorum,
Unde his est exaltatio
Mira et Dei laudatio.

5. Omnes illam deposcamus,
Cujus festum celebramus,
Ut nos defendat a vitio
Et ab inferni supplicio.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131 saec. 13.

258.

1. Fructu plena gratiae, Salve, regis gloriae Mater sordis nescia, Ros totius veniae, Cui cedit nequitiae Arens immunditia.	3. Cunctis salve sanctior Et eisdem purior Ex partu virginibus, In te Deum capiens, Nil mundanum sapiens In mundi turbinibus.
2. Ave, cujus munere Mortis clausus carcere Homo vitae redditur, Nodum solvens criminis, Quo solutus agminis Coeli civis oritur.	4. Sola spes es miseris, Sola nostri generis Salvatorem concipis, Cujus dono ceteris Praees numen superis, Saevum hostem decipis.
5. Votum ergo servuli Audi, cum sis populi Credientis refugium, Ut ei des vivere, Ut post vitam sumere Possit jure gaudium.	

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351. — 4, 5 Preces
numen. — 5, 4 ei dans.

259.

1. O regina, lux divina, O formosa plus quam rosa, Nobis, quaeso, rogita Sensusque nostros visita, Ora Deum, salva reum In gloria, Consolando, visitando, Ne scoria Peccati lati dati fati Nos demergat lividi, Sed nato dato grato fato Summis detur adjici. O trinitatis speculum, Castitatis via, Pro nobis, spes humilium, Eora natum pia In sempiterna.	2. O Maria, mater pia, O benigna, laude digna, Plena Dei lumine, Fulgens divino numine, Me dignare te laudare, Sanctissima, Verbis dignis sanctis hymnis, Castissima, Et psalmorum tibi dulcorum Carmina da promere, Ne nos illorum reproborum Sarcinemur onere, Sed nobis coeli gloria Per te sit allata Tua prece, Maria, Sanctis associata In sempiterna.

3. O praeclara, Deo cara,
O serena, Deo plena,
Votis nostris annue
Et nos a malis erue,
Ne nos tangat neque frangat
Inferni crux,
Hostis ictus ac conflictus
Arverni dux,
Tua prece munda faece,
Nos sordibus salvifica,
Maris stella, Dei cella,
Quae mater es deifica,
Precantes te suppliciter
Intuere dia,
Virgo mater, Maria,
Pro nobis ora, pia,
In sempiterna.

Trop. ms. Lubicen. s. n. saec. 14/15. — 1, 3 Pro nobis. — 2, 4 Re-
fulgens. — Zu vergleichen: Anal. I, Nr. 41 und 42, Mone II, Nr. 606.

260.

1. O Maria, mater Christi, Funde preces tuo nato Pro nobis in mundo tristi Crucifixo, vulnerato, Ut e mundo dum tendamus Simus sine taedio, Ergo tibi nunc cantamus Carmen laeto labio.	2. Virgo Christi, rubens rosa, Fragrans, vernans, mitis, pia, Non est talis speciosa, Virgo dulcis, o Maria Nobis sis auxiliatrix, Ut sine supplicio Possimus, o vitae datrix, Esse in iudicio.
3. Sola spes tu es reorum, Mater casta, virgo pura, Preces nostrum peccatorum Non perducas ad obscura, Ut hostis non trucidemur Tormento seu malleo, Sed sub alis defensemur Tuis et sub pallio.	

Orat. ms. Domus Novae Lucis saec. 15. Cod. Ultrajectin. Scriptt. Eccl.
375. — 3, 1 O sola spes.

261.

1. Quae commisit femina, Luit mundus crimina, Sed redemptrix domina, Vitae via, Casta parens est Maria, Quod testatur prophetia.	2. Ad Mariam nuntius Tantae rei conscius Veniens quam citius Inquit ei: In te fiet verbum Dei, Sic exquirat ordo rei.

3. Ergo psallendo canticum
Hic chorus fidelium,
Qui est salus hominum,
Corde pio
Benedicat altissimo,
Regi regum Domino.

Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 338.

262.

1. Salve, salus virginalis, Nos tuere tuis alis, Ne premamur ullis malis, Maria, sol justitiae. O virgo, castitatis flos, Tu genitrix, amorum dos, Amoenitatis florum flos, Tu gubernatrix, salva nos, In hora matutina.	2. Salve, virgo castitatis, Innovatrix vetustatis, Cella pura deitatis, Maria, digna gratiae. O coeli virgo gaudium, Audi nostra precamina, Dele mundi fallacia, Nobis dona perennia, Tu rosa sine spina.
3. Salve, sancta Christi parens, Omni sorde carnis carens Et post partum virgo manens, Maria, mater gratiae. O virgo, candens lilium, Tuum exora filium, Ut post hoc exsilium Nobis donet remedium Et ducat ad aethera.	

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. — 3, 1 sancta fehlt.

263.

1. Salve, cella castitatis, Salve, flos amoenitatis, Tu juvamen praebe natis, Ex stirpe Jesse pullulans Et stella maris rutilans, Sis nobis natum tribuens In fine nunc, Maria.	2. Vale, mater summi regis, Vale, templum novae legis, Tu medelam confer reis; Gratia plena diceris, Succurre nobis miseris, Quae mater es et filia, Obtine nobis gaudia.
3. Ave mater illibata, Ave, virgo Dei nata, Tu nostra dele peccata; Appellaris virgo pia, Miserorum sacra via, Nos protegat, o Maria, Tua sancta clementia.	

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15.

264.

1. Vale hortus, virgo, conclusus, Coelitus perfusus Ad usus Reorum Signatus fons hortorum, Mala terge. Sicut lilium inter spinas, Sic inter divinas Reginas Candescis, Maculam quoque nescis In te culpae. Egressa Es ut virgo florida De radice Jesse, Progressa Ut aurora rorida, Ut luna non presse, Pulchra indefesse, Expresse Electa, Ut sol in via recta Nos dirige.	2. Salve, mater, pro nobis ferens Odia nil verens, Sed terens Serpentis Caput, ad te clamantis Preces sume. Te ut urnam manna implevit, Sic in te quievit, Delevit Qui mala Nostra, tua sub ala Nos protege. Israel Angelos ascendere Per scalam conspexerat In Bethel, Cujus summa tangere Coelum et adspexit, Sic per te evexit, Erexit Ad caelos Nos Deus, virgo, melos Hoc suscipe.

3. Vale, mulier benedicta,
Sole jam amicta,
Depicta
Corona,
Bis sex stellarum dona
In capite.
Varietate circum data,
Veste deaurata
Ornata,
Adstando
Dei dexteræ, calcando
Lunam pede.
Virgula
Fumi es aromatum
Myrrhæ atque thuris,
Regula
Es sanorum dogmatum,
Liquet hoc figuris,
Pulchris in figuris
Naturis
Monstrata,
Precamur, o beata,
Miserere.

265.

1. O Sara rara, Fecunda, Labe carens et parens Jucunda Creatorisque creatura Christo isto verbo testante: O mulier, ecce, tuus filius; Ergo concorda hos Plenius natos Christum placando.	2. O luna una Oriens, Carnis solem per molem Vestiens, Vocarum maris stella fixa, Altori, mentori non obnixa O coeli via, dia galaxia, Aurora decora, Diem implora Nos illustrando.
3. Est signum dignum
Coeleste,
Quod virgo nuncupatur,
Quod leoni vexatur,
Tu prolis solis domus restans,
Medium amantis,
Stella praecoruscantis,
Coelum gratum, stellatum,
Virtutis vera sphaera
Data est scientibus
Cuncta creando.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. — 1, 1 Zara. — 1, 9 natos plenius. — 2, 10 Nos ergänzt.

266.

1. Ostende, virgo pia, Reis in via, Maria, Tuum natum nobis datum, Ut reatum abluat, Diu fatum, caste natum, Mundo gratum tribuat. Mortis in examine Tuo nos juvamine Natum virgine ostende.	2. O clemens et benigna, Laude digna, nos consigna Tibi; rosa speciosa, Gloriosa, protegat, Ne nos, rosa, mors dolosa Ne aquosa subruat; Virgo mater, miserere Et tecum nos commanere, Tuum patrem fac videre.
3. O pia, tu piissima,
Tu sanctissima, splendidissima,
Stella maris appellaris,
Deum parum nescia,
Compararis dando caris
Singularis gratia,
Jam est tempus, et nunc praesta,
Ne anima sit comesta,
Per te, virgo, non sit maesta.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. — 1, 5 fatum castoriatum. — 1, 9 de virgine. — 2, 6 aquosa curuat. — 3, 7 ut nunc.

267.

1. O Jesse virgula,
O summi regis cellula,
O trinitatis gerula,
O caritatis vas,
Ex te illuxit claritas,
In te quievit deitas,
Dum Gabriel nuntiavit
Tibi, mater mox concepisti
Nostrae salutis pretium,
Salvatorem omnium;
Quem agmina coelestia
Collaudant et terrestria,
Tu, virgo, concepisti,
Cui concinunt angeli,
Collaudant et archangeli,
Tu, virgo, peperisti
Et trinitatis
rosa permansisti.

2. Pannis involvitur,
Per quem peccatum solvitur,
De quo in psalmis legitur
Nascente Domino,
Regnante sine termino,
Sedente in summo throno.
Reges de Saba veniunt,
Aurum, thus, myrrham offerunt,
Hic jacet matris gremio
Regnans in summo solio.
Cognovit bos et asinus,
Quod puer erat Dominus
Natus deitatis;
Hic jacet in praesepio,
Dei patris imperio,
Decus virginitatis
Atque creator
omnis bonitatis.

3. Nunc, virgo virginum,
Implora tuum filium
Et fac nobis propitium,
Ut tuis precibus
Abstractis cunctis nexibus
Regnemus in coelestibus.
Per tua sancta gaudia
Esto nobis propitia
Et planctum, quem sustinuisti
In hora mortis Christi;
Succurre nobis miseris,
Cum dies instat flebilis
Et dirae mortis hora,
Spem caritatem fidemque
Nobis clementer tribue,
Virgo mater decora,
Suppliciter pro
nobis Christum ora.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18921 saec. 14. A. — Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15 B. — 1, 2 regis filia B. — 1, 3 trinitatis galea A. — 1, 7—9 lauten: Dum Gabriel nuntiavit tibi mater (Maria B), Ave plena gratia, mox concepisti nostrum praemium (pretium B). — 1, 10 Summi patris filium B. — 1, 11 sq. und 1, 14 sq. vertauscht B. — 1, 16 Hunc mundo contulisti B. — 1, 17 Et post partum trinitatis A. — 2, 1 sqq. und 2, 4 sqq. vertauscht B. — 2, 6 Sediti AB; in fehlt B. — 2, 9 in matris gremio A; Continetur virginis in gremio B. — 2, 10 Regnans sine termino A. — 2, 14 Imponitur praesepio B. — 2, 15 Qui regnat sine termino A. — 2, 16 Arca divinitatis B. — 3, 1 O virgo A. — 3, 3 Fac ipsum nobis propitium, gegen die Silbenzahl B; fac sit nobis propitius, gegen den Reim A. — 3, 5 Solvemur cunctis A. — 3, 7—9 lauten O mater (Maria B) per tua sancta gaudia esto nobis propitia et propter planctum, quem sustinuisti. — 3, 13 instat dies B. — 3, 14 Extrema mortis B. — 3, 17 Suppliciter fehlt B.

268.

1. . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .
 . . . . .

Stella maris appellaris
 Fulgida,
 Pia, dia, gravida,
 Parens sine macula,
 Tergens hostis jacula,
 Absterge mentis vitia
 Nunc tua per supplicia
 Sis nobisque propitia,
 Terge cordis flagitia
 Saevitia,
 Confer [vitae] spatia,
 Perpetua solatia,
 O Maria.

2. Hera vera horizontum,
 Sera vera quoque sontum,
 Pulchra veritatis nympha
 Atque aridantis es lympha,
 Gubernatrix, legis datrix,
 Ferula
 Virga Aaron merula,
 Tu cedrus alta Libani,
 Tu dulcis vitis Engaddi.
 Ave, vellus Christi, tellus
 Florida,
 Rectrix, vectrix, provida,
 Ingentis gentis hortulus,
 Mentis flentis portulus;
 Postterga mentis maculas
 Ob nostraque oracula
 Tu largiens nobis suavia
 . . . . . que gravia
 Ut avia
 Vita donans regula
 Solemnia perennia,
 O Maria.

3. Botrus, vinum gratiosum,
 Poli astrum radiosum,
 Sanctum bonitatis flumen,
 Latum claritatis es lumen,
 Virgo cara, Christi ara
 Fulvida,
 Via morum volvida,
 Tu Jesse stirpe ortula
 Salva quoque sportula,
 O stellarum variarum
 Cellula,
 Virgularum mellula,
 Maria dia, florum flos,
 Pio ore riga nos,
 Ob Evae prolis gloriam
 Repelle saevam scoriam,
 Tu nostraque vicaria
 Ac pariter diaria
 Da, Maria,
 Sis tis vitis cellula
 Ac mellula duellula,
 O Maria.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. — Der Anfang der ersten Strophe fehlt. — 2, 17 Tu largens Hs.

269.

1. Salve, coeli porta,
Davidis exorta
Regina progenie,
Nos te laudantes respice,
Non ob reatum despice,
Es quia spes veniae.
Evae lapsum revocas,
Dum Christi te reddis vas,
Regem fovens in gremio.
Qui venit infans, pascitur
Et homo verus nascitur
Abs virili commercio.
Audi nos, coeli ros,
Fac, nos ut suppliciis
Remotis atque vitiis
Digne te laudare
Semper et amare.
Valeamus.

2. Ave, salutis via,
Per te nobis, pia,
Nascitur salvatio,
Nos captivos redimens,
Ab inferno redigens
Gentis exspectatio.
Ejus virgo facie
Stans firmiter in acie
Da frui cum laetitia
Et devictis hostibus
Tuis, adiutrix, precibus
Tolle necis supplicia.
Audi nos, florum flos,
O summa spes humilium,
Placa tuum filium,
Ut hostis saevi jacula
Vitare sine macula
Valeamus.

3. Eja, templum Salomonis,
Vellus Gedeonis,
Facie glorifica,
Nos te canentes erige
De carcere miseriae,
Specie mirifica,
Jesse radix, coelice
Condignam et angelice
Laudis te profitemur.
Respice nos oculo
Pio, fac vini poculo
Fontis ut satiemur,
Audi nos, mundi dos,
Haec vera res memoria,
Sic collocet in gloria,
Vultum ut optatum
Cernere beatum
Valeamus.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15.

270.

1. Vernat claustrum virginis,
Matris creatoris,
Flatu miri flaminis
Sine vae doloris,
Maria spes hominis
Latrix cari floris,
Tibi virtus numinis
Dat fructum odoris.

2. Alvum sacrans obumbravit
Almus tibi spiritus,
Te puram glorificavit
Post fructum divinitus,
Sic beatam te beavit
Ac beatam penitus
Super choros exaltavit
Angelorum coelitus.

3. Virga florens, Deo grata,
Cunctis in fructu praelata,
Vi pulsa miseriae
Miserorum advocata,
Duc nos ad regna beata,
Mater summae gratiae.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

271.

1. Quis mihi det, ut laudes digne Dignas referre valeam, Virgo, tuo succensus igne Laetabor, etsi caleam.	2. Ezechielis vere porta, Quae laude non excederis, Ex Jacob stella tu exorta Ut aurora progredieris.

3. Lux firmamenti, coeli valva,
Es angelorum domina,
Via cadenti, plebem salva,
Tu nostra regens omnia.

Clm. Monacen. 2746. auf der Innenseite des Deckels mit sequenzenartiger Melodie. Daneben findet sich folgendes Bruchstück:

Tecum ut vivamus,
Canamus
Haec tibi mirabilia,
Nos patri reconcilia.
Quales hujus vitae
Sint actus, considerat,
Cujus de familia
Concio Waltheri
Censeri
Desiderat.

In der Handschrift, die hier dem ehrsamem Buchbinderhandwerke zum Opfer fiel, scheint eine ganze Sammlung von Cantilenen zu Grunde gegangen zu sein.

272.

1. Ortus dignis Christi signis Praefulcitur mystice, Pace tellus, rore vellus Gaudet, madet typice. R^o Gaudet coetus Sion laetus, Jubilet ecclesia, Cedit fletus, error, metus, Redit cletus, dies vetus Novus fit ex filia.	2. In liquorem fons saporem, Unda fluit olei, Per tres soles fatur proles Nasci trinae fidei. R^o Gaudet coetus Sion laetus, Jubilet ecclesia, Cedit fletus, error, metus, Redit cletus, dies vetus Novus fit ex filia.

3. Veneranda ac miranda
Haec exstat nativitas,
Qua in unam sic personam
Aflat caro, deitas.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — 2, 2 Unde Hs. — 3, 4 Afla Hs.

273.

1. Ortum Christi sidere Contemplantur aethere Reges orientis, Currunt cum muneribus, Venerantur genibus Cunas vagientis.	2. Protestantur auro regem, Thure Deum, myrrha legem Ferre cum mortalibus; Admonentur per soporem, Ut deludant illusorem Novis itineribus.
3. Vagit infans, sed vagitus Nunquam talis est auditus, Dum plorat laetitia, Noster coetus hilaretur, Coelum gaudet et cantetur In excelsis gloria.	

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

274.

1. Orbis totus gratuletur, Nam nunc Jesse virgula, Ut scriptura compleretur, Peperit abs macula. R ^o Igitur concurrite Cum voce festivali Ac regi nato psallite De ventre virginali.	2. En, pastores consolantur Angelorum nuntiis, Dum magnalia profantur Maximis tripudiis. R ^o Igitur concurrite Cum voce festivali Ac regi nato psallite De ventre virginali.
3. Ergo laudes supplices Decantemus hodie, Faciet participes Coelico nos munere.	

Cod. Coll. Jagellonici 2214 saec. 15.

275.

R^o Jamjam natus de virgine,
Qui lavit nos a crimine,
Potens rex est gloriae.

1. Psalle laude diem istum digna, Quam divina sacra digna Prophetavit, de te pia dicta Clarent, benedicta.	2. Flos rosarum mystice de spina Ortus arte est divina, Fel amarum nos indulcorari, Melle commutari.

3. Jam Mariam,
per quam omnis via
Mundi nobis orta dia,
Omnis ergo
laete in hac die
Benedicat mente pie.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — 2, 3 sq. lautet offenbar korrupt: fit a arte misericordiae divina. — 3, 4 Jam omnis ergo. — 3, 6 mente pia gegen den Reim.

276.

1. Isis physis transcenditur,
Herus verus cum prenditur,
Alvus salvus sit virginis;
Ibis hostis prosternitur,
Natus gratus dum oritur,
Tollens nefas est criminis.

R^o Gratulemur
cuncti per filium,
Quem peperit Maria,
Pia rosa lilium.

2. Haec aula paula niveo
Pudore rore diveo
Crescit, marcescit luminis;
En unicornis capitur,
Nobiscum commorabitur
Germen divini numinis.

R^o Gratulemur
cuncti per filium,
Quem peperit Maria,
Pia rosa lilium.

3. Cunctis unctus prae regibus
Vitae rite in legibus
Cudit, fudit principium;
O vernans Christi gerula,
Nostra pians piacula,
Fer nobis auxilium.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 18921. saec. 15. mit Mel.

277.

1a. Audi nos, o virgo vera,
Mater casta, lux sincera,
Stella clara, lux in sphaera,
Praepolita tu minera,
Rerum vigor atque virtus.

2a. Audi nos, resplendens flos,
Audi nos, virtutum mos,
Audi nos, irrorans ros,
Audi nos, odoris fos,
Audi nos, salutis dos,
Audi nos odorans glos,
Nos audi, virgo mitis.

1b. Audi nos, lux veritatis,
Flos refulgens castitatis,
Sidus coeli claritatis,
Fons hortorum caritatis,
Tu praecelsa clara myrthus.

2b. Audi nos, mater grata,
Audi nos, virgo rata,
Audi nos, salus data,
Audi nos, virtus lata,
Audi nos, lux firmata,
Audi nos, dulcis nata,
Nos audi, vera vitis.

3. Succurre nobis miseris,
Ne sociemur inferis,
Sed collecemur superis
O pia, coeli via,
Maria.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

278.

1. Eja, mater pia, via,
dia Maria,
Eja clara stella bella,
cella tenella,
Eja dulcis, gnara, cara,
rara, praeclara,
Tu nos exaudi mitius.

R^o Eja, domina,
Pelle crimina,
Ut non infima,
Magis optima
Contemplemur amplius.

2. Eja, forma virginalis,
Eja, mater generalis,
Eja, lux interterminalis,
Eja, causa tu formalis,
Eja, splendor luminalis,
Eja, causa tu finalis.

. . . . .
R^o Eja, domina,
Pelle crimina,
Ut non infima
Magis optima
Contemplemur amplius.

3. Eja, flamma caritatis,
Eja, lumen claritatis,
Eja, vis humanitatis,
Eja, status bonitatis,
Eja, signum veritatis,
Eja, numen deitatis,
Dele delicta citius.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

279.

1. Archangelus:
Immensus mundi Dominus
Et coelorum, rex regnorum altissimus,
Magnificus
Et patris unigenitus
Ex te nascetur virginalis filius,
Virtute deitatis quem concipies,
Sub umbra sancti spiritus sic paries;
Ave, tu benedicta inter virgines.

2. O Angele,
 Est unquam visum simile,
 Ut nascatur parvulus de virgine?
 Est utique
 Deo nil impossibile;
 Vide Elisabeth jugunque sterile.
 Ne timeas, [Maria], mater gratiae,
 Jam praesens stat, paratus est accedere.
 Secundum verbum tuum fiat hodie.

3. Accedite
 Omnes, qui affectatis me,
 [Et] a generatione assumite,
 Eja, aye,
 Quam dulciter, hospes divine,
 Initio viarum possides me!
 Sub umbra, quem desiderabam, sedeo,
 Congratulor ejus dulci alloquio,
 Jam salus facta in hoc habitaculo.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15. — 2, 6 Virgo Elisabeth virumque sterile. — 2, 7 fehlen drei Silben; Maria ergänzt. — 3, 3 fehlt eine Silbe. — 3, 5 eine Silbe zu viel; lies dulcis? — 3, 6 possidet me. — 3, 7 quam desiderabam.

280.

1. Ave, mitis, ave, pia,
 Ave, vera vitae via,
 Ave, praedulcis Maria,
 Ave, plena gratiae;
 Ave, rosa sine spina,
 Ave, princeps et regina,
 Ave, mundi medicina,
 Ave, porta gloriae.

2. Ave, virga ferens florem,
 Ave, flos praestans odorem,
 Ave, gignens genitorem,
 Ave, lux ecclesiae;
 Ave, sancta mater Dei,
 Ave, salus et pax rei,
 Ave, claris sanctae spei,
 Ave, vena veniae.

3. Ave, nutrix summi regis,
 Ave, glosa primae legis,
 Ave, quae superna regis,
 Ave, vas munditiae.
 Ave, per te sit pax data
 Precanti familiae.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343. anni 1351.

281.

1. Ave, quam pulchre
 mundum colorasti,
 Dum verbum supernum
 conclave collocasti,
 Vox Gabrielis de caelis
 Te salutavit, pia,
 Dicens: Ave Maria.

2. Eja, quam triste
 mundum decolorasti,
 Dum natum tuum passum
 corde deplorasti,
 Mucro doloris cor divum
 Tunc sauciavit poena,
 O tu gratia plena.

3. Vale, quam pulchre
mundum recolorasti,
Dum coeli hierarchiam
assumpta penetrasti,
Trinus et unus adoravit
Et attraxit secum,
Idem Dominus tecum.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15.

282.

1. Gaude, regina virginum, Quae genuisti Dominum, Cunctorum plasmatores, Tu castitatis liliū, Tu rosa caritatis, Tu salus es humilium, Viola humilitatis, Fer miseris auxilium Nobis ad tuum filium, Multorum redemptorem.	2. Gaude, regina virginum, Quae genuisti Dominum, Cunctorum plasmatores, Tu nobile triclinium Es summae trinitatis, Tuque balsami scrinium Et mater pietatis, Te diligentes dilige Et servientes collige In paradisi florem.
3. Gaude, regina virginum, Quae genuisti Dominum, Cunctorum plasmatores, Humilibus da gratiam, Superbis poenitere, Peccatoribus veniam Et de malis dolere, Dona pacem humilibus Et sacratis virginibus Virginalem pudorem.	

Cod. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15.

283.

1. Ora, virgo, spes salutis, Virga Jesse, ne pollutis Obruamur actibus, Dulcis mater confer tuis, Compungantur ut pro suis Saepius sceleribus.	2. Porta coeli, stella maris, Dum per verbum fecundaris, Das salutis aditum, Descendentem a regali Dum concludis virginali Sinu Dei filium.
3. Nos include tuae laudi, Obsecrantes nos exaudi, Mater, nati filia, Ut cantemus omnes tecum Alleluja, carmen laetum Vitae post exsilia.	

Clm. Monacen. 24804. saec. 15.

284.

1. Ave, virgo, stella maris, Dignitatis singularis, Quae per rubum designaris Non passum incendia. R^o Maria, quae Deum paris, Ave, plena gratia.	2. Imperatrix paradisi, Redde bonum, quod amisi Pro peccato, quod commisi Inobedientia. R^o Maria, quae Deum paris, Ave, plena gratia.
3. O genitrix digna Dei,
Per quam restaurantur rei,
Miserere, precor, mei
Solita clementia.
R^o Maria, quae Deum paris,
Ave, plena gratia.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod Taurinen. F I 4. — 3, 3 Miserere peccatori Hs.

285.

1. Ave, virgo, mater intemerata, Paradisi lilium, Genuisti filium Inviolata Rore perfusum vellus Gedeonis Te figurat Maria, In te luxit sophia Salomonis, Flos pudicitiae, Fons omnis gratiae. Ave, templum divinae majestatis, Florens Aaron virgula, Radiosa cellula Divinitatis.	2. Beatus venter, qui portavit Angelorum dominum, Salvatorem hominum, Quem mors expavit; Maria, porta jugiter serrata, Quam vidit Ezechiel, Te salutans Gabriel, O beata Et plena gratia, Sine fallacia Dixit: Ave te solam concupivit Regum rex altissimus, Fructus nam dulcissimus Ex te prodivit.
3. Fulgens et praeclara maris stella,
Portus naufragantium
De mortis clamantium
Procella;
Regina coeli, rosa sine spina,
Nobis post auxilium
Hoc tuum auxilium
Propina,
Ut tuo filio
In coeli solio
Cum sanctis conregnare mereamur
Et per mentis aciem,
Deitatis faciem
Intueamur.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 2, 8 fehlt eine Silbe, O ergänzt. — Aufschrift: Item de beata Virgine.

286.

1. Miro modo concepisti
Per vocem angelicam,
Mire Christum peperisti,
Qui gubernat machinam,
Tu genitrix et nata
Es Christi genitoris,
Ipsum roga, beata,
Ut det signum amoris.

R^o Ave, virgo Maria,
O mater redemptoris,
Quae meruisti, pia,
Vas esse Salvatoris.

2. Ave, virgo, quae portasti
Creatorem saeculi,
Ipsum mamillis lactasti
Per signum miraculi,
Tu non es violata
Per pulchrum florem floris,
Sed viscera beata
Sunt intacti pudoris.

R^o Ave, virgo Maria,
O mater redemptoris,
Quae meruisti, pia,
Vas esse Salvatoris.

3. Per te, virgo, sunt apertae
Januae coelestium,
Fac a nobis sint repertae,
Roga tuum filium,
Ut taliter nos tegat
De nube sui roris,
Ut ipse nos concedat.
Gaudere suis bonis.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13. Cod. Taurinen. F I 4.

287.

1. Novae lucis hodie
Jubar innovatur,
Jubilans in facie
Lux illuminatur,
Virgo fecundatur
Prole sapientiae,
Cui vox laetitiae
Digne ministratur.

R^o Apparuit, apparuit,
Quem pia virgo genuit.

2. Aulam rex ingreditur
Dignae mansionis,
Porta firme clauditur
Clave Salomonis,
Exsultationis
Mundo fax incenditur,
Ardens nec comburitur
Rubus visionis.

R^o Apparuit, apparuit,
Quem pia virgo genuit.

3. Jam regina claruit,
Nobilis scintilla,
Regem coeli genuit
Humilis ancilla,
Cujus ex mamilla
Lac lactantis profluit,
Regem coeli genuit,
O quam felix illa.
R^o Apparuit, apparuit,
Quem pia virgo genuit.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

288.

R^o Natus est in Bethlehem salvator,
Regum rex, facinorum laxator,
Gaudent milia milium.

1. Nato coelorum Domino Nunc omnes decantemus, Matri, quae casta peperit, Pariter laudes demus, Gabriel haec protulit mandata, Virgo dulcis tenuit, sic grata Concepit Dei filium.	2. Puellam missus docuit, Quod credidit haec pia, Nil salutando nocuit Dicens: Ave, Maria; Castitatis non amittens florem Profert virgo mundi redemptorem, Qui salvat post exsilium.
3. Maria tibi gratias Laudesque referamus, Tecum transire facias Nos, ubi gaudeamus, Laetique vivamus sine cura, Nobis placa natum, virgo pura, Florens rosa, tu lilium.	

Cod. Engelbergen. 314 saec. 14. — 1, 7 Et virgo dulcis Hs.

289.

1. Florizet vox dulcisonans, Reginae poli jubilans, Mariae laude rutilans, Fervoris moles intonans. Maria, pelle noxia, Maria, reos adjuva, Maria, nos illumina, Maria, regem coeli da.	2. Haec castitatis caudens flos, Haec deitatis praegnans dos, Hanc prophetarum colit os, Hanc gratiarum unxit ros. Maria, pelle vitia, Maria, reos adjuva, Maria, nos illumina, Maria, regem coeli da.
3. Ergo decenti gaudio Psallentes in tripudio Jesu, Mariae filio, Benedicamus Domino. Deo dicamus gratias, Maria, reos adjuva, Maria, nos illumina, Maria, regem coeli da.	

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Nach dem Rundreim wiederholt der Chor achtmal Alleluja. Aufschrift: Item de S. Maria. Johannes Decanus.

290.

1. Collaudat in gaudio
Mens fratrum in iubilo
Detenta
Festum adest virginis,
Cui non est similis
Inventa.
Quis non audit
angelos dicentes:
Quae est ista, quae ascendit,
Quae terrena parvipendit,
Coelos tendit
Mirantur arch-
angeli trementes.
2. Stupet mens, cum audit mira,
Quod nunquam Evae ira
Hanc movit,
Logicus et physicus,
Rhetor et grammaticus
Agnovit,
Quod haec virgo
simul sit et mater;
Fides habet meritum,
Omne syllogisticum
Figmentum
Tacet, nam hoc
fecit Deus pater.
3. Te precor per filium,
Ut eum propitium
Inclines
Mihi tuae famulae
Et indignae servulae
Propines
Stillam tuae
gratiae dulcoris;
Tolle mundi sarcinas,
Falsas fuge machinas,
Tribuas
Pacem mentis,
corporis et oris.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16.

291.

1. Ave, Maria,
Virgo virginum,
Plaudant omnia:
Ave, Maria;
Parit filia
Mundi dominum.
Ave, Maria,
Parit filia,
Per quam gaudia
Crescunt hominum.
Crescunt gaudia,
Ave, Maria,
Sordes, vitia
Cessant criminum.
Ave, Maria,
Virgo virginum.
2. Arens virgula
Jesse floruit,
Parens primula,
Arens virgula,
Viro fercula
Dira praebuit.
Arens virgula,
Vere sedula
Christi famula,
Christum genuit.
Christi famula,
Arens virgula,
Mortis vincula
Fructu domuit.
Arens virgula
Jesse floruit.

3. Illi gratia,
Ave, Maria,
Per quam venia
Fit peccaminum.
Ave, Maria,
Virgo virginum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

292.

1. Salve, virgo virginum, <i>Salve, sancta parens,</i> Genuisti filium, <i>Salve, sancta parens,</i> Creatorem omnium, <i>Salve, sancta parens,</i> Qui regit imperium, Omni labe carens Salve, virgo virginum, Salve, sancta parens.	2. Tu patrem ac dominum, <i>Salve, sancta parens,</i> Roga, salus hominum, <i>Salve, sancta parens,</i> Ut nutriet populum, <i>Salve, sancta parens,</i> Vitae fundens poculum, Virgo, flos non arens, Salve virgo virginum, Salve, sancta parens.
3. Cordibus fidelium,
    Salve, sancta parens,
Verum desiderium,
    Salve, sancta parens,
Praestet et solatium,
    Mundo lumen clarens,
Salve, virgo virginum,
    Salve, sancta parens.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — In der dritten Strophe scheinen zwei, beziehungsweise eine Zeile ausgefallen zu sein.

293.

1. Salva nos, stella maris, Et regina coelorum, Quae pura Deum paris, Salva, nos stella maris, Et per rubum signaris Nesciens viri thorum.	2. O virgo specialis, Sis nobis salutaris, Imperatrix coelorum, Tu mater expers paris, Manna coeleste paris Et panem angelorum.
3. O parens expers maris,
Partu non violaris,
Paris sanctum sanctorum,
Coeleste manna paris,
Lux caecis, lux ignaris,
Solamen angelorum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Auch in Str. 2 und 3 wiederholt sich zweimal *Salva nos stella maris*, wodurch aber dieselben zwei Zeilen länger werden als Str. 1. — Auf dieses Lied folgen in der Handschrift zwei weitere, von denen nur die erste Strophe mitgeteilt ist. Das erste lautet:

O quanto consilio

Dei miseratio

Gratiae,

Veniae,

Gloriae dans ortum,

Nobis ab initio

Providit in filio,

Salutis,

Virtutis

Et pacis dans portum.

Das zweite ist der Hymnus *Jam lucis orto sidere*, hinter dessen ungerade Zeilen jedesmal die Worte *Fulget dies*, hinter die geraden *Fulget dies ista* eingeschoben wird.

294.

1. De supernis obumbratur
Virgo, verbo fecundatur,
Verbum patris incarnatur,
Sponso sponsa copulatur,
Terris pax annunciatur,
Vetus error terminatur,
Nova genitura
Parit creatura
Creatorem omnium.

2. Exsors viri virgo feta
Praedicata de propheta,
Hunc concludit alvo laeta,
Quem non capit ulla meta;
Ille fortis est athleta,
Per quem vita, pax quieta.
Cunctis pollicetur,
Ergo jucundetur
Omnis plebs fidelium.

3. En prophetae documentum:
In Idumeam extentum
Est illud calciamentum,
Laesus * * in jumentum
Plaga tendens ad unguentum,
Tam salubre sacramentum
Laude extollamus
Et laeti canamus
Tanti festi gaudium.

Cod. S. Floriani XI 244. saec. 12. — 3, 1 documentis. — 3, 4 fehlen zwei Silben. — 3, 9 gaudia.

295.

1. Ave, virgo virginum,
Carnis Dei cella,
In salutem hominum
Stillans lac et mella,
Peperisti Dominum,
Moysi fiscella,
O,
Radio
Sol exit et luminum
Fontem parit stella.

2. Ave, plena gratia,
Caput zabulonis
Contrivisti, spolia
Reparas praedonis,
Rorans coeli pluvia,
Vellus Gedeonis,
O,
Filio
Tu nos reconcilia,
Mater Salomonis.

3. Virgo, tu Mosaicae
 Rubus visionis,
 De te fluxit latice
 Fons redemptionis,
 Quos redemit calice
 Christus passionis,
 O,
 Gaudio
 Induat vivificae
 Resurrectionis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. B. — Clm. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. C. — A hat nur die erste Strophe. — 1, 2 Verbi carnis AC. — 1, 8 Gaudio B. — 2, 2 et zabulonis C. — 2, 5 Coeli rorans C. — 3, 3 fluxit silice C. — 3, 9 sq. Benedicat Domino tota plebs fidelis. — Steht aus C bei Mone II. Nr. 599; da er gegen Gewohnheit das Versmafs verkannte, hat er am richtig überlieferten Texte ungerechtfertigte Änderungen vorgenommen.

296.

1. Mundum renovavit
 Deus, dum puerpera
 Clausit intra viscera,
 Mare, terram, aera
 Qui sponte creavit
 Et causa non extera.
 Inflammatus
 Nec crematus
 Rubus hoc et vellera
 Gedeonis,
 Salomonis
 Hoc praefulgent opera
 Figura, hanc quod testatur,
 Qui de morte suscitatur
 Et ad vitam revocatur
 Homo,
 Vitio qui fuscabatur,
 Jam virtute decoratur
 Domo.

2. Ergo collaudetur
 Mater virgo virginum,
 Reparatrix hominum,
 Effugatrix criminum,
 Cuncta quae tuetur,
 Quae concepit Dominum,
 Jubilamen
 Et solamen
 Laetorum et flentium
 Respiramen,
 Relevamen
 Pressorum labentium.
 Ista nolim, impetrare
 Velit, post hanc exaltare
 Vitam in lucis praeclarae
 Domo,
 Quos assumpsit singulare
 Facinus mortis amarae
 Pomo.

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. — In der Handschrift folgen diese Strophen auf die Leitstrophe Crucifigat omnes, mit der sie gleiches Versmafs, aber keinerlei Zusammenhang haben. Man vgl. das Lied dieses Anfangs weiter hinten und Milchsack 164. — 1, 12 Hic praefulgent. — 2, 13 lies: Ista, velim impetrare, velit?

297.

1. Concipitur hodie
Nova mater veniae,
Quae mandavit
    aiens Elsino,
Desperanti
    in motu marino,
Ut coleret ereptus
    diem istum omnino.

Sexta dies
Vera quies
    Iduum Decembris
Veneranda
Et cantanda
    Humanis est membris
Viris benignis
Cantibus dignis,
    Qua nova concipitur,
    Nova nobis gignitur
    Virgo.

2. Apparuit levitae
Nubenti mater vitae,
A nuptiis
    quem digne eruit,
Huic festum
    colendum innuit,
Pastorali infula
    patriarcham induit.

Suscitatur,
Vitae datur
    Presbyter a morte,
Fornicatus
Et damnatus
    Qui fuerat sorte.
Recolit iste
Hunc diem juste,
    Qua nova concipitur,
    Nova nobis gignitur
    Virgo.

Cod. Wirceburgen. Mpj. 9. 2. saec. 12.

298.

1. Sol est in meridie,
Laudes demus Mariae,
Fulget dies gratiae
    Et gaudii.
A laude Mariae
Non debent consciae
    Linguae demi.

2. Sonet vox laetitiae,
Laudes demus Mariae,
Filiis ecclesiae
    Et gaudii.
A laude Mariae
Non debent consciae
    Linguae demi.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13.

299.

1. Ave, salus hominum,
Emundatrix criminum,
    Ave, mundi cura,
Ave semen regium,
Miseris refugium,
    Ave, virgo pura.

2. Ave, fusa coelitus
Rore sancti spiritus
    Ave, Dei cella,
Ave, splendor aetheris,
Radians prae ceteris
    Ave, maris stella.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

300.

1. Haec est dies gratiae
omni creaturae,
Nascitur nam hodie
humanae naturae
Salvator humillime
virgine de pura,
Originalis criminis
solvens vincla dura.

2. Gaude, virgo virginum,
mater et regina,
Hodie nam facta es
mundi medicina,
Salutis initium
errantiumque via,
Ora nunc, sanctissima,
pro nobis Maria.

R^o Impleta est, impleta est
vatum prophetia,
Altissimi cum pareret
de pneumate Maria.

Antiph. ms. Monast. Gallileae de Edam anni 1519. Cod. Mus. Episcop.
Harlemen. 257.

301.

1. O Maria
Virgo, pia
Sis in via.

Infidelis ac crudelis
Hostis ille in favillae
Prunas tradat ne nos, cudat,
Tuum placato filium.

2. O Maria,
Mater dia
Sis in via.

Furiosus et dolosus
Mundus ille cum mamillae
Lacte trahit, in nos agit
Telis scelerum vilium.

3. O Maria,
Tutrix quia
Sis in via.

Fera caro nam amaro
Stilo pungit, dum inungit
Spretum boni, rationi
Concitus aufert lilium.

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14.

302.

1. Dulce commercium
Dei et hominis
Fit per consilium
Dei et flaminis,
Ad hoc connubium
Carnis et numinis
Coeli triclinium
Fit alvus virginis.

2. O mira gratia,
Quam nemo merait,
Quod nati filia
Parentem genuit,
Claudentem omnia
Conclusum tenuit,
Quis unquam talia
Videns non stupuit?

3. Naturae ratio

Stupet miraculum,
Quod virgo filio
Dat lactis poculum,
Ventris hospitio
Deo dat lectulum,
Nec dat prodigio
Fides obstaculum.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14.

303.

1. Efficax pax, fax,
Flagrans in igne globus,
Alpha et manens o duobus,
Lux ab initio
Virginis incorporatur
Membris teneris.

2. Deum hunc tunc, nunc,
Virgo manens ut ante,
Flos integer parit, mirante
Natura plus quam ter,
De Sion prodiit homo
Novi generis.

3. Eja ros, flos, dos,
A vitiis emunda,
Rerum spes, o Maria, funda,
Pro nobis jugiter
Stes, barathri sors, Golias,
Dum instabit mors.

Cod. Monacen. (ol. Pollingen.) 11943 anni 1547 mit dreistimmiger Singweise. — 1, 3 manens e. — 1, 5 incorporatis. — 2, 3 peperit Hs.

ANHANG I.

LIEDER DES ESELS- ODER NARRENFESTES.

I. Das Fest von Sens.

Nach der Reform Pierres de Corbeil.

1.

In Jannis ecclesiae.

Lux hodie lux laetitiae, me judice tristis
Quisquis erit, removendus erit solemnibus istis,
Sint hodie procul invidiae, procul omnia maesta
Laeta volunt, quicunque colunt asinaria festa.

Offic. ms. fatuorum saec. 13. Cod. Senonen. 46. A. — Ejusdem apographum anni 1667. Cod. Parisin. 10520 B. — Aliud apographum saec. 17/18. Cod. Parisin. 1351. C. — A und C enthalten die Singweisen. — Mit dem obigen Liede beginnt die Festfeier. Vor demselben finden sich noch folgende Verse, die aber kein Lied, sondern eine Art Aufschrift sind:

Festum stultorum de consuetudine morum
Omnibus urbs Senonis festivat nobilis annis,
Quo gaudet praecentor, sed tamen omnis honor
Sit Christo circumciso nunc semper et almo.

* * *

Tartara Bacchorum non pocula sunt fatuorum,
Tartara vicentes sic fiunt ut sapientes.

Der Text der Esels-Liturgie ist mitgeteilt bei Félix Clément Histoire générale de la musique religieuse. Damit man dieselben nicht vermisst, folgen hier die poetischen Teile derselben in der Reihenfolge der Handschrift. Über der Geschichte des Festes und die Autorschaft Pierres de Corbeil an diesem Officium vergleiche man meinen Aufsatz in Stimmen aus Maria-Laach, 1894. X, S. 575 ff. Da die Quellen für alle folgenden Lieder dieselben sind, ist es überflüssig, sie unter jeder Nummer zu wiederholen.

2.

Conductus ad Tabulam.

1. Orientis partibus
Adventavit asinus,
Pulcher et fortissimus,
Sarcinis aptissimus.
Hez, Sir asne, hez!

2. Hic in sollibus Sichen
Enutritus sub Ruben
Transiit per Jordanem
Saliit in Bethlehem.
Hez, Sir asne, hez!

3. Saltu vincit hinnulos, Dagmas et capreolos, Super dromedarios Velox Madianeos. Hez, Sir asne, hez! 4. Aurum de Arabia, Thus et myrrham de Saba Tulit in ecclesia Virtus asinaria. Hez, Sir asne, hez!	5. Dum trahit vehicula Multa cum sarcinula, Illius mandibula Dura terit pabula. Hez, Sir asne, hez! 6. Cum aristis hordeum Comedit et carduum, Triticum a palea Segregat in area. Hez, Sir asne, hez!
7. Amen dicas, asine,
    Jam satur de gramine,
    Amen, amen itera,
    Aspernare vetera.
    Hez, Sir asne, hez!

3.

Lecta tabula incipit sacerdos.

1. Deus in adjutorium Intende laborantium, Ad doloris remedium Festina in auxilium	2. In te, Christe, credentium Miserearis omnium, Qui es Deus in saecula Saeculorum in gloria.
3. Ut chorus noster psallere
Possit et laudes dicere
Tibi, Christi, rex gloriae,
Gloria tibi, Domine.

Dieser Tropus findet sich, auſser in den oben bezeichneten Quellen, auch in Cod. H 196 der École de Médecine zu Montpellier und in der Hs. Ed. IV 6 der kgl. Bibliothek zu Bamberg.

4.

P r o s a.

1. A l l e —

2a. Resonent omnes ecclesiae 3a. Filium Mariae, 4a. Ut nos septiformis gratiae	2b. Cum dulci melo symphoniae 3b. Genitricis piae, 4b. Repleat donis et gloriae.
5. Unde Deo dicamus
    -luja.

5.

Quatuor vel quinque in falso
retro altare:

Haec est clara dies, clararum clara dierum,
Haec est festa dies, festarum festa dierum,
Nobile nobilium rutilans diadema dierum.

Duo vel tres in voce
retro altare:

Salve festa dies, toto venerabilis aevo,
Qua Deus est ortus virginis ex utero.

6.

Versus cum organo.

Christus manes, quod erat,
Assumpsit, quod non erat,
Sine fine principium
Finem sumpsit spontaneum,
Ut per mortem mortis regnum
Terminaret in aeternum
Et ereptos jugo mortis
Nos ad dextram Dei patris
Collocaret in coelum.

Hierauf verläuft die Vesper in herkömmlicher Weise. Vor der Antiphon zum Magnificat folgt eine Prose:

7.

Versiculus.

Duo vel tres:

1a. Trinitas, Deitas, Unitas Aeterna,	1b. Majestas, Potestas, Pietas Superna.
2a. Sol lumen Et numen, Cacumen, Semita,	2b. Lapis, mons, Petra, fons, Flumen, pons Et vita.
3a. Tu sator, Creator, Amator, Redemptor, Salvator, Luxque perpertua	3b. Tu nitor Et decor, Tu candor, Tu splendor Et odor, Quo vivunt mortua.

4a. Tu vertex
Et apex,
Regum rex,
Legum lex
Et vindex,
Tu lux angelica.

5a. Tu theos
Et heros,
Dives flos,
Vernans ros,
Rege nos,
Salva nos,
Perduc nos
Ad thronos
Superos
Et vera gaudia.

4b. Quem clamant,
Adorant,
Quem laudant,
Quem cantant,
Quem amant
Agmina coelica.

5b. Tu decus
Et virtus,
Tu justus
Et verus,
Tu sanctus
Et bonus,
Tu rectus
Et summus
Dominus,
Tibi sit gloria.

8.

Ad Benedicamus.

1. Corde patris genitus
Manens in principio,
Quaerens, quod perierat,
Parentis imperio,
Venit ad nos humilis
Ab axe sidereo,
Quem castis visceribus
Nuntiante angelo
Virgo mater edidit
Virginali utero,
Medicinam proferens
Pereunti saeculo.
Ipsi laus et honor
Atque jubilatio
Tempore perpetuo.
Quem pro mundi remedio
Carnis opertum pallio
Advenisse nuntiat
Angelorum concio,
Benedicamus Domino.

2. Super omnes alias
Benedicta feminas,
Tu praecellis ceteras
Ut sol stellas lucidas,
Ad te cuncti proprias
Deferunt miserias.
Imperatrix, placido
Vultu nos reficias,
Vultus tui radio
Pelle nostras tenebras.
Aures tuas, quaesumus,
Miseris fac patulas.
Suscipe nunc pia
Vota nostra, domina,
Clementer exaudias,
Felix inter puerperas,
Quae virgo partum bajulas,
Tibi laudes debitas
Atque laeti congruas
Referamus gratias.

Auf die Vesper folgt die Complet. Die Antiphon super Psalmos: Magnum nomen Domini Emmanuel. Nach dem Nunc dimittis wird das Media vita eingelegt. Pater noster und Credo ad Preces sind interpoliert. Ersteres lautet:

Pater noster, fidem auge his, qui credunt in te. Qui es in coelis et abyssos intueris, sanctificetur nomen tuum in bonitate electorum tuorum. Adveniat regnum tuum, cujus regni non erit finis. Fiat voluntas tua, per quam nostri generis reparata est vita. Sicut in coelo

et in terra regens gubernansque, continens et salvans. Panem nostrum quotidianum, panem angelorum, da nobis, incorruptibili veste circumamictans nos hodie, ut pura pectora sint et corpora. Et dimitte nobis debita nostra, potes enim cuncta, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris ad redimenda peccata et salvandas animas. Et ne nos inducas in tentationem, ne serpens ille callidus intrandi temptet aditus. Sed libera nos et salva nos a malo in perenni saeculorum tempore. Hierauf singen zwei Priester das in gleicher Weise interpolierte Credo. Es folgt

9.

Ad Benedicamus.

1. Patrem parit filia, Patrem, ex quo omnia, Partus hic ex gratia. Per gratiam Traditus est redivit Ad patriam.	4. Celsus est in humili, Solidus in fragili, Figulus in fictili. Per gratiam Traditus est redivit Ad patriam.
2. Verbum instar seminis Partum format virgihis, Nihil ibi criminis. Per gratiam Traditus est redivit Ad patriam.	5. Venit ad nos humilis Lucifer mirabilis, Pro nobis passibilis. Per gratiam Traditus est redivit Ad patriam.
3. Latet sol in sidere, Oriens in vespere, Artifex in opere. Per gratiam Traditus est redivit Ad patriam.	6. Ergo nostra concio Omni plena gaudio Benedicat Domino. Per gratiam Traditus est redivit Ad patriam.

Vgl. Anal. I, 163. — Hierauf folgt die Matutin, die nichts Aufsergewöhnliches bietet; nur hat jede der drei Nokturnen ihr Invitatorium und ihren eigenen Hymnus. Als solcher dient in der ersten Nokturn die Sequenz Salus aeterna (Kehrein Nr. 1), in der zweiten die Prose Coeleste organum hodie (Kehrein 7), in der dritten: Ave Maria gratia plena (Kehrein 264). In den Laudes wird als Hymnus benutzt: Hac clara die turma (Anal. VII, 115). Die Laudes beginnen mit folgendem Conductus:

10.

Conductus ad Laudes.

1. Natus est Hodie Dominus, Qui mundi Diluit facinus. Quem pater, factor omnium, In hoc misit exsilium, Ut facturam redimeret Et paradiso redderet.	2. Nec, nec, nec, Minuit quod erat Assumens, Quod non erat. Sed carnis sumpto pallio In virginis palatio Ut sponsus de thalamo Processit ex utero.

3. Flos de Jesse virgula
Fructu replet saecula,
Hunc praedixit propheta
Nasciturum ex Maria.
Quando flos iste nacitur,
Diabolus confanditur
Et moritur mors.

Str. 1, 1 wird Natus est, Str. 3, 7 Et moritur je dreimal wiederholt. —
3, 3 lies praedixerat?

11.

Ad Benedictus Versiculi.

Benedictus sit hodie
Deus misericordiae,
Qui Deo de patre
Deus sine matre,
Virgine de matre
Homo sine patre
Regnat solus donator gratiae
Et largitor aeternae gloriae,
Quam nobis pius dignetur donare,
Ut eum laeti possimus laudare
Cum sua genitrice beata.

12.

Ad Benedicamus.

1. Lux omni festa populo
Recurrit anni circulo,
Quo nuntiante angelo
Exorta est redemptio
Nostraque liberatio
Serpentis ex aculeo.
Dum omnia silentio
Continerentur medio,
Et nox iter altissimo
Perageret curriculo,
Sermo tuus, o genitor
Regali venit solio.
Sponsus uti de thalamo,
Prae ceteris formosior,
Ita de matris utero
Processit orbis conditor.
Pro saeculi remedio
Deus effectus est homo,
Quocirca nos in jubilo
Benedicamus Domino.

2. O matris alma viscera,
Repleta Dei gratia,
Quae genuerunt talia
Tamque sacrata pignora.
Beata quoque ubera,
Quae puer ille suxerat,
Cui tota coeli curia
Fremens in laude consonat.
Cui talis est potentia,
Ut illi, quae sunt, omnia
Flectantur nutu subdita.
Cujus misericordia
Et admiranda bonitas
A morte nos perpetua
Adventu primo liberat;
Secundo nos eripiat
Ab infernali fovea,
Ut in polorum regia
Deo dicamus gratias.

13.

Ad Primam Versiculi.

Exsurge, Domine, nostra redemptio,
Cor nostrum visita coelesti radio,
Qui carnem induens pro carnis vitio
Novo contemptus es naturae studio.

14.

Ad Benedicamus.

1. Castitatis lilium effloruit, Quia Dei filius apparuit; Fulget dies ista celebris.	4. Ad videndum monent ire protinus Stella magos et pastores angelus; Fulget dies ista celebris.
2. Virgo mater sacro lactat ubere, Quem concepit sine viri semine; Fulget dies ista celebris.	5. Vagit infans parvus in cunabulis, Deum prodit signum novi sideris; Fulget dies ista celebris.
3. Rege nato exsultat in laudibus Multitudo coelestis exercitus; Fulget dies ista celebris.	6. Salvatorem pastores adnuntiant, Deum natum magi donis praedicant; Fulget dies ista celebris.
7. Virgo mater servat haec in animo Et per cuncta benedicit Domino.	

15.

Ad Tertiam Benedicamus.

1. Parentis primi novum facinus,
    Quod suggessit hostis nequissimus
    Invidendo nostris successibus,
    Noster fuit gravis interitus.
Vae miseris, quos tam dirae legis trahit impetus!
2. Paradisi cultores fuimus,
    Sed patris culpa exsulavimus,
    Exsulaturi morte gravior,
    Nisi Deus esset propitius.
Vae miseris, quos tam dirae legis trahit impetus!

3. Sed Deus pater misit filium
Per virginis intactae gremium,
Ut visitaret mundum languidum,
Donans reis vitae remedium.
Felix culpa, quam delevit tam beata victima.

4. Iste fuit nostra redemptio,
Is nos reduxit ab exilio
Ruptoque dirae mortis laqueo
Restituit in vitae solio.
Unde laetus noster chorus benedicat Domino.

16.

H y m n u s.

1. Nostrae quod providerat
Salutis altitudo,
Temporis attulerat
Instantis plenitudo,
Condescendens aderat
De coelis furtitudo,
Gabriel ad virginem,
Quia pulchritudinem
Rex ejus cupierat,
Thronum hanc ut poneret
Atque fructus fieret,
Quod David juraverat.

2. Gabriele nuntio
Maria salutatur,
Quae sit salutatio
Virgo pavens miratur
Et credens concilio
Per aurem impraegnatur.
Beata, quae credidit,
Concepit et edidit
Summi patris filium;
Nec pudor amissus est,
Nec dolor admissus est
Per hoc puerperium.

3. In terris qui natus est,
In coelis adoratur,
Qui sanctorum decus est
Pannis circumligatur,
Quique panis vivus est,
In cunis ablactatur.
Aaron virga floruit,
Vellus rore maduit,
Maria cum peperit,
Rubus inflammatus est
Nec tamen combustus est,
Nam virgo non deperit.

4. Mysticis umbraculis
Olim praefiguratum
Et multis oraculis
Fuit praenuntiatum,
Quod nostris in saeculis
Gaudemus declaratum.
Res miranda geritur,
Vagit et non loquitur
Dei sapientia,
Vix creator omnium
Habet diversorium
Inter animalia.

Nach der Terz folgt das feierliche Amt. Demselben geht voraus *Conductus ad presbyterum*: Dies festa colitur, tange symphoniam, Anal. XX, 107 s. q. Es folgt die Messe: Puer natus est. Das Kyrie ist interpoliert: Kyrie, clemens rector, pater immense, eleison etc. Ebenso das Gloria: Gloria in excelsis Deo, cujus reboat in omni gloria mundo etc. Der Epistel geht vorher:

17.

Conductus ad Subdiaconum.

1. Lux optata claruit, Gaude, Sion filia, Virga, quae jam aruit, Virga succi nescia, Virga Jesse floruit Juxta vaticinia Cum gloria. Gignitur, nascitur Christus, sicut voluit Divina clementia. Hoc, in hoc, hoc, in hoc, Hoc, in hoc solemnio Concinae haec concio. 2. Nascendi primordia Subiit aeternitas, Induit servitia Superna regalitas Lactat patrem filia, Quem parit virginitas Cum gloria. Angitur, frangitur Hostilis protervia Et ejus potentia. Hoc, in hoc, hoc, in hoc, Hoc, in hoc solemnio Concinae haec concio.	3. Quidquid fuit mysticum Testamento veteri, Quidquid fuit typicum, Moyses et ceteri, Fructum per Davidicum Decet patefieri Cum gloria. Judaea, gens rea, Regem crede coelicum, Per quem sumus liberi. Hoc, in hoc, hoc, in hoc, Hoc, in hoc solemnio Concinae haec concio. 4. Gens digna supplicio, Daniele legis, Quod defecit unctio Pridem, intelligitis, Missum coeli nuntio Messiam non creditis Cum gloria. Gignitur, nascitur Christus, sicut voluit Divina clementia. Hoc, in hoc, hoc, in hoc, Hoc, in hoc solemnio Concinae haec concio.

Hinter Str. 4 des vorstehenden Textes fehlt der Abgesang oder Rundreim, weshalb der der ersten Strophe wiederholt ist. Die Epistel ist interpoliert:

Laudem dicam Deo per saecula,
 Qui me plasmavit in manu dextera,
 Et reformavit cruce purpurea
 Sanguine nati etc.

Vgl. L. Gautier, Hist. de la Poésie Liturgique du Moyen Age I, 151.

18.

Responsorium post Epistolam.

R. Viderunt Emmanuel, patris unigenitum,
 In ruinam Israel et salutem positum,
 Hominem in tempore, verbum in principio,
 Urbis, quam fundaverat, natum in palatio.

V. Notum fecit, quod profuit,
Cum virga Jesse floruit,
Quod protulit, quod docuit
Et quod consuluit.
Deitate socia
Nascitur de filia
Qui manet in gloria.

19.

Conductus ad Evangelium.

1. Quanto decet honore, Quanta valet laetitia, Jubilet ecclesia Corde simul et ore. Summum patris filium Summum decet gaudium, A voce jucunda Non dissonet mens munda. Dies haec, dies haec, Dies est laetabunda, Meritos coronat Et crimina condonat.	2. Ista dies sacrata, In qua liber a crimine Jordanis in flumine Nostra lavit peccata. Horum tamen venia Sola datur gratia, Homo non meretur, Quod Deus miseretur, Aliter, aliter, Aliter [censeretur] Meritum humanum Inefficax et vanum.

Das Evangelium „Postquam consummati sunt“ ist nicht interpoliert, wohl aber das Credo. Duo presbyteri: Credo in unum Deum, unum in trinitate, patrem omnipotentem, qui poli summa residet in arce etc. Ebenso sind Sanctus und Agnus interpoliert, die von zwei Clerikern zu singen.

20.

Ad Sextam Benedicamus.

1. Regis natalitia, Qui gubernat omnia, Summa cum laetitia Jubilet ecclesia, Quia Dei gratia Miseros Reduxit ad superos.	2. Ergo nostra concio, Omni plena gaudio, Psallat Dei filio Propulsato vitio Et cum honore pio Debitas Deo dicat gratias.

21.

Ad Nonam Benedicamus.

1. Verbum patris hodie Processit de virgine, Virtutes angelicae, Cum canoro júbilo Benedicamus Domino.	2. Pacem nobis omnibus Nuntiavit angelus, Refulsit pastoribus Veri solis radius, Deo gratias dicamus.

22.

Ad Vesperas Benedicamus.

a. Benedicamus.

1. Super omnes alias
creaturas Domino
Laudes homo referat
pro majori debito.
2. Nam hunc ineffabili
restaurans consilio
Deus homo factus est
homine pro perduto,
3. Christus, Dei filius,
a coelorum solio
Missus ad ima soli
ordine mirifico.
4. Nasciturum puerum
semine de regio
Sessurumque Davidis
in paterno solio,
5. Regnaturum pariter
ullo sine termino,
Paginae prophetico
monstrarunt oraculo.
6. Post prophetas virgini
dictum est ab angelo:
Ave, plena gratia,
paries ex utero
7. Filium altissimi,
per quem in principio
Pater cuncta condidit,
quaeque sunt in saeculo.
8. Virgo feta spiritu
coeli credens nuntio,
Ut praedictum fuerat,
gravida fit puero.
9. Quem decursis mensibus
ventre de virgineo
Mortis merso tenebris
lucem edit saeculo.
10. Unde mundus jubilans
hoc redemptos puero,
Per quem cuncta facta sunt,
benedicit Domino.

b. Deo gratias.

1. Virgo, gemma virginum,
stella maris fulgida,
Lucem solis superans,
margarita splendida,
2. Filia Jerusalem
prudens et castissima,
Sponsa materque regis,
qui gubernat omnia,
3. Patre Deo geniti
ante cuncta saecula,
Cujus vera bonitas
nostras mundet maculas.
4. Ave, Dei genitrix,
nostra spes et gloria,
Per quam nobis aditus
datur ad coelestia.
5. Perdita quae fuerant,
vitae reddens gaudia,
Nostra fuga scelera
per te data gratia.
6. O inaestimabilis,
sanctitatis pietas,
Tuo sacro germine
Evae lapsum repara.
7. Te chorus angelicus
laudat super aethera,
Omnes sancti jubilent
tibi dantes cantica.
8. Namque tui filii
adstas in praesentia,
Quae te terris elevans
transcurrit ad supera.

9. Ergo, virgo, poscimus,
nos precantes audias
Atque nostras precibus
munda mentes sordidas,

10. Ut intrantes coelicas
emundati januas,
Per te Deo debitas
referamus gratias.

23.

Conductus ad Bacularium.

1. Novus annus hodie
Monet nos laetitiae
Laudes inchoare,
Felix est principium
Finem cujus gaudium
Solet terminare.
Celebremus igitur
Festum annuale,
Quo peccati solvitur
Vinculum mortale
Et infirmis proponitur
Poculum vitale;
Adhuc sanat aegrotantes
Hoc medicinale,
Unde psallimus laetantes
Ad memoriale.
Ha, ha, ha,
Qui vult vere psallere,
Trino psallat munere,
Corde, ore, opere
Debet laborare,
Ut sic Deum colere
Possit et placare.

2. Dignus est memoria,
Finem cujus gaudia
Solent terminare,
Dignus est praeconiis,
Quem tot beneficiis
Scimus abundare.
Cui creare placuit
Coelum, terram, mare,
Sic in verbo voluit
Mundum ordinare
Et sic fuit ei curae
Hominem ditare,
Ut subjectae creaturae
Possit imperare
Et, si vellet, immortalis
Potuisset stare.
Ha, ha, ha,
Qui vult vere psallere,
Trino psallat munere,
Corde, ore, opere
Debet laborare,
Ut sic Deum colere
Possit et placare.

Der Bacularius, d. h. der Stabträger, ist der praecentor stultorum, die Hauptfigur des ganzen fête des folz. Nach der 2. Vesper wird er in feierlichem Cortège aus der Kirche geleitet, wie er in der ersten unter Absingen des *Orientis partibus* eingeholt war. Nun geht der Zug zum Festmahle; daher schließt sich an:

24.

Conductus ad Poculum.

1. Kalendas Januarias
Solemnes, Christe, facias
Et nos ad tuas nuptias
Vocatus rex suscipias.

2. Suscipe tuum populum
Ad nuptiarum epulum,
Qui multiplex es ferculum,
Cujus sanguis est poculum.

3. Poculam tui sanguinis Sumptique carnem hominis Ad laudem tui nominis Da nobis, proles virginis.	7. Egressus autem ardua Mortis fregisti cornua, Quin ipsa mors est mortua Occisa vitae janua.
4. Virginis quidem proprius Et creator et filius, Extra quem non est alius, Et quid hoc mirabilius?	8. Janua vitae congrua, Immo vita perpetua, Nos, Christe, per haec annua Duc ad festa continua.
5. Miranda res per saecula, Quod sine viri copula Te concepit juvencula In virginali clausula.	9. Continua festa Sion, Quo repertum topazion Tulisti homousion Patri praesentans Elyon.
6. Clausa mater concipiens Clausula fuit et pariens Et tu, Deus ingrediens, Ingressus et egrediens.	10. Eli patri sit gloria, Tibi, Christe, victoria, Pneumati sint aequalia Per saeculorum saecula.

Es folgen endlich noch „Versus ad prandium“, d. h. fünf Strophen aus Prudentius Cathemerinon III.

II. Das Fest von Beauvais.

25.

Conductus.

1. Gratulemur in hac die Nova dantes gaudia, Dei patris verbum pie Nostra sonent studia; Respice grata vice, Dei patris unice, Tibi gratos effice Quos haec habet curia.	2. Rubus ardet, sed illaesus, Florem laedit ungula, Lapis absque manu caesus Christus implet saecula. Vellera rorifera, Sicca manens aera, Castitas virginea Nova dant miracula.
3. Virgo Deum, stella solem Et ancilla Dominum, Digne parit novam prolem Virgo manens virginum, Ubera puerpera Dat regenti saecula, Terram, mare, cetera Vera salus hominum.	

Der Text der Liturgie des ersten Januar, wie er zu Beauvais üblich war, liegt uns nicht in alten Handschriften vor. Eine Hs. befand, befindet sich vielleicht noch in Italien in Privatbesitz. Aus ihr hat Didron, *Annales Archéologiques* XV, 258 u. 300 nur die Eselsprose faksimiliert. Die Handschrift gehört dem 13. Jahrhundert an. Einen längeren Text der Eselsprose bietet, gleichfalls nach einer Handschrift aus Beauvais das Glossar von Du Cange s. v. *festum asinorum*. Andere Texte bietet nach jüngeren Pariser Abschriften das *Bulletin de la Société Archéologique de Sens*, Tom. VI p. 176 ff. Dieser Quelle sind die vorstehende, sowie die folgenden Nummern entnommen.

26.

Conductus.

1. Eva virum
dedit in mortem,
Omnes eam
sequimur sortem,
Perdidimus
coeli cohortem,
Gemit homo
se hinc exsortem,
Pulsus in hanc patriam
Patitur miseriam.

Proh dolor, proh dolor,
In dolore corporis
Cursum agens temporis,
Et temporis
Et corporis
Surgunt spinae, tribuli
Operanti exsuli.

Humillimo
Simillimo
Eva mater
parit tristitiam,
Terribili
data sententia
Sorte degunt misera,
Quos vipera
Letifera
Trusit in infera
Sede de supera.

2. Primus homo
spe delusus vana
Consilia
credit profana,
Quae mulier
dat malesana,
Unde lues
crevit humana,
Sed divina gratia
Cadit haec molestia

Et labor et labor
Exsulantis hominis,
Dum in alvo virginis
Conceptus est,
Qui Deus est,
Carnis tectus trabea
Redempturus terrea,

Visibilis,
Passibilis,
Qui cum patre
manet invisibilis,
Apud Deum
et impassibilis.
Alvus sacrae virginis
Non hominis
Sed numinis
Accessu tumuit,
Ut Deus voluit.

3. Morte cadit

Abel amara,
Christus obit
crucis in ara, ¶
Unde fluunt
bona praeclara,
Quae genitrix
postulat clara.
Botrum Judas exprimit,
Vinum dat, quod redimit.

Et odor et odor
In terrarum finibus
Sanctis praedicantibus
Diffunditur,
Dum teritur
Resurgentis balsamum
Per os et per calamum.

In insulis
Et populis
Crescit fides,
crescunt charismata
Et fidei
divina dogmata;
Plebs redempta gentium
Obsequium
Et gaudium
Regi fert omnium
Et Deo gentium.

Es folgt noch der Conductus: Ex Adae vitio, der bereits weiter oben S. 60 nach älteren Quellen mitgeteilt ist.

27.

Conductus.

1. Nostri festi gaudium
Coeli tangit solium,
A quo factor omnium
Suum misit filium,
Lumen et consilium
Gentium.

2. A coelorum solio
Misso Dei filio
Nobis in exsilio
Venit consolatio,
Dulcius hoc gaudio
Nescio.

3. Verbum patri genitum,
Carnis sumens habitum,
Iter per insolitum
Vitae pandit aditum,
Esum per illicitum
Perditum.

4. Imago perierat,
Quam Deus formaverat,
Hostis, qui nos laeserat,
Vitae portam clauserat,
Solus hanc qui poterat,
Reserat.

5. Vitae porta panditur,
Iter mortis clauditur,
Deo hoc adscribitur,
A quo caro sumitur,
Jure festum colitur
Igitur.

6. Dci circumcisio
Nos emundat vitio,
Psallat nostra concio,
Cujus Deus portio;
Legatur in gaudio
Lectio.

ANHANG II.

SINGWEISEN EINIGER LIEDER.

L.

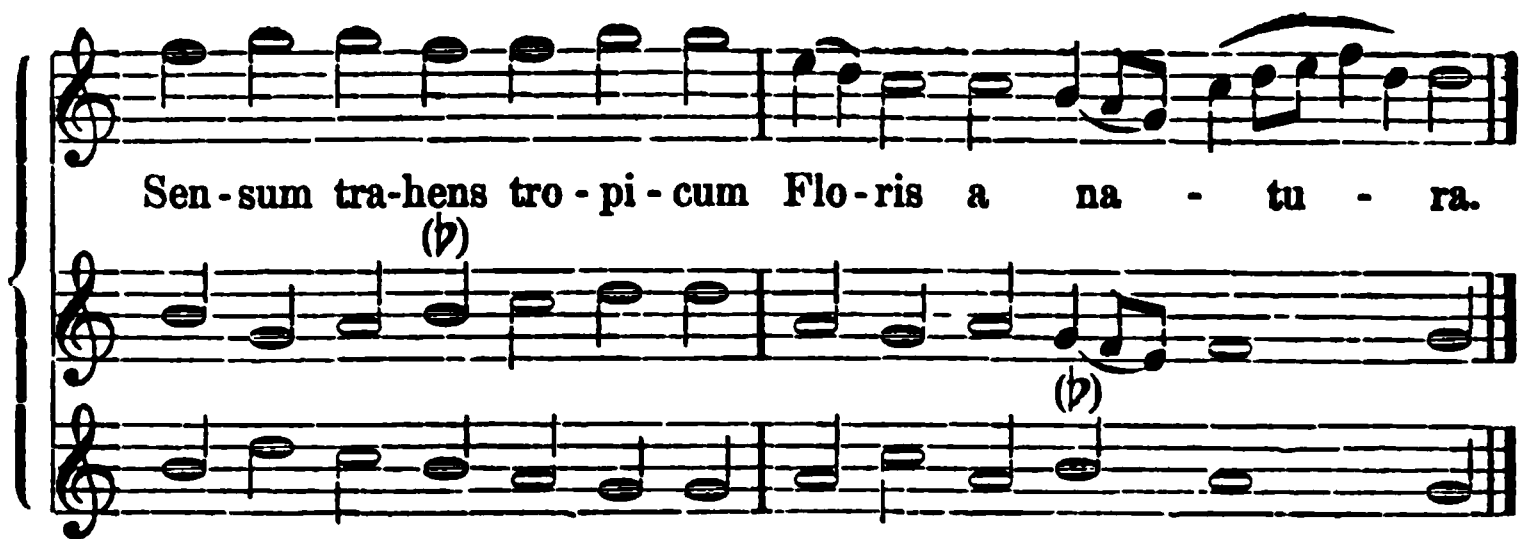
Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

Cod. Laurentian Pl. 29. 1.

Ve - ri flo - ris sub fi - gu - ra, Quem pro - du - xit

ra - dix pu - ra, Cle ri nos - tri pi - a cu - ra

Flo - rem fe - cit mys - ti - cum, Prae - ter u - sum la - i - cum

Sen - sum tra - hens tro - pi - cum Flo - ris a na - tu - ra.

(b)

(b)

II.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

Ve - ni, doc - tor prae - vi - e, Spi - ri - tus sci - en - ti - ae,

Ve . . . . .

Do - no cu - jus gra - ti - ae Lau - des so - nent so - bri - ae

(b)

Chris - to, re - gi glo - ri - ae, Qui nu - tu po - ten - ti - ae

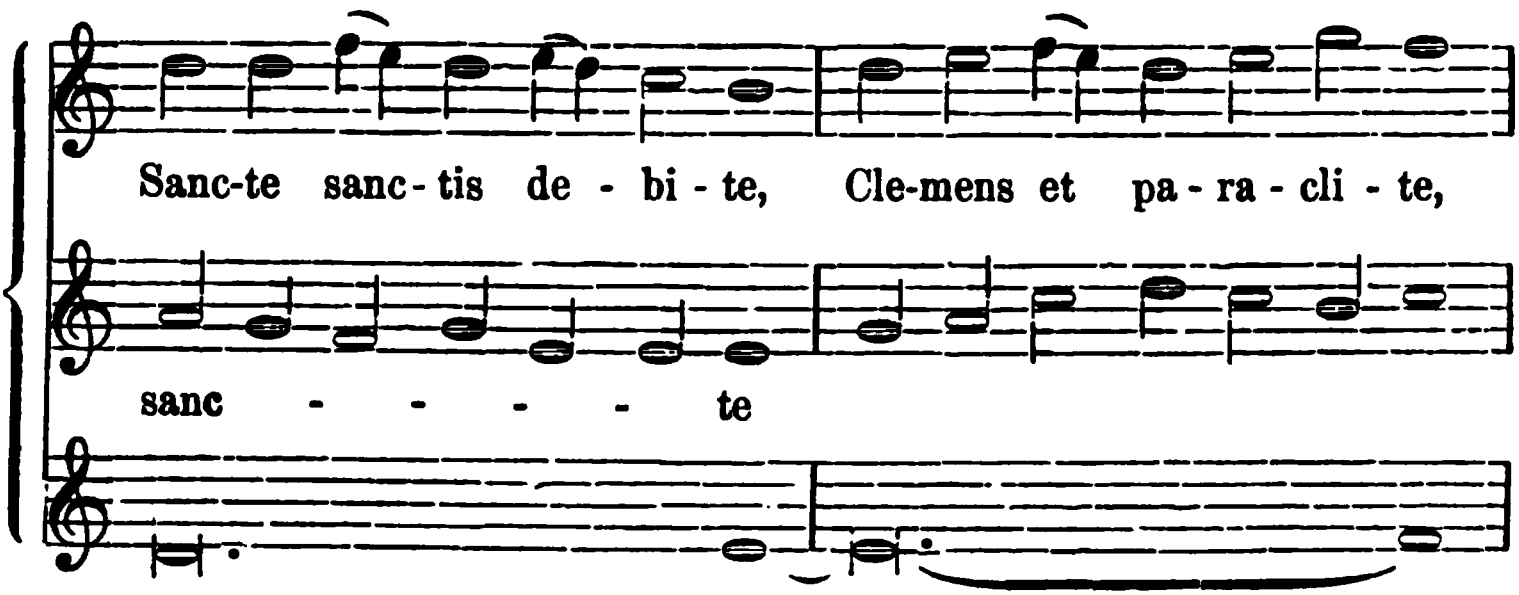
(b)

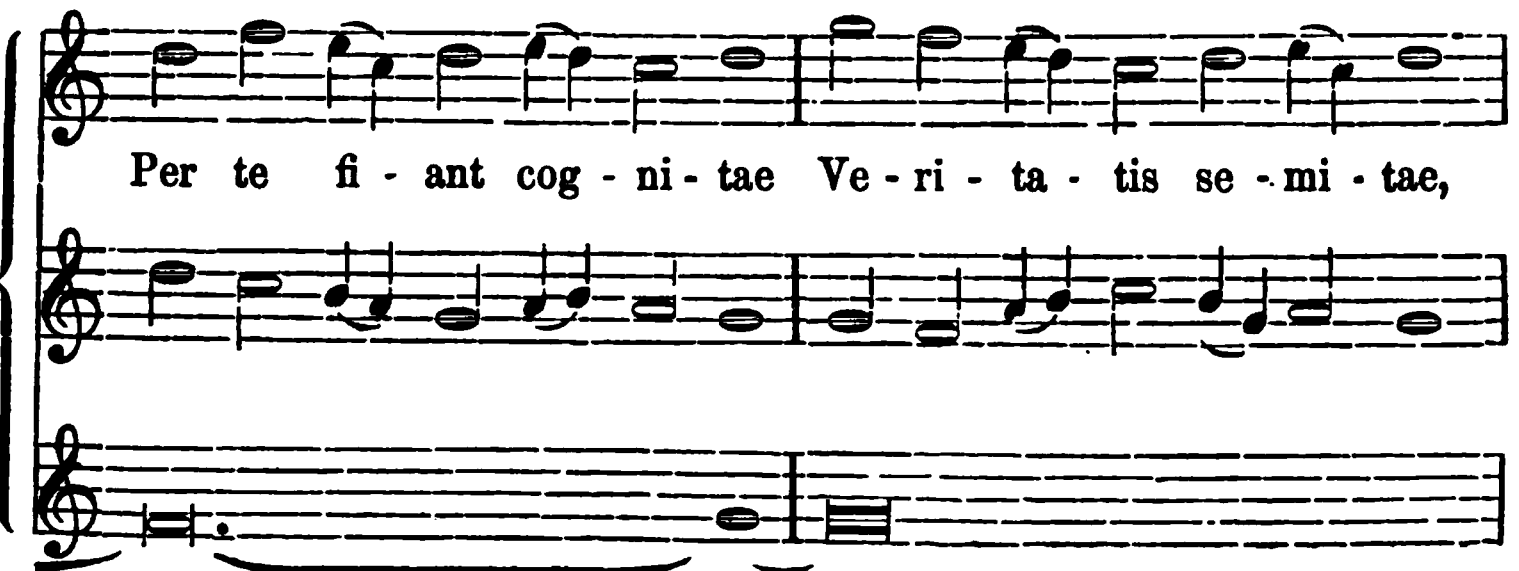
Clau - sas tran - sit ho - di - e Por - tas ma - tris fi - li - ae.

Per hunc da - tus ad - ve - ni Et nos sem - per prae - ve - ni,
ni

Sanc - te sanc - tis de - bi - te, Cle - mens et pa - ra - cli - te,
sanc - - - te

Per te fi - ant cog - ni - tae Ve - ri - ta - tis se - mi - tae,

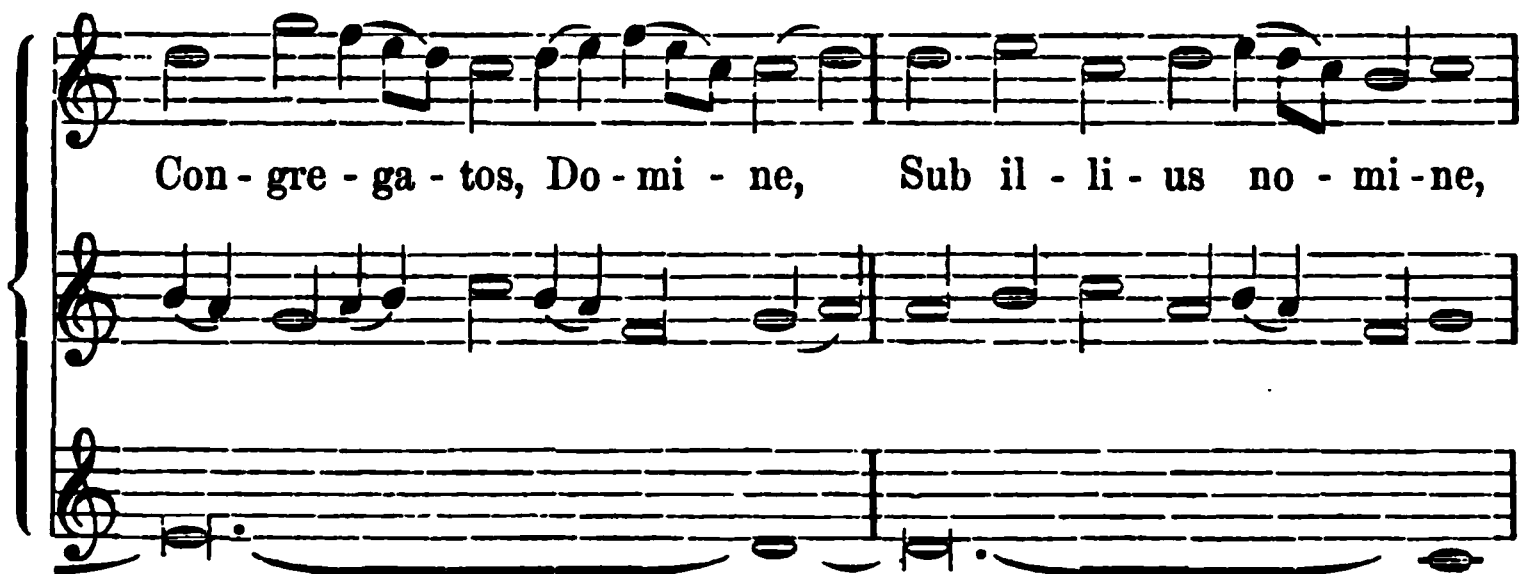
Spes et da-tor pra-mi-i Et ve-ri con-si-li-i

spi . . . . . ri

Spi . . . ri . . . tus. Re-ple sa-cro fla-mi-ne

. . . . . tus, Re . . . . . ple

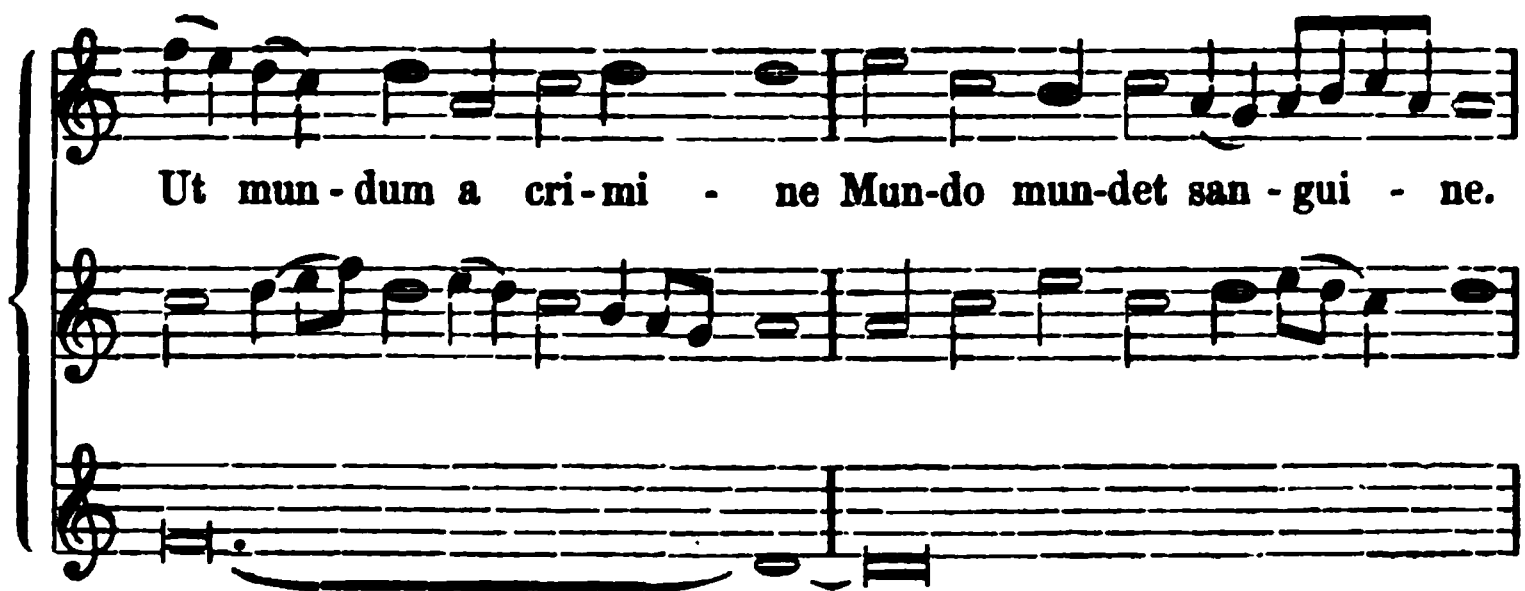

Con-gre-ga-tos, Do-mi-ne, Sub il-li-us no-mi-ne,

Qui na-tus de vir-gi-ne Ho-mo fit pro ho-mi-ne,

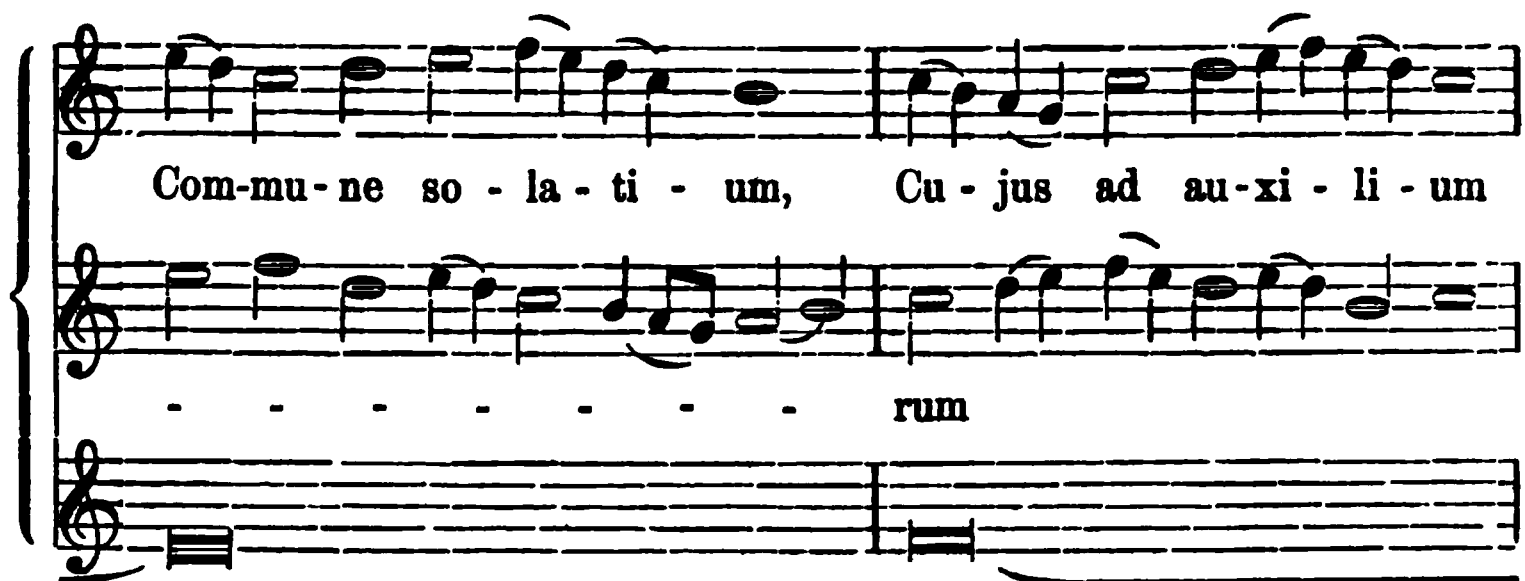

Ut mun - dum a cri - mi - ne Mun - do mun - det san - gui - ne.

Tu pa - tri, tu fi - li - o Com - par in im - pe - ri - o,
Tu . . . . . o

Com - mu - ne so - la - ti - um, Cu - jus ad au - xi - li - um
. . . . . rum

Vo - ta pen - dent om - ni - um, Cor - da sa - na sau - ci - a
Cor . . . . da

Ut pa - ri con - cor - di - a So - net o - ris glo - ri - a.

Fi-dem da cum o - pe - re, Ne sit va - num cre - de - re,
Fi . . . . . de . . . . .

Ex o - li - va fi - de - i Ut fons flu - at o - le - i
li . . . . .

fi - de - li - um. Et tu - i prae - ci pu - i
. . . . . um Et tu -

Mi - tis ac per - pe - tu - i A - mo - ris vin - cu - lo
i a - mo

Et pa - cis os - cu - lo Ad - strin - ge se - du - lo

Cle - rum cum po - pu - lo, Ut tan - dem quae - ru - lo

Trans - ac - to sae - cu - lo Sit in pro - pa - tu - lo,

Quod men - tis o - cu - lo Cer - nunt in spe - cu - lo

Et in mu - nus - cu - lo Tor - pes - cat ae - mu - lo

Vis a - mo - - ris. In e - o - rum pec - to - re,
- - - - - ris in

Dum ad - huc in cor - po - re Bre - vi ma - nent tem - po - re,
e - - - - -

Spe me - tu - que fa - mu - lis A - li - men - ta se - du - lis

is

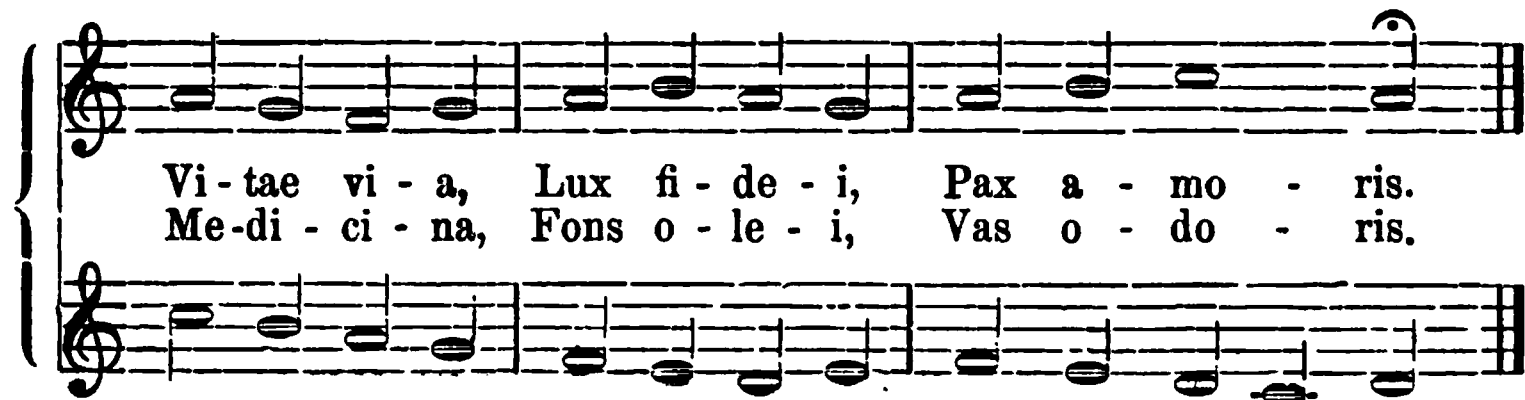
ig - nem ac - - cen - de.

III.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13.

O Ma - ri - a, vir - gi - ne - i Flos ho - no - ris,
O re - gi - na, tu la - que - i, Tu do - lo - ris

Vi - tae vi - a, Lux fi - de - i, Pax a - mo - ris.
Me - di - ci - na, Fons o - le - i, Vas o - do - ris.

Tu vul - ne - ris   Me - de - lam re - pe - ris
Post ve - te - ris   Que - re - lam sce - le - ris,

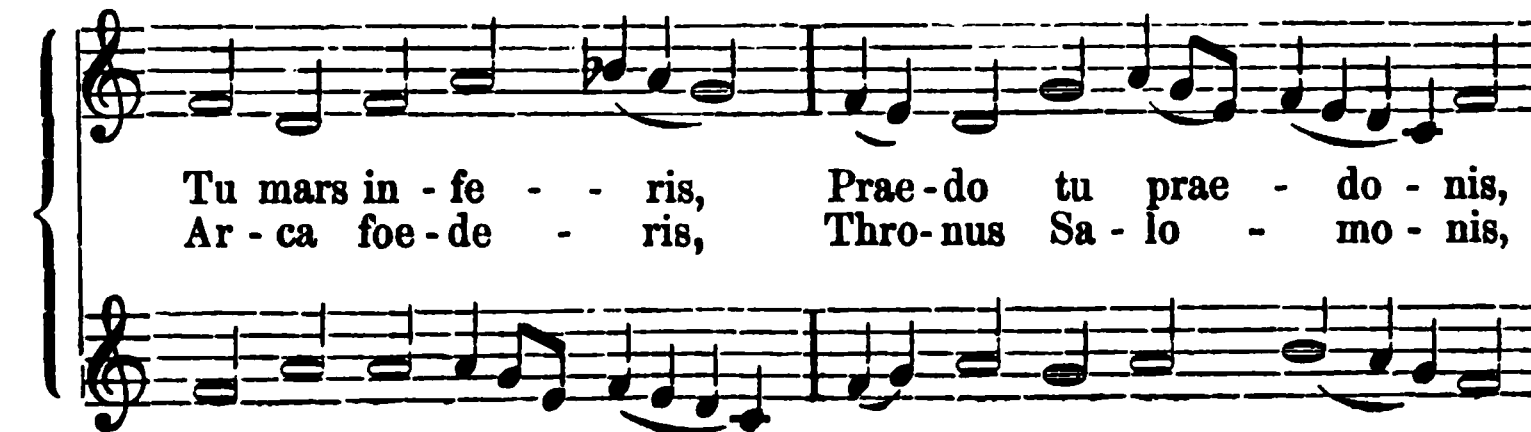
Ae - gris ef - fi - ce - ris   O - le - um unc - ti - o - nis.
Os - cu - lum mi - se - ris   Pa - ri - es u - ni - o - nis

Spes mi - se - ris,   The - sau - rus pau - pe - ris,
As - se - que - ris,   Quid - quid pe - ti - e - ris,

Li - mes i - ti - ne - ris,   Ra - di - us vi - si - o - nis,
So - la prae ce - te - ris   Po - ti - or es in do - nis,

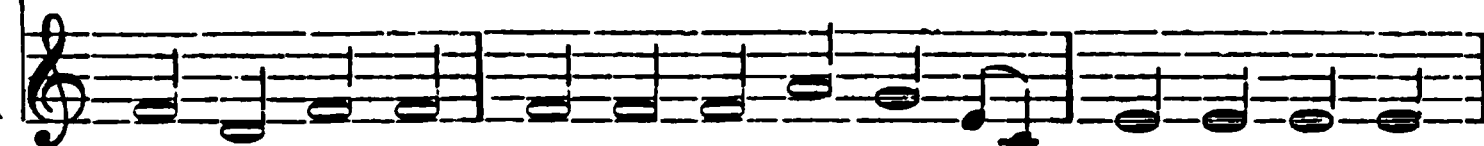
Tu mars in - fe - - ris,   Prae - do tu prae - do - nis,
Ar - ca foe - de - ris,   Thro - nus Sa - lo - mo - nis,

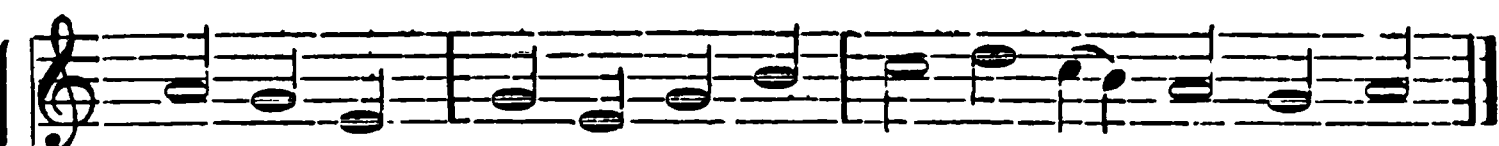
Vi - ta su - pe - ris,   Su - pe - ri - or es in thro - nis,
Ves-tis po - de - ris,   Tu vel-lus es Ge - de - o - nis.

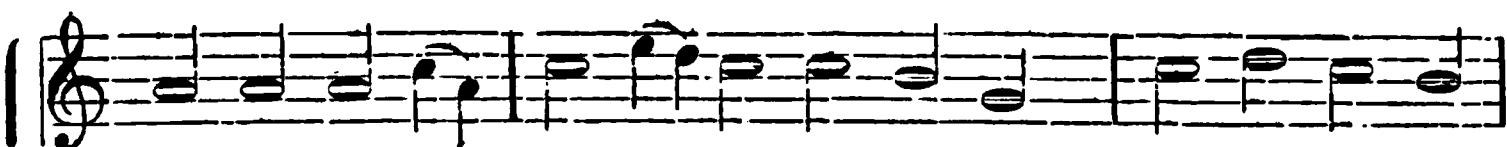
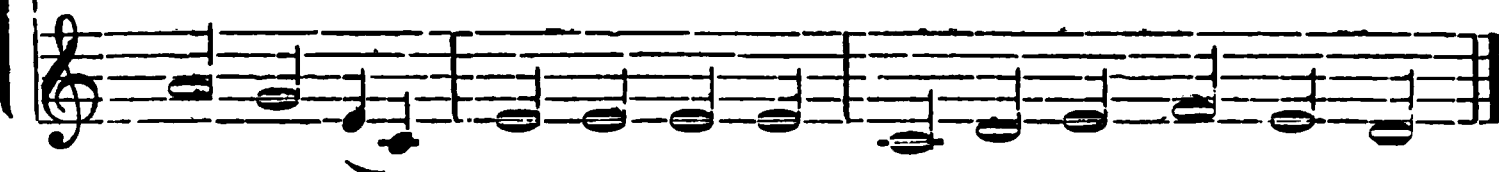
Tu ge - ne - ris   Pro - les de - ge - ne - ris,   Re - ge - ne - ras

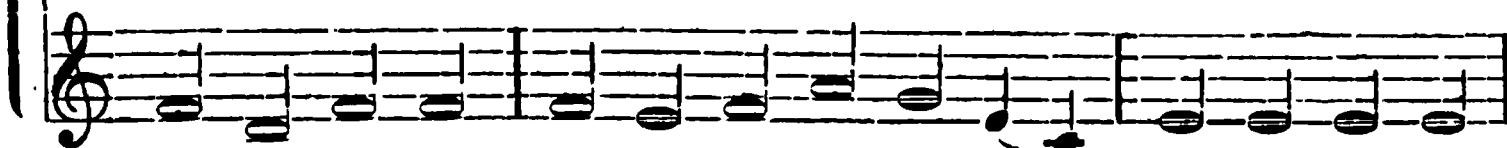
Ge - nus in pos - te - ris;   Ex o - pe - ris   Ser - vi - lis

o - pe - ris   Nos li - be - ras,   A lu - to la - te - ris.

Tu li - be - ris   Post ju - gum o - ne - ris   Spem re - se - ras

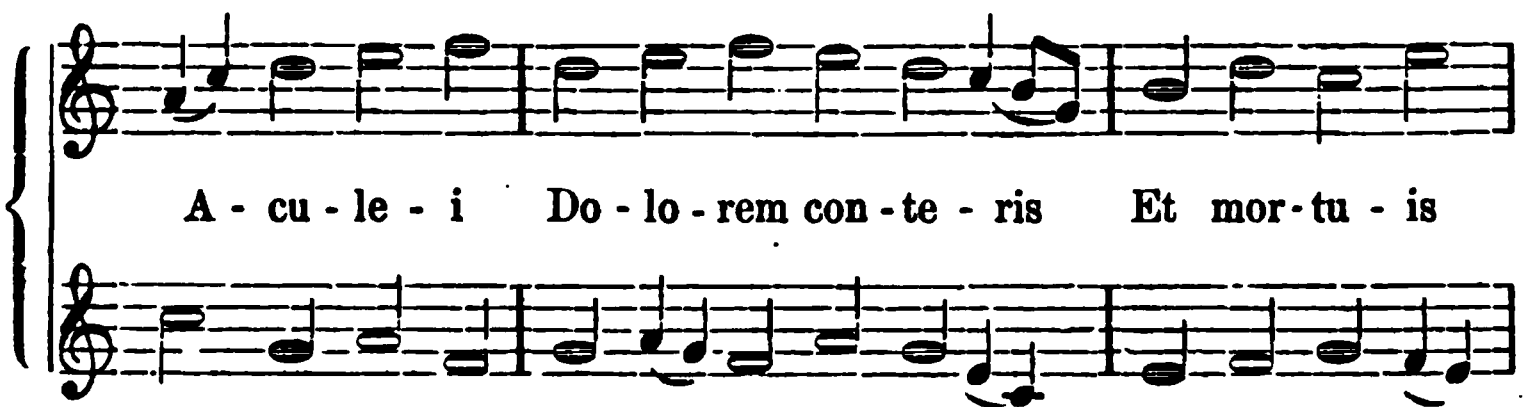

Ae - ter - ni mu - ne - ris   Tar - ta - re - i   Ca - te - nas
Si - de - re - i   For - mam cha -

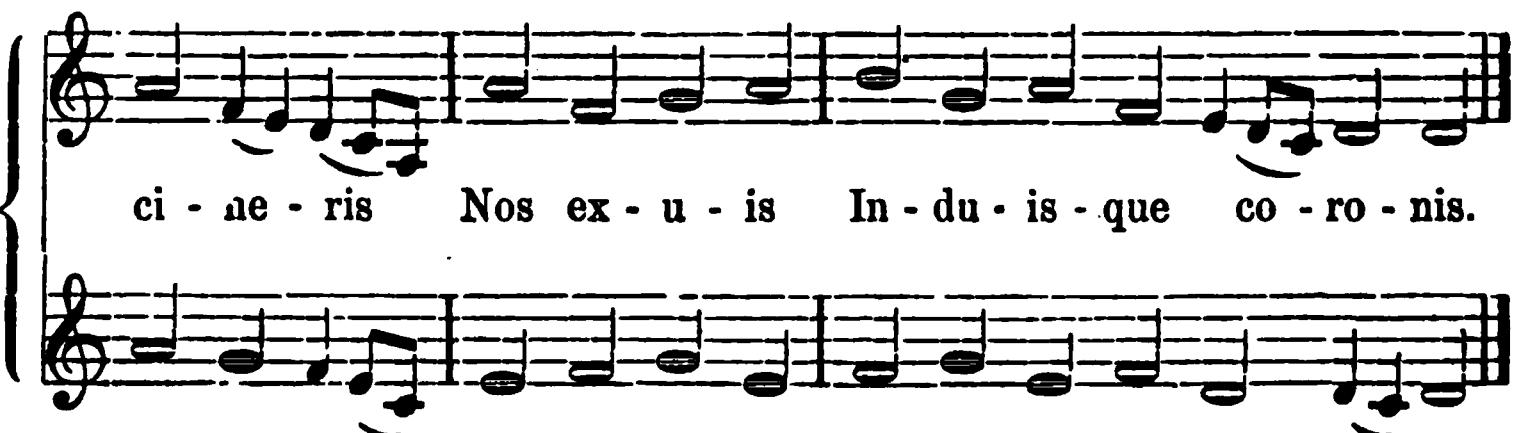
car - ce - ris   Com - mi - nu - is   Cap - ti - vos ex - e - ris;
rac - te - ris   Re - sti - tu - is   A sor - de pul - ve - ris.

A - cu - le - i   Do - lo - rem con - te - ris   Et mor - tu - is

Vi - tae spem a - pe - ris   Fu - ne - re - i   De - bi - tum

ci - ne - ris   Nos ex - u - is   In - du - is - que co - ro - nis.

IV.

Sequent. ms. Praedicat. saec. 13.

Cod. Sangallen. 383.

Ver pa - cis a - pe - rit Tel - lu - ris gre - mi - um,
Sa - lu - tis re - pe - rit Re - mus re - mi - gi - um

Jam Pe - trus ex - se - rit U - trum - que gla - di - um,

Quo pro - cul ab - e - rit In - cur - sus hos - ti - um.

V.

Antiph. ms. S. Vandregisili saec. 12.

Cod. Parisien. 10509.

Im - pe - ra - trix re - gi - na - rum Et sal - va - trix

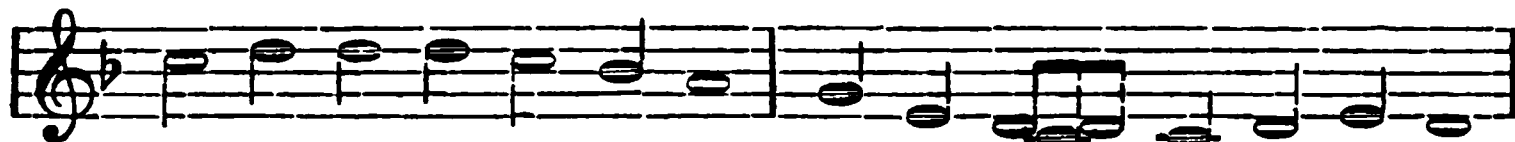
a - ni - ma - rum, Pre - ti - o - sa mar - ga - ri - ta,

Ro - sa ge - lu non at - tri - ta.

VI.

Cant. ms. Toletanum saec. 13.

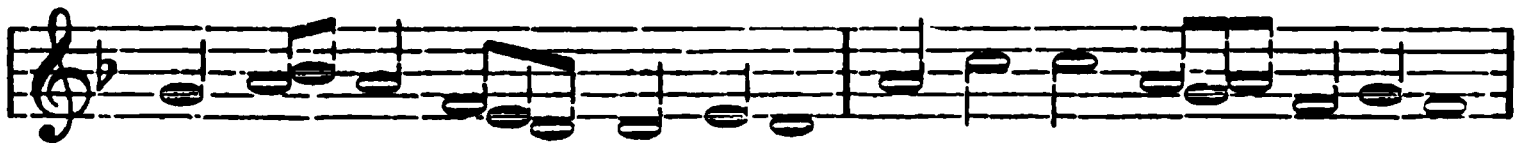
Cod. Matriten. Tolet. 33—23.

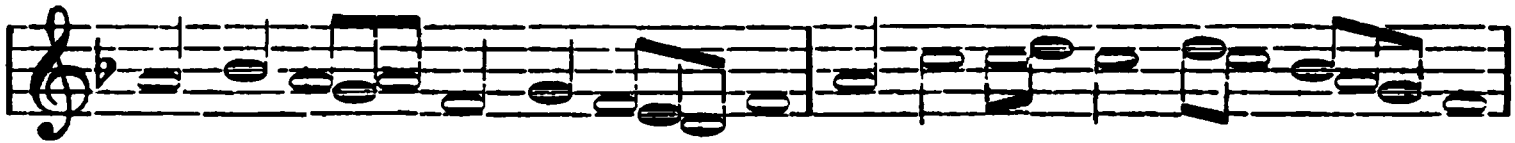
Gra-tu - le - tur po - pu - lus Pro sa - lu - te po - pu - li,

Quem de - sig - nat ba - cu - lus Nos - ter sig - nans ba - cu - li,

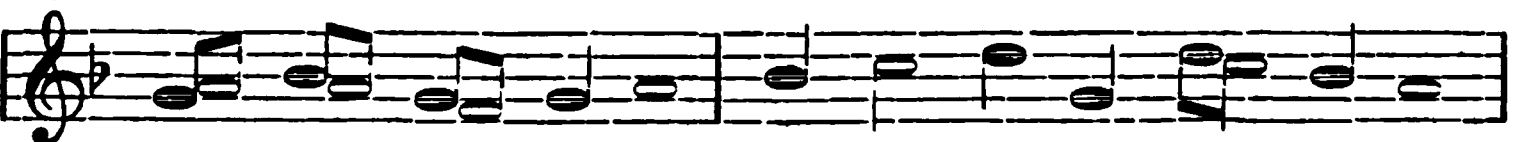
A - a - ron mys - te - ri - um Nec ca - ret mys - te - ri - o,

Quod vir - ga tam a - ri - da Et lo - co tam a - ri - do

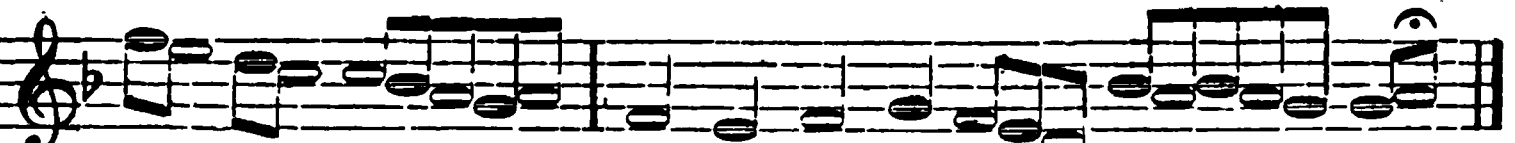
Flo - rens fruc - tum e - di - dit; Sic vir -

go fit gra - vi - da, Sed non ven - tre gra - vi - do

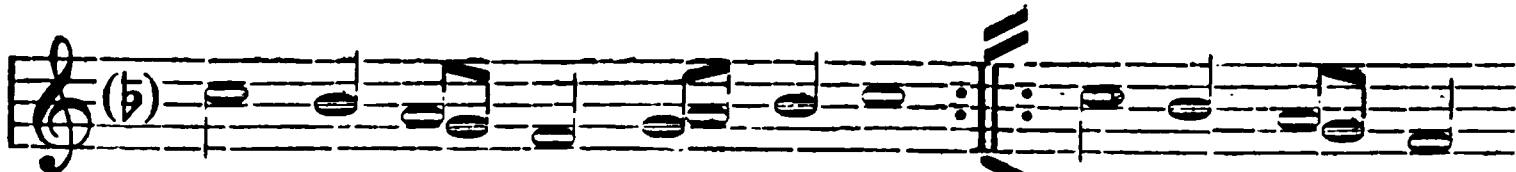
Vir - gi - na - lis per - di - dit flo - ris be - ne -

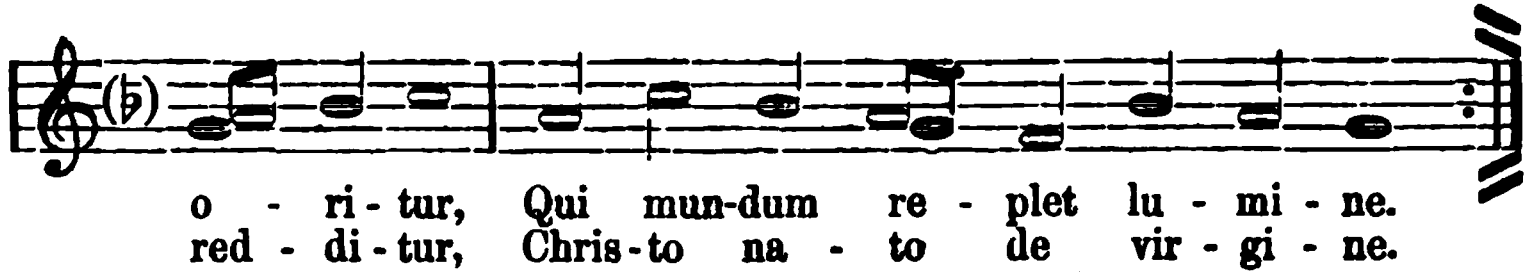
fi - ci - um Fruc - tus be - ne - fi - ci - o.

VII.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13.

Fes - ta di - es a - gi - tur, } In qua sol ex-
Mun - do sa - lus red - di - tur, } Mun - do sa - lus

VIII.

Sequent. ms. Praedicat. saec. 13.

Cod. Sangallen. 383.

IX.

Sequent. ms. Praedicat. saec. 13.

Cod. Sangallen. 383.

X.

Sequent. ms. Praedicat. saec. 13.

Cod. Sangallen. 383.

Pro - ce - den - ti pu - e - ro, E - ja, no - vus
an - nus est, Vir - gi - nis ex u - te - ro, Glo - ri - a lau - dis,
De - us ho - mo fac - tus est Et im - mor - ta - lis.

XI.

Antiph. ms. Bobbiense saec. 13.

Cod. Taurinen. F I 4.

Pu - er na - tus in Beth - le - hem,
In - de gau - det Je ru - sa - lem; As - sump - sit car -
nem fi - li - us. Ver - bum pa - tris al - tis - si - mus.
Cog - no - vit bos et a - si - nus,
R^o. Na - tus est no - bis par - vu - lus,
Quod pu - er e - rat Do - mi - nus.
Je - sus, Ma - ri - ae fi - li - us.

XII.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

Cod. Univers. Monacen. 157.

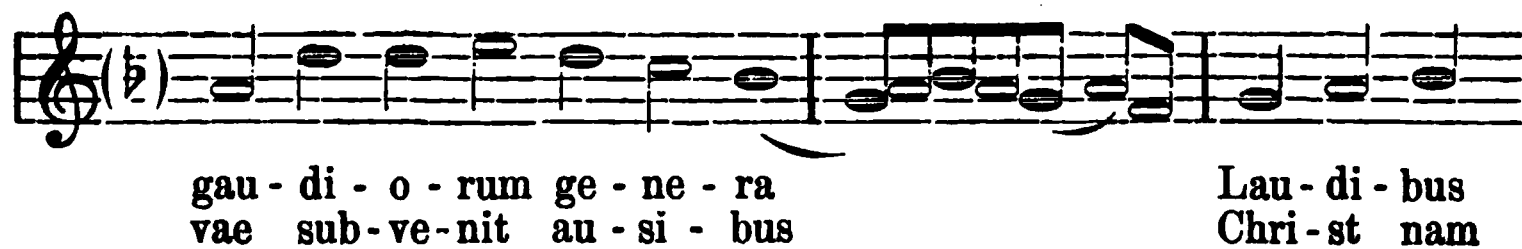
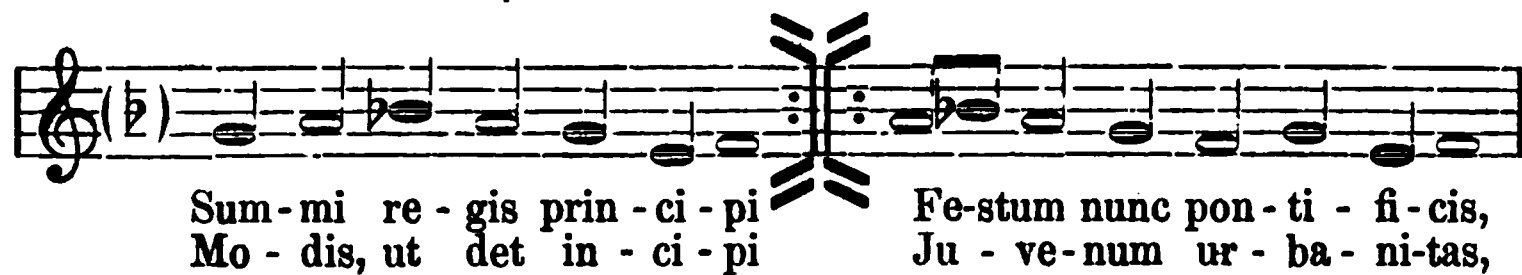
An - ni no - vi no - vi - tas, No - va lux splen - do - ris,

XIII.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

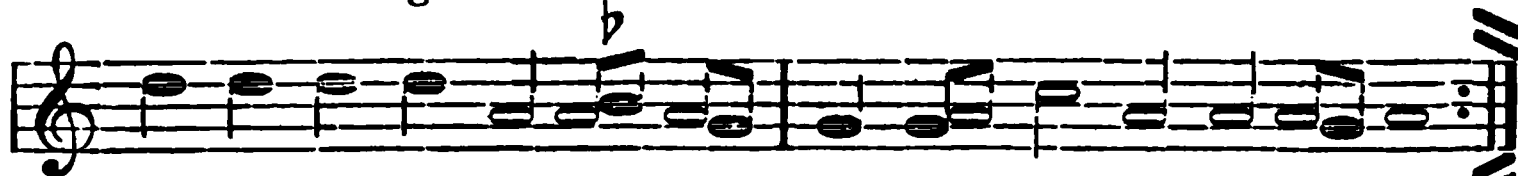
Cod. Univ. Monacen. 157.

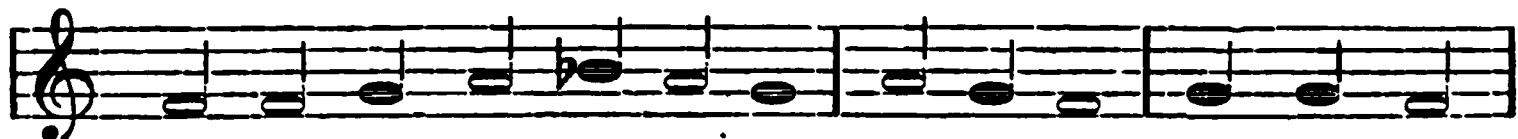
XIV.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

Cod. Univ. Monacen. 157.

Ec - ce, no - vus an - nus est, Rex coe - lo - rum na - tus est,
Prin - ceps mun - di cap - tus est, Ho - mo li - ber fac - tus est.

Ex sul - tan - di tem - pus est, Di - es est, Ve - nit lex,

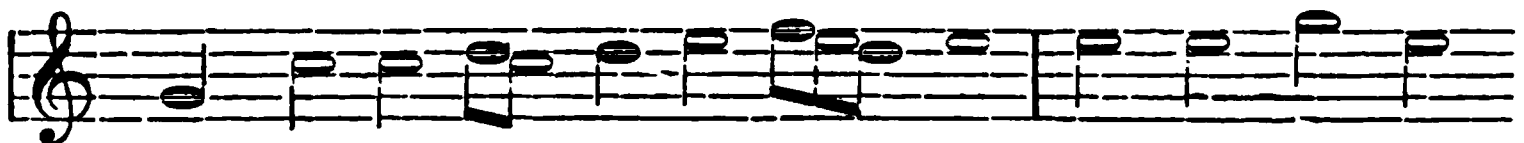

Ve - nit rex, Ve - nit fons gra - ti - ae.

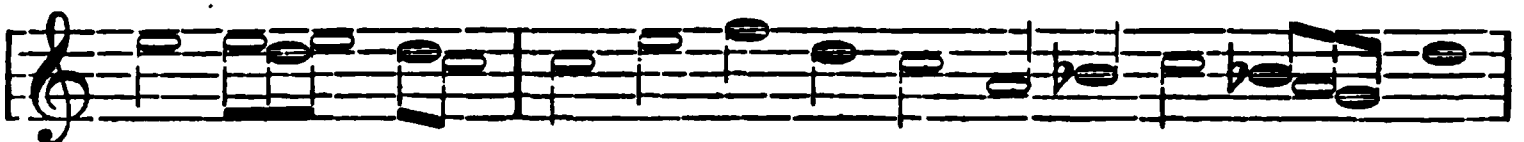
XV.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

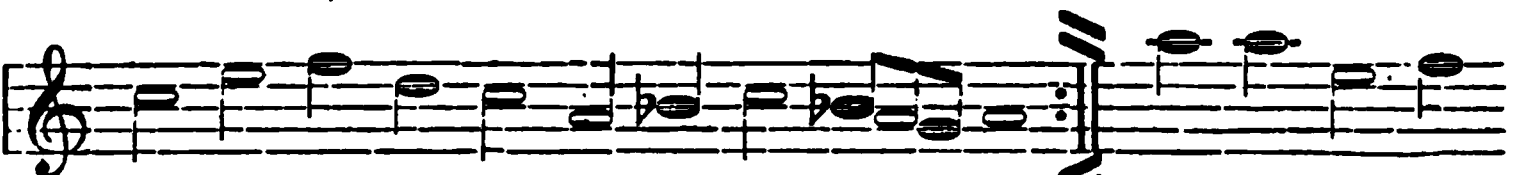
Cod. Univ. Monacen. 157.

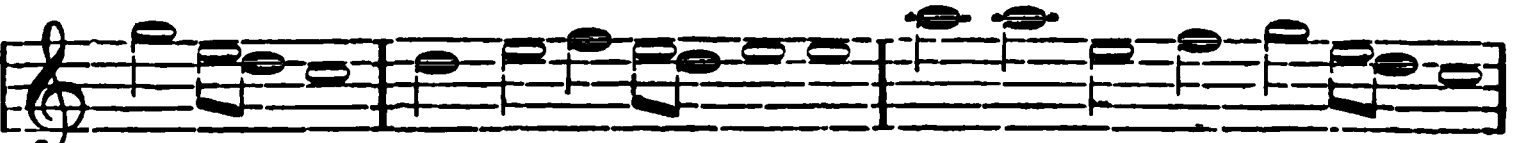
E - van - ge - li - zo gau - di - um, Quod sal - va - tor
E - ma - nu - el vo - ca - bi - tur, No - bis com - mo -

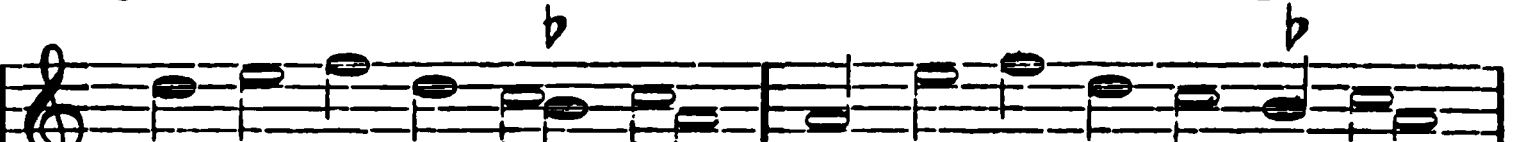
om - ni - um Na - tus est de vir - gi - ne, Gau - de - te,
ra - bi - tur, A - ni - mo et cor - de vi - gi - le - mus

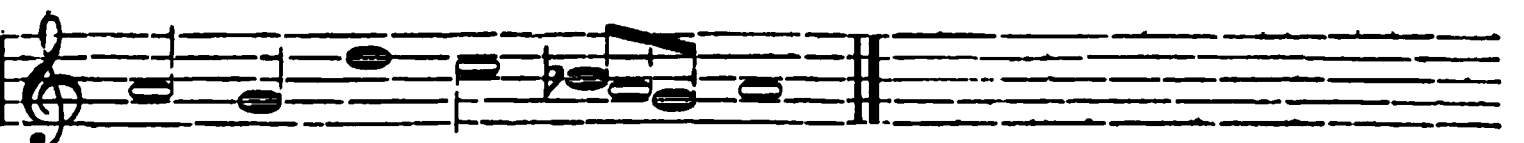
Si - cut sanc - ti tes - tan - tur pro - phe - tae. R^o. In ex - cel - sis
Et cum an - ge - lis nunc de - can - te - mus.

glo - ri - a Sit di - vi - ni - ta - ti, Pax in ter - ris pa - tri - a

Bo - nae vo - lun - ta - tis, Nos ab i - do - la - tri - a

Su - mus li - be - ra - ti.

XVI.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

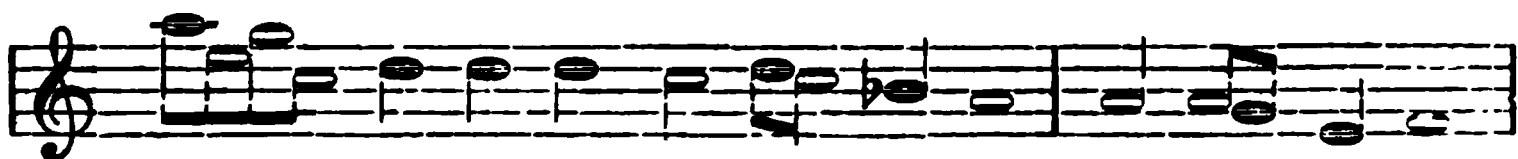
Cod. Univ. Monacen. 157.

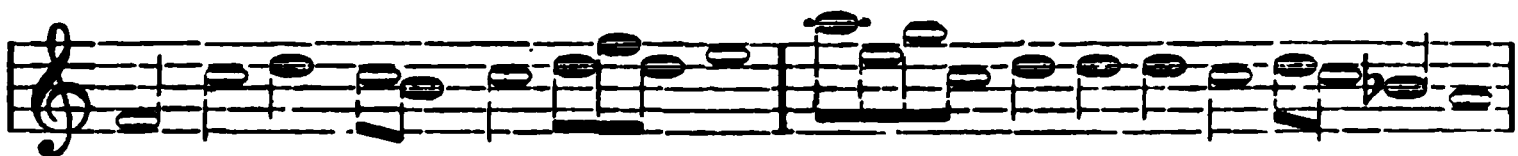
Ad cul-tum tu - ae lau - dis, O stel - la ma - ris,
Quae man-na coe-li clau - dis Et tan - dem cas - ste

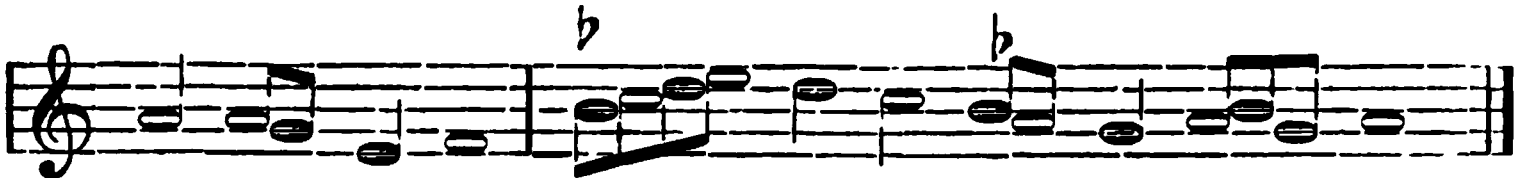
sal - va nos, Can-dens flos, Da mi - se - ris tu - ta-men;
ge - ne-ras, Pu - rum vas, Fer lan - gui - dis so - la-mer.

Tu ro - su - la pur - pu - re - a, Tur - tu - re - a

In ter-ris vox au - di - ta, Tu cel-lu - la vi - na - ri - a,

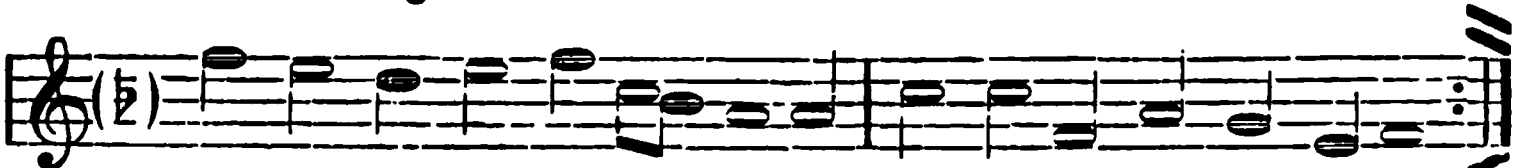

Per va - ri - a Prae - co - ni - a po - li - ta.

XVII.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

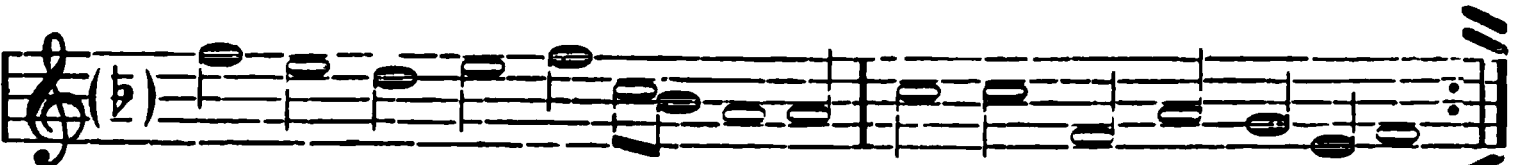
Cod. Univ. Monacen. 157.

Mos flo - ren - tis ve - nus - ta - tis Pu - e - ro - rum a - ci - e
Jo - cis dig - nis at - que gra - tis Lae - ta fin - gat fa - ci - e,

Gna - ra, ca - ra sors re - du - xit Prae - su - la - tus ju - bi - lum,
Er - go ter - go re - tro - da - ta Qua - vis jam moe - sti - ti - a,

Pel - lens, vel - lens, ut il - lu - xit, Cap - tae men - tis nu - bi - lum.
Plebs Mos - bur - gae doc - tri - na - ta, Gau - de sub pe - ri - ti - a.

XVIII.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

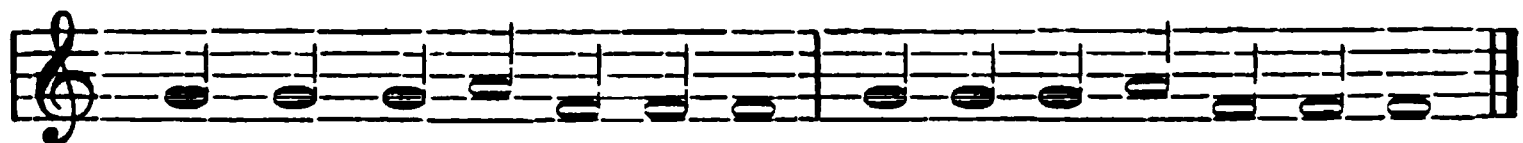
Cod. Univ. Monacen. 157.

Gre-gis pas-tor Ti-ty-rus, A-si-no-rum do-mi-nus,

Nos-ter est e-pis-co-pus. R^o. E-ja, e-ja, e-ja,

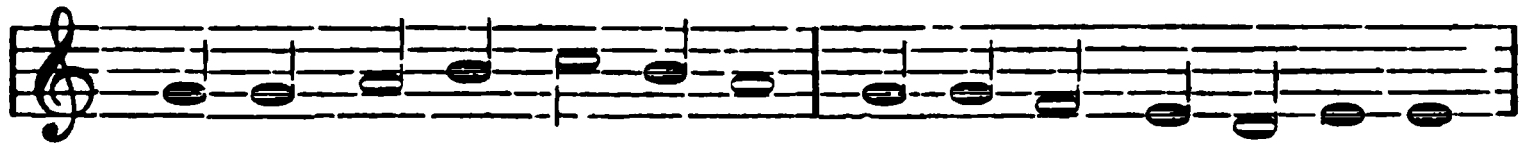

Vo-cant nos ad gau-di-a Ti-ty-ri ci-ba-ri-a.

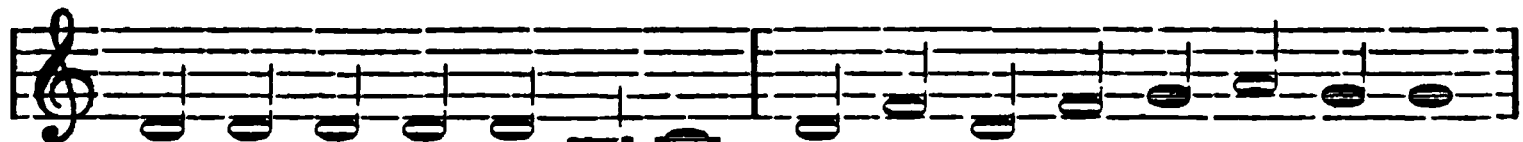
XIX.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

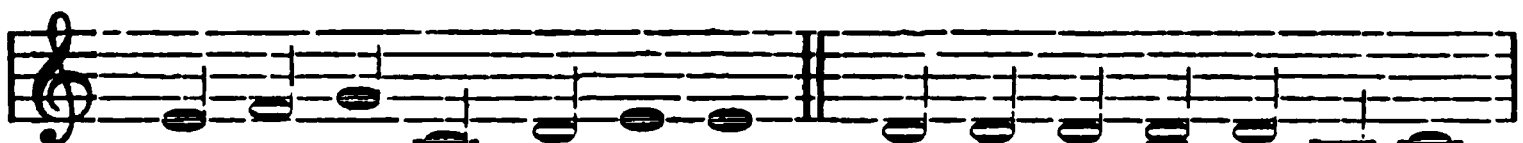
Cod. Univ. Monacen. 157.

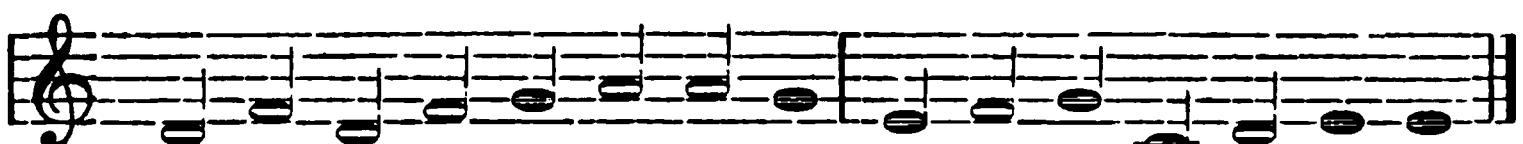
Stel-la no-va ra-di-at Com-ple-ta pro-phe-ti-a,

Nas-ci-tur E-ma-nu-el, Quem nun-ti-a-vit Ga-bri-el,

De vir-gi-ne Ma-ri-a Er-go no-vis lau-di-bus

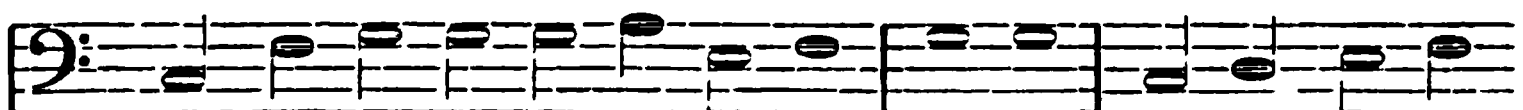

Oc-cur-rat om-nis po-pu-lus Cum ge-ni-tri-ce pi-a.

XX.

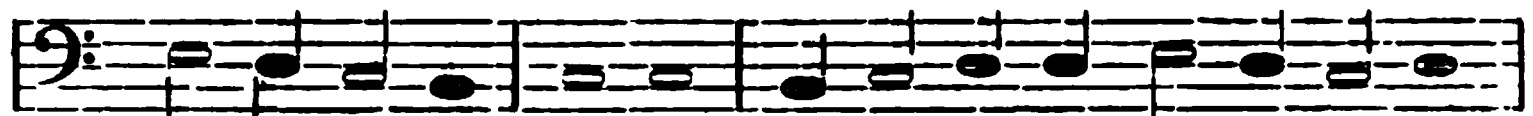
Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

Cod. Univ. Monacen. 157.

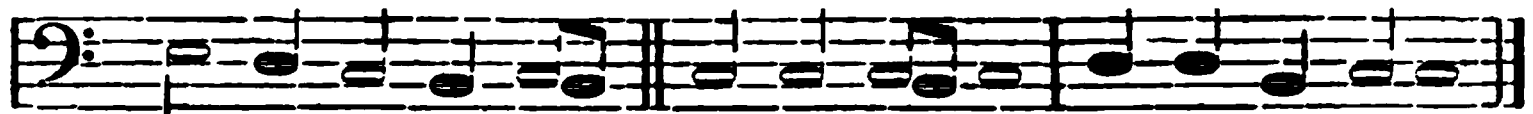

Ver-bum pa-tris hu-ma-na-tur, O, o, Dum pu-el-la

sa - lu - ta - tur, O, o, Sa - lu - ta - ta fe - cun - da - tur

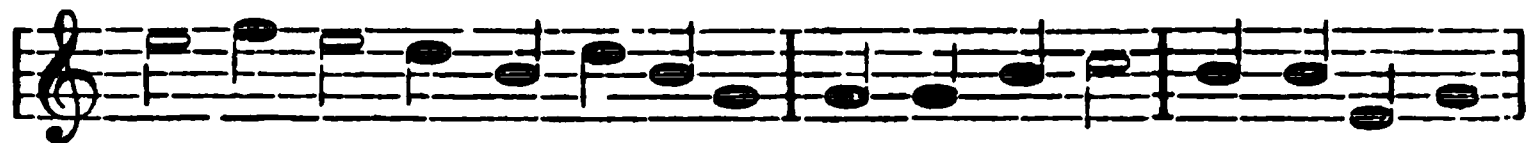

Vi - ri nes - ci - a. R^o. Ey, Ey, Ey - a, No - va gau - di - a.

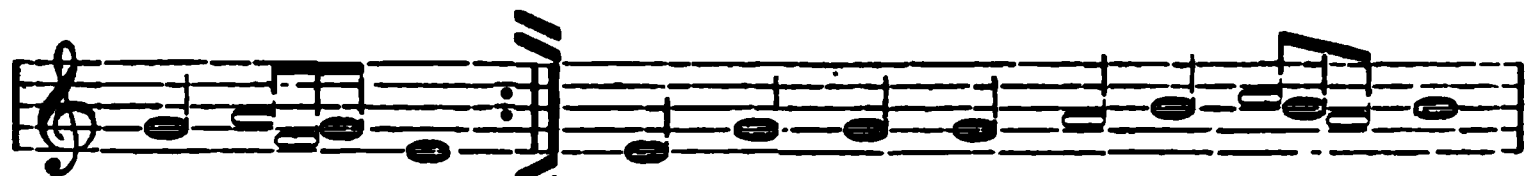
XXI.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

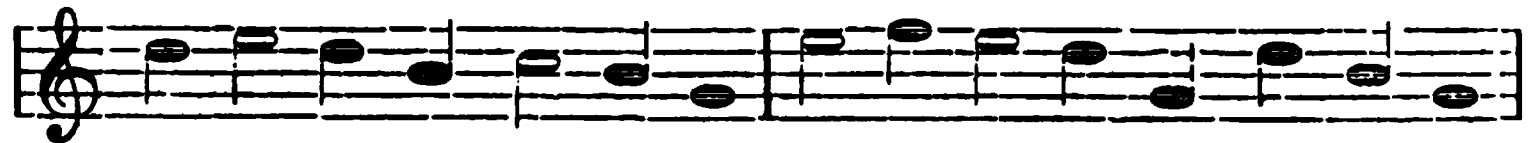
Cod. Univ. Monacen. 157.

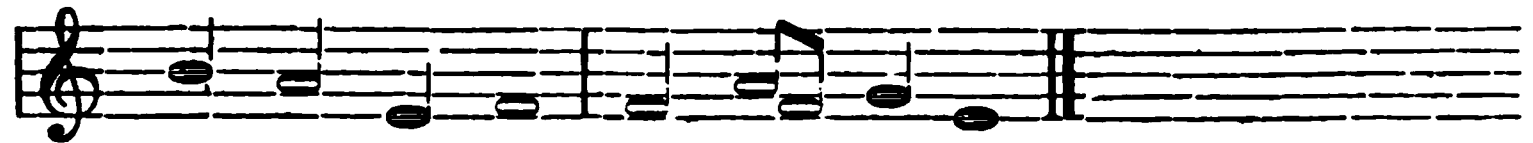
Flos cam - pi pro - fert li - li - um Ver - nan - ti - bus cum vi - o - lis
Dum vir - go pa - rit fi - li - um Ag - mi - ni - bus an - ge - li - cis

val - la - tum, Hic pau - sat in prae - se - pi - o
or - na - tum. Plau - dat no - vo ju - bi - lo

Do - mi - no - rum do - mi - nus, Ex - cel - so reg - nans so li - o,
Pu - ri cor - dis ci - tha - ra Spes nos - tra ful - sit lec tu - lo

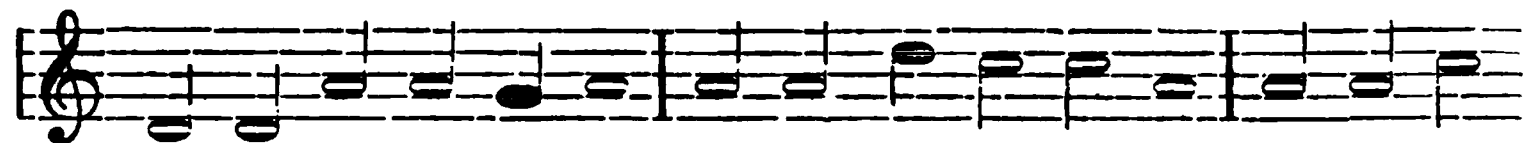

Im - pe - ri - o For - tis - si - mus.
Vir - gi - ne - o Per si - de - ra.

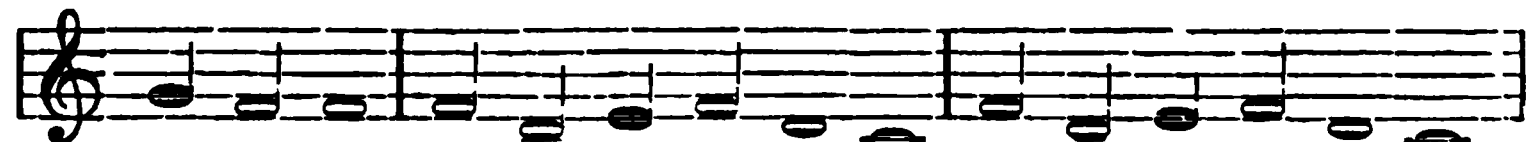
XXII.

Grad. Mosburgense anni 1360.

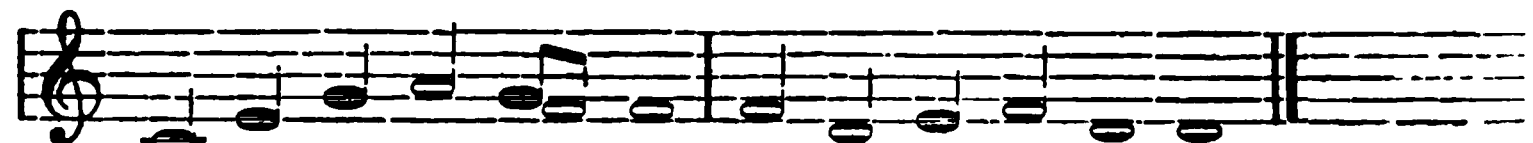
Cod. Univ. Monacen. 157.

In - to - nent ho - di - e Vo - ces ec - cle - si - ae, Di - es lae -

ti - ti - ae Re - ful - sit in mun - do; Er - go lae - ta - bun - do

Cor - de ju - bi - le - mus Et o - re ju - cun - do.

XXIII.

Miss. ms. Romanum saec. 15. Cod. Neapolitan. VI G 13 add. saec. 15.

Be - a - ta es, Ma - ri - a, Vir - go dul - cis et pi - a,

Can - do - re vin - cens li - li - am Es ro - sa si -

ne spi - na Sanc - to - rum me - lo - di - a.

Vir - go Ga - li - lae - a Na - za - reth ha - bi - ta - vit,
An - ge - lus des - cen - dens Sic e - am sa - lu - ta - vit,

Di - cens: A - ve, Ma - ri - a, Vir - gi - ni - ta - tis vi - a,

Be - a - ta es, Ma - ri - a.

XXIV.

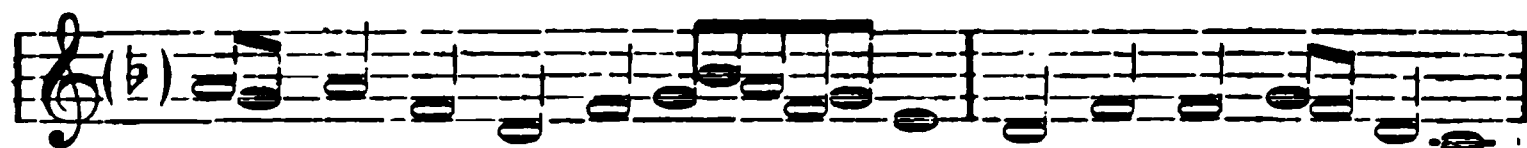
Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15.

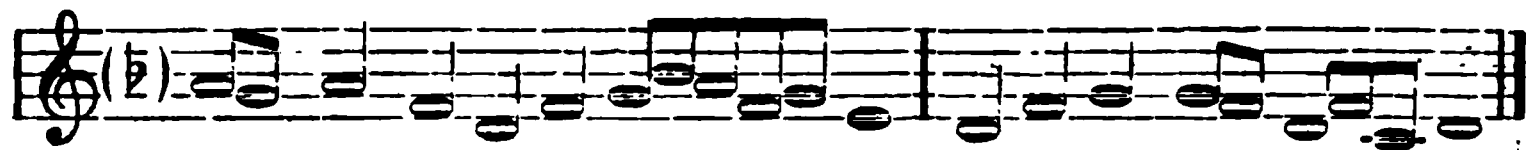
Stel - la splen - dens in mon - te Ut so - lis ra - di - um

Mi - ra - cu - lis ser - ra - to Ex - au - di po - pu - lum.

Con - cur - runt u - ni - ver - si Gau - den - tes po - pu - li,
Di - vi - tes et e - ge - ni, Gran - des et par - vu - li,

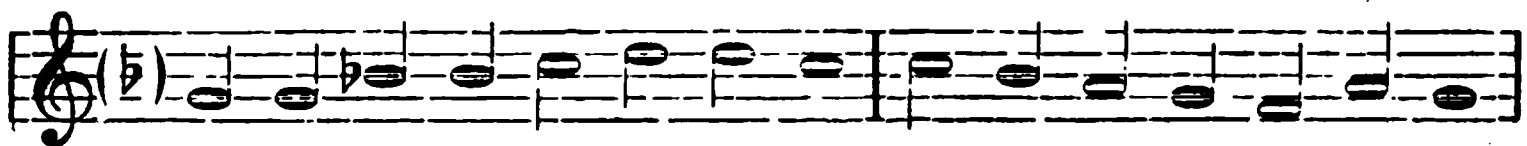
Ip - sum in - gre - di - un - tur, Ut cer - nunt o - cu - li,

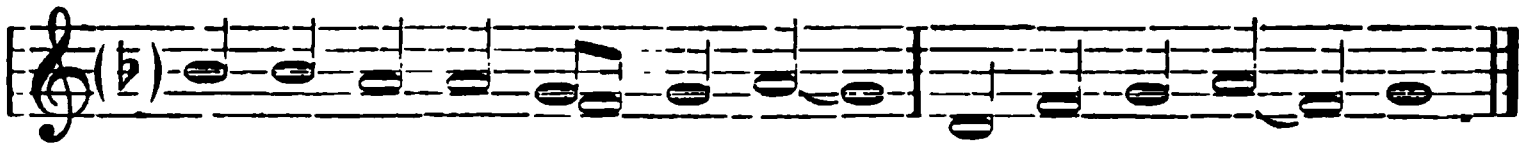
Et in - de re-ver - tun - tur Gra-ti - is re - ple - ti.

XXV.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15.

1. Vir - go so - la ex - sis - ten - te, Au - di - te, ca - ris - si - mi,

En, ad fu - it an - ge - lus. A - ve Ma - ri - a.
Cunc-ti si - mus con - ci - nen-tes: A - ve Ma - ri - a.

XXVI.

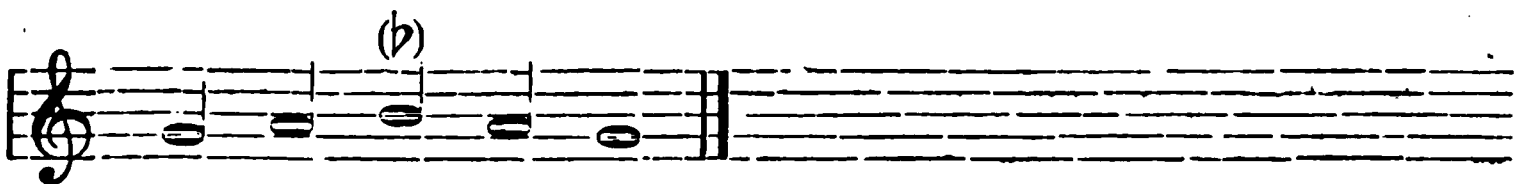
Cod. Senonen. 46. saec. 13.

O - ri - en - tis par - ti - bus Ad - ven - ta - vit a - si - nus,

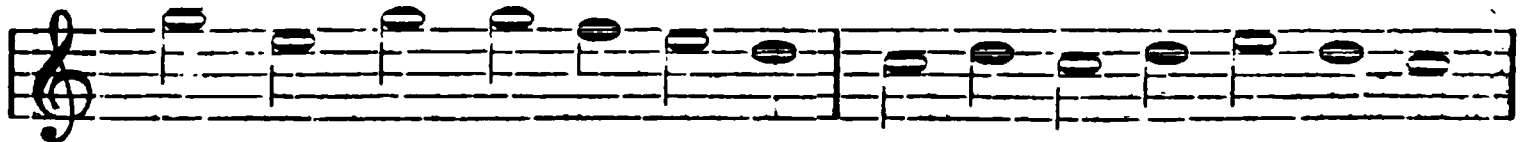
Pul - cher et for - tis - si - mus, Sar - ci - nis ap - tis - si - mus.

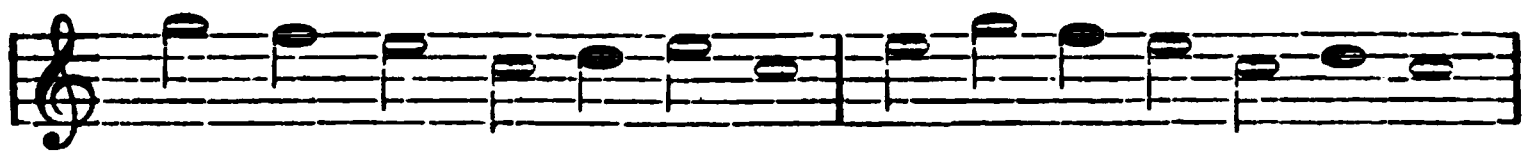
Hez, Sir As - ne, hez.

XXVII.

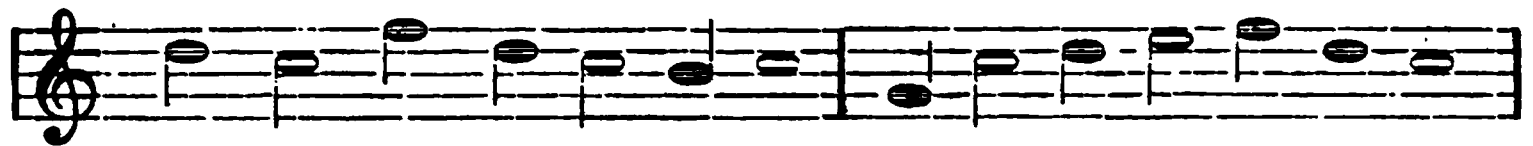
Cod. Senonen. 46. saec. 13.

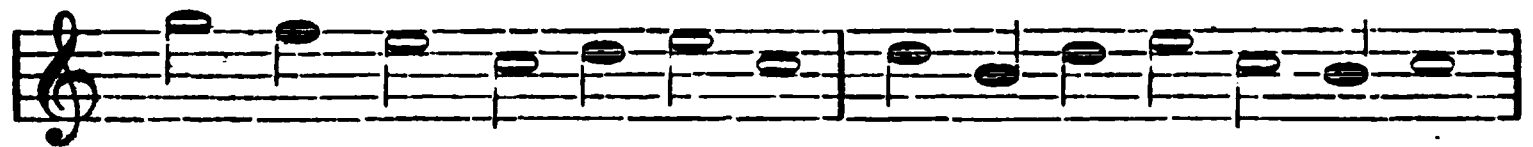
Nos - trae quod pro - vi - de - rat Sa - lu - ti al - ti - tu - do,
Dreves, Cantiones et Muteti. I.

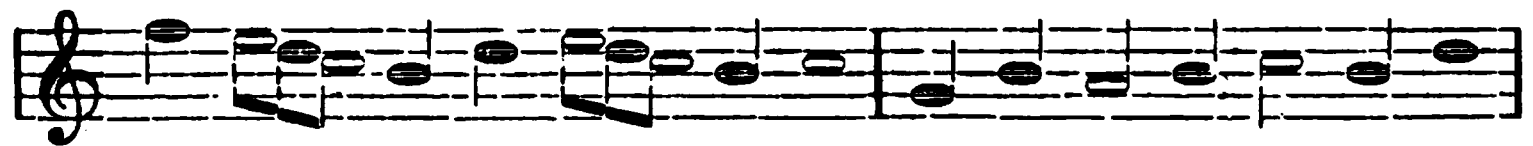
Tem - po - ris at - tu - le - rat In - stan - tis ple - ni - tu - do,

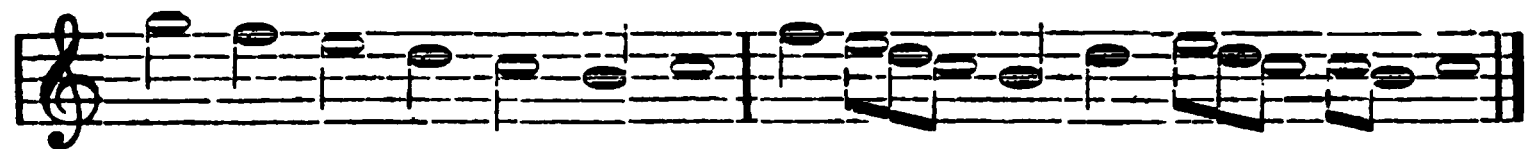
Con - de - scen - dens ad - e - rat De coe - lis for - ti - tu - do,

Ga - bri - el ad vir - gi - nem, Qui - a pul - chri - tu - di - nem

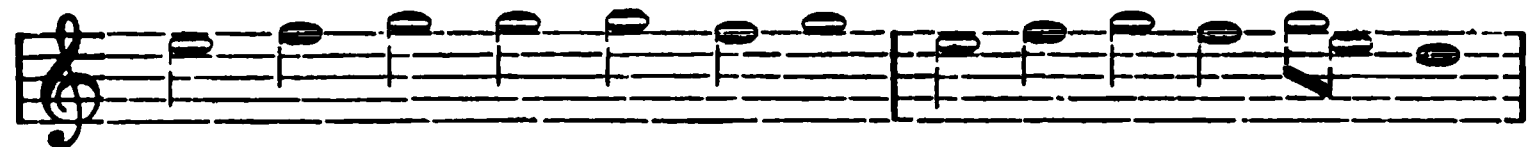
Rex e - jus cu - pi - e - rat, Thro - num hanc ut po - ne - ret.

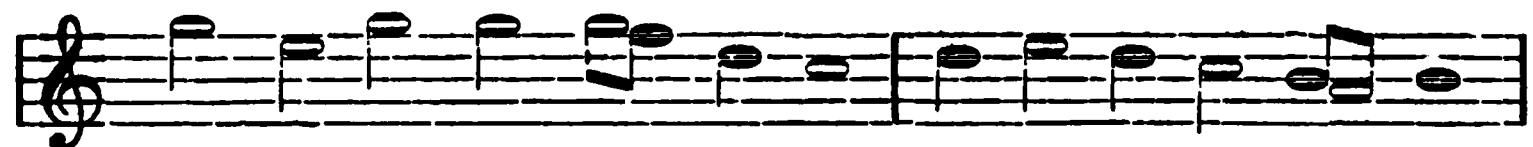
At - que fruc - tus fi - e - ret, Quod Da - vid ju - ra - ve - rat.

XXVIII.

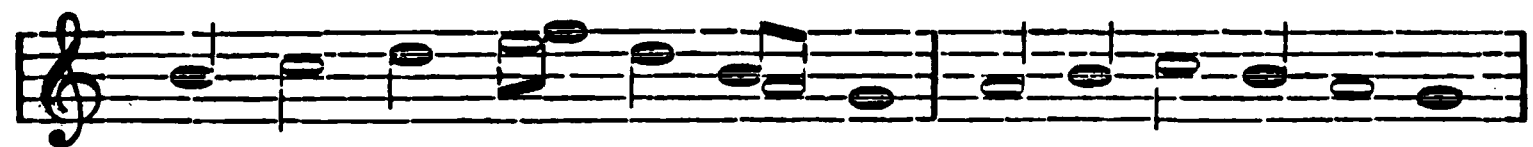
Cod. Senonen. 46. saec. 13.

Di - es fes - ta co - li - tur, Tan - ge sym - pho - ni - am,

Nam pu - er, qui nas - ci - tur Jux - ta pro - phe - ti - am,

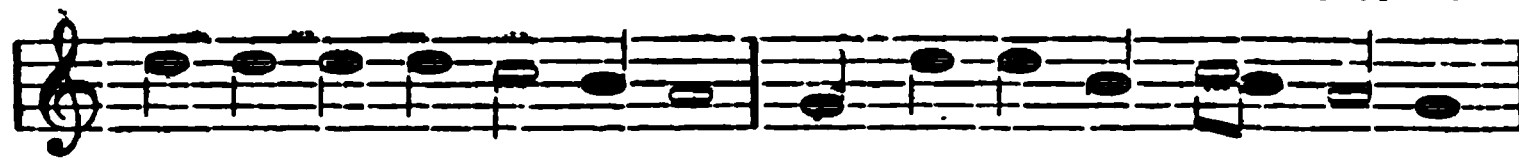
Ut gi - gas e - gre - di - tur Ad cur - ren - dam vi - am.

Fe - lix est e - gres - si - o, Per quam fit re - mis - si - o.

XXIX.

Cod. Senonen. 48. saec. 13.

Su - per om - nes a - li - as Cre - a - tu - ras Do - mi - no

Lau-des ho - mo re - fe - rat Pro ma - jo - ri de - bi - to.

[illegible]

Inhalts-Übersicht.

	Seite		Seite
Ab arce siderea	166	Ave Sunamitis	148
Adae clisis et ethisis	129	Ave virgo egregia	177
Ad cantum laetitiae	80	Ave virgo Maria Dei	178
Ad cultum tuae laudis	163	Ave virgo Maria genitrix	179
Adest annus jubilaeus	80	Ave virgo mater Jesu Christi	180
A dextris Dei Dominus	104	Ave virgo mater intemerata	205
Alathia canit quia	105	Ave virgo regia	181
Alle — resonent omnes	218	Ave virgo stella maris	205
Alma mater Domini	168	Ave virgo virginum	210
Anni novi novitas	136	Beata es Maria	182
Anni sunt primitiae	131	Beatae virginis	79
Annus renascitur	91	Beata viscera	148
Archangelus immensus	202	Benedictus sit hodie	222
Argumenta falluntur physicae	106	Benefico solatio	183
A solis ortus cardine	37	Castis psallamus mentibus	135
Audi mundi domina	165	Castitatis lilium effloruit	223
Audi nos virgo vera	201	Cedit tempus hiemale	106
Austro terris influente	79	Centrum capit circulus	88
Ave coelestis regina	168	Christo sit laus in coelestibus	93
Ave Dei pia	163	Christus manens quod erat	219
Ave fructus veri planta	169	Cinis adhuc aestuat	125
Ave gloriosa mater	184	Clara sonent organa	107
Ave gloriosa virginum	170	Collaudat in gaudio	208
Ave inquit angelus	171	Concipitur hodie	212
Ave Maria virgo virginum	208	Concurrunt universi	160
Ave maris stella ave	142	Condimentum nostrae spei	108
Ave maris stella coeli	143	Conditor alme siderum	37
Ave maris stella divinitatis	143	Congratulamini	164
Ave maris stella vera	144	Corde patris genitus	220
Ave mitis ave pia	203	Cortex occidit literae	41
Ave mundi gloria	173	Crebro da mihi basia	190
Ave nobilis delectabilis	174	Cum omne quod componitur	31
Ave plena gratia coelitus	175	Cunctis excellentior	141
Ave plena gratia mater	176	Cuncti simus concinentes	161
Ave quam pulchre	203	Deinceps ex nulla	105
Ave regina coelorum	176	Dei sapientia	80
Ave salus hominum	212	Deitatis fragrans cella	188

	Seite		Seite
De naturae fracto jure	78	Fulget dies celebris	71
Descendit in Israel	111	Fulget dies haec prae ceteris	88
De Sion exivit tenor legis	107	Fulget in propatulo	71
De supernis obumbratur	210	Gaudent ecclesia	109
De supernis sedibus	103	Gaude Gabrielis	153
Deus creator omnium	38	Gaudens in Domino	185
Deus in adjutorium intende	218	Gaude regina virginum	204
Deus in adjutorium meum	139	Genitus divinitus	70
Deus misertus hominis	69	Gratulemur in hac die	229
Dies ista colitur	107	Gratulentur parvuli	70
Dies ista dies pretiosa	110	Gratuletur populus	46
Dies nobis hodie	150	Gregis pastor Tityrus	110
Dolens auctor omnium	151	Hac in anni janua	130
Dole Sichen impie	77	Hac in die rege nato	128
Dulce commercium	218	Haec est clara dies	219
Dum sigillum summi patris	88	Haec est dies gratiae	212
Dum medium silentium	88	Haec est dies salutaris	65
Dum medium silentium	39	Haec est dies salutaris	66
Ecce mundi gaudium	95	Haec est turris quam vallavit	186
Ecce nomen Domini de	132	Haec festa natalita	123
Ecce nomen Domini venit	109	Hodie fit egressus	124
Ecce novus annus est	131	Hodie regina justitiae	188
Ecce tempus gaudii	93	Hodie splendor et lux	124
Ecce venit de Sion	59	Homo gaude nova laude	124
Ecce venit insigne	111	Illuxit lux coelestis gratiae	91
Ecce virginis Mariae	190	Imperatrix angelorum	153
Efficax pax fax	214	Imperatrix reginarum	153
Eja mater pia via	202	In conflictu nobili	124
En campi nostri flosculus	112	In ecclesia	185
Es rosa vernans	182	Inflexu casuali	43
Eva cunctos perdidit	150	In hac die gloriosa	188
Evangelizo gaudium	134	In hoc ortus occidente	53
Eva virum dedit in mortem	230	In hoc statu gratiae	95
Ex Adae vitio	60	In natali summi regis	126
Exceptivam actionem	42	In nova fert animus	32
Ex creata non creatus	50	In rosa vernat lilium	69
Exsultantes in partu	56	In te concipitur	140
Exsurge Domine	223	In terram Christus expuit	127
Festa dies agitur	89	Isaias cecinit	54
Festum stultorum	217	Isis physis transcenditur	201
Flete fideles animae	155	Isto die celebrari	127
Flore vernans gratiae	122	Jamjam natus de virgine	200
Florizet vox dulcisonans	207	Jam ver aperit	94
Flos campi profert lilium	165	Jam vetus litera	87
Flos de spina procreatur et	122	Jubilemus singuli	60
Flos de spina procreatur quae	167	Jucunda luce claruit	76
Fons aeternus emanavit	133	Jure plaudant omnia	112
Frater en Jordanus	16	Kalendas Januarias	228
Fraude caeca desolato	72	Laetetur turba puerorum	77
Fregit Adam interdictum	72	Legem dedit olim Deus	112
Fructu plena gratiae	191	Lex onus importabile	76

	Seite		Seite
Lilium floruit.	61	O mira creatura	139
Lux hodie lux laetitiae	217	Omnes gentes psallite	97
Lux illuxit gratiosa	75	Omnis curet homo	67
Lux omni festa gaudio	222	Omnis mundus laetabundus	118
Lux optata claruit	225	O nobilis virginitas.	167
Magnificat anima	62	O quam formosa	158
Manibus plaudite	113	Ora virgo spes salutis.	204
Mariam vox Mariam cor	119	Orbis totus gratuletur	200
Maria saeculi asylum.	162	O regina lux divina.	191
Mater regina	187	O regina omnium	168
Mater summi Domini	189	Orientis partibus	217
Mirabile mysterium	113	Ortum Christi sidere	200
Mira dies oritur	114	Ortum floris cantitemus	120
Miro modo concepisti	206	Ortum floris concinat	51
Misso de coelis	98	Ortum mundo solem justitiae	121
Missus bajulus Gabriel	171	Ortu regis evanescit	74
Moriuntur oriuntur	32	Ortus dignis Christi signis	199
Mos florentis pietatis	135	O Sara rara fecunda	195
Mundum renovavit	211	Ostende virgo pia.	195
Nata est hodie	180	Ostendunt Dei semitas	62
Nato coelorum Domino	207	Parentis primi novum facinus	223
Naturae primordium.	43	Pare virgo spes reorum	169
Naturas Deus regulis	44	Parit praeter morem	64
Natus est hodie Dominus	221	Partus per quem oritur	120
Natus est in Bethlehem	207	Pater creator omnium	89
Nos dignare te laudare	175	Pater filiae	67
Noster coetus psallat laetus	116	Pater ingenitus cosmo	76
Nostrae quod providerat	224	Pater ingenitus a quo	74
Nostri festi gaudium	131	Pater noster commiserans	73
Nostri festi gaudium	231	Patrem parit filia	221
Novae geniturae	63	Per partum virginis.	87
Novae lucis hodie	75	Personet pariter	170
Novae lucis hodie	206	Pietatis hodie	133
Nova gaudia	63	Planctus ante nescia	156
Nova vobis gaudia refero	114	Plebs Domini hac die	119
Novi laudes pueri	117	Polorum regina.	161
Novi partus gaudium	74	Praeter rerum seriem	73
Novus annus hodie	228	Primus homo corrui	121
Nunc adsit nobis spiritus	65	Procedenti puero	90
Nunc in mundi exsilium	118	Procedenti puero	90
Nunc omnes ornat chrisma quos	187	Psalle laude	200
Nuptialis hodie	20	Psallite regi gloriae	95
O dia Dei potentia	115	Puer est nobis natus	68
O flos post fructum purior	166	Puer natus in Bethlehem	99
O Jesse virgula	196	Pulsa noxae scoria	172
O majestas deica	116	Pura conscientia	57
O Maria maris stella	188	Purgator criminum	48
O Maria mater Christi	192	Quae commisit femina	192
O Maria virginei	141	Quanto decet honore	226
O Maria virgo pia	213	Quid tu vides Jeremia	53
O mira caritas	159	Quis mihi det ut laudes	199

	Seite		Seite
Quod promisit ab aeterno . . .	83	Stupeat natura	185
Regis natalitia	226	Super omnes alias	227
Relegentur ab area	85	Tecum ut vivamus	199
Renovantur veterum	84	Tempus est gratiae	31
Res mira conspicitur	84	Thronus Salomonis	52
Resonet intonet	58	Transgressus legem Domini . .	81
Resultet plebs fidelis	58	Tres signatas calculo	102
Resurrexit victor ab inferis . .	17	Tribus signis Deo dignis . . .	128
Revirescit et florescit	99	Trinitas deitas unitas	219
Rex et pater omnium	82	Tu nobis da hodie gaudium . .	143
Rex interminabilis	101	Un. bram destruxit penitus . .	128
Rosae nodum reserat	89	Universa creatura	96
Rutilat hodie	40	Universalis ecclesia	129
Salva nos stella maris	209	Uterus hodie virginis floruit . .	101
Salve cella castitatis	193	Ut nos reduceret	102
Salve coeli janua	173	Vae quod meruit procax	102
Salve coeli porta	198	Vale hortus virgo conclusus . .	194
Salve mundi domina	186	Verbum pater exhibuit	47
Salve puella	174	Verbum patris hodie	226
Salve salus virginalis	193	Verbum patris humanatur	104
Salve sancta parens	176	Veri floris sub figura	50
Salve virgo speciosa	177	Veri solis radio	85
Salve virgo vere	178	Veri solis radius	45
Salve virgo virginum	209	Veris principium	92
Sancta pia fert Maria	102	Veri vitis germine	85
Si Deus est animus	49	Vernat claustrum virginis	198
Sion silere noli	55	Ver pacis aperit	86
Sol de sole prodiens	55	Veterem moerorem pellite	92
Sol est in meridie	212	Vetus abit litera	86
Sol ex supernis oritur	83	Vetus error abiit	78
Sol oritur in sidere	82	Viderunt Emmanuel	225
Sol sub nube latuit	40	Virgo Galilaea	182
Sonent laudes pueri	103	Virgo gemma virginum	227
Sonet vox laetitiae	81	Virgo mater salvatoris	57
. . . Stella maris appellaris . .	197	Virgo parit filium	123
Stella nova radiat	132	Virgo parit filium	184
Stella splendens in monte . . .	160	Virgo sola existente	161
Stirps Jesse florigera	185		

ANALECTA HYMNICA

MEDII AEVI.

XXI.

CANTIONES ET MOTETI.

Lieder und Motetten

des

Mittelalters.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,
S. J.

Leipzig.

O. R. R e i s l a n d.

1895.

CANTIONES ET MOTETTI.

Lieder und Motetten

des

Mittelalters.

Zweite Folge:

Cantiones Festivae, Morales, Variæ.

Herausgegeben

von

Guido Maria Dreves,

S. J.

Leipzig.

O. R. Re i s l a n d.

1895.

VORWORT.

In der Einleitung zum XX. Teile dieser *Analecta* ist bereits alles Nötige auch betreffs der Lieder dieses Bandes bemerkt worden, welche, aus denselben Quellen geschöpft wie die des vorhergehenden, nur deshalb ein besonderes Heft bilden, damit der gleichmäßige Umfang der einzelnen Teile thunlichst gewahrt bliebe.

Es ist der vorliegenden Sammlung ein doppelter Anhang beigegeben worden, von denen der zweite eine Anzahl von Singweisen, der erste eine Auswahl von Texten enthält, deren Form und Bestimmung manches Rätselhafte zu bieten scheint. Was erstere betrifft, so ist keinerlei strophische Gliederung auch bei den ausgedehnteren Beispielen dieser Art zu entdecken, obschon es natürlich nicht unschwer wäre, namentlich an der Hand des Reimes, diese Lieder in Strophen oder doch Zeilengruppen zu zerlegen. Als ein Hindernis hierbei würde man nur die Ungewißheit empfinden, welche Reime vorkommenden Falles als Binnenreime betrachtet werden könnten, welche nicht.

Was die Bestimmung und den Gebrauch dieser eigentümlichen Poesieen betrifft, so ist das einzige Licht, das ich zu entdecken vermochte, in dem Umstand zu suchen, daß am Schlusse derselben meist ein oder zwei Worte mit langen neumenreichen Melodien stehen, wie z. B. in *odorem, et floreunt, et exaltavi* u. a. m. Diese Worte scheinen liturgischen Texten anzugehören und unsere Lieder wären alsdann Tropen. So lautet ein kurzes Lied dieser Gattung, das ich dem *Codex Laurentianus* entlehne:

Locus hic terribilis,
 Sacratus,
 Mundo venerabilis,
 Ornatus
 Jubilis,
 Fundo petrae stabilis,
 Firmatus,
 Per longitudinem
 Tenditur fidei,

Per altitudinem
 Erigitur spei,
 Habens latitudinem,
 Qua diffunditur
 Amore proximi et Dei,
 Agitur,
 Ut in hac ecclesia
 Beneplaceam ei,
 Deleam vitia et confitebor.

Hierauf folgt reich neumierte die Silbe Te, zu ergänzen jedenfalls zu Terribilis. Mit diesem Worte beginnt aber der Introitus des Kirchweihfestes, auf welches auch der Inhalt obiger Verse deutet. Diese scheinen also ein Tropus zum Introitus „Terribilis“ zu sein.

Fassen wir unsere Lieder als Tropen auf, so wird es aber für uns beinahe rätselhaft, wie manche von diesen Texten in der feierlichen Liturgie zur Verwendung kommen konnten, weniger weil die meisten infolge einer uns unverständlichen Reimsucht ebenso arm an Inhalt als überladen in der Form sind, als vielmehr deshalb, weil der Gegenstand so mancher sich mit dem Zwecke und der Würde des Gottesdienstes schlechterdings nicht zu vertragen scheint. So lautet ein kurzes Lied der vorbeschriebenen Art, ebenfalls im Cod. Laurentianus, wie folgt:

Crescens incredulitas
 Fidem domuit,
 Jacens vilis caritas
 Procul latuit,
 Rerumque cupiditas
 Os aperuit,
 Gentes sibi creditas
 Haec absorbuit,
 Nil valet prudentia,
 Nil probitatis gratia,

Sed nummorum copia
 Prodest super haec omnia.
 Hodie pecuniae
 Custos diligitur,
 O, e, o,
 Pauper homo spernitur,
 O, e, o,
 Regis curia
 Nil sine pecunia
 Prodest morum copia.

Wenn wirklich die Beamten, die im Namen des Königs von Frankreich Recht sprachen, derart der Bestechung zugänglich waren, so würden wir eine Philippika gegen sie in einer Kanzelrede oder in einem Rügeliede, wie dieser Band deren manche enthält, am Platze, jedenfalls begreiflich finden. Was dieselben aber in einem liturgischen oder doch innerhalb der Liturgie verwandten Stücke wollen und sollen, dafür haben wir heute kein Verständnis mehr. Wurden dieselben wirklich — und daran ist wohl nicht gut zu zweifeln — in der Kirche gesungen, so

rechtfertigen dieselben vollkommen die Anschauung des Durandus (De Modo Gener. Concil. celeb. 19.): Videtur valde honestum esse, quod cantus indevoti et inordinati Motetorum et similium non fierent in ecclesia.

Eines dieser strophenlosen Lieder, No. VIII des Anhangs, wird in der Engelberger Handschrift 314 als „De sancta Maria Mutetus“ bezeichnet. Es ist damit nicht gesagt, daß dieser Name gerade dieser uns beschäftigenden Art von Gesängen eigen sei. Es scheint im Gegenteile zweifelhaft, ob der Name Mutetus im frühen Mittelalter überhaupt eine Dichtungsart oder aber eine Kompositionsweise bedeutete. Ersteres scheinen die Verse nabezulegen, die Du Cange s. v. Motetum aus einem alt-französischen Romane de la Rose auführt:

Qu'il feist rimes jolivettes,
Motes, flabiaux! et chansonnettes,
Qu'il vueille à sa mie envoier,

in denen das Motett augenscheinlich als eine Art von Gedicht (rimes) bezeichnet und mit chansonnettes und fabliaux auf eine Linie gestellt wird. Letzteres scheint aus einer Stelle Pseudo-Bedas bei Gerbert de Cantu et Musica Sacra II, 129 hervorzugehen, woselbst die Musik als die Wissenschaft de gravi, medio et acuto sono definiert wird „et quomodo ex his componuntur motelli (lies motetti) seu conducti vel organa“, wobei der mutetus mit dem organum, also einer Kompositionsart auf gleiche Linie gestellt wird. Letzterer Anschauung ist Gerbert gefolgt, der a. a. O. S. 129 ff. mehrere Beispiele von Motetten aus einer San-Blasianer Handschrift anführt, welche seine eigene S. 129 versuchte Definition Lügen strafen und darthun, daß ein Motett verschiedenartige poetische, ja sogar prosaische Form haben kann. Ersterer Ansicht ist Léon Gautier, der in seiner Histoire de la Poésie liturgique au moyen âge I, 183 das Motett definiert: Le mutetus est une pièce à une ou plusieurs voix qui se chante, d'une façon indépendante, à tel ou tel moment de l'office. Il faut ici se montrer large et comprendre sous cette dénomination toutes les pièces lyriques de langue latine qui ont un caractère pieux sans avoir de place déterminée dans la journée liturgique. Dieser Definition zufolge würde sich Mutetus und Cantio nur insofern nicht decken, als letzter Begriff auch jene selbständigen Lieder einschlosse, denen ihr

Inhalt einen bestimmten Platz im Officium anweist, wie die Conductus, als auch jene, die nicht beim officiellen Gottesdienste, sondern bei anderen Gelegenheiten gesungen werden sollten. Letztere Lieder hätten dann mit den Leseliedern das gemein, daß sie wie diese für die Privatandacht eingerichtet, mit den Cantiones, daß sie zum Gesange, nicht zur Lektüre bestimmt waren.

Auffallend ist wie bei den Tropen so bei den Cantionen eine Vorliebe für die Dreizahl der Strophen, sei es für drei gleichen, sei es für drei verschiedenen Aufbaues. Diese Vorliebe ist nicht genügend erklärt. Sollte sie sich darauf zurückführen lassen, daß der Tropus (so gut wie der Introitus), wie Durandus in seinem Rationale mehrmals, so IV, 5 u. 6, hervorhebt, drei Teile hatte: Unde tria continet, videlicet antiphonam, versum et gloriam? Es wäre dann das häufige Vorkommen dreistrophiger Cantionen ein neuer Beweis für die Entwicklung dieser Gattung aus den Tropen.

Wien, den 14. November 1894.

Guido Maria Dreves.

I.

FESTIVAE DE TEMPORE.

De ss. Trinitate.

1.

1. O amor, Deus, deitas,
Majestatis essentia,
Trinitatis societas,
Nexus et amicitia,
Summi boni laetitia.
Tu sitiens societas,
Vitae plena felicitas,
Ex cujus influenza
Sunt, vivunt, vigent omnia,
O amor universitas.
2. Tu sapor ineffabilis,
Fons debrians, quos reficis,
Dulcor intolerabilis
Stringis, quos unis, perficis,
Incorporas nec sufficis;
Vita interminabilis,
Tu sola delectabilis,
Impatiens pacificis,
Dolor, qui nunquam deficis,
Ignis inexstinguibilis,
O amor inscrutabilis.
3. Personalis proprietas,
Nec te virtus exsuperat,
Per te vivit aeternitas,
Quae nunquam te prae-
venerat,
Sed osculum habuerat,
Te lege, sancta trinitas,
Familiaris unitas,
Quae caros vincit, carcerat
Et universis imperat,
Libertatis securitas,
O amor, Deus, deitas.
4. Quem nulla dimensio
Termino metitur,
Nec sensus intentio
Fine deffinitur,
Quae nunquam finitur,
Per te rex in solio
Sedens invenitur,
Si curras in stadio,
Nullo praevenitur,
O amor, quo itur.
5. Cellarium, vinarium,
Dives in omni gratia.
Tu veritas et vita,
Tu finis et principium
Cunctorum providentia
Qua quaeque sunt praescita,
Per liberum arbitrium
Currrens et necessarium
Disponis haec et alia
Certus sum, quod sit ita.
6. Ergo in principio
Verbum apud Deum,
Quem idem cum filio
Credo sed non eum
Et amorem meum.
Patris sapientia,
Splendor et figura,
Per quem fecit omnia,
Mira genitura
Idem in natura,
Candor lucis, speculum
Patris et spectaculum
Omnis creatura,
Vita post futura,
O amor, me cura.
7. O amor vincens omnia,
Vincis invincibilem,

Nostra victus miseria
Deum facis hominem,
Qui non permutatur,
O miranda gratia,
Quae nescit consimilem
Placans inimicitias
Per Mariam virginem
Salutis originem
Culpa superatur,
Amor humanatur,
O amor, qui datur.

8. Tu virtutum meritum,
Decus et dulcedo morum,
Vivum fers interitum,
Introitum et exitum,
Profectus es justorum.
Tu sanctorum praemium,
Tu gaudiorum gaudium,
Tu qui cuncta contines
Et principatum obtines
Regni coelorum,
Tu es Deus deorum.

9. Tu quies hiemalis
Et vernalis amoenitas,
Tu fervor aestivalis
Et es ignita caritas,
Autumnalis fecunditas,
Tu júbilus mentalis,
Spiritalis festivitas,
Amplexus nuptialis,
Suavitas, vivacitas,
Literalis facunditas,
Finis initialis,
Post moerorem serenitas,
Virtus imperialis,
Plena familiaritas
Scrutantium profunditas,
O amor, o jucunditas.

10. Radix immortalitatis,
Flos deliciositatis,
Sanitatis fructus,

Lignum vitae paradisi,
Per te mea, me dimisi,
Quem amisi;
O lux inaccessibilis,
In abyssum claritatis
Me immersum merge satis,
Eja da gratis,
Quo lumini sim similis,
O amor veni nobilis.

11. Tu es circumferentia,
Centrum, tui positio
Loci negat obsequia,
Alpha et O et unctio,
Virtus in omni medio.
Tu gratia pro gratia,
Quo languent desideria,
Tuique sine socio
Fecunda haec possessio,
O amor amans omnia.

12. Tu genus es in genesi,
Moralibus si pateat,
Lux, arca, fons diluvii,
Se mare rubrum praebeat
Profundum, me absorbeat.
Du et progressus Exodi,
Columna, virga Moysi,
Me terra mellis habeat,
Currus Eliae provehat,
Sacrae jungens synderesi
O amor Hely, Heloi.

13. O amor, o sublimitas
Me transfer ad sublimia,
Cui vita, liberalitas
Nec non omnipotentia,
Tu vera sapientia,
Rex et regalis pietas,
Tu semper vicens novitas,
Nova me reple gratia,
Tibi sit laus et gloria,
O amor, Deus, deitas.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. A. — Clm. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. B. — Cod. Graecen. (ol. Lambrechten.) 258. add. saec. 13. C. — 3, 6 De lege C. — 5, 6 quaeque sunt perfecta C. — Bis Str. 7 stimmen alle Quellen überein; Vor Str. 7 schaltet C ein:

Per te cuncta condidit,
Quibus legem indidit,
    Ut vita, qua viverent,
    Se invicem amarent;
En Thau signaculum,
Luce decorans aemulum,
    Ut te plus diligere,
    Qui firmandi starent.

Dejicis belligerum
Fortis ut mors Luciferum,
    Cujus adversarius
    De limo creatur,
    Amor operatur,
Regnum et imperium
Per verbum participium
Sed bene adverbium.

Nudius vix tertius
Reclinans damnatur,
O amor, quo salvatur.

7, 2 in vincibilia C. — 7, 7 nescit. C. — 7, 8 inimicitiam A. — Str.
8 u. ff. fehlen C, welches dafür die folgenden Str. einstellt:

Per te virgo salutatur,
Flore, fructu fecundatur,
    Fit parens manens filia.
Per quem mater honestatur,
Inimicus amicitur,
    Datus omni gratia,
Coelum mundo figuratur,
Super choros sublimatur
    Angelorum in gloria,
    O amor, vincens omnia.
Quo majestas inclinatur,
Dei virtus infirmatur
Cum jumentis deputatur,
Deponitur, ligatur
    Omnipotens in stabulo.

Rex David infatuatur,
Elisaeus incurvatur,
Splendor patris obumbratur,
Non noscitur, negatur
    A propriis in saeculo.
Fortitudo fatigatur,
Panis verus fami datur,
Fons siccatur, vis lassatur,
Configitur, lanceatur
    In crucis rex patibulo.
Per te vita infirmatur,
Totus mundus innovatur,
Paradisus irrigatur,
Vis moritur, mutatur
    Decorus, fit spectaculo.

O amor dulcis osculo.

In der Hs. B steht noch ein anderer verwandter Conductus, der bei Mone I, 237 gedruckt ist, und aus Mone bei Daniel V, 203 und Kehr- ein 113.

2.

1. Salve, pater nominum
Omnium,
    salus fidelium,
Tu summa spes hominum,
Miseris
    dans solamen pium.
Jesu, decor virginum,
Servorum
    tuorum praemium,
Munda sordes criminum,
Tribuens
    reis remedium.

2. Salve, fili virginis,
Mariae
    tu primogenitus,
Ave, victor daemonis,
Dei pa-
    tris unigenitus,
A cunctis nos ruinis
Eripe,
    rex regum, penitus,
Cumque nobis est finis,
Trahe nos
    ad te divinitus.

3. Salve, donum coelicum,
Spiritus
Dei qui diceris,
Juvamen mirificum,
Dulcoris
fons, cibus pauperis,
Remedium unicum,
Donans auxilium miseris.
Ave, carmen mysticum
Quod nunquam
humiles deseris,
Fac, trinitas
nos frui superis.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — Vgl. Morel 79.

3.

1. Una trium deitas,
Non deorum colitur,
Nam conformis unitas
Deitati noscitur,
Non in esse trinitas,
Sed extra. discernitur.
R^o Fides est in opere,
Munus est in foedere,
Usus est in munere.

2. Pater idem filio,
Non idem, qui filius,
Alter idem filio,
Non alter qui filius,
Unusquisque filio,
Non ut quisque filius.
R^o Fides est in opere,
Munus est in foedere,
Usus est in munere.

3. Alter idem alteri,
Quod adsistat alterat,
Alterum sic alteri
Mens et lingua conferat,
Ut sit idem alteri,
Sed in hoc non differat.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

4.

1. Salve, pater luminum,
Omnium salus fidelium,
Tu summa spes omnium
Diceris dans solamen pium.
Jesu, decor virginum,
Servorum tuorum praemium
Munda sordes criminum
Tribuens reis remedium.

2. Salve, fili virginis,
Mariae tu primogenitus,
Ave, victor daemonis,
Dei patris unigenitus,
A cunctis nos ruinis
Eripe, rex virginum, penitus,
Dumque nobis est finis,
Trahe nos ad te divinitus.

3. Salve, donum coelicum,
Spiritus Dei qui diceris,
Juvamen da mirificum
Donans auxilium miseris;
Ave, carmen mysticum,
Quod nunquam humiles deseris,
Fac, trinitas, nos frui superis
In aeternum.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 715. saec. 15.

5.

1. Fons, origo trinitatis
Et totius deitatis
Pater est principium,
Attributa potestate
Et conclusa veritate
Gignit ex se filium.
2. Datur natus mundo gratus,
Incarnatus, illustratus,
Plenus sapientia.
Hi sunt pares potestate,
Uniformes unitate,
Gubernantes omnia.

3. Pari gaudent bonitate,
Pari pollent dignitate,
Pares sunt in gloria;
Patrem nullus procreavit,
Natum pater generavit
Et spirat aequaliter.
4. Sed ab his amor spiravit,
Amor natum humanavit
. . . . .
Per quem pater reparavit
Hominem, quem sauciavit
Ligni morbus graviter.

5. Hos distinctos in personis
Sed in esse et in donis
Idem esse credimus,
Tu nos, Deus, coeli bonis
Beatorum et coronis
Frui fac, exposcimus.

Clm. Monacen. (ol. Emmeramen.) 14343 anni 1351.

Cantiones Quadragesimales.

6.

1. Rubens rosa, Jesu pie,
Fili patris et Mariae,
Sacratissimae
Semper virginis,
Qui pro nobis fundis
Rivos sanguinis.
2. Nos a culpa serva puros,
Actus fac servare duos
Poenitentiae
Condignissimae,
Ne nos turpet naevus
Inconstantiae.

3. Consolationis rorem
Dona nobis et amorem
Atque saporem
Tui nominis,
Jubar fac sentire
Tui luminis.
4. Hostis noster versipellis
Non nos vincat suis bellis
Seu nequitiis
Aut versutiis,
Per quas suis tradat
Nos suppliciis.

5. O Maria, rubens rosa,
Dulcis nimis et formosa,
Peccatoribus
Tuis famulis
Precibus succurre
Nobis sedulis.

6. Carnem mundum zabulumque
Subde, ne vincant quousque
Tibi supplices
Tuos famulos,
Qui tres patiuntur
Istos aemulos.

7. Chori simul angelorum
Nec non tota beatorum
Coeli curia
Atque patria
Adjuvent nos secum
Frui gloria.

Cod. Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex. — 5, 3 und 4 umgestellt
gegen den Reim. — 6, 3 Tibi et.

7.

1. Christicola, recordare
Mortis trucis et amarae,
Que li douz rois de paradis
Gliscens suam reparare
Plebem ab inferni lare
Volt souffrir en la croiz jadis.

5. Postquam nobis, quos dilexit,
Cornu salutis erexit
En la chartre d'enfer vilaine
Atque praedam hinc evexit,
Cum gloria resurrexit,
Tesmoig Marie Magdelaine.

2. Lingua non posset pandere,
Neque manus describere,
Ne cuer pourpenser ne savoir,
Nec oculus inspicere,
Quantum pro nostro scelere
Jesu crist volt de peine avoir.

6. In hac resurrectione
Omnes tenentur personae,
Qui en dieu croient esioir
Ac magna devotione
Sic dicere: Jesu bone,
Vueilles noz priez oir.

3. Ob dolorem vitae ducis
Morientis ligno crucis
Les pierres et li murs
fendirent,
Sol radios suae lucis
Texit hora mortis trucis,
Et li monuments aouvrirent.

7. O quam felix et amoena
Et quam dulci laude plena
Est ceste resurrection,
In qua mundus carens poena
Deo canit tensa vena
En signe de redamption.

4. Agnus misericors Dei,
Quem nequissimi Judaei
Crucifierent sanz raison,
Vires hostis tartarei
Fregit et subtraxit ei
Ceus, qui tenoit en sa maison.

8. Ergo tali modo praesto
Actu sacro et tempesto
Soion entre nos pecheur,
Ut possimus Paschae festo
Corde puro et honesto
Recevoir nostre sauvecur.

9. Rex, qui cum plasma superna
Resurrexit die terna
Et nous restora amitie,
Ab hujus mundi cisterna
Ad gaudia sempiterna
Nous moint per sa sainte pitie.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

8.

1. Forma poenitentium In cruce monstratur, Crucis sufferentia Dum mors relegatur, Morte crucis aspera Vita reparatur, Dum in cruce moritur vita, mors fugatur.	2. Crux, salus, spes unica, Lignum pretiosum, Lignum salutiferum, lignum gloriosum, Lignum fugans daemones, lignum virtuosum, Mira Dei gratia, lignum gloriosum:
3. Per te vitam ingredi Det nobis mereri, Qui te nostra voluit peccata deleri, In te, nostra gloria, sit nostrum mederi, In te, crux, vehicula vectrix Dei veri.	

Cod. Oxonien. Bodl. 832. saec. 15.

9.

1. Latex silice, Mel petra profluit, Medulla cortice, Manna terram compluit, In ardenti frutice Flamma nihil destuit, Ejicit veterna Regulum caverna Dextera superna, Spiritus emanat, Literam complanat, Sputo caecum sanat Lux de lumine, Suo sanguine, Qui librum gratiae Scripsit immolatus.	2. In suppliciis Haec suplex hostia Dum stat in ostiis Petit haec stipendia, Ut de beneficiis Recens sit memoria, Quia pro te natus, Pro te perforatus Manus, pedes, latus, Pro te se despexit, Pro te resurrexit, Humeris revexit Ovem perditam, Sequi semitam Per haec convinceris, Ne sis tot ingratus.

3. Quid, cor asperum,
 Cor saxo durius,
 Tot fructus operum
 Quid reddis melius?
 Ne dolore vulnerum
 Frangar Dei filius,
 Vicem quam rependis?
 Quare non attendis,
 Quis est, quem offendis?
 Ergo prudens ire,
 Diem praevenire,
 Judicem lenire
 Cures, opere
 Hunc amplectere,
 Qui tibi brachia
 Tendit immolatus.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628 saec. 13. D. — 1, 6 nil destruit D, nil destituit A. — 1, 7 Eruit aeterna A. — 2, 9 Manus fehlt B. — 2, 15 Per hoc D. — Str. 3 fehlt B. — 3, 1 O cor asperum A. — 3, 5 Nec dolore A. — Cfr. Milchsack 166. — Die Aufschrift giebt A.

10.

Planctus Christi morientis.

1. Homo, vide, quae pro te patior, Si est dolor sicut, quo crucior, Ad te clamo, qui pro te morior, Vide poenas, quibus afficior, Vide clavos, quibus confodior, Cum sit tantus dolor exterior, Interior planctus est gravior, Tam ingratum dum te experior.	2. Eja, homo, quare teipsum negligis? Vultus adspectum quare non corrigis Et. cur affectum ad me non dirigis? Erras, dum quempiam plus quam me diligis. Nam creaturam te feci nobilem, Adspectu pulchrum, rationabilem, Natura mitem et amicabilem Summique boni communicabilem.
3. Et tu serpentis
 seductus flatibus
 Illaqueasti
 te mortis nexibus,

Hinc paradisi es
 depulsus foribus,
 Mox occurristi
 saevis latronibus,
 Qui te nudatum
 sacris virtutibus
 Vulneraverunt
 in naturalibus.
 Cumque non esset,
 qui salvum faceret,
 De manu mortis
 nec qui redimeret,
 Ad te descendi
 de patris solio,
 Vile velatus
 carnis cilicio,
 Te redempturus,
 non autem pretio,
 Sed, sicut cernis,
 sanguine proprio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — Cod. Carnoten. 341. saec. 14. C. — Cod. Parisin. (ol. S. Albini Andegaven.) 8433. saec. 13. D. — Cod. Carolsruhan. Augien. 36. saec. 14/15. E. — Aufser B nennt auch C Philipp de Grèves als Verfasser: „Prosa Philippi, Cancellarii Parisiensis“; dagegen schreibt C das Lied dem hl. Bernhard zu. Mit Ausnahme von C haben alle andern Handschriften nur eine Strophe, die erste, die auch allein echt erscheint, weil die folgenden weder den Stil des Kanzlers verraten, noch dasselbe Versmaß bewahren, da die erste Hälfte jeder Zeile daktylisch statt trochäisch ist. Ungewiß bleibt, ob das echte Lied nur einstrophig war, oder ob die folgenden Strophen verloren sind. — 1, 2 quid pro te CD. — 1, 4 tamen planctus est C.

11.

Alius Planctus.

1. O quotiens vos volui Blanda sub ala cogere, Quos jam natos regenui, Reperditis aperui Viam salutis terere, Sed crucis fracto foedere, Me relicto contemptui Causas vultis exquirere, Ne sanctorum senatui Vos possitis adungere.	2. Numquid inter vos vilui, Quod crucem meam perdere Gentem pravam sustinui? Nonne scitis, quod potui Mihi solus sufficere Et angelis praecipere, Ne morerentur fatui? Sed hoc crucis caractere Plus gloriari volui, Quos me scitis compellere.

Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. — 1, 1 vos fehlt. — 1, 4 Lies: Deperditis. — 2, 8 Sed homini crucis caractere. — Cfr. Milchsack 174 sq.

12.

Alius Planctus.

Homo, quam sit pura
Mihi de te cura,
Prout probant plura,
Dolor et pressura,
Verberum tritura,
Lanceae fixura.
Vinctus in catena
Nulla victus poena,
Potus in lagena

Myrrha, felle plena,
Caesa gena, omnis vena
Sanguine cruenta.
Stupens haec tormenta
Condolet natura,
Veli fit scissura,
Solis lux obscura,
Patent monumenta,
Dum sum immolatus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Vers 3 lies: Probe probant plura? — Nach dem Zeugnisse Salimbenes ist
dies Lied von Philippus de Grevia. Wahrscheinlich bietet die Hs. nur die
erste Strophe des Liedes, das mir aber anderweitig nicht vorgekommen.

13.

Alius Planctus.

1. O levis aurula,
Cur credula
Videbaris primitus,
Quis vel qualis
et cur erit exitus,
Imprimi sedula,
Cur vincula
Velox fert interitus,
Mors extrema
quia mortis anhelitus.

2. Gens nimis aspera,
Considera,
Quod adnector nexibus,
Sic in vestris
cogor mori manibus,
Per te florigera,
Sint prospera
Pro malorum mentibus
Et omine
malum malo fruentibus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

14.

Dialogus Virginis cum cruce.

1. Crux, de te volo conqueri,
Quid est, quod in te reperi,
Fructum tibi non debitum?
Fructus, quem virgo peperit
Nil debet Adae veteri
Fructum gustanti vetitum,
Intactus fructus uteri
Tuus non debet fieri
Culpa non habens meritum.

2. Cur pendet, qui non meruit,
Quid, quod te non abhorruit,
Cum sis reis patibulum?
Cur solvit, quod non rapuit.
Cur ei, qui non nocuit,
Es poenale piaculum?
Ei, qui vitam tribuit
Mortique nihil debuit,
Mortis propinas poculum?

3. Te reorum suppliciis
Te culparum flagitiis
    Ordinavit justitia;
Cur ergo justum impiis,
Cur virtutem cum vitiis
    Sociavit nequitia?
Redditur poena praemiis,
Offensa beneficiis,
    Honori contumelia?
4. Reis in te pendentibus,
Homicidis, latronibus
    Inflicta maledictio,
Justo pleno virtutibus,
Ornato charismatibus
    Debetur benedictio;
Ergo quid ad te pertinet?
Cur vita mortem sustinet,
    Habitus fit privatio?
5. Virgo, tibi respondeo,
Tibi, cui totum debeo
    Meorum decus palmitum;
De tuo flore fulgeo,
De tuo fructu gaudeo
    Redditura depositum,
Dulce pondus sustineo,
Dulcem fructum possideo,
    Mundo, non tibi genitum.
6. Quodsi mortem non meruit,
Quid, si mori disposuit,
    Ut morte mortem tolleret?
Lignum ligno opposuit,
Solvit, quod nunquam rapuit,
    Ut debitores liberet;
In Adam vita corruit,
Quam secundus restituit,
    Ut vita mortem superet.
7. Ulmus uvam non peperit,
Quid tamen viti deperit,
    Quod ulmus uvam sustinet?
Fructum tuum non genui,
Sed oblatum non respui,
    Ne poena culpam terminet;
A te mortalem habui,
Immortalem restitui,
    Ut mors in vitam germinet.
8. Tu vitis, uva filius;
Quid uvae competentius
    Quam torcular, quo premitur?
Cur pressura fit durius,
Nisi quia jucundius
    Vinum sincerum bibitur?
Quid uva pressa dulcius?
Quid Christo passo gratius,
    In cujus morte vivitur?
9. Multi se justos reputant,
Filium a te postulant
    Et ad me non respiciunt,
Sed postquam tibi creditus,
Est apud me depositus,
    Extra me non inveniunt;
Quaerant in meo stipite,
Sugant de meo palmite
    Fructum tuum, quem sitiunt.
10. Respondeas hypocritis:
Filium meum quaeritis,
    Quem cruci dudum tradidi,
Jam non pendet ad ubera,
Pendet in cruce verbera
    Corporis monstrans lividi;
Eum in cruce quaerite,
Guttas cruentas bibite,
    Aemulatores perfidi.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Clm. Monacen. 675. saec. 15. B. — Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15. C. — 1, 2 Quia nunc in te C. — 1, 3 non tibi C. — 2, 2 Quid est quod te non obruit (l.: horruit) C. — 2, 4—6 fehlen C. — 2, 7 Quare qui vitam C. — 2, 8 Mortisque B. — 3, 1—3 fehlen C. — 3, 4 cum impiis C. — 3, 6 Sociante C. — 3, 7—8 fehlen B. — 5, 2 Me tibi totam debeo C. — 6, 1 Christus mortem non B. — 6, 2 Quodsi C. — 6, 3 Ligno lignum B. — 6, 5 Exsolvit quod non C. — 6, 7—9 fehlen B. — 7, 9 in vitam transeat C. — 8, 7 uva passa B. — 9, 2 Filium tuum a te. Als Verfasser bezeichnet Salimbene den Pariser Kanzler; ebenso C (fol. 79b): „Ob memoriam crucifixi scribo hanc disputationem, quam composuit cancellarius Philippus, inter matrem ipsius crucifixi et crucem.“ — Es fragt sich nur,

wieweit der Text als authentisch anzusehen ist. A hat nämlich nur Str. 1, 3 und 5, C hat Str. 1—7, B den ausführlichsten Text. Für die Echtheit des Ganzen, mindestens der ersten acht Strophen, spricht im allgemeinen der Stil, der sehr wohl zu den echten Liedern des Dichters stimmt; dagegen, daß die zweifellos echten Strophen nur zwei Reime kennen, eine Regel, von der einmal Abstand genommen in 4, 7 und 8, in 7, 1 und 2, vollständig in Str. 9 und 10; diese letzten beiden dürfen wohl sicher als spätere Bereicherung anzusehen sein. Die Melodie des Liedes, richtiger eine Melodie des Liedes, hat nach Salimbene der Franciskaner Heinrich von Pisa gemacht.

15.

1. O crux, ave, spes unica,
Signum mitibus mite,
In paradisi chronica
Te signat arbor vitae,
Ligna Abrahamitae,
Jacob manus cancellans,
Tau in liminari,
Serpens in palo pari,
Moyses orando bellans.

2. Ecce, crucem Domini,
Daemon cedat numini,
Fuge, pars adversa,
Perversa, eversa
Hoc signo.
Gigas fati gemini
Militavit homini,
Collegit dispersa,
Diversa, conversa
In ligno.

3. Ergo per signum crucis,
Per signum summi ducis,
Per ducem summae lucis
Libera nos, Deus.
Sit nobis crux tutamen,
Lorica, pax, solamen,
Sit scutum sine tamen,
Annus jubilaus.

Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 2, 6 fatis geminis C. — 2, 7 hominis C. — 3, 7 lesen alle drei Quellen wie oben; dennoch dürfte ein Verschreiben vorliegen; lies: scutum, linitamen (statt linitamentum)? — Cfr. Milchsack 177.

16.

De clavo Christi.

1. Clavus pungens acumine,
Dum carnem Christi perforat,
Ex vulnerum foramine
Passionem commemorat,
Cujus dum madet sanguine,
Nos perfundens dulcedine,
Christo crucis imagine
Conformatos incorporat.

2. O manuum confixio,
O pedum perforatio,
Quibus Christus confoditur,
Cujus dum caro scinditur,
Et clavorum mysterio
Regnum coelorum panditur,
Coelestis fabri studio
Clavus in clavem vertitur.

3. Vobis loquor pastoribus,
Vobis, qui claves geritis,
Vobis, qui vitae luxibus
Claves Christi rejicitis,
Vos lupi facti gregibus,
Membra Christi configitis
Et abutentes clavibus
Claves in clavos vertitis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

17.

Laus in Festo Palmarum.

1. Ecce, rex desiderabilis, Gloria patris altissimi, Factus homo visibilis In asino venit humilis. 2. O tu Sion filia, Pia pande desideria, Exsulta satis et jubila, Te vere decent gaudia. 3. Ab Hebraeorum populo Jucunda fit processio, Clamatur: in altissimo Hosanna David filio.	4. O qualis haec mutatio, Dum crucis in patibulo Missus a regni solio Mundi fit abjectio. 5. O quam stupenda pietas, O quam fervens haec caritas, Per quam tibi, o trinitas, Tanta placet humilitas. 6. O qualis es, tu asine, Qui regem portas gloriae Carnis tectum velamine, Quem coeli colunt curiae. 7. O angelorum gloria, Tibi grata sit haec familia, A qua tibi pro racha Datur laus et gloria.

Grad. ms. Porcetense saec. 12/13. Cod. Darmstadien. 931. add. saec. 14. —
1, 1 rex tuus desiderabilis. — 7, 3 pro racha.

18.

In Parasceve.

Fas legis priscae, typici tu victima Paschae,
Qui non solvisti, sed Adam novus omne novasti,
Teque quaternorum qui symbolo discipulorum
Ablueras mentes sorde simulque pedes.
Vere tu potus hyperousion ipse cibatus
Emmanuel vite nobis sitientibus vitae,
Mite salutare mundi, mors mortis amarac,
Non homo sed vermis, eremi suspendulus anguis,
Qui in cruce solvebas moriens, quae non rapiebas.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB I Asc. 95.

Cantiones Paschales.

19.

1. Laudet laetus noster coetus Viventem cum mortuis, Qui nos emit et redemit Sanguinem per proprium.	4. Orcum fregit et elegit Sanctorum consortia, Hos amavit, quos ornavit Immortali gloria.
2. De figura nulla cura, Quia venit Dominus, Venit Jesus sponte laesus, Ut deleret facinus.	5. Ita gessit, et recessit [Ululans] daemonium, Videns, quia miseria Versa est in gaudium.
3. Mortem passus, nunquam lassus Quievit per triduum, Jam surrexit et erexit, Tempus habens congruum.	6. Ergo plaude, ergo gaude Laudans Dei filium, Plebs, quam lavit et sanavit Gratia non merito,

Ore vero, corde mero
Benedicat Domino.

Grad. ms. Porcetense saec. 12/13. Cod. Darmstadien. 931. add. saec. 14. — 1, 1 Gaudet. — Als Rundreim wiederholt sich 1, 3 sq. Diese Verse gehören aber von rechts wegen zu 6, 1 und 2, mit denen sie eine Strophe bilden. Dann wäre entweder 1, 1 und 2 der Rundreim oder es sind hinter 1, 2 zwei Zeilen ausgefallen. — Die Aufschrift lautet in der Hs. Laus de resurrectione DN.

20.

1. Aeterni patris filius Nostrum videns interitum Condoluit, Quod nos tenuit Satan atque videri Non renuit, Quod sic voluit Nos ab hoste tueri.	3. Ante tempora genitus, Totius mundi Dominus, Dum nascitur, Salus exoritur, Via vitae donatur; Dum patitur, Satan affligitur, Vita recuperatur.
2. Natus est nobis Dominus, Nostrum diluens facinus Illuditur, Alapis caeditur, Nudus expoliatur, Conspuitur, Crucifigitur, Saeva morte damnatur.	4. Inferni portas spolia Die resurgens tertia, Qui voluit, Vivus apparuit, Vitae dans documenta. Apparuit, Diu quod latuit, Dragma vetus inventa.

5. Nos igitur ex debito
 Benedicamus Domino,
 Qui aethera
 Nobis indebita
 Nos amore reduxit,
 Gaudia
 Donans eximia
 Dies nobis illuxit.

Cod. Cantabrigen. Ff I 17 add. saec. 13. — 1, 2 lies: Nostros videns
 interitus? — 5, 6 fehlt eine Silbe.

21.

1. Alma dies, dulcis qui es, Cum triumphi cumulo Leo fortis, victor mortis, Qua surgit de tumulo. Felix dies, felix hora, Qua ad superiora Victor redit sine mora. 2. Dies laeta sine meta, O dies victoriae, In qua mortem vicit fortem Rex aeternae gloriae. Mira peregit, Tartara confregit Et hostem subegit. 3. Lux laudanda et ornanda Omni reverentia, Quam sacravit, quam beavit Divina potentia. O dies amabilis, Quae nunquam labilis, Sed semper stabilis.	4. Haec peccatum veteratum Fugat et interitum, Beatarum animarum Pium servans meritum. O dies beata, Nulli comparata, Qua mors est fugata. 5. Resurrexit et revexit, Quos sorbuit interitus, Conlaetatur, comitatur Chorus hunc angelicus. O dies magna Dei, Dies nostrae spei, Dies requiei. 6. Nobis vitam infinitam Dat vera resurrectio, Ista lux nostra dux, Sit salus et protectio. Christo sociemur, Christum contemplemur, Christo conlaetemur.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Mus. Hildesheimen. 383; mit Neumen.

22.

1. Christus vicit resurgendo, Saevum hostem reprimendo, Alleluja, Alleluja, Ey, surrexit rex gloriae. 2. Quasi leo in triduo Vivus redit de tumulo. Alleluja, Alleluja, Ey, surrexit rex gloriae.	3. A tartaris nos redemit, Culpam Adam qui peremit. Alleluja, Alleluja, Ey, surrexit rex gloriae. 4. A peccatis nos abluit, Qui se pro nobis obtulit. Alleluja, Alleluja, Ey, surrexit rex gloriae.

5. Laudes dignas jubilantes,
Voce laeta resonantes,
Alleluja, Alleluja,
Ey, surrexit rex gloriae.

6. In hoc paschali gaudio
Benedicamus Domino.
Alleluja, Alleluja,
Ey, surrexit rex gloriae.

Grad. ms. Moshurgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

23.

1. Corde vero
Ac sincero
Nos condecet psallere
Et psallentes
Nostras mentes
Ad Christum erigere.

2. Ecce certum
Et apertum,
Qualiter hoc tempore
Actor lucis
Sanctae crucis
Vicerit in arbore.

3. Laude dignum
Est hoc lignum,
Quo nos suo sanguine
Christus lavit
Et purgavit
A noxae caligine.

4. Agnus Dei,
Quem Judaei
Occidere perfidi,
Sua morte
Claustra forte
Hostis fregit callidi.

5. Vita mundo
Moribundo
Christi morte redditur,
Mors devicta
Ut afflicta
Gemit et conqueritur.

6. Hinc descendit,
Qui pependit
Pro redimendis suis,
Ad inferna,
Die terna
Resurgens a mortuis.

7. O quam grata
Et beata
Est haec resurrectio,
Per quam vitae
Victo Dite
Datur reparatio.

8. Fractis portis
Domus mortis
Rex triumphat aetheris,
Cum dilectis
Hinc ejectis
Rediit ab inferis.

9. Ergo toto
Cordis voto
Oremus, ut gaudium
Nobis caeli
Praestet Heli
Per crucis mysterium.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13. — 5, 1 Vitam. — 5, 3 reddidit.

24.

1. Orthodoxe plaudite,
Spiritus immundi
Expurgato fomite,
Atque laetabundi
Avà Deo psallite,
Quia moribundi
Vera fides geniti
purgavit crimina mundi.
2. Adam per consilium
Propriae consortis
Transgressus imperium
Regis summi fortis,
Ad nostrum exitium
Fructum dirae sortis
Hausit, eo cunctis
miscendo pocula mortis.
3. Christus optans vincere
Acherontis ducem
Illius et frangere
Pressionem trucem
Atque suis reddere
Paradisi lucem,
Probra pati voluit,
sputa, flagella, crucem.
4. Quisquis per exsilia
Mundi hujus viat,
Omni concidentia
Posttergata sciat,
Quod Christi clementia
Noxae caedes piat,
Ut poena careat
homo, purus crimine fiat.
5. O quam frugi passio
Nostri salvatoris
Ac sui effusio
Beati cruoris,
Dulci cujus pretio
Humani languoris
Vulnera dum sanat,
dolor est medela doloris.
6. Rex terrae et aetheris
Et qui cuncta regit,
Qui pro nobis miseris
Occasum elegit
Atque regem sceleris
Moriens subegit,
Nobis surrexit,
qui nobis tartara fregit.
7. O Christe propitie,
Qui tuae gravamen
Visitans familiae
Per mortis examen
Reddidisti gloriae
Aeternae solamen,
Unicus in trino
sis benedictus, amen.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15313. saec. 13. — 4, 3 lies: con-
scientia? — 4, 6 scaedes.

25.

1. Corusca Sion inclitis
Ornatibus cum gloria,
Post Christi, tui capitis,
Completa bene proelia
Reduxit mira gratia
Per protoplastum perditis
Beata nobis gaudia.
2. Fractis tyranni viribus
Hostiles portae pereunt,
Ex mortis tractos fancibus
Teneri seris nequeunt,
Erepti laudes evehunt,
Et cum trophaei cantibus
Vexilla regis prodeunt.

3. En remeans ab inferis Truso triumphat funere, Tollens de domo carceris, Quos facit fauste vivere, Laetos optatum cernere Tamquam post noctem oneris Jam lucis orto sidere.	5. Declarat se discipulis Pulso dolorum turbine, Cor lenit in sub epulis Et corporis indagine, Quod sumpserat de virgine, Princeps occasus insulis A solis ortus cardine.
4. Refloruit ut lilium Caro pastoris fulgidi, Grex plaudat ejus ovium Et convertuntur perfidi, Revixit junctus lapidi, Sit vox melorum dulcium Ad coenam agni pro- vidi.	6. Surgente mundi domino Fit recens rerum series, Dempto sopore pristino Pubescit terrae facies, Arridet una species Tibi carenti termino, Christe, qui lux es et dies.
7. Lota peccati macula
 Conetur quisque penitus
 Hac renovari formula,
 Nec differatur aditus,
 Ut des hic manna, coelitus
 Ad nostrae mentis vascula
 Veni, creator spiritus.

Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 990. saec. 12. add. saec. 12/13.

26.

1. Cum rex Christus gloriae Gehennae claustra penetrat, Sanctos suos redimens, Victor inde remeans, Diem istam consecrans.	4. Salve, nox optabilis, Paschalis nox nobilis, Quae beata diceris Meritis praecipuis, Christus in qua surrexit.
2. Angelorum exercitus Exsultando progreditur, Victoris boni gloriam Proclamando nuntiat, Per quam mundo datur pax.	5. Gaudet solum hac die, Qua surgit victor gratiae Coelum replens gaudio, Hominem solatio. . . . . .
3. Portas vestras, principes, Rex adest; dicunt, tollite, Introibit potens rex, Regum Dominus et rex, Desperatis factus spes.	6. Christus, salus humilium, Devicit hostem saevissimum, Regnum ejus destruens Hominemque liberans, Paradisum reserans.

7. Coelum, terra jubilat
Et quod in eis habitat,
Et nos nunc cum gaudio
Benedicamus Domino
Alleluja psallendo.

Orat. ms. saec. 15. Cod. Mus. Hildesheimen. 380; mit Neumen.

27.

1. Gratulemur,
dies est laetitiae,
Resurrexit
verus pastor hodie,
Qui nos dono
reformavit gratiae.

R^o Resurrexit et revexit
Hominem ad patriam,
Quem seduxit et perduxit
Hostis ad miseriam.

2. Resurrexit,
quique mori venerat,
Ut deleret,
quod hostis intulerat,
Ne periret,
quod prius ceciderat.

3. Resurrexit
agnus factus hostia,
Morte sua
nostra mundans vitia,
Nos ad vitae
revocavit praemia.

R^o Resurrexit et evexit
Hominem ad patriam,
Quem seduxit et perduxit
Hostis ad miseriam.

4. Ergo pura
nostra sit devotio,
Ut redempti
a mortis supplicio,
Benedicat
tanto Dei filio.

Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. add. saec. 13.

28.

1. Exsulemus
et laetemur hodie,
Dies ista
dies est laetitiae,
Alleluja,
resurrexit Dominus.

2. Exsultandi
et laetandi tempus est,
Pascha nostrum
Christus immolatus est,
Alleluja,
resurrexit Dominus.

3. Ex Aegypto
captivati fugiunt,
Et ad vitam
peccatores redeunt,
Alleluja,
resurrexit Dominus.

4. Christus portas
aeternales diruit
Et captivis
libertatem tribuit,
Alleluja,
resurrexit Dominus.

5. In hoc ergo
jubilaei termino
Servus liber
benedicat Domino,
Alleluja,
resurrexit Dominus.

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756. anni 1345.

29.

1. O Jesu admirabilis,
O laude plus laudabilis,
O gaudium mellifluum,
Amor cordis . . . . .
Irriguum,
Totus desiderabilis.
2. O lumen indeficiens,
Afficiens, reficiens,
Sufficiens, alliciens,
Fruentes te perficiens,
Nos sitiens,
Fons vitae indeficiens.
3. Ab aeterno provideras,
Praesciveras, nos noveras,
Elegeras, dilexeras,
Pravosque reprobaveras,
Taxaveras,
Quae post daturus fueras.
4. Dilexisti nos nimium,
Fons vitae, vita, gaudium,
Semperque tibi fuimus,
Qui nondum esse coepimus,
Exstitimus
Aute omne principium.
5. Et, ecce, Christus aderat,
Et quos praedestinaverat
Creatrix sapientiæ,
Plasmatur in miseria
Et gratia
Salvatur, quod perierat.
6. Tota massa corrumpitur,
Placens inde eligitur,
Abjicitur, quod displicet,
Hoc totum mundus continet,
Sed indicet,
Nobis qui puer nascitur.
7. O quam felix miseria,
Quae gratia, quae gloria!
En, qui cunctis dissimilis,
Deus nobis fit similis
Et humilis,
Quis unquam vidit talia?
8. Senex dierum nascitur,
Lux nova nobis oritur,
Rex habitat in stabulo,
Aeternitas in saeculo,
Patibulo
Mors morte victa moritur.
9. Involvitur, fit habilis,
Majestas et tractabilis,
Amplexus praebet, oscula,
Distentus expiacula,
Dans pocula
Vitae amor amabilis.
10. Domus fortis diripitur,
Sede potens dejicitur,
Pax depraedatur inferos,
Captivos ducit miseros
Ad superos,
Salus nostra perficitur.
11. Cujus justum judicium
Inter justum et impium,
Supplicium vel gaudium,
Finis hic erit omnium,
Per medium
Regressus ad principium.
12. Angelorum et hominum
Te jucundum consortium
Et unum necessarium
Nostrum, Mariae praemium
Et gaudium
Per Jesum Christum Dominum.

Clm. Monacen. (ol. Altaben.) 9624. saec. 13.

30.

1. In paschali gaudio,
Coelum, terra plaudat,
Jesu namque passio
Evae mortem damnat;
Christus cruce moritur,
Caro busto traditur,
Anima abyssum
Destruit et spoliat,
Vinctos inde liberat,
Reddit paradisum.
2. Ex inferno rediens
Praeda secum pergit,
Flatum carni uniens
Gloriose surgit;
Matrem tristem visitat,
Liberum se comprobat
Mortis ab aerumnis,
Edens cum discipulis,
Apparendo feminis,
Fidei alumni.
3. Salvatoris vulnera
Thomas contrectavit,
Ejus cor et latera,
Fidem solidavit;
Gaudet de victoria
Christi de tribu Juda
Quisque electorum,
Quibus mandat Dominus,
Fidem fari gentibus
Et regnum coelorum.
4. Voces nostrae gloriam
Resurgenti Christo
Suam ob victoriam
Dicant corde toto,
Alleluja jugiter
Resonemus dulciter,
Qui sumus saluti
Corporis et animae
Ac coelestis patriae
Viis restituti.
5. Surgere a vitiis
Fac nos ad virtutes
Sacrisque deliciis
Reple hic degentes;
Jesu, coeli gaudium
Et corona virginum,
Pacis fer solamen,
In extremo tempore
Tecum quoque vivere
Praesta nobis. Amen.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19824. anni 1490. — 3, 3 cor et altera. —
3, 4 Fide.

31.

1. Qui passus est pridie,
Resurrexit hodie,
Novus gigas
geminae substantiae,
Resurrexit
hodie rex gloriae.
2. In manu potentiae
Resurrexit hodie,
Redemit nos
de lacu miseriae,
Resurrexit
hodie rex gloriae

3. Morte carnis propriae Resurrexit hodie, Triumphavit tyrannum nequitiae, Resurrexit hodie rex gloriae. 4. Agnus innocentiae Resurrexit hodie, Debellavit principem malitiae, Resurrexit hodie rex gloriae. 5. Radix stirpis regiae Resurrexit hodie, Vicit leo leonem superbiae, Resurrexit hodie rex gloriae.	6. Perit vox tristitiae, Resurrexit hodie, Servitutis perit vox moestitiae, Resurrexit hodie rex gloriae. 7. Verus sol justitiae Resurrexit hodie, Hebraeorum transeunt reliquiae, Resurrexit hodie rex gloriae. 8. Gaudeant ecclesiae, Resurrexit hodie, Haec est dies aeternae memoriae, Resurrexit hodie rex gloriae.
9. Sit laus regi gloriae,
    Qui surrexit hodie,
    Sit per cuncta saecula
    Pax to dem nigen clostere.

Orat. ms. Caeciliae Hughen anni 1524. Cod. Stuttgartien. (ol. Miss. Hamburg.) 1b 22. — Cäcilia Hughen war Nonne in dem s. g. Neukloster bei Buxtehude; daher 9, 3 sq.

32.

1. Choro jucundo Atque laetabundo Grates solvamus Christo Domino, Qui nos benigne Redemit ab igne Diri tyranni Pharaonico, Bonitate propitia qui cunctos liberavit; Meritis nostris nos non reparavit, Sed nos salvavit sua gratia.	2. Ave, Maria, Rege nos hac via, Nobis tu gratum sis remedium, Voces exaudi Miserorum, audi Ad te clamantes ut Theophilum Poenitentem, qui gratiam a Deo impetravit, Per te donavit veniam, salvavit, Quem perduxit ad coelestia.

3. Sic nos, Maria,
 Maris stella pia,
 Ad paradisi
     duc palatia,
 Ut te laudemus,
 Tecum jubilemus
 Gaudio coeli
     cum laetitia;
 Maria, tu remedium
     cunctis adfuisti,
 Tu liberasti,
     quod Eva damnavit
 Persuasione
     diabolica.

Cod. Maihingen. (ol. Kirchheimen.) II 2. 8° 13. saec. 16. — 1, 7 Dire. —
 1, 9 Bonitate propria, bei welcher Lesart eine Silbe fehlt.

33.

1. Haec est dies triumphalis, Mundo grata perduto, Dans solamen nostris malis Hoste jugo subdito, Haec est Deo specialis, Tanto nitens merito, Quod peccati sit finalis Mali malo irritio.	2. Duce fraudis demolito Terris pax indicitur, Et exhausto aconito Salus aegris redditur; Morte mortis morsu trito Vitae spes infunditur, Claustro pestis inanito Nefas omne pellitur.
3. Cum nos Christus fecundare
     Tanto vellet foedere
 Et se morti gratis dare
     Pro reorum scelere,
 Jure decet hunc laudare
     Et ei consurgere,
 Pascha novum celebrare
     Corde, voce, opere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod.
 Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 1, 7 fit A. — 3, 3 mortis
 B. — Cfr. Milchsack 190 sq.

34.

1. Eja, stematica Vocis harmonia Festa paschalia Celebrentur, Musica melica, Rhythmica, metrica Jam nova cantica Modulentur.	2. Pronomen nemenon Hypate hypaton Resonet commeson Tetrachordo Nethesi hemeron Cum die zameron Pos pangant. meleron, Poscit ordo.

Dreves, Cantiones et Muteti. II.

3. Absit sicmatica
 Per diaschismata
 Varians organa
 Cantilena,
 Sed diatonica
 Temperat neumata
 Vox consonantia
 Morum plena.
 R^o Sanctus sanctorum,
 Festa festorum,
 Resurrexit,
 Plebs fidelis jubilet
 Gaudeat ecclesia.

Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. saec. 13. — 1, 1 Lies thematica? — Die zweite Strophe bleibt unverständlich, obschon man im allgemeinen errät, daß von *ὑπάτη*, *μέση* und *νήτη* die Rede ist. — 2, 7 ist vielleicht Vox pangat melodon zu lesen. — 3, 1 lies entweder sigmatica (von *σιγματός*) oder schismatica.

35.

1. Novum sibi texuit Dominus lumbare, Volens, quod computruit, In hoc compensare; Sterilis, laetare, Nam tot Christo paries, Ut Judaeum supplantare Tuus possit paries.	2. Prius tactu fimbriae Menstrua curatur, Jairi quam filiae Sanitas reddatur, Per acum intratur Camelus gentilium, Nec Helias aspernatur Viduae tugurium.
3. Esau repudiat,
 Jacob Christus gratis
 Vocat et initiat
 Fide trinitatis,
 Cujus dignitatis
 Signum dedit gentibus
 Jacob natis cancellatis
 Benedicens manibus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Sequent. ms. Praedicatorum saec. 13. Cod. Sangallen. 383. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 2, 6 Camelis A. — Cfr. Milchsack 201.

36.

1. Relegata vetustate Vetus homo renovetur, Ut in sancta novitate Sanctum pascha celebretur, Et in malis deformatus Christo psallat reformatus, Ut eidem conformetur.	2. Nec te credas renovari, Nisi prius expurgari Mentem velis a fermento, Quia verus Agnus sum momento Pro te passus Immolari.

3. Vere lucis matutino,
Non legali, sed divino
Agno decet resurgere
Corde, ore et opere,
Sic benedicamus Domino.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. 930 (33—23). B. — Cod. Guel-
fenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. -- 2, 4 verus fehlt C. — Cfr.
Milchsack 196.

37.

1. Sion, gaude, duc choreas praecine sodalibus, Trepant pedes, eant manus, nec sit modus gestibus, Tuus David tympanizat et se portat manibus, Sic rex Achis incantatur captus novis fraudibus.	2. David Christus, Achis daemon, Sion est ecclesia, Tympanistes fuit Christus, dum sacrat jejunia, Se portabat, dum in coena suis datur hostia, Hostis unde spoliatur, Sion habet spolia.

3. Hic est David, qui prostravit
Philistaeum lapide,
Gloriantur et laetantur
turbae prius pavidae,
Solus reus rex Hebraeus
ut Saul fuit invide,
Placat illum intranquillum
pius pater Ididae.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. A. — Cod. Remen. 743
(1043) saec. 13. ex. (daraus in: Neues Archiv XVIII, 518). B. — 1, 1 Sion
plaude B. — 1, 3 Strepent pedes B. — 1, 7 incurvatur B. — 2, 5 Sese
portat dum B. — 3, 3 Conlaetantur, glorianur B. — 3, 6 Ut fehlt B.

38.

1. Tu deitati Carnem unisti, Tu pro me pati Sustinuisti, Nemo tanta fieri Potest promereri, Sed tu cordi miseri Da misericordiam.	2. Tu pro me mori Non horruisti, Reddi favori Quid valet isti? Nihil potest muneri Tanto par censeri, Tuae manus operi Da misericordiam.

3. Morte tu mortī
 Mortem dedisti,
 Tartara forti
 Manu fregisti;
 Vitae suae merito
 Nemo potest niti,
 Ergo tuo militi
 Fac misericordiam.

Cant. ms. Toletanum saec. 13/14. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—32).

39.

1. Unicornis captivatur,
 Aulae regum praesentatur
 Venatorum laqueo,
 Palo serpens est levatus,
 Medicatur sauciatus
 Veneno vipereo.
 R^o Alleluja canite
 Agno morienti,
 Alleluja pangite,
 Alleluja promite
 Leoni vincenti.

2. Pelicano vulnerato
 Vita redit pro peccato
 Nece stratis misera,
 Phos phoenicis est exusta,
 Concremanturque vetusta
 Macrocosmi scelera.
 R^o Alleluja canite
 Agno morienti,
 Alleluja pangite,
 Alleluja promite
 Leoni vincenti.

3. Hydrus intrat crocodillum,
 Extis privat, necat illum,
 Vivus inde rediens;
 Tris diebus dormitavit
 Leo, quem resuscitavit
 Basileus rugiens.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — 3, 1 Idrus intrat cocodrillum. —
 Vgl. Morel 71.

40.

1. Veris ad imperia
 Renascuntur omnia,
 Amoris prooemia
 Corda premunt saucia
 Quaerula melodia
 Gratia praevia,
 Corda marcentia
 Media.
 Vitae vernat flos
 Intra nos.

2. Suspirat lusciniā,
 Nostra sibi conscia
 Impetrent suspiria,
 Quod sequatur venia,
 Dirige, vitae via,
 Gratia praevia
 Viae dispendia
 Gravia.
 Vitae vernat flos
 Intra nos.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

41.

1. De patre principio, <i>Gaudeamus, eia,</i> Filius principium, <i>Cum gloria.</i> R^o Novum pascha Praedicat ecclesia, Gaudeamus, eia. 2. Patris ex palatio, <i>Gaudeamus, eia,</i> Matris in palatium, <i>Cum gloria.</i>	3. Pro mortis exsilio, <i>Gaudeamus, eia,</i> Venit in exsilium <i>Cum gloria.</i> R^o Novum pascha Praedicat ecclesia, Gaudeamus, eia. 4. Miserandi termini, <i>Gaudeamus, eia,</i> Videns auctor terminum <i>Cum gloria.</i> 5. Toga carnis Dominum, <i>Gaudeamus, eia,</i> Tegit verbum Domini, <i>Cum gloria.</i>

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Die Lieder 41—72 inklusive stehen in der XIII. Abteilung des Cod. Laurentianus und sind nach dem in der Einleitung zu Heft XX bemerkten von einem Verfasser, der vielleicht Philippus de Grevia ist.

42.

1. Felix dies et grata, <i>Haec est dies optata,</i> Dies, nostri doloris terminus, Haec est dies, quam fecit Dominus.	2. Dies purgans peccata, <i>Haec est dies optata,</i> Dies purgans humanum facinus, Haec est dies, quam fecit Dominus.
3. Est romphea sublata, <i>Haec est dies optata,</i> Vires frangit hostis serpentinus, Haec est dies, quam fecit Dominus.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 4 scheint verschrieben; lies: hostis haec protinus?

43.

1. Decet vox laetitiae, <i>Credendum est Mariae,</i> Restitutos patriae Postliminio; Credendum est Mariae Testimonio.	2. Miseris miseriae, <i>Credendum est Mariae,</i> Christus gentis propriae Fit oblatio; Credendum est Mariae Testimonio.

3. Fermentum malitiae,
Credendum est Mariae,
Carens hujus hostiae
Fit refectio;
Credendum est Mariae
Testimonio.

4. Deo patri gloriae,
Credendum est Mariac,
Placeat ecclesiae
Vox et actio;
Credendum est Mariae
Testimonio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

44.

1. In hac die Dei,
Dicant nunc Hebraei,
Sepulchrum Judaei,
Male servaverunt;
Quomodo Judaei
Regem perdiderunt?
2. Ubi corpus Dei,
Dicant nunc Hebraei,
Numquid Pharisei
Petram revolverunt?
Quomodo Judaei
Regem perdiderunt?
3. O Scariothei,
Dicant nunc Hebraei,
Cum Juda Judaei
Male dormierunt,
Quomodo Judaci
Regem perdiderunt?
4. In ortu diei,
Dicant nunc Hebraei,
Viri Galilaei
Dominum tulerunt;
Quomodo Judaei
Regem perdiderunt?

5. Mater Salomei,
Dicant nunc Hebraei,
Mater Zebedaei
Petrum praevenierunt;
Quomodo Judaei
Regem perdiderunt?
6. Scribae, Pharisei,
Dicant nunc Hebraei,
Omnes erant rei,
Omnes peccaverunt;
Quomodo Judaei
Regem perdiderunt?
7. Donec Nazarei,
Dicant nunc Hebraei,
Turris nostrae spei
Portas recluserunt;
Quomodo Judaei
Regem perdiderunt?
8. Vespere diei,
Dicant nunc Hebraei,
Diem jubilaei
Nobis reduxerunt;
Quomodo Judaei
Regem perdiderunt?

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

45.

1. Filii Calvariae,
Sonet vox laetitiae,
Filii Calvariae,
Nostra est redemptio,
O, o,
Cujus resurrectio
Omni plena gaudio.

2. Rex est iste gloriae,
Sonet vox laetitiae,
Rex est iste gloriae,
Rex sine principio,
O, o,
Principes superbiae
Exsufflat de medio.

3. Nos expurgat hodie,
Sonet vox laetitiae,
 Nos expurgat hodie
 A fermenti vitio;
 O, o,
 Ergo, Sion filiae,
 Nova sit conspersio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

46.

1. Luto carens et latere <i>Transit Hebraeus libere,</i> Novo novus caractere; In sicco mente munda Transit Hebraeus libere Baptismi mundus unda. 2. Servus liber ab opere <i>Transit Hebraeus libere,</i> Culpa recluso carcere; In sicco mente munda Transit Hebraeus libere Baptismi mundus unda. 3. Mare dum videt cedere, <i>Transit Hebraeus libere,</i> Mergens sequentes temere; In sicco mente munda Transit Hebraeus libere Baptismi mundus unda.	4. Agnus occisus vespere, <i>Transit Hebraeus libere,</i> Culpa solvit ab onere; In sicco mente munda Transit Hebraeus libere Baptismi mundus unda. 5. Joseph cisternam claudere, <i>Transit Hebraeus libere,</i> Christum nequit mors premere; In sicco mente munda Transit Hebraeus libere Baptismi mundus unda. 6. Ergo sepulto scelere, <i>Transit Hebraeus libere,</i> Christum sequamur opere; In sicco mente munda Transit Hebraeus libere Baptismi mundus unda.
7. Ut cum Christo resurgere,
Transit Hebraeus libere,
 Praestet ad sedem dexterarum;
 In sicco mente munda
 Transit Hebraeus libere
 Baptismi mundus unda.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — B hat nur die drei ersten Strophen, C nur die erste. — 1, 3 Novus novo B. — 2, 1 Sortis tributum miseriae A. — 3, 3 Alto se modo genere B. — Cfr. Milchsack 165.

47.

1. Vivere quae tribuit, <i>Vita mori voluit,</i> Perdita restituit, Gratia non meritum, Vita mori voluit Mortis ob interitum.	2. Saecula mors tenuit, <i>Vita mori voluit,</i> Solvere quam valuit Gratia non meritum, Vita mori voluit Mortis ob interitum.

3. Romphea quae tenuit,
Vita mori voluit,
 Omnibus exhibuit
 Gratia non meritum,
Vita mori voluit
 Mortis ob interitum.

4. Quos reus implicuit,
Vita mori voluit,
 Casibus explicuit
 Gratia non meritum,
Vita mori voluit
 Mortis ob interitum.

5. Quod homo non meruit,
Vita mori voluit,
 Omnibus emeruit
 Gratia non meritum,
Vita mori voluit
 Mortis ob interitum.

6. Quisque ad hoc siluit,
Vita mori voluit,
 Dicat: id obtinuit
 Gratia non meritum,
Vita mori voluit
 Mortis ob interitum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

48.

1. A solis ortus cardine,
Mane nobiscum, Domine,
 A solis ortus cardine,
 Mundi luce fugata,
Mane nobiscum, Domine,
 Dies est inclinata.

2. Nubes legalis paginae,
Mane nobiscum, Domine,
 Nubes legalis paginae
 Nobis est declarata,
Mane nobiscum, Domine,
 Dies est inclinata.

3. David fidelis carmine,
Mane nobiscum, Domine,
 David fidelis carmine
 Sunt haec praenuntiata;
Mane nobiscum, Domine,
 Dies est inclinata.

4. Tanta culpa caligine,
Mane nobiscum, Domine,
 Tanta culpa caligine
 Fit nox illuminata,
Mane nobiscum, Domine,
 Dies est inclinata.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1

49.

1. Mors vitae propitia,
Sexta passus feria,
 Mortis a miseria
 Nos erexit;
 Die Christus tertia
 Resurrexit.

2. Ad vitae palatia
Sexta passus feria,
 Mortis a miseria
 Nos erexit;
 Die Christus tertia
 Resurrexit.

3. Fracta sunt imperia,
Sexta passus feria,
 Joseph a custodia
 Liber exit;
 Die Christus tertia
 Resurrexit.

4. Novae legis gratia,
Sexta passus feria,
 Veterum mysteria
 Jam detexit;
 Die Christus tertia
 Resurrexit.

5. Surgens cum victoria,
Sexta passus feria,
 Collocat in gloria,
 Quos dilexit;
 Die Christus tertia
 Resurrexit.

6. Ad coeli consortia,
Sexta passus feria,
 Nostra spes et gloria
 Nos direxit;
 Die Christus tertia
 Resurrexit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

50.

1. In Domino confidite,
Pascha novum recolite,
 Vetus fermentum linite
 Nova conspersione,
 Pascha novum recolite
 Voce et actione.

2. Vetus fermentum linite,
Pascha novum recolite,
 Quae sunt in altum, sapite
 Mentis intentione;
 Pascha novum recolite
 Voce et actione.

3. Quae sunt in altum, sapite,
Pascha novum recolite,
 Terrae lutum respuite
 Cordis erectione;
 Pascha novum recolite
 Voce et actione.

4. Terrae lutum respuite,
Pascha novum recolite,
 Virus antiquum vomite,
 Calicis potione
 Pascha novum recolite
 Voce et actione.

5. Virus antiquum vomite,
Pascha novum recolite,
 Domino conresurgite,
 Cum exultatione
 Pascha novum recolite
 Voce et actione.

6. Domino conresurgite,
Pascha novum recolite,
 Surgant membra cum capite
 Hac resurrectione;
 Pascha novum recolite
 Voce et actione.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

51.

1. Rex omnipotentiae
Triumphavit hodie,
 Rex omnipotentiae,
 Rex magnificus
 Triumphavit hodie,
 Rex pacificus.

2. In manu potentiae,
Triumphavit hodie,
 In manu potentiae
 Samson bellicus
 Triumphavit hodie,
 Rex pacificus.

3. In humana specie,
Triumphavit hodie,
 In humana specie
 Patris unicus
 Triumphavit hodie,
 Rex pacificus.

4. Hymnum canit gloriae,
Triumphavit hodie,
 Hymnum canit gloriae
 Chorus coelicus,
 Triumphavit hodie
 Rex pacificus.

5. Caecos luce gratiae,
Triumphavit hodie,
Caecos luce gratiae
Sanat medicus,
Triumphavit hodie
Rex pacificus.

6. Verae cedit hostiae,
Triumphavit hodie,
Verae cedit hostiae,
Agnus typicus,
Triumphavit hodie
Rex pacificus.

7. Comes est victoriae
Triumphavit hodie,
Comes est victoriae
Grege catholicus,
Triumphavit hodie
Rex pacificus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

52.

1. Mundi princeps ejicitur,
In ligno vita moritur,
Mundi princeps ejicitur
Christi victus victoria,
Salutis pandit ostia
Passa pro nobis hostia.

3. Vir innocens occiditur,
In ligno vita moritur,
Vir innocens occiditur
Data latroni venia,
Salutis pandit ostia
Passa pro nobis hostia.

2. Legis figura tollitur,
In ligno vita moritur,
Legis figura tollitur,
Legi succedit gratia,
Salutis pandit ostia
Passa pro nobis hostia.

4. Mors jam non dominabitur,
In ligno vita moritur,
Mors jam non dominabitur
Resurgenti cum gloria;
Salutis pandit ostia
Passa pro nobis hostia.

5. Satan hamo suspenditur,
In ligno vita moritur,
Satan hamo suspenditur,
Tecto carnis substantia,
Salutis pandit ostia
Passa pro nobis hostia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

53.

1. Exsultet plebs fidelium,
Planctum vertit in gaudium,
Sacco passo discidium
Vestivit nos laetitia,
Planctum vertit in gaudium
Summa Christi victoria.

2. Mors mortis est excidium,
Planctum vertit in gaudium,
Morsus est locus tristium
Caesa pro nobis hostia,
Planctum vertit in gaudium
Summa Christi victoria.

3. Tota virtute cordium,
Planctum vertit in gaudium,
 Laudemus patris filium
 Cujus nos salvet gratia;
 Planctum vertit in gaudium
 Summa Christi victoria.

4. Purgemus ergo vitium,
Planctum vertit in gaudium,
 Ore sonet laus mentium,
 Sit trinitati gloria;
 Planctum vertit in gaudium
 Summa Christi victoria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

54.

1. Christo psallat ecclesia,
Mitis misericordia,
 Redempta Sion filia
 Det laudem regi gloriae,
 Mitis misericordia
 Mortem destruxit hodie.

2. Quanta Dei potentia,
Mitis misericordia,
 Mortem mactat victoria
 Caesae pro nobis hostiae,
 Mitis misericordia,
 Mortem destruxit hodie.

3. Laus, honor, virtus, gloria,
Mitis misericordia,
 Deo, cujus nos gratia
 Emancipat miseriae,
 Mitis misericordia
 Mortem destruxit hodie.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

55.

1. Vetus purgans facinus,
Resurrexit Dominus,
 Doloris est terminus
 Lux hodierna,
 Resurrexit Dominus,
 Salus aeterna.

2. Cedit dolor pristinus,
Resurrexit Dominus,
 Pietas patris sinus
 Pandit aeterna,
 Resurrexit Dominus,
 Salus aeterna.

3. Pacem dona protinus,
Resurrexit Dominus,
 Qui es unus et trinus
 In sempiterna;
 Resurrexit Dominus,
 Salus aeterna.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

56.

1. Omnes gentes plaudite,
Regi passo psallite,
 Hymnum Deo dicite,
 Victus est, qui nos vicerat,
 Regi passo psallite,
 Passus vicit et imperat.

2. Suspensus in stipite,
Regi passo psallite,
 Occisus immerite
 Restaurat, quod perierat;
 Regi passo psallite,
 Passus vicit et imperat.

3. Laudem Deo canite,
Regi passo psallite,
 Libertatis perditae
 Qui viam suis reserat,
Regi passo psallite,
 Passus vicit et imperat.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

57.

1. Fidelium
 sonet vox sobria,
Convertere,
Sion, in gaudia,
Sit omnium
una laetitia,
 Quos unica,
 redemit gratia,
Convertere,
Sion, in gaudia,
 Te liberat
 paschalis hostia.

2. Accingitur
 Christus ad proelia,
Convertere,
Sion, in gaudia,
Sit omnium
una laetitia,
 Hostilia
 confregit ostia,
 Dum pallium
 tenet Aegyptia,
 Te liberat
 paschalis hostia.

3. Posterior
 dotatur filia,
Convertere,
Sion, in gaudia,
Sit omnium
una laetitia,
 Habet minor
 majorum praemia,
 Quia Jacob
 cancellat brachia,
 Te liberat
 paschalis hostia.

4. Ut nuntiet
 festa paschalia,
Convertere,
Sion, in gaudia,
Sit omnium
una laetitia,
 Apostolis
 occurrit nuntia,
 Angelica
 fert testimonia;
 Te liberat
 paschalis hostia.

5. Pro filii
 summa victoria,
Convertere,
Sion in gaudia,
Sit omnium
una laetitia,
 Deo patri
 sit laus et gloria,
 Qui saecula
 regnat per omnia;
 Te liberat
 paschalis hostia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

58.

1. Christus patris gratiae
Nos reconfoederat,
Resurrexit hodie,
Sicut praedixerat,
Felix, qui pro misero
Populo moritur,
Mors illi de cetero
Non dominabitur.

2. Mortis poena propriae
Mortuos liberat,
Resurrexit hodie,
Sicut praedixerat,
Ligno salutifero
Mors morte vincitur,
Mors illi de cetero
Non dominabitur.

3. Agnus innocentiae
Cum semet offerat,
Resurrexit hodie,
Sicut praedixerat,
Sanguis ejus extero
Poste diffunditur,
Mors illi de cetero
Non dominabitur.

4. Genti nos Aegyptiae
Lignum subdiderat,
Resurrexit hodie,
Sicut praedixerat,
Sed jam lignum altero
Ligno retunditur;
Mors illi de cetero
Non dominabitur.

5. Laesis ut a sanie
Medelam conferat,
Resurrexit hodie,
Sicut praedixerat,
Serpens a presbytero
Turbis erigitur;
Mors illi de cetero
Non dominabitur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

59.

1. A sinu patris mittitur,
Mundi salvator moritur,
Et de Maria nascitur,
Quem pater promiserat;
Mundi salvator moritur,
Ut morte mortem conterat.

2. Flagellatur, conspuitur,
Mundi salvator moritur,
Et ab his crucifigitur,
Quos liberare venerat;
Mundi salvator moritur,
Ut morte mortem conterat

3. Vetus hostis ejicitur,
Mundi salvator moritur,
Dum vita morti subditur
Et nos a morte liberat;
Mundi salvator moritur,
Ut morte mortem conterat.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

60.

1. Vocis tripudio, <i>Psallat haec concio,</i> Vocis tripudio Sed mente sobria <i>Psallat haec concio</i> Festa paschalia.	3. Salvamur pretio, <i>Psallat haec concio,</i> Salvamur pretio Magna de gratia, <i>Psallat haec concio</i> Festa paschalia.
2. Non parcit filio, <i>Psallat haec concio,</i> Non parcit filio Patris clementia, <i>Psallat haec concio</i> Festa paschalia.	4. Fit resurrectio, <i>Psallat haec concio,</i> Fit resurrectio Sub die tertia, <i>Psallat haec concio</i> Festa paschalia.
5. Nos replet gaudio,
Psallat haec concio,
Vocis tripudio
Christi victoria,
Psallat haec concio
Festa paschalia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
3, 1 Salvantur Hs.

61.

1. Processit in capite, <i>Omnes gentes, plaudite,</i> Processit in capite Nostra resurrectio, <i>Omnes gentes, plaudite</i> Manibus prae gaudio.	4. Suspensus in stipite, <i>Omnes gentes, plaudite,</i> Suspensus in stipite, Resurgit cum bravio, <i>Omnes gentes, plaudite,</i> Manibus prae gaudio.
2. Regi nostro psallite, <i>Omnes gentes, plaudite,</i> Regi nostro psallite, Sensu tamen sobrio, <i>Omnes gentes, plaudite</i> Manibus prae gaudio.	5. Aquas Marath bibite, <i>Omnes gentes, plaudite</i> Aguas Marath bibite Ligni beneficio, <i>Omnes gentes, plaudite</i> Manibus prae gaudio.
3. Qui dormitis, surgite,
Omnes gentes, plaudite,
Qui dormitis, surgite,
Mundi de naufragio,
Omnes gentes, plaudite
Manibus prae gaudio.
6. Aeneum opponite,
Omnes gentes, plaudite,
Aeneum opponite
Serpentem Aegyptio,
Omnes gentes, plaudite
Manibus prae gaudio.

7. Laudes patri dicite,
Omnes gentes, plaudite,
 Laudes patri dicite,
 Flamini cum filio,
 Omnes gentes, plaudite
 Manibus prae gaudio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 6, 1
 apponite Hs.

62.

1. Culpaе purgator veteris, <i>Christus redit ab inferis,</i> Quos filii redemit passio, Laetificat nos resurrectio.	3. Qui crucem tulit humeris, <i>Christus redit ab inferis,</i> Nos sanguine mundavit proprio, Laetificat nos resurrectio.
2. Auctor humani generis, <i>Christus redit ab inferis,</i> Nec proprio pepercit filio, Laetificat nos resurrectio.	4. Prostrato rege sceleris, <i>Christus redit ab inferis,</i> Nos a mortis solvit imperio, Laetificat nos resurrectio.
5. Egressum pandens miseris
Christus redit ab inferis,
 Revertitur
     victor de proelio,
 Laetificat
     nos resurrectio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

63.

1. Dies salutis oritur, <i>In ligno vita moritur,</i> Dies salutis oritur, In ligno vita moritur, Ut morti dominetur.	2. Adam secundus patitur, <i>In ligno vita moritur,</i> Adam secundus patitur, In ligno vita moritur, Ut primus suscitetur.

Cant. ms. Petri de Medecis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

64.

1. Vineam meam plantavi, <i>Torcular solus calcavi,</i> Vineam non reddidit Fructum, quem speravi, Indumentum sanguine Meum inquinavi.	2. Facturam meam amavi, <i>Torcular solus calcavi,</i> Quem ego creaveram, Ego recreavi, Indumentum sanguine Meum inquinavi.

3. Qui mundi mala portavi,
Torcular solus calcavi,
 Unda mei sanguinis
 Mundi culpas lavi,
 Indumentum sanguine
 Meum inquinavi.

4. Acetum ego potavi,
Torcular solus calcavi,
 Ego vitae poculum
 Mundo praeparavi,
 Indumentum sanguine
 Meum inquinavi.

5. Flagella non recusavi,
Torcular solus calcavi,
 Ego sponte subii
 Crucem, quam expavi,
 Indumentum sanguine
 Meum inquinavi.

6. Infernum exspoliavi,
Torcular solus calcavi,
 Qui ligabat hominem,
 Ego relegavi,
 Indumentum sanguine
 Meum inquinavi.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

65.

1. Passionis aemuli
 Rei sub figura
 Duo portant bajuli
 Botrum in scriptura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

2. Stillat odoriferum
 Botrus pro scriptura
 Pro nostrorum vulnerum
 Solvitur laesura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

3. Aquae potum exserit
 Silicis fractura,
 Quam in signum aperit
 Virgae percussura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

4. Gazae portas arduae
 Nocte sub obscura
 Tollit proles Manuae
 Civium jactura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

5. In decore vestium
 Crinium tonsura
 Joseph ad imperium
 Transit de clausura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

6. Res de fumo nascitur,
 Jam lex abit dura,
 Veritas edicatur,
 Praeterit figura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

7. Irascantur populi,
 Doleat natura,
 Surgit auctor saeculi
 Frangens mortis jura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

8. Offerat ecclesia
 Pia precum thura,
 Ad laudum officia
 Vigil instet cura.
 Det pia
 Gaudia
 Sion mente pura.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

66.

1. In agni convivio, <i>Gaudeat haec concio,</i> Triplex est refectio, Triplex est alimonia. Gaudeat haec concio Festa colens paschalia. 2. Pedum devoratio, <i>Gaudeat haec concio,</i> Capitis comestio, Intestina vitalia. Gaudeat haec concio Festa colens paschalia.	3. Cetera de medio, <i>Gaudeat haec concio,</i> Moveat combustio, Da coelicis coelestia. Gaudeat haec concio Festa colens paschalia. 4. Da fidem mysterio, <i>Gaudeat haec concio,</i> Cum vacillet ratio, Fides est necessaria. Gaudeat haec concio Festa colens paschalia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec 13. Cod. Laurentian Pl. 29. 1.

67.

1. Transite, Sion filiae, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Transite, Sion filiae, Transit nostra redemptio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio. 2. Jugum mortis Aegyptiae, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Jugum mortis Aegyptiae Solvit cordis confessio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio. 3. Post luctus poenitentiae, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Jugum mortis Aegyptiae Levis restat transitio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio. 4. Thamar prostat egregie, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Thamar prostat egregie Judae remisso pretio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio.	5. Magnae Deus potentiae, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Magnae Deus potentiae, Solus sine principio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio. 6. Dragmam reduxit hodie, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Dragmam reduxit hodie Mirabili commercio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio. 7. Jonam de ventre bestiae, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Jonam de ventre bestiae Locat in patris solio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio. 8. Nos de lacu miseriae, <i>Quis est iste rex gloriae?</i> Nos de lacu miseriae Reddit coeli palatio. Quis est iste rex gloriae? Rex potens est in proelio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.
 Dreves, Cantiones et Muteti. II.

68.

1. Qui pro nobis
mori non respuit,
Jonam cetus
de ventre vomuit,
Resurrexit
die, qua statuit,
Alleluja.
Resurgentis
caro re floruit
Cum gloria.
2. Cum rugitus
patris infremuit,
Jonam cetus
de ventre vomuit,
Monumenti
Christum non tenuit
Angustia.
Resurgentis
caro re floruit
Cum gloria.
3. Oblatus est,
quia sic voluit,
Jonam cetus
de ventre vomuit,
Solvit ea,
quae nunquam rapuit.
Haec hostia.
Resurgentis
caro re floruit
Cum gloria.

4. Nihil majus
pro nobis potuit,
Jonam cetus
de ventre vomuit,
Qui innocens
crucis sustinuit
Opprobria.
Resurgentis
caro re floruit
Cum gloria.
5. Detineri
morte non potuit,
Jonam cetus
de ventre vomuit,
Qui nos mortis
a poena eruit
Morte pia.
Resurgentis
caro re floruit
Cum gloria.
6. Christum videns
infernus fremuit,
Jonam cetus
de ventre vomuit,
Samson Gazam
in multa diruit
Potentia.
Resurgentis
caro re floruit
Cum gloria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

69.

1. Offerat ecclesia,
Ad se traxit omnia,
Offerat ecclesia
Laudis sacrificia;
Ad se traxit omnia
Christus, crucis hostia.
2. De mortis angustia,
Ad se traxit omnia,
De mortis angustia
Redit cum potentia;
Ad se traxit omnia
Christus, crucis hostia.

3. Resurgit cum gloria,
Ad se traxit omnia,
Resurgit cum gloria
Christus die tertia;
Ad se traxit omnia
Christus, crucis hostia.
4. Nostra lavit vitia,
Ad se traxit omnia,
Nostra lavit vitia
Caro culpae nescia;
Ad se traxit omnia
Christus, crucis hostia.

5. Gaudet coeli curia,
Ad se traxit omnia,
 Gaudet coeli curia
 Christi de victoria;
 Ad se traxit omnia
 Christus, crucis hostia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

70.

1. Tempus adest gratiae, <i>Gratulentur Sion filiae,</i> Resurgit rex gloriae. Psallat ecclesia, Gratulentur Sion filiae Pari concordia. 2. Resurgit rex gloriae, <i>Gratulentur Sion filiae,</i> Tempus venit gratiae. Psallat ecclesia, Gratulentur Sion filiae Pari concordia.	3. Christus gentis propriae, <i>Gratulentur Sion filiae,</i> Misertus est hodie. Psallat ecclesia, Gratulentur Sion filiae, Pari concordia. 4. Misertus est hodie, <i>Gratulentur Sion filiae,</i> Cujus instant nuptiae. Psallat ecclesia, Gratulentur Sion filiae Pari concordia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

71.

1. Gaude, Sion, devoto gaudio, Fidelium exsultet concio, Quia Joseph Rachelis gremio <i>Dum dormitat,</i> somnum somniavit, Inclinatam solem consideravit.	2. De Libano cedrus descenderat, Quae cypresso se conformaverat, Joseph fratres a fame liberat, <i>Dum dormitat,</i> somnum somniavit, Pro populo se Christus inclinavit.
3. Quid facitis,
     videte, praesides?
 Quid marcetis
     otio desides?
 Quare luxu
     sic estis resides?
Dum dormitat,
     somnum somniavit,
 Quia Christus
     pro nobis laboravit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

De Ascensione Domini.

72.

1. Ascendit Christus hodie Ad thronum suae gloriae, Alleluja, Alleluja, Patris sedens ad dexteram.	3. Captivatam mortiferam Nostram ducens miseriam, Alleluja, Alleluja, Patris sedens ad dexteram.
2. Adest praedignus júbilus Cum laetatur in nubibus. Alleluja, Alleluja, Patris sedens ad dexteram.	4. Ergo psallenti gaudio Benedicamus Domino; Alleluja, Alleluja, Deo dicamus gratias.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

In Festo Pentecostes.

73.

1. Veni, creator spiritus, Spiritus recreator, Tu dans, tu datus coelitus, Tu donum, tu donator, Tu rex, tu digitus, Alens et alitus, Spirans et spiritus, Spiratus et spirator.	3. Tu septiformis gratiae Dans septiforme donum, Virtutis septifariae Septem petitionum, Tu nix non defluens, Ignis non destruens, Pugil non metuens, Propinator sermonum.
2. Mentis tuorum visita, Mentium visitator, Visitando inhabita, Visorum habitator, Tu fons, tu rivulus, Frutex et surculus, Doctor, discipulus, Servorum coronator.	4. Tu gratis data gratia Et tu faciens gratos, Tu primo purgas vitia, Post conservas purgatos; Absolve debita, Extolle merita, Virtute solita Salvans praedestinos.
5. Ergo accende sensibus,
Tu te, lumen et flamen,
Tu te inspira cordibus,
Qui es vitae spiramen;
Tu sol, tu radius,
Mittens et nuntius,
Persona tertius,
Salva nos, amen, amen.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29.1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. B. — 1, 8 et spira A. —
5, 1 ascende A.

74.

1. O qui fontem gratiae
 Captivis regeneras,
 Coelos endelechiaie
 Foedere confoederas,
 Ordinata serie
 Mundi motus temperas,
 Hyles in temperie
 Effrenata cohibes
 Et dissolvi prohibes,
 Ut leges, quas adhibes,
 Elementa teneant
 Et concordii coeant
 Dispositione.
 R^o O summa potentia,
 Inter dissidentia
 Firma firmans foedera,
 Ut supera
 Sic infera,
 Refraenas illicita,
 Digna pensans merita
 Retributione.

2. Legem foederis
 Imponis superis
 Conservans supera,
 Coelum innumeris
 Moves in numeris
 Et coeli sidera;
 Tu coelum circulis,
 Tu motus regulis
 Stringis erraticos,
 Tu nexus musicos
 Innectis dissonis,
 Ex quibus consonis
 Tonis mellisonis
 Reddis harmonias,
 Qui propriis
 Officiis
 Signas hierarchias.
 R^o O summa potentia,
 Inter dissidentia
 Firma firmans foedera
 Ut supera etc.

3. Ergo qui tam dissona
 Cogis consonare,
 Quae divinae consona
 Legi, moderare
 Melos, quod divinitus
 Tuus spirat spiritus,
 Nobis missus coelitus,
 Plenius inspiret,
 Enormes ejiciat,
 Concordes efficiat
 Quos expiat,
 Sic puniat
 Ut vices, quas variat
 Alternis sic uniat,
 Ne lyra deliret.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — B hat nur die erste Strophe mit dem Rundreim. — 1, 3 endelechiaie AD; endelitiaie B, endelychye C. — R^o, 6 refranes A. — 2, 2 et superis A. — 2, 3 Conservas D. — 2, 4 coelum numeris CD. — 2, 16 fehlt D. — 3, 9 rejiciat D. — Cfr. Milchsack 199.

75.

1. Ecce, festum nobile,
Quod dat anni reditus
Mundo celebrabile,
In quo sanctus spiritus
Praecordia
Replevit fidelium
Sua sancta gratia.

R^o Alleluja,
Regi regum omnium
Concinat ecclesia.

2. Apostoli praediti
Repente charismate
Spiritus paracliti
Omni idiomate
Magnalia
Dei in gentilium
Vulgarunt praesentia.

3. Judaei ut subdoli
Spernentes oracula,
Quae dabant apostoli,
Dixerunt, hos crapula
Eximia
Vini debacchantium
Ritu loqui talia.

R^o Alleluja,
Regi regum omnium
Concinat ecclesia.

4. Judaeis fallacibus
Sanctus Petrus obviat
Signis et virtutibus
Et horum denuntiat
Eloquia
Juxta testimonium
Joelis mendacia.

5. Deprecemur igitur
Omnes una Dominum,
Cui regnum subditur
Nullum habens terminum,
Ut ad pia
Supernorum civium
Nos perducatur gaudia.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15313. saec. 13.

76.

1. Ecce orgium,
Quo rex omnium
Corda fidelium
Replevit gratia.

R^o Mater ecclesia
Cantet Alleluja.

2. Chorus sanctorum
Apostolorum,
Omnium verborum
Fulsit notitia.

3. Gens incredula
Vini crapula
Horum oracula
Reddebat vilia.

R^o Mater ecclesia
Cantet alleluja.

4. Petrus, vir theos,
Culpans Judaeos
Esse probat eos
Plenos perfidia.

5. Oremus Eli,
Quem archangeli
Laudant, ut ad caeli
Nos ducat gaudia.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

77.

1. Veni, redemptor gentium, Veni, creator spiritus, Veni, vita viventium, Nostros solari gemitus, Verus nobis paraclitus, In fide firma mentium, In fine morientium Te laudat omnis exitus. 2. Nostrum regens exsilium Rorem infunde coelitus, Quo furor persequentium, Non nos seducat ambitus, Sed amor tibi debitus Fervens corde fidelium Nobis ad vitae praemium Sit tibi soli deditus.	3. Tu, qui salvasti saeculum Mirando partu virginis, Ut confundas incredulam, Vires effunde numinis, Ut contra virum sanguinis Tuum exaltent populum, Qui gerit Christi titulum Ad laudem tui nominis. 4. O quam beata servitus, Quae servit et est libera, Qua mundi miserebitur, Dum mutatur in prospera; O quam libertas misera, Per quam liber fit subditus Et dives inter prospera Vivit gehennae perditus.

Trop. ms. Capit. Dertusen. s. n. saec. 13. — 2, 3 Que furor. — 3, 5 Et contra. — 4, 3 scheint (vgl. den Reim) verschrieben.

78.

1. Christus jam misit inclitum Discipulis paraclitum; Alleluja, Alleluja, Veni, sancte paraclite. 2. Ipsius ut magnalia Per mundi ferrent climata. Alleluja, Alleluja, Veni, sancte paraclite.	3. Linguas suas variantes Eloquentes praedicantes. Alleluja, Alleluja, Veni, sancte paraclite. 4. Ergo decenti gaudio Benedicamus Domino; Alleluja, Alleluja, Deo dicamus gratias.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

79.

1. Descende coelitus, <i>O sancte spiritus,</i> Renovetur penitus Facies terrestrium; Veni, sancte spiritus, Nostrum esto gaudium.	2. Solari solitus, <i>O sancte spiritus,</i> Sui det paraclitus Amoris incendium; Veni, sancte spiritus, Nostrum esto gaudium.
3. Adsistat genitus,
O sancte spiritus,
 Genitor ingenitus,
 Nos salvet per filium;
 Veni, sancte spiritus,
 Nostrum esto gaudium.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Aus der XIII. Abteilung der Handschrift und somit vielleicht von Philippus de Grevia.

80.

1. Veni, sancte spiritus, Spes omnium Et emitte coelitus, Veni, sancte spiritus, Perscrutator inclitus Es cordium, Veni, sancte spiritus, Spes omnium, Confer lumen cordibus, Veni, sancte spiritus.	2. Puritatem mentibus Fidelium, Auge spem credentibus, Veni, sancte spiritus, Da pressis languoribus Remedium, Veni, sancte spiritus, Spes omnium, Da salutis exitus, Veni, sancte spiritus,
- Coelestis exercitus,
 Veni, sancte spiritus.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. — Nach 2, 2 steht nochmals Veni sancte spiritus, während 2, 8 fehlt; nach 1, 3 scheint eine Zeile ausgefallen zu sein. Die Melodie reicht nur bis 1, 10.

81.

1. Veni, creator spiritus, Et in me robur insere, Robur, quo possim penitus Mala, quae gessi, luere Et amodo sic vivere, Ne sim peccato perditus; Peccavi quasi licitus Et diu vixi temere, Me servum tuum visere, Veni, creator spiritus.	2. Sit laus patri cum filio, Sit honor sancto flmini, Trinitatis confessio Firmam spem firmet homini; Uni trinoque nomini Sit semper dominatio, Salus et benedictio; Perenni decus agmini, Sit honor sancto flmini, Sit laus patri cum filio.
- Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

82.

1. Lumen sancti spiritus Descendat divinitus, Nos illuminet hodie. 2. Plenitudo gratiae, Tu solus lux justitiae, Exaudi nos in hac die. 3. Rex dulcis angelorum, Salus archangelorum, Spes in te credentium,	4. Solatium sanctorum Et vita beatorum, Protector sperantium. 5. Tu via peccatorum, Tu semita justorum, Latitudo fidelium. 6. Pater es orphanorum, Solamen miserorum, Plenitudo omnium.
7. Da solamen populo,
 Da virtutem, in iubilo
 Nos perduc ad solatium.

Cgm. Monacen. (ol. Tegurin.) 716. saec. 15.

De Corpore Christi.

83.

1. Dies est laetitiae
In domo mentali,
Nam advenit hodie
Vi sacramentali
Jesus admirabilis,
Multum delectabilis
In humanitate,
Qui est ineffabilis
Et inaestimabilis
In divinitate.
2. Mortem Dei filius
Pro mundo passurus
Et a terra longius
In coelos iturus,
Manere realiter,
Vere corporaliter
Voluit in nobis,
In se transsubstantians
Panem et cor satians
In sanctis et probis.
3. Gaudeat catholicus
In hac fide sana,
Spernens, quod haereticus
Garrit verba vana,
Dedignando credere,
Cum non valet capere,
Quod fides ostendit,
Qui nec parvi flosculi
Seu vilis vermiculi
Cuncta comprehendit.
4. Ave, vivens hostia,
Veritas et vita,
In qua sacrificia
Cuncta sunt finita,
In quo se per saecula
Agnus sine macula
Offert patri Deo,
Mundans suo sanguine
Pium cor a crimine,
Quod fidit in eo.
5. Mane mecum, Domine,
Ut pie venisti,
Ne sine munimine
Sim in valle tristi;
Sine te subsistere
Nequeo seu vivere
In vita mortali,
Multo minus gratiam,
Meritum vel gloriam,
Quam non habent mali.
6. Qui gustant, esuriunt
In palato mentis,
Et, qui bibunt, sitiunt,
Sine velamentis
Aperte te cernere,
Amplecti, constringere,
In quo salus tota,
Quorum nunquam aliter
Possunt integraliter
Adimpleri vota.
7. Aufer, Jesu Domine,
Pestes universas
Corporis et animae
Atque res adversas,
Defunctis fidelibus
Locum in coelestibus
Dona cum beatis,
In sanctis operibus
Da pacem hominibus
Bonae voluntatis.

Cod. Trecen. (ol. Claraevallen.) 1612. saec. 15. — Die Hs. giebt die Aufschrift: Hymnus sive canticum de sacramento altaris.

84.

1. Congratulare et laetare, Turba nunc fidelium, Ab omni cura mente pura Cole Dei filium. R ^o Alleluja, Alleluja, Christo regi jubila, Qui se Jesum dat in esum Fertque cordis nubila.	3. In tuo esu, bone Jesu, Nostra dele crimina, Nosque conserva et enerva Saeva mortis fulmina. R ^o Alleluja, Alleluja, Christo regi jubila, Qui se Jesum dat in esum Fertque cordis nubila.
2. Qui pro nobis atque vobis Necem duram sustulit In crucis ara et amara Morte mortem repulit.	4. Ne damnemur, sed salvemur Per tuum iudicium, Qui es cunctorum plasmatorum Finis et initium.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — 3, 4 Leva mortis fimlea Hs.

85.

1. Ave, dulce tu frumentum, In Maria quod inventum Crucis venit ad tormentum, Cordis nostri pascementum. Animarum corpus clarum, Caro carens carie, Consecrata, sed velata Stat sub panis specie. Sanguis potus, Christus totus Hic sic praesens creditur, Ut de matre sine patre Homo Deus editur.	2. Salve, calix vini meri, Quem non bibunt insinceri, O mi Jesu, dulcis queri, Fac te cito possideri. Virginalis flos vernalis Factus est angelicus, Fructus vivus, cibus divus, Ut pascatur coelitus. Miser homo, qui pro pomo Factus est famelicus, Hunc informat et innormat Cibus hic salvificus.
3. Vale, cibus salutaris,
Qui frequenter immolaris
Super tuis sacris aris,
Nunquam tamen consummaris.

Tu dignare nos mundare
Criminum a sordibus
Et tu, bone, nos compone,
Jesu, nostris cordibus.

Veni, veni, corda leni
Tuo divo corpore,
Dans sincere immanere
Tibi omni tempore.

Grad. ms. Pragense anni 1410. Cod. Altovaden. 42.

86.

1. Ave, verbum incarnatum, In virgine humanatum, Tu panis mysterium. Tu planas culpas debitas, Tu pandis caulas coelicas, Tua firma aeternitas Manet inviolata. Te Helias praemonstravit, Typice dum te gustavit, Panem subcinericium Petens Olympum Dei.	2. Manna roris coelici Atque dulcoris mellici, Tu panis vivificus. Melchisedech te signavit, Panem vinum dum obtulit, Agnus paschalis sanxiit Pro nobis immolatus. Tu nos pascis hic carnales, Fac nos tibi commensales, Cohaeredes et sodales Coelesti in patria.

Grad. ms. Pragense anni 1410. Cod. Altovaden. 42.

In Dedicatione Ecclesiae.

87.

1. Omnis saltus Libani multo splendet decore, A duce praenobili regali facta more, Quam Tyrus et Babylon pari zelant livore, Hanc Juda et Ephraim tanto colunt ardore, Nec si Maro viveret, digno referret ore.	3. Perornantur floribus, flores pascunt odore, Odor spirans naribus nos ligat in amore, Scatent rivi fontium, campi rident virore, Strepit cantus avium multiplici canore, Ver ibi perpetuum, quies sine labore.
2. Pavimentum nitidum argenteo colore, Aureus est paries non indigens pictore, Tectum cedro redolet celatum omni flore, Margaritae renitent earumque splendore Lucent domus intima velut sol in fervore.	4. Princeps domus inclitus omni carens rancore Laetus, pulcher, dapsilis, nullo prudentiore, Quem infundit coelitus pater superno rore Et ditavit celsius omni imperatore, Ad se traxit omnia suo pio cruore.
5. Hujus sponsa nivea et roseo rubore, Duplici victoria consimilis aurorae, Lactat omnes populos gratiarum vigore, Implens haec palatia nuptiali candore, Quae suspirans gaudia spero sed cum timore.	

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — 1, 1 resplendet. — 1, 4 Judas. — Diesem Liede auf die Freuden des himmlischen Jerusalems fehlt augenscheinlich der Anfang, da der ersten Strophe ein Subjekt (weiblichen Geschlechtes) abgeht, vermutlich domus, Jerusalem, Sion oder dergl.

88.

1. In rerum principio Fundatur ecclesia, A parentis filio Mater habet praemia, Exsul agat gaudia Restaurato praedio, Nam purgato lolio Pullularunt lilia. 2. Zabule, dic impie, Dic, quid fraudes faciunt? Quid prosunt insidiae, Quid doli proficiunt? Nam regem respiciunt In regno laetitiae Et bravium capiunt Rectores ecclesiae.	3. Fructus Adam ederat Arboris exitii, A morsu mors venerat Cum causa decidii, Sed Christus, flos lilii, Vitam reparaverat, Solvens dono gaudii Totum, quod perierat. 4. Pastor ovem perditam Reportat ad patriam, Christus pesti deditam Serenat ecclesiam, Expurgat versutiam, Confortat sollicitam, Dat dona per gratiam Justis dari solitam.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Aus der XIII. Abteilung der Hs. Verfasser vielleicht Philippe de Grève.

89.

1. Pulsa noxae scoria Laudis sacrificia Regi regum immola. R^o Pange cum laetitia, Jerusalem incola. 2. Urbis tuae moenia Recta conscientia Fultet et non subdola. 3. Super interstitia Amoris praenuntia Jubilet ruscinola.	4. Urbis viridaria Grata reddant lilia Et rosas cum viola. R^o Pange cum laetitia, Jerusalem incola. 5. Et illa seminia Sequestrentur omnia, Quae non sunt benevola. 6. Quibus patent ostia, Vitiorum conscia Mundet virtutum schola.
7. Sabaoth clementia
Nos post mundi taedia
Venustet aureola.

Cod. Parisin. ol. Sandionysian. 15131. saec. 13. — 2, 3 das Wort Fultet (fulto?) hat sich unser Poet vermutlich mit derselben Unbefangenheit gebildet, wie seminia u. a. — 3, 3 ruscinula = rossignol.

II.

FESTIVAE DE SANCTIS.

In Festo omnium Sanctorum.

90.

1. Universorum orgio Sanctorum et solemnio Sit laus, decus et gloria Illi, qui regit omnia. R ^o Supernae matris gaudia Repraesentet ecclesia.	4. Hic non est metus fremitus Neque languoris gemitus, Sed securitas nimia Et salus finis nescia. R ^o Supernae matris gaudia Repraesentet ecclesia.
2. Nemo posset describere Aut per sermonem pandere, Quanta sit coeli curia Felicitatis copia.	5. Illic sancti dispositi Secundum formam meriti, Una vocis sirurgia Deo fundit praeconia.
3. Hic est perpes festivitas Atque pacis tranquillitas, Hic est vera concordia Et jugis amicitia.	6. In summitate ordinum Est juxta nostrum Dominum Beata virgo Maria, Advocata nostra pia.
7. Oremus, ut ad civium Supernorum consortium Nos ab ista miseria Christi producat gratia.	

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

91.

1. Ecce, sanctorum <i>Κοινὸν</i> orgium, Ad decus quorum Et solemnium Regi coelorum Sit praeconium In exordio. R ^o Sion concio <i>Ἀνὰ</i> jubilet Cum tripudio.	2. <i>Γλῶσσα</i> pandere Nequit penitus Neque sapere Cor humanitus, Quanto foedere Regnet coelitus Exsultatio. R ^o Sion concio <i>Ἀνὰ</i> jubilet Cum tripudio.

3. O quam *ἀγία*
 Est haec civitas,
 Cujus curia
 Est solemnitās
 Lenchos nescia
 Et tranquillitas
 Abs dissidio.

4. Juxta merita
 Illic agmina
 Sunt disposita,
 Ἐπὶ culmina
 Quorum inclita
 Coeli domina
 Est cum filio.

5. Te nos cernere
 Precamur, Eli,
 Quem continue
 Laudant angeli,
 Nobis tribue
 Post mortem caeli
 Frui gaudio.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13. — Vor dem Refrain, der vor Str. 1 steht, heisst es: „Detele heure vi labiante madame guene puis sanz li. Contra in Latino: Sion concio etc. — 1, 2 cenon orgium. — 3, 5 Was mit Lenchos gemeint ist, bleibt mir zu dunkel, um eine Konjektur zu wagen; man erwartet dem Sinne nach etwas wie finis nescia, oder allenfalls ein Wort, das Leid, Klage oder ähnliches bedeutet. — 4, 7 Est fehlt.

92.

1. Praesenti solemnio
 Orthodoxe jubilate,
 Noxae pulsa caecitate
 A cordis hospitio.
 2. Culto a fidelibus
 Isto geras ergo festo,
 Christo decus primum esto,
 Dein sanctis omnibus.
 3. Summa est felicitas
 Peramoena coeli domo,
 Plena *κλέως* cinnamomo,
 Jugis est solemnitās.

4. Absque molestamine
 Ibi *κατὰ* creatura
 Sibi plaudit, carens cura
 Et hostis formidine.
 5. Et omnis melodia,
 Clamor ibi praestat laudis,
 Amor hic est expers fraudis.
 Ac *ἐνὸν* concordia.
 6. Regem cernunt gloriae
 Coeli cives subjugati
 Heli, summae majestati,
 Hic constant in feria.

7. Ac eam salvifica
 Assistentem tuae laudi
 Gentem, Adonai, audi
 Et eam purifica.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

93.

De sancto Antonio.

1. Aquae vivae dat fluentia
 Fons vivus Antonius,
 Floret hortus, incrementa
 Praestat Dei filius.
 . . . . .
 . . . . .

2. Vineam propaginat
 Cultoris industria,
 Dum in ramis germinat
 Verae vitis gratia,
 Viget fructus copia
 Verbi fusa pluvia.

3. Servi providentia
Talenta multiplicat,
Dum divinae praemia
Virtutis amplificat,
Nam verbum, quod seminat,
In salutem germinat.

4. Veritatis speculum,
Morum domicilium,
Lux illustrans saeculum,
Fidei praesidium,
Errores elimina,
Tenebras illumina.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

94.

De sancto Bernhardo.

1. Terit Bernardus terrea
Mente raptus ad supera,
Bella retundit carnea
Mundi contemnens prospera.

2. In mandatorum area
Flagello poenitentiae
Spicam carnis excutiens
Granum nudatum palea,

- Vestitum stola gloriae,
Christi transfert ad horrea
Fructum vitae suscipiens.

3. Oliva fructifera,
Caritatis unctio,
Nardus odorifera,
Salutis refectio,
Reatus extermina,

Pacis fove semina.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

De sancto Dionysio.

95.

1. Jucundare, Gallia
Illustris et martia,
Patre Dionysio,
Eructa propitia
Laudis sacrificia
In ejus solemnio.

2. Hic Atheniensium
Linquens pontificium
Clementis imperio
In regnum egregium
Francorum rebellium
Venit conductu dio.

3. Inde Christi nuntius,
Cujus erat socius
Cum Eleutherio
Rusticus, vir hagijs,
Replevit Parisius
Divino seminio.

4. Praeses urbis Gallicae
Fidei catholicae
Pullulante radio
Praecipit tyrannice,
Dei servos publice
Exponi martyrio.

5. Catasta et verbere,
Crate, fane, carcere
Et crucis supplicio
Superatis facere
Festum coeperunt fere
Divino consilio.

6. Lictor tandem inclitum
Seniorum, fruitum
Coelesti edulio,
Praesentia comitum
Per praesidis monitum
Subjugavit gladio.

Dreves, Cantiones et Muteti. II.

7. Exoremus, socii,
Ut expulsa vitii
Sorde nobis passio
Sancti Dionysii
In hujus exsilii
Succurrat exitio.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian). 15 131. saec. 13.

96.

1. Ecce, festum egregii
Martyris Dionysii,
Quo ab hujus exsilii
Misericordia
Migravit cum victoria.

R^o Gallia cum laetitia
Eximia
Ava pangat Alleluja.

2. Beatus dictus pontifex
Galliae fuit opifex,
Nam per eum peccati faex
Cum dulcia
Cessit crescente latria.

3. Signis fidei cognitis
Nequam praefecti monitis
Loris artatus fuit is
Et alia
Multa tulit supplicia.

4. Hic afflictus propter Deum
Catastam, lectum ferreum
Nec non clibanum igneum
Ac trucia
Devicit animalia.

R^o Gallia cum laetitia
Eximia
Ava pangat Alleluja.

5. Post devictum patibulum
Rex coeli suum famulum
Transmissum in ergastulum
Sua dia
Refecit alimonia.

6. Martyr tandem acephalus
Prout jussit praeses malus
Fuit, ubi regnat salus
Et gloria
Receptus coeli curia.

7. Devotis ergo mentibus
Oremus, ut supplicibus
Dionysii precibus
Ad gaudia
Perducamur coelestia.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131. saec. 13. — Dem Rundreime, mit dem das Lied in der Hs. beginnt, geht eine altfranzösische Strophe vorher, an die ersterer mit der Bemerkung gefügt wird: Contra in latino.

97.

1. Francigenae, radii
Morum atque vitae,
Dulcore praeconii
Festum insignite
Sancti Dionysii
Areopagitae,
Martyris egregii
Et archimandritae.

2. Hic deserens Graeciam,
Cujus erat aegis
Et pastor, per gratiam
Angelorum regis
Accessit in Franciam
Cum suis collegis,
Non verens insaniam
Populi exlegis.

3. Tandem Christi nuntius,
Duliae caducae
Versatilis gladius,
Non obstante truce
Populo, quantocius
Circumfusa luce
Fidei, Parisius
Venit Christo duce.
4. Exstirpato duliae
Circumquaque felle
Infusoque latriae
Ejus loco melle,
Sator legis hagiae
Per praefecti velle
Captus fuit impie
Caesa virgis pelle.
5. Clibani incendia
Fidei athleta
Ac tormenta alia
Mente tulit laeta,
Famis animalia
Rabie repleta
In ejus praesentia
Fuere quieta.
6. Hinc pluribus aliis
Martyr trabeatus
Attritus suppliciis
Et incarceratus,
Tandem ex cibariis
Coeli recreatus
Cum duobus sociis
Fuit decollatus.
7. Te hoc in exsilio,
Sancte Dionysi,
Corde rogamus pio,
Ut omnes provisi
Sic tuo suffragio
Simus, ne divisi
Post mortem a gaudio
Simus paradisi.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131. saec. 13.

98.

1. Seminavit Graecia,
Quod mentis in horrea
Jam reponit Gallia,
Granum sine palea,
Quod senio non interit,
Quod mundi mola non terit,
Quod nunc usque dapibus
Fideles coelestibus
Saginat.
2. Per defectum
solaris luminis
Illustratur
lumine numinis
Haerens Dionysius
In eclipsi dubius,
Neque clausas
Diu causas
Aperire sufficit.
3. Natura secum disputans,
Motus astrorum computans
Non invenit, quod quaeritur,
Sic ratio scrutinio
Deficiens compellitur,
Ut se supra se quaerat,
Dum, quod quaerit, attingere
Non temere desperat.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack 201 sq.

99.

De sancta Dorothea.

1. Par concentu rogito Omnis clerus cogito Dulce carminari, Laudet servam Domini, Laus sit ejus nomini, Studeat sic fari: Eja, linguam solvite, Corde laeto canite, Dorotheam petite, Puro purae quaerite, Supplices instate, Ipsam adorete.	2. Tulisti memoriam, Cum ad vitae gloriam Virgo properares, Oppressorum facere Atque preces fundere, Nos ut liberares; Ergo, pia domina, Vitae praestans omina Scribe nostra nomina Post haec carnis somnia In perennem ritae Librum, via vitae.
3. Fore mater pauperum Et bonorum operum, Sancta, cupiebas, Pro nobis ad Dominum Interpellans omnium, Dando dulces odas Benedicamus Domnio, Patri sine termino, In supremo solio, Sit laus ejus filio Pneumati et almo Corde, jubilo.	

Cod. Oenipontan. (ol. Carthusiae in Schnalz) saec. 14. — 3, 12 ist vielleicht verderbt; es fehlt eine Silbe und der Reim.

100.

De sancto Francisco.

1. In paupertatis praedio Franciscus plantat vineam, Verae vitis propaginem Auget nova productio, Evellens stirpem spineam, Ficus alit dulcedinem, Cedit spinetum lilio.	2. In via purgat vitia Corde mundus et opere, Coruscet ut in patria Culpa liber ab onere.
3. Ad amoena pascua Vagas oves dirige, Fac sequi proficua, Mentes lapsas erige, Da cum agnis eligi, Da cum granis colligi.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

101.

De sancto Georgio.

1. Gloriosus, fervidus fidei zelator, Christi miles nobilis mundi supplantator, Eloquens Georgius fidem protestatur, Gentis dii daemonia, dicens vinculatur.	3. Gratus in ardoribus ignis cruciatur, Constans in laboribus virgis flagellatur, Justus ut in carcere lumine privatur, Vulnus in doloribus sale confricatur.
2. Obediens spiritui carnem maceravit, Tormentorum genera multa toleravit, Rectus in iudicio hostes expugnavit, Tortus in equuleo palmam reportavit.	4. Fervidum hic plumbum, bis rotam superavit, Prece fusa sedula idola prostravit Sanctus ac pro populo Deum exoravit, Cursum vitae gladio felix consummavit.

Cant. ms. saec. 15/16. Cod. Mutinen. IV D 5. — 4, 1 Verum hic plumbum bis.

De Innocentibus.

102.

1. O Christi milites incliti, Cunis fasciisque armati, Matrum sugentes ubera Sumpsistis triumphalia.	3. O felices infantuli, Flores superni solii, Agnum sequentes undique Laureati innocenti sanguine.
2. Rex aeterni regis filius, Cujus fuistis exercitus, Exsul manens in Aegyptum Praemisit vos in gaudium.	4. O praecelsi duces martyrum, Placate pium Dominum, Ut hoc nostrum collegium Jungatur coetui virginum.
5. Gloria tibi, Domine,
Qui nos ditasti magnifice
Reliquiis sanctorum,
Qui tecum regnant per saeculum.

Grad. ms. Porcetense saec. 12/13. Cod. Darmstadien. 931. add. saec. 14. — 3, 4 hat mindestens zwei Silben zu viel, 5, 3 eine zu wenig. — Aufschrift: Laus de innocentibus.

103.

1. Ad infantum triumphantum Gloriosum transitum, Quis polorum perviorum Mors paravit aditum,	2. Rex insanus misit manus Bethlehem per ambitum, In furore de cruore Inquinans exercitum.

3. Sed in vanum versat manum, Quod facit, est irritum, Namque dire vult ferire, Non est ei licitum. 4. Lictor saevit nec implevit Furorem indomitum, Ferit, truncat et aduncat Morem praeter solitum.	5. Ut est scriptum, in Aegyptum Duxerat transpositum Joseph pater, virgo mater, Sicut erat creditum. R° Sint infantes festivantes, Et sonorus psallat chorus, Nec desistat, sed insistat Dulcem ferre sonitum.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — 3, 3 Lies: Nam quod dire? — 4, 4 est fehlt.

104.

1. Ecce, jam celebria Redeunt solemnia, Quibus Dei unicus Natus est humanitus Absque viri semine Ex illibata virgine. R° Domini nativitas Jure nostri est jucunditas. 2. Pro cujus invidia Herodis saevitia Sunt infantum plurima Trucidata milia, Quos divina gratia Coeli duxit ad palatia.	3. Ergo vos, o socii, Non est tempus otii, Summa cum laetitia Christi natilitia Celebrantes pariter Jubilemus unanimiter. R° Domini nativitas Jure nostri est jucunditas. 4. Et tu, lector inclite, Jube domne incipe, Laudem hic in parvulis Qui emerunt jugulis, Ut transirent ad gloriam Terrenam per victoriam.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — Aufschrift: In die sanctorum innocentium.

105.

De s. Johanne Baptista.

1a. Psallat concors symphonia Laudem Christi praeconis, 2a. Laudat chorus organicus Per graves ab acutis 3a. Suavis sonet harmonia Dulces melos, Vocem jucunditatis, 4a. Accendat nos empyreum Pneuma sacro fulgore	1b. Euge dulcis euphonia, Pange rhythmos cum tonis. 2b. Et plaudat omnis lyricus In modulis argutis. 3b. Sine doli lascivia, Sed gaudiis Ignitae caritatis. 4b. Cor et illustrans igneum Divino sub ardore.

5a. Solve polluti labii peccamina,	5b. Baptista felix, pia per precamina.
6a. Ut pura sint mundati oris famina	6b. Fiantque tibi grata nostra carmina.
7a. Salve, praecursor nobilis, pacis dogma per orbem seminasti,	7b. Testis aeterni numinis, agnum venturum mundo demonstrasti.
8a. Inter prophetas maximus, Apostolis praelatus,	8b. Martyrio sanctissimus Triumphas laureatus.
9a. Tu trinitatis vernulus, Baptismatis pincerna,	9b. Tu sanctitatis formula, Lucens lucis lucerna.
10a. Johannes, Dei gratia Divinitus vocaris,	10b. Coelestis regni gaudia Scintillans tuis caris.
11a. Doctorum fulges almo privilegio,	11b. Praeclarae castitatis flores lilio.
12a. Quem angelus ab arce poli nuntius	12b. Praenuntiat vitae futurae praescius.
13a. O quam felix nativitas, Quae meruit De coelis nuntiari,	13b. Nomen cujus immensitas Digna fuit Per angelum portari.
14a. Quam stupenda, quam benigna caritas	14b. Quam sancta, quam laudabilis jucunditas.
15a. Regem coelorum senseras Ventris obstruso positus cubili,	15b. Dum matris exsultaveras Alvo resultans motu puerili.
16a. Confers loquelam genitus Sublatam Zachariae	16b. Et praestas isdem penitus Veritatem prophetiae.
17a. Fugis mundanas tenebras, Spernis peccati morem,	17b. Subis deserti latebras Christi propter amorem.
18a. Salve, mundi speculum, Nostrorum spectaculum, Vera virtus omnium Credientium.	18b. Baptizator gentium, Consolator mentium, Salus et solatium Moerentium.
18c. Fidei vestigium, Ex agro gentilium Exstirpasti lolium Errantium.	
19a. Tibi potum fons ministrat, Pastum favus mellis, Cujus vita nos magistrat Altior stellis.	19b. Vox clamantis in deserto Parans vitae viam, Cujus docens in aperto Matrem Mariam.

19c. Baptizari meruisti

Vivam formam panis,
Benedictum corpus Christi,
Rivo Jordanis.

20a. In columbae specie
Spiritus prudentiae,
Fides, vox laetitiae,
Spes gloriae.

20b. Vox auditur regiae
Patris sapientiae,
Regis coeli curiae,
Vox gloriae.

21a. Hic est verus et electus
Rex perennis vitae,
Meus filius dilectus,
Ipsam audite.

21b. Hujus sanctae visionis
Testis comprobaris
Et paternae jussionis
Dicta sectaris.

22a. O dulcedo luminum,
Johannes, summa legis,
Lucens ante Dominum,
Miles superni regis.

22b. Sator evangelii,
Propheta veritatis,
Restitutor gaudii,
Destructor vanitatis.

23a. Verum mundi florem,
Flore dulciorem,
Salutis auctorem,
Puro puriorem,

* * *
* * *

23b. Saevi regis feritas
Insana decollavit,
Hinc Dei gratuitas
Te digne coronavit.

Trium centupliciter * * *
In coelis aeternarum
Fructuans solemniter
Triumpho coronarum,

Salve, beatorum
Civis angelorum,
Illustrator morum,
Gloria polorum.

23c. Trames rectitudinis,
Sanctorum fortitudo,
Laus beatitudinis,
Virtutum magnitudo,

Lux aeternitatis,
Favus pietatis,
Decus aequitatis,
Splendor claritatis.

24a. Tuis sacris precibus
Adesto naufragatis,
Ut completis laudibus
Solvamur a peccatis.

24b. Purga sordes cordium
Origo bonitatis,
Da salutis gaudium,
Corona largitatis.

Clm. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. — 15b, 2 sq. motu resul-
tans. — 16a, 1 Confers eisdem genitus. — 22a, 4 Mille superni. — Aufschrift:
Cantilena de sancto Johanne Baptista.

106.

De s. Johanne Evangelista.

1. Christi sit nativitas Cum jubilo repleta, Cujus coelestis civitas In vita quieta Johannem collocavit Epulisque pavit, Vocavit Post senium. R ^o Johannes, te rogamus, Da nobis, ut bibamus, Ne hamus Nos trahat in supplicium.	3 Virus hic mortiferum Incolumis potavit, Per quod binos miserum Letum tunc prostravit, Quibus vires tribuit Et vitam restituit Et diluit Exitium. R ^o Johannes, te rogamus, Da nobis, ut bibamus, Ne hamus Nos trahat in supplicium.
2. Praeceptoris in pectore Suaviter dormivit, Bibens in coenae tempore Fluenta, quae scivit Pectus, quod refecit Nos et mortem jecit Et fecit Convivium.	4. Custos nostri Domini, Cum Dominus pependit In cruce, salus homini, Quam bene defendit Velut suam matrem, Honorans nostrum patrem, Et matrem Et filium.
5. Virgini cum virgine Nos cernui cantamus, Nec tu, lector, desine Laudes, quas sonamus, Ut post hoc terrenum Ducamur ad amoenum Serenum Palatium.	

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157.

107.

De ss. Johanne et Jacobo.

1. Duo unum genere, Duo unum munere, Unum sunt in gratia, Duo unum nomine, Duo unum lumine, Unum sunt in gloria.	2. Duo sunt virginei, Duo consanguinei Gubernantis omnia, Duo sunt prophetici, Duo evangelici Testes in ecclesia.

3. Ambo carnem macerant,
Ambo pestem superant
Missam per daemonia,
Ambo mundum abdicant,
Ambo Christum praedicant
Sanctis dantem praemia.

4. Ambos Christus visitat
Ambosque nobilitat
Magna per magnalia,
Johannes nos dirigat,
Jacobus nos erigat
Ad regna coelestia.

Cod. Carnoten. 341. saec. 14. — „Prosa fratris Gemla, generalis ministri“.

De sancta Katharina.

108.

1. Virgo, gemma Graeciae
Tribu, sensu, specie,
Scribas eloquentiae
Vicit disputamine.

R° Ad sanctae Katharinae
Decus, Sion, concine.

2. Maxentius, scelere
Plenus, illam verberare
Caesam claudi carcere
Jussit absque lumine.

3. Christus coram populo
Nequam et incredulo
Illius oraculo
Fregit rotas fulmine.

R° Ad sanctae Katharinae
Decus, Sion, concine.

4. Virgo post multa mala
Migravit acephala,
Quam sepelivit ala
Christi Sina culmine.

5. Rex et pater omnium
Per ejus suffragium
Nos Olympi civium
Collocet in agmine.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131. saec. 13.

109.

1. Virgo Costi filia
Expertos scientia
Vicit disputamine
Praesente Maxentio.

R° Militans ecclesia
Beatae Katharinae
Gaudeat solemnio.

2. Inde sub custodia
Post verbera trucia
Fuit in caligine
Tyranni imperio.

3. Rotarum supplicia
Populi praesentia
Virginis praecammine
Rupit fulminatio.

R° Militans ecclesia
Beatae Katharinae
Gaudeat solemnio.

4. Tandem virgo regia
Cum jugi victoria
Capitis privamine
Migravit de medio.

5. Omnes una, eia,
Oremus voce pia,
Ut nos mundet haecine
A noxae contagio.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

110.

1. Ecce, festum beatae Katharinae, Quae scribas septiformis disciplinae Convicit sua peritia. R^o Laetare, mater ecclesia. 2. Maxentii principis hortamine Caesa loris, carceris caligine Inclusa fuit virgo pia.	3. Haec hominum, disrupta compagine Rotarum poenaliū a fulmine, Quam multa convertit milia. R^o Laetare, mater ecclesia. 4. Haec tandem acephala pro sanguine Lac fundens, collocata in culmine Sinai fuit manu dia.
5. Rex, qui nunc et regnat
sine fine,
Nos sanctae Katharinae
precamine
Ad poli
perducat gaudia.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

111.

1. Costi regis filia, Christo desponsata, Artis per subtilia Rutilans ornata. 2. Sponsum cum doctoribus Caesari probavit, Quem linquens erroribus Illos fide pavit. 3. Orant Christum mentibus Flamine colloti, Non crine vel vestibus Laesi valent toti. 4. Tyranni libamina Irritat profana, Cujus nequit anima Falli vi humana. 5. Caeditur et carceri Caesa mancipatur, Subesse characteri Famis imperatur.	6. Haec reginam instruit Angelis injuncta, Umbram lumen diluit, Turba Deo juncta. 7. Decollatur, funditur Lacque benedictum, Corpus Sina conditur Sanguine depictum. 8. Cujus tumba stillitat Oleum suave, Quo linitus valeat Quisquis languens a vae. 9. Nexu solve criminis, Jesu, pastor bone, Ad honorem virginis Servos ratione. 10. Tua dante latria, Virgo Katharina, Trahat nos in patria Pietas divina.

„Cantuale Trajectensis dioecesis, scholasticis pueris non minus utile quam necessarium“ etc. imp. Goudae 1525. — Str. 10 ist als Repetitio bezeichnet.

112.

De sancto Leodegario.

1. Ovans chorus scholarium
Almum Leodegarium
Psallendo carmen varium
Pura colit mente.

Clara ortus prosapia,
Nutritus aula regia,
Sacra perdiscens studia
Didone docente.

R^o O trina de aureola
Gaudens, Leodegari,
Trina fortis areola
Laetarisque stoleola,
Pro tuis preces cumula,
Ut queant beari.

2. Fide firmatus triplici,
Securus spe multiplici,
Dilectione duplici
Floruit beatus,
Bino felix charismate,
Mundum rigavit dogmate,
Corusco diademate
Fuit laureatus.

R^o O trina de aureola
Gaudens, Leodegari,
Trina fortis areola
Laetarisque stoleola,
Pro tuis preces cumula,
Ut queant beari.

3. De passionis rivulis
Bibens privatur oculis,
Lingua, labris, ne populis
Praedicet aeterna;
Nova fandi potentia
Refert Dei magnalia,
Caput exaltans gaudia
Meruit superna.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14.

De s. Maria Magdalena.

113.

1. Ave, purum vas argenti
Decocta rubigine,
Christi custos munimenti,
Nati sine semine
De Maria virgine.
Tibi pie se quaerenti
Nec non ad sepulchrum flenti
Deitas in homine
Pandit sub velamine,
Flere desine.

2. Pape, mulier, quid ploras,
Quem quaeris, quem visitas?
Cur hic jaces per tot horas,
Surge quid hic latitas?
Numquid hoc vult caritas,
Quod in flendo sic laboras?
Hunc timorem mitte foras,
Et tunc forte bonitas
Aderit et veritas,
Quam tu flagitas.

3. Non me possum continere
Nec cessare debes,
Semper volo Jesum flere,
Nam amore languedo,
Heus, sublatum video,
Qui solebat me docere;
Jesu, bone, miserere,
Facere quid debeo?
Nunc, ut quondam soleo,
Te non video.

4. Hortulane, si vidisti
Illum, post quem mussito,
Aut hunc si tu sustulisti,
Mihi, quaeso, dicito;
Gradu quaerens concito
Tollam, unde posuisti,
Sic me moestam refovisti,
Quem pro more solito
Ungam more debito,
Nullum dubito.

5. O Maria, noli flere
Nec te plus affligere,
Resurrexi vivens vere,
Sed noli me tangere,
Ad patrem ascendere
Nondum potes, me videre,
Fides deest, illam quaere
Et sic Petro dicere,
Quod me vides vivere,
Vade propere.

6. Raboni, jam sunt exorta
Vera nobis gaudia;
Cum destructa mortis porta
Vivis salvans omnia,
Pro tua clementia
Desolatos nos conforta
Et fac tandem, ut absorpta
Sit mors in victoria,
Tecum ut ecclesia
Sit in gloria.

Cod. Oxonien. Digby 2. saec. 13/14. Mit Mel.

114.

1. Novum festum celebremus
Novos cantus et cantemus
Facta rerum novitate
In nova solemnitate.

2. Servus erat primus homo
Factus pro comesto pomo,
Ob hoc poenas est daturus,
Velit, nolit moriturus.

3. Dolens ergo creaturam
Mundi factor perituram
Sola ductus pietate
Sexta descendit aetate.

4. Et assumens, quod non erat,
Manens tamen id, quod erat,
Est Non-homo factus homo
Deus, ut salvetur homo.

5. Venit ergo praedicare
Cunctis et salutem dare,
Regna dat aeternitatis,
Si desistant a peccatis.

6. Sed Maria Magdalena
Peccatorum labe plena,
Ut audivit ejus verbum,
Rea crimen flet acerbum.

7. Flendo sua rigat ora
Jam non est in ulla mora,
Mundi linquens blandimenta
Christum quaerens fert unguenta.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 7319. saec. 12. B. — 2, 1 homo primus A. — 2, 2 Facto AB.

115.

1. Alto corde gaudeamus Ac in nullo doleamus, Nam peccatrix procumbendo, Christi pedes abluendo Veniam promeruit. Ante regem trepida Venit haec et pallida, Facta pavens scelera, Commovendo viscera Laerimans ingemuit.	2. Rex, inquit, rex unice, Miseram hanc respice, Mea dele crimina, Dimitte peccamina Temperans justitiam. Versus ad hanc medicus Humilis, mirificus, Ne desperent peccatores, Septem criminum errores Exstinxit in filia.
3. Pii patris pietas, Summi regis deitas, Hujus mota precibus Se largitur omnibus Sic quaerendo veniam. Ergo cantus resonemus, Resonando festivemus, Istam diem tam praeclaram, Universo mundo caram Cum summa laetitia.	

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. — 2, 10 in filiam Hs.

116.

1. Domum obedientiae Dum intraret rex gloriae, Quaedam subintrat femina Sua deplorans crimina. 2. Plangens actus daemonicos, Rigans pedes Dominicos Osculatur, amplexatur, Tergit, tergendō tergitur. 3. Fudit nardum purissimum Super caput Dominicum, Ex odoris fragrantia Sacra fragrant convivia. 4. In hujus ergo laudibus Culpis dejectis omnibus Laeti solemni gaudio Benedicamus Domino.	5. O Maria Magdalenae, Dum adhuc essent tenebrae, Festinas Christum quaerere, Cum amor nescit cedere. 6. Quem, dum fieret in hortulo. Summo mane diluculo Cum ceteris apostolis Prima videre meruit. 7. Gavisa viso Domino Gressu festinans concito, Apostolos aggreditur, Quos his verbis alloquitur: 8. Do vobis nova gaudia, Rex, qui creavit omnia, Sua magna potentia Surrexit. Deo gratias.

Cod. Parisien. (ol. Martialen.) 3237. add. saec. 13 in.

117.

1. Pudore femineo deleto moerore, Picturato lilio roseoque flore, Agni sponsa nascitur praemisso labore, Quam sumpsit extraneo Magdalena more.	2. In cavernis latitat tamquam bestialis, Herbis et radicibus fames naturalis Sedatur, quae primitus fuerat localis, Jam non comprehenditur angelis sodalis.
3. Sordidati crimine veniam petamus, Ad coelestem medicum cito recurramus, Ut consortes faciat Mariae, petamus, Dicat omnis populus: Deo benedicamus.	

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95.

118.

Planctus Magdalenae ad pedes Jesu.

1 a. Flere libet ac flere debeo, Flere libet, dum tempus habeo, Flere libet, dum fletu valeo Fletum compescere;	1 b. Fletus iste prodit ex intimis, Dolor ingens dat iter lacrimis, Qui de causis procedit plurimis In corde miserae.
2 a. Jure fleo conscia scelerum, Quibus pectus imbui tenerum, Quibus corpus subjeci miserum Vix genita;	2 b. Non apparet malorum cumulus, Omnis in me caligat oculus, Plus commisi, quam credat populus, Illicita.
3 a. Ad te, Jesu benigne, venio, Ad medicum aegra confugio, Ne condemnes dignam supplicio, Pater pie.	3 b. Tu figmentum expertus hominis, Laxa justī pondus examinis Et dimitte reatum criminis, Fons veniae.

4 a. Secus pedes
    prostrata jaceo,
Mea mecum
    peccata lugeo
Et levare
    vultum non audeo
    Prae pudore.

5 a. Ad convivas
    intravi flebilis,
Dolens, gemens
    et miserabilis,
Audi quaestus
    et preces humilis
    Poenitentis.

6 a. Plus me torquet
    amissa gratia,
Quam torquerent
    multa supplicia,
Eia,
    Summa clementia
    Data me venia
    Redde libertati.

7 a. Quibus pectus
    vacet deliciis,
Satis certis
    monstrat indiciis
    Pallor in facie
    Confecta macie,
    Quae tantae gratiae
    Nonnunquam exstitit.

8 a. Longo luctu
    consumptis lacrimis
Dolor magnus
    saevit in intimis,
Eoque miserae
    plus urit spiritum,
Quo foras libere
    non habet exitum.

9 a. Pharisaeus arguit
    Et profanam renuit,
    Quem peccatrix tangit;

4 b. Vitae meae
    revolvens seriem
Non audeo
    levare faciem,
Mens infirma
    non habet requiem
    Suo more.

5 b. Non te movet,
    quod inter epulas
Fundo fletus
    et voces quaerulas?
Terge, quaeso,
    sordes et maculas
    Pravae mentis.

6 b. Plus peccasse
    quam pati timeo
Et peccati
    pondus abhorreo,
Adeo,
    Quod parum paveo
    Nec grave censeo
    Sine culpa pati.

7 b. Quod si tamen,
    digne poeniteo,
Non est meum,
    sed tibi debeo,
    Confirma foedera,
    Conserva munera,
    Quae tua dextera
    Jam mihi praestitit.

8 b. Tu me vides
    intus et deforis,
Tibi patent
    secreta pectoris,
Da mihi requiem,
    Jesu piissime,
Et leni rabiem
    dolentis animae.

9 b. Sed qui ream reprobat,
    Cur non magis adprobat,
    Quod reatum plangit.

10 a. Cur mundatus
a lepra corporis
Mihi morbum
sanari pectoris
Indignatur?

10 b. An non audit,
quod ei dicitur,
Quod ab ea,
cui plus dimittitur,
Plus amatur?

11 a. Aeque libramine
Penset cum crimine
Poenitentis votum;

11 b. Non est in scelere,
Qui vult corrigere,
Quod commisit, totum.

12 a. Vulneris immodicum
Sentio dolorem,
Aegra quaero medicum,
Rea salvatorem.

12 b. Sana morbum vulneris,
Medicina vitae,
Et, pro quibus posceris,
Crimina dimitte.

13 a. Jesu, fave supplici
Voto poenitentis,
Nec me sinas affici
Poenis in tormentis.

13 b. Non me tradas inferi
Poenis pro peccatis,
Sed clementer aperi
Sinum pietatis.

14 a. Pelle metum,
Tolle letum,
Terge fletum
Placatus precibus,

14 b. Fac me laetam
Et quietam,
Pone metam
Tantis doloribus.

Cod. Londinen. (Liber Cistercii) Add. 15 722. saec. 12/13.

119.

De sancta Margareta.

1. Salve, virgo martyr Christi,
Margareta, quae vicisti
Olybrium martyrio;
Salve, tuo patri, rosa,
Quae fuisti odiosa,
Sed dilecta filio.

2. Dei, ob amorem cujus
Spretis regni mundi hujus
Cunctisque ornatibus
Saecli, sanguinem fudisti
Nec non totam tribuisti
Te tortorum manibus.

3. Ergo, martyr Margareta,
Nobis confer regna laeta,
Hac valle miseriae,
Consolare lugentem
Laudantem cleri mentem
Dono tuae gratiae
Et concede conregnare
Nobis tecum et amare
Christum regem gloriae.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14.

Dreves, Cantiones et Muteti. II.

De sancto Nicolao.

120.

1. Sancto Dei Nicolao Laus detur et gloria, Istum namque dignum laude Recolit ecclesia, Omnis mundus sit jucundus In ejus praeconio.	3. Pauper iste trium pater Exsistebat virginum, Egens pane lupanari Destinantur omnium, Quem ditavit Nicolaus Propter regem omnium.
2. Caecis visum, claudis gressum Mancis manus reddidit, Atque natum patri raptum Ei flenti reddidit, Aurum dando relevavit Pauperem, qui credidit.	4. Ergo Deum supplicantes Laudemus humiliter Et hunc sanctum Nicolaum Operantem taliter Et ovantes ejus festum Agamus solemniter.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12.

121.

1. Iste puerulus Jacens cunabulis Jam Christi famulus Fulgens miraculis, Quarta, sexta feria Servabat jejunia. R ^o Sancti Nicolai vacemus titulis, Cum summa laetitia Pangentes Alleluja.	4. Beatus pontifex Tribus clericulis Permansit opifex Atque puellulis Pro patris inopia Paratis ad vitia. R ^o Sancti Nicolai vacemus titulis, Cum summa laetitia Pangentes Alleluja.
2. Hinc expers criminis Placens in oculis Dei et hominis Fuit ad praesulis Provectus fastigia Divina clementia.	5. Hic vitam reddidit Strato vehiculis, Judaeus credidit Mox perpendiculis Auri, quod in media Perfusus vidit via.
3. Oppresso populo Famis articulis Ac in periculo Nautis conquerulis Prae mortis angustia Donavit suffragia.	6. Ejus mausoleum Diebus singulis Emittit oleum, Quod morbi maculis Infectis remedia Praebet salutaria.

7. Oremus ideo
Mentibus sedulis
Supplicantes Deo,
Ut nos oraculis
Illius ad gaudia
Perducat coelestia.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131. saec. 13. — Das Lied beginnt wie immer mit dem Refrain; vorher geht:

Joi te rossignol
Chantez de sus i rain,
Viar dinet namie
De sus laure florie.

Dann: Contra in Latino: Sancti Nicolai etc.

122.

1. Hic Dei plenus gratia Temptat a pueritia Quarta sextaue feria Se domare jejunio. R ^o Nicolai solemnio Laetetur cleri concio.	4. Tres pro patris inopia Praeparatas ad vitia Virgines ab infamia Retraxisit auri pretio. R ^o Nicolai solemnio Laetetur cleri concio.
2. Hinc praesul Myrae nuntia Voce de coeli curia, Puero in caldaria Profuit in auxilio.	5. In Dei fide hagia Fultus defunctus in via Revixit virtute dia Et praesulis suffragio.
3. Pulsa famis angustia Tritici abundantia Nautis ejus clementia Subvenit in naufragio.	6. Multa virtutum alia Facit Deus insignia Illius amicitia Hujus mundi auxilio.
7. Oremus, ut ad gaudia Nos poli finis nescia Nicolai propitia Perducat intercessio.	

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15 131. saec. 13. — 2, 4 Praefuit.

123.

1. Ille civis Paterae, Dei plenus gratia, Mammae coepit parcere Quarta, sexta feria, Servando jejunia Ab annis prioribus. R ^o Laudibus Nicolai dulcibus Vacemus cum cantibus.	2. Inde Myrae pontifex Divino juvamine, Plebi fuit opifex In famis gravamine Ac in maris turbine Nautis conquerentibus. R ^o Laudibus Nicolai dulcibus Vacemus cum cantibus.

3. Hic tres auri munio
Puellas a fornicis
Retraxit opprobrio
Nec non atque clericis
In domo carnificis
Pie subvenit tribus.

4. Ex ejus tumba fuit
Incessanter oleum,
Quod omnino destruit
Doloris aculeum
Horum, qui piis eum
Deprecantur mentibus.

5. Exoremus Dominum
Atque regem omnium,
Qui non habet terminum,
Ut ad poli civium
Nos perducatur gaudium
Nicolai precibus.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

124.

1. Hic fulgens virtutibus
Ab annis prioribus,
Corde pio
Jejunio
Incepit se donare.

4. Ejus puellis tribus
Fuit et juvenibus
Compassio
Praesidio
Carnificis in lare.

2. Inde placens omnibus
Vita, sensu, moribus
Myrae dio
Consilio
Meruit antistare.

5. Hic aliis pluribus
Decoratus actibus
Obnoxio
Praeconio
Dignus est emicare.

3. Hic esurientibus
Ac nautis clamantibus
In obvio
Naufragio
Subvenit sedans mare.

6. Ejus tumba gentibus
Praebet confidentibus
In hagio
Subsidio
Oleum salutare.

7. Christus ergo dulcibus
Velit ejus precibus
Egregio
Palatio
Nos coeli collocare.
R^o Nicolai laudibus
Cum gaudio
Eximio
Nos decet convocare.

Cod. Parisin. (ol. Sandionysian.) 15131. saec. 13.

125.

1. Cantu miro, summa laude Summo viro, vir, applaude, Quem confortat, Cujus dextra largitatis Intus, extra desolatis Opem portat. 2. Pietatis hic patronus Gravitatis fugat onus, Hoc quod gravat, Praesens orbis consolator, Salus morbi et curator, Quos vult lavat. 3. Sedat fluctus procellosos, Nautae luctus lacrimosos Dum revisit, Patri defert mersum natum, Quando refert vas auratum, Quod promisit.	4. Tres consortes liberavit, Quos occulte trucidavit Hospes reus. Reddit furans, quod furatur, Deum curans baptizatur Hinc Judaeus. 5. Jure parens fit jucundus, Ter apparens auri pondus Quem ditavit, Quo tres presto venumdari Ab infesto lupanari Revocavit. 6. Ergo, Christe, fili Dei, Per quem iste causa spei Ut sol micat, Hac in die plebs festiva Tibi pie mente viva Benedicat.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. A. — Cod. Cantabrigen. Ff. I 17. saec. 13. B. — 1, 1—3 fehlen B. — 2, 5 morbum B. — 3, 3 revixit B. — 3, 4 differt B. — Str. 4 und 5 umgestellt B. — 4, 6 Hic Judaeus AB. — 5, 1 Ille parens A.

126.

1. Nicolai praesulis Festum celebremus, Concrepando modulis Laetitiae sonemus, Versibus almisonis, Vocibus altisonis Intenti festinemus.	2. In tanto natalitio Patrum docet traditio, Ut consonet in gaudio Fidelium devotio, Est ergo superstitio, Vacare a tripudio.
3. Nunc igitur justorum
Suavitas cantorum
Per tympanum et chorum
Et omne musicorum
Genus instrumentorum
Psallat Deo deorum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

127.

1. Fulget Nicolans, Gemma pontificum, Praesul egregius, Decus angelicum, Ut sidus aureum In coeli solio, Solari radio Axem aethereum Illustrans clarius.	2. Nicolai praesuli Novi dentur moduli, Qui post tot insignia Virtutum magnalia Probatas in agone Non timuit Nec defuit Martyrii coronae.
3. Nicolae, pontifex egregie, Decus cleri, speculum ecclesiae Patriae solatium, Tuorum refugium, Fac rogamus, Ut cernamus Judicem propitium.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — B, das hier verstümmelt ist, beginnt 2, 4 mit dem Worte [mag]nalia. Cfr. Milchsack 168.

128.

1. Intonent hodie Voces ecclesiae, Dies laetitiae Refulsit in mundo, Ergo laetabundo Corde jubilemus Et ore jucundo. 2. Sanctus hic inclitus, Domino subditus, In cunis positus Ubera vitabat, Corpus macerabat, Et ter in sabbato Puer jejunabat.	3. Parenti misero Submerso puero Mari pestifero Dedit, quod petivit, Preces exaudivit, Submersum puerum Patris custodivit. 4. Tribus virginibus Victu carentibus . . . . . Reddidit honorem, Subtraxit errorem, Reddens virginibus Virgineum florem.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360. Cod. Univ. Monacen. 157. — 1, 6 und 7 werden nach den andern Strophen als Rundreim wiederholt, was nicht ursprünglich erscheint. In Str. 3 und 4 ist die sechste Zeile Gesanges halber erweitert: Submersum sum sum, Submersum sum sum, Submersum puerum.

129.

1. Exsultet haec concio In sancti Nicolai Praeconio; Nicolaus est cleri Protectio.	2. Olei compressio Multos curat a morbi Supplicio; Nicolaus est cleri Protectio.

3. In maris periculo
Proceleuma nautis fit
In jubilo;
Nicolans est cleri
Protectio.

4. Auri trina datio
Puellarum fuit
Relevatio.
Nicolans est cleri
Protectio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

130.

1. Nicolaus pontifex
Nostrum est refugium,
Clericis et laicis
Sit semper remedium;
Clericorum est amator,
Laicorum consolator
Omniumque confortator
In omni angustia.
Nicolae.

2. In sua infantia
Celebrat jejunium,
Fons et caput dicitur
Confessorum omnium,
Hic in cunis abstinebat,
Quod mamillas non sugebat
Nisi semel et edebat
Quarta, sexta feria.
Nicolae.

3. Suscitavit clericos
Occisos invidia,
Quos occidit carnifex
Cum sua nequitia;
Tres puellas maritavit,
De peccatis observavit,
Paupertatem relaxavit.

. . . . .

Nicolae.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Nach 3, 7 fehlt eine Zeile; lies etwa: Auri data copia.

131.

1. Gaudeat ecclesia,
Praesulis solemnina
Colens et praeconia;
Nicolae, propera,
Nos fove, nos libera,
Purga cordis scelera.

2. Vita sancti praesulis
Claruit miraculis,
Vinctus in cunabulis.
Nicolae, propera,
Nos fove, nos libera,
Purga cordis scelera.

3. Tener in infantia
Servavit jejunia,
Non incurrit vitia.
Nicolae, propera,
Nos fove, nos libera,
Purga cordis scelera.

4. Hic tribus virginibus
Opibus carentibus
Subvenit muneribus.
Nicolae, propera,
Nos fove, nos libera,
Purga cordis scelera.

5. Ergo festum colite,
Laudes Deo dicite,
Deo benedicite.
Nicolae, propera,
Nos ama, nos libera,
Purga cordis scelera.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

132.

1. Nicolae, praesulum Gemma, Sion speculum, Tuum rege populum, Daemones preme, Rector, vise saeculum Vitia deme. 2. Clericorum concio Te rogat — — — —, Tuum rege populum, Daemones preme, Rector, vise saeculum, Vitia deme.	3. Clericorum praesidium, Nostrum purgatorium, Tuum rege populum, Daemones preme, Rector, vise saeculum, Vitia deme. 4. Tu solamen virginum, Pondus pelle criminum, Tuum rege populum, Daemones preme, Rector, vise saeculum, Vitia deme. 5. Ergo festum colamus, Deo benedicamus; Tuum rege populum, Daemones preme, Rector, vise saeculum, Vitia deme.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

De sancto Stephano.

133.

1. Ortus summi peracto gaudio Levitarum resultet concio In levitae Christi solemnio. R^o Eia et eia, Eia cum gaudio Proferat haec concio. 2. Hic divino repletus flamine Primus lavit in agni sanguine Stolam suam pro Christi nomine.	3. Qui dum jactus lapidum patitur Patiensque victor efficitur, Stola duplex ei conceditur. R^o Eia et eia, Eia cum gaudio Proferat haec concio. 4. Ergo tanto regi, qui talia Suis novit largiri praemia, Benedicat plebs omnis, eia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

134.

1. Dulces laudes tympano Cum melodis organo Referentes Domino Gratulemur Stephano. R^o A et E, O et I, Mira virtus Stephani.	2. Quem cum vellet vincere Plebs devota Sathanae, Ejus sapientiae Nequivit resistere. R^o A et E, O et I, Mira virtus Stephani.

De s. Thoma Cantuariensi.

137.

1. Novus miles sequitur Viam novi regis, Bonus pastor patitur Pro salute gregis, Thomas agni sanguine Lavat stolae geminae Purpuram rubentem; Res est satis evidens, Quod illustrat occidens Totum orientem.	2. Opus erat medico Mundo morienti Et gregi Dominico Pastore prudenti; Sanguis Thomae medici Mundi paralytici Vulnera sanavit, Clamat grex dominicus, Quod Anglorum medicus Mundum renovavit.
3. Thoma, nati parvuli Miles triumphalis, Sis cleri, sis populi Pastor spiritalis, Audi Legecestriam, Clerum et militiam Ejus ita rege, Ut regnet in patria Peracta militia Cum aeterno rege.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23) B. — B
hat nur die erste Strophe. — 1, 3 pastor fehlt A.

138.

1. Christi miles Christo commilitat, Christum sequens Christo cohabitat.	3. Passum Thomas compassus sequitur, Passu firmo corona capitur.
2. Christus crucis est suae bajulus, Crucifixi crucem fert famulus.	4. Ergo fortis attollat debiles, Solvat vinctos, soletur flebiles.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

III.

MORALES.

De Miseria Hominis.

1. Homo, considera,
Qualis, quam misera
Sors vitae sit mortalis;
Vita mortifera,
Poenae puerpera,
Mors vera, mors vitalis;
Fomentum est doloris,
Stadium vitae laboris,
Premit per onera,
Sordet per scelera
Squaloris et foetoris,
Fermentum est dulcoris,
Somnium, umbra vaporis;
Fallit per prospera,
Trahit ad aspera
Moeroris et stridoris,
Figmentum est erroris,
Gaudium brevis honoris,
Mordet ut vipera,
Flebilis vespera
Algoris et ardoris.
2. Culpa conciperis,
Gemitu nasceris
Victurus in sudore,
Mori compelleris,
Certus, quod moreris,
Incertae mors est horae.
Momentum est staterae,
Dubius, quantum manere
Potes in prosperis,
Qui cito praeteris,
Qui foenum es in flore,
Lamentum est ridere,
Gaudio fletum augere,
Nudus ingrederis,
Nudus egrederis,
Egressus cum pavore.
Portentum, hic gaudere,
Gaudio coeli carere;
Cur non corrigeris,
Immemor carceris,
Plectendus a tortore?
3. Vide, ne differas,
Vide, ne deseras
Oblitus creatorem,
Culpam dum iteras,
Tuum exasperas
Ingratus redemptorem.
Cur offendis datorem?
Reprimas pravum pudorem,
Turpia corrigas,
Oculis erigas
Ad pium indultorem,
Cur defendis errorem,
Deprimas mentis tumorem,
Humilem eligas
Vitam, te dirigas
Per viam arctiorem,
Dum attendis ultorem,
Redimas te per timorem;
Dominum diligas,
Totum te colligas
Amantis in amorem.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurent. Pl. 29. 1. B. — Cod. Parisin. (ol. S. Albini Andegaven.) 8433. saec. 13. C. — 2, 10 cito peteris A. — 3, 12 Cur defendis datorem A. — 3, 15 Vitam quam dirigas C. — B hat nur die erste Str.; die Aufschrift giebt A. — Verfasser des Stückes ist Philippus de Grevia. Ein Faksimile aus C findet sich bei Léon Gautier, Histoire de la Poesi liturgique I, 185.

140.

Quod mundus sit transitorius.

1. Dic, qui gaudes prosperis Et veste purpurea, Homo, massa cineris Et in agro lutea, Tamquam palea Sunt et momentanea Haec, quibus inniteris, Et in fine fellea, Caudam habent viperis, Cum sint tibi mellea.	4. Adae germen veteris Et proles viperea, Quid frustra deciperis Tendens ad erronea, Momentanea? Ad regna siderea, Dives, non admitteris, Quae de juris linea Constant esse pauperis Cum perenni laurea.
2. Qui natus conciperis In vulva feminea, Attende, quid fueris, Es vel eris postea; Sperne terrea, Nam cum mortis lancea Percussus egrederis Hac de domo carnea, Signum monstrat funeris, Quod nil eras antea.	5. Coelum non ingrederis Cum regali trabea, Cum equorum faleris, Cum domo marmorea Vel eburnea; Ab ignita romphea Veniens repelleris, Orci trusus spelea, Dum Christum non sequeris In corona spinea.
3. Si sub humo carperis Ut vestis a tineae, Et spiritus ducere Ad loca tartarea Loca flammea, Vasa tunc argentea, Quae nunc amas, oderis; Benefac propterea, Et eris, si feceris, Ereptus a framea.	6. Haec si cogitaveris, Quid in arca ferrea, Qui moriens deleris, Ut pereas per ea, Claudis aerea? Qui cras subitanea Forte morte moreris, Da sponte spontanea, Ut tibi cum superis Stola detur aurea.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 2. saec. 13. mit Mel. — 2, 8 Ac de domo. — 3, 10 Erectus. — 4, 9 Constat. — 6, 3 Que moriens.

.

Verba Pauli apostoli.

Corpus, quod corrumpitur,
Mundi vita,
 Animam persequitur;
 Quae sit vita,
 Cogita.

bonum propositum,
Mundi vita,
 percat in irritum;
 Quae sit vita,
 Cogita.

quod doceo,
Mundi vita,
 vacans impleo;
 sit vita,
 Cogita.

ne exasperem,
Mundi vita,
 non pauperem;
 sit vita,

Pl. 29. 1. —
 in litterarischen

a,

at,

3. Homo dictus es ab humo,
Cito transis, quia fumo
    Similis effectus es;
Homo nascens cum moeore,
Vitam ducens in labore
    Et cum metu moreris.
Terram teris, terram geris
Et in terram reverteris,
    Qui de terra sumeris.

4. O sors gravis, o sors dura,
O lex dira, quam natura
    Promulgavit miseris;
Homo, nascens cum moerore,
Vitam ducis cum labore
    Et cum metu moreris.
Terram teris, terram geris
Et in terram reverteris,
    Qui de terra sumeris.

5. Ergo cum scis qualitatem
    Tuae sortis, voluptatem
    Carnis quare sequeris?
Memento, te moriturum
Et post mortem id messurum,
    Quod hic seminaveris.
Terram teris, terram geris
Et in terram reverteris,
    Qui de terra sumeris.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Miss. Aquilegiense imp. Venetiis 1508. C. — A hat nur Str. 1, 2 und 3, B nur Str. 1. Str. 1 u. 2 umgestellt C. — 2, 6 Clausi A; metam C. — 4, 2 O lex dira fehlt C. — Verfasser Philippus de Grevia.

143.

1. O mira Christi pietas,
    O quanta miseratio,
O Christi longanimitas,
    O longa expectatio;
O cordis induratio,
Quid differs, cur non cogitas,
Homo, quae vitae brevitās,
    Et mortis festinatio?
R° Cernat meditatio,
    Quid primum fuerimus,
Nil prodest elatio,
    Terra tandem erimus.

2. O vanitatum vanitas,
    Curarum occupatio,
O cur ambitur dignitas,
    Cur opum cumulatio?
Quid prodest delectatio,
Aut quid valet cupiditas?
Est in sepulchro foeditas
    Et extra dealbatio.
R° Cernat meditatio,
    Quid primum fuerimus,
Nil prodest elatio,
    Terra tandem erimus.

3. O quae mortis anxietas,
    O quanta trepidatio,
Cum jam cogit necessitas,
    Ut fiat reparatio!
Quid prodest delectatio,
Quid pristina jucunditas,
Cur veniam non flagitas?
    O sera recordatio!

Cod. Cantabrigen. Ee VI. 29. saec. 15.

144.

1. O mens, cogita,
Quod praeterit
Mundi figura,
Fugit subita,
Sic interit
Quasi pictura.
2. Floret ut cucurbita,
Cum ingerit
Se nox obscura,
Brevis orbita
Cum steterit,
Citro lapsura.
3. Dulcescit,
Sed inserit
Amara plura;
Quis nescit,
Quod laeserit
Fallax mixtura?
4. Tabescit
Et deperit
Tamquam litura,
Vanescit,
Cum fugerit
Non reditura.
5. Quanta vanitas,
Sublimitas
Casura,
Umbra fragilis
Nec stabilis
Neque segura.
6. Quanta vilitas
Est dignitas
Mundana,
Spuma gracilis,
Flos sterilis
Spes vana.
7. O qualis,
Quam misera
Mors et quam dura,
Poenalis
Et aspera
Nec moritura.
8. Jam recogita
De temporis
Jactura,
Sis sollicita
De corporis
Fractura.
9. Culpam caveas
Et veniam procura,
Tremens paveas
De iudicis censura.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — Durch B. ist die Autorschaft
Philipps de Grève aufser Zweifel.

145.

1. O labilis
Sortis humanae status,
Egreditur,
Ut flos conteritur
Et labitur
Homo labori natus,
Flens oritur,
Vivendo moritur,
In prosperis
luxu dissolvitur,
Cum flatibus
Fortunae quatitur,
Lux subito
mentis exstinguitur.
2. Quid igitur
Aura te popularis,
Quid dignitas,
Quid generositas
Extulerit,
Ut gravius labaris?
In laqueos,
Quos tendis, laberis
Dum crapulis
scortisque traheris
Et luxibus
opum, quas congeris
Illicite,
miser, immoreris.

3. Dum effugis
 fecundam paupertatem,
 Prae ceteris
 Ditari niteris,
 Sed laberis
 In sumnam egestatem,
 Cum opibus
 mavis diffluere,
 Quam modicis
 honeste vivere,
 Quod quaestibus
 foedis efficere,
 Dum satagis
 amans distrahere
 Vel autumans
 tibi sufficere.
4. His moriens
 Christo sed vivis mundo,
 Non proficis,
 Sed deficis,
 Qui proximi
 casu strides secundo,
 Reatibus
 indignum afficis
 Et salibus
 amaris inficis,
 Cui detrahis,
 quem fictis allicis
 Blanditiis
 vultuque simplicis,
 Huic balneum
 moeroris conficis.
5. Dum diffluis
 Hac labe labiorum,
 Dum solito
 Sordescis, subito
 Adveniet
 Ille sanctus sanctorum,
 Qui duplices
 linguas disjiciet,
 A paleis
 grana dejiciet
 Et steriles
 plantas effodiet,
 Ha, miserum
 te nunc excipiet
 Et debitis
 poenis te puniet.
 R^o Ha, moriens vita,
 Luxu sopita,
 Nos inficis
 fellitis condita.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

119.

1. Homo, qui semper moreris,
 Qui diffluis quotidie,
 Qui scis, quod heri fueris
 Malus et peior hodie,
 Cur oculos non aperis,
 Quid vitae viam deseris
 Et ebrius efficeris
 Inanis fumo gloriae?
2. Dic, homo, res instabilis,
 Dic, universa vanitas,
 Tu, cum non sis mutabilis,
 Sed ipsa mutabilitas,
 Quid te pulvis sic stabilis,
 Ac si res esses stabilis?
 Quid te dilectat fragilis
 Carnis et vitae vilitas?

3. Non vides, quod praetereat
Mundus et mundi gloria,
Quod foenum carnis marceat
Hac die peremptoria?
Sit nobilis vel sordeat
Homo, dives vel egeat,
Oportet, quod hinc transeat,
Nam res est transitoria.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

4. Te brevis delectatio,
Homo, mercator pessime,
Aeterno privat gaudio
Atque punit justissime,
Qui turpi mercimonio
Rufae lentis edulio
Te fraudas patrimonio,
Vita carnis mors animae.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

147.

1. Non sint vobis cura
Temporis futura,
Quando senex moritur
Infans rursus oritur,
Talis est natura.
Heu, quid diligitur
Haec res transitura,
Cujus cito carpitur
Status et statura?

2. Omnis creatura
Congregando plura,
Timeo, quod perditur,
Vae regno, quod regitur
Per infantis jura.
Simonia colitur
Jam sine mensura,
Si est, sicut dicitur,
Nulla gens segura.

Cod. S. Floriani XI 71. saec. 14. — 4, 9 bona lura.

3. Omnis praelatura
Est agri cultura,
Date, vobis dabitur,
Dum corpus corrumpitur,
Sic docet scriptura.
Conforta nos igitur,
Mater Dei pura,
Contra nos arguitur
Quaestione dura.

4. Praecellens o figura,
Tolle noscitura,
Quia per te solvitur
Omne, quod delinquitur,
O virgo mater, cura;
Finis vitae cernitur,
Da gaudia futura,
Vitam, quae non tollitur,
In qua bona plura.

148.

1. Homo, cur degeneras,
Cur Christum persequeris,
Per quem prius fueras
Redemptus ab inferis?
Miser, non consideras,
Quod cinis es et eris?
Praevideas,
Ne pereas
Sub inferni latebris,
Ama Deum,
Qui te reum
Ejecit de tenebris.

2. Quid proderit, si fecerit
Te fortuna divitem,
Cum fragilem et labilem
Vitae vides limitem?
Considera, quid prospera
Proderunt divitibus,
Cum gaudia
Coelestia
Amiserunt pro opibus,
Nec erogant,
Sed derogant
Nudis et pauperibus?

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1 —
Ob das Lied mit diesen zwei Strophen zu Ende, oder ob wir einen Torso
haben, ist zweifelhaft.

149.

1. Vanitas vanitatum Et omnia vanitas, Sed nostra sic malignitas Cor habet induratum, Ut verbum seminatum Suffocet mox cupiditas Operum et dignitatum, Licet sit nobis ratum. Quam sit acerba proprio Judicio Conditio Magnatum, Qui majori discrimine Quam crimine Et jugibus Merentur cruciatibus Aeternum cruciatum.	2. Cur caeca cor avarum Distrahit ambitio? Nescis, quod aquisitio Tibi divitiarum Finis miseriarum Non crit sed mutatio? Quodsi habere parum Est tibi tam amarum, Vide, quid habent nimiae Divitiae Quotidie Rixarum Propter tormenta propriae Familiae Et sauciae Flagellum conscientiae, Quae est summa poenarum.
3. O nondum intellecta Nobis Dei munera, Cur, cum avertant prospera Multos a via recta, Paupertas, praelecta Christo, nobis est aspera? Sed vanis mens illecta, Disce tamen et specta, Paupertatis quam dulcia Sint otia Pecunia Neglecta, Cum pauper expeditius Et promptius Ad bravium Sarcina temporalium Rerum currat abjecta.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

150.

1. Scribere proposui de contemptu mundano, Jam est hora surgere de mortis somno vano, Zizaniam spernere sumpto virtutis glano. Surge, surge, vigila, semper esto paratus.	2. Vita brevis breviter in brevi finietur, Mors venit velociter et neminem veretur, Cunctaque mors perimit et nulli miseretur. Surge, surge, vigila, semper esto paratus.

3. Ubi sunt, qui ante nos
in hoc mundo vixere,
Venies ad tumulos,
si vis eos quaerere,
Cineres et vermes sunt,
carnes computruere.
Surge, surge, vigila,
semper esto paratus.

4. Tela sic aranea
est mundi praesens vita,
Labitur et frangitur,
non est in tuto sita,
Labilis et fragilis
nunc est inexanita.
Surge, surge, vigila,
semper esto paratus.

5. Hoc in mundo nascitur
vir omnis cum moerore,
Atque vita ducitur
humana cum labore,
Post extremum clauditur
cum funeris dolore.
Surge, surge, vigila,
semper esto paratus.

6. Si conversus fueris
nunc quasi puer natus
Et a tuis vitiis
animo purgatus,
Tunc fruique poteris
regno Dei beatus.
Surge, surge, vigila,
semper esto paratus.

7. Quam felices fuere,
qui cum Christo regnabunt,
Facie ad faciem
cum ipsum adspectabunt,
Sanctus, sanctus, Sabaoth,
Hosanna conclamabunt.
Surge, surge, vigila,
semper esto paratus.

Trop. ms. Dublinense saec. 13. Cod. Cantabrigen. Add. 710.

151.

1. Scribere proposui
de contemptu mundano,
Ut degentes saeculi
Non mulcentur inano,
Jam est hora surgere
A somno mortis pravo.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.

2. Vita brevis breviter
in brevi finietur,
Mors venit velociter,
quae neminem veretur,
Omnia mors perimit
et nulli miseretur.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.

3. Nisi conversus fueris
Et sicut puer factus
Et vitam mutaveris
In meliores actus,
Intrare non poteris
Regnum Dei beatus.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.

4. Tuba cum sonuerit,
dies erit extrema,
Et iudex advenerit,
Vocabit sempiterna
Electos in patria,
praescitos ad inferna.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.

5. Quam felices fuerint,
qui cum Christo regnabunt!
Facie ad facie
sic eum spectabunt,
Sanctus, sanctus Dominus
Sabaoth, conclamabunt.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.
6. Et quam tristes fuerint,
qui aeterne peribunt!
Poenae non deficient,
non propter has obibunt,
Heu, heu, heu, miserrimi,
nunquam inde exhibunt.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.
7. Cuncti reges saeculi
et in mundo magnates
Advertant et clerici
omnesque potestates,
Fiant velut parvuli,
dimittant vanitates.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.
8. Heu, fratres carissimi,
si digne contemplemus
Passionem Domini
amare et si flemus,
Ut pupillam oculi
servabit, ne peccemus.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.
9. Alma virgo virginum,
in coelis coronata,
Apud tuum filium
sis nobis advocata
Et post hoc exsilium
occurrans advocata.
Ad mortem festinamus,
Peccare desistamus.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15. Mit Melodie.

152.

Fortuna quam sit mutabilis.

1. O varium
Fortunae lubricum,
Dans dubium
Tribunal judicum,
Non modicum
Paras huic praemium,
Quem tollere
Tua vult gratia
Et petere
Rotae similia,
Dans dubia
Tamen praepostere
De stercore
Pauperem erigens,
De rhetore
consulem eligens.
2. Aedificat
Fortuna, diruit,
Nunc abdicat,
Quos prius coluit,
Quos noluit,
Iterum vendicat,
Haec opera
Sibi contraria,
Dans munera
Nimis labilia;
Mobilia
Sunt sortis foedera,
Quae debiles
Ditans nobilitat
Et nobiles
Premens debilitat.

3. Quid Dario

Regnasse profuit,
Pompeio
Quid Roma tribuit?
Succubuit
Uterque proelio;
Eligerem
Media tutius
Nec peterem
Celsa sublimius,
Ne gravius
A somno ruerem;
Fit gravior
Lapsus a superis
Et durior
Ab ipsis asperis.

4. Subsidio

Fortunae labilis
Cum proelio
Troja tunc nobilis,
Nunc flebilis,
Ruit incendio;
Quis sanguinis
Trojani gratiam,
Quis nominis
Graeci facundiam,
Quis gloriam
Fregit Carthaginis?
Sors lubrica,
Quae dedit, abstulit,
Haec unica,
Quae fovit, perculit.

5. Nil gratius

Fortunae gratia,
Nil dulcius
Inter haec dulcia,
Si gloria,
Si staret longius;
Sed labitur
Ut olus marcidum
Et sequitur
Agrum nunc floridum,
Quem aridum
Cras cernes; igitur
Improprium
Non edo canticum
In varium
Fortunae lubricum.

Cod. Oxonien. Rawlinson. C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Carm. Bur. 45. C. — B hat nur eine Strophe. — 1, 4 iudicium gegen den Reim C. — 1, 10 Rotae similia A. — 1, 12 Tamen praepostere A. — 2, 13 sq. und 15 sq. umgestellt C. — Str. 3 hinter 4 C. — 3, 6 Uterque gladio C. — 3, 7 Eligere C. — 3, 9 Quam petere C. — 3, 10 Rotae sublimia C. — 3, 11 Et gravius C. — 3, 12 ruere C. — 3, 13 sqq. lauten in C mit schlechtem, beziehungsweise mangelndem Reim und fehlende Cäsur:

Omnis qui se exaltat hodie,
Cras humiliabitur misere.

4, 3 Cur proelio C. — 4, 4 Troja jam nobilis C. — 4, 6 Jacet incendio C. — 4, 8 Romani gratiam C. — Str. 5 fehlt C. — A giebt die Aufschrift: De multitudine fortunae.

153.

Quod in rebus prosperis non sit gloriandum.

1. Luxuriant animi Rebus saepe prosperis, Vile jacent infimi Casibus in asperis, Ingrati pro gratia Grati sub inopia, Inopes sunt humiles, Propter opes labiles Inflantur superbia.	2. Exhaustis concipiunt Viles virus viribus, Quod vomendo pariunt Secundis successibus, Expost facto clarius Patet hoc et planius, Exhausta pecunia Monstrat impotentia, Quod voluere prius.
- Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

Exhortatio ad Poenitentiam.

154.

1. Ad cor tuum convertere, Conditionis miserae Homo, cur spernis vivere? Cur dedicas te vitiis, Cur indulges malitiis, Cur excessus non corrigis Nec gressus tuos dirigis In semitis justitiae, Sed contra te quotidie Iram Dei exasperas? In te succidi metue Ficus radices fatue, Cum fructus nullos afferas.	2. O conditio misera, Considera, quam aspera Sit haec vita, mors altera Quae sic immutat statum! Cur non purgas reatum Sine mora, Cum sit hora Tibi mortis incognita, Et in vita caritas, Quae non proficit, Prorsus aret et deficit Nec efficit Beatum.
3. Si vocatus ad nuptias,
Advenias
Sine veste nuptiali,
A curia regali
Expelleris,
Et obviam si veneris
Sponso lampade vacua,
Es quasi virgo fatua.
Ergo vide, ne dormias,
Sed vigilans aperias
Domino, cum pulsaverit;
Beatus, quem invenerit
Vigilantem, cum venerit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Carmina Burana p. 6. B. — 1, 12 Radices ficus B. — 2, 8 Mortis tibi B. —
2, 9 Et invita B. — 3, 9 Ergo gaude ne A. — 3, 13 dum venerit B.

155.

1. Excutere de pulvere,
Dum opus est remedio,
Qui turpiter et temere
Jaces in sterquilinio;
Surge, curre pro bravio,
Dum potes apprehendere,
Viam quaerens in invio
Malorum reminiscere,
Ad patriam revertere,
Cum poenitente filio.
2. Homo vilis materiae,
Surge de mortis tumulo,
Dum spes est adhuc veniae,
Te subtrahe periculo;
Metire cordis oculo
Tuae statum miseriae,
Qui totus est in pendulo
Et langueat quotidie,
Fides jacens extrarie,
Quia caret cubiculo.
3. Ne vasa contumeliae
Reprobentur a figulo,
Dum sub obscura specie
Videmus ut in speculo,
In hoc vitae curriculo
Mundemur multifarie,
Sed in cordis latibulo
De sinibus scientiae
Procedat fumus hostiae,
Ne fiat coram populo.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 7
totus es. — 3, 8 De sinuus (sic).

156.

1. Laus sit ipsi soli,
Qui dat lumen soli,
Centrum regit poli,
Praeest terrae moli,
Machinator doli,
Irritare noli
Regem superum.
2. Si non vis errare,
Hunc discas amare,
Dico tibi, quare,
Quia te damnare
Potest et salvare,
Disce, fili care,
Dogma veterum.
3. Semel, bis, ter, quater
Dic, o Deus pater,
Virgo, Dei mater,
Delictis sum ater,
Faex, lutum ut later,
Raca meus frater
A me pertulit.
4. Quidquid est obscoenum,
Tu es arens foenum,
Tendas ad amoenum,
Cor habens serenum,
Laude Dei plenum,
Istud da venenum
Foro pauperum.
5. Peccatorum spina
Me pungit bis quina,
Praecepta divina
Sensi atque bina,

In mundi sentina
Haec a mea ruina
Sensum propulit
Delictorum ignis
Solem oculit.

Cod. S. Floriani. XI 35. saec. 13.

157.

1. Nitimur in vetitum
Et negata cupimus,
Carne contra spiritum
Luctante succumbimus,
Redimus ad vomitum
Et retro respicimus,
Quod erat abolitum,
Libro mortis scribimus,
In pejorem exitum
Error est novissimus.
2. Qui plangit nec deserit
Majori se subjicit,
Ut qui, quod promiserit,
In solvendo deficit,
Ut qui plantas inserit,
Transferens nil proficit,
Sic, qui mente conterit
Et promissum abjicit,
Ut mater, quae peperit,
Et partum interficit.
3. Sera parsimonia
Est in fundo loculi,
Sera poenitentia,
Cum clauduntur oculi,
Talis est ut vitia
Fatentis latrunculi,
Cum instant stipendia
Timore patibuli,
Quaerit male conscia
Mens fugam latibuli.
4. Virgines introitum
Sero quaerunt fatuae,
Clauduntur post perditum
Equum sero januae,
Festines ad exitum,
Praeveniri metue,
In inferno positum
Tamquam oves pascuae
Tritum et commolitum
Mors pascet assidue.
5. Quid ergo, miserrime,
Quid dices, quid facies,
Censetur, cum ultime
Venerit illa dies,
Cum paschalis victimae
Vulnera conspicias;
Tunc inanes lacrimae,
Tunc nihil proficies,
Passiones animae
Foetor, ignis, glacies.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — B hat nur die erste Strophe. — 2, 3 fehlt eine Silbe, quod ergänzt. — 4, 7 In inferno depositum A; lies wie oben, oder Inferno depositum, oder te positum? — A überschreibt das Lied De Beprehensione hominis. — Verfasser Philippus de Grevia.

158.

1. Quo vadis, quo progredieris, Usque quo progressura? Quo fugis, cur me deseris, Quo usque desertura? Mens levis, mens dura, Tecum delibera, Considera, Quam facundum, Quam jucundum, Quanto dispendio De gaudio Subduxisti, Quod coepisti Non exsecutura, Stultum Christi Delusisti Justum proditura.	2. Sed tu quis es qui mussitas, Qui contra me gannire, Qui contra me non haesitas Injuste superbire? Vas fumi, vas irae, Tecum delibera, Considera, Quam tumentem, Quam foetentem Raptum de lubrico Non modico Te coegi Summo regi Prorsus obedire, Stulte feci, Quod adjeci Stulto subvenire.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 2, 3
 me fehlt.

159.

Ut a peccatis nostris convertamur.

1. Leniter ex merito Ferendum, quod patimur, Meremur ex debito Poenas, quibus subdimur, Quia, dum deserimur Deserentes Dominum Nec ad cor convertimur Mole pressi criminum, Poenae poenam addimus, Longa reste trahimus Peccatum implicitum A peccato genitum.	3. Poenis nostris totiens Divina compatitur Clementia, quotiens Ferox esse cogitur; Dolet et irascitur, Quia poenam irrogat, Et, qui juste patitur, Irascenti derogat, Vice versa supplicat, Qui damnandum judicat, Ad poenas impropere, Judicem exasperat.
2. Omne in praecipiti Cursu stetit vitium Omne genus vetiti Prodiit in medium, Subiit exsilium Actus omnis licitus, Et suum officium Exercet inhibitus; Ob hoc ira Domini Comminatur homini, Poenas dolens reserat, Ut peccantem conterat.	4. Poena dolenda venit, Quae venit immerita, Quam nec culpa praevenit, Nec praecedunt merita, Verum nos, qui vetita Non verentes sequimur, Poena non indebita Jure qui percellimur, Per has poenas annuas Vitemus perpetuas; Gaudeamus corripi Expectantes recipi

A patre, qui corrigit
Filiū, quem diligit,
Castigato genito
Leviter ex merito.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C 510 saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C (daraus Milchsack 167). — BC haben beide nur drei Strophen; fassen wir die acht ersten Zeilen als Stollen, die vier letzten als Abgesang, so hat die letzte Strophe, wie so oft, doppelten Abgesang. — B giebt die Aufschrift.

Lamentatio animae peccata deflentis.

160.

R^o Canticum laetitiae
Vertens in lamenta
Cano poenitentiae
Lugens monimenta.

1. Temporum memoria Me replet angustia, Dum cerno, quod nescia Defluxit juventa, Fluxit ejus gloria Nulla spe retenta.	5. Foeda gessi sensibus, Abusus sum viribus, Corpus dedi turpibus Vivens ut jumenta, Vinctus sum reatibus Metens detrimenta.
2. En tempus exiguum, Datum ad proficuum, Elapsum est vacuum, Elapsa momenta, Restatque perpetuum Tempus ad tormenta.	6. Factorem deserui, Factum mundum colui, Satanae me praebui Sequens temptamenta, In malis computrui Ut res caenulenta.
3. Deserta prudentia Virtuteque socia Erravi per devia Spernens documenta, Lapsus sum ad vitia, Mortis alimenta.	7. Heu, miser, quid faciam, Quando talis veniam Ad Christi praesentiam Inter monumenta, Qui reddet justitiam Secundum inventa.
4. Facienda respui, Feci, quae non debui, Caducis exposui Accepta talenta; Unde miser merui Cocytii fluentia.	8. Dolens ergo doleo, Tanta mala defleo Aeternaque timeo Plus cruciamenta, Quae malorum video Fore complementa.

9. O Deus piissime,
Pater clementissime,
Inter luctus audi me,
Inter vexamenta,
Captivumque redime
De manu cruenta.

Cod. Carnoten. 341. saec. 14.

10. Dele, pater, scelera,
Pensa, pater, pondera,
Vide, pater, vulnera,
Fer medicamenta,
Monstra, pater, foedera
Ad tua figmenta.

161.

1. Cum animadverterem,
Venerando Venerem
Me lavare laterem,
Sensi, quod succumberem,
Nisi culpam veterem
Cum animadverterem.
2. Cum animadvertero,
Quae, quanta, quot egero,
Recte flere potero,
Nisi declinavero,
Nisi me de cetero
Cum animadvertero.

3. Cum animadverteris,
In quibus deliqueris,
Boni nihil operis,
Nihil, inquam, reperis,
Ergo nisi falleris,
Cum animadverteris.
4. Cum animadvertere
Te potes in scelere,
Vertere, revertere,
Dum potes, resurgere,
Mentis homo liberae,
Cum animadvertere.

5. Cum animadvertitur,
Dum in carne vivitur,
Quid a nobis agitur,
Nihil si quis igitur
Ratione regitur,
Cum animadvertitur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Oxonien. Rawlinson C 510 saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helm-
stadien. 628. saec. 13. C. — In Str. 2 ordnet C die Zeilen: 1. 2. 5. 4. 3.
6. — Str. 3 fehlt C. — Cfr. Milchsack 181 sq.

162.

1a. Reminiscens
patrati sceleris
Post secreti
compactum foederis
Cum vena veniae,
2a. Pressus tamen
dolore vulneris
Ad medelam
unguenti veteris
Cogor recurrere,

1b. Erubesco
levare faciem,
Nam obtundit
conspectus aciem
Frons verecundiac.
2b. Arcet aegrum
cutis deformitas,
Sed medentis
alma benignitas
Facit praesumere.

3a. Fons est vitae,
nunquam deficiet,
Semper fluens
semper scaturiet
Se praebens omnibus.

3b. Sitientem
assumet ebria,
Et arentem
rigabit pluvia
Lavans a sordibus.

4a. Si festinavero
Et properavero
Vas capax gratiae
. . . . .
Exorando . . . .
Matrem clementiae,
Devotis precibus

4b. Misericordiae
Flumen eximiae
Non sinet vacuum
Flentis angustiae
Compassa nimie
Dabit irriguum.
Aquis coelestibus.

5a. Ingratitudinem
delebit gratia,
Mansuetudinem
Praetendet filia
Mansuetudinis.

5b. Nam miserebitur
Misericordia,
Nec continebitur
In iracundia
Torrens dulcedinis.

6a. Ergo, virgo pia,
Suscipe, Maria,
Munus, cor amarum,
Non jam laudes condo,
Sed gemens effundo
Rivos lacrimarum,

6b. Sordes scelerum
Tergens vulnerum
Ac divisiones,
Sint ex oculis
Aptae singulis
Plagis unctiones.

7a. Ut salvatus
de mortis manibus
Et mundatus
A cunctis sordibus
Tua grandi gratia,

7b. Violare
Pactum non verear,
Sed laudare
Te semper merear
Cum sanctis in gloria.

Cod. Londinen. Reg. 7 A VI. saec. 14/15.

163.

1. Suspirat spiritus,
Murmurat ratio,
Erumpunt gemitus,
Querelas audio;
Dic, homo, praeditus
Mentis arbitrio,
Cur taces subditus
Carnis contagio?

2. Natura duplici,
Homo, componeris,
Ex parte simplici
Deo conjungeris,
Cum ergo subjici
Carni te pateris,
Sordibus affici,
Brutum efficeris.

3. Cum Dei bonitas
Formavit hominem,
Impressit trinitas
Suam imaginem,
Tenet haec dignitas
Supremum cardinem,
Sed tua pravitas
Pervertit ordinem.
4. Cui rident pocula,
Cui splendent epulae,
Sindones, specula,
Purpura, gemmulae?
Cui paras singula,
Mihi vel famulae?
Recumbit famula,
Servitur aemulae.
5. Ancilla pascitur,
Inops esurio,
Potu reficitur,
Arida sitio,
Purpura tegitur,
Nuda deficio,
Ordo pervertitur,
Perit conditio.
6. Dei justitia
Inter nos judicet,
Agar convitia
Pro Sara vindicet,
Et cui nequitia
Ismael displicet,
Isaac gaudia
Risus multiplicet.
7. Quid in iudicio
Dicere poteris,
Cum fiet quaestio,
Qui me contempseris?
De tuo vitio
Quidquid responderis,
Deseret ratio,
Quam modo deseris.
8. Ad tui respice
Scepri dominium,
Tam carnem subjice
Quam carnis vitium,
A justo iudice
Exit iudicium,
Ancillam ejice
Et ejus filium.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13. — Verfasser Philippus de Grevia.

164.

1. Tetigit me Dominus,
Tangere qui novit,
Foris tangens protinus
Totum me commovit;
Est nam tactus Domini
Tactus pietatis,
Qui dat plenam homini
Limam pro peccatis.
2. Tange, pietatis pater,
Tange me et ter et quater,
Modo sis propitius;
Tange carnem, tange ossa,
Pone me, si vis, in fossa,
Tantum sis propitius;
Fac ut fila, quae sunt grossa,
Et quae alta, fac sub fossa,
Durent hic perbrevis.
3. Ure, quod est lividum, ♣
Seca, quod est morbidum
Infundendo thura,
Dele, quod est foetidum,
Lava, quod est sordidum
Maternali cura,
Sicca, quod est fluidum,
Tolle, quod est horridum
Totum cum mensura.
4. Sum debilis,
Sum flebilis,
Pie intueri,
Sum fragilis,
Sum labilis,
Certe sic est vere,
Sum gracilis,
Sum fictilis,
Ergo miserere.

Cod. Patavin. (ol. S. Justinae) 1328. saec. 14/15.

165.

De Filio prodigo.

1. Non carnis est sed spiritus Hoc meum natalitium, Per carnem prius editus Collapsus sum in vitium Et puteum interitus, Nunc verae vitae redditus Feror ad matris gremium, Solemne duco gaudium Hoc gratiae natali, Me pater vocat filium Et ducit ad convivium In veste nuptiali. R^o De successu glorior, Solito liberior, Solutus a tributo Levor et excutior A paleis et luto. 2. Ut penitus me comperi Mortis hausisse poculum, Misertus pater miseri Solvit peccati vinculum Mundans a sorde veteri Deditque dives pauperi Stolam primam et annulum In fidei signaculum Et veniam reatus Et saginatum vitulum Dat dulce pater epulum, Quo vivo recreatus. 3. Cum in honore fueram, Non intellexeram, Quae vitae foret ratio, Sed aio: A patre detur filio, Quae me contingit, portio; Quam postquam obtinueram, Mentis, quam dedit liberam, Abusus sum arbitrio, Me turpem omni vitio Expositum et deditum Longinqua cepit regio.	4. Quam prius demerueram Agendo perperam, Ad veniam devenio, Nunc sentio Regressus ab exsilio, Quae patri miseratio; Plus reddit, quam amiseram, Sed per excelsi dexteram Haec facta est mutatio, Cujus est operatio, Quod humiles ac debiles In regum locat solio. R^o De successu glorior, Solito liberior, Solutus a tributo Levor et excutior A paleis et luto. 5. Ara porcorum foetida Gregem immundum pavi, Fame compulsus rabida Me siliquis cibavi, Nec minus esurio, Dum cum porcis capio Pastum leguminis, Sed me porriginis Ulcerat transitio, Nunc cuncta secatur valida Dextra medentis vivida, Cui me subjugavi. 6. Audivit frater aemulus Symphoniam et chorum, Cujus est nequam oculus De gratia donorum, Aegre fert, quod veniam Ad misericordiam Superni numinis, Quod sui seminis Fructus usu capiam, In jus hereditarium Resignat pater filium In sede beatorum.

166.

Lamentatio Filii Prodigii.

1. Vitae perditae
Me legi
Subdideram,
Minus licite
Dum fregi,
Quod voveram,
Et ad vitae vesperam
Corrigendum legi,
Quidquid ante perperam
Puerilis egi.
2. Rerum exitus
Dum quaero
Discutere,
Falsum penitus
A vero
Discernere,
Falso fallor opere,
Bravium si spero
Me virtutum metere,
Vitia dum sero.
3. Non sum duplici
Perplexus
Itinere
Nec addidici
Reflexus
A Venere
Nec fraudavi temere
Conjugis amplexus,
Dalidam persequere,
Ne fraudetur sexus.
4. Famem siliqua
Porcorum
Non abstulit,
Quae ad lubrica
Errorum
Non contulit,
Sed scriptura consulit,
Viam intrem morum,
Quae praelarga protulit
Pabula donorum.
5. Dum considero,
Quid Dinae
Contigerit,
Finem confero
Rapinae
Quis fuerit,
Scio, vix evaserit
Mens corrupta fine,
Diu quam contraxerit
Maculam sentinae.
6. Praeter meritum
Me neci
Non dēdero,
Si ad vomitum,
Quem jeci,
Rediero,
Nec a verbo aspero
Liberum me feci,
Servus si serviero
Vitiorum faeci.
7. Viae Veneris
Immuto
Vestigia,
Irae veteris
Refuto
Per devia,
Via namque regia
Curritur in tuto,
Si quis cedit ab ea,
Semper est in luto.
8. Croesi solium,
Sinonis
Astutiam,
Confer Tullium,
Zenonis
Prudentiam,
Nil conferre sentiam
His abutens bonis,
Ni fugiendo fugiam
Dalidam Samsonis.

9. Ergo veniam
De rei
Miseria,
Ut inveniam
De Dei
Clementia
Haec et his similia,
Quod peregi, Dei
Sola parcens gratia,
Miserere mei.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. enthält nur die erste Strophe des Liedes; die weiteren sind ergänzt aus Carm. Burana 8 sq. B. — 2, 4 sq. Verum penitus a falso B. — 5, 2 sq. Dianae quid B.

167.

De triplici inimico nos infestante.

1. Regnum Dei vim patitur, Nec illuc quis admittitur, Nisi se ipsum vicerit, Quem iudex, si advenerit, Invenerit Victorem, coronabitur.	3. In spiritus exitium Caro, mundus, daemonium Pari conspirant foedere Parique certant scelere, Perrumpere Virtutis adjutorium.
2. Inter nos bellum geritur, Quod vix aut nunquam vincitur, Dum caro vires exerit, Si mens in id, quod suggerit, Consenserit, Statim captiva trahitur.	4. Sed armatura fortium Superbi frangit gladium, Sumpta carnis ex opere, Ut gressu mentis libere Confugere Possit ad alta montium.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510 saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — B hat nur die erste Strophe. — 1, 4 Sed quem iudex cum venerit C. — 1, 5 Consumpserit C; sumpserit A. — 4, 1 Si armatura AC. — Cfr. Milchsack 185. — Die Aufschrift giebt A.

168.

Altercatio cordis et oculi.

1. Quisquis cordis et oculi Non sentit in se jurgia, Non novit, qui sint stimuli, Quae culpaе seminaria, Causam nescit periculi, Cur alternent convicia, Cur procaces et aemuli Replicent in se vitia.	2. Cor sic affatur oculum: Te peccati principium, Te fomitem, te stimulum, Te voco mortis nuntium; Tu, domus meae janitor, Hosti non claudis ostium, Familiaris proditor Admittis adversarium.

3. Nonne fenestra diceris,
Qua mors intrat ad animam?
Nonne, quod vides, sequeris
Ut bos ductus ad victimam?
Cur non saltem, quas ingeris,
Sordes lavas per lacrimam?
Aut quare non erueris,
Mentem fermentans azimam?
4. Cordi respondet oculus:
Injuste de me quaereris,
Servus sum tibi sedulus,
Exsequor, quidquid jusseris.
Nonne tu mihi praecipis
Sicut et membris ceteris?
Non ego, tu te decipis,
Nuntius sum, quo miseris.
5. Cur damnatur apertio
Corpori necessaria,
Sine cujus obsequio
Cuncta languent officia?
Si quae fiat irreptio,
Cum sim fenestra vitrea,
Si, quod recepi, nuntio,
Quae putatur injuria?
6. Addo, quod nullo pulvere
Quem immittam pollueris,
Nullum malum te laedere
Potest, nisi consenseris.
De corde mala prodeunt,
Nihil invitum pateris,
Virtutes non intereunt,
Nisi culpam commiseris.
7. Dum sic uterque disputat
Soluta pacis osculo,
Ratio litem amputat
Definitivo calculo;
Reum utrumque reputat,
Sed non pari periculo,
Nam cordi causam imputat,
Occasionem oculo.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13. A. — Cod. Parisin. (ol. S. Albini Andegaven.) 8207 saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — C hat nur eine Strophe. — 1, 3 quid. sint B. — 1, 6 alternant BC. — 1, 8 Replicant B. — 3, 1 Numne B. — 3, 3 vides quid sequeris B. — 5, 4 obsequia B. — 5, 6 cum sit fenestra B. — 6, 2 immittam pulveris B. — 7, 1 Cum sic A. — Aufser A nennt auch Salimbene den Philippus de Grevia als Verfasser. Die Melodie wäre nach demselben Salimbene von Henricus de Pisa. Es bleibt aber fraglich, ob die Melodie des letzteren die in unseren Quellen enthaltene oder eine andere sei. Weitere Handschriften des Liedes vgl. Hauréau, Notices et Extraits I, 366; Wright, Walter Mapes 93.

169.

Altercatio Animae et Corporis.

1. Homo natus ad laborem,
Tui status, tuae morem
Sortis considera
Propensius,
Me parcius
Querelis aspera;
Quaestus ergo reprime,
Ne animae,
Quod misere commiseris,
Quod pateris,
Miser impropere.
2. Me dum fecit Deus mundam,
Vas infecit faex immundam,
Corrupit lutea,
Desipio
Nec sapio
Meum Promethea;
Nil in carnis carcere
Fit libere,
Parit enim contagium
Et vitium
Moles corporea.

3. In abyssum culpae ducis, Quae commissum opus ducis, Procuras temere, Me perimis, Cum opprimis Peccati pondere; Tibi nomen animae Jam adime, Quia recte non animas, Cum perimas Me mortis opere.	4. In abusum rationis Vertis usum teque bonis Privas gratuitis, Dum sensibus Assensibus Faves illicilis; Tibi cogor obsequi Et exsequi, Opus rectum si iudices Vel claudices A recti semitis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 7—11 stehen in der Hs. hinter Str. 4. Dafs sie umzustellen sind, scheint nicht blofs das Versmafs, sondern auch der Inhalt nahezu legen. Das Lied ist uns nicht unter dem Namen Philipps de Grève überliefert; dennoch trage ich kein Bedenken, ihn als den Autor zu bezeichnen, so sehr zeigen Inhalt und Form das ihm eigene Gepräge.

170.

Disputatio membrorum.

1a. Inter membra singula De ventris ingluvie Murmur est et quaestio, 2a. Lugens dicit oculus: Cur vigil et sedulus Cuncta lustrans explore? 3a. Auris dicit: cur haurio, Cur doctrinis inservio Nec satior auditis, 4a. Nares dicit: cur explores Cibi fumos et vapores? A te frustra discernuntur, Quae per ventrem confun- duntur, Ventris immunditia Corruptuntur omnia, Odor transit in foetores. 5a. Manus dicunt: quid labores, Nobis prosunt quid sudores, Cum tu, venter, cuncta vores, Cum tu solus implearis, 6a. Quaeritur pes: cur fatigor, Discurrendo cur affligor?	1b. Quod pro ventris crapula Membra carent requie, Jugis fit exactio. 2b. Venter cuncta devorat, Avidus incorporat, Quidquid extra laboro. 3b. Auditi soni pereunt, Ad ventrem cibi transerunt, Crescit fames et sitis. 4b. Lingua fatur: quid doctrina Mihi confert? dapes, vina, Ista mihi non parantur, Cuncta ventri comparan- tur, Licet per me transeant, Parum tamen recreant, Hic ciborum officina. 5b. Nullum pascas, sed pascaris, Neque pastu compescaris? Nihil paras, immo paris Torsiones et dolores. 6b. Sive curro, sive labor, Meum onus, meus labor, 6c. Et dum venter cibus turgent, Me portantem pondus urget.

7a. Ergo restat unum consilium, Suspendamus omnes officium, Quiescamus a labore;	7b. Labor noster nobis est sterilis, Condemnetur servus inutilis, Moriatur cum dolore.
8a. Dum sic a propriis Cessant officiis Interdicto communi,	8b. Cibos non capiunt, Omnes deficiunt Sensus, quia jejuni.
9a. Stupent aures tinnulae, Oculus caligat,	9b. Nutant manus tremulae, Pedes error ligat.
10a. Lingua, quae loqui debuit, Explicare non potuit Pro ceteris quaerelam,	10b. Omnibus dictat ratio, Cordis uti consilio Et quaerere medelam.
11a. Tunc aperit oraculum Cordis secreta veritas, Increpat aurem, oculum,	11b. Docet, quanta temeritas, Quam damnosa praesumptio, Quam caeca conspiratio.
12a. Quid est, inquit, quod facitis, Cur vos stulte subducitis Ventre, cujus receptio Communis est refectio, Communis est utilitas?	12b. Venter recepta continet, Sed nihil sibi retinet, Cujus est dispensatio Lapsorum restauratio, Membrorum incolumitas.
13a. Officia repetite, Fideli servo credite, Quae singulis restituet;	13b. Si operas subtrahitis Nec alimenta quaeritis, Nihil vobis distribuet.
13c. In vos ipsos irruitis, Gladium in vos vertitis, Qui vos et ipsum destruet.	
14a. Sic repetunt officia, Venantur necessaria, Relegatur infirmitas;	14b. Reparatur lux oculis, Redit in membris singulis Virtus, opus et sanitas.
15a. Haec sub typo mysterii Sub uno Christo capite Geruntur in ecclesia,	15b. Cujus sunt actus varii, Necessitatis debitae, Diversa sunt officia.
16a. Hic est auris, hic oculus, Lingua, manus, pes ceteri, Princeps communis bajulus Communi vacans operi Ventre habet officium.	16b. Cujus tanta sit caritas, Ut nihil ei proprium, Sed sit ut servus omnium, Ut sic servetur unitas, Dum rependit obsequium.
17a. Sicut perit res publica, Si careat aerario,	17b. Sic unitas catholica, Si caret hoc officio.

171.

De Pugna Vitiorum.

1. Vitia virtutibus Obvia cum omnibus Dimicant, Implicant se varie.	10. Fidei sinceritas, Spei magnanimitas Cecidit, Excidit et caritas.
2. Ictibus ac variis Actibus contrariis Vulnerant, Superant in acie.	11. Puritas munditiae, Bonitas clementiae Vapulant, Exsulant iustitiae.
3. Capulis concutiant, Vinculis compediunt, Stimulis, Jaculis confodiunt.	12. Pravitas spurcitiae, Falsitas perfidiae Stimulant, Pullulant injuriae,
4. Ira et phylargia, Livor et acidia, Gloria, Gula cum luxuria.	13. Humilis simplicitas, Stabilis fidelitas Deperit, Interit frugalitas.
5. Intonat superbia, Ingemit invidia, Odia Movet iracundia.	14. Perfida supplicitas, Invida malignitas Oritur, Moritur benignitas.
6. Turget castrimargia, Inquinat luxuria, Taedia Ingerit acidia.	15. Sobrietas vincitur, Poculis immergitur, Epulis, Crapulis obruitur.
7. Haec praedicta vitia Excitant ad proelia, Gloria, Duo sunt principia.	16. Timor et scientia, Dona sibi socia, Vitia Fugiunt contraria.
8. Duo sunt principia, Et ex eis omnia Alia Oriuntur vitia.	17. Pietas exsilium Petit, nec consilium Sufficit, Deficit auxilium.
9. Mammas nudant lamiae, Coenunt in acie Furiae, Fugiuntque gratiae.	18. Bonum fortitudinis Quatitur a machinis, Laeditur, Perimitur sarcinis.

19. Lux intelligentiae Palpat in meridie, Dubiae Cedit imperitiae. 20. Gustus sapientiae Error fit stultitiae, Fatue Sapit et ambigue. 21. Septem septenario Dona ruunt vitio, Gladio Excidunt in proelio.	22. Sterilis contritio, Flebilis confessio Perditur, Clauditur silentio. 23. Dolor poenitentiae, Pudor verecundiae Pereunt, Redeunt malitiae. 24. Caro vincit spiritum, Nititur in vetitum, Debitum Trahit ad interitum. 25. Gehennae supplicia Culpa sunt stipendia, Gratia Gloriae dat praemia.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13. — 4, 1 et fehlt. — 6, 4 Ingerit. — 7, 3 Lies Gravia? — 17, 4 Deficit fehlt. — 20, 1 Justus. — 23, 1 Color. — 25, 4 datur. — Verfasser Philippus de Grevia.

De necessitate gratiae.

172.

1. Qui seminant in lacrimis Et azimis Sincerae conscientiae, Fermentum culpae veteris Permuntant et malitiae, Hi gratiae Se praeparant, qua lateris Luto projecti soliti Emeriti Manipulos portent gloriae. R° Per motus ergo singulos, Vis, viri legis aemuli Cernens allide parvulos Ad petrae latus anguli, Nec faucibus adhaereat Lingua, sed quem cum veneris, Ut pravus motus pereat, Jerusalem memineris.	2. Hominis est miseriae, Zizaniae Semen granis interseri, Nec manus hostis invidi Potest ad plenum conteri, Quin teneri Quiddam sementis sordidi Culmus adjungat stipitis, Dum capitis Nos timet esse liberi. R° Per motus ergo singulos, Vis, viri legis aemuli Cernens allide parvulos Ad petrae latus anguli, Nec faucibus adhaereat Lingua, sed quem cum veneris, Ut pravus motus pereat, Jerusalem memineris.

3. Caro nil per se proficit,
 Nec sufficit,
 Etsi fortis sit, spiritus,
 Nisi liquore gratiae
 Perfusi fluant primitus,
 Et penitus
 Cum oleo laetitiae
 Rorem misericordiae
 Et veniae
 Fons vivus pluatur coelitus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 2, 4 hostis invidiae. — 2, 6 Quin demum Hs., gegen Reim und Silbenzahl.

173.

1. Veritas veritatum, Via, vita, veritas, Per veritatis semitas Eliminans peccatum, Te verbum incarnatum Clamant fides, spes, caritas, Tu primae pacis statum Reformans post peccatum. Tu post carnis delicias Das gratias, Ut facias beatum. O quam mira potentia, Quam regia Vox principis, Cum aegrotanti praecipis: Surge, tolle grabbatum.	2. Omnia sub peccato Clausit Adae meritum, Dum pronior in vetitum Non paruit mandato, De statu trabeato Nos dedit in interitum, De morsu venenato Fel inhaesit palato; Per hoc culpae dispendium In vitium Nascentium translato Mortis amarae poculum In saeculum Transfunditur, Nil cui dulce, bibitur De vase vitiato.
3. Spiritus veritatis,
 Spiritus consilii
 Modo poenam supplicii
 Non reddit pro peccatis,
 Ut timor castitatis
 Quo reverenter filii
 Castiget in praelatis
 Fermentum vetustatis.
 Sed quando sponsus venerit,
 Invenerit,
 Quid faciet ingratis?
 Non hic poenam abstulit,
 Cum distulit,
 Ad victimam
 Sed nunc impinguat animam
 Adeps iniquitatis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 3, 14 steht hinter 16. — Die erste Strophe findet sich auch Carm. Bur. p. 3.

174.

Qui virtutem sequitur, beatus est.

1. Beatus, qui non abiit In malorum consilio, Peccatorum in invio Nec stetit nec appetiit Cathedram pestilentiae. Beatus, qui non sequitur; Quae fluunt stare nescia, Quae non sunt permanentia, Nec ambit nec amplectitur Instinctu vanae gloriae. R^o O felix, quem non cruciat, Nec mordet nec angustiat Stimulus avaritiae, Nec fax uret invidiae. 2. Beatus, quem calcaneus Non premit poenitentiae, Beatus, conscientiae Quem non pungit aculeus, Nec turbant mentis proelia; Beatus, qui se noverit Dono coelestis gratiae Neque vento superbiae Supra se raptus fuerit Sibi postponens omnia.	3. Beatus, qui in prosperis Mentem non exaltaverit, Nec se nimis artaverit Rebus artatus asperis, Vincens in patientia; Beatus, qui pauperibus Sua diffundens animum Non clausit erga proximum, Se natum credit omnibus, Insignitum clementia. R^o O felix, quem non cruciat, Nec mordet nec angustiat Stimulus avaritiae, Nec fax uret invidiae. 4. Beatus, qui contempserit Caduca mundi gaudia, Adspirans ad coelestia Et pati praelegerit Dolores et angustias; Beatus, cui divinitus Infuso rore gratiae Faecem fugit luxuriae, Magister carnis spiritus . . . . . 5. Beatus, qui in patriam Fixo mentis acumine . . . . . Mundanam spernit gloriam Et marcescentem flosculum; Beatus, qui transierit Ab hac valle miseriae Et ad verum justitiae Solem translatus fuerit, Vivet enim in saeculum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Fehlt bei Chevalier.

175.

Fuga saeculi beatos nos reddit.

1. Bonum est confidere In dominorum Domino, Bonum est spem ponere In spei nostrae termino, Qui de regum potentia, Non de Dei clementia Spem concipis, Te decipis Et excipis Ab aula summi principis. Quid in opum aggere Exaggeras peccatum? In Deo cogitatum Tuum jacta, Prius acta Studeas corrigere, In labore manuum Et sudore vultuum Pane tuo vescere.	2. Carnis ab ergastulo Liber eat spiritus, Quo peccati vinculo Vinciatur Et trahatur Ad inferni gemitus, Ubi locus flentium, Ubi stridor dentium, Ubi poena gehennali Affliguntur omnes mali; In die novissimo, In die gravissimo, Quando iudex venerit, Ut trituret aream Et extirpet vineam, Quae fructum non fecerit, Sic granum a palea Separabit, congregabit Triticum in horrea.

3. O beati mundo corde,
    Quos peccati tersa sorde
    Vitium non inquinat,
    Scelus non examinat,
    Nec arguunt peccata,
    Qui Domini mandata
    Custodiunt et sitiunt,
Beati, qui esuriunt
    Et confidunt in Domino,
    Nec cogitant de crastino.
Beati, qui non implicant
    Se curis temporalibus,
    Qui talentum multiplicant
    Et verbum Dei praedicant
    Omissis secularibus.

176.

Utilitas quaedam detractiois.

1. Procurans odium Effectu proprio Vix detrahentium Gaudet intentio, Nexus est cordium Ipsa detractio, Sic per contrarium Ab hoste nescio Fit hic provisio, In hoc amantium Felix conditio.	2. Insultus talium Prodesse sentio, Tollendi taedium Fluxit occasio, Suspendit gaudium Prono consilio, Sed desiderium Auget dilatio, Tali remedio De spinis hostium Uvas vindemio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. C. — Carm. Burana 165. D. — 1, 3 Jus detrahentium AB. — 1, 7 Sed desiderium D. — 1, 11 Contritio C. — Str. 2 fehlt B. — 2, 5 Suspendunt D. — 2, 6 Parvo consilio A, Pravo D. — 2, 7 Sic per contrarium D.

177.

Canticum sponsae depromptum ex Cantico canticorum.

1. Cum sponsa sponsum quaeritat Percussa vulnere Amoris, alte clamat Timens deficere: Adjuro vos, o filiae Jerusalem praecarae, Sponso dilecto nimie Velitis nuntiare, Quod zelo langueo. R^o Respondent simul natae: Dic nobis, petimus, De sponsi qualitate, Et tecum quaerimus Affectu igneo.	3. Corvinus nigret crinibus Ut palmae foliis, Columbae sed luminibus Ornatur lacteis, Fluenta juxta maxima, Nam humilis pacator, Ut palma floret optima, Et simplex praedicator Nitet coram eo. R^o Respondent simul natae: Dic nobis, petimus, De sponsi qualitate, Et tecum quaerimus Affectu igneo.
2. Fert sponsa: sponsus candidus Exstat et rubeus, Ex mille solus splendidus Vertexque aureus, Nam Dei hic est filius Carens naevo peccati, Sed passione rubeus, Uramur ne damnati Igne tartareo.	4. Dilectus, quem sic quaerito, Talis est, filiae, Num ipsum amo merito In tali specie? Euge, hic est carissimus, Verus meus amicus, Non quaerens hunc stultissimus Est totus et iniquus, Reus supplicio.

Cod. Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex.

178.

De sponsa cum sponso quiescente.

1. Cur livet hostis impius, Quod sponsus amat sponsam? In vini cellam castius Induxit hanc abconsam.	3. Et caritatem ordinat In sponsa sponsus veram, Quam duplicem determinat Semper servare meram.
2. Sub umbra sponsi sedula Secure requiescit, Nec gravia pericula Haec hostis pertimescit.	4. Vult ergo sponsa floribus Et malis constipari, Robustis et debilibus Desiderans ornari.
5. Ergo tabesce, invide Hostis, nil curat sponsa, Sub umbra sponsi placide Quiescit jam absconsa.	

Cod. Berolinen. Germ. 8° 190. saec. 15. ex.

179.

De Fide et Veritate.

1. O mores perditos et morum foedera,
Non curant superi, quod agant infera,
Sinistrae manui mentitur dextera,
Nec carent fraudibus fraterna latera.
2. A primi generis humani stipite,
A solis cardine, a terrae limine,
A mundi finibus exempla sumite,
Nusquam tuta fides, experto credite.
3. Dic, mater, filio dic, sodes, unico,
Dic ubi habitas in hoc exsilio?
An imo vallium, an montis cilio,
An casis pauperum, an regni solio?
4. Olim res fidei, nunc umbra colitur,
Olim sola fides, nunc et fraus fallitur,
Et doli machina dolus repellitur,
In dolo dolus est et dolus tollitur.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12.

180.

Quod veritas odium pariat.

1. Adulari nesciens Ab amicis deseror, Quos movere cupiens, Nimis aegre toleror, Vitae rite conqueror, Nam quod decet, operor Verba sale condiens, Ne favore deseror Spe vel metu blandiens.	2. Magna mihi gloria, Si, quae loquor, sentiam, Salva consequentia Sequor amicitiam, Cujus volo gratiam, Cujus per infamiam Comparatur gratia, Salomonis gloriam Nollem per infamiam

3. Sed tanta severitas
Movet mihi jurgium,
Nam scio, quod veritas
Semper parit odium,
Et quod terrae solium
Tenet adversantium
Venenosa levitas,
Dum praetendit pallium
Triturata falsitas.
Licet adversantibus,
Quidquid volunt, dicere,
Demum solent talibus
Plus quam sibi credere
Potestates miserae.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 3, 12
De solent.

181.

De Veritate exsule.

1. Dic, Christi veritas, Dic, cara raritas, Dic, rara caritas, Ubi nunc habitas? Aut in valle visionis, Aut in throno Pharaonis, Aut in alto cum Nerone, Aut in antro cum Theone, Vel in fiscella scirpea, Cum Moyse plorante, Vel in domo Romulea Cum bulla fulminante?	2. Respondit caritas: Homo, quid dubitas, Quid me sollicitas? Non sum, quo mussitas, Nec in Euro nec in Austro, Nec in foro nec in claustro, Nec in bysso vel cuculla, Nec in bello vel in bulla; De Jericho sum veniens Plorans cum sauciato, Quod duplex Levi transiens Non adstitit grabato.
3. O vox prophetica, O Nathan, praedica, Culpa Davidica Patet non modica! Dicit Nathan: non clamabo Neque David planctum dabo, Cum sit Christi rupta vestis, Contra Christum Christus testis: Vae, vae vobis, hypocritae, Qui culicem colatis, Quae Caesaris sunt, reddite, Ut Christo serviatis.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33–23). D. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. E. — CD haben nur die erste Strophe, B die erste und zweite, zwischen welche es zwei Strophen des Liedes *Bulla fulminante* einschiebt. — 1, 3 *Dic cara* B. — 2, 3 *Qui me* B. — 2, 7 und 8 umgestellt B. — 2, 9 *Ploro* A. — 2, 10 *Quem duplex*. — Das Lied ist wohl zweifellos von Philippus de Grevia, wenn es auch in der Egerton Hs. sich nicht findet. Cfr. Milchsack 162; Carm. Bur. 51 (Str. 1 und 2) und 52 (Str. 3).

182.

De Curia Romana.

1. <i>Bulla fulminante,</i> <i>Sub iudice tonante</i> <i>Reo appellante,</i> <i>Sententia gravante</i> <i>Veritas supprimitur,</i> <i>Distrahitur</i> <i>Et venditur,</i> <i>Justitia prostante;</i> <i>Itur et recurritur</i> <i>Ad curiam, nec ante</i> <i>Quid consequitur,</i> <i>Quam exuitur quadrante.</i>	3. <i>Si quaeris praebendas,</i> <i>Frustra vitam praetendas,</i> <i>Mores non commendas,</i> <i>Ne iudicem offendas,</i> <i>Frustra tuis literis</i> <i>Inniteris,</i> <i>Moraberis</i> <i>Per plurimas Kalendas,</i> <i>Tandem expectaveris</i> <i>A ceteris ferendas,</i> <i>Paris ponderis</i> <i>Pretio nisi contendas.</i>
2. <i>Papae janitores</i> <i>Cerbero surdiores,</i> <i>In spe vana plores,</i> <i>Nam, etiamsi fores</i> <i>Orpheus, quam audiit</i> <i>Pluton, Deus</i> <i>Tartareus,</i> <i>Non ideo perores,</i> <i>Malleus argenteus</i> <i>Ni feriat ad fores,</i> <i>Ubi Protheus</i> <i>Variat mille colores.</i>	4. <i>Jupiter dum orat</i> <i>Danem, frustra laborat,</i> <i>Sed eam deflorat,</i> <i>Auro dum se colorat;</i> <i>Auro nil potentius,</i> <i>Nil gratius,</i> <i>Nec Tullius</i> <i>Facundius perorat,</i> <i>Sed hos urit acrius,</i> <i>Quos amplius honorat,</i> <i>Nihil justius,</i> <i>Calidum crassus dum vorat.</i>

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. C. — 1, 5 *opprimitur* C. — 2, 6 *Pluteus* B. — 2, 10 *Ni* fehlt C. — Str. 2 fehlt C. — 3, 5 *tuis literis* fehlt C. — 3, 9 *Tamen expectaveris* C. — 4, 2 *Dampnem* A, für *Danaën*. — 4, 11 *Mohil justus* A. — Str. 1 Carm. Bur. 51, die übrigen 52. — Verfasser Philippus de Grevia.

De malitia temporum modernorum.

183.

1. Crimen avaritiae,
Scelus idolatriae
    Nostra sciunt tempora,
Furor contumeliae
Pacis et concordiae
    Violavit foedera.
Est infusum posteris
    Odium Thebanum,
Et reliquit posteris
Nobis Cain
    scelus inhumanum.
2. Omne genus vitii
    Nulla vis ingenii
        Explicaret, quantitas,
Nam si recte judicem
A planta ad verticem
    Non est orbi sanitas;
Et quia iniquitas
    Abundat modernorum,
Ut testatur veritas,
Refrigescet
    caritas multorum.
3. Jam crescunt zizania
    Et messis triticea
    Demolitur tineae,
Beati, qui in via
    Sunt immaculati,
Pauci sunt in patria
Praelecti,
    sed multi vocati.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95.

184.

I.

1. Veritas, aequitas,
    largitas corrui,
Falsitas, pravitas
    parcitas vigit,
Urbanitas evanuit.
2. Caritas, castitas,
    probitas viluit,
Vanitas, foeditas,
    vilis claruit.
3. Semitas abditas
    novitas circuit,
Solitas cognitae
    orbitas arguit,
Antiquitas quas tenuit.
2. Vis, ultio, praesumptio,
Discordiae contentio,
Suspicio, detractio,
Calumniae vexatio
Nituntur patrociniis.
3. Fraus, fictio, seductio
Justitiae sub pallio,
Ambitio, proditio
Sub cinere, cilicio
Virtutis gaudent pretio.

III.

II.

1. Jus, ratio, discretio
Concordiae communio,
Compassio, correctio,
Miseriae protectio
Proscribitur exsilio.
1. Avaritia
    Quaerit spolia,
    Quia propria
    Facit communia.
2. De luxuria
Torpor, otia,
Via devia
Repit vecordia.

3. De superbia
Livor, odia,
Tria vitia
Trahunt omnia.

IV.

1. Latet dubie
Malitiae ferbura
Zeli specie,
Fraus, calumniae
Justitiae figura,
2. Tristis facie
Vultus macie
Hypocrisis pictura,
3. Amicitiae
Sub effigie
Nequitiae structura.

V.

1. Jam praelati sunt Pilati,
Judae successores,
Pium rati, Christum pati,
Caiphae fautores.
2. Dum cognati praebendati
Surgunt ad honores,
Pulsant dati paupertati
Ostia doctores.
3. Literati spe fraudati
Egent post labores,
Probitati ac aetati
Desunt provisores.
4. Non vocati nec creati
Praesunt juniores,
Vi mitrati, vi plantati,
Merito minores.

VI.

1. Canes impudicitiae,
Avidi, muti,
2. Sues immunditiae,
Luto polluti,
3. Tigres avaritiae,
Quaestum secuti.

VII.

1. Nulli custodiae,
Familiae sed nimiae
Student, lasciviae
Cum ingluvie,
Procurandae cuti.
2. Non stant in acie
A facie, contrariae
Cedunt potentiae,
Patientiae
Scuto destituti.
3. Nihil eximiae
Constantiae, sed propriae,
Timent ignaviae,
Plus pecuniae
Student quam saluti.

VIII.

1. Prece, pretio
Fit intrusio,
Nam praelatio
Venditur,
Emitur,
Nec officio
Pudor est abuti.
2. Cleri concio
Ac religio
Fit opprobrio,
Sternitur,
Spernitur,
Privilegio
Dato servituti.
3. Nulla studio
Fit protectio,
Jugo nimio
Premitur,
Laeditur,
Quorum brachio
Solent esse tuti.

IX.

1. Omnis status immutatus
Gregis et pastoris,
Conturbatus principatus
Regis junioris.

2. Nutat thronus, dum patronus
Nullus est honoris,
Nemo bonus portat onus
Gratia minoris.

X.

1. Vota plura, preces, thura,
Gemitus amari,
Pro segura regni cura
Planctu pari
Fiunt in altari.
2. Sicut navis peritura
Fluctuat in mari,
Ita gravis haec pressura
Nec sedari
Potest nec sanari.
3. Sicut panni commissura
Rupti reparari,
Tanti damni sic scissura
Reformari
Nequit sed deformari.

XI.

1. Coepit per odia,
Crevit invidia,
Fremet militia,
Saevit malitia.

XII.

1. Omnes quaerunt propria,
Milites et cleri,
Timent hi de curia
Per hos amoveri.
2. Unde palpant vitio
Subversores veri,
Dolent hi, negotia
Per ignotos geri,
3. Primus ad consilia,
Peregrinus heri.

XIII.

1. Dic ergo, veritas,
Ubi nunc habitas?
Aequitas, largitas,
Ubi nunc latitas?
Quid profuit,
Quod praefuit
Malignitas?

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — II 2, 3 dejectio A. — III 2, 4 Rapit B. — VII 3, 3 Tument B. — Das Lied ist nach Art der Sequenzen gebaut, nur mit dem Unterschiede, daß auf jede Melodie nicht zwei, sondern mehr (meist drei) Strophen kommen. Die lateinischen Nummern bezeichnen die Singweisen, wobei nur zu bemerken, daß auch hier manche Unregelmäßigkeiten sich zeigen, wie z. B. daß IV 1, 1 und 2, sowie XII 3, 1 und 2 alleinstehende Weisen haben. Verfasser ist Philippus de Grevia.

185.

1. Partus semiferos
Lunas concurrere,
Nobis non superos
Curam impendere,
Sed solum inferos
Velle disponere,
Non miror miseros
Velle sic vivere.

2. Reddit prosperitas
Solemne vitium,
Exspirat probitas
Virtutis pretium,
Gaudet antiquitas,
Cum Bruto Laelium
Ad res sollicitas
Habere socium.

3. Prostat iudicium,
 Alget iustitia,
 Sibi dominium
 Usurpant vitia,
 Videntur omnium
 Ex factis paria,
 Virtus et vitium
 Cum sint contraria.
 R^o Tantalizant singuli
 Singulorum singula,
 Ignorantes aemuli,
 Quid sit virtus aemula.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

186.

1. Pange melos lacrimosum, Lacrimans elegia, Tempus venit planctuosum, Tempus fraudans gaudia, Ad eclipsim nox moeroris Obliquat spectacula, Regnet dolor, nam doloris Causa stat in specula.	3. Omnis tellus admiretur Triste nubis pallium, Sed sub nocte lamentetur Rheni supercilium, Omnis virtus fundat fletus, Pallas ploret Nestorem, Vatem plangat vatum coetus, Lugeat Mars Hectorem.
2. Rheni sidus in occasus Latium praecipitat, Stella cadit, stellae casus Terras umbra limitat, Latet vere Latialis Plaga timens oculum, Nox est culpae socialis, Crimen quaerit angulum.	4. O quam probans argumentum, Quae sit mundi falsitas, Quid sit mundus, per eventum Syllogizat veritas, Joculatur in jacturis Constans inconstantia, Mors tremendi princeps juris Regnat sine gratia.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628, saec. 13. C. — B hat nur Str. 1 und 2. — 1, 8 Cauta stat A. — 2, 1 Rea sidus A. — 2, 4 umbra fehlt C. — 2, 5 glacialis A, satialis C. — 2, 8 fehlt B. — 3, 3 lanietur C. — 3, 6 plorat AC. — 3, 8 Luget et Mars C. — Cfr. Milchsack 184 sq. — A hat die Aufschrift: Planctus cujusdam.

187.

1. Nobilitas animi Sola est et unica, Virtus dolet opprimi, Fuit, fuit publica, Modo sola relinquitur, Sub tributo redigitur. Sedens gemit se conteri, Se desolatam deseri, Et gemitus Ejus non est absconditus.	2. Pro dolor, proditio, Summa radix criminum, Prodit in hoc proelio Vultum gerens geminum, Simulatrix justitiae Prima videt facie. Fovere quam non opere, Sed verbo curat colere, Officio Cum suis servat vitio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

188.

1. In mundo degentium Multi sunt errores, Multiplex afflictio Et corrupti mores, Matrum parientium Varii dolores, Nutrices tolerant fortuna urgente dolores.	3. Indulgentes plurimi Cibo delicato, Toto nisu serviunt Ventri dilatato, Vivunt sine regula Ut pecus in prato, Est quibus in solo vivendi causa palato.
2. Proniores hominum Sunt ad mala mentes, Quas divellunt undique Peccatorum sentes, Carnis petulantia, Quos facit amentes, Sentit adhuc proles, quod commisere parentes.	4. Terrarum possessio, sacci magnitudo, Quibus visa fuerit magna celsitudo, Rerum sugunt copiam De fortunae ludo, Non missura cutem plena cruore hirudo.

Cod. Palat. Vindobonen. (ol. Campen.) 883. saec. 14/15.

189.

1. Mundus eclipsim patitur Decoris et honoris, Flos castitatis labitur, Laus exulat pudoris, Nam fides evanuit, Caritas et modestia.	3. Ira militat cum suis appendiciis, Gula regnat nunc potenter cum vitiis, Jam virent et florent, Odium, invidia.
2. Benignitas non colitur Est vana pax amoris, Humilitasque spernitur, Nec sunt verba dulcoris, Sed coluntur rixae, fraudes, Dolus ac molestia.	4. Non dormit avaritia, Festinat acedia, Lis, discordia, Superbia Stat in gloria, Solemnizat luxuria.

5. Sic inter mundi noxia
Exspirant sine gratia,
Nam mundana lubrica
Plus placent quam coelestia.

Clm. Monacen. (ol. Tegurin.) 19604. saec. 15.

190.

De malis Monachis.

1. Ego, mundi timens naufragium Et mundanis involvi fluctibus, Fugi tandem ad monasterium Quasi portum salutis omnibus; Heu Charybdis elapsus faucibus Et attractu vitato Syrtium, Modo timens majus exitium Circumfundor Scylleis canibus.	3. Non hoc tamen dico, quod saeculi Sint amanda cuiquam flagitia Nec ad morem vivendum populi, Sed ubique pugna pro patria; In mundo sunt acroceraunia, Et hic latet caverna reguli, Sed non fiunt Christi discipuli, Nisi crucis ferant supplicia.
2. Monachalem assumens habitum Evasisse putavi vitia, Sed, quod erat prius absconditum, Modo patet, fraus et malitia; Nisi Dei succurrat gratia, Factus ero tamquam vas perditum Et reversus canis ad vomitum, Sed retrorsum nulla vestigia.	4. Religio fuit antiquitus Jejunium et contemplatio, Modo non sic, sed regnat ambitus, Fastus, livor, murmur, detractio, Hypocrisis et superstitio; Sed monachum non facit habitus Nec cervicis pronae circuitus, Sed caritas et conversatio.

5. Haec est ficus
 siccanda penitus,
 Fructu carens
 umbrosa folio,
 Vere fundi
 vasa interitus
 Inceperunt
 a sanctuario;
 Naburzadan
 jacet imperio
 Hierusalem
 eversa funditus,
 Ergo tantum
 dolor et gemitus
 Restat bonis
 et lamentatio.

Cod. Ebroicen. (ol. Liren.) 2. saec. 13. Mit Mel.

6. Non Ebrei,
 dico, sed ebrii
 Redierunt
 ad ollas carnum,
 Hos affligunt
 item Aegyptii
 Redactos ad
 luti servitium;
 Plora, Rachel,
 noli solatium,
 Quia tibi
 jam non sunt filii,
 Ceciderunt
 in ore gladii
 Sicut olim
 per adulterium.

191.

De Stabilitate.

1. Coelum non animum
 Mutat stabilitas,
 Firmans id optimum,
 Quod mentis firmitas
 Vovet cum animi
 Tamen indicio,
 Nam si turpissimi
 Voti consilio
 Vis scelus imprimi
 Facto nefario,
 Debet haec perimi
 Facta promissio.

2. Non erat stabilis
 Gradus, qui cecidit,
 Pes ejus labilis
 Domus, quae occidit;
 Hinc tu considera,
 Quid agi censeas,
 Dum res est libera,
 Hic sta, ne jaceas;
 Prius delibera,
 Quod factum subeas,
 Ne die postera
 Sero poeniteas.

3. Factum dimidium
 Habet, qui coeperit,
 Coeptum negotium
 Si non omiserit,
 Non tantum deditus
 Circa principia,
 Verum sollicitus
 Pro finis gloria;
 Nam rerum exitus
 Librat industria,
 Subit introitus
 Praeceptis in curia.

4. Coronat militem
 Finis, non proelium,
 Dat hoc ancipitem
 Metam, is bravium;
 Iste quod tribuit,
 Dictat stabilitas,
 Istud quod metuit,
 Inducit levitas;
 Nam formam annuit
 Mentis integritas,
 Quam dari respuit
 Vaga mobilitas.

5. Mutet cum Protheo
 Figuram levitas,
 Assumit ideo
 Formas integritas,
 Vultum constantia
 Conservans intimum,
 Alpha principia
 Et O novissimum,
 Flectens fit media
 Dans finem optimum,
 Mutans in varia
 Coelum et animum.

Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — C (daraus Milchsack 223 sq.) hat nur die drei ersten Strophen; die Aufschrift giebt A. — Vgl. auch Carm. Bur. 46. D. — 1, 3 his optimum D. — 1, 5 Praebet cum D. — 1, 6 Tandem D, judicio C D. — 1, 7 Nam sic D. — 1, 9 Jam scelus D. — 3, 1 Coepti dimidium D. — 3, 5 Nec tantum D. — 3, 7 Nedum sollicitus A. — 4, 3 Dat hic D. — 4, 4 Metam id A, metam in D. — 4, 5 Istud quod D. — 4, 9 Dum formam D. — 5, 4 Formas sui cognitas D. — 5, 5 Vultu D. — 5, 10 Dat finem D.

192.

De Vitiis Curialium.

1. Rimatus omnes curias, Magnas, parvas et medias, Episcopales, regias, Curiarum incurias Multifformes et varias Dum video, Irrideo, Nec ideo, A curiis abstineo, Sed ipsas semper adeo Rimatus omnes curias.	3. Sublime tenent solium Diplois adulantium, Jugis scissura cordium, Rancor, livor et odium, Spes, ira, timor, gaudium Et alia Flagitia Tam varia Tamque detestabilia, Et si quae sunt similia, Sublime tenent solium.
2. In curiis sublimibus, In ipsis curialibus Non est locus virtutibus, Omnes putrescunt sordibus, Pusilli cum majoribus In curia; Malitia Palatia Obsidet tamquam propria, Virtuti praesunt vitia In curiis sublimibus.	4. Vitiis dudum deditus Et curiis implicitus, Dum curiarum aditus Harumque graves exitus, Et quod casus sit subitus De medio, Concipio, Deficio, Cognito quoque vitio Vitium nec effugio Vitiis dudum deditas.

5. Ejectum te reperies
Forsan in die septies,
Ubi tamen tu nescies,
Nec, ut surgas, adjicies;
Nam omnes in te senties
Irruere
Cum pondere,
Qui prospere
Vitam ducis in vespere,
Jam lucis orto sidere,
Ejectum te reperies.

Cod. Londinen. Arundel. 201. saec. 13. add. saec. 13.

193.

De Ornamentis Ecclesiae.

1. Rex virtutum, cujus virtus simul potest omnia, Speciei domus suae dividendo spolia Rosas ponit rubicundas, violas et lilia, Ut diversis ornamentis fulgeat ecclesia.	2. Inest quidem vis odoris, liliis eximia, Per quam carnis designatur candor et munditia, Rosae tamen gratiosa redolent fragrantia, Habent enim potiora martyres commercia.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. — Die Aufschrift lautet in der Quelle: Ut diversis ornamentis fulgeat ecclesia; vgl. 1, 7 sq.

194.

De Dignitate Sacerdotum.

1. Sacerdotes Dei, Deum benedicite, Laudes ejus ei digne solvite, Laudate eum semper oris, vocis studio. In ortu diei ad laudandum surgite, Non ab ejus laude requiescite, Cantate Deo novum carmen cum tripudio,	Huic soli jubilate mentis cum laetitia, Illi vos omnes inclinate, a quo procedit gratia, Eum exaltate super sidera, Die ac nocte narrate ipsius mirabilia, Nam incessanter, sacerdotes Domini, Cantate, jubilate ejus sancto nomini.

2. O vos sacerdotes,
 Clara mundi lumina,
 Universi
 orbis sunt regimina
 In potestate vestra,
 terrena, coelestia.

 Quantae et quales dotes,
 gratiarum flumina
 Vobis dantur,
 dum coelorum agmina
 Adsistunt, in altari,
 impendunt obsequia.

 Gens sancta, janitores
 vos coelestis patriae,
 Vos praelecti ab aeterno
 dispensatores gratiae,
 Angeli Dei,
 largitores veniae,
 Nulla resistit in inferno
 vestrae clavis potentia;
 O quam miranda
 sacerdotum dignitas,
 Quos exaltavit, confirmavit
 summa deitas.

3. Qui coelorum regem
 tractas tuis manibus,
 Quem pro immundo
 saepe libas scelere,
 Qui sumis carnem Christi,
 summa jungens infimis,

 Observare legem
 stude totis viribus,
 A mortali
 sis immunis vulnere,
 Sis mundus, ne te mundus
 suis damnet vitiis.

. . . . .
 . . . . .
 Dei sacerdos, universis
 virtutis praebe speculum,
 Ad plebis curam
 dignum monstres oculum,
 A te expulsis et extersis
 cunctis te redde sedulum,
 Nam si digne
 tractas hoc mysterium,
 Tunc gaudebis, possidebis
 vitae praemium.

Cod. Monacen. (ol. Diessen.) 5539. saec. 14. — 1, 6 voce.

195.

Quales debent esse, qui volunt praeesse.

1. Ut non ponam os in caelum,
 In incertum mitto telum,
 Qui protendunt Dei zelum
 Post honoris apicem,
 Legis servant corticem
 Et colantes culicem
 Glutiunt camelum.

 2. Manus munda debet esse,
 Quae mundanis vult praeesse,
 Vobis istud est necesse,
 Populum qui regitis,
 Facite, quod dicitis,
 Si vobis et subditis
 Quaeritis prodesse.

3. Qui subjectis praesidetis,
 Non de levi judicetis,
 Nam pensare vos debetis,
 Illis esse similes,
 Creaturas fragiles
 Et ad lapsum faciles,
 Licet modo stetis.

 4. Quibus sceptrum est suave,
 Sibi dici quaerunt ave,
 Alligantes onus grave
 Hominum in humeris,
 Bene quidem egeris,
 Si, quae dicunt, feceris,
 Sed quod agunt, cave.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510 saec. 13. A. — Cant Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628 saec. 13. C. — 2, 1 Munda manus B. — 2, 2 mundandis A. — 2, 3 Istud vobis C. — Str. 2 steht an vierter Stelle C. — Str. 3 fehlt C; dies hat statt dessen folgende 3. Strophe:

Mentem tamen decimatis
Et divinum ponderatis,
Dum minora judicatis
... ob gravia,
Festucam in alia,
Non trabem in propria
Pupilla curatis.

Str. 4 fehlt B, steht an zweiter Stelle C. — Cfr. Milchsack 173. — Die Überschrift bietet A.

In Laudem Praesulis.

196.

1. Excuset, quae vim intulit, Virtutis praeminentia, Si qua laudator obtulit, Quae factis sunt imparia, Non enim mihi detulit Affectus mei copia, Cum me jactare compulit Contra torrentem brachia.	4. Quem dignatur affectibus Tuto potitur litore, Nullis raptatur fluctibus Fune retentus ancorae, Beat amplis redditibus, Quos erexit de stercore, Et exsolvit laboribus Sortem cum multo foenore.
2. Quae formae vitae congruit, Mores informat opera, Lingua subjectos instruit, Egentes pascit dextera, Quam sancta vox elicit, Aurem impregnat litera, Visus lasciva respuit, Mens contemplatur supera.	5. O si facta discerneres, Quorum metitur exitum, Non solum sibi crederes, Sed toti mundo genitum; Quo plus suum disquireres, Plus abundaret meritum, Fontem prius ciberes, Quam inanires spiritum.
3. Mentis fugat a limine Fastus omnis rubiginem Et in poenae libramine Servat hunc juris ordinem, Quod dum pensat in homine Conditoris imaginem, Ex innata dulcedine Citra jus punit hominem.	6. Quia nec metu frangitur, Nec favore, nec pretio, Cum soli sibi creditur Pastoris assignatio, Virtus, non genus quaeritur, Non census, sed religio, Nec ab eo praeficitur Nisi dignus officio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

197.

1. Ad honores et onera Corde promptum et corpore Praesulem, plebs, considera, Virtutis septum robore; Vitam ducens sobriam Honestatis est speculum, Miram cujus constantiam Miretur omne saeculum, Quem praeornatum moribus Diligendum praeeligant Pusilli cum majoribus, Cum pauci gressus dirigant Ad honores et onera.	2. Flos hic et forma praesulum Membrum ad instar capitis, Virgam gestans et baculum Pie praefertur subditis, Qui praelatus, non elatus Se ministrum, non magistrum Considerat, Qui ut bonus sit patronus, Plus prodesse quam praeesse Desiderat, Et sic quocunque graditur, Agnum gradatim sequitur, Flos hic et forma praesulum.
3. Tali tantoque praesule
 Felix laetetur civitas,
 Immo laetentur infulae,
 Quarum per ipsum dignitas
 Perseverat inconcussa,
 Cleri nec non humilitas
 Ad doctoris tanti jussa
 Caput inclinet ferulae,
 Manum et mentem porrigens,
 Se felicem intelligens
 Tali tantoque praesule.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 2, 11 sic quodocunque. — 3, 3 laetentur insulae. — Von einem anderen Liede zum Lobe eines Bischofes hat uns sowohl Laurentian. 29. 1 als Toletan. 33—23, als endlich Helmstadien. 628 und 1099 nur die erste Strophe aufbewahrt Dieselbe beginnt: Praesul nostri temporis, patriae praesidium. Cfr. Milch-sack 162; nach Vers 4 (vgl. ebenda) fehlt keine Zeile.

198.

1. Soli nitorem, aequori Pugillum addo laticis, Lymphis humorem, robori Frondes adjungo silicis, Dum praesuli, Qui saeculi Nostri noctem illuminat, Claro virtutum sidere, Subjungere Laudis praesumo titulum.	2. Columbae simplicitas Fel horret malitiae Turturis et castitas Foetorem luxuriae, Et veritas immeritum Mendacem odit spiritum, Sic decertat cum vitiis Virtus sibi contrariis, Sed crimina Majora ducunt agmina.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Am Schlusse des Stückes steht Benedicamus Domino, woraus sein liturgischer Gebrauch erhellt.

199.

Ad Confessionem Episcopi.

1a. Nulli beneficium Justae poenitudinis Amputatur, Nulli majus vitium Quam ingratitude Imputatur. Ergo, praesul confitens, Esto vere poenitens, Quia nil confessio Lavet, cui contritio Denegatur.	1b. Si confessus fueris, Ore fit confessio Ad salutem, Corde si contereris, Animi contritio Dat virtutem; Ut salutem habeas, Ut virtutem teneas, Relictis prioribus Tuam orna moribus Juventutem.
2a. Virtute, non sanguine Decet niti Sub honorum culmine, Corde miti Foveas innoxium, Reprime flagitium Superbi et impii, Supremi iudicii Memor juste iudica, Praedicans non claudica.	2b. Tuum sit contemnere Contemnentes Et fovere munere Nil habentes, Relevato debiles Et exaltes humiles, In te sit humilitas, Cui mixta sit gravitas, Ut lene corripas Et serene lenias.
3a. Cui magis committitur, Ab eo plus exigitur. Quid Domino retribuisti Pro tot, quae tibi tribuit? Quid lac et lanam eruis Gregis, cuius constituit Te pastorem? Sed cave, ne cum venerit, Te districte tunc conterat Ut raptorem, Districtus iudex aderit, Nunc sustinens considerat Peccatorem.	3b. Cum subjectis ne par eas, Exempla mala caveas In subjectos transfundere, Nam quanto gradus altior, Cum graviore pondere Tanto labenti gravior Lapsus datur; Ne desperes, si criminis In latens praecipitium Pes labatur, Nam justae poenitudinis Nulli beneficium Amputatur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 23. C. — Aus letzterem bei Milchsack 182 sqq., aber in drei Lieder aufgelöst. Dafs wir es nur mit einem Liede zu thun haben, beweist der Umstand, dafs der Schluss des Ganzen mit dem Anfange des Liedes gleichlautend ist. — Die b-Strophen fehlen AB, die ungeraden finden sich auch Carm. Bur. p. 12 sq. — 3a, 5 Quod lac BC. — 3a, 11 Districtis B. — 3b, 12 Nulli fehlt C, zu ergänzen aus 1a, 1.

200.

De Admonitione Praelatorum.

1. Non te lusisse pudeat,
Sed ludum non incidere,
Et quae lusisti temere,
Ad vitae frugem vertere,
Magistra morum doceat
Te ratio,
Ut dignus pontificio
Divini donum naminis
Ad laudem Christi nominis
Fungaris sacerdotio.
2. Sis pius, justus, sobrius,
Prudens, pudicus, humilis,
In lege Dei docilis
Et non sis arbor sterilis,
Tuo te regas aptius
Officio,
Ut pulso procul vitio
Munderis labe criminis,
In laudem mundaе virginis
Ministres in altario.
3. Non des ministris scelerum
Non tua, sed ecclesiae,
Sub pietatis specie
Non abutaris impie
Commisso tibi pauperum
Suffragio,
Nil a te ferat histrio
Et tibi non allicias
Infames amicitias
De Christi patrimonio.
4. Ministros immunditiae
A te repellas longius,
Bonorum vitam fortius
Pravus depravat socius
Et afficit infamiae
Dispendio,
Sic trahitur praesumptio
A convictu similium,
Praelati vita vilium
Vilescit contubernio.
5. Caute dispone domui,
Pauca sed vera loquere,
Verba confirmes opere,
Quia non decet temere
Os sacerdotis pollui
Mendacio;
Prudentium consilio
Te frui non displiceat,
Nec te sinistre moveat
Salubris exhortatio.
6. Tencris, ut abstineas
Ab omni mala specie,
Sub freno temperantiae
Magistra pudicitie
Sobrietate floreas,
Nec vario
Vagoque desiderio
Declines ad illecebras,
Sed caccae mentis tenebras
Purga virtutis radio.
7. Pius protector pauperum
Omni petenti tribue,
Malos potenter argue
Manusque sacras abluere
A sordidorum munerum
Contagio,
Nullus te palpet praemio,
Quaesita gratis gratia
Largire beneficia,
Sed dignis beneficio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Die Hs. hat nur die erste Strophe des Liedes; die folgenden sind ergänzt aus Carm. Burana 10 u. f. B. — Die vier letzten Zeilen der zweiten Strophe stehen in B in der ersten Strophe, die entsprechenden Zeilen dieser in der zweiten Strophe. Es ist nicht zu erkennen, welche Stellung die richtige. Das Lied trägt so sehr das Gepräge des Kanzlers Philipp de Grevia, daß man an seine Autorschaft glauben möchte.

201.

Planctus Christi de malis praesulibus.

1. Quid ultra tibi facere, Vinea mea, potui? Quid potes mihi reddere, Qui pro te caedi, conspui Et crucifigi volui? Et tu pro tanto munere Baptismi fracto foedere Praesumis vice mutui Me rursus crucifigere Et habere hostem tui.	4. Quid quod ipsa religio Crucem fert in angaria, Et cum datur occasio, Recurrit cum laetitia Ad pepones et alia Simulato negotio, A plangentis officio Redit ad saecularia, Qui derelicto pallio Fugerat ab Aegypcia.
2. Existimasti temere Et me et mundo perfrui, Non possunt mihi vivere, Qui non sunt mundo mortui; At tu, quas sperni docui, Non cessas opes quaerere Relicto Christo paupere, Et quam signari volui Paupertatis caractere, Mundano vacas luxui.	5. Quasi non ministerium Creditum sit pastoribus, Sed regnum aut imperium, Nondum praecinctis renibus Vacuisque lampadibus Usurpant sacerdotium Pensantque lanae pretium Et non curant de ovibus, De quorum sanguis ovium Requirendus est manibus.
3. Verum a sanctuario Prodit illa malitia, Et a cleri contagio Monstra creantur omnia, Qui diffluit luxuria Turpique marcet otio, In apparatu regio Facitque mutatoria De meo patrimonio, Qui sto nudatus hostia.	6. Meum ire vicarium Meis deceret passibus, Meumque patrimonium Meis dari pauperibus, Non ignavis parentibus; At in ovile ovium Ingressi non per ostium, Sed vel vi vel muneribus, Quaesitis per flagitium Abutuntur honoribus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
3, 6 que fehlt.

202.

Lamentatio.

1. Quomodo sunt oculi Praelatorum obscurati, Stant in verbo Domini, Sed facto sunt ingrati, Non arguunt pro scelere, Sed vario pro vellere, Compellere Novis norunt moribus, Ipsique stant pro foribus Nec oves dant intrare. 2. Vae vobis, quid agitis, O metropolitani, Abbates, praepositi, Canonici, decani? Vos introistis atria Sion sub idolatria, Pro patria Contenditis in stadio, Sed non accepto bravio Lugebitis amare. 3. Vae vobis, qui vivitis De substantiis viduarum, Plebani mercenarii, Praedones animarum, Ut corvus in cadavere Spem ponitis in funere, Pro munere Sic dona datis mystica, Sub specie sophistica Nec vos pudet errare.	4. Heu, quod mensae Domini Offertur pro peccatis, Vos in hora prandii Pauperibus negatis; Nec nudus per vos tegitur, Nec vita vestra regitur, Ut legitur, Vos caeci caecos ducitis In foveamque caditis Utrique per hunc morem. 5. Heu, quod sponsa Domini Jam sic adulteratur, Et Adae costa pluribus Plebanis copulatur, In dote sunt ecclesiae, Heu, Babylonis filiae Quotidie, Nec pauperi quid dabitur, Nec mensae mica labitur Ob inopis clamorem. 6. O vos, mei complices, Qui terras pergyratis, Una mecum plangite Filios pravitatis, Qui vobis gratis nihil dant, Ut vita cito careant Et pereant, Largisque laus et gloria, Perennis sit memoria In saecula saeculorum.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — Dies ist ein richtiges Vagantenlied; vgl. 6, 1 sq. — 6, 4 Super filios.

Contra eos, qui pastoralis officio male funguntur.

203.

1. Deduc, Sion, uberrimas Velut torrentem lacrimas, Nam qui pro tuis patribus Nati sunt tibi filii, Quorum dedisti manibus	Tui sceptrum imperii, Fures et furum socii Turbato rerum ordine Abutuntur regimine Pastoralis officii.

2. Ad corpus infirmitas
Capitis descendit,
Singulosque gravitas
Artus apprehendit,
Refrigescit caritas
Nec jam se extendit
Ad amorem proximi,
Nam videmus opprimi
Pupillum a potente,
Nec est qui salvum faciat
Vel qui justum eripiat
Ab impio premente.

3. Vide, Deus ultionum,
Vide videns omnia,
Quod spelunca vispilonum
Facta est ecclesia,
Quod in templum Salomonis
Venit princeps Bābylonis
Et excelsum sibi thronum
Posuit in medio;
Sed arrepto gladio
Scelus hoc ulciscere,
Veni, judex gentium,
Cathedras vendentium

Columbas evertere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurent. Pl. 29. 1. A. —
Cant. ms. Toletanum. saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 390 (33—23). B. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Cod. Guelfenbyteran.
Helmstadien. 1099. saec. 13. D. — 1, 1 Duce Sion A. — 2, 4 Arctus A. —
3, 3 vispellonum B; vespilonum C. — 3, 9 erecto gladio C. — Cfr. Milchsack 199 sq.; Carm. Bur. p. 11.

204.

1. Quo me vertam nescio,
Dum stricto iudicio
Praelatos circumfero,
Dum virtutes pondero
Patrum modernorum,
Tanta subit raritas,
Quod vix unum veritas
Probat meritorum.

2. In praelatos refluit,
Quod a Roma defluit,
Romanis adscribitur,
Quod Romae connascitur
In eis natura,
Notum est de singulis,
Quod mens est in oculis
Et in quaestu cura.

3. O si Roma respiceret
Patrum suorum merita,
Salubrius disponderet
Talenta sibi credita,
Humilitatem coleret
Nube fastus deposita,
Nec spe lucri recederet
A veritatis semita.

4. En cedit in contrarium,
Nam sanguisugae filiac
Visus caecant sublimium,
Mentes captivant hodie,
Sunt eorum supplicium
Cura, metus, vigiliae
Praeter laborum taedium
Et vermes conscientiae.

5. Terrae, maris, aeris
Cum metus evaseris
Et re salva fueris
Ereptis angustiis,
Ex quo Romam veneris,
Nisi te nudaveris,
Vix absolvi poteris
Curiae naufragiis.

6. Simon cubat januis,
Spem praccidens vacuis,
Simon in assiduis
Laborat contractibus,
Argus circa loculos
Centum gyrat oculos,
Briareus sacculos
Centum tollit manibus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

205.

1. Quia venit Dei donum,
Jam spelunca fit latronum
Christi tabercaculum,
Jam caverna praesulum
Profert inde oculum,
Ac si deus ultionum
Sit pro malo reddens bonum.
2. Praesunt fures, non pastores,
Qui corrumpunt cleri mores,
Clericorum gloria
Stat in rerum copia,
Turpis lucri gratia
Sunt honoris contemptores,
Ut ascendant ad honores.
3. Dum conformat se praelatis
Clerus, mundo, paupertatis
Dedignatur meritum,
Diffinit ad libitum,
Vertitur in habitum
Sequi motum voluntatis,
Gloriari de peccatis.
4. Comparati sunt jumentis,
Cum vox clamet nos docentis:
Mors in olla carnum,
Mors in luxu vestium,
Mors in lapsu plebium,
Jure vitae morientis
Mortis vivunt in tormentis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. — Die Hs. hat als Überschrift: De praelatis officium suum minus bene prosequentibus.

206.

1. Mundus, a munditia
Dictus per contraria,
Sordet immunditia
Criminum,
Crescit in malitia,
Culpa nescit terminum.
2. Omnis immunditiae
Clerus fons est hodie,
Capita malitiae
Praesules,
Nec tot pestis variae
Monstra vidit Hercules.
3. Sordium spurcitia
Currit ad declivia,
Praesulum flagitia
Plangite,
Quia fluunt vitia
Ad membra de capite.
4. Ubi nunc justitia,
Ubi sanctimonia?
Perit in astutia
Veritas,
Duplex est malitia
Simulata aequitas.
5. Sola simulatio
Gaudet privilegio,
Simultatis bivio
Currite,
Fictionis studio
Praevalent hypocritae.
6. Nunc prece, nunc pretio,
Nunc vi fit intrusio,
Divitum conditio
Potior,
Praeminet officio
Ditior, non dignior.
7. Caeca fit provisio,
Caeci sedent solio,
Ut caecorum regio
Francia,
Habitu privatio
Praestat in ecclesia.
8. Nihil prodest mathesis,
Nil logos, nil poesis,
Aurum plus quam fronesis
Ponderat,
Nisi trahat Lachesis,
Clotho frustra ponderat.

9. Simoniae laqueum,
Spoliorum puteum,
Falsitatis Proteum
Fugite
Nec talentum plumbeum
Auro plus appendite.

Cod. Londinen. Egerton saec. 274. saec. 13. A. — Cod. Parisin. (ol. S. Albini Andegaven.) 8433. saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurent. Pl. 29. 1. C. — B hat andere Strophenfolge, nämlich 1. 3. 2. 8. 5. 9. 4. 6. 7; C hat nur Str. 1. — 2, 3 militiae A. — 8, 5 Clotho parum properat B. — A führt das Gedicht unter den Dictamina des Philippus de Grevia auf, und B fol. 13b schreibt: Unde Philippus, cancellarius Parisiensis, in prosa, quam fecit: „Mundus a munditia dictus per contraria“ etc. Cfr. Hauréau, Notices et Extraits I, 369.

207.

1. Licet aeger cum aegrotis, Et ignotus cum ignotis, Fungar tamen vice cotis, Jus usurpans sacerdotis. Flete, Sion filiae, Praesides ecclesiae Imitantur hodie Christum a remotis. 2. Jacet ordo clericalis In respectu laicalis, Sponsa Christi fit mercalis, Generosa generalis, Veneunt altaria, Venit eucharistia, Cum sit nugatoria Gratia venalis. 3. Donum Dei non donatur, Nisi gratis conferatur; Nam qui vendit vel mercatur, Lepra Syri vulneratur; Quem sic ambit ambitus, Idolorum servitus, Templo sancti spiritus Non compaginatur. 4. Si quis tenet hunc tenorem, Frustra dicit se pastorem Nec se regit ut rectorem Renum mersus in ardorem; Haec est enim alia Sanguisugae filia, Quam venalis curia Duxit in uxorem.	5. In diebus juventutis Timent annos senectutis, Ne ut forma destitutis Desit eis splendor cutis, Et dum quaerunt medium, Vergunt in contrarium, Fallit enim vitium Specie virtutis. 6. Ut jam loquar inamoenum, Sanctum chrisma datur venum, Juvenantur corda senum Nec refrenant motus renum, Senes et decrepiti Quasi modo geniti Nectaris illiciti Hauriunt venenum. 7. Vos, praelati venerati Et quam digne sublimati, Si non portatis, heu, gratis Nomen frustra sanctitatis, Dicitis, non facitis, Gregi normam enormitis, Scandala porigitis, Fontem perturbatis. 8. Et quod placet, si non vacet, Actitare non timetis, Militari condonari Rem communem non negatis; Quare non perpenditis, Quod de rebus creditis Rationem Domino Ponere debetis?

9. Vel si Deum non timetis,
Cujus vice praesidetis,
Saltem tamen perpendatis,
Quia Christum detrectatis,
Qui se ipsum praebuit
Formam et exhibuit,
Quem dum vos confunditis,
Confundi non timetis.

Cod. Zwethalen. 49. saec. 12. add. saec. 12. A. — Carmina Burana p. 41 sq. B. — B hat zwei Strophen (2. und 8), welche A fehlen; dagegen hat A drei Strophen (7, 8, 9), welche A unbekannt sind. — 3, 5 Quam A. — 3, 7 Templum A. — 5, 3 Nec A. — 5, 8 Species A. — 9, 2 vicem A.

208.

I.

1. Fontis in rivulum
Sapor ut defluit,
Odor ut vasculum
Infusus imbuit,
Sic vita populum
Regentis instruit,
Sic testa figulum
Probat vel arguit.

2. Doctor abutitur
Doctrinae regula,
Cujus inficitur
Subjectus macula,
Defectu mergitur
Nautae navicula,
Dum caput patitur
Et membra singula.

3. Omnis ambitio,
Radix malitiae,
Manat ex vitio
Romanae curiae,
Quo privilegio
Nituntur hodie
Matris contagio
Corruptae filiae.

4. Praelati munera
Praeponunt meritis,
Opes, non opera
Pensant in subditis,
Judae vox libera
Clamat in compitis,
Honores dextera
Dispensat divitis.

5. A recto claudicant
Trium adspectibus:
Vel sancta publicant
Emptorum manibus,
Vel ea vendicant
Suis nepotibus,
Vel, quibus supplicant,
Cedunt principibus.

6. Gemmarum hauriunt
Fulgores oculis,
Aures emollunt
Lyris et fistulis,
Electis condiunt
Palatum ferculis,
Tactum decipiunt
Blandis obstaculis.

II.

7. O qui cuncta prospicis,
Punies in clericis
Adipem superbiae,
Quos nec terror judicis
Nec legis aut gratiae
Cohibent mandata.

8. De sudore pauperis
Ornant equos phaleris
Et se veste varia,
Diffuentes prosperis
Sui luxus gloria
Praedicant peccata.

9. Ha, cum iudex venerit
Et cum ventilaverit
Triticum in area,
Fructum qui non fecerit,
De cultoris vinea
Palme excidetur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian Pl. 29. 1.

10. Cicatrices vulnerum
Christi, clamor pauperum,
Sordes, quas non tersimus,
Accusabunt operum,
Primus et novissimus
Quadrans exquiretur.

209.

1. Heu, quo progreditur
praevaricatio,
Virtus subtrahitur
A sanctuario,
Jam novo traditur
Christus praetorio,
Cum Petrus utitur
Pilati gladio.

2. In loco praesulum
Pilatant consules,
Cum facta consulum
Usurpent praesules,
Adorant vitulum,
Proscribunt exsules,
Propinant poculum,
Quo, Christe, procul es.

3. In pontificibus
Regnant carnifices,
In carnificibus
Insunt pontifices,
Cum sacerdotibus
Depilant vertices,
Et in abbatibus
Abbatant simplices.

4. Cum Christi tunica
Partita scinditur,
Ovis dominica
Lupis exponitur,
Et apostolica
Navis subvertitur,
Immo piratica
Puppis efficitur.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510 saec. 13. A. Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — B hat nur die zwei ersten Str. — 2, 1 In locis B. — A überschreibt das Lied: De pontificibus officium suum usurpantibus.

210.

1. Vehemens indignatio
Pacem perturbat spiritus,
Bilem ciet religio,
Quam simulas et ambitus
Sic decolorant hodie,
Quod fidei doctores
Impudenter ecclesiae
Deglutiunt honores.

2. Alterno profectui
Student vice mutui,
Vel favore divitum
Non discernunt meritum
Nec est gratis datum,
Quod affectum distrahit
Et ex dantis contrahit
Vitio reatum.

3. Explorant sedulo,
Quis praesul titulo
Majori gaudeat,
Cui mors immineat
Morbo vel senio,
Ut e vestigio
Illi succedere
Sumopere laborent.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian Pl. 29. 1.

211.

1. Vae mundo a scandalis,
Vae nobis, ut acephalis
Quorum libertas teritur,
Romae dormitat oculus,
Cum sacerdos ut populus
Jugo servili premitur.
2. Hic tollit fiscus hodie,
Suae Christus ecclesiae
Quae crucis emit pretio,
Nullis terretur casibus,
Cujus cubat in foribus
Ultor exserto gladio.
3. Vae, quorum votis alitur
Et pinguescit exactio,
A quibus nulli parcitur,
Ut suo parcant proprio!
Sed in eos revertitur
Sua tandem proditio,
Et fraus in se colliditur
Justo Dei iudicio.
4. Vae, qui gregi deficient
Tempestatis articulo,
Qui lupum non rejiciunt
Latratu sive baculo,
Nec pensant, nec respiciunt,
Sub cujus peccant oculo,
Et animas subjiciunt
Graviorum periculo!
5. Ha, quo se vertet vinea,
Qua recondet in fovea
Fructus suos colonus,
Cum pari mente sitiant,
Ut labores diripiant
Hinc pater, hinc patronus?
6. Christus misertus vineae
Suae mucronem lanceae
In utrumque jam vibrat,
Ferrum ad ictum acuit
Neque dilatum minuit,
Sed aggravat, dum librat.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — 1, 2 Vae vobis B. —
B hat nur Str. 1. 3. 5. — Cfr. Milchsack 207.

212.

1. Trinae vocis tripudio
Sonet concors discordia,
Ut lingua, mens et actio
Pari concordent gratia,
Trium dulcore concio
Inebrietur sobria.
- R^o Praesens qui colit gaudium,
Penset aeterni praemium,
In eum conferat
Studium,
Facta qui ponderat
Omnium.
2. Trahunt in praecipitia
Qui nos tenentur regere,
Si qua docent salubria,
Pravo deformant opere,
Frui gaudent potentia
Honoris sine onere.
3. Onus, quod nobis alligant,
Nolunt movere digito,
Hinc est quod eos diligant,
Qui palpant in abscondito,
Hos a secretis abigant,
Qui terrent vitae merito.
- R^o Praesens qui colit gaudium,
Penset aeterni praemium,
In eum conferat
Studium,
Facta qui ponderat
Omnium.
4. Culpa meretur gratiam,
Quam demeretur meritum,
Nam palponum fallaciam
Plus captant aures divitum,
Quam bonorum prudentiam,
Qui dissuadent libitum.

5. Omne cor moerens hodie,
Caput et omne languidum,
Clerus campo licentiae
Vagus ut vulgus sordidum,
Semen legis et gratiae
Solum condit in aridum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helm-
stadien. 628. saec. 13. C. — Str. 1 fehlt. A. — Str. 2 fehlt C. — R° fehlt
A. — Str. 4 fehlt C. — Cfr. Milchsack 163.

213.

De Haeresiis.

1. Dogmatum falsas species Profana novitate Vulpes Samsonis ganniunt Deserta veritate.	2. Sub praetextu decipiunt Virtutis simulatae Quarum diversae facies Sed caudae colligatae.
3. Tui status excidium Sion, flere non cesses, Ignis in caudis vulpium Tuas combussit messes.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

214.

De Malo Peccuniae.

1. Si mundus viveret mundus peccunia, Regnaret inter nos pax et concordia, Sed cum debilitet nos avaritia, Plantat et inserit lites et odia Duce discordia.	3. Dantur officia bursae consilio, Fit jam de moribus suprema quaestio, Dicetur omnibus: qui caret pretio, Amen dico vobis, quia vos nescio Nec tales audio.
2. Quid scire expedit nova et vetera, Nummus dat quaelibet, mollit et aspera, Nemo vane rogat, qui tendit munera, Preces sunt vacuae vacua dextera, Nil juvat litera.	4. Proh dolor, artium doctrina spernitur, Quae praestant redditus, bursis intenditur, Cui res tenuis, nemo diligitur, In usu nimis est illud, quod legitur: Habenti dabitur.

5. Nemo tam deneger,
 tam detestabilis,
 Qui non sit gratia
 nummorum habilis,
 Qui plus habet, plus est
 doctus, amabilis,
 Ridentur inopes,
 etiam nobilis
 Pauper jacet vilis.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23) C. — 1, 5 cum praecipitet B. — 2, 1 scire proderit B. — 4, 4 bursas A. — 4, 8 sq. umgestellt A. — C hat nur eine (die erste) Strophe. — A überschreibt das Lied: De effectu mundanae peccuniae.

Quod jus venale sit.

215.

1. Omni paene curiae
 Praesident in curii,
 Penes quos justitiae
 Tenor et iudicii,
 Pios ligant impie,
 Sed solvuntur impii,
 Nec dant locum veniae
 Nisi sorte praemii.

2. Sedent in insidiis,
 Pauperem ut rapiant,
 A tribus angariis
 Seminudos spoliant,
 Sed referti spoliis
 Precem magis inhiant,
 Hydropis in mediis
 Sitim rebus ampliant.

3. Hodie jus emitur
 Magno quidem pretio,
 Judici tribuitur
 Totique collegio,
 Tamen haud perficitur
 Jus sine dispendio,
 Nisi rursus sequitur
 Muneris oblatio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Cod. Oxonien. Rawlinson C. 510. saec. 13. B. — 3, 5 proficitur B.

216.

1. O curas hominum, Quas curat curia, O quorum studia Non habent terminum, Taliū si fidem Incurreret, Desereret Pylades Atridem, Alter enim Theseus Suum fastidit Thesea, Ubi regnat Protheus Et fati ludit alea.	2. Ab aula principis, Si nihil habeas, Oportet abeas, Spem vanam concipis, Tenuis fortuna, Omnimoda Ad commoda Hominum mens una; A quo nihil emungitur, Opus perdit et operam, Quod habenti dabitur, Tenent omnes ad literam.
3. In lucrum vertitur Censurae levitas, Fracta securitas Danti remittitur, Explicas decreta Ad libitum, Si sonitum Dederit moneta; Plenis aere sacculis Rei poena minuitur, Locum dic a loculis Unde, locus si quaeritur.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

De Simonia.

217.

1. Frigescēte caritatis In terris igniculo Universae vanitatis Fons inundat saeculo, Brevi sub articulo Audietur vastitatis Gemitus in populo.	3. Martha foris occupatur Quaerens lucri gratiam, Soror Marthae contemplatur Nummos et pecuniam, Igitur ad perfidiam Aurum Christi occultatur, Versum est in scoriam.
2. Ecce, florent venditores Spiritalis gratiae, Antichristi praecursōres, Pastores ecclesiae, Fures eucharistiae, Novi Judae successores Christum vendunt hodie.	4. Hoc sancivit mos Romanus, Hoc decretum legitur, Quod sit praesul vel decanus Hic, a quo plus dabitur, Unde recte dicitur: Roma quasi rodens manus, Per quam mundus roditur.

5. Leges silent, jura tacent
 Nullo fulta stipite,
 Luxus et rapina placent
 In hoc mundi tramite,
 Errat plebs cum milite,
 Lapidesque sancti jacent
 In via cum capite.

6. Novitas signata mire
 Est in causa Romuli,
 Si vis recte definire
 Circulum quadranguli
 Ratione calculi,
 Romae potes invenire
 Quadraturam circuli.

7. Bursa quadrans est figura,
 Circulus denarii,
 Quem dum bursat bursatura,
 Signum est indicii,
 Quod patres et filii
 Solidantur hac usura
 In fermento veteri.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — 4, 3 Si sit
 praesul. — 4, 4 His a quo. — 6, 1 Novitas sig mire.

218.

1. Qui seminant in loculis
 Per dandi frequens mutuum,
 Redituum
 Gaudebunt de manipulis,
 Nummus nunquam examinat,
 Quos ordinat,
 Non enim servit numini,
 Sed homini,
 Nummus claudit et aperit,
 Et quod non seminaverit,
 Metit in agro Domini.

2. Beati, qui esuriunt
 Et arcesso Simone
 Pro mammone
 Quaestum, praebendas rapiunt,
 Qui dat, est potens omnium
 Per medium,
 Et quia mundus eligit,
 Qui porrigit,
 Cur exlamare dubitem
 Super plenum et divitem:
 Beatus, qui intelligit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

219.

Diogenis cum Aristippo Dialogus.

1a. Aristippe, quamvis sero,
 Tuo tamen tandem quaero
 Frui consilio.
 Quid Romae faciam?
 Mentiri nescio,
 Potentum gratiam
 Dat adulatio.
 Si mordaci nitar vero,
 Verri carus nunquam ero,
 Meretur histrio
 Virtutis praemium,
 Dum palpat vitium
 Dulci mendacio.

1b. Diogenes, quid intendas?
 Vis honores, vis praebendas?
 Id prius explices.
 Praesunt ecclesiis
 Hi, quibus displices,
 Nisi te vitiis
 Ipsorum implices;
 Carus eris, si comendas
 In praelatis vitae mendas,
 Culparum complices,
 Ministros sceleris
 Amant prae ceteris
 Sacri pontifices.

2a. Nec potentum didici
Vitiis applaudere,
Nec favorem quaerere
Corde loquens duplici;
Veritate simplici
Semper uti soleo,
Dare famam doleo
Cuiquam praeter merita
Nec impinguo capita
Peccatoris oleo.

3a. Ergo, sicut consulis,
Expedit, ut taceam
Blandiensve placeam
Mollihus auriculis
Potentium;
Quibus me vis sic placere,
Adulari vel tacere,
Nihil ponis medium,
Sicque, quasi faveam,
Alienae subeam
Culpa participium.

4a. Vade retro, Satana,
Tuas tolle fabulas,
Quidquid enim consulas,
Falsitatis organa,
Voces adulantium
Devoveo
Nulliusque foveo
Blandiendo vitium,
Sed palponis nomen cavi,
Cujus semper declinavi
Fraudis artificium.

2b. Ergo procul exsules,
Si mentiri dubitas,
Simplex enim veritas
Multos facit exsules;
Cole nostros praesules
Mollihus blanditiis
Nec insultans vitiis
Verbis hos exasperes,
Horum si desideres
Frui beneficiis.

3b. Culpa participio
Ne formides pollui,
Si potentum perfrui
Vis favore, vitio
Participes;
Gaudent a conjuncto pari
Suos sibi conformari
In Giezi participes,
In promissis Prothei
Et sequaces Orphei
Sacerdotum principes.

4b. Ergo vivas modicus
Et contentus modico,
Nil est opus Cynico;
Si vis esse cynicus,
Dicas vale curiis
Et abeas
Et nec te sic habeas,
Ut applaudas vitiis;
Cum perverso perverteris,
Si potentum gratus quaeris
Esse contuberniis.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. — Carm. Burana 65 sqq. B. — 1a, 9 Vere nunquam carus B. — 16, 3 His prius A, id primum B. — 3b, 5 Potentum B. — 3b, 6 Gaudent a fehlt B, convictu pari B. — 3b, 7 Debes tibi conformari B. — 3b, 8 In fehlt A; Giezi zweisilbig, Jezi B. — 4b, 3 Simul esse.

220.

1. Omnes audiat,
Clerus cum praelatis,
Multum doleatis,
Legis in mandatis
Metam decimatis,
Quae majora sunt,
Minime servatis.

2. Allegatis ita,
Quod vagorum vita
Non sit via trita,
Plus vestra sopita
Jacet et attrita,
Pravis moribus
Nimis irretita.

3. Nos ex imperfecto, Sed vos in objecto Crimine detecto Tramite non recto Nostis de subjecto, Quid hic causae sit; Duo sunt in lecto. 4. Rebus in humanis Vani plaudunt vanis, Pontifex decanis, Decani plebanis. De suis arcanis; Hoc est maximum, Quod non detur panis. 5. Nil distat a vero, Quod in omni clero Faex est mixta mero, Constantino Nero, Proh dolor, ut spero, Quod a vineam Omnes eant sero.	6. Quid praemeditaris, Quod tu confundaris, Qui de sacris aris Plus et plus lucraris, Reditus mercaris Et hydropico Semper coaequaris. 7. Turba laicalis, Quae pro suis malis Exstat hospitalis, Vagos nutrit alis, Ordo clericalis Elemosyna, Nescio, sit qualis. 8. Duo regnant idem, Jezi, Simon pridem, Qui fregerunt fidem, Tu vel ego si dem, Mucro ero quidem, Simoniacus Unus, alter idem.
9. Quid haec prodest fari!
Nolunt emendari,
Viles et avari
Currunt passu pari,
Jam vult naufragari
    Heu navicula
Simonis in mari.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — Nach 2, 2
ein eigentliches Vagantenlied.

De Pugna contra Luxuriam.

221.

1a. Olim sudor Herculis Monstra late conterens, Pestes orbis auferens Claris longe titulis Enituit, Sed tamen defloruit Fama prius celebris Caecis clausa latebris Ioles illecebris Alcide captivato.	1b. Hydra damno capitem Facta locupletior, Omni peste saevior Reddere sollicitum Non potuit, Quem puella domuit; Jugo cessit Veneris Vir, qui major superis Coelum tulit humeris Atlante fatigato.

2a. Caco tristis halitus
Et flammaram vomitus
Vel fuga Nesso duplici
Non profuit,
Geryon Hesperius
Janitorque Stygius
Uterque forma triplici
Non terruit,
Quem captum tenuit
Puella risu simplici.

2b. Jugo cessit tenero,
Somno qui letifero
Horti custodem divitis
Implicuit,
Frontis Acheloiae
Cornu dedit Copiae,
Apro, leone domitis
Enituit,
Thraces equos imbuit
Cruenti caede hospitis.

3a. Anthei Lybici
Luctam sustinuit,
Causas sophisticas
Fraudes cohibuit,
Cadere non vetuit
Sed quae sic explicuit
Luctae nodosos nexus,
Vincitur et vincitur,
Dum labitur
Magna Jovis soboles
Ad Ioles amplexus.

3b. Tantis floruerat
Virtutum titulis,
Quem blandis carcerat
Puella vinculis,
Dum lambit osculis,
Nectar huic labellulis
Veneriam propinat;
Vir solutus otii
Veneriis
Laborum memoriam
Et gloriam inclinat.

4a. Sed Alcide fortior
Aggredior
Pugnam contra Venerem,
Ut superem,
Hanc fugio,
In hoc enim proelio
Fugiendo fortius
Et melius
Pugnatur,
Sicque Venus vincitur,
Dum fugitur,
Fugatur.

4b. Dulces nodos Veneris
Et carceris
Blandi seras resero,
De cetero
Ad alia
Dum traducor studia.
O Lycori, valeas
Et noveas,
Quod novi,
Ab amore spiritum
Sollicitum
Removi.

R^o Amor famae meritum
Deflorat,
Amans tempus perditum
Non plorat,
Sed tenere
Diffluere
Sub Venere
Laborat.

222.

1. Vitam duxi jucundam sub amore, Plus libitum Quam licitum Attendens, Sed a vita resipisco priore, Plus studiis Quam seriis Contendens. Ut quae causa? compellor unica, Ne me fama suo privet favore, Dum sub vita vivo philargica.	2. Impendisse libet tempus amori, Ne nesciam, Cum cupiam Fugisse; Malis namque medela certiori Occurreris, Cum poteris Novisse. Ergo sciens, quid sit illicitum, Redeunti non concedam furori, Sed vitabo malum praecognitum.
3. Potest namque,
ne damnemus amorem,
Vel veniam
Vel gratiam
Mereri,
Reddit enim
amantem minorem
Affabilem
Et docilem
Vereri,
Quidquid turpe
putat et amplius,
Non nihil est,
ne forte praeter morem
Dum carpitur
fructus Venerens.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
3, 7 minorem amantem. — 3, 10 Veri Hs.

223.

1. Qui sub Dione militas, Dic, quaeso, quae utilitas, Quis inde surgit fructus? Est fallax jucunditas, Quam et dierum paucitas Jugisque claudit luctus, Doloris in absynthium Commutans mel Venerium Virusque voluptatum Aeternum in supplicium Leneque lenocinium In poenae gravitatem.	2. Qui laboras sub Venere, Tuo discussus opere Finemque meditare, Ut valeas discernere, Quam sit amarum temere Amari vel amare. Fles, rides, salis, aestuas, Diffidis, speras, fluctuas, Mutabilis ignoras, Quid velis quidve renuas, Inter curas continuas Contendis et laboras.

3. Ad haec intendens cogita
Quod ad radicem posita
Sit arboris securis,
Quod vitae brevis orbita,
Quod mors incumbit subita
Nocturni more furis,
Et, dum licet, excutere
De voluptatum pulvere,
De jugo servitutis,
Ut vitiorum pondere
Calcato curras libere
Ad bravium salutis.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. II Asc. 95.

224.

1. Qui servare puberem, Vagam claudere Studet, lavat laterem, Litus colere Tunc laborat, Cum implorat Vias viperæ; Novit enim carcerem, Vincla solvere Foedus et characterem Firmatum frangere, Nova semper fallere, Novo gaudet veterem Amicum pellere.	2. Sub columbae specie Vulpes latuit, In praedulci facie Dolum texuit, Linguam melle, Mentem felle Quae sic imbuit, Arte quod perfidiae Tua sorbuit Haecce, sed pucuniae Profectum doluit, Cum spes luci defuit, Munus reddit gratiae, Cui magis debuit.
3. Cujus vexat meritum Scorti stimulus, Salomonis exitum Penset sedulus, Praedicatur, Qui praedatur Famam, titulus, Quia scorto subditum Ridet populus, Tamquam sit vas perditum, Hic est funiculus, Qui suspendit spiritum, Hic praecedit tumulus Virentis obitum.	

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstädien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Toletan. 930 (33 - 23). D. — CD haben nur eine Strophe. — 1, 12 Nata semper B. — 2, 9 Me ab sorbuit B. — 2, 10 nemo me sed . . . B. — 2, 11 tonuit B. — 2, 13 Minus solvit B. — 2, 14 Qui magis B. — 3, 5 Preditatus B. — 3, 6 Qui predatus B. — 3, 7 Famam titulum B. — 3, 9 Ridet proprium B. — Cfr. Milchsack 178 sq. — A überschreibt: De eo, qui lavat laterem.

225.

Mundus ad luxuriam hortatur.

1. Veneris prosperis Usa successibus Turba, nascentibus Floribus teneris Exsequaris priscum morem, Ad amorem Accingaris sceleris Praetermissis ceteris.	3. Jupiter arbiter Rerum instituit, Nihil, dum libuit, Fieri turpiter, Sic edixit sicque votis Usus totis Suo vixit jugiter Edicto conformiter.
2. Solitum debitum Reddite Veneri, Juvenes teneri, Laudes et meritum Is enervat juventutis, Qui virtutis Formam servat, libitum Pueris est licitum.	4. Vivere temere Satagam igitur, Qui Jovem sequitur, Non agit temere, Fixus telo voluptatis Utar natis Voluptatis sidere Navigans sub Venere.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. 29. 1. B. — B hat nur die erste Strophe. — Die Überschrift in A lautet: Prosa de lasciviis juventutis. — Dem Stücke fehlt entweder die zweite Hälfte, eine Abmahnung der Gnade enthaltend, oder wir haben es mit einer Stilübung zu thun, wie man sie z. B. in metrischen Traktaten des MA. nicht selten findet.

226.

De Virtutibus Cardinalibus.

1. A deserto veniens Gravis ventus irruit, Qui domum Job concutit, Ut subversa jaceat, Quatuor in angulis Filios Job opprimit, Verum tamen unicus Puer pedem retulit, Qui damnum Job nuntiat.	2. Per desertum gradiens, Quem devoret, circuit Satan, qui nos incutit, Ne mens lapsa percat Victa suis aemulis, Dum virtutes adimit, Animi veridicus Motus mentem consulit, Ut hunc casum fugiat.

3. Palatium animae
Suos habet angulos,
Super quos erigitur
Turris fortitudinis,
Primum tenet angulum
Prudentia vigilans,
Fortitudo alterum,
Justitia tertium,
Quantum temperantia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurent. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — B hat nur 2 Strophen. —
In den beiden ersten Strophen reimen die sich entsprechenden Zeilen. Da
Nr. 3 keine Reime aufweist, ist zu vermuten, daß mindestens eine weitere
Strophe verloren ist. — Cfr. Milchsack 205.

227.

De Prole ingenua et adulterina.

1. Vide, quo fastu rumperis Ob parentum fastigium, Quantum famae pertuleris Et honoris dispendium, Cum certus nondum fueris, Quod sis proles nobilium, Alienum, quo niteris, Qua fronte facis proprium.	3. O sterilis fecunditas, Inops natorum copia, Sua quos aequat pravitas Et parentum spurcitia, Quorum solet improbitas Hic jaculari turpia, Quae collegit infirmitas Ex turpi conscientia.
2. Ex corruptis arboribus Fructus sapes alterant, Maternis ex reatibus Haeredes sic degenerant, Hinc errant, qui nobilibus Natulares connumerant, Adulterinis moribus Qui matrum probra reserant.	4. Quam felices ingenui, Vero producti germine, In quorum patres mortui Redivivunt imagine, Tam virtute conspicui, Quam generoso sanguine, Tamquam rivi melliflui Fontis fluunt dulcedine.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
4, 4 Lies Reviviscunt?

De circumspectione in dandis muneribus.

228.

1. Debet se circumspicere Dator in dando munere, Quis, quid, cui det et qualiter, Ut cunctis liberaliter Fiat, sed modis variis, Plus istis, minus aliis, Pro meritorum pondere Sit aequus inaequaliter, In dandis beneficiis Nihil agens praepostere.	2. Quid juvat gutta minima Stillans de nube maxima? Si quis scintillam adjicit, Rogo quid, rogo, proficit? Nec obest, cum subtrahitur, Nec prodest cum adjicitur; Tua potestas maxima, Si promissa non perficit, Nihil egisse creditur, Sed primum probant ultima.

3. Accepta facit munera
 Largitoris mens libera,
 . . . . considerat
 Ut gratum minus offerat,
 Quod secus nequit fieri,
 Nisi mens instet operi
 Extra probante dextera,
 Quod virtus intus generat,
 Et ne mora sit oneri
 Sibimet dicit: propera.

4. Grata venit celeritas,
 Ubi dispensat largitas,
 Quae circa beneficium
 Mentis gerit indicium,
 Cujus favorem praedicat,
 Qui velle vultus indicat.
 Has dandi servat semitas
 Largitatis officium;
 Qui secus agit claudicat,
 Nec est in eo veritas.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — 1, 3 Quicquid B;
 cur det A. — 2, 7 potestas plurima. — 2, 8 proficit B. — Str. 3 fehlt A. —
 Str. 4 fehlt B. — Cfr. Milchsack 180 sq.

229.

1. Fas et nefas ambulant
 fere passu pari,
 Prodigus non redimit
 vitium avari,
 Virtus temperantia
 quadam singulari
 Debet medium
 Ad utrumque vitium
 Caute contemplari.
 2. Si legisse memoras
 ethicam Catonis,
 In qua scriptum legitur:
 ambula cum bonis,
 Cum ad dandi gloriam
 animum disponis,
 Supra cetera
 Primum hoc considera,
 Quis sit dignus donis.

3. Vultu licet hilari,
 verbo licet blando,
 Sis aequalis omnibus,
 unum tamen mando:
 Si vis recte gloriam
 promereri dando,
 Primum videas
 Granum inter paleas,
 Cui des et quando.
 4. Dare, non ut convenit,
 Non est a virtute,
 Bonum est secundum quid,
 sed non absolute,
 Digne dare poteris
 et mereri tute
 Famam muneris,
 Si me prius noveris
 Intus et in cute.

5. Si prudenter triticum
 paleis emundas,
 Famam emis munere,
 sed caveto, cum das,
 Largitatis oleum
 male ne effundas,
 In te glorior,
 Quia Codro codrior
 Omnibus abundas.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Carmina Burana p. 2. B. — 1, 2 Passu fere B. — 2, 6 Assumi disponis
 A. — 2, 7 Intra cetera B. — Str. 3 u. 4 umgestellt B. — 4, 4 Et non ab-
 solute B. — 4, 5 Dare dignis poteris B. — 4, 7 munere A. — 5, 7 Mihi
 glorior A.

230.

De Artium conditione.

1. Artium dignitas, quae primum viguit, Modernae vitio doctrinae viluit, Quae tot involucris verborum diffluit, Tot circuit, Quod se destituit Et nihil certum construit.	2. Qui nunc infantium more balbutiunt Et vulgi digito monstrari cupiunt, Colantes culicem camelum glutunt, Quae nesciunt Vel quae non capiunt, Blasphemant vel transsiliunt.
3. Tales concelebrat praeconum copia, Quibus innititur doctrinae gloria, Nec enim pretium meretur propria Scientia, Nisi venalia Mendicet per suffragia.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack 173.

Exhortatio ad bellum sacrum.

231.

1. Crucifigat omnes Domini crux altera, Nova Christi vulnera, Arbor salutifera, Perditum sepulchrum Gens evertit extera Violente, Plena gente Sola sedet civitas, Agni foedus Rapit hoedus, Plorat oves perditas Sponsa Sion, immolatur Ananias, incurvatur Cornu David, flagellatur Mundus, Ab injustis abdicatur, Per quem juste judicatur Mundus.	2. O quam dignos luctus, Exsulat rex omnium, Baculus fidelium Sustinet opprobrium Gentis infidelis, Cedit parti gentium Pars totalis Jam regalis In luto et latere Et laborat, Tellus plorat Moysen fatiscere. Homo, Dei miserere, Fili, patris jus tuere, In incerto certum quaere, Ducis Ducum dona promerere Et lucrare lucem verae Lucis.

3. Quisquis es signatus
 Fidei caractere,
 Fidem factis asserere,
 Rugientes contere
     Catulos leonum,
 Miserans intueri
     Corde tristi
     Damnum Christi,
     Longus Cedar incola,
 Surge, vide,
 Ne de fide
     Reproberis frivola,
 Sudat martyr in agone
 Spe mercedis et coronae,
 Derelicta Babilone
     Pugna
 Pro coelesti regione,
 Aqua vitae te compone
     Pugna.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. C. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. D. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 1099. saec. 13. E. — C hat nur die erste Strophe; D reiht an die erste Strophe zwei andere desselben Versmases, aber völlig verschiedenen Inhalts. Man sehe diese Strophen Anal. XX, 211. — Alle drei Strophen finden sich Carmina Burana S. 25; daselbst folgen zwei weitere Strophen, die ebenfalls ein ganz anderes Thema, wenn auch im gleichen Versmaße, behandeln, weshalb bloß auf dieselben verwiesen sei. Die zweite dieser Strophen steht auch in dem Stuttgarter Troparium HB. I Asc. 95, wo derselben folgende Zeilen unmittelbar vorhergehen u. z. mit der Aufschrift: Conductum:

Olim fuit argumentum
 Verbi signans indumentum
 Nubes ferens adjumentum
     Lucis et umbraculum.

232.

1. Homo, cur properas Mori tam propere, Cur non consideras, Quid matris sidere? Cur aufers tibi vivere, Dum spreto crucis ubere Tibi casus exasperas Et quaeris lac in scelere?	2. Quid sperare relinquitur, Vas totius miseriae? Quid cruci retribuitur Pro dato lacte gratiae? Pro meritis immeritis Solos rependis gemitus, Non meruit, quod tribuit Vox humanae caliginis, Sed quaeritur Indigno lac dulcedinis.

3. Emerge fluctibus,
 Flos mundi, Gallia,
 Ne flos in sordibus,
 Quem crucis gloria
 Dedit, vilescat turpiter,
 Sic breviter,
 Si peccas inscia,
 Prima crucis insignia
 Transfer extollens altius,
 Rependis crucis debitum,
 Rependas tibi gratius.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

233.

1. Nomen a solemnibus
 traxit Solemniacum,
 Solemnizent igitur
 omnes praeter monachum,
 Qui sibi virilia
 resecavit serra cum,
 Hic illum excipimus
 quasi daemoniacum,
 Ipse solus lugeat
 reus apud Aeacum.
 Exsulemus et laetemur,
 Canticum laetitiae,
 Ac reddamus, quas debemus,
 Laudes regi gloriae,
 Qui salvavit urbem David
 A paganis hodie.

R^o Festum agitur,
 Dies recolitur,
 In qua Dagon frangitur
 Et Amalec vincitur,
 Natus Agar pellitur,
 Jerusalem eripitur,
 Christianis redditur,
 Diem colamus igitur.

2. Haec urbs nobilissima
 prima regem habuit,
 In hac urbe maxima
 Domino complacuit,
 In hac propter hominem
 crucifigi voluit,
 Hic super apostolos
 spiritus intonuit.

Urbs insignis, ad quam ignis
 Venit annis singulis,
 Quo monstratur, quod amatur
 Omnibus in saeculis,
 Honoranda, frequentanda
 Regibus in populis.

R^o Festum agitur,
 Dies recolitur,
 In qua Dagon frangitur
 Et Amalec vincitur,
 Natus Agar pellitur,
 Jerusalem eripitur,
 Christianis redditur,
 Diem colamus igitur.

3. Urbs sacrata coelitus,
 adamata superis,
 Regis tabernaculum,
 templum arcae foederis,
 Hospitale pauperum
 et asylum miseris,
 Non timebis aliquid,
 dum in ea manseris.

Tanta lucis claritate
Superatur sol et luna,
Tanta vicit sanctitate
Omnes urbes haec urbs una,
Non elegit frustra locum
Gebusaeus Arena.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. A. — Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3719. saec. 12. B. — Str. 1 hat zwei Zeilen mehr als die entsprechenden Teile von Str. 2 und 3; ferner steht ihr Inhalt unerklärlicherweise in keinerlei Zusammenhang mit dem Vorwurf des Liedes. Vgl. Carmina Burana S. 33 sq.

De Excidio Hierosolymae.

234.

1. Sede, Sion, in pulvere, Caput adsperge cinere, Induere cilicio, Quo stetit spei firmitas, Caret vexillo caritas Et fides privilegio.	4. Forsan scrutator cordium Generali iudicium Particulare praetulit, Spem multi fructus area Multa dedit in palea, Sed vix pauxillum retulit.
2. Cordis potentes ferrei Sic in vindictam fidei Mentes et manus continent, Quod urbem sanctam pollui, Quod loca sancta conspui Pari defectu sustinent.	5. Divinae nutu gratiae Solus comes Campaniae Spei favillam suscitatur, Fidelis Sion filius Velut alter Heraclius Fide ferroque militat.
3. Sion in sinu lamiae Catulos lactant hodie, Lapides sanctuarii Per plateas dejiciunt Et labores diripiunt Hebraeorum Aegyptii.	6. Certat aetati tenerae Mentis robur imprimere, Corpus indurant aspera, Reges docet stirps regia, Quod victrice constantia Coronanda sunt opera.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Die Handschrift enthält über denselben Gegenstand noch ein anderes Lied, von dem indes nur eine Strophe vorhanden:

Venit Jesus in propria,
Quem sui non recipiunt,
In Dei patrimonia
Perversae gentes saeviunt,
Diis alienis ostia
Salomonis aperiunt
Et saltare daemonia
Per templum Dei faciunt;
Sion, Judaeae gloria,
Fit pomorum custodia,
Ejus amici fugiunt,
Nec alieni veniunt
Ad sepulchri solemnia.

235.

1. Quomodo cantabimus
 Sub iniqua lege?
 Oves, quid attendimus?
 Lupus est in grege;
 Decisis panniculis
 Nostris offert oculis
 Jesus inconsutilis
 Tunicae scissuram,
 Suam iudex humilis
 Sustinet pressuram.

O quando discutiet
 Speluncam latronum,
 Quam tremendus veniet
 Deus ultionum.

2. Thalamus puerperae,
 Thronus Salomonis
 Pressus est caractere
 Novae Babylonis,
 Regalis ecclesia
 Sedet in tristitia,
 Rex custodit atrium
 Ut fortis armatus,
 Tendit in exsilium
 Sanctorum senatus.

Hoc fornace purius
 Aurum se purgabit,
 Et confractus melius
 Justus germinabit.

3. Ecce, sanctuarium
 Nostrum profanatur,
 Mariae praeseptum
 Prave spoliatur,
 Gloriosa Domina
 Sua clausit limina
 In Aegyptum fugiens
 . . . . .
 In praesepe pariens
 Nunc est denudata,
 Monstrat Evae filiis
 Mater salvatoris,
 Quibus clamant labiis:
 Alma redemptoris.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian Pl. 29. 1.

236.

1. Lugent Sion et Judaea,
 Plangunt, quotquot sunt in ea,
 Quod triumphat Idumaea
 Et Aegyptus fert trophaea.

Amalech invaluit,
 Hierusalem corrui,
 Loca sancta polluit
 Plebes Chananea.

2. Infidelis gens et rea
 Christi servus est Medaea,
 Illos vendit in platea.

. . . . .

Probitas evanuit,
 Nostra virtus aruit,
 Arcam Dei rapuit
 Procax Philistaea.

3. Plebs pagana debachatur,
Legem Dei detestatur,
Rachel tristis lamentatur,
Eam nemo consolatur.

Christianus populus
Mactatur ut vitulus,
Virgo, senex, parvulus
Ut bos immolatur.

4. Pie Deus, cesset ira,
Verberasti, jam respira,
Si sit manus adhuc dira,
Quis narrabit Christi mira?

Interfectis fratribus,
Captivatis ducibus
Pendent in salicibus
Organum et lyra.

Cod. Zwethalen. 262 saec. 12. add. saec. 12.

237.

De Bello sacro contra Albigenses.

1. Anni favor jubilaei
Poenarum laxat debitum,
Post peccatorum vomitum
Et cessandi propositum
Currant passim omnes rei,
Pro mercede regnum Dei
Levi patet expositum.

2. Stilla mellis totum Evae
Dulcoravit absynthium,
O poenarum compendium,
O dulce purgatorium,
Tantas poenas tempus breve
Et extinctum lumen leve
Reformat emunctorium.

3. Ad amplexus redi Christi,
Fili tam diu prodige,
Crucis vexillum erige
Et Albigeos abige,
Totum uno redemisti,
Qui vix granum intulisti,
Messem in grano collige.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

IV.

V A R I A E.

238.

De clavo Christi.

1. Clavis clavo retunditur, Dum peccatorum meritis Christi clavus remittitur, Amissum frustra quaeritis Cum planctibus hypocritis, Si pro culparum debitis Mens, quasi clavis visitis, Dolore non compungitur.	2. Clavis figens tentorium Gallicanae militiae, Tam regalis ecclesiae Quam regni firmans solium, Mystici damni specie Signans prioris gloriae, Prioris excellentiae Dissolvendum fastigium.
3. Quid est, quod diu latuit Et laticem exhibuit Christus die parasceves? Sic in die, qua doluit, Te condolere monuit, Amissum dum restituit, Gaudio fletum miscuit, Ut sic dolorem releves.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Bezieht sich auf den Verlust des hl. Nagels von Saint-Denis 1233.

239.

Planctus Samsonis.

1. Samson, dux fortissime, Victor potentissime, Quid facis in carcere, O victor omnium? Quis te quivit vincere Vel per somnium? Victus es, o victor hostium, Captus es, o captor omnium, O victor omnium, Captus es.	2. Samson, dux mirabilis, Modo miserabilis, Quid facis in angulo Taetri carceris? Te dedit ergastulo Fraus mulieris; Avulsis oculis caecus es, Jam tonsis crinibus Calvus es, Sed si recreverint, Salvus es.

3. Sponsa mihi placuit
    Alienarum
Et amavi virginem
    Philistarum,
Favum mihi reddidit
    Rex bestiarum,
Junxi caudas vulpium
    plus quam trecentarum,
Dissipavi palmites
    tot vinearum
Et combussi segetes
    agricolarum.
4. Mille rupi vincula,
Propter te, juvencula,
Feci tot miracula,
    Post in solitudine
    Gravi fortitudine
    Magna multitudine
Constipati veniunt,
Capere me cupiunt,
Pauci vix effugiunt.
    Circumdor ab hostibus
    Et armis et fustibus,
    Instant totis viribus,
    Solus ego viribus
    Praevalebam millibus.
5. Mille viros mortibus
    In proelio
Meis dedi manibus
    Et gladio,
Mille viros mortibus
    Mandibula
Tuis dedi morsibus,
    Asellula.
6. Vach tibi Philistiim
Sub tributis Nephtalim,
    Cui sic allophyli
    Reputantur nihili,
Optimates Ismael
Servierunt Israel.
7. Urbem vallaverant,
Me quasi vicerant,
    Fidenter,
Nocte diluculo
Surrexi clanculo
    Silenter.

8. Post amavi Dalidam,
    Virginem pulcherrimam,
Corpore juvenculam,
    Fraudibus vulpeculam.
Cum libaret poculum,
Porrigebat osculum
Serviens ad oculum,
Seducebat populum.

Dalida dixit:

9. Dic mihi, bacissime,
Victorum fortissime,
Ubi polles viribus
Prae cunctis mortalibus?
Ubi vires corporis,
Ubi robur pectoris?
Utrum divo numine
Praevales an carmine?
10. Si nerveis fustibus
Vinciar aut restibus
Circumplexis crinibus
    Cum linteo,
Par ero mortalibus,
    Sic aio.
11. Quidquid egit perfida,
Temptat arte callida,
Sed rumpuntur laquei
Quasi funes stuppei.
Feminae ter restiti,
Tandem victus exstiti,
Qui vincebam omnia,
Victus sum a femina.
12. Proh dolor, proh dolor,
Detegor miraculo:
Prope rasis crinibus
    Rasorio,
Par ero mortalibus
    Calvitio.
13. Voluptatis praemio
Meretricis gremio
Jam privatim dormio,
Illa mordax vipera,
Aagna prius tenera,
Furtim rapit forfices
Et clamabat principes:

14. Philistim, Philistim, Surgite, Clipeos et lanceas Arripite, I et e, a et o, Hostem victum teneo. 15. Idumaei, Gebusei Veniunt, Gergesaei, Pheresei Capiunt, Philistei verberant. 16. Orbaverunt me lumine Consecratum crimine, Tanto perit fulmine, Qui se credit feminae. 17. Nolunt mihi Nolunt mihi parcere, Crucior, vincior, Morior in carcere.	Perfero ludibria, Risus et opprobria; Sed, si crines creverint, Reddam, quidquid fecerint. 18. Quando festa veniunt, Ludere me faciunt; Crines creverunt, Vires venerunt. 19. Dies festus aderat Et senatus sederat, More dicunt solito: Nobis ludos facito, Plaude. 20. Ludens ludebam, Lugebam lugens, Columnam arripui, Totam domum subrui, Fere tria milia Observabant atria. Pro tali victoria Samson sit in gloria.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95. — 4, 12 lies totis
nisibus? — 9, 1 lies carissime?

De s. Guillelmo Bituricensi.

240.

1. O felix Bituria, Caput Aquitaniae, In qua viget gloria, Lux et splendor Galliae, In qua splendet gratia, Christi regis gloriae, Qui sua clementia Providit ecclesiae. 2. In te viget incliti Pastoris potentia, Qui sancti paracliti Semper plenus gratia Gregis sibi subditi Corripit vestigia, Pro mercede meriti Regnat in coelestia.	3. Per hunc mors conteritur, Premitur natura, Dum lux caecis redditur, Dum lucent obscura, Dum actus ingreditur, Perdit sua jura, Quod Deus prosequitur, Melior natura. 4. Poenas hic sustinuit, Ne poenas incurreret, Sibi mortem intulit, Mortem ut effugeret; Eum mundo abstulit, Ut in mundo viveret, Mundus carnem domuit, Ne carni subcumberet.

5. **Mundus hic a crimine**
Vixit et in mundo,
Honores a limine
Salutavit, mundo
Corde vixit, munere
Mundus, in profundo
Non submersus remige
Christi fuit. Fundo
Tibi preces, inclite,
Pro me funde Christo,
Ut sub recto tramite
Cursu curram isto.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Str. 2 fehlt B. —
3, 5 regreditur B. — Str. 4 fehlt B. — 4, 5 Cum mundo A. — Das Lied
feiert den Erzbischof Wilhelm von Bourges, † den 10. Januar 1209.

241.

1. Regi regum omnium Grates ago gratiae, Qui Bituricensium Providit ecclesiae Pastorem egregium, Qui pavit egregie Gregem oberrantium A via justitiae.	2. Praesul venerabilis Et dignus memoria, Pius, castus, humilis, Disponens per omnia Sequi Christum, mundum istum Fugit et coelestia Concupivit et ambivit Sobrie mens sobria.
3. Vita justi gloriosa, Ut moro esset pretiosa Apud Deum, meruit, Et qui sibi viluit, A datore gratiarum Cum fine miseriarum Gloriam obtinuit Et decorem induit.	

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — In
derselben Handschrift befindet sich ein Lied auf den Tod des Pierre le
Chantre († 1197), von dem leider nur eine Strophe vorhanden ist; diese
lautet:

Ecclipsim passus totiens
Mundus dolores iteret,
Praeclarae lucis patiens
Occasum luctum reseret,
Radiabat Parisius
Fulgens Cantoris radius,
Quem mors videt et invidet,
Dum toti mundo providet,
Dum verbum vitae seminat,
Dum lucet non sub modio,
Sublatus sol de medio
Felicem vitam terminat.

242.

De Innocentio Papa III.

1. Pater sancte, dictus Lotharius, Quia lotus baptismi gratia, Appellaris nunc Innocentius, Nomen habens ab innocentia, Divinitus vocaris tertius, Ternarii signant mysteria, Trinitatis quod sis vicarius. 2. In numeris primus respergitur Et in fine nota binarius, Quod binatim arcam ingreditur Animal nullum immundius; Prae ceteris felix ternarius, Hoc impare Deus exprimitur, Hic numerus Est Dei proprius.	3. Imitaris patris potentiam, Quia solus potens es omnia, Et filium per sapientiam, Qui praeminet omniscientia, Pietatis per affluentiam, Septiformis praeditus gratia, Gerens in te personam tertiam. 4. A potente peto praesidium, Ut infirmum firmet potentia, A prudente verum consilium, Illuminet me cum prudentia, A benigno pium remedium, Indulgeat misericordia Cordis, oris, operis vitium.

Cod. Londinen. Egerton. 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — B hat nur die erste Strophe. — 2, 7 fehlt eine Silbe; lies Animale, animatum? — Verfasser Philippus de Grevia.

243.

De Ottone IV. Imperatore.

1. Rex et sacerdos praefuit Christus utroque gladio, Regnum in ipso floruit Conjunctum sacerdotio, Utile dulci miscuit Et sub figura latuit Hujus juncturae ratio.	2. Otho, quid ad te pertinet, Quae te rapit praesumptio? Cessa, jam casus imminet, Jam vicina subversio, Quae reprobum exterminet, Ut Saulem eliminet, David fiet inunctio.

3. Exclamat Innocentius:

Laedor, quem feci, baculo,
Conversus in me gladius,
Cujus cingebar capulo,
Vas est collisum figulo,
Fortior ille vasculo,
Franget ergo fragilius.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

244.

De Guillelmo Eliensi.

1a. Divina providentia
Rectoris in absentia
Tuo praesentat, Anglia,
Guilermum patrocinio,
Rector et auctor gloriae
Vim multiformis gratiae
Multiformis potentiae
Declarat exercitio.

2a. In hora sacri canonis
Cum soli Deo loquitur,
Tot lacrimarum rivulis,
Tanto sudore spargitur,
Quod in baptismo duplici
Renovatur, renascitur,
Et ut digne capiti
Membrum uniatur,
Hostiam dum immolat,
Vivus immolatur.

3a. Post mensam dominicam
Translatus ad publicam,
Condescendit omnium
Votis commensalium,
Plusque dulciloquio
Quam ciborum pretio
Reficit et ferculis
Alterum, sic singulis
Praestat condimentum.

1b. Quem polo terra providet,
Et terrae polus invidet,
Cunctorum, quibus praesidet,
Semper metitur exitus.
Helias, hic si viveret,
Helisaeum eligeret,
In quo duplo transfunderet
Suae virtutis spiritus.

2b. En sua noster Simeon
Consummat desideria,
Revelat nostrae fidei
Typum rei scientia,
Visu carnali fruitur
Vera Christi praesentia,
Cujus prece Moysi
Dominus placatur,
Pax servatur Israel,
Amalech fugatur.

3b. Celebrato prandio,
Quas indulget otio,
Breves sunt induciae,
Tam mente quam facie
Nunc gravi, nunc hilari
Sic Deo, sic Caesari
Pariter obsequitur,
Quod utrique redditur
Foenebre talentum.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Das Gedicht feiert William Longchamp, Bischof von Ely, der während des
dritten Kreuzzuges Regent war.

245.

In Funus sancti Alberti Episcopi Leodiensis.

1. Turmas arment Christicolae, Devotae Sion filiae Coetus.cient coelicolas Triumphantis militiae, 5. Insurgant ignominiae Matris flentis ecclesiae, Quae concussa barbarie Languet occiso praeside Proditoris tyrannide 10. Et perfidae Gentis mersa discrimine In hac mundi voragine Membrisque mutilata Clamat: vindica, Domine, 15. Clamat respersa sanguine Natorum et contamine Mortis contaminata; Nunquam talis genimine Vitis inebriata, 20. Licet me Jerosolymis Acerrimis Pressuris et quam plurimis	Plagis ubique gentium Gentilium 25. Percellat persecutio, Declinans tamen obvium Naufragium Transsilio, Quod eminet, certaminum 30. Et ad portus refugium Refugio, Sed cum impendo labio Lactans palpat proditio, Decolorata nimio 35. Fraudis trador martyrio Consilio, Quem satanae satellitum Et velitum Condita felle fictio 40. Praeripuit de medio, Cujus ut solis radio Et lilio convallium Leodium Praefulsit pontificio.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Albert von Löwen, Bischof von Lüttich, ward 1192 bei Reims ermordet.

In Mortem Philippi Augusti,

Regis Galliae, 1223.

246.

1. Alabastrum frangitur Et lampas exstinguitur, Dum Philippus expirat, Oleum effunditur, Bethlehem inungitur, Jerusalem respirat, Cometes praesagium Regni mutans solium Mundi solem obscurat, Ortus hic excidium Et coma calvitium Tuum, Sion, figurat.	2. Decalvare, filia, Lugeat ecclesia Justitiae cultorem, Lugeat militia, Lugeant et studia Suae pacis auctorem, Vultus cujus dispares, Nunc graves, nunc hilares Pro tempore fuerunt, Nullos ei compares Karolos aut Caesares, Omnes ei cesserunt.

3. Gaudet Dionysius
Et mater Parisius
Non invidet honorem,
Jure suum militem
Martyr habet hospitem,
Quem fecerat victorem;
Augetur in munere
Foenus hoc in funere
Ecclesiae cultori,
Quod regalis dignitas
Et legati sanctitas
Non defuit honori.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
1, 1 Alabastrum. — 2, 11 Karulos. — Dieselbe Handschrift enthält auch
ein Lied auf den Regierungsantritt Ludwig VIII., leider nur die erste Strophe;
diese lautet:

Beata nobis gaudia
Reduxit proles regia,
Philippi primogenitus,
Qui patris actis inclitus
Nec laude carens propria,
Post tot laborum taedia,
Post tot felices exitus
Tibi debetur, Gallia;
Regni cujus initia
Tua, Dei tu digitus,
Adspirare clementia
Veni, creator spiritus.

247.

1. O mors, quae mordet omnia, Nulli dignaris parcere, Nam cunctos sine venia Tuo prosternis vulnere, Non se palpet plus paupere Dives pro sua gloria, Non te vi vel pecunia Possunt reges evadere, In omnes pari pondere Tua fertur sententia.	2. De te male conquaeritur Nec sine causa Gallia, Quae tam dolenda patitur Sui regis dispendia, Dum Philippi praesentia Tua sorte subtrahitur, Qui si regum deducitur In communi victoria, Mactae virtutis gratia Super omnes attollitur.

3. Plange, mater ecclesia,
 Indue te cilicio,
 Quae sedes in tristitia
 Tanto privata filio,
 Qui suo forti brachio
 Te fovit in concordia,
 Sed jam luctum in gaudio
 Pro bono muta, ratio,
 Nam Romae testimonio
 Securus est de venia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 2, 2
 Voce sine causa. — 2, 9 virtutis gratiae.

248.

In Funus Henrici II, Angliae Regis.

1 Anglia, planctus itera Et ad luctum convertere, Duplex damnum considera Duplici merso sidere, Mors in te saevit aspere Nec jam mortis insultui Facta potens resistere; Ergo luctus ingredi Semper intenta luctui.	2. Parisius sol patitur Ecclipsim in Britannia, Generaliter cernitur; O dies mundo noxia, O dies luctus nuntia, Solem involvens latebris O dies, noctis filia, O dies carens venia, O dies plena tenebris.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 Das Vorhandene ist augenscheinlich nur ein Bruchstück des Ganzen.

In Richardum, I Angliae Regem.

249.

1. Redit aetas aurea, Mundus renovatur, Dives nunc deprimitur, Pauper exaltatur, Omnis suo principi Plebs congratulatur, Nec est locus sceleri, Scelus datur funeri, Scandalum fugatur.	2. Deus regem contulit Nobis praeoptatum, Terra cornu potulit Copiae ditatum, Murmur omne populi Prorsus est sedatum, Plebs sub pace regia Gaudet, pax, justitia Sese osculantur.

- 3. Pius, potens, humilis,
     Dives et maturus
     Aetate, sed docilis
     Et rerum securus
     Suarum, praeficitur
     Angliae, daturus
     Rapinis interitum,
     Clero juris aditum,
     Locum veritati.
- 4. Gaudeat Pictavia,
     Jam rege ditata,
     Tumescat Normannia
     Auro coronata,
     Vasco, Scotus, Britones
     Obtinent optata,
     Sine dolo Cambria
     Servit et Hibernia
     Nostrae potestati.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — Str. 2 fehlt B. — 2, 9 sese osculatur C. — 3, 9 veritatis B. — 4, 5 Scottus A. — Cfr. Milchsack 175.

250.

- 1. In occasu sideris
     Cadis in moerorem,
     Anglia, prae ceteris
     Germinans dolorem,
     Viduata principe
     Rerum vices suscipe,
     Tui fletus taedium
     Terminet solatium,
     Meta sit dolori,
     Post hanc tibi vesperam
     Facto laetiori
     Dabit diem prosperam
     Casu repentino
     Novus surgens lucifer
     Ortu matutino.
- 2. Novus haeres Hectoris,
     Primus probitate,
     Vir maturi pectoris,
     Juvenis aetate,
     Tibi rex promittitur,
     Jactura remittitur,
     Spe salubris gratiae
     Gaudeas militiae
     Florem susceptura,
     Cujus verbi veritas
     Mente proditura,
     Indefessa largitas
     Nescit fatigari,
     Sed cum multa dederit,
     Pauca putat dari.
- 3. Comes comis nuntiat
     Parem sibi fore,
     Tibi suos sociat
     Amor cum timore,
     Richardus Pictaviae,
     Rex futurus Angliae,
     Dignus est imperio,
     Plus honoris regio
     Conferens honori.
     Nulla sit de cetero
     Natio timori,
     Fulgur habens hostibus
     Hercules laboris,
     Qui refraenat reprobos
     Turbine timoris.

Cod. Oxonien. Rawlinson C 510. saec. 13. A. — Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. C. — Letzteres hat nur die erste Strophe. — Cfr. Milchsack 181.

251.

In Obitum Ferdinandi, Regis Legionensis.

1. Sol eclipsim patitur Ex mortis objectu, Mundi lux exstinguitur Solis in defectu, In coelum sol justitiae Raptus, dum terras deserit, Orbem nube tristitiae Solis occasus operit.	2. Dum Fernandus, Hispaniae Laus, decus, apex gloriae, Sol virtutum, fons gratiae, Qui regni sceptrum tenuit, Quem nec potestas domuit Nec Martis horror terruit, Heu mortis jugo subditur. Sed mors in morte moritur,

Dum mors in vitam vertitur,
Dum pro superno bravio,
Immo mutato solio,
In regis regum regia
Stola fulget rex regia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Ferdinand von Leon starb 1188.

252.

In Funus Godofredi, ducis Britanniae.

1. Eclipsim patitur Splendor militiae, Solis exstinguitur Radius hodie, Lux mundi labitur, Dum flos Britanniae De via mittitur In sedem patriae. R° Mors sortis asperae, Cunctis aequa, non novit parcere.	2. Virtutis fomitem, Fontem irriguum, Jam Christi militem Mundo residuum, Mors rapit comitem, Fit regnum viduum, Dum vitae limitem Linqvit ambiguum. R° Mors sortis asperae, Cunctis aequa, non novit parcere.

3. Comes, qui tenuit
 Mundi dominium,
 Qui fortes domuit,
 Piis suffragium,
 Fatis occubuit,
 Ergo solatium
 Absit, nam adfuit
 Fatale taedium.
 R^o Mors sortis asperae,
 Cunctis aequa,
 non novit parcere.

4. Morum maturitas
 Comiti nupserat,
 Vultus simplicitas
 Gratiam hauserat,
 Dandi serenitas
 Sedem elegerat,
 In eo largitas
 Omnibus praeerat.
 R^o Mors sortis asperae,
 Cunctis aequa,
 non novit parcere.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. B. — Cfr. Milchsack
 175. — Das Lied bezieht sich auf Geoffroi, Herzog der Bretagne, gestorben
 zu Paris 1186.

253.

In Obitum Henrici, Campaniae Comitis.

1a. Omnis in lacrimas
 Uberrimas
 Solvatur oculus
 Fundantque paria
 Suspiria
 Clerus et populus,
 Par sit dolor, par est causa,
 Mors licenter nimis causa
 Nube tristitiae
 Terras operuit,
 Dum nobis rapuit
 Solem Campaniae.

1b. O dies funebris,
 Quae tenebris
 Mundum sic induit,
 Orbis deliciae,
 Fons gratiae
 Totius aruit,
 Largitate vir serenus,
 Gratiarum donis plenus,
 Comes flos comitum,
 Non impar regibus,
 Fatis crudelibus
 Exsolvit debitum.

2a. O dies lapide
 Nigro notabilis,
 Qua suo flebilis
 Privatur praeside
 Campania,
 Lugeat ecclesia
 Vidua praesidio,
 Clerus patrocinio,
 Milites stipendiis,
 Pauperes suffragiis,
 Francia consilio.

2b. Pax regni moritur,
 Sepulto comite
 Furens de fomite
 Rancoris oritur
 Discordia,
 Proeliorum Francia
 Turbine civilium
 Suis ipsa gladium
 Agit in visceribus,
 Cujus totis urbibus
 Fit pressura gentium.

3a. O si regem puerum
Regeret avunculus,
Fidus regni bajulus,
Tantos motus scelerum
Non sentiret populus,
Belli sitim hanc sedaret
Fons virtutum, qui non aret,
Quo nunc gemens orbis caret,
Comes mundi titulus.

3b. Largitatis corrui
Dulce domicilium,
Gloria Trecensium,
Qui donandi tenuit
Solut privilegium,
Largus erat absque pare,
Cui datum erat dare
Quasi suum singulare
Proprieque proprium.

4. Quid, homo, vanis deditus,
Quod nisi vanum jactitas,
Quid opes, quid nobilitas,
Quid gloria, mundana,
Cujus te torquet ambitus,
Quod vanitatum vanitas
Sit tota sors humana,
Henrici probat exitus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
Das Lied, welches Sequenzenform einhält, gilt dem Tode Heinrichs des
Freigebigen, Grafen von Champagne, † 1181.

254.

De Obitu Henrici II, Campaniae Comitis et matris ejus.

1. Jerusalem, Jerusalem,
Quae occidis et lapidas,
Quamdiu gentes perfidas
Lactabis, mater libera;
Contra promissum literae
Regnat haeres adulterae,
Ridet Agar adultera
Legis improprium,
Quia risus fidelium
In luctum mundo vertitur,
Dum lapsu gravi labitur
Henricus, haeres liberae.

2. O pessima
Conditio mortalium,
Dum lacrimantur filium,
Nondum repente lacrima
Resolvit nos uberrima
Mors, in moeroris flumina
In lapsu matris labimur.
Ad Mariam convertimur,
Stella de qua tot lumina
Nostris scintillant saeculis,
Quod virtutum carbunculis
Obtusi nos excedimus.

Et pio planctu plangimus,
O gratiosa domina.

3. Mira loquor, cecidit
Sol in oriente,
Causa solis concidit
In hoc occidente,
Illa lampas Campaniae,
Mater Maria gratiae,
In qua tot luminaria
Noctis et umbrae nescia,
Tot stellae laudis luxerant,
Quod oculi mortalium,
Tantae virtutis radium
In vidua non viderant.

4. Quid est homo, quod jactitas
Et quibus mundo militas?
Forma, genus, divitiae
Valent ad epithaphium.
Corpus, quod nutris hodie,
Cras fiet cibus vermium,
Ecce, nostra conditio;
Vide, ne vacet dextera,
Quia decurso stadio
Mortem sequuntur opera.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
2, 7 In lapsum. — 3, 8 O mater Maria. — 4, 4 In epithyphium. — Heinrich
starb 1197, seine Mutter 1198.

255.

De Urbe Turonensi.

1a. In ripa Ligeris Est Martinopolis, Urbs orbem temperans, Orbis gemma,	1b. Asylum miseris, Parem apostolis Patronum venerans, Urbs suprema.
2a. Polis est civitas, Polis pluralitas, Polis jucunditas, Polis distractio,	2b. Haec polis civitas, Poleon deitas, Cuilibet veritas, Magistra, ratio.
3a. Multiplex loci titulus Laudis captat praeconium, Sed titulorum cumulus Vincit styli officium,	3b. Patronus, clerus, populus, Ubertas temporalium, Ceres, Liber, fons, hortulus, Amnes, prata convallium.
4a. Aeris clementia, Coeli constellatio, Solis redundantia, Morum compositio, Largitas et honestas,	4b. Turonis vernantia Uno quasi gremio Colunt domicilia, Exsulat seditio Et guerrarum tempestas.
5a. Ergo sicut carbunculus Et flosculus Turonis micat urbibus Et sedibus Fecunde	5b. Gallus, Hispanus, Apulus Et Graeculus Invident Turonensibus Cum urbibus Profunde.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 1, 1
Est Martinopolis. — 5, 1 Ergo sicut Hs.

256.

De caede scholarium Aurelianensium.

1a. Aurelianis civitas, Te replevit iniquitas Novo pollutam scelere,	1b. Annus, qui prius aureus, Factus torrens sanguineus Ex innocentum funere.

2a. Sanctae crucis exaltata Triumphali nomine, Passione renovata Fuso cleri sanguine Sanctum nomen polluisti, Occidisti servos Christi, Quos servare debuisti A turbarum turbine. 3a. Urbs beata Parisius, In qua si peccet impius, Ultione redimitur, Quidquid inique gesserit,	2b. Plange, civitas sanguinum, Indigna crucis titulo, Pro gravitate criminum Digna crucis patibulo, Nomen perdis sanctae crucis, Digna cruce poenae trucidis, ... Capitali piaculo. 3b. Studio locus proprius, Civis clero propitius, Ad quam redire cogitur, Quisquis ab ea fugerit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
 Bezieht sich auf die Unruhen in Orléans, 1236, in denen an 100 Studenten
 den Tod fanden.

257.

Laus Galliae.

1. De rupta rupecula Grata fluunt pocula, Cirrhae propinat Nysa, Ad Cirrhaeum verticem Nysa Bacchi calicem Rupe mittit excisa; Deo sapientiae Deus placet copiae, Phoebus Baccho laetatur, Nihil congruentius, Quam quod sic Parisius Parnassium mutatur.	2. Pictavorum idolum Non expavit Carolum Et tremit Ludovicum, Damnat civem subdolum, Desertorem dyscolum, Accusat Savaricum, Dicens, castrum nobile, Forte, firmum, fertile Quid potuit timere? Castrum nulli simile Fecit expugnabile Varietas pantherae.
3. Terra Bacchi Francia,
 Moysis est Anglia;
 Quid de rupe vinosa
 Attinet ad Angliam?
 Fluat haec ad Franciam,
 Ad hanc rupes aquosa.
 Quidquid ipsa maria
 Limitant confinia
 Magnum chaos firmatur,
 Angliae cervisia
 Lyaei laetitia
 Franciae superatur.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — 1, 3
 Cirre propinat nisa. — 1, 12 Parnasium.

258.

De Calamitatibus Galliae.

1. Mundus vergens in defectum, Casum probans per effectum Se fallacem exuit, Nam remota fraudis arte Nos delere vi vel arte, Quod jam patet, adstruit, Et dum his se applicat, Quod explicit, explicat.	2. Mundus florens diu pace Jam accensus belli face, Gallia praemoritur, Et jam navis mari data Portu carens desperata Procellis concutitur Et confracta turbine Non eget regimine.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. —
2, 7 Et fracta. — Das Stück ist augenscheinlich Fragment.

ANHANG I.

I.

Ave, Maria,
Fons laetitiae,
Virgo pura, pia,
Fons munditiae
5. Te voce varia
Sonet sobrie
Gens laeta sobria,
Gaudens varie
Promat ecclesia
10. Laudes Mariae,
Sonet in Maria

Vox ecclesiae.
Haec solvit semia
Jam Isaiae,
15. Reserans ostia
Clausae patriae
Dans suavia,
Regem gloriae,
Qui sola gratia,
20. Plenus gratiae,
Factus est hostia,
Finis hostiae.

Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23).

II.

Virginis in gremio
Manet lux infinita,
Nascitur in medio
Terrae salus et vita,
5. Ejus in obsequio
Vox patris est audita.
Nam subditur infantiae
Nostrae gigas potentiae
Et geminae substantiae.
10. Nobilitanda,
Clarificanda,
Haec dies est amanda,
Haec dies conlaudanda,
Haec dies recitanda.
15. In qua nobis patent
coeli palatia,
In qua Christi claret
misericordia,
Clementia,
20. Potentia,
Unde novantur
Et congaudent omnia.

Nec immerito
Hoste perduto
25. Plus gaudemus solito
Plausu laudis inclito.
Invincibilis tractatur,
Impalpabilis palpatur.
Jam naturae debitum
30. confunditur,
Jam, qui nos devicerat,
devincitur,
Jam, quod erat perditum,
redimitur.
35. Maxima gloria
Multaque gratia
Coelestium, terrestrium
Et omnium
Aeterno sit auctori,
40. Qui proprium
Per filium
Et omnium
Nostro medet languori,
Sanatur et dolori.

Cod. Parisin. (ol. Martialen.) 3549. saec. 12. — 3, 1 Hec immerito. — 3, 4 Plausus. — 5, 9 medet languori, falsche Form mit richtigem Kasus; 5, 10 Sanatur et dolori, unrichtige Form mit unrichtigem Kasus. Zwei von drei Fehlern ließen sich durch Umstellung beheben;

Nostro sanat languori,

Medetur et dolori;

es bliebe dann nur der unrichtige Dativ bei sanare, den der Reim schützt.

III.

Veni, doctor praevie,
Spiritus scientiae,
Dono cujus gratiae
Laudes sonant sobriae
5. Christo regi gloriae,
Qui nutu potentiae
Clausas transit hodie
Portas matris filiae.
Per hunc datus, adveni
10. Et nos semper praeveni,
Sancte sanctis debite,
Clemens et paraclite,
Per te fiant cognitae
Veritatis semitae,
15. Spes et dator praemii
Et veri consilii.
Reple sacro flamine
Congregatos, Domine,
Sub illius nomine,
20. Qui natus de virgine
Homo fit pro homine,
Ut mundum a crimine
Mundo mundet sanguine.
Tu patri, tu filio
25. Compar in imperio,
Commune solatium,
Cujus ad auxilium
Vota pendent omnium,

Corda sana saucia
30. Ut pari concordia
Sonet oris gloria.
Fidem da cum opere,
Ne sit vanum credere,
Ex oliva fidei
35. Ut fons fluat olei,
Et tui praecipui
Mitis ac perpetui
Amoris vinculo
Et pacis osculo
40. Adstringe sedulo
Clerum cum populo,
Ut tandem quaerulo
Transacto saeculo
Sit in propatulo,
45. Quod mentis oculo
Cernunt in speculo
Et in munusculo
Torpescat aemulo
Vis amoris.
50. In eorum pectore,
Dum adhuc in corpore
Brevi manent tempore,
Spe metuque famulis
Alimenta sedulis
55. Ignem accende.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

IV.

Beatis nos adhibe
Beans vita coelibe,
Rex coelorum Domine,
Ut summo cum agmine
5. Stolis albis candidi,
Caritate fervidi

Modulando cantica
Fide vocum mellica
Tibi benedicamus,
10. Tibi laudes solvamus,
Dona cantu placido,
Throno cujus fulgido

Adstat cum praeconio
 Angelorum concio
 15. In coelesti solio,
 Laudat cum tripudio
 Carentem principio,
 Quorum nos collegio
 Tua miseratio
 20. Jungat et vestigio
 In coeli palatio,
 Ne morae dispendio
 Scelerum collectio
 Nostra sit contritio
 25. In arcto iudicio,
 Sed qui more proprio
 Donas in convivio

Annulum cum pallio
 Poenitenti filio
 30. Pasto in exsilio
 Parcorum cibario,
 Pascat cum solemnio
 Vultus tui visio
 In summo coenobio,
 35. Ubi pari gaudio
 Cum laeto consortio
 Effundamus vario
 Carminis indicio
 Pia sine termino
 40. Vota cordis intimi
 Ac medullas animi
 Domino.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. — Der dreistimmige Tonsatz dieses Stückes ist dadurch besonders von Interesse, daß, während die zwei oberen Stimmen vorstehenden Text singen, die dritte Stimme in langen gedehnten Noten nichts singt als die Worte Benedicamus Domino, wohl eines der frühesten Beispiele eines s. g. festen Tenors.

V.

In salvatoris nomine,
 Qui sanguine
 Mundo mundum abluit,
 Exactoris eruit
 5. Nos voragine,
 Ejus piaie
 Genitrici Mariae
 Studeamus psallere.
 Ergo, virgo virginum,
 10. Culpis pone terminum
 Et nos tibi fac placere.
 Dum silerent
 Et tenerent
 Cuncta medium
 15. In terris silentium,
 Mellifluus
 Sermo tuus,
 Pater, a regalibus
 Mundo venit sedibus.
 20. O quantum mysterium,
 Cum carni nupsit deitas
 Et fecit humanitas

Deitati pallium,
 Velatur divinitas
 25. Carnis fragilis velo,
 Jam nova progenies
 Delabitur
 Et mittitur
 A supremo caelo
 30. Speciosa facies,
 Sed attrita species
 Passionis zelo.
 Qui pugillo continet
 Coelum, terram sustinet,
 35. Expers omnis criminis
 Mittitur
 Et clauditur
 In sinu matris virginis.
 O lilium, praesidium,
 40. Ora natum proprium
 Ut tollens reatum
 Nos revocet et collocet
 In parte sanctorum.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. — Das Lied ist wahrscheinlich von Philipp de Grevia.

VI.

Salve, mater, fons hortorum, Vellus Gedeonis, Porta coeli, spes reorum, Thronus Salomonis,	15. Pronos tuis sonis, Lilium Convallium, Florens rosa, Fragrans sicut lilium,
5. Virga florens florem florum, Quam vis aquilonis Nunquam laedit, unguentorum Cella plena bonis, Nescia praedonis,	20. Speciosa Virgo, promens filium Generosa, Deo prodis genitum, Lux mundo jocosa,
10. Virgo, scala peccatorum, Per quam Babylonis Jugum cessit et laborum Lexque Pharaonis, Septem reple donis	25. Pro te Christo Sit laus explosa, Tibi cum mentis Dulci prosa.
- Cant. ms .Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

VII.

Ave, virgo regia, Mater clementiae, Ave, plena gratia, Regina gloriae,	Tibi coelestia, Coeli luminaria
5. Genitrix egregia Prolis eximiae, Quae sedes in gloria Coelestis patriae, Regis veri regia	30. Stupefiunt De tua specie, Sol et luna Cunctaque Polorum sidera.
10. Mater es et filia, Castrum pudicitiae Stellaque praevia, In throno justitiae Resides, obvia	35. Virgo regens supera, Te laudant angeli Super aethera. Ave, cleri tutum praesidium
15. Agmina militiae Coelestis omnia Occurrunt laetitiae Tibique propria Cantica symphoniae	40. Pauperisque verum subsidium, Tu es pura lima malitiae Et allatrix gratiae,
20. Dant multifaria. Tu tantae potentiae, Tantae victoriae, Formae tam egregiae Mater et filia,	45. Mite refugium Aegrotantium, Stabile solatium, Nobis adsis post obitum, Post istius saeculi
25. Lux munditiae Genitrixque pia, Obediunt	50. Vitae vilis transitum Per gratiam, non per meritum Ducas nos ad patrem et filium.

Cod. Montis Pessulani H 196. saec. 14. A. — Cod. Bamberg. Ed. IV 6.
saec. 13/14. B. — 17. Occurrunt militiae B. — 18. Quae tibi praevia B. —
20. Tam multifaria AB.

VIII.

- Gamantare
Me per solfare,
Virgo, dignare
Et decantare
5. In tuo nomine
Laudes tibi que promere
Mater da gloriae
In carmine laetitiae.
Tu quia es
10. Mundi spes,
Salutis res,
Simul labe cares,
Coelum habes.
Eja, mater Domini,
15. Sancti robur auxilii,
Preces attende miseri
Ac inferi
Exsili
Et exaudi
20. Ad te clamantes
Corde pulsantes,
In te fidentes,
Spem habentes
Et egentes,
25. Noxam flentes.
Mentis tenebras
Tu conteras
Et scorias.
Tu vere mater luminis,

30. Laus operis,
Cordis, oris,
Flos decus honoris
Coeli thoris.
Pelle, pelle vitia,
35. Supplicia
Saevitia,
Virtutum dans initia,
Laetitia
Sit atque socia.
40. O Maria,
Juva pia,
Tu nulli gravis,
Esto pravis
Sed suavis,
45. Coeli clavis
Reserabilis,
Placabilis
Et debilis,
Ut tua natio,
50. Purgatio,
Assumptio,
Annuntiatio
Palatiis throni,
Hoc est in caelis,
55. Justos locet, quod tu velis,
Simul Johanne debiles
Conjungere perpetuis
Sine zelis.

Cod. Engelbergen. 314. saec. 14. — 56. Johannem. — 57. Debilitetur. —
Aufschrift: De sancta Maria mutetus.

IX.

- Serena virginum,
Lux plena hominum,
Templum trinitatis,
Puritatis
5. Specialis thalamus,
Arca novae legis,
Thronus novi regis,
Vellus, quod rigavit,
Qui nostrum portavit
10. Saccum nostram
carnem vestiens.
Nesciens
Virum Deum paris,
O Maria,

15. Mater pia,
Stella maris
Singularis,
Stella, cujus radius
Nubem pressit,
20. Quam impressit
Evae culpa prius.
Istud nulla caritas
Meruit aut castitas,
Sed simplex humilitas
25. Ancillae.
O mamillae,
Quarum venae
Fluunt plene

- Mundo lac et mella.
 30. Gens misella,
 Tollite
 Vas fellitum,
 Vas mellitum
 Bibite,
 35. Ecce, lac infantium,
 Ecce, manna mundo pium,
 Ecce, piae
 Flos Mariae
 Virginis.
 40. Seminis
 Abrahae stirps inclita,
 Balsamus mellita,
 Calamus condita,
 Nardus myrrha trita;
 45. O pia,
 Trahunt nos ad varia
 Laquei praedonis,

- Torrens Babilonis,
 Dalida Samsonis,
 50. Hostem, mundum,
 Vas immundum,
 Bellica,
 Pacifica,
 Spes reorum,
 Lux coelorum,
 55. Virgo regia,
 O Maria,
 Caecis via,
 Nostra tympanistria,
 In hoc salo
 60. Nos a malo
 Salva, stella praevia,
 Ut concordis
 Vocis, manus, cordis
 Plausu laeti trino
 65. Benedicamus Domino.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. —
 Cod. Guelfenbyteran. Helmstadien. 628. saec. 13. C. — 2. plena fehlt A. — 23. ad
 castitas B. — 36. pium fehlt C; Ecce magna B. — Cfr. Milchsack 222 sq.

X.

- Flos de spina rumpitur,
 Spina caret
 Flos et aret,
 Sed non moritur.
 5. Vitae florem
 Per amorem
 Flos complectitur,
 Cujus haec solatio
 Sic reficitur
 10. In vigore proprio,
 Quod non patitur.
 Virgo de Judaea
 Sursum tollitur,
 Testea
 15. Fit aurea
 Corporea
 Sancitur,
 Laurca
 Redimitur
 20. Mater beata
 Glorificata.

- Per cuncta mundi climata
 Civium
 Consortium
 25 Coelestium
 Laude resolvitur,
 Oritur
 Fidelibus
 Dies jubilaci,
 30. Dabitur
 Amplexibus
 Mariae quies Dei.
 Non ero
 De cetero
 35. Jactatus
 A procella,
 Ecce, maris stella
 Aurem pii filii
 Precibus impraegnat,
 40. Quae stellato solio
 Cum filio
 Regnat.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). B. —
 Cod. Montis Pessulani H 196 saec. 14. C. — 3. Et flos aret B. — 8. haec
 ex solatio B. — 17. Sanctitur B. — 33. Anime ero B.

XI.

- O Maria,
Mater Christi, virgo pia,
Moestorum consolatrix,
Pauperum adjutrix
5. Lapsorumque relevatrix,
Languentium curatrix,
Nostrae salutis amatrix;
Ave, Domina,
Deitatis cellula,
10. Inter omnes
Feminas castissima,
Te petimus, nostra
Dele peccamina,
Quae es coelo altior,
15. Terra latior,
Stellis purior,
Abyssu profundior.
O Maria, cunctis
Sanctis es sanctior,
20. Omnes virtutes
Omniumque lapidum
In te continens
Atque cunctarum
Herbarum
25. Vim retinens.
O jucunda,
Tu es Aaron virgula,
Quae nobis fructum vitae
Christum protulit.
30. O dulcissima,
Dele peccamina,
Reprime noxia,
Sensus nostros visita,
Flagita,
35. Ut gaudia
Possideamus coelica
Post carnis exsilium.

- Eja,
Pyxis apothecae,
40. Mellicatum
Cyropum propina
Confectum et vina
Sincibratum,
Medicina

45. Confortativa divina.
Salve, filia Sion,
Da gerallegodion
Confortando corda
Dyacameron,
50. Quod intulit emplastrum
Vulneri Tryphon.
Apothecaria,
Da electuaria
Aegrotantibus
55. Cunctis ob nefaria
Ac unguentorum
Aperi cellaria.
Per sagittas spoliandum
Mortem nos inibimus,
60. Ni nos inungas,
Vulnere peribimus.
Summa natio,
Nos inungas oleo
Rosaceo
65. Ac tua nos inebriet.
Potatio.
Eja, domina,
Inunge vulnera,
Infirmos visita,
70. Nobis confer tua
Medicamina,
Ut tecum laetemur
Tis per precamina,
Virgo Maria.
75. Ach,
Me dignare te laudare,
Digna
Virgo virginum, benigna,
Tuo nato nos consigna,
80. Ne sis nobis ut praevidua,
Sed crucis pelle maligna.
Vale, virgo Maria,
Coeli ostiaria,
Christi regis
85. Archicancellaria
Atque summi
Pontificis vicaria.
Vale, pulchrum lilium,

Placa tuum filium,
 90. Ut clamorem
 Audiat humilium,
 Ut tecum laetemur
 Post hoc exsilium,
 Virgo, prudens, ad coelorum
 95. Dirige nos limina
 Ac venenosa
 Terge mortis crimina.
 Stella maris,
 Lux solaris
 100. Singularis

Trop. ms. Lubicense s. n. saec. 14/15.

Es vere,
 Tua me dignitas
 Cogit canere.
 O virgo, florum flos,
 105. Canentes audi nos
 Ac diligentes hos,
 Ne zelantum nobis
 Ingruat chaos.
 Salve, regina,
 110. Fove tisque clericos
 Et perduc nos
 Ad tuum natum.

XII.

Associa
 Tecum in patria
 Et satia
 Perenni gloria.
 5. Vitae brevis
 Peritura
 Praeterit
 Figura,
 Umbra levis
 10. Ut pictura
 Interit
 Litura.
 Fides plana,
 Quod mundana
 15. Cuncta vana.
 Late patet area
 Palea,
 Nulla grana,
 Sors humana
 20. Tamquam lana
 Teritur a tineae,
 Laesae mentis vulnera
 Sana,
 Ut a cura
 25. Sit segura,
 Jugo libera,
 Procura,
 Luceant sic opera,

Nube remota
 30. Torsa culpa nota,
 Solvat ut vota
 Tibi mens devota.
 Tenes lustra,
 Cor illustra,
 35. Unda
 Gratiae fecunda,
 Lava carnis crimina,
 Animam illumina,
 Holocaustum anima,
 40. Caro victima
 Munda,
 Mens lucida
 Sit candida.
 Sancte Deo praecare,
 45. Deum precare,
 Ut hodie
 Ros et lux gratiae
 Mundans instillet,
 Lucens scintillet.
 50. Eligi,
 Da cum agnis eligi,
 Da cum granis colligi,
 Da cum justis diligi,
 Via vitae dirigi,
 55. Alis virtutum erigi,
 Eligi.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XIII.

Laqueus conteritur
 Venantium,
 Dum quaeritur
 Rex omnium,
 5. Jesus nasci dignatus,
 Frustra rete jacitur,
 Quod praevidet pennatus,
 Argenteus rumpitur
 Fumus, dum persequitur
 10. Herodes rex iratus.
 Quorum pes avellitur
 A laqueo reatus,
 Vita recurrit aurea,
 Puer nobis est natus,
 15. A quo donati laurea
 Sunt pueri bimatus.

Quorum sanguis funditur,
 Anima diffunditur,
 In gaudium ploratus.
 20. Rachel in solatium
 Vertitur, beatus
 Chorus innocentium,
 Una vox laetantium
 Efficitur oblatus
 25. Deo sacrificium,
 Ad gaudia translatus
 Et agni sequitur,
 Quocunque vertitur,
 In gloria vestigia,
 30. Cujus gratia
 liberati sumus.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. — Aufschrift: De Innocentibus.
 Das Lied ist wahrscheinlich von Philippus de Grevia.

XIV.

Agmina militiae
 Coelestis omnia
 Martyris victoriae
 Occurrunt obvia,
 5. Virginis eximiae
 Laudant praeconia,
 Rosam patientiae,
 Pudoris lilia,
 Donum sapientiae,
 10. Legis eloquia.
 Virgo regia,
 Regis filia,
 Christum regem hodie
 In coeli regia
 15. Revelata facie
 Videt in gloria.

Christi hostiae
 Patent ostia.
 Sapientum Graeciae
 20. Facundiae,
 Sophismatum
 Et dogmatum
 Argutiae
 Silent et studia.
 25. Post haec stadia
 Gaudet regiae.
 Carnis habet spolia
 Apex Arabiae,
 Caro caret carie,
 30. Mens immunditia,
 Oleum haec gratiae
 Dat et precum suffragia.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. B. — Cod. Guelfenbyteran. Helm-
 stadien. 1099. saec. 13. C. — 24. Silentes et B. — 32. Dat haec precum B. —
 Aufschrift in B: De sancta Katharina. — Verfasser ist wahrscheinlich
 Philippus de Grevia.

XV.

De Stephani roseo sanguine
 Martyrum vernant primitiae.
 Eliminat pristinae
 Nubem scripturae,
 5. Patent figurae

Legis obscurae,
 Irradiat paginae
 Lux gratiae.
 Erunt futurae
 10. Signa, pressurae,

Quod Abel jure Fracto naturae Fratris obiit acie. Culpa non est sub caligine, 15. Clamat sanguis fusus hodie. Non celatur, Quod monstratur, Ulli dubie Culpa turpitudine. 20. Indices Et vindices De crimine Clamant anxiae Sion filiae: 25. O domina, sede in pulvere, Pro filio, Sion, conquaerere. Querelae planctus Asperae et ploratus Audio, 30. Voces et loquelae Mixtae sunt suspirio, Planguntur a Rachele. Surge, pugna tute,	Tuos cum virtute 35. Hostes contere, Surge libere Pulsa servitute, Agnum sequere, 40. Hic rex gloriae, Stolam cursus, bravium victoriae Hinc pie complectere, Non permittat Deus te succumbere. 45. Nullus Pharisaeus, Nullus Philistaens, Nullus Jebusaeus Nullusque Hethaeus Contra Stephanum 50. Poterant praevalere Eique nocere; Sede ruunt et devicti Sunt afflicti, Manserunt esurientes 55. Et sitientes, Omnes perierunt.

Cod. Graecen. (ol. Secovien.) 756 anni 1345. Bezeichnet als „Tropus in die beati Stephani“.

XVI.

Minor natu filius Est gentilis populus Caecus et incredulus, Qui recesserat, 5. Qui dissipaverat Prodigus Partem quam funiculus naturae dederat; Factus indigus 10. In desertum fugerat Et porcos paverat, Poenitens redierat, Gaudet pater sedulus, Quia parvulus	15. In amplexus venerat, Perditus, Qui perierat, Ecce, redditus. Saginitus caeditur 20. Vitulus, Digitis inseritur Annulus, Dolet frater aemulus, Affligitur 25. Ex odio, Suus quod fraterculus Recipitur Cum gaudio patris.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Das Lied ist gewiss von Philipp de Grevia; die Aufschrift in A lautet: De filio prodigo.

XVII.

Homo natus ad laborem
Et avis ad volatum,
Cur sequendo mundi florem
Spernis Dei mandatum?
5. Bonum perdis increatum
Et post hujus vitae statum
Thesaurizas dolorem?
Verbum patris incarnatum,

Pro te natum, morti datum,
10. Provocas ad furorem.
Vide latus et cruorem,
Lege zelum et amorem
In plagis, cor ingratum,
Christo passo gere morem,
15. Verte risum in moerorem
Et corrige reatum.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. — Das Lied ist vermutlich von Philippus de Grevia.

XVIII.

Anima:
Jugi lacrima
Diffloe,
Dilue
5. Saucia
Sordes conscientiae,
Fac tibi tutum
Luteum vas, exue lutum,
Subitus
10. Exitus
Pium ne propositum
Perimat,
Meritum
Redimat
15. Vitae damna perditae.
Caro: spiritui
Quid subderis?
Quid tenui
Flatu suspenderis?
20. Ad solita
Revertere,
Via trita
Curritur libere,
Stes lege divitum,

25. Vetitum licitum
Putes ad libitum,
De via
Curans, non de patria,
Da naturae
30. Debita culturae,
Laetos age dies,
Leves requies
Cura, taedium
Sit, quod juvet pium.
35. Lis haec, ratio,
Tuo judicio
Finem subeat.
Cohibeat
Carnis impetus
40. Judicis metus,
Expietur anima
Carnis victima,
Libere
Servitutis opere
45. Spe salutis vigeat,
Poenitentia
Gratiae pateat
Patriae via.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XIX.

Doceas hac die
Viam patriae,
Fons gratiae,
Spes veniae,
5. Terminus viae,

Jesu pie,
Me de sortis vanae
Solvās et humanae
Carnis carcere,
10. Rege,

Quem sub lege
Jubes degere,
Sine luce
Tua duce
15. Nihil prospere
Possum agere,
Vitae
Des fructum de vite
Elicere,
20. Fecunde
Gratiam funde,

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XX.

Doce nos hodie
Viam prudentiae
Stabilem,
Christi veritas,
5. Et qui lucem habitas
Inaccessibilem,
Pelle gratia
Splendoris
Noctis taedia,
10. Remedia
Moeroris
Gentibus
Intus gementibus
Tribue,
15. Tuac gregi pascuae
Da spiritum timoris,
Ut te diligat
Et eligat
Arduae
20. Vitae semitas,
Ne foris

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XXI.

Doce nos optime,
Vitae fons, salus animae,
Mundo nos adime,
Rex unigenite,
5. Vena divite
Cor imbue,
Os instrue,
Opus restitue
Manus strenuae,

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

Cujus abunde
Effluent undae,
Unde
25. Sint animae
Fide mundaе,
Spe jucundae,
Da gratiae rore
Sancti spiritus amore
30. Proficere,
Me qui docebit.

Sit ut virgo fatua,
Vacua
Liquoris
25. Et extincta vasa gerens,
Frustra quaerens
Aditum
Jam clausa janua.
Igitur te vocibus
30. Supplicibus,
Pie rex gloriae,
Petimus,
Per quem fugimus
Tenebras erroris,
35. Ad te suspirantibus
Da spiritum,
Paraclitum,
Cujus unctio
Vitium arcebit
40. Et excluso vitio
De virtutibus
Nos docebit.

XXII.

Mens fidem seminat, Fides spem germinat, Caritas exterminat Metum et eliminat.	Fide, spe maritat, Miscet harmonias, Parit varias Melodias.
5. Germen fit de semine, Florem germen propinat, Fructum flos propaginat, Virtus fit hoc ordine: Fides spei,	25. Caritas est bonum, Quod mentem justificat Per gratias, Verae lucis donum, Quod tenebras purificat.
10. Spes est ei Radix et initium, Quae sola major omnium, Extrema ligans medium, Quae vitium	30. Hanc sitias, Vanas scias Linguas, prophetias, Rerum copias, Hanc ni capias,
15. Declinat, odium Vitat, Nos invitat Cursus ad stadium, Vitae bravium,	35. Hanc ni sapias; Vias devias Per hanc fugias, Arbor fias, Ut bonum parias
20. Mentem ditat,	40. Fructum in odorem.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23) B. — 21.
 Fides B. — 26. Mentem quod.

XXIII.

Homo, quo vigeas Vide, Dei Fidei	Speciose Valeas, Virtuti,
5. Adhaereas, In spe gaudeas Et in fide Intus ardeas, Foris luceas,	25. Saluti Omnium studeas, Noxias Delicias Detesteris,
10. Turturis retorqueas Os ad asellas, Docens ita Verbo, vita, Oris vomere	30. Opera Considera Quae si non feceris, Damnaberis, Hac in via
15. De cordibus fidelium Evellas lolium, Lilium Insere Rosae,	35. Milita Gratiae Et praemia Cogita Patriae,
20. Ut alium Per hoc corripere	40. Et sic tuum Cor in perpetuum Gaudebit.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian Pl. 29. 1. A. —
 Cant. ms. Toletanum saec. 13. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23) B.

XXIV.

Veste nuptiali
Splendore figurali,
Non tam corporali
Quam habitu mentali
5. Nuptias introeas,
Sic fulgeas,
Ut sedeas

In sede speciali,
Caveas,
10. Ut habeas
In habitu te tali,
Quod non exeas
De domo
pulsus regali.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XXV.

Frater, jam prospicias,
Ut abjicias
Has delicias,
Quae te varias
5. Trahunt ad ineptias.
Frater, ne lascivias
Ob divitias
Immo recordare,
Christus inops anxias
10. Quot tulit angustias
Et memento quare.
Res si resignare
Nondum velis proprias,
Cautè contemplare,
15. Ut ad immunditias
Rebus non utare,
Discas abundare,

Ut non corrumpare.
Si res vis servare,
20. In causas non impias
Debes erogare,
Nam te dispensare,
Non luxuriare
Vult, qui affluentias
25. Rerum scit donare.
Frater, sane praescias,
Istas opum copias
Christus multis solet dare
Ad experientias;
30. Ergo si sufficias,
Ut per hoc proficias,
Igitur incipias
Fratrum supportare
Miserias.

Cant. ms. Toletan. saec. 13/14. Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23). A —
Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. -- 4.
Quo te. — 7. Ob delicias A. — 10. tulit B. — 26. sane pretias B.

XXVI.

In omni fratre tuo
Non habeas fiduciam,
Quoniam
Livor est in pluribus
5. Dolum acuentibus
Ut novaculum,
Servient ad oculum
Et sub verbis dulcibus
Tuis ponent gressibus
10. Offendiculum.
Linguae solvunt jaculum

Odi sermonibus,
Nullo modo credas te talibus,
Quia mors est
in linguae manibus,
15. Vestiti sunt enim duplicibus,
Pace foris et intus fraudibus,
In occultis adstant divitibus,
Ut noceant nugis fallacibus.
A fructibus
20. Et non vestibus
Chaym tribus

Notae sunt hominibus,
Ut caveas
Tibi, Joseph, habeas,
25. Ne doleas,
In speculum
Judae fallax osculum,
Remum, Romulum,

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cod. Montis Pessulani H
196 saec. 14. B. — Das Lied ist wahrscheinlich von Philippus de Grevia.

XXVII.

Velut stellae firmamenti
Fulgent sacra praelatorum,
Bases sacri fundamenti,
Fons virtutum, via morum,
5. Decor ornamenti,
Nubes mel stillantes,
Sunt venti fecundantes
Terram, agrum, vineam,
Exstirpantes tineam,
10. Spinās, lolium,
Inserentes lilium
In cordibus fidelium,
Grana pura
separant a palea,
15. Pro supernis
spernunt terrea,
Irradiant
clave scientiae,
Culpas piant,

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XXVIII.

Error popularis
Palam ponitur,
Sedes praesularis
Facta pupillaris
5. Venditur,
Dare sub avaris
Dum suspenditur,
Et Ares ab aris
Dum eliditur,
10. Laeditur
Vir ruralis,
Curialis
Ex nummo renascitur,
Magistralis
15. Laus a scalis

Per quos patet omnibus
30. Lucidius,
Nullum erit gravius,
Periculum
Quam in falsis fratribus
Per saeculum.

20. Reos solvunt
clave prudentiae
Ad praemia
Non nectunt
Retia
25. Nec oculos
Ad loculos
Flectunt,
Agni mitis eligunt
Vestigia,
30. Ad amorem dirigunt
Gregem, vitae pascua,
Cum gloria
Lampade non vacua
Ad regias
35. Nos ducunt nuptias,
Nos per pia
Sublevant suffragia.

Praesulum repellitur,
Papalardalis
Presbyteralis
Fraus plena malis
20. Occulitur;
Plebs vivit talis,
Praeses est qualis,
Qui fastus alis
Erigitur.
25. A quo fas pervertitur,
Saporalis
Doctrinalis
Terram sapit
Et conteritur,
30. Bubulus extollitur,

Praesuli collateralis
 Asinus consulitur,
 Illi creditur,
 Cardinalis,
 35. Vir Latialis
 Donis emitur,
 Exstinguitur
 Lux sacerdotalis
 Et grex oberrans
 40. Offenditur.
 Capricorno pastoralis
 Honor hodie

Committitur,
 Spiritualis
 45. Cibus exigitur,
 Qui cum sepultura
 Venum traditur.
 Ergo nummis
 Honor impenditur
 50. Et realis
 Et vocalis,
 Et destituitur
 Lex, quam dederat
 Dominus.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XXIX.

Hypocritae, pseudopontifices,
 Ecclesiae duri carnifices,
 In crapulis
 Epulis
 5. Calices
 Geminant,
 In lacrimis
 Frutices
 Seminant,
 10. In cathedris cum Jove fulminant,
 Ut iudices
 Et vindices
 Hypocritae supplices
 Et simplices
 15. Nominant,
 Sed duplices,
 Qui divinant,
 In sedibus munerant,
 Ad oculos
 20. Loculos
 Singulos
 Ruminant,
 Aculeum
 Felleum
 25. Mel propinant,
 Lubrificant,
 Fabricant
 Errorum codices
 Et facies
 30. Suas exterminant,
 Libidinum,
 Criminum

Artifices, minuunt
 Pondera staterae
 35. Judiciis opprimunt pauperes,
 Hi paleae luteri lateres
 Inficiunt
 Vias bonas veteres,
 O misera conditio magnatum,
 40. Tot capita phantasmatum
 Obumbrant cineres,
 Triste sabbatum,
 Pallor climatum
 In facie
 45. Patet
 Et macie
 Simplicitas,
 In animo latet
 Duplicitas;
 50 O veritas,
 Quae sub nube latitas,
 O bonitas,
 Possideat
 Timor hypocritas,
 55. Ne noceat
 Duplex iniquitas,
 Duplex falsitas;
 O caritas,
 Semitas
 60. Abditas,
 Vitas
 Debitas
 Cognitas
 Doceas et habitas.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

XXX.

In veritate comperi,
 Quod sceleri
 Cleri studet unitas,
 Livor regnat, veritas
 5. Datur funeri,
 Haeredes Luciferi
 Sunt praelati,
 Jam elati
 Gloria,
 10. Membra domat alia
 Capitis insania;
 Caeci ducesque caecorum
 Et caecati terrenorum
 Idolatria,
 15. Quaerunt omnes propria,
 Manus patent
 Et jam latent
 Crucis beneficia;
 Luge, Sion filia,
 20. Fructus urit messium
 Ignis in caudis vulpium,
 Tristes per hypocritas

Simulata sanctitas,
 Ut Thamar in bivio
 25. Turba marcens otio
 Totum orbem inficit
 Nec deficit
 Nec proficit
 Data libertati,
 30. Castitatem polluit,
 Caritatem respuit,
 Studens parcitati
 Sedet in insidiis
 Hominum prae filiis,
 35. Pauperum ut rapiat
 Et linguarum gladiis
 Justum ut interficiat;
 Non est, qui bonum
 Faciat istorum,
 40. Quorum
 Conscientia
 Spelunca latronum.
 Haec vide videns omnia,
 Deus ultionum.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. A. — Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13. Cod. Laurentian. Pl. 29. 1. B. — Cod. Montis Pessulani H 196 saec. 14. C. — Cod. Bamberg. Ed. IV 6 saec. 13/14. D. — 10. domant ACD. — 13 Excaecati BC. — 17. Sed jam B. — 25. marcet B; oscio A. — 27. Et deficit D. — 28. Sed perficit B. — 37 sqq. fehlen B. — Wahrscheinlich von Philippus de Grevia.

XXXI.

Venditores labiorum
 Fleant advocati,
 Qui plus student praemiorum
 Dandae quantitati,
 5. Quam causae qualitati.
 Ad consulta praelatorum
 Multi sunt vocati,
 Sed electi pauci, quorum
 Adquiescat animorum
 10. Virtus aequitati;
 Parcunt feritati

Stantes causis procerorum,
 Jus pervertunt decretorum,
 Sanctas leges antiquorum,
 15. Nummis obligati,
 Duplices probati,
 Mala foveant perversorum
 Scelus operati,
 Qui attendet, occultorum
 20. Judex Christus nec eorum
 Parcat falsitati

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13. — Wahrscheinlich ist Philippus de Grevia Verfasser des Liedes.

XXXII.

Audi, chorus, organicum Instrumentum musicum, Modernorum artificum Documentum mellicum 5. Ludentem Canere Laudabiliter, Docentem Ludere 10. Amabiliter. Docens breviter, Leniter, subtiliter, Dulciter, habiliter. Scio, persuadeo, 15. Hoc amplectere, Jubeo, commoneo, Hoc attendere, Menti figere. Musicae milites, 20. Te habiles, Usum exercites, Artem visites. Docilem Pectore 25. Te praebeas, Agilem Corpore Te exhibeas, Follibus pendeas, 30. Bene flatites, Habeas	Ista, ne praetereas, Diligenter caveas. His praehabitis 35. Cantum perfice, Doctis digitis Sonum musicae Neumis placitis. Gravis chorus succinat, 40. Cui sonorus buccinat, Choro chorus accinat Daphnitico Modo et organico. Nunc acutas moveas, 45. Nunc ad graves redeas Saltu lyrico, Nunc per voces medias Transvolando salias Saltu nobili, 50. Manu mobili, Delectabili, Laudabili, Cantabili. Tali jubilo, 55. Mellis aemulo, Placens populo, Qui miratur Et laetatur, Tunc cantatur 60. Et laudatur Deo sedulo, Qui regnat per saecula.

Trop. ms. saec. 13. Cod. Stuttgartien. HB. I Asc. 95.

ANHANG II.

MELODIEEN.

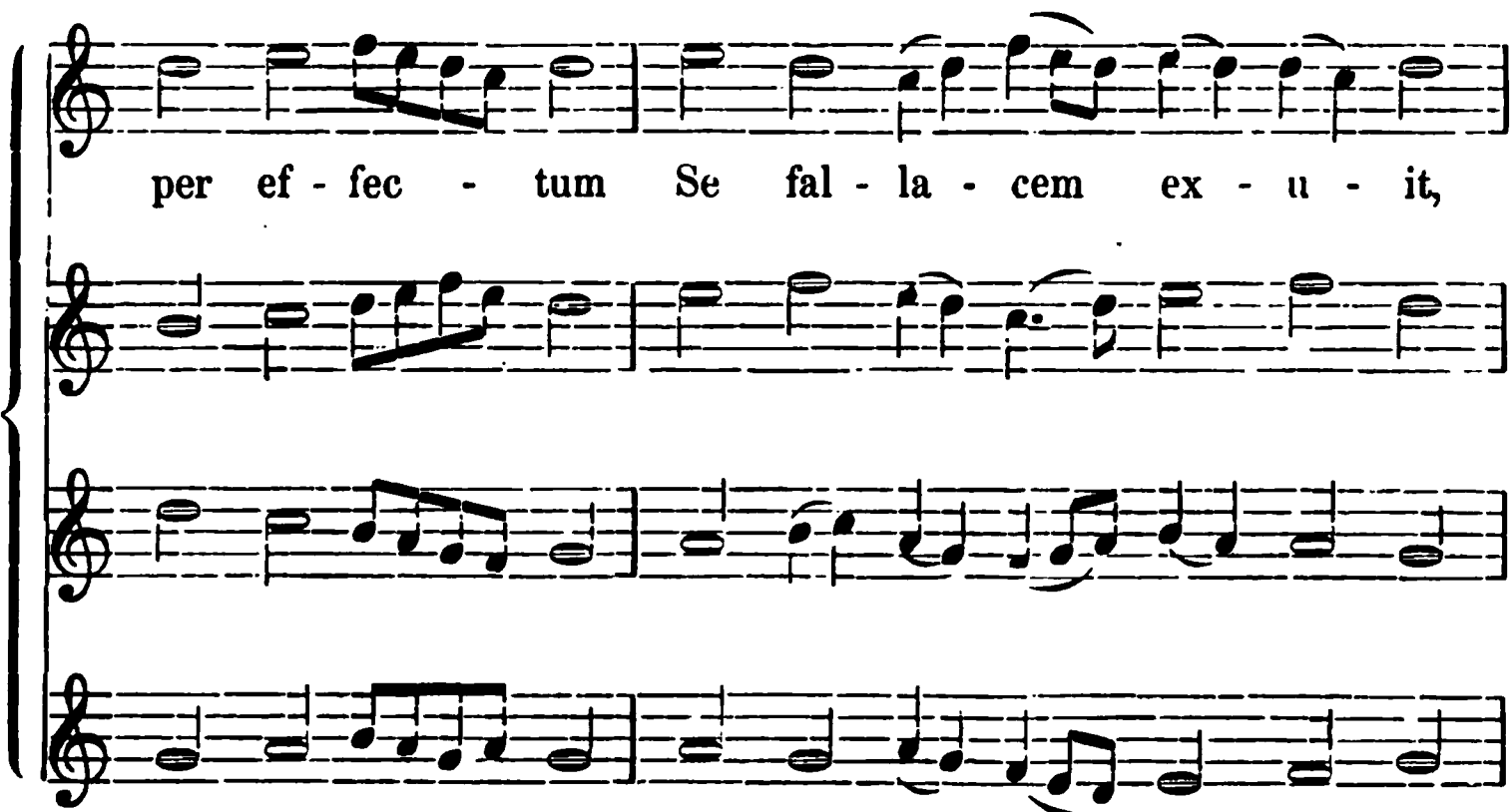
I.

Cant. ms. Petri de Medicis sacr. 13.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

Mun-dus ver - gens in de - fec - tum Ca - sum pro - bans

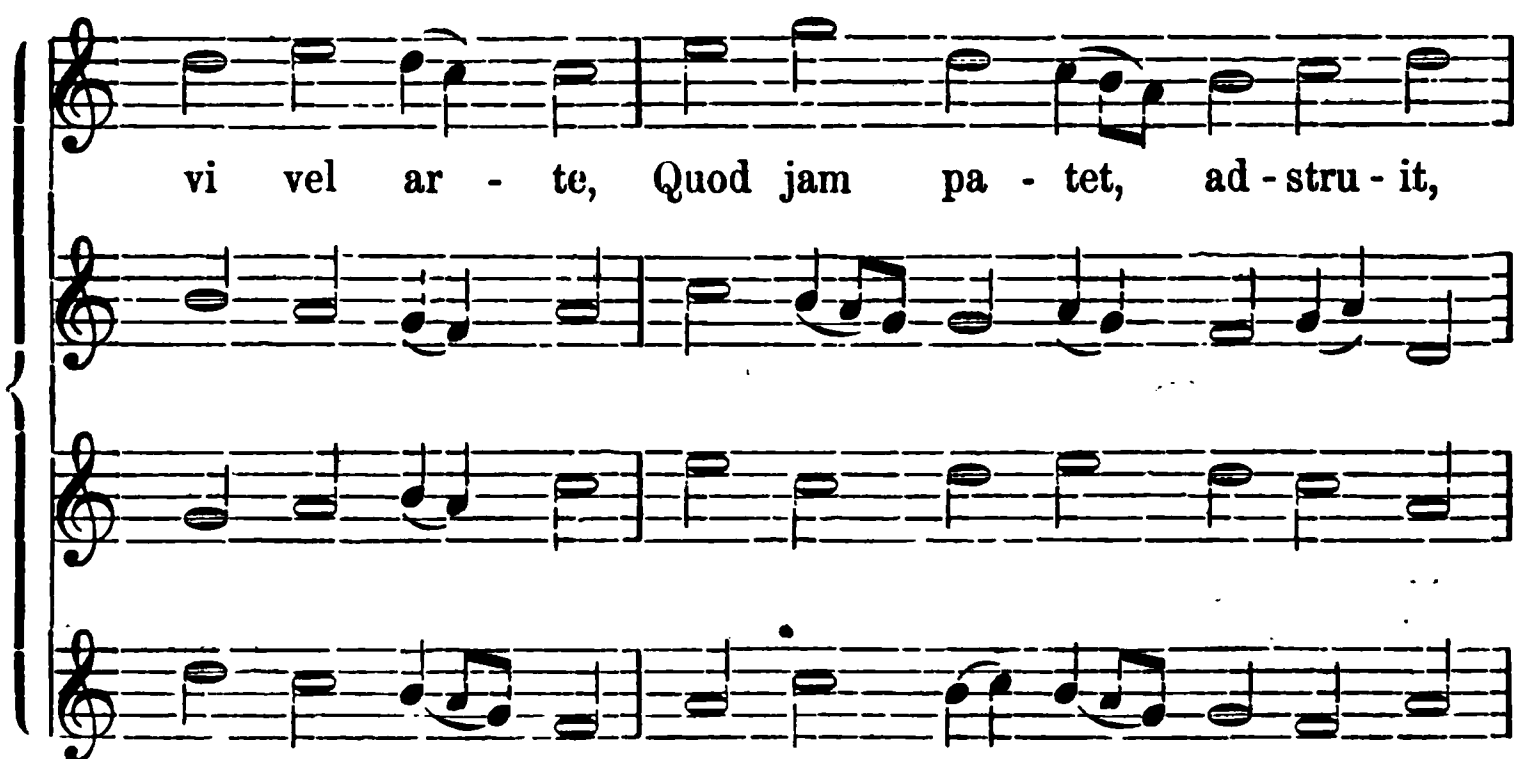

per ef - fec - tum Se fal - la - cem ex - u - it,

Nam re - mo - ta frau-dis ar - te Nos de - le - re

vi vel ar - te, Quod jam pa - tet, ad - stru - it,

Et dum his se ap - pli - cat, Quod ex - pli - cit, ex - pli - cat.

II.

Cant. ms. Toletanum saec. 13.

Cod. Matriten. Tolet. 930 (33—23).

Mor-te tu mor-ti mor-tem de-dis-ti, Tar-ta-ra for-ti

Ma-nu fre-gis-ti, Ju-re su-i me-ri-ti

Ne-mo pot-est ni-ti, Er-go tu-i mi-li-ti

Fac mi-se-ri-cor-di-am.

III.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

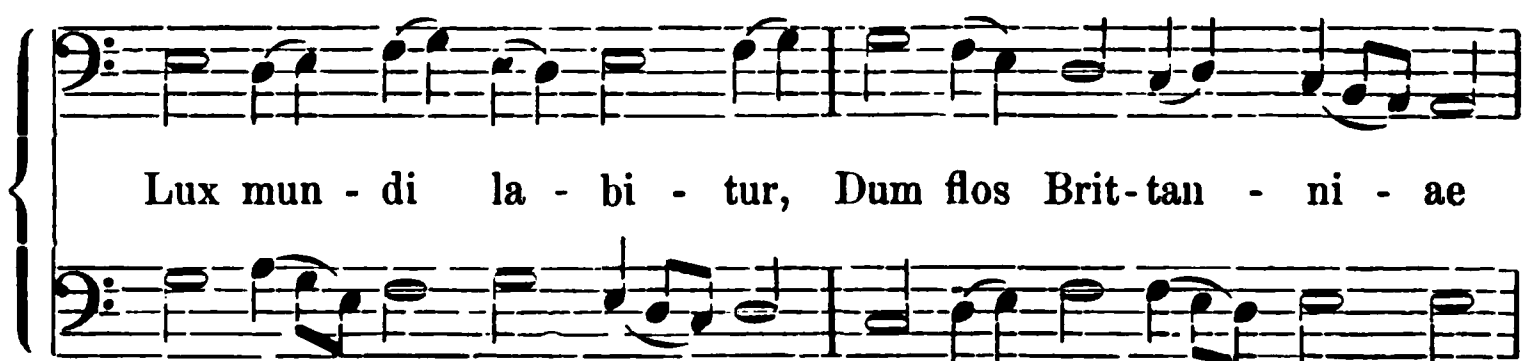
Ec - - - clip - sim pa - ti - tur

Splen - dor mi - li - ti - ae, So - lis ex-

stin - gui - tur Ra - - di - us ho - - di - e,

Lux mun - di la - bi - tur, Dum flos Brit-tan - ni - ae

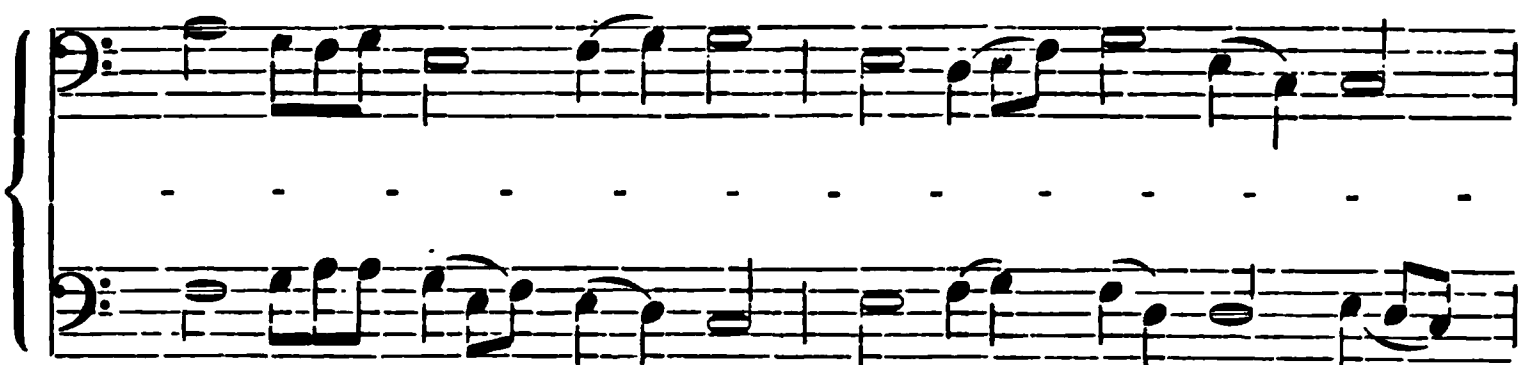
De vi - a mit - ti - tur In se - dem pa - tri - ae,

Mors sor - tis as - pe - rae

Cunc - tis ae - qua non no - vit par - ce -

.

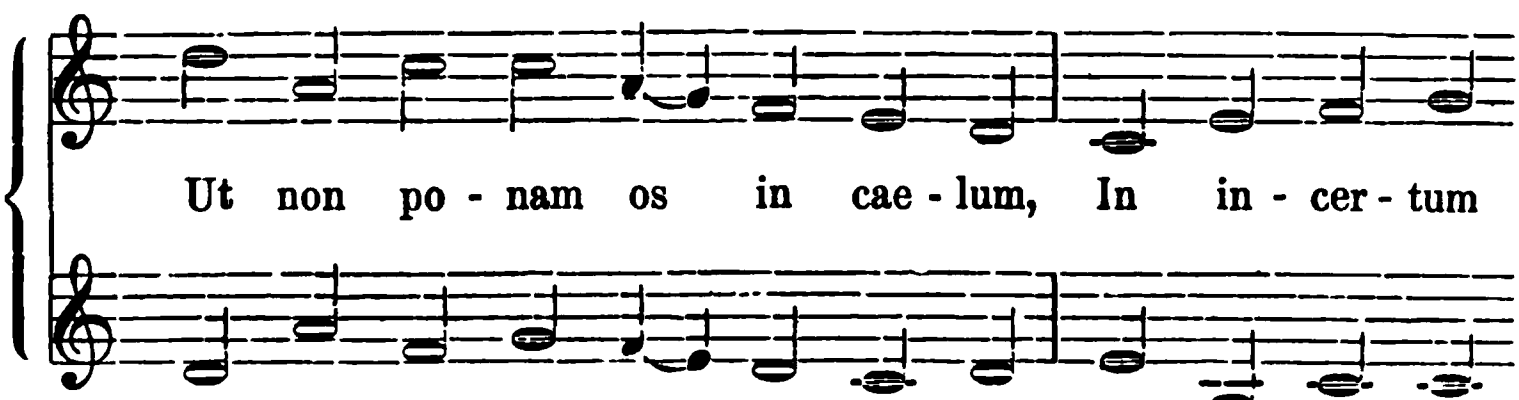

re.

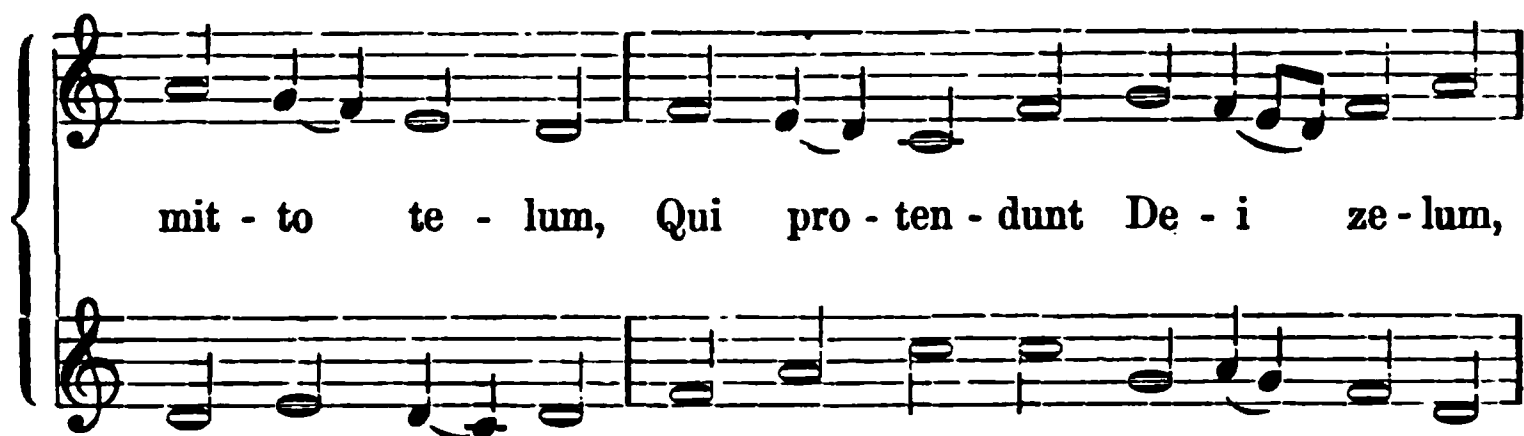
IV.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

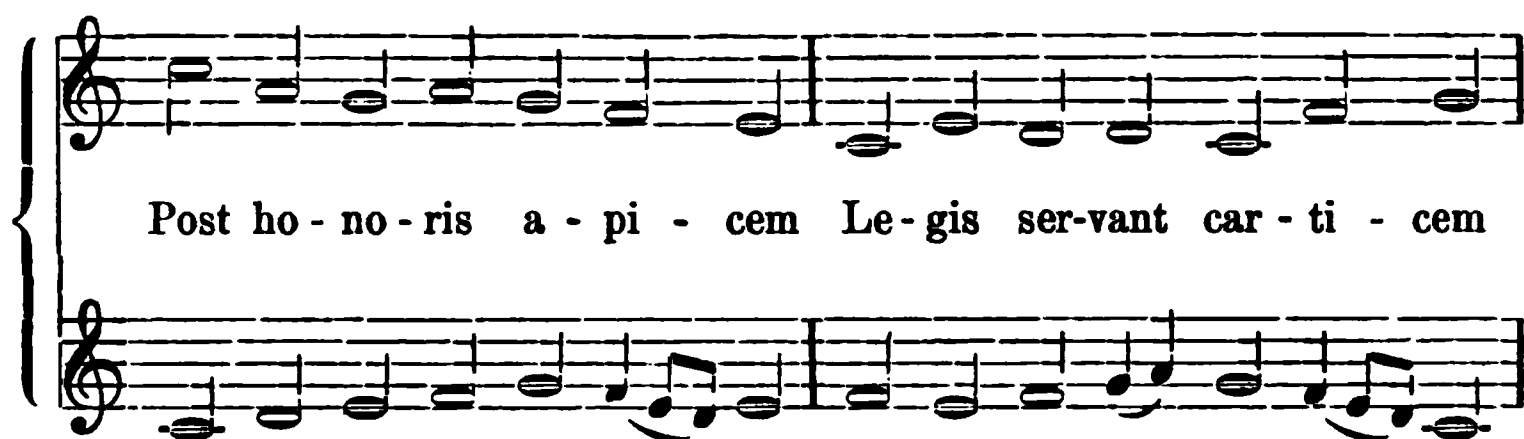
Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

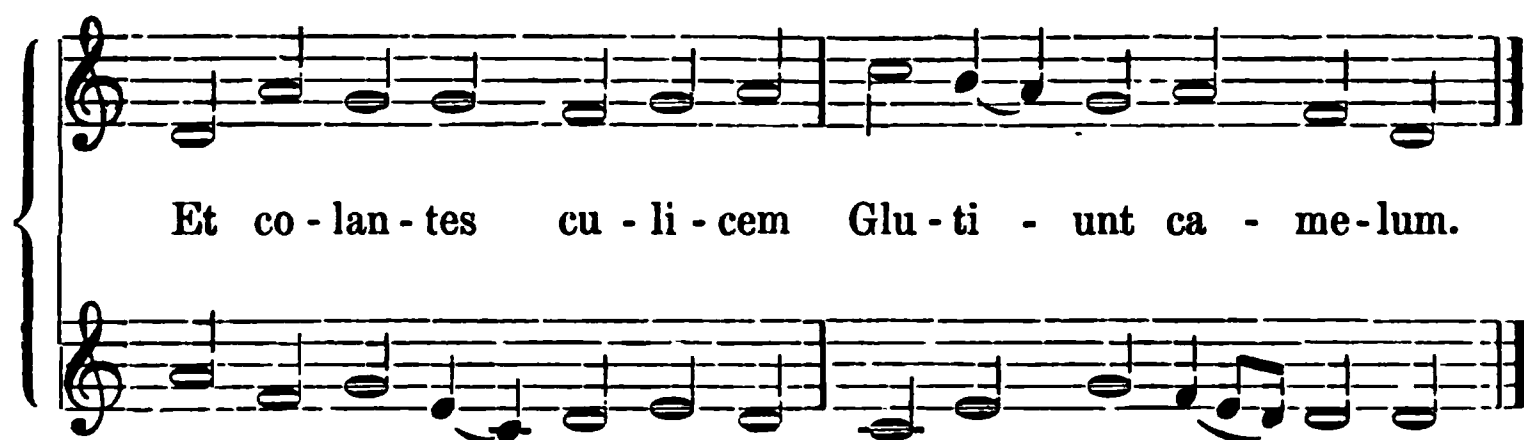
Ut non po - nam os in cae - lum, In in - cer - tum

mit - to te - lum, Qui pro - ten - dunt De - i ze - lum,

Post ho - no - ris a - pi - cem Le - gis ser - vant car - ti - cem

Et co - lan - tes cu - li - cem Glu - ti - unt ca - me - lum.

V.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

Ex - sul - tet plebs fi - de - li - um, Sac - co pas - so
Planctum ver - tit in gau - di - um, Planctum ver - tit

dis - ci - di - um Ves - ti - vit nos lae - ti - ti - a,
in gau - di - um, Sum - ma Chris - ti vic - to - ri - a.

VI.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

Chris-to psal-lat ec-cle-si-a,
Mi-tis mi-se-ri-cor-di-a,
Re-dem-ta Si-on fi-li-a } Det lau-dem re-

gi glo-ri-ae, Mi-tis mi-se-ri-cor-di-a

Mor-tem de-stru-xit ho-di-e.

VII.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

Ve-tus pur-gans fa-ci-nus,
Re-sur-rex-it Do-mi-nus, } Do-lo-ris est
Re-sur-rex-it

ter-mi-nus Lux ho-di-er-na,
Do-mi-nus, Sa-lus ae-ter-na.

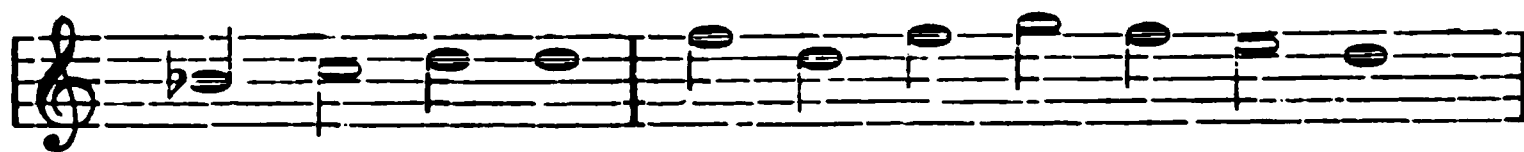
VIII.

Cant. ms. Petri de Medicis saec. 13.

Cod. Laurentian. Pl. 29. 1.

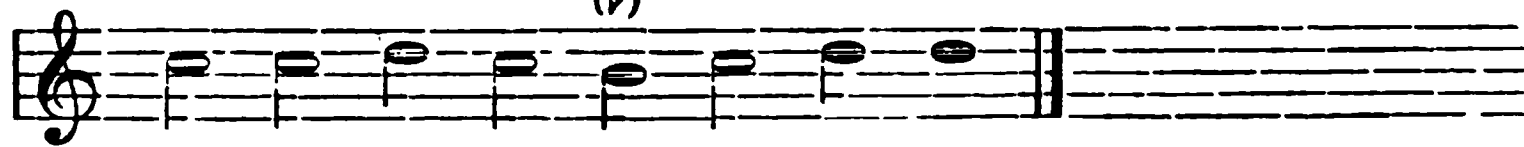

Om-nes gen-tes, plau-di-te,
Re-gi pas-so psal-li-te,
Hym-num De-o di-ci-te, } Vic-tus est, qui

nos vi - ce - rat, Re - gi pas - so psal - li - te,

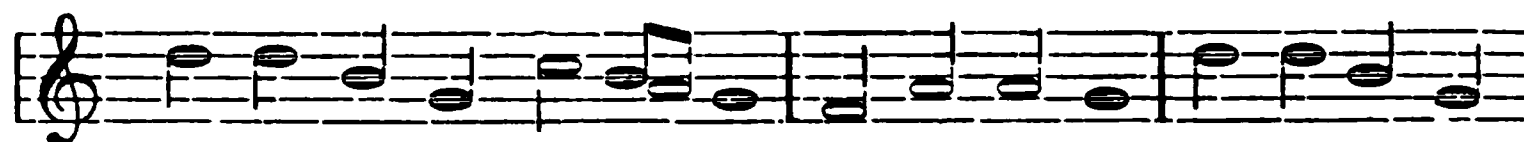
(b)

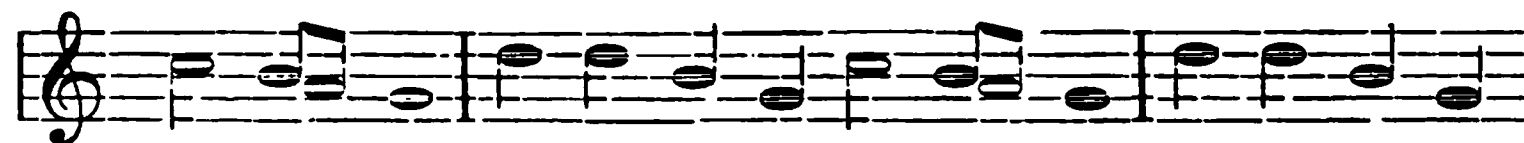
Pas - sus vi - cit et im - pe - rat.

IX.

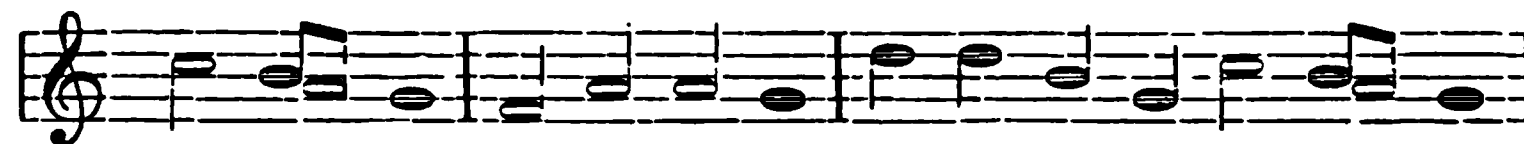
Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13.

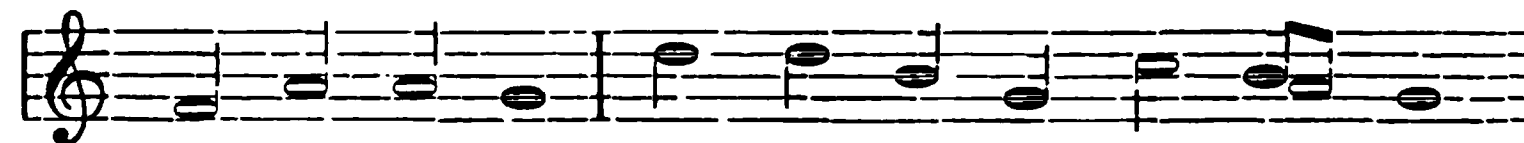
Ve - ni, sanc - te spi - ri - tus, Spes om - ni - um, Et e - mit - te

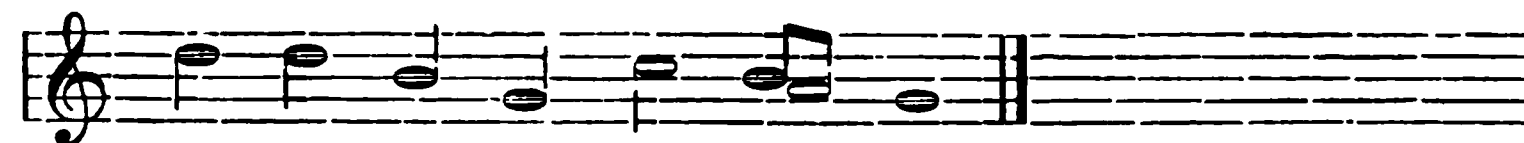
coe - li - tus, Ve - ni sanc - te spi - ri - tus, Per - scru - ta - tor

in - cli - tus Es cor - di - um, Ve - ni, sanc - te spi - ri - tus,

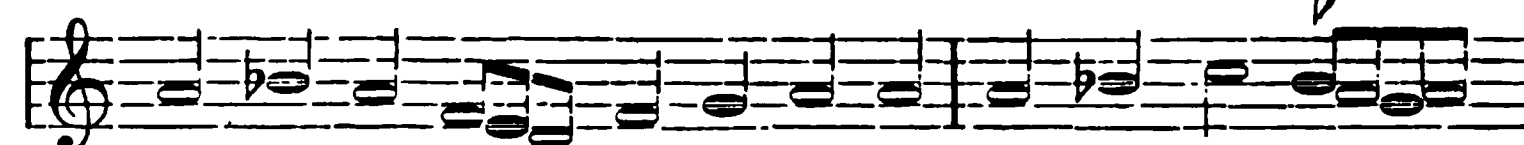
Spes om - ni - um, Con - fer lu - men cor - di - bus,

Ve - ni, sanc - te spi - ri - tus.

X.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13.

Cum sit om - nis ca - ro foe - num Et post foe - num

fi - at coe - num, Ho - mo, quid ex - tol - le - ris?

Cer - ne, quid es et quid e - ris, Mo - do flos es

et ver - te - ris In fa - vil - lam ci - ne - ris

Et in ter - ram re - ver - te - ris; Ter - ram te - ris,

ter - ram ge - ris, Qui de ter - ra su - me - ris.

XI.

Cod. Londinen. Egerton 274 sacc. 13.

Pa - ter sanc - te, dic - tus Lo - tha - ri - us,
Ap - pel - la - ris nunc In - no - cen - ti - us,

Qui - a lo - tus bap - tis - mi gra - ti - a,
No - men ha - bens ab in - no - cen - ti - a;

Di - vi - ni - tus vo - ca - ris ter - ti - us,
Ter - na - ri - i sig - nant mys - te - ri - a,

Tri - ni - ta - tis quod sis vi - ca - ri - us.

XII.

Cod. Londinen. Egerton 274. saec. 13.

Bul - la ful - mi - nan - te, Sub ju - di - ce to - nan - te

Re - o ap - pel - lan - te, Sen - ten - ti - a gra - van - te

Ve - ri - tas sup - pri - mi - tur, Dis - tra - hi - tur et ven - di - tur

Jus - ti - ti - a pro - stan - te, I - tur et re - cur - ri - tur

Ad cu - ri - am nec an - te Quid con - se - qui - tur,

Quam ex - u - i - tur qua - dran - te.

XIII.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13.

Quis - quis cor - dis et o - - cu - li Non sen - tit in

se jur - gi - a, Non no - vit, qui sint sti - mu - li,

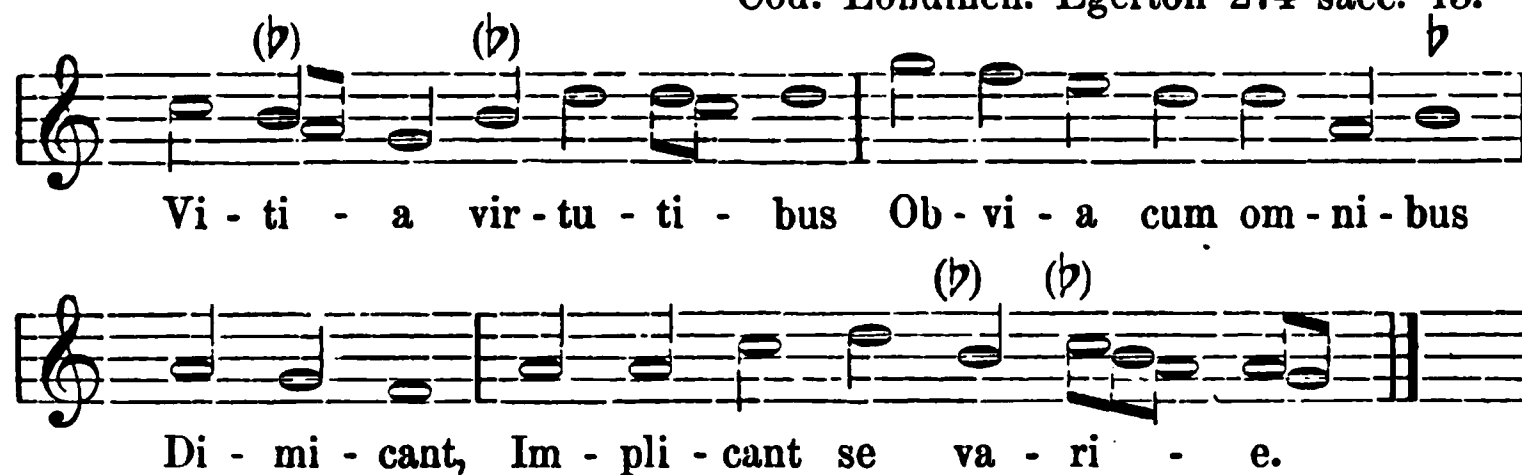
Quae cul - pae se - mi - na - ri - a, Cau - sam ne - scit

pe - ri - cu - li, Cur al - ter - nent con - vi - ci - a,
 Cur pro - ca - ces et ae - mu - li Re - pli - cent in
 se vi - ti - - a.

XIV.

Cod. Londinen. Egerton 274 saec. 13.

Vi - ti - a vir - tu - ti - bus Ob - vi - a cum om - ni - bus
 Di - mi - cant, Im - pli - cant se va - ri - e.

XV.

Cod. Parisin. (ol. S. Albini Andegaven.) 8433 saec. 13.

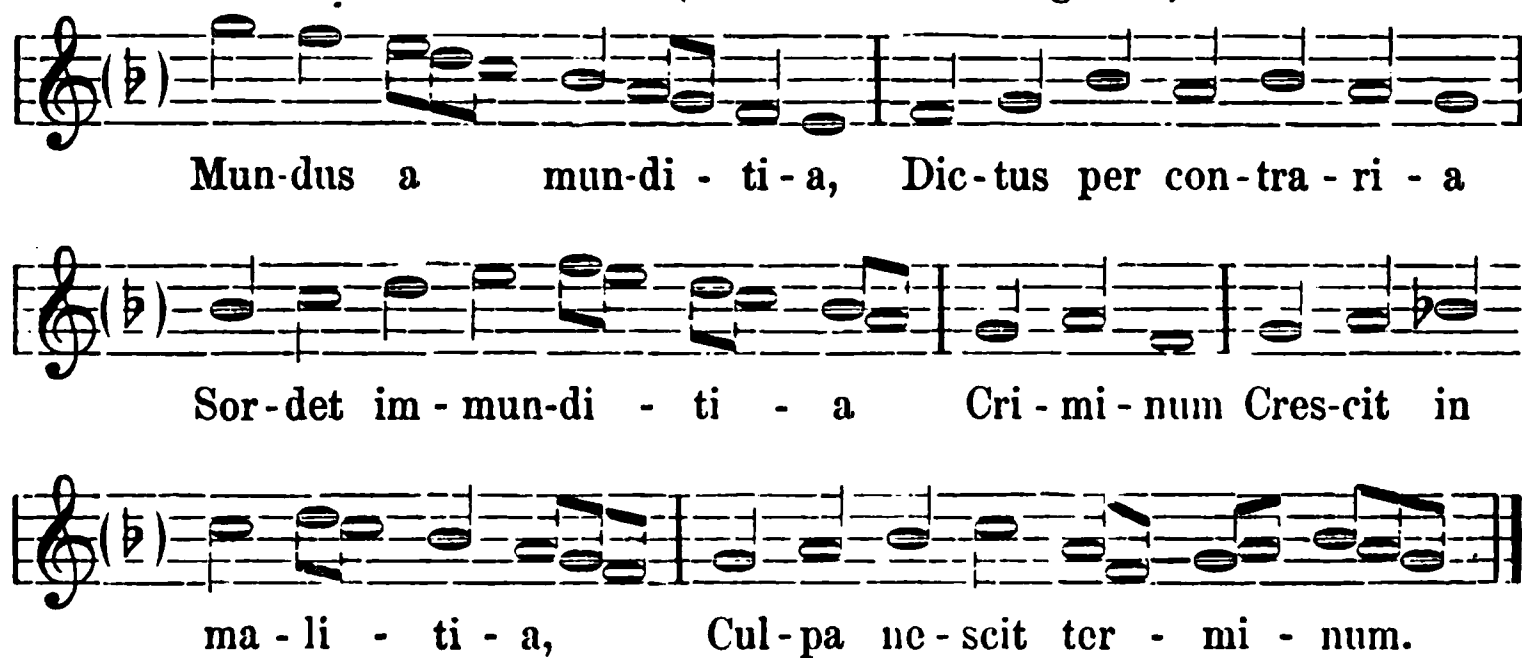
Ho - mo, vi - de quae pro te pa - ti - or,
 Si est do - lor, si - cut quo cru - ci - or,
 Ad te cla - mo, qui pro te mo - ri - or,
 Vi - de poe - nas, qui - bus af - fi - ci - or,

Vi - de cla - vos, qui - bus con - fo - di - or,
 Cum sit tan - tus do - lor ex - te - ri - or,
 In - te - ri - or Planc-tus est gra - vi - or,
 Tam in - gra - tum dum te ex - pe - ri - or.

XVI.

Cod. Parisin. (ol. S. Albini Andegaven.) 8433 saec. 13.

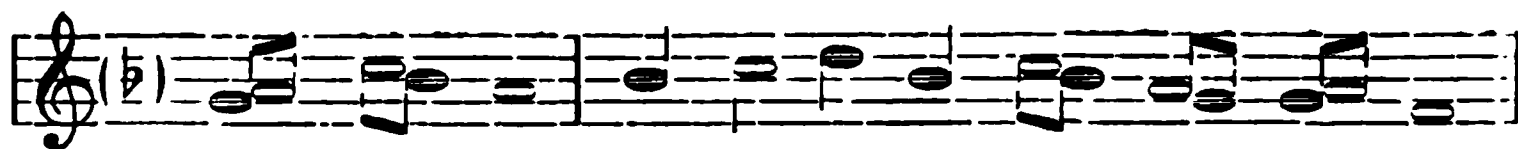
Mun-dus a mun-di - ti - a, Dic-tus per con-tra - ri - a
 Sor-det im - mun-di - ti - a Cri - mi - num Cres-cit in
 ma - li - ti - a, Cul-pa ne - scit ter - mi - num.

XVII.

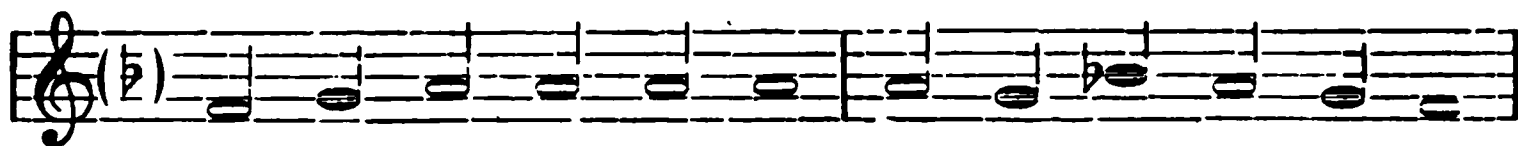
Cod. Parisin. (ol. S. Albini Andegaven.) 8433 saec. 13.

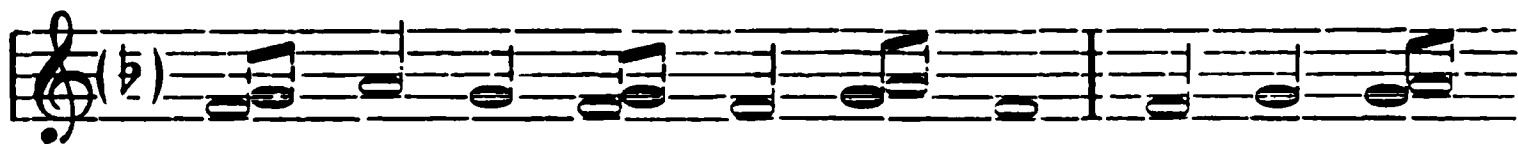
Ho - mo, con - si - de - ra, Qua - lis, quam mi - se - ra
 Vi - ta mor - ti - fe - ra Poe - nae pu - er - pe - ra,
 Sors vi - tae sit mor - ta - lis, Fo-men - tum est
 Mors ve - ra, mors vi - ta - lis,

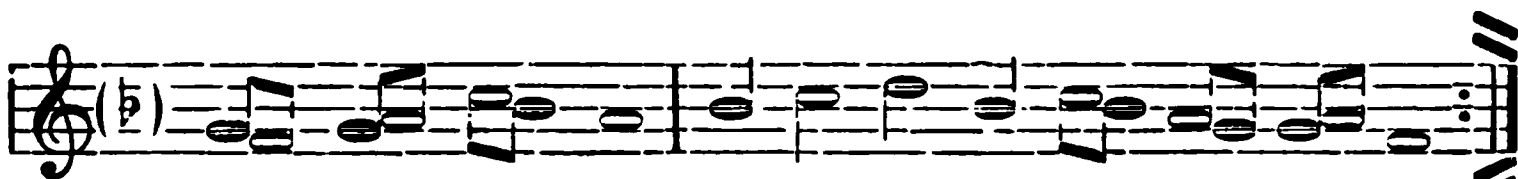
do - lo - ris, Sta - di - um vi - tae la - bo - ris;

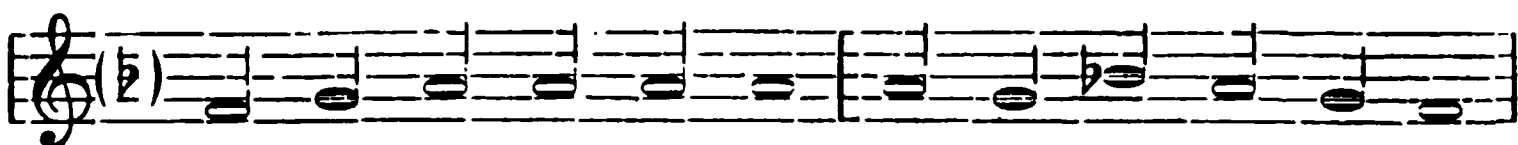
Pre - mit per o - ne - ra, Sor - det per sce - le - ra
Fal - lit per pros - pe - ra, Tra - hit ad as - pe - ra

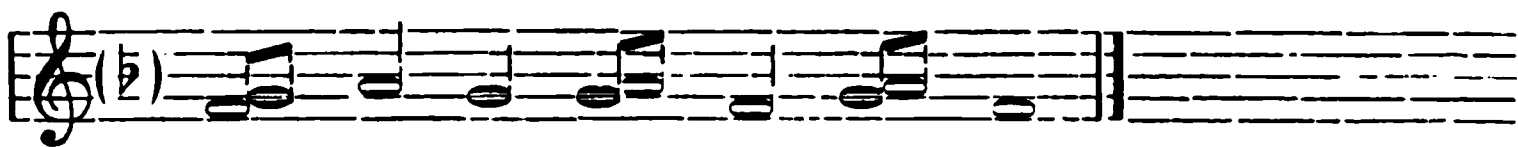
Foe - to - ris et squa - lo - ris, Fer - men - tum
Moe - ro - ris et stri - do - ris, Fig - men - tum

est dul - co - ris, Som - ni - um, um - bra - va - po - ris;
est er - ro - ris, Gau - di - um bre - vis ho - no - ris;

Mor - det ut vi - pe - ra, Fle - bi - lis ves - pe - ra

Al - go - ris et ar - do - ris.

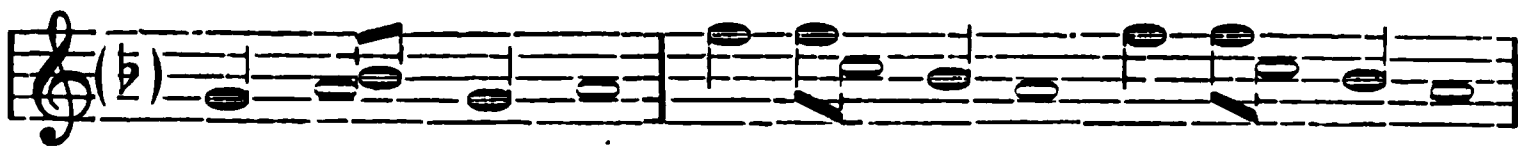
XVIII.

Grad. ms. Mosburgense anni 1360.

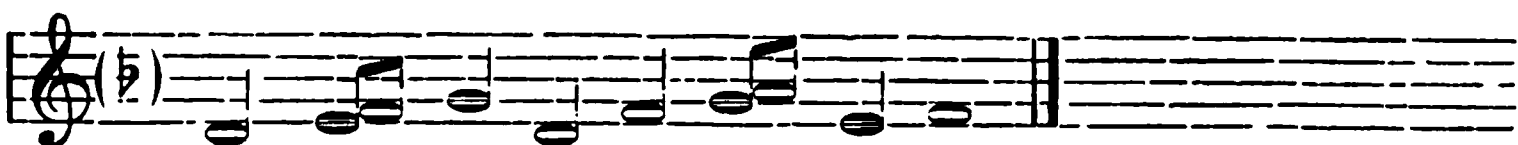
Cod. Univ. Monacen. 157.

As - cen - dit Chris - tus ho - di - e Ad thro - num su -

ae glo - ri - ae, Al - le - lu - ja, al - le - lu - ja,

Pa - tris se - dens ad dex - te - ram.

XIX.

Grad. ms. Porcetense saec. 12/13. Cod. Darmstadien. 931. add. saec. 14.

XX.

Grad. ms. Porcetense saec. 12/13. Cod. Darmstadien. 931. add. saec. 14.

XXI.

Cod. Montis Serrati s. n. saec. 15.

Inhalts-Übersicht.

Real-Index.

I.

Cantiones de Tempore.

	Seite
De sanctissima Trinitate	11—15
De Quadragesima	15—24
Planctus Christi morientis	18—20
Dialogus virginis cum cruce	20
De clavo Christi	22
In die Palmarum	23
In die Parasceves	23
De Paschate	24—51
De Ascensione	52
In die Pentecostes	52—56
De Corpore Christi	57—59
De Dedicatione Ecclesiae	59—60

II.

Cantiones de Sanctis.

In Festo Omnium Sanctorum	63—64
De sancto Antonio	64
De sancto Bernhardo	65
De sancto Dionysio	65—67
De sancta Dorothea	68
De sancto Francisco	68
De sancto Georgio	69
De sanctis Innocentibus	69—70
De sancto Johanne Baptista	70
De sancto Johanne Evangelista	73
De sanctis Johanne et Jacobo	73
De sancta Katharina	74—75
De sancto Leodegario	76
De sancta Maria Magdalena	76—79
Planctus sanctae Mariae Magdalenae	79
De sancta Margareta	81

	Seite
De sancto Nicolao	82—88
De sancto Stephano	88—89
De sancto Theodolo	89
De sancto Thoma Cantuariensi	90

III.

Cantiones Morales.

De Miseria Hominis	93
Quod mundus sit transitorius	94
De eodem argumento verba Pauli apostoli	95
Quod haec vita spernenda	95—102
Fortuna quam sit mutabilis	102
Quod in rebus prosperis non sit gloriandum	104
Exhortatio ad poenitentiam	104—107
Ut a peccatis convertamur	107
Lamentatio animae paccata deflentis	108—111
De filio prodigo	112
Lamentatis filii prodigi	113
De triplici inimico nos infestante	114
Altercatio cordis et oculi	114
Altercatio animae et corporis	115
Disputatio membrorum	116
De pugna vitiorum	118
De necessitate gratiae	119
Qui virtutem sequitur, beatus est	121
Fuga saeculi beatos nos reddit	122
Utilitas quaedam detractionis	123
Canticum sponsae ex cantico canticorum	123
De sponsa cum sponso quiescente	124
De fide et veritate	124
Quod veritas odium pariat	124
De caritate exsule	125
De Curia Romana	126
De malitia temporum modernorum	127—132
De malis monachis	132
De stabilitate	133
De vitiis curialium	134
De ornamentis ecclesiae	135
De dignitate sacerdotum	135
Quales debent esse qui volunt praeesse	136
In laudem praesulis	137—138
Ad confessionem episcopi	139
De admonitione praelatorum	140
Planctus Christi de malis praesulibus	141
Lamentatio	142
Contra eos qui pastoralis officio male funguntur	142—149
De haeresiis	149
De malo pecuniae	149
Quod jus venale sit	150—151
De Simonia	151—153

	Seite
Diogenis cum Aristippo dialogus	152
De pugna contra luxuriam	154—158
Mundus ad luxuriam hortatur	158
De virtutibus cardinalibus	158
De prole ingenua et adulterina	159
De circumspectione in dandis muneribus	159—160
De artium conditione	161
Exhortatio ad bellum sacrum	161—164
De excidio Hierosolymae	164—166
De bello sacro contra Albigenses	166

IV.

Cantiones Variæ.

De clavo Christi	169
Planctus Samsonis	169
De sancto Guilelmo Bituricensi	171—172
De Innocentio papa tertio	173
De Ottone IV. imperatore	173
De Guilelmo Eliensi episcopo	174
In funus sancti Alberti episcopi Leodiensis	175
In mortem Philippi Augusti regis Galliae	175—176
In funus Henrici II Angliae regis	177
In Richardum I Angliae regem	177—178
In obitum Ferdinandi regis Legionensis	179
In funus Godefredi ducis Britanniae	179
In obitum Henrici Campaniae comitis	180
De obitu Henrici II Campaniae comitis et matris ejus	181
De urbe Turonensi	182
De caede scholarium Aurelianensium	182
Laus Galliae	183
De calamitatibus Galliae	184

Verbal-Index.

	Seite		Seite
Ad cor tuum revertere	104	Artium dignitas	161
A deserto veniens	158	Ascendit Christus hodie	52
Ad honores et onera	138	A sinu patris mittitur	45
Ad infantum triumphantum	69	Associa tecum in patria	194
Adulari nescio	124	A solis ortus cardine	40
Aeterni patris filius	24	Audi chorus organicum	204
Agmina militiae	195	Aurelianis civitas	182
Alabastrum frangitur	175	Ave dulce tu frumentum	58
Alma dies, dulcis quies	25	Ave Maria fons laetitiae	187
Alto corde gaudeamus	78	Ave purum vas argenti	76
Anglia planctus itera	177	Ave verbum incarnatum	59
Anima jugi lacrima	197	Ave virgo regia	190
Anni favor jubilaei	166	Beata nobis gaudia	176
Aquae vivae dat fluentia	64	Beatis nos adhibe	188
Aristippe quamvis sero	152	Beatus qui non abiit	121

	Seite		Seite
Bonum est confidere	122	Ecce festum egregii	66
Breves dies hominis	95	Ecce festum nobile	54
Bulla fulminante	126	Ecce jam celebria	70
Canticum laetitiae	108	Ecce orgium	54
Cantu miro summa laude	85	Ecce rex desiderabilis	28
Choro jucundo	32	Ecce sanctorum <i>κοινὸν</i> orgium .	63
Christicola recordare	16	Ecclipsim passus totiens	172
Christi miles Christo	90	Ecclipsim patitur splendor . . .	179
Christi sit nativitas	73	Ego mundi timens naufragium .	132
Christo psallat ecclesia	43	Eja stematica	33
Christus jam misit inclitum . . .	55	Error popularis	201
Christus patris gratiae	45	Excuset quae vim intulit	137
Christus vicit resurgendo	25	Excutere de pulvere	105
Clavis clavo retunditur	169	Exsulemus et laetemur	29
Clavus pungens acumine	22	Exsultet haec concio	86
Coelum non animum	133	Exsultet plebs fidelium	42
Congratulare et laetare	58	Fas et nefas ambulant	160
Corde vero ac sincero	26	Fas legis priscae	23
Corusca Sion inclitis	27	Felix dies et grata	27
Costi regis filia	75	Fidelium sonet vox sobria	44
Crescens incredulitas	6	Filii calvariae	58
Crimen avaritiae	127	Flere libet ac flere debeo	79
Crucifigat omnes	161	Flos de spina rumpitur	192
Crux de te volo conqueri	20	Fons origo trinitatis	15
Culpae purgator veteris	47	Fontis in rivulum	146
Cum animadverterem	109	Forma poenitentium	17
Cum rex Christus gloriae	28	Francigenae radii	66
Cum sit omnis caro foenum	95	Frater jam prospicias	200
Cum sponsa sponsum quaeritat .	123	Frigescente caritatis	151
Cur livet hostis impius	124	Fulget Nicolaus	86
Debet se circumspicere	159	Gamatare me per solfare	191
Decet vox laetitiae	37	Gaudeat ecclesia	87
Deduc Sion uberrimas	142	Gaude Sion devoto gaudio	51
Deo psallat gloriae	89	Gloriosus fervidus	69
De patre principio	37	Gratulemur dies est laetitiae . .	29
De rupta rupecula	183	Haec est dies triumphalis	33
Descende coelitus	55	Heu quo progreditur	147
De Stephani roseo sanguine . . .	195	Hic Dei plenus gratia	83
Dic Christi veritas	125	Hic fulgens virtutibus	84
Dic qui gaudes prosperis	94	Homo considera qualis	93
Dies est laetitiae in domo	57	Homo cur degeneras	99
Dies salutis oritur	47	Homo cur properas	162
Divina providentia	174	Homo natus ad laborem	197
Doceas hac die	197	Homo quam sit pura	20
Doce nos hodie	198	Homo qui semper moreris	98
Doce nos optime	198	Homo quo vigeas	199
Dogmatum falsas species	149	Homo vide quae pro te patior .	18
Domum obedientiae	78	Hypocritae pseudopontifices . .	202
Dulces laudes tympano	88	Ille civis Paterae	83
Duo unum genere	73	In agni convivio	49
Ecce festum beatae	75	In Domino confidite	41

	Seite
In hac die Dei	38
In mundo degentium	131
In occasu sideris	178
In omni fratre tuo	200
In paschali gaudio	31
In paupertatis praedio	68
In rerum principio	60
In ripa Ligeris	182
In salvatoris nomine	189
Inter membra singula	116
Intonent hodie	86
In veritate comperi	203
Iste puerulus jacens cunabulo	82
Jerusalem, Jerusalem	181
Jucundare Gallia	65
Laqueus conteritur	195
Latex silice mel petra profluit	17
Laudet laetus noster coetus	24
Laus sit ipsi soli	105
Leniter ex merito	107
Licet aeger cum aegrotis	145
Locus hic terribilis	6
Lugent Sion et Judaea	165
Lumen sancti spiritus	56
Luto carens et latere	39
Luxuriant animi	104
Martyr fuit Stephanus	89
Mens fidem seminat	199
Minor natu filius	196
Mors vitae propitia	40
Mundi princeps ejicitur	41
Mundus a munditia	144
Mundus eclipsim patitur	131
Mundus vergens in defectum	184
Nicolae praesulum	88
Nicolai praesulis	85
Nicolaus pontifex	87
Nitimur in vetitum	106
Nobilitas animi	131
Nomen a solemnibus	163
Non carnis est sed spiritus	112
Non sint vobis cura	99
Non te lusisse pudeat	140
Novum festum celebremus	77
Novum sibi texuit	34
Novus miles sequitur	90
Nulli beneficium	139
O amor Deus deitas	11
O Christi milites incliti	69
O crux ave spes unica	22
O curas hominum	151

	Seite
O felix Biturica	171
Offerat ecclesia	50
O Jesu admirabilis	30
O labilis sortis humanae	97
O levis aurula	20
Olim sudor Herculis	155
O Maria mater Christi	193
O mens cogita	97
O mira Christi pietas	96
Omnes audiat	153
Omnes gentes plaudite	43
Omni paene curiae	150
Omnis in lacrimas	180
Omnis saltus Libani	59
O mores perditos	124
O mors quae mordet omnia	176
O qui fontem gratiae	53
O quotiens vos volui	19
Orthodoxe plaudite	27
Ortus summi peracto gaudio	88
Ovans chorus scholarium	76
O varium fortunae lubricum	102
Pange melos lacrimosum	130
Par concentu rogo	68
Partus semiferos	129
Passionis aemuli	47
Pater sancte dictus Lotharius	173
Praesenti solemnio	64
Processit in capite	46
Procurans odium	123
Psallat concors symphonia	70
Pudore femineo	79
Pulsa noxae scoria	60
Quia venit Dei donum	144
Quid ultra tibi facere	141
Qui passus est pridie	31
Qui pro nobis mori non respuit	50
Qui seminant in lacrimis	119
Qui seminant in oculis	152
Qui servare puberem	157
Quisquis cordis et oculi	114
Qui sub Dione militas	156
Quo me vertam nescio	143
Quomodo cantabimus	165
Quomodo sunt oculi	142
Quo vadis quo progredieris	107
Redit aetas aurea	177
Regi regum omnium	172
Regnum Dei vim patitur	114
Relegata vetustate	34
Reminiscens patrati sceleris	109

	Seite		Seite
Rex et sacerdos praefuit	173	Una trium deitas	14
Rex omnipotentiae	41	Unicornis captivatur	36
Rex virtutum cujus virtus	135	Universorum orgio	63
Rimatus omnes curias	134	Ut non ponam os in coelum	136
Rubens rosa Jesu pie	15	Vae mundo a scandalis	148
Sacerdotes Dei Deum	135	Vanitas vanitatum	100
Salve mater fons hortorum	190	Vehemens indignatio	147
Salve pater luminum	14	Velut stellae firmamenti	201
Salve pater nominum	13	Venditores labiorum	203
Salve virgo martyr Christi	81	Veneris prosperis usa	158
Samson dux fortissime	169	Veni creator spiritus	52
Sancto Dei Nicolao	82	Veni creator spiritus	56
Scribere proposui	100	Veni doctor praevie	188
Scribere proposui	101	Veni redemptor gentium	55
Sede Sion in pulvere	164	Veni sancte spiritus	56
Seminavit Graecia	67	Venit Jesus in propria	164
Serena virginum	191	Veris ad imperia	36
Si mundus viveret	149	Veritas aequitas largitas	127
Sion gaude duc choreas	35	Veritas veritatum	120
Sol eclipsim patitur	179	Veste nuptiali	200
Soli nitorem aequori	138	Vetus purgans facinus	43
Suspirat spiritus	109	Vide quo fastu rumperis	159
Temporum memoria	108	Vineam meam plantavi	47
Tempus adest gratiae	51	Virginis in gremio	187
Terit Bernhardus terrea	65	Virgo Costi filia	73
Tetigit me Dominus	111	Virgo gemma Graeciae	73
Transite Sion filiae	49	Vitae perditae me legi	113
Trinae vocis tripudio	148	Vitam duxi jucundam	156
Tu deitati carnem unisti	35	Vitia virtutibus	118
Turmas arment Christicolae	175	Vivere quae tribuit	39
		Vocis tripudio	46

Corrigenda.

- Seite 25 Zeile 11 v. o. lies dulcis quies statt qui es.
 „ 125 No. 181 lies De Caritate exsule statt De Veritate.
 „ 191 Zeile 2 v. o. ist vielleicht zu lesen Me per sol fa re.

BV468.A6 vol.20-21

Cantiones et mutati :

Andover-Harvard

000858022

3 2044 077 897 460